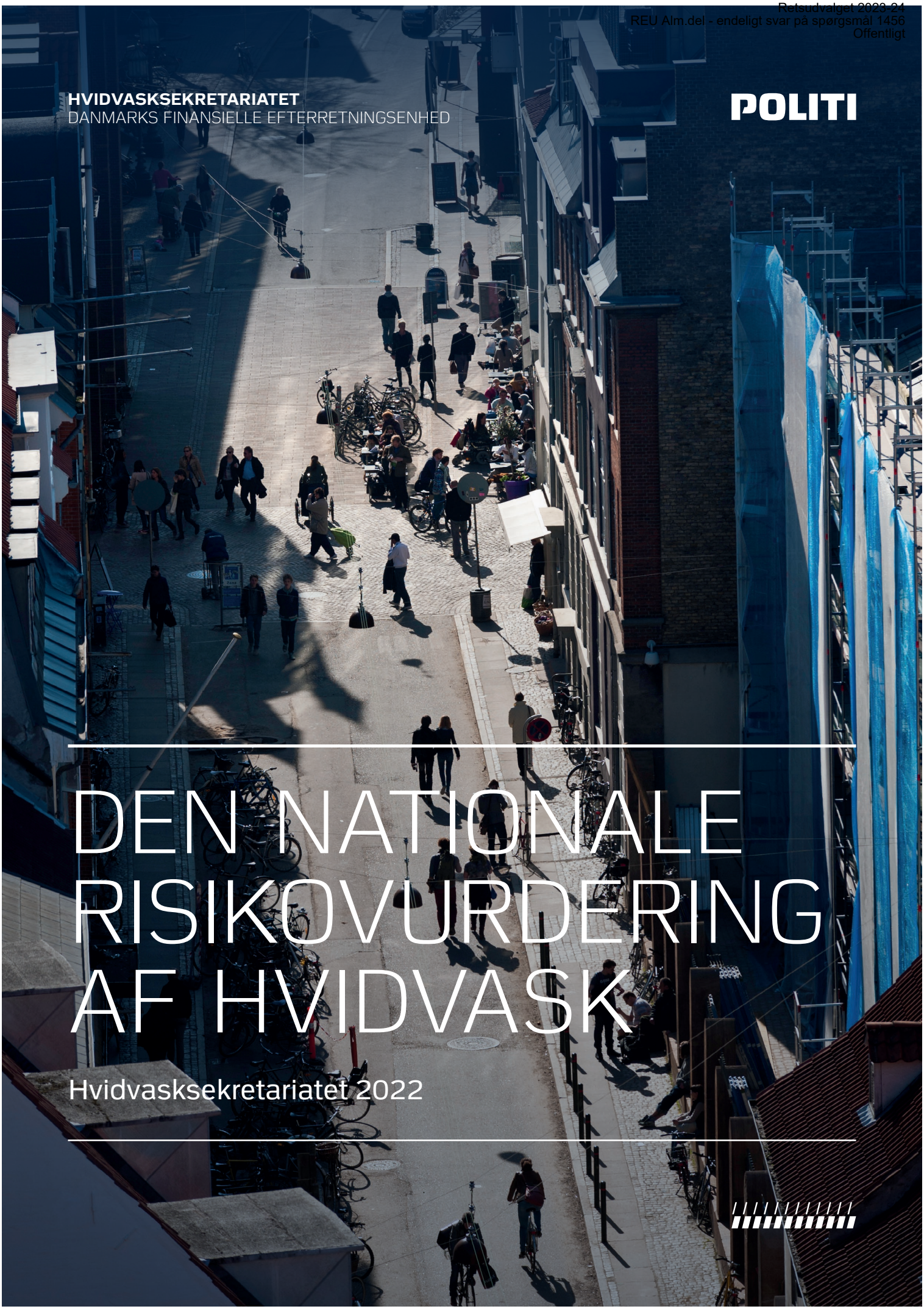
Retsudvalget 2023-24
REU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1456
Offentligt

HVIDVASKSEKRETARIATET
DANMARKS FINANSIELLE EFTERRETNINGSENHED

POLITI

DEN NATIONALE RISIKOVURDERING AF HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet 2022

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord 4
Hovedfund og analysedesign 5

1. HVIDVASK I DANMARK 10

1.1 Hvidvask er at få ulovligt udbytte til at se lovligt ud 11
1.2 Hvidvask er skadeligt for vores samfund 14
1.3 Der hvidvaskes for milliarder i Danmark 15
1.4 Hvidvasksekretariatet er en finansiel efterretningsenhed 17
1.5 De underretningspligtige sender mange underretninger 18
1.6 Hvad fortæller underretningerne? 21
1.7 Nyttiggørelse af underretninger 23
1.8 Afgørelser om hvidvask 26

2. DANMARK 2022-2025 30

2.1 Samfund og økonomi 31
2.2 Teknologi og digitalisering 38
2.3 Miljø 42
2.4 Politik 43

3. NATIONALE TRUSLER 45

3.1 Sammenfatning 46
3.2 Udbyttegivende kriminalitet 47
3.3 Skatte- og momskriminalitet 48
3.4 It-relateret økonomisk kriminalitet og cyberkriminalitet 53
3.5 Narkotika- og dopingkriminalitet 56
3.6 Miljøkriminalitet 59
3.7 Menneskehandel 63
3.8 Varemærkeforfalskning og piratkopiering 67
3.9 Fødevarekriminalitet 70
3.10 Indbrud og tyveri 72
3.11 Markedsmanipulation og insiderhandel 74
3.12 Korruption 76
3.13 Illegal handel med vilde dyr og planter 79
3.14 Menneskesmugling 81
3.15 Udbytte fra kriminalitet begået i udlandet, der hvidvaskes i Danmark 84
3.16 Organiserede kriminelle aktører 88
3.17 Professionelle rådgivere 90
3.18 Professionelle hvidvaskere 91

Kolofon

Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask

Hvidvasksekretariatet
Danmarks finansielle efterretningsenhed, FIU
Kampmannsgade 1, 1604 København V
www.hvidvask.dk

National enhed for Særlig Kriminalitet, NSK

Udgivet: Januar 2023
Version: 1.0
Design: Anders Cold

4. SÅRBARHEDER I DEN DANSKE HVIDVASKINDSATS 94

4.1 Sammenfatning 95
4.2 Strukturelle faktorer 97
4.3 Politiske og samfundsmæssige faktorer 98
4.4 Sociale og kulturelle faktorer 100
4.5 Økonomiske og teknologiske faktorer 114
4.6 Geografiske faktorer 20
4.7 Lovgivningsmæssige faktorer 122

5. METODER TIL HVIDVASK 126

5.1 Sammenfatning 127
5.2 Konto- og pengeoverførsler, herunder uformelle pengeoverførselssystemer 129
5.3 Nye digitale banker 133
5.4 Ind- og udførsel af kontanter via kurerer og pengetransporter samt valutaveksling 135
5.5 Digitale varer og tjenester 138
5.6 Kontanthævninger og -indsættelser 140
5.7 Handel med højværdivarer 141
5.8 Investering i fast ejendom 143
5.9 Legale virksomhedsstrukturer 144
5.10 Spil 147
5.11 Kryptoaktiver 149
5.12 Leasing 151
5.13 Fortrydelse af køb og brug af tredjeparter til sløring 152
5.14 Peer-to-peer lån og crowdfunding 153
5.15 Tværgående fænomen: Handelsbaseret hvidvask 155

6. RISICI FOR HVIDVASK I UDVALGTE BRANCHER 163

6.1 Sammenfatning 164
6.2 Pengeinstitutter 167
6.3 Realkreditinstitutter 174
6.4 Fondsmægler-selskaber 177
6.5 Livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser 180
6.6 Betalingstjenesteområdet 184
6.7 Finansiel leasing 191
6.8 Advokater 194
6.9 Godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere mv. 200
6.10 Ejendomsmæglere 208
6.11 Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder 212
6.12 Valutavekslingsvirksomhed 215
6.13 Spiludbydere 218
6.14 Handel, formidling af handel samt opbevaring af kunst 223
6.15 Udbydere af services vedrørende kryptoaktiver 227

7. RISICI FOR HVIDVASK I GRØNLAND 233

7.1 Sammenfatning 234
7.2 Det grønlandske samfund 235
7.3 Underretninger fra Grønland 238
7.4 Trusler: Udbyttegivende kriminalitet i Grønland 240
7.5 Sårbarheder 243
7.6 Risikovurdering af udvalgte hvidvaskmetoder i Grønland 246

8. RISICI FOR HVIDVASK PÅ FÆRØERNE 248

8.1 Sammenfatning 249
8.2 Det færøske samfund 250
8.3 Underretninger fra Færøerne 252
8.4 Trusler: Udbyttegivende kriminalitet på Færøerne 254
8.5 Sårbarheder 257
8.6 Risikovurdering af udvalgte hvidvaskmetoder på Færøerne 260

9. KILDER OG LINKS 262

9.1 Kildeliste 263
9.2 Vil du vide mere? 281

FORORD

Det er med stor glæde, at Hvidvasksekretariatet udgiver sin tredje nationale risikovurdering. Risikovurderingen sætter retningen for en stærkere samlet indsats mod hvidvask. Tidligere har der været både en offentlig version og en klassificeret version, men for at øge værnet mod hvidvask, offentliggør vi denne gang hele rapporten.

Risikovurderingen er ikke blot blevet offentlig tilgængelig. Den er også blevet mere omfangsrig end tidligere. Det er der god grund til. Det skyldes, at vi undervejs i vores arbejde med rapporten har identificeret et behov for mere viden hos såvel underretningspligtige som hos myndigheder. Når den er blevet længere end tidligere, skyldes det også, at risikovurderingen denne gang indeholder særskilte vurderinger af risiko for hvidvask i Grønland og på Færøerne.

Manglende viden om, hvor de ulovlige midler stammer fra, hvem der hvidvasker, og hvordan de gør det i praksis, udgør en sårbarhed. Derfor har vi udarbejdet en detaljeret analyse af udbyttegivende kriminalitet og de kriminelle aktører, og vi har lagt vægt på at beskrive konkrete hvidvaskmetoder. Det er håbet, at risikovurderingen dermed kan bidrage til at øge forståelsen for hvidvask og skærpe blikkene i alle dele af hvidvaskkæden.

Det er afgørende for nyttiggørelsen af risikovurderingen, at risici forstås i deres rette kontekst. De analyserede trusler, sårbarheder og risikoniveauer skal ikke ses som karakterer, der viser, hvor godt myndigheder eller underretningspligtige løser opgaven. Analysen skal pege på, hvor der er områder, vi skal være særligt opmærksomme på. Når vi forstår, hvilke risici der er tilstede, kan vi – i tråd med anbefalingerne fra Financial Action Taskforce (FATF) – indrette os i forhold til de risici, der er gældende for det område, vi hver især arbejder indenfor.

Hvidvasksekretariatet vil gerne takke alle myndigheder, brancheforeninger, private aktører og internationale samarbejdspartnere for jeres bidrag til udarbejdelsen af risikovurderingen. Vi ser frem til det videre samarbejde i kampen mod hvidvask.

God læselyst

JØRGEN ANDERSEN
–
Chef for Hvidvask-
sekretariatet

HOVEDFUND OG ANALYSEDESIGN

Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask tegner et billede af risikoen for hvidvask i Danmark, i Grønland og på Færøerne i dag og frem mod 2025. Risikovurderingen skal understøtte indsatsen mod hvidvask.

Risikovurderingen skal bruges af myndighederne og af de virksomheder og personer, som er omfattet af hvidvaskloven, og som dermed er underretningspligtige. De skal bruge risikovurderingen i deres arbejde med at indrette sig i forhold til de risici, der er gældende for det område eller den branche, de arbejder indenfor.

Endvidere er risikovurderingen til brug for dansk politi og anklagemyndigheden, da den beskriver, hvor pengene, der skal hvidvaskes, kommer fra. Den beskriver også nogle af de metoder, de kriminelle aktører bruger til at hvidvaske deres penge, og peger på, hvor myndighederne bør være særligt opmærksomme i de kommende år. Risikovurderingen skal samtidig bidrage til større offentlig indsigt i hvidvaskområdet og give det politiske niveau, myndigheder og den private sektor et endnu stærkere grundlag for at tilrettelægge den samlede indsats mod hvidvask i Danmark.

Basel Institute on Governance udarbejder hvert år en rangordning over hvilke lande, der har størst risiko for hvidvask og terrorfinansiering. Den viser, at risikoen for, at Danmark misbruges til hvidvask, i et internationalt perspektiv er lav.[1] I Danmark er indsatsen mod hvidvask øget, hvilket navnligt ses i en stigning i antallet af underretninger, et stigende antal fældende afgørelser, forbedret lovgivning og det øgede samarbejde mellem myndigheder og private aktører. Der foregår dog stadig hvidvask i Danmark. Derfor er det helt essentielt, at vi forstår de trusler og sårbarheder, som eksisterer i Danmark, for at kunne bekæmpe hvidvask.

1. I rangordningen for 2022 var Danmark nr. 118 ud af 128 lande, hvor nr. 1 er det land med størst risiko (Basel Institute on Governance 2022: 25-27).

HOVEDFUND

Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask er inddelt i tre hovedområder:

- **Del 1** Nationale trusler og sårbarheder samt risikovurdering af udvalgte hvidvaskmetoder.
- **Del 2** Risikovurdering af udvalgte brancher.
- **Del 3** Risikovurdering af Grønland og Færøerne.

Konklusionerne i de tre dele skitseres i det følgende.

Del 1: Nationale trusler og sårbarheder samt risikovurdering af udvalgte hvidvaskmetoder

Nationale trusler

Det økonomiske udbytte fra kriminalitet skal hvidvaskes, hvis de kriminelle aktører skal kunne bruge pengene i den legale økonomi. For at blive klogere på, hvor mange penge der skal hvidvaskes, og hvor pengene forventeligt vil komme fra i de kommende år, er det væsentligt at belyse den forbrydelse, der ligger forud for det økonomiske udbytte – også kaldet førforbrydelsen. Det gør vi ved at belyse, hvilke kriminalitetsformer der genererer et økonomisk udbytte.

- Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at de kriminalitetsformer begået i Danmark, der genererer størst økonomisk udbytte for de kriminelle aktører, er skatte- og momskriminalitet, it-relateret økonomisk kriminalitet og handel med narkotika og doping. Truslen for hvidvask vurderes at være høj for skatte- og momskriminalitet og it-relateret økonomisk kriminalitet og betydelig for handel med narkotika og doping.

- Udbytte fra kriminalitet, som er blevet begået i udlandet, udgør en høj risiko for at blive hvidvasket i Danmark. Det kan fx være penge fra korruption, handel med narkotika og it-relateret økonomisk kriminalitet.
- Organiserede kriminelle aktører i Danmark og udlandet udøver i stigende grad udbyttegivende kriminalitet, og kompleksiteten i deres kriminalitet er stigende.
- Professionelle rådgivere bistår kriminelle aktører med ekspertviden og øger dermed de kriminelle aktørers kapacitet til at begå kriminalitet. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det er få rådgivere, der udøver stor aktivitet.
- Ligesom i udlandet opererer professionelle hvidvaskere også i Danmark, og det øger de kriminelle aktørers muligheder for at få hvidvasket deres økonomiske udbytte fra kriminalitet. Det gør også hvidvaskprocessen mere effektiv for de kriminelle aktører, og dermed bliver det vanskeligere for myndigheder og underretningspligtige at forebygge, opdage og retsforfølge.

Nationale sårbarheder
Nationale sårbarheder er de strukturer i det danske samfund, der gør os sårbare over for hvidvask. Hvidvasksekretariatet vurderer, at de største sårbarheder udgøres af:

- Det globale og fragmenterede betalingslandskab: Introduktionen af nye betalingsteknologier og -produkter betyder et mere fragmenteret og internationalt betalingsmarked, og det vurderer Hvidvasksekretariatet får betydning for hvidvaskområdet på flere niveauer:
  - Det bliver vanskeligere for de underretningspligtige at have overblik over kundernes samlede finansielle forhold og dermed også vanskeligere at identificere afvigende og mistænkelig adfærd.
  - Flere hvidvaskaktiviteter foregår gennem betalingsstrukturer i udlandet og er dermed delvist skjult for danske myndigheder.
  - Handel med kryptoaktiver på udenlandske platforme er vanskelig at identificere, fordi Skattestyrelsen ikke per automatik modtager oplysninger om beholdninger.
- Manglende viden om hvidvask og hvidvaskrisici i særligt de ikke-finansielle brancher: Hvidvasksekretariatet vurderer, at til trods for, at indsatsen mod hvidvask er intensiveret de senere år, har nogle underretningspligtige stadig utilstrækkelig viden på hvidvaskområdet. Det er en sårbarhed, at de underretningspligtige i et vist omfang har vanskeligt ved at identificere, hvad de skal se efter i deres hvidvaskindsats. De vil have udfordringer med at arbejde risikobaseret, og de vil ligeledes have vanskeligheder med at implementere de relevante og nødvendige forebyggende foranstaltninger. Den sårbarhed øges, når kriminelle aktører bevæger sig væk fra de finansielle institutioner og mod de ikke-finansielle brancher i takt med, at den finansielle sektor intensiverer arbejdet med at imødegå hvidvask.
- Kriminelle aktørers brug af kontanter skaber en kontantbaseret undergrundsøkonomi: Kriminelle aktører anvender kontanter, fordi det muliggør anonymitet. Kontanterne anvender de til yderligere kriminalitet fx ved at sælge dem til virksomhedsejere, der vil aflønne ansatte sort, eller ved at udføre dem til lande med større kontantøkonomier og/eller lande med ringere hvidvaskforanstaltninger end Danmark. Denne undergrundsøkonomi gør det også muligt for kriminelle aktører at overføre værdier til Danmark gennem blandt andet uformelle pengeoverførselssystemer som fx hawala.
- Begrænset udveksling af informationer mellem myndigheder om international varehandel: Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender det nationale og internationale handelssystem til hvidvask af ulovlige midler, herunder over- og underfakturering og over- og underdrivelse af handelsvolumen. Hvidvasksekretariatet modtager kun få underretninger om handelsbaseret hvidvask.
- Utilstrækkeligt internationalt samarbejde: Hvidvask på tværs af landegrænser udfordrer myndighedernes tilsynsarbejde og efterforskningen af hvidvask. Det skyldes blandt andet, at tilsynsforpligtelser, håndhævelser og efterforskninger fortsat er skarpt opdelt i jurisdiktioner, hvilket stiller høje krav til internationalt samarbejde. På tilsynsområdet er der i flere tilfælde et begrænset samarbejde med andre europæiske tilsynsmyndigheder, og særligt de europæiske spillemyndigheder er udfordret.

- Den grænseoverskridende kriminalitet udfordrer også efterforskningen af sager: Erfaringerne herhjemme og i udlandet viser, at det er vanskeligere at indhente oplysninger fra udenlandske pengeinstitutter, betalingstjenester, kryptobørser med videre end fra danske tjenester.

Metoder til hvidvask
Hvidvasksekretariatet vurderer, at følgende metoder til hvidvask udgør de største risici i Danmark:

- Kriminelle aktører hvidvasker via pengeoverførsler, herunder uformelle pengeoverførselssystemer, fx hawala. Både formelle og uformelle finansielle kanaler bliver anvendt af kriminelle aktører til at flytte midler på tværs af landegrænser.
- Kriminelle aktører hvidvasker via nye, digitale banker, som ofte er placeret i udlandet, og som dermed ikke er underretningspligtige i Danmark. Når kunderne i stigende grad bruger flere forskellige finansielle tjenester, sker der en fragtmentering af betalingslandskabet, hvilket er en udfordring for de danske myndigheder.
- Kriminelle aktører udfører kontanter via kurerer og pengetransporter samt bruger valutaveksling til hvidvask. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der årligt transporteres store mængder kontanter over de danske landegrænser, heraf også en del ulovlige midler. Fordi det er vanskeligt at integrere store kontantbeløb i det danske finansielle system, må de kriminelle aktører bruge kontanterne til ny kriminalitet eller transportere kontanterne over landegrænserne, enten som rejsende eller via kurer eller værdihåndteringsselskaber.
- Kriminelle aktører hvidvasker gennem legale virksomhedsstrukturer og anvender flere forskellige virksomheder til at hvidvaske midler. Dette kan fx ske ved at sammenblande ulovlige midler med legal omsætning eller anden misbrug af handelssystemet.
- Kriminelle aktører hvidvasker gennem handelsbaseret hvidvask, herunder gennem misbrug af det internationale handelssystem. Denne hvidvaskmetode er et tværgående højrisikoområde, hvor mange forskellige brancher, hvidvaskmetoder og kriminelle aktører er involveret. Det er vanskeligt at opdage og efterforske handelsbaseret hvidvask, og der kan flyttes store værdier mellem personer og virksomheder gennem det internationale handelssystem, fx gennem over- eller underfakturering.

Del 2: Risikovurdering af udvalgte brancher

Formålet med at vurdere risici på brancheniveau er at belyse, hvor hvidvaskrisici er størst blandt de underretningspligtige. Det er også formålet, at så mange som muligt kan læse om risikoen ved deres egen branche eller ved andre brancher, som man samarbejder med eller har som kunder. Følgende tre brancher har den højeste risiko for at blive brugt til hvidvask:

- Pengeinstitutter: I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at langt de fleste transaktioner i Danmark involverer brugen af et pengeinstitut – og det gælder også for transaktioner, der finder sted som led i en hvidvaskproces. Volumen af transaktioner er i sig selv en risikofaktor. Det samme gælder pengeinstitutternes størrelse, deres mange forskellige produkter, det store antal kunder og eksponeringen mod udlandet, som alt sammen er med til at øge risikoen for hvidvask. Trade finance og private banking er eksempler på produkter, der indebærer høj risiko.
- Valutavekslingsvirksomhed: I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at valutavekslingsvirksomheder er attraktive for kriminelle aktører med kontant udbytte fra kriminalitet. Valutavekslingsbranchens lette tilgængelighed og kontantbaserede karakter begrænser sporbarheden af midlerne og udgør en sårbarhed over for hvidvask. I Danmark er der eksempler på, at kriminelle aktører anvender valutavekslingsvirksomheder til hvidvask af udbytte fra blandt andet narkotikakriminalitet.
- Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder: I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at tjenesterne hver især har en betydelig risiko, mens de i kombination har en høj risiko. Ved at kombinere to eller flere af de ydelser, som udbydere af tjenesteydelser til virksomheder tilbyder, kan denne branche benyttes til at sløre ejerskab, tilhørsforhold, adresse med videre. Det kan fx være en udbyder, der stiller en postadresse til rådighed og derudover tilbyder telefonpasningsydelser, bestyrelsesmedlemmer, videresendelse af post og lignende for kunder, der ikke er fysisk til stede på adressen.

Del 3: Risici for hvidvask i Grønland og på Færøerne

Denne risikovurdering beskriver de risici for hvidvask, der er til stede i hele rigsfællesskabet. Derfor behandler risikovurderingen også risici for hvidvask i Grønland og på Færøerne.

Grønland
Hvidvasksekretariatet har kortlagt en række sårbarheder i Grønland, som kan have indflydelse på omfanget af hvidvask. De største sårbarheder er følgende:

- Fraværet af en liste over politisk eksponerede personer (PEP) i Grønland gør det vanskeligt at risikovurdere og monitere transaktioner for grønlandske politisk eksponerede personer.
- Det kan være vanskeligt for myndigheder og underretningspligtige at kortlægge udenlandske ejerforhold, hvilket øger risikoen for, at udenlandske virksomheder i Grønland bliver brugt som led i hvidvask.
- Hvidvasksekretariatet har ikke tidligere haft selvstændigt fokus på grønlandske forhold, og derfor er underretninger fra Grønland ikke i tilstrækkelig grad blevet videreformidlet til andre myndigheder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de hvidvaskmetoder, der udgør de største risici for hvidvask i Grønland er:

- Hvidvask via legale virksomhedsstrukturer.
- Simpel hvidvask af mindre, ulovligt udbytte gennem kontantindsættelser.
- Hvidvask af kontanter gennem direkte integration i den legale økonomi.

Færøerne
Hvidvasksekretariatet har også kortlagt en række sårbarheder på Færøerne, som kan have indflydelse på omfanget af hvidvask. De største sårbarheder er følgende:

- Det færøske selskabsregister har i en længere periode været mangelfuldt i forhold til at kunne identificere reelt ejerskab. Det gør det vanskeligt for de underretningspligtige at identificere ejerskab i de virksomheder, som de har som kunder. Det øger risikoen for, at virksomhederne bliver brugt til hvidvask.
- Skráseting Føroya fører kontrol med de underretningspligtige, og grundet få ressourcer er kontroltrykket lavt.
- Indregistrering af skibe under færøsk flag øger risikoen for, at udenlandske selskaber kan kanalisere midler gennem færøske selskaber, hvorved det kan være vanskeligt at kortlægge midlernes oprindelse.
- Forsinket implementering af hvidvaskloven på Færøerne betyder, at eventuelle sårbarheder, som er imødekommet i den danske lovgivning, fortsat kan misbruges på Færøerne. Fx er Virtual Asset Service Providere (VASP'ere) og kunsthandlere ikke omfattet af den færøske hvidvasklov og dermed ikke underretningspligtige.
- Der forekommer kun begrænset deling af oplysninger mellem Danmark og Færøerne, idet Hvidvasksekretariatet har begrænset adgang til færøske registre. Den manglende adgang til oplysninger betyder, at det er vanskeligere for Hvidvasksekretariatet at berige og udfinde relevante underretninger til Færøsk Politi.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de metoder, der udgør de største risici for hvidvask på Færøerne er:

- Hvidvask via selskaber, som ejer skibe registreret i det færøske skibsregister.
- Handelsbaseret hvidvask via legale virksomhedsstrukturer.
- Simpel hvidvask gennem kontantindsættelser, kontanthævninger og pengeoverførsler.

ANALYSEDESIGN

En risikovurdering er orienteret mod fremtiden og handler om de trusler og sårbarheder, vi som samfund skal håndtere de kommende år. I en fremtids- og problemorienteret analyse må vi derfor turde sige noget om fremtiden. Selvom der er meget, vi ikke ved om fremtiden, er der også noget, vi på baggrund af efterretninger, analyser, trends og tendenser samt erfaringer fra udlandet, vurderer med stor sandsynlighed kan ske. I en omskiftelig verden må vi holde øje med forhold, der ændrer sig og påvirker de identificerede trusler, sårbarheder og risici, så vi kan korrigere indsatserne, hvis der er behov for det.

Analysedesignet i Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask 2022 tager udgangspunkt i Financial Action Task Forces[2] guide for udarbejdelse af nationale risikovurderinger for hvidvask og terrorfinansiering (FATF 2013a).

FATF's guide tager udgangspunkt i en analyse af trusler, sårbarheder og konsekvenser:

- *En trussel* er en person eller en gruppe af personer, et objekt eller en aktivitet, som har potentiale til at skade personer, brancher eller samfund. I forhold til hvidvask kan det være kriminelle aktører, facilitatorer og deres nuværende og fremtidlige hvidvaskaktiviteter.
- *Sårbarhederne* er de strukturer i en branche eller et samfund, som de kriminelle aktører udnytter, eller som understøtter deres aktiviteter. Det kan fx være særlige finansielle produkter, let adgang til markeder samt system- eller lovgivningsmæssige udfordringer.
- *Konsekvenserne* er de effekter og skader på personer, brancher og samfund, som truslerne og sårbarhederne kan forårsage. I relation til hvidvask kan det fx være mængden af penge, der potentielt skal hvidvaskes, underminering af tillid til brancher og samfundsmæssige institutioner samt øget kriminalitet.

På flere områder i rapporten bemærker vi, at Hvidvasksekretariatet ikke har kendskab til eller adgang til oplysninger om specifikke forhold eller emner og heller ikke har kunne finde yderligere hos myndigheder eller andre eksperter. I henhold til FATF's guidelines, kan manglende viden om relevante forhold i sig selv øge risikoen på et område (FATF 2013a: 11).

Vi vurderer risiko som enten **begrænset, moderat, betydelig** eller **høj**. Du kan læse mere om, hvilke kriterier, der afgør risikoniveauet i Hvidvasksekretariatets metoderapport til Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask 2022 (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Deri kan du også se de matricer, der ligger til grund for vurderingerne.

Trusler og sårbarheder er ikke uafhængige variable

Det er værd at holde sig for øje, at trusler og sårbarheder ikke er uafhængige variable på hvidvaskområdet. Kriminelle aktørers virke (truslerne) i ind- og udland afhænger blandt andet af samfundsudviklingen, samfundsmæssige strukturer, lovgivningen med videre.

Det gør det vanskeligt at være præcis i vurderingen af risikoen for, at de kriminelle aktører anvender én bestemt metode til hvidvask – ofte anvender de også flere i kombination med hinanden.

På samme måde er sårbarhederne heller ikke uafhængige variable. De kriminelle aktører hvidvasker deres ulovlige midler igennem de strukturer, hvor de vurderer, at risikoen for at blive opdaget er relativt mindre end gennem andre strukturer. Hvis en sårbarhed mindskes (fx gennem strammere lovgivning i forhold til betaling med kontanter), kan det betyde, at andre sårbarheder bliver relativt større (fx kontrol ved grænsen), og at risici for andre hvidvaskmodus øges (fx hvidvask gennem pengeudførsler). Disse korrelationer gælder inden for Danmarks grænser, men de gælder også i forhold til udlandet, hvor fx øget regulering af en branche i et andet land, kan påvirke kriminelle aktørers incitament til at søge mod andre lande, hvor der endnu ikke er samme regulering. Hvis fx vores nabolande strammer reglerne på et område, vil det øge risikoen for, at kriminelle aktører vil begynde at se mod Danmark i stedet. Da politiske, samfundsmæssige, sociale og kulturelle, økonomiske, teknologiske, geografiske og lovgivningsmæssige faktorer ændres over tid, gør de kriminelle aktørers adfærd det også.

Risici inden for de forskellige virksomhedstyper og brancher påvirker også hinanden. De kriminelle aktører vil anvende de brancher, der er relativt mere sårbare end andre, og derfor vil risici i én branche være påvirket af flere eller færre reguleringer af en anden branche. Det betyder, at hvis en branche øger foranstaltningerne mod hvidvask, øger det risikoen i de andre brancher.

Kilder

Risikovurderingen bygger på såvel kvantitative som kvalitative analyser og baserer sig på flere forskellige kilder, herunder data fra Hvidvasksekretariatet, dansk politi, danske myndigheder, efterretninger, nationale og internationale rapporter, bidrag fra faglige eksperter hos myndigheder, brancheforeninger og private aktører.

I risikovurderingen henviser vi løbende til tal og opgørelser. For at lette læsningen er det kun udvalgte tabeller og grafer, der indgår. Du kan læse mere om grundlaget for de enkelte kapitler i metoderapporten. I metoderapporten redegør vi for den overordnede tilgang og for de informationer, de enkelte kapitlet bygger på. Metoderapporten for den nationale risikovurdering kan du finde på www.hvidvask.dk.

2. FATF er et mellemstatsligt samarbejde om bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering.

1. HVIDVASK I DANMARK

1.1 HVIDVASK ER AT FÅ ULOVLIGT UDBYTTE TIL AT SE LOVLIGT UD

Udbytte fra kriminalitet begået i Danmark og i udlandet hvidvaskes i Danmark. Det er vanskeligt at opgøre omfanget af hvidvask herhjemme, men det handler om mange milliarder kroner hvert år, som kriminelle aktører anbringer, slører og integrerer i og igennem Danmark – til stor skade for vores samfund.

HVIDVASK SKER I FLERE FASER

Langt det meste kriminalitet sker for pengenes skyld, men før de kriminelle aktører kan bruge pengene i den legale økonomi, skal pengene vaskes hvide. Hvidvask foregår typisk i flere faser: Anbringelse, sløring og integrering.

Anbringelse: Det økonomiske udbytte fra den kriminelle aktivitet skal ind i det finansielle system. Det kan fx være kontanter fra handel med narkotika, der skal ind på en bankkonto eller via kontantudførsler til udlandet. Hvis det ulovlige udbytte allerede er i det finansielle system – det gælder fx udbytte fra internetsvindel og indbrud i netbank – er denne fase ikke nær så tydelig, da pengene allerede er i det finansielle system.

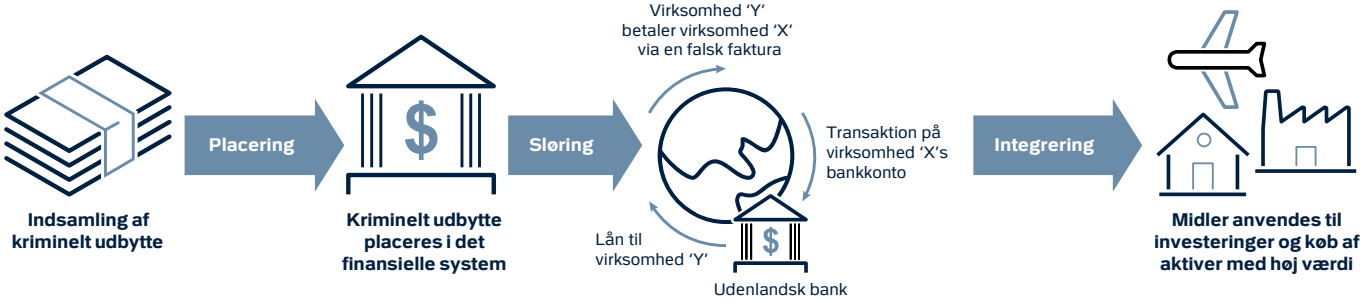
Sløring: Sløringsfasen er et vigtigt led i at få ulovligt udbytte til at se legalt ud. I denne fase adskilles det ulovlige udbytte fra dets oprindelse gennem forskellige transaktioner for at skjule, hvor det stammer fra. Alt efter størrelsen af det beløb, der skal hvidvaskes, kan sløringsfasen indeholde flere led og derfor være mere eller mindre kompleks. I nogle af de mest simple sager sløres midlerne ved at flytte mellem forskellige personers bankkonti. I andre større og mere professionelle hvidvasknetværk indgår der flere hundrede virksomheder[1] placeret i flere forskellige lande, herunder skattelylande eller lande med ringere hvidvaskforanstaltninger end i Danmark, som pengene føres ind og ud af for at sløre sporene.

Integrering: I denne fase tilbageføres midlerne til gerningspersonen, der dermed har fået sit ulovlige udbytte hvidvasket. Når midlerne tilbageføres, blandes de med gerningspersonens øvrige økonomi, og han eller hun kan nu anvende pengene ligesom lovligt tjente penge. Det er ikke en forudsætning, at midlerne tilbageføres til Danmark. De kan også placeres i udlandet, hvor den kriminelle aktør kan disponere over dem.

Hvordan faserne konkret udspiller sig afhænger af, hvilken kriminalitetsform pengene kommer fra, de kriminelle aktørers intentioner og kapaciteter samt de muligheder for hvidvask, som er i samfundet. Hvidvaskmetoderne varierer og udvikler sig hele tiden.

1. I risikovurderingen anvender vi ordene virksomhed og selskab synonymt af hensyn til læsevenligheden.

Illustration 1: Eksempel på faserne i hvidvask

HVAD STÅR DER I HVIDVASKLOVEN?

Hvidvask er bredt defineret i hvidvaskloven. De virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvaskloven (de underretningspligtige), er ikke forpligtede til at dokumentere eller bevise, at der foregår hvidvask, men skal underrette Hvidvasksekretariatet, hvis der er en mistanke om hvidvask, som ikke umiddelbart kan afkræftes. Pligterne til at undersøge og underrette fremgår af hvidvasklovens kapitel 5.

Hvidvask defineres i hvidvasklovens § 3, stk. 1, som:

1. uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte eller midler, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse.
2. uberettiget at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på anden måde efterfølgende virke til at sikre det økonomiske udbytte eller midlerne fra en strafbar lovovertrædelse.
3. forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner.

Som underretningspligtig behøver man ikke have en formodning om førforbrydelsen, og hvor de ulovlige midler stammer fra. Den enkelte underretningspligtige vil nemlig sjældent kunne se, hvordan hele hvidvaskprocessen forløber.

De vil typisk kun kunne se en del af aktiviteterne i de enkelte faser. Derfor gælder pligten til at underrette både, når man er "vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode" at der kan forekomme hvidvask eller finansiering af terrorisme. Det fremgår af hvidvasklovens § 26, stk. 1.

Hvidvaskloven § 26, stk. 1

Virksomheder og personer skal omgående underrette Hvidvasksekretariatet, hvis virksomheden eller personen er vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller en aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Det samme gælder ved mistanke, der er opstået i forbindelse med kundens forsøg på at foretage en transaktion eller en henvendelse fra en mulig kunde med ønske om gennemførelse af en transaktion eller aktivitet.

Der findes tilfælde, hvor det økonomiske udbytte allerede i forbindelse med den strafbare handling fremstår legalt, men hvor der alligevel er tale om hvidvask. Et eksempel kunne være insiderhandel. Her vil udbyttet fra den kriminelle handling være et aktieudbytte eller en kursgevinst, der eksempelvis kanaliseres fra en handelsplatform til en bankkonto.

I dette tilfælde vil den, der uretmæssigt har sikret sig en kursgevinst på baggrund af oplysninger opnået ved insiderhandel, ikke have et behov for at sløre det ulovlige udbytte, da det fremstår som legal aktieindkomst, der i øvrigt beskattes. Men der er stadig tale om hvidvask i hvidvasklovens forstand.

Hvidvask er selvstændigt kriminaliseret i straffeloven

Strafferetligt er hvidvask dækket af straffelovens § 290 a, der tager sigte på hvidvask af penge, både når det direkte udbytte af førforbrydelsen er penge, og når et udbytte i form af andet end penge er blevet omsat til penge, som derefter hvidvaskes.

Bestemmelsen kriminaliserer en del af de handlinger vedrørende håndtering af udbytte fra en strafbar lovovertrædelse, der tidligere var omfattet af straffelovens § 290 om hæleri.

I eksemplet med insiderhandel vil forbrydelsen omfattes af hvidvasklovens definition af hvidvask, og der skal underrettes herom. Derimod vil der ikke være tale om hvidvask i straffelovens forstand. I straffelovens forstand er der alene begået én forbrydelse, og det er insiderhandel. Dette skyldes, at straffen for førforbrydelsen (insiderhandlen) blandt andet fastsættes under hensyn til gerningspersonens mulighed for at få overført beløbet til sin konto og på denne måde at få nytte af udbyttet.

Der kan dog blive tale om hvidvask (selvhvidvask), hvis gerningspersonen til førforbrydelsen (fx insiderhandel) foretager handlinger, der går væsentligt ud over sædvanlig håndtering af udbyttet fra førforbrydelsen. Hvis gerningspersonen fx overfører sit udbyttet til en konto, som tilhører en anden person eller til en konto i et andet land, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse, skal der rejses tiltale både for selve førforbrydelsen og for hvidvask. National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) oplyser, at der formentlig er mulighed for at straffe i feltet mellem en berigelsesforbrydelse og gerningspersonens selvhvidvask, men det er uafklaret i retspraksis i dag.

1.2 HVIDVASK ER SKADELIGT FOR VORES SAMFUND

Når kontanter fra fx salg af narkotika smugles over grænsen, hvidvaskes gennem strømandsvirksomheder og genindføres som legale midler gennem danske virksomheder, forårsager de kriminelle aktører på én og samme tid skader på personer, der indtager stoffer, forvrider konkurrencen i de brancher, der benyttes til at hvidvaske igennem, og snyder samfundet for skatter og afgifter. Når de kriminelle aktører ikke betaler skat, men hvidvasker midlerne og køber dyre ure, biler, huse eller virksomheder, reduceres statens indtægter, som kunne have kommet samfundet til gode. Det gælder ikke kun Danmark, men i alle lande, hvor befolkningerne frarøves midler. Derfor skal vi bekæmpe, at Danmark bliver brugt til hvidvask.

DER ER EN RÆKKE SAMFUNDSSKADELIGE KONSEKVENSER FORBUNDET MED HVIDVASK

Hvidvask øger de kriminelle aktørers incitament til at begå mere kriminalitet

Når kriminelle aktører kan anvende udbyttet fra den kriminalitet, de begår, er der fortsat et incitament til at begå kriminalitet.

Hvidvask forudsætter en række andre kriminelle handlinger

At hvidvaske penge kræver ofte misbrug af andres identiteter, dokumentfalsk, opsætning af virksomheder til kriminelle formål, deltagelse i konkurskriminalitet med videre. Hvidvask forudsætter således en række andre kriminalitetsformer.

Hvidvask forvrider konkurrenceevnen inden for de involverede brancher

Når kriminelle aktører bruger virksomheder til at hvidvaske igennem, medfører det ofte dårligere konkurrencevilkår for de legale virksomheder. De kriminelle aktører har heller ikke nødvendigvis samme fokus på at drive en rentabel forretning, da formålet er at hvidvaske penge og ikke nødvendigvis drive en økonomisk sund forretning.

Hvidvask reducerer integriteten på de finansielle markeder

Når kriminelle aktører misbruger dansk finansiel infrastruktur til hvidvask kan det have negative effekter på de finansielle markeder, give dårligt omdømme både herhjemme og i udlandet og derigennem skade dansk økonomi.

Hvidvask forårsager faldende tillid til myndighederne og retsstaten

Hvidvask kan medføre forringet tillid til det politiske system og de offentlige institutioner, der skal føre tilsyn, pågribe og retsforfølge personer og virksomheder, der hvidvasker. Det kan virke stødende på retsfølelsen, hvis borgerne får indtryk af, at hvidvask ikke retsforfølges og straffes i tilstrækkelig grad.

Jo sværere det er for de kriminelle aktører at hvidvaske deres penge i Danmark, des mere stiger omkostningerne for dem – både i form af de økonomiske omkostninger og i form af risikoen for at blive opdaget. Det er ikke muligt at estimere den gennemsnitlige omkostning ved hvidvask, men hvis det er muligt at hvidvaske penge fra udbyttegivende kriminalitet til relativt lave omkostninger i Danmark, er der et incitament for de kriminelle aktører til at fortsætte deres kriminelle aktiviteter og til at hvidvaske deres penge her.

1.3 DER HVIDVASKES FOR MILLIARDER I DANMARK

Hvidvask er et globalt problem og foregår gennem flere led og på tværs af landegrænser. Det er derfor vanskeligt at måle, hvor mange penge der hvidvaskes i Danmark.

For at kunne anslå, hvor mange penge der skal hvidvaskes, vil det kræve et estimat for, hvor mange penge de kriminelle aktører "tjener" på deres kriminalitet. Der findes ikke en samlet opgørelse over, hvor mange penge der genereres ved kriminalitet i Danmark, og vi ved heller ikke, hvor stor en andel af disse penge der potentielt skal hvidvaskes for at kunne anvendes i den legale økonomi. Da definitionen af hvidvask også omfatter hvidvask af udbytte fra kriminalitet begået i udlandet, vil en opgørelse over, hvor mange midler der genereres ved kriminalitet i udlandet, og hvor stor en del af disse penge der potentielt vil skulle hvidvaskes i Danmark, også skulle medregnes. Den opgørelse findes heller ikke.

Der findes derfor ikke et tal for, hvor mange penge der hvidvaskes i Danmark. Men vi kan alligevel få en fornemmelse af, hvor stort problemet er, ved at tage udgangspunkt i et skøn for det globale omfang af hvidvask, og se på, hvad Danmarks andel kan anslås at udgøre.

OMFANGET AF HVIDVASK I DANMARK

Hvis vi skal komme tættere på et beløb, der med de nødvendige forbehold kan virke som en horisont for det problem, vi skal bekæmpe i Danmark, kan vi tage udgangspunkt i FN's tal (se boks 1 nedenfor) og se på, hvad der i en dansk kontekst taler for eller imod, at niveauet i Danmark skulle være over eller under de 2,7 pct. af bruttonationalproduktet, hvilket i 2021 vil svare til, at Danmarks andel udgør knap 68 milliarder kroner (løbende priser).[1]

1. I Den Nationale Risikovurdering fra 2018 (Hvidvasksekretariatet 2018: 8) refereres to ældre studier, der begge estimerer et noget lavere niveau. Da usikkerheden om niveauet er stor, forholder vi os til de estimater, som FN og Den Internationale Valutafond (IMF) anvender. Danmarks andel er beregnet ud fra Danmarks bruttonationalprodukt i 2021 på 2.504.178.000.000 kroner.

Boks 1

Omfanget af hvidvask er svært at opgøre

Et ofte anvendt estimat for hvidvask på verdensplan stammer fra International Monetary Fond (IMF) der har anslået, at der årligt hvidvaskes for, hvad der svarer til cirka 2-5 pct. af det globale bruttonationalprodukt (International Monetary Fund 1998). I et FN-studie fra 2011 anslog United Nations Office on Drugs and Crimes (UNODC), at det samlede udbytte fra kriminalitet eksklusiv skatteunddragelse i 2009 var i en størrelse, der svarede til 3,6 pct. af det globale bruttonationalprodukt. Heraf vurderede UNODC, at 2,7 procent var "available for money-laundering" (UNODC 2011: 5). I 2020 refererede High Level Panel on International Financial Accountability Transparency and Integrity (FACTI Panel) også til de 2,7 pct. svarende til 1.600 milliarder dollars (UNDESA 2020). På Finanstilsynets hvidvaskseminar i 2021 refererede FATF, at der på verdensplan hvidvaskes for omkring 2.000 milliarder dollars. Det svarer til godt 13.000 milliarder kroner. Det er således de samme estimater, der gentages i forskellige sammenhænge. Europol konstaterer, at omfanget og kompleksiteten af hvidvaskningsaktiviteter tidligere er blevet undervurderet (Europol 2021a: 11). Tallene skal med andre ord vurderes med varsomhed.

Forskellige forhold i Danmark taler for og imod, at tallet skulle være over eller under gennemsnittet.

Eksempelvis kan det tale for, at Danmark ligger *over* gennemsnittet, at

- Danmark er en åben økonomi med et højt niveau af grænseoverskridende aktiviteter for såvel handels- og finansmarkedet.
- Hvidvask foregår i stigende omfang digitalt, og Danmark er et af verdens mest digitaliserede samfund.
- Danmarks begrænsede korruption kan virke attraktivt for kriminelle aktører, da det at drive virksomhed i Danmark kan give en form for blåstempling af aktiviteterne.

Omvendt kan det eksempelvis tale for, at Danmark ligger *under* gennemsnittet, at

- I et internationalt perspektiv vurderes risikoen for, at Danmark misbruges til hvidvask som lav (Basel Institute on Governance 2021: 25).
- Danmark er et transparent samfund.
- Danmark har færre kontanter i økonomien end landene i euroområdet (Danmarks Nationalbank 2022d: 8).
- Digitaliseringen betyder, at handel med udlandet registreres elektronisk, og at de indenlandske transaktioner samt transaktioner til udlandet kan moniteres.

Ovenstående er blot eksempler på, hvad der kan trække op eller ned i forhold til, om Danmark ligger over eller under gennemsnittet på 2,7 pct.

Omfanget af hvidvask i Danmark er vanskeligt at estimere, og det vil også ændre sig fra år til år. Hvor meget der hvidvaskes i Danmark, er ikke alene afhængigt af, hvor meget kriminalitet der sker herhjemme, men også af omfanget af udbyttegivende kriminalitet i udlandet, som skal hvidvaskes. Omfanget vil også afhænge af indsatsen mod hvidvask i Danmark, men også af indsatsen mod hvidvask i andre lande, da større eller mindre sårbarheder i deres systemer betyder, at Danmark bliver relativt mindre eller mere attraktivt at hvidvaske penge i. Vandet søger derhen, hvor der er sprækker, og det gælder også de kriminelle aktørers forsøg på at hvidvaske. De kriminelle aktører er omstillingsparate og kan få rådgivning af eksperter om, hvordan de lettest og billigst kan få hvidvasket deres ulovlige midler. Hvis de opdager en mulighed, er de hurtige til at få sat et system op og hvidvaske deres ulovlige midler, indtil det opdages, og muligheden lukkes. Det har vi fx set med fakturafabrikkerne, hvor de kriminelle aktører på få måneder har kunnet hvidvaske flere hundrede millioner kroner. Omfanget kan derfor skifte meget hurtigt.

Større sager om hvidvask i Danmark viser os med al tydelighed, at vi ikke kender omfanget, men også at det er vanskeligt at tale om et gennemsnit på hvidvaskområdet, hvor såvel trusler som sårbarheder er dynamiske og korrelerer. Da vi ikke kender det præcise omfang, skal tallet 68 milliarder kroner derfor tages med stort forbehold. Tallet kan lige så vel være mindre eller større. Det vigtigste budskab er, at det er mange penge, og at det i mange tilfælde vil kræve professionelle strukturer og organisationer at hvidvaske så store beløb.

1.4 HVIDVASK-SEKRETARIATET ER EN FINANSIEL EFTER-RETNINGSENHED

En finansiel efterretningsenheds kerneopgave er at modtage, analysere og videregive oplysninger om potentiel hvidvask og terrorfinansiering til de kompetente myndigheder, der vurderer, hvordan efterretningsoplysningerne kan anvendes. Derfor er alle underretninger om mistanke om hvidvask eller førforbrydelsen som udgangspunkt relevante for Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet samler og beriger underretninger, men har ikke mandat til at efterforske og retsforfølge.

Alle personer og virksomheder, der er omfattet af hvidvaskloven, er forpligtede til at underrette Hvidvasksekretariatet ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Underretningerne, som Hvidvasksekretariatet modtager, er én af de vigtigste kilder til informationer om hvidvask og terrorfinansiering.[1]

En underretning er en oplysning om mulig kriminalitet og skal ikke forveksles med en politianmeldelse.

Underretningerne er udtryk for de underretningspligtiges opfattelser af mistænkelige aktiviteter, men indholdet er ikke beviseligt kriminelt, førend der – efter sigtelse og tiltalerejsning – er faldet dom i retten. Underretningerne er alene udtryk for, hvad de underretningspligtige kan se, og hvad de finder mistænkeligt, og detaljegraden varierer betydeligt.

Underretningerne er vigtige for bekæmpelsen af hvidvask og for vores forståelse af området. Nogle gange kan underretningerne stå alene og i sig selv udgøre en sag, men i mange tilfælde er der brug for flere underretninger fra forskellige underretningspligtige og også andre typer informationer, fx fra andre registre eller fra nationale og internationale samarbejdspartnere, for at det er muligt at tegne et samlet billede af den hvidvask, der foregår, eller i al fald have oplysninger nok til at sende videre til en anden myndighed, der kan efterforske sagen.

1. Den nationale risikovurdering af terrorfinansiering i Danmark udarbejdes som et selvstændigt produkt af Politiets Efterretningstjeneste (PET).

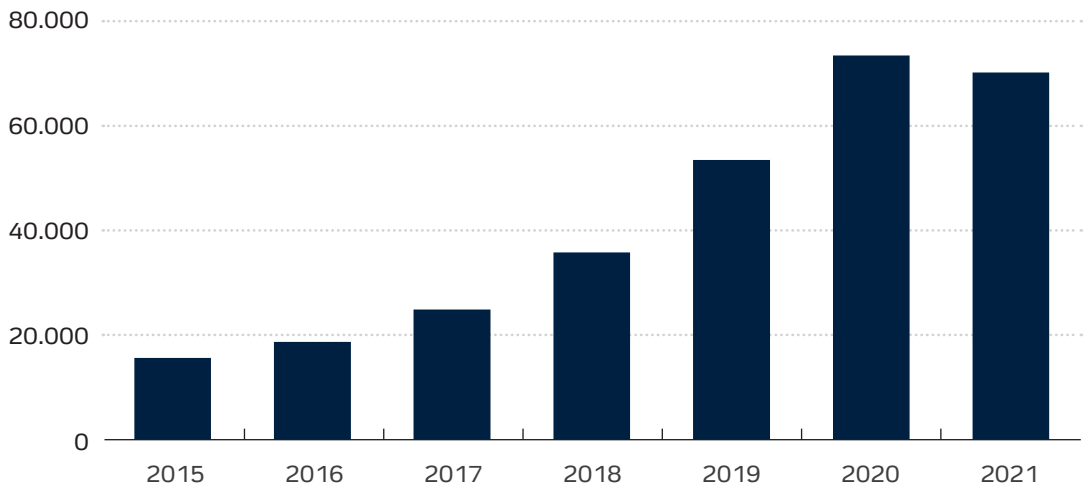
1.5 DE UNDERRETNINGS-PLIGTIGE SENDER MANGE UNDERRETNINGER

I Danmark er indsatsen mod hvidvask blevet styrket over en årrække. Dels er lovgivningen strammet på en række punkter, dels fremsender de underretningspligtige flere underretninger til Hvidvasksekretariatet. Hertil kommer, at flere brancher er blevet omfattet af hvidvaskloven og underretningspligten.

Siden 2015 har Hvidvasksekretariatet modtaget et stigende antal underretninger. I 2021 modtog Hvidvasksekretariatet godt 70.000 underretninger. Det er mere end fire gange så mange som i 2015, jf. figuren nedenfor. Danmark modtager mange underretninger sammenlignet med de øvrige nordiske lande. Blandt årsagerne er formentlig de store hvidvasksager, der har været i Danmark, fx Danske Bank-sagen og Operation Greed, som har øget opmærksomheden og styrket de underretningspligtiges kapaciteter på området, herunder ressourcer og teknologi til at identificere mistænkelige aktiviteter. En anden årsag kan være, at niveauet for, hvornår de underretningspligtige rapporterer, er lavere i Danmark end i andre lande. Finanstilsynet har det indtryk, at pengeinstitutter i Danmark har en lavere grænse for, hvornår der udarbejdes en underretning i forhold til fx de andre skandinaviske lande, hvor mistankegrundlaget skal være større og den mistænkelige aktivitet bliver undersøgt grundigere, før pengeinstitutter sender en underretning.

Antallet af underretninger kan ikke i sig selv bruges til at estimere omfanget af hvidvask. En stigning i antallet af underretninger kan skyldes en stigning i hvidvaskaktiviteter, men

Figur 1 Udviklingen i antal underretninger sendt til Hvidvasksekretariatet*

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Antal underretninger opgjort 20. januar 2022.

*) I opgørelsen indgår rapporttyperne Suspicious Transaction Report (STR), Suspicious Activity Report (SAR) og Terror Financing Report (TFR). 90 pct. af underretningerne er Suspicious Transaction Report (STR), som omhandler mistænkelige transaktioner, fx overførsel fra konto til konto, kontanthævning eller kontantindsættelse. Hvidvasksekretariatet modtager også andre typer af informationer ud over underretninger, fx efterretninger fra nationale og internationale kilder, herunder fra andre landes FIUer. Hvidvasksekretariatet modtager også oplysninger fra Toldstyrelsen om alle deklarerede midler, der krydser den danske grænse, såkaldte Cross-Border-Reports. I perioden fra 2018 til 2021 har Toldstyrelsen sendt mere end 10.000 rapporter om deklarerede midler.

det kan også skyldes andre forhold, som fx et øget fokus på hvidvask, at flere aktører er gjort underretningspligtige, og at området har fået flere ressourcer. Ikke desto mindre kan det konstateres, at der frem mod 2021 har været en markant vækst i underretninger om mulig hvidvask og terrorfinansiering. Faldet fra 2020 til 2021 skyldes særligt færre underretninger fra bankerne, men Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med årsagen til faldet.

PENGEINSTITUTTERNE SENDER FLEST UNDERRETNINGER

Fordelingen af underretningerne fortæller ikke nødvendigvis, i hvilke brancher der foregår mest hvidvask, men den kan fortælle noget om, hvor opmærksomheden på hvidvask er størst, hvor kapaciteten til at monitere er størst, og hvor de underretningspligtige har nemmest ved at se indikationer på potentiel hvidvask.

Tabel 1

Antal underretninger fordelt efter type af underretter

Underrettere*	2018	2019	2020	2021
Advokater (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 13)	7	19	25	8
Ejendomsmæglere og ejendomsmæglervirksomheder (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 15)	5	5	3	4
Finansiel leasing (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 8)	26	52	77	103
Fondsmæglerselskaber (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 3)	0	0	0	0
Forsikringsformidlere (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 7)	0	0	2	1
Godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 14)	32	177	1.907	1.677
Investeringsselskaber, -fonde og -forvaltere (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 9 og 10)	0	0	0	2
Kunsthandlere, gallerier og auktionshuse mv. (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 21)	-	-	1	1
Livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 4)	8	20	12	25
Offentlige myndigheder mv. (Hvidvaskloven §28 + §1, stk. 1, nr. 20)	69	382	851	758
Pengeinstitutter (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 1)	26.417	40.996	58.928	54.415
Realkreditinstitutter (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 2)	39	47	25	46
Skatterådgivere, eksterne bogholdere mv. (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 16)	3	18	58	76
Sparevirksomheder (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 5)	48	137	200	109
Spiludbydere (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 19)	6.623	8.433	7.625	9.215
Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder** (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 17)	7	2	1	15
Udbydere af tjenesteydelser vedrørende virtuelle aktiver, VASP (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 22-26)	-	18	39	37
Udstedere af elektroniske penge og udbydere af betalingstjenester (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 6)	1.740	1.870	2.970	3.508
Valutavekslingsvirksomhed (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 18)	592	1153	622	349
Øvrige virksomheder og personer (Hvidvaskloven §1, stk. 1, nr. 8, 11 og 12)	150	131	84	77
Andre	3	21	17	14
I alt	**35.769**	**53.481**	**73.447**	**70.440**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Opgørelse af antal underretninger opgjort 20. januar 2022.

*) De underretningspligtige angiver selv, hvilken kategori de tilhører, når de opretter sig i GoAML. Det er de angivelser, der er anvendt i tabellen.
**) Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder: selskabsoprettere, professionelle ledelsesmedlemmer, virtuelle kontorhoteller med videre.

Langt den største del af underretningerne kommer fra pengeinstitutterne. I 2021 tegnede bankerne sig for 77 pct. af underretningerne, mens spiludbyderne tegnede sig for 13 pct. De resterende 10 pct. udgøres primært af revisorer, udstedere af elektroniske penge og udbydere af betalingstjenester. En række brancher underretter meget sjældent eller aldrig.

Inden for kategorien pengeinstitutter er der stor variation i, hvor meget de forskellige banker underretter. Det samme gør sig gældende for de øvrige underretningspligtige brancher. I nogle brancher er det kun nogle få virksomheder, der sender underretninger, mens andre aktører aldrig sender en underretning. En del af variationen skyldes formentligt, at der er stor forskel på virksomhedernes markedsandele og deres forretningsmodeller.

Men det kan ikke være hele forklaringen. For størstedelen af de virksomheder, som er omfattede af hvidvaskloven, har aldrig sendt en underretning. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er minimum 17.000 personer og virksomheder, der er omfattet af hvidvaskloven[1], men per 1. juli 2022 har kun cirka 1.850 underretningspligtige virksomheder, myndigheder og andre oprettet sig i GoAML, som er det system, der kan underrettes igennem, og hvorigennem Hvidvasksekretariatet sender informationer og meddelelser. Trækker vi dobbeltregistreringer og fejlregistreringer fra, svarer det til, at godt ti pct. af de underretningspligtige har tilmeldt sig GoAML.

I de kommende år forventer Hvidvasksekretariatet stigninger i antallet af underretninger fra udbydere af tjenesteydelser vedrørende virtuelle aktiver (VASP), dels fordi der forventeligt kommer flere udbydere og kunder på markederne for kryptoaktiver og dels på grund af den øgede regulering af virtuelle aktiver på globalt plan.

1. Skønnet er fremkommet ved at indhente information fra tilsynsmyndighederne, hvor de hver især har estimeret, hvor mange underretningspligtige der er under deres tilsyn.

HVAD FORTÆLLER UNDERRETNINGERNE? 1.6

Underretningerne indeholder oplysninger om personer og virksomheder, som de underretningspligtige har mistanke om eller rimelig grund til at formode, har tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Underretningerne indeholder ofte også oplysninger om den potentielle kriminelle handling, der ligger forud for hvidvasken, den såkaldte førforbrydelse. De underretningspligtige er dog ikke forpligtede til at kende til førforbrydelsen for at lave en underretning.

I enkelte tilfælde indeholder underretningerne også beskrivelser af de hvidvaskmetoder, som de mistænkelige aktører bruger. Andre gange er det meget sparsomt med oplysninger. Underretningerne kan desuden indeholde en række oplysninger som fx cpr- og cvr-numre samt oplysninger om transaktioner. Alle disse oplysninger fra underretningerne kan kædes sammen til at give indikationer af, hvordan der hvidvaskes i Danmark.

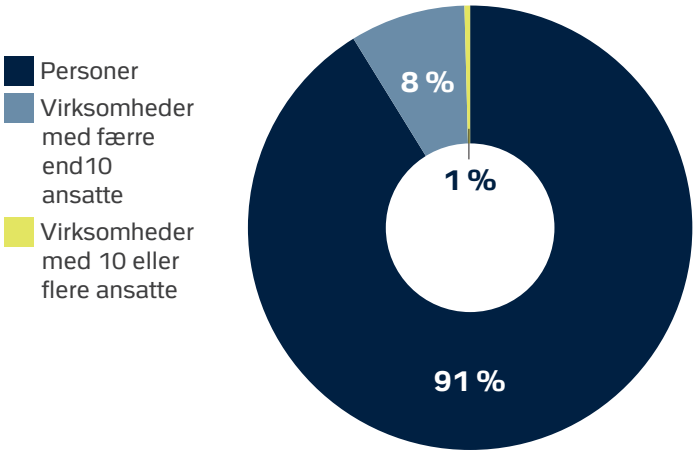
De mest fyldestgørende underretninger indeholder både oplysninger om den/dem underretningen vedrører, fx navne, cvr-numre, samt hvad det er, der har forårsaget det mistankegrundlag, som gør, at der sendes en underretning.

DER UNDERRETTES OFTERE OM PERSONER END OM VIRKSOMHEDER

Hvidvasksekretariatet vurderer, at langt den overvejende del af underretningerne handler om personer. Kun en mindre andel handler om virksomheder. Underretningerne om personer handler ofte om skatte- og momssvig. Det kan fx være personer, som deltager i sort arbejde eller begår socialt bedrageri.

Underretninger om virksomheder drejer sig oftest om virksomheder med færre end ti ansatte. De fleste af disse underretninger dækker over personer, der mistænkes for at benytte mindre virksomheder til svindel, fx sammenblanding af privatøkonomien og virksomhedens økonomi. I cirka én pct. af underretningerne angår mistanken en virksomhed med flere end ti ansatte. Det fremgår af figuren nedenfor.

Figur 2 Underretninger fordelt efter hvem mistanken vedrører

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Opgørelsen bygger på datamæssig identifikation af hovedaktøren – person eller virksomhed – i underretningen (strong main-agent).

De største værdier, der underrettes om, findes blandt virksomhederne. Beløbsmæssigt vurderer Hvidvasksekretariatet, at virksomhederne udgør cirka 67 pct. af underretningerne, mens enkeltpersonerne udgør de resterende cirka 33 pct.

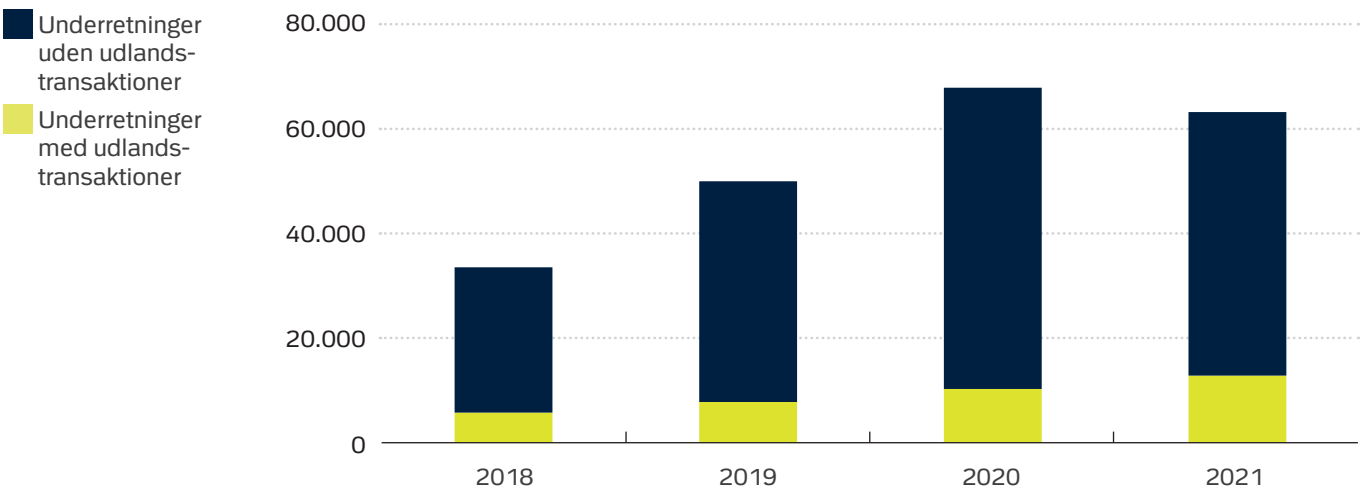
Selvom virksomheder med flere end ti ansatte kun udgør én pct. af underretningerne, udgør de knap 11 pct., af den samlede beløbsstørrelse, og med et markant højere gennemsnitligt beløb per underretning. Hvidvasksekretariatet anvender med forbehold de beløb, som er angivet i underretningerne, som indikationer. Det skyldes, at de i visse tilfælde er behæftet med fejl, der slår markant ud i opgørelserne.

En forklaring på, at der oftere underrettes om personer end om virksomheder, kan være, at det er nemmere for de underretningspligtige at se indikationer på hvidvask hos personer, da hvidvasken ofte er mere simpel og ofte involverer personer med en NemKonto.

DER UNDERRETTES OFTERE OM TRANSAKTIONER I DANMARK END MELLEM DANMARK OG UDLANDET

De fleste underretninger handler om transaktioner inden for landets grænser. Når vi ser på antallet af underretninger med tilknyttede udlandstransaktioner, hvor enten modtager eller afsender er en dansk bank, udgør de mellem 15 og 20 pct. af underretningerne. Det er primært Tyskland, England, Tyrkiet, Sverige, USA, Polen, Spanien, Litauen, Holland og Thailand midlerne sendes til og fra.

Figur 3 Antal underretninger med og uden udlandstransaktioner*

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Data trukket 10. maj 2022.

*) Her medregnes alene underretninger med tilknyttede transaktioner, der ikke omhandler korrespondentbankstransaktioner samt transaktioner, hvor enten modtager eller afsender er dansk. Tallene indeholder ikke transaktioner fra korrespondentbanker, fordi den type underretninger altid omhandler udlandet og ofte ikke er særligt informative, da den danske bank ikke har kontekst på transaktionen, men blot administrerer transaktionen på vegne af en udenlandsk bank.

NYTTIGGØRELSE AF UNDERRETNINGER 1.7

Hvidvasksekretariatet nyttiggør underretningerne gennem:

- Videregivelser til andre nationale myndigheder og internationale samarbejdspartnere.
- Udarbejdelse af måludpegningsoplæg, hvilket typisk vedrører større sager, som Hvidvasksekretariatet på baggrund af underretninger og andre oplysninger har identificeret, undersøgt og beriget, inden de formidles til rette kompetente myndighed.
- Analyser af trends og tendenser samt udarbejdelse af risikovurderinger.

VIDEREGIVELSER TIL ANDRE MYNDIGHEDER

Når Hvidvasksekretariatet videregiver oplysninger til en anden myndighed, sker det som en efterretning, der kan indeholde oplysninger fra mere end én underretning. Næsten 40 pct. af videregivelserne indeholder to eller flere underretninger og knap ti pct. af videregivelserne indeholder fem eller flere underretninger.

Oplysninger i underretningerne bliver ikke nødvendigvis videregivet i den samme periode, de er modtaget i. Det skyldes, at underretningerne kan vise sig først at være relevante at videresende i forbindelse med en efterforskning eller i forbindelse med andre underretninger, der kommer til Hvidvasksekretariatet på et senere tidspunkt. Modtagerne af Hvidvasksekretariatets videregivelser fremgår i tabellen nedenfor.

Hvidvasksekretariatet modtager og sender også underretninger til internationale samarbejdspartnere via FIU-net, som er strukturen til udveksling af oplysninger mellem EU/EØS-landene, og via Egmont-samarbejdet, der handler om udveksling af oplysninger med lande uden for EU. I de senere år er der sket en opbygning af såvel kapacitet som struktur til mere effektiv deling af oplysninger i EU-regi, og det har fået antallet af underretninger mellem FIUer i Europa til at stige.

Tabel 2

Antal videregivelser fordelt efter modtagere*

Modtagere	2018	2019	2020	2021
Anden offentlig myndighed (herunder underretninger om svindel med kompensationsordninger)	286	233	3.301	3.051
Administrative oplysninger til PET	–	–	282	1.159
Understøttelse af PET's operative virke**	442	1.726	2.166	567
Politikredsene	802	1.285	1.752	1.483
Skatteforvaltningen	2.137	1.926	2.084	4.976
SØIK (Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet)	98	222	280	418

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Opgørelse af antal underretninger opgjort 20. januar 2022.

*) Oplysninger fra samme underretning kan være videregivet til flere myndigheder, fx både til en politikreds og Skatteforvaltningen. Antallet af videregivelser kan derfor ikke summeres.

**) Stigningen i antallet af videregivelser til PET i årene 2019 og 2020 er resultatet af et generelt stigende antal underretninger og understøttelse af flere områder i PET. Faldet i 2021 er et udtryk for et databrud i andet halvår 2020, hvor Hvidvasksekretariatet deler videregivelser til PET op i to kategorier: 'Understøttelse af PET's operative virke' og 'Administrative oplysninger til PET'.

Underretninger kan føre til beslaglæggelser og konfiskation

Når Hvidvasksekretariatet modtager en underretning, hvor der er mulighed for at beslaglægge penge, foretager Hvidvasksekretariatet en beslaglæggelse i henhold til retsplejeloven. Hvidvasksekretariatet fremsender herefter sagen samt oplysningen om beslaglæggelsen til den relevante politikreds eller NSK til videre foranstaltning. I 2021 modtog Hvidvasksekretariatet 550 underretninger, hvor der var mulighed for at beslaglægge i alt godt 315 millioner kroner. Foreløbige tal viser, at der i 2021 blev foretaget beslaglæggelse i 34 pct. af sagerne og beslaglagt i alt 47,6 millioner kroner, heraf er foreløbig 1,6 millioner kroner konfiskeret. De 1,6 millioner kroner er et resultat af de beslaglæggelser, som er foretaget i 2021. Det skal bemærkes, at 1,6 millioner kroner ikke er endegyldigt, idet flere af sagerne stadig kører.

Den 1. januar 2022 blev § 26, stk. 4 i hvidvaskloven ændret. Samtidig trådte bekendtgørelse nr. 2644 af 28. december 2021 om transaktioner omfattet af § 26, stk. 4, i kraft. Af hvidvasklovens § 26, stk. 4, fremgår nu, at virksomheder og personer skal undlade at gennemføre transaktioner, hvor der er viden om, mistanke om eller rimelig grund til at formode, at transaktionen relaterer sig til hvidvask, jf. § 26, stk. 1, og transaktionen er af særlig mistænkelig karakter. En transaktion er omfattet af § 26, stk. 4, hvis den vedrører indestående pengebeløb på én million kroner eller derover. De skal i stedet sende en Fast Track-underretning.

Ved modtagelsen af en Fast Track-underretning skal Hvidvasksekretariatet inden udløbet af den efterfølgende bankdag træffe beslutning om, hvorvidt der i medfør af retsplejelovens § 807 f, skal foretages en midlertidig beslaglæggelse af beløbet. Såfremt Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er grundlag for at foretage midlertidig beslaglæggelse af beløbet, giver Hvidvasksekretariatet det relevante pengeinstitut besked, ligesom den, som indgrebet retter sig mod, underrettes om den midlertidige beslaglæggelse og om muligheden for at få den midlertidige beslaglæggelse indbragt for retten.

Derefter fremsender Hvidvasksekretariatet hurtigst muligt sagen til den relevante politikreds eller NSK til videre foranstaltning, herunder til vurdering af, hvorvidt sagen skal efterforskes, og om beslaglæggelsen skal opretholdes. Politiet har herefter syv dage til at påbegynde en eventuel efterforskning og vurdere grundlaget for, om beslaglæggelsen skal opretholdes som en almindelig beslaglæggelse jf. retsplejelovens § 802.

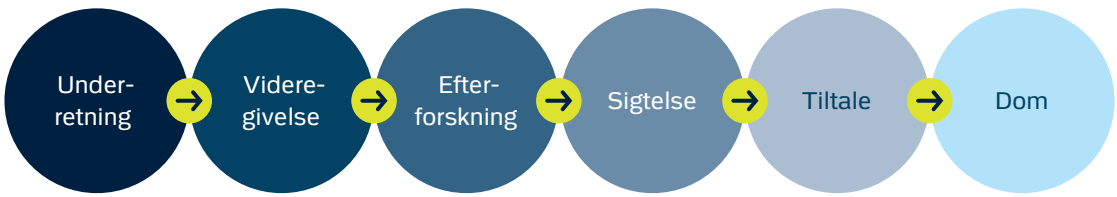
I de første tre kvartaler af 2022 har Hvidvasksekretariatet identificeret 33 tilfælde af Fast-Track-hvidvaskunderretninger. Disse tilfælde indeholdt mulighed for beslaglæggelse af i alt godt 128 millioner kroner. Hvidvasksekretariatet har i 22 af disse sager foretaget midlertidig beslaglæggelse af et samlet beløb på cirka 97 millioner kroner. Disse er i perioden blevet videregivet til politikredsene, der i ti af sagerne har foretaget beslaglæggelse af samlet 32 millioner kroner.

Politiet bruger blandt andet underretningerne i efterforskninger

Når Hvidvasksekretariatet videregiver oplysninger fra en underretning til en politikreds eller NSK, kan oplysningerne anvendes:

- som grundlag for en ny efterforskning om hvidvask eller anden kriminalitet.
- som materiale til at underbygge en igangværende efterforskning og som muligt bevis i en straffesag.
- som efterretninger, der kan indgå i politiets samlede forståelse af kriminalitetsbilledet eller risici inden for forskellige områder.

Siden maj 2019 er dele af Hvidvasksekretariatets database blevet integreret med dansk politis analyseplatform, POL-INTEL. Det betyder, at efterforskere i hele dansk politi kan se, hvorvidt Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger om personer eller virksomheder. Dansk politi har ikke adgang til oplysningerne, men kan efter anmodning hos Hvidvasksekretariatet få adgang til oplysningerne, hvis det skønnes relevant.

Hvorvidt en underretning videresendt til politiet fører til efterforskning, sigtelse, tiltalerejsning og dom afhænger af en række faktorer, fx politiets prioritering af hvidvask i forhold til andre typer kriminalitet samt muligheden for at bevise forbrydelsen.

Efterretningsoplysninger til Skatteforvaltningen giver penge i statskassen

I de tilfælde, hvor underretningerne i forbindelse med den indledende visitering i Hvidvasksekretariatet ikke har givet anledning til at iværksætte en politimæssig efterforskning, kan Hvidvasksekretariatet sende efterretningsoplysningerne til Skatteforvaltningen, hvis der er mistanke om skatte- og momsunddragelse.

De underretninger, som Hvidvasksekretariatet har delt med skattemyndighederne, har givet anledning til godt 6.700 kontroller i perioden 2018-2021 og et samlet nettoprovenu[1] på 2.281 millioner kroner. Alene i 2021 var provenuet på over 800 millioner kroner (Skattestyrelsen 2021d: 1-2).

Langt hovedparten af de efterretningsoplysninger, som Hvidvasksekretariatet fremsender på baggrund af underretninger, nyttiggøres med resultat, fx forhøjelse af momstilsvar eller andre reguleringer.

Erhvervsstyrelsen og Slots- og Kulturstyrelsen bruger underretningerne til at stoppe snyd med hjælpepakker

I perioden fra 1. april 2020 til 31. december 2021 videresendte Hvidvasksekretariatet oplysninger fra mere end 5.300 unikke underretninger til Erhvervsstyrelsen samt Slots- og Kulturstyrelsen.

Underretningerne var primært sendt af bankerne på grund af mistanke om svindel med kompensationsordningerne i forbindelse med coronapandemien. Blandt andet på baggrund af underretningerne har styrelserne fremsendt godt 450 politianmeldelser med svindel for over 200 millioner kroner.

Underretninger kan blive til måludpegningsoplæg

Hvidvasksekretariatet bruger også underretningerne til at identificere personer, virksomheder, mistænkelige netværk med videre og udarbejder måludpegningsoplæg til fx politikredsene, NSK, skattemyndighederne og PET. Måludpegningsoplæg er typisk større analyser af potentiel hvidvask, som Hvidvasksekretariatet på baggrund af underretninger og andre oplysninger har identificeret, undersøgt og beriget, inden de formidles til rette kompetente myndighed. I 2021 fremsendte Hvidvasksekretariatet 25 måludpegningsoplæg.

Underretningerne indgår i analyser af hvidvasktendenser og risikovurderinger

Det er langt fra alle underretninger, der sendes videre til andre myndigheder. Det betyder dog ikke, at de ikke bliver nyttiggjort. Alle underretninger indgår i Hvidvasksekretariatets samlede efterretningsbillede og bruges til oparbejdelse af viden om de metoder, de mistænkelige aktører anvender, og til at blive klogere på hvidvask inden for specifikke kriminalitetsområder og brancher. Hvidvasksekretariatet bruger underretningerne til at analysere trends og tendenser, som formidles i kvartalsrapporter, temarapporter, oplæg, møder og orienteringsskrivelser til de underretningspligtige, myndighederne og offentligheden.

1. Begrebet nettoprovenu anvendes ved opgørelsen af resultatet af kontrolindsatsen. Nettoprovenuet opgøres som ændringens størrelse multipliceret med den procentsats, der er fastsat for den pågældende skatteart. Der er således tale om en standardiseret beregning af det beløb, der bliver opkrævet ved den enkelte borger eller virksomhed.

1.8 AFGØRELSER OM HVIDVASK

Der er sket en stor stigning i antallet af afgørelser om hvidvask fra 2018 til 2021. I både sager om simpel og grov hvidvask (straffelovens § 290a stk. 1 og 2) er antallet af fældende og ikke-fældende afgørelser steget. Stigningen i antallet af fældende afgørelser fortsatte ind i første halvår 2022.

Stigningen skyldes en vækst i antallet af betingede domme for simpel hvidvask og ubetingede domme for grov hvidvask samt en markant vækst i antallet af påtaler, der opgives. De markante stigninger skal ses i sammenhæng med, at § 290a blev implementeret i straffeloven per 1. juli 2018, hvormed det blev muligt at få kriminelle aktører dømt for hvidvask, uden at anklagemyndigheden skal bevise, hvilken form for kriminalitet de hvidvaskede penge stammer fra. Der går ofte tid fra den kriminelle gerning, til der falder afgørelse. Det kan forklare, hvorfor antallet af fældende afgørelser er lavere i starten af perioden.

En gennemgang af udvalgte domme viser, at sagerne navnlig handler om muldyrsaktivitet og stråmandsvirksomhed.

I det følgende afsnit har Hvidvasksekretariatet alene anvendt tal om simpel og grov hvidvask. I opgørelserne kan der være hvidvasksager, som af registreringsmæssige årsager ikke indgår i de analyserede domme.

STIGNING I ANTALLET AF FÆLDENDE AFGØRELSER – FLEST DOMME FOR SIMPEL HVIDVASK

I nedenstående tabel fremgår antallet af fældende afgørelser for simpel og grov hvidvask i perioden 2018 til første halvår 2022 fordelt efter afgørelsestype.

I perioden er der truffet 1.139 fældende afgørelser, hvor 60 pct. vedrører simpel hvidvask og de resterende 40 pct. vedrører grov hvidvask. 87 pct. af de fældende afgørelser resulterer i en betinget eller ubetinget dom.

Fældende afgørelser for simpel hvidvask afgøres oftest med en betinget dom, imens fældende afgørelser for grov hvidvask oftest afgøres med en ubetinget dom. Det skal dog bemærkes, at en ubetinget dom ikke altid er et udtryk for, at omfanget af hvidvask er stort, da den ubetingede dom også kan træffes på baggrund af andre faktorer, som fx gentagen kriminalitet.

Samlet set er der sket en stigning i antallet af fældende afgørelser om både simpel og grov hvidvask fra én fældende afgørelse i 2018 til 499 i 2021.

Det højere antal fældende afgørelser ser ud til at fortsætte ind i 2022, hvor der er truffet 581 fældende afgørelser for simpel eller grov hvidvask i 1. halvår 2022. Stigningen indikerer, at politiet og anklagemyndigheden har prioriteret indsatsen på hvidvaskområdet inden for de seneste år, men Hvidvasksekretariatet er ikke nærmere bekendt med årsagen til stigningen.

Det bemærkes, at der i tillæg til fængselsstraf kan gives bøder. Det er fx tilfældet i *Operation Greed*, som er en af de største sager om svindel og hvidvask i Danmark. I byretten blev 16 personer idømt fængselsdomme og bøder for i alt 875 millioner kroner (Københavns Byret 2022a). 14 af de dømte har anket dommen til landsretten med påstand om frifindelse, og sagen er dermed ikke afgjort (per 1. oktober 2022). I august 2022 blev en 45-årig mand idømt fem års fængsel for sin rolle som bagmand i en sag om hvidvask af cirka 130 millioner kroner. Han blev også idømt en tillægsbøde på 128 millioner kroner for blandt andet at have faciliteret overførsler fra danske virksomheder til bankkonti i udlandet (Københavns Politi 2022).

Tabel 3

Fældende afgørelser fordelt efter afgørelsestype for simpel og grov hvidvask						
Simpel hvidvask	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022 H1**	**I alt**
Bøde	1	0	3	3	206	29
Betinget dom samt betinget dom og bøde	0	1	3	294	50	504
Ubetinget dom	0	0	3	7	28	60
Tiltalefrafald uden vilkår (rpl. § 722, stk. 1, nr. 4)	0	0	2	59	2	89
Tiltalefrafald uden vilkår (rpl. § 722, stk. 1, nr. 5)	0	0	0	9	308	11
I alt	**1**	**1**	**11**	**372**	**372**	**693**
Grov hvidvask	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022 H1**	**I alt**
Bøde	0	0	8	1	0	9
Betinget dom samt betinget dom og bøde	0	0	2	26	0	28
Ubetinget dom	0	26	10	99	272	407
Tiltalefrafald uden vilkår (rpl. § 722, stk. 1, nr. 4)	0	0	0	0	1	1
Tiltalefrafald uden vilkår (rpl. § 722, stk. 1, nr. 5)	0	0	0	1	0	1
I alt	**0**	**26**	**20**	**127**	**273**	**446**
Simpel og grov hvidvask, i alt	**1**	**27**	**31**	**499**	**581**	**1.139**

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 27. september 2022.

ENDNU STØRRE STIGNING I IKKE-FÆLDENDE AFGØRELSER

Der har ligeledes været en stor stigning i antallet af ikke-fældende afgørelser fra én i 2018 til 2.849 i 2021, jf. tabellen nedenfor. I første halvår af 2022 er antallet af ikke-fældende afgørelser dog faldet til 387.

Ikke-fældende afgørelser er afgørelser, der ender med en frifindelse ved dom, eller ved at påtalen opgives, eller politiet vurderer sigtelsen grundløs. En påtaleopgivelse er en afgørelse, anklagemyndigheden kan træffe, hvis beviserne er mangelfulde og ikke vil kunne føre til domfældelse.

En stor del af de ikke fældende-afgørelser i 2021 kan henføres til to sagskomplekser med fire mistænkte i Københavns Politi, og er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk. 1 nr. 2. I disse tilfælde blev påtalen opgivet i afgørelser om grov hvidvask, fordi anklageren vurderede, at videre efterforskning ikke ville føre til, at de sigtede ville blive dømt skyldige.

I 155 af de ikke-fældende afgørelser for henholdsvis simpel og grov hvidvask er der sket frifindelse ved dom. De resterende afgørelser er ikke ført ved domstolene, men afgjort ved påtaleopgivelse, inden forholdet er blevet rejst ved domstolene.

Tabel 4

Ikke-fældende afgørelser fordelt efter afgørelsestype for simpel og grov hvidvask						
Simpel hvidvask	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022 H1**	**I alt**
Frifundet	0	0	0	96	19	115
Påtale opgivet (rpl. § 721, stk. 1, nr. 2)	1	17	33	511	289	851
Påtale opgivet (rpl. § 721, stk. 1, nr. 3)	0	0	4	35	59	98
I alt	**1**	**17**	**37**	**642**	**367**	**1.064**
Grov hvidvask	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022 H1**	**I alt**
Frifundet	0	0	0	35	5	40
Påtale opgivet (rpl. § 721, stk. 1, nr. 2)	0	2	2	2.172	14	2.190
I alt	**0**	**2**	**2**	**2.207**	**20**	**2.231**
Simpel og grov hvidvask, i alt	**1**	**19**	**39**	**2.849**	**387**	**3.295**

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 27. september 2022.

INDHOLD I DE FÆLDENDE AFGØRELSER, HVOR HVIDVASK ER HOVEDFORHOLDET

Hvidvasksekretariatet har analyseret indholdet af fældende afgørelser om simpel og grov hvidvask, hvor hvidvask er sagens hovedforhold. Analysen omfatter 31 afgørelser fra politikredsene, hvor 20 er resulteret i dom for simpel hvidvask, og 11 er resulteret i dom vedrørende grov hvidvask. Dertil kommer syv fældende afgørelser, som er ført af det tidligere SØIK (Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet).

Gennemgangen af de udvalgte fældende afgørelser viser, at der i størstedelen af sagerne er tale om såkaldte muldyr. Det vil sige personer, som har stillet deres konto til rådighed for overførsler af ulovlige midler. Her modtager tiltalte typisk en mindre overførsel, som stammer fra eksempelvis et indbrud i en netbank, hvorefter pengene hæves i en kontantautomat eller videreføres gennem bankoverførsler. I enkelte fældende afgørelser anvender muldyrene andre betalingsløsninger til at videreformidle pengene – herunder anvendelse af forudbetalte betalingskort.

Der er også fældende afgørelser om rekruttering af muldyr, hvor de tiltalte hjælper med at sløre midlernes oprindelse. Fælles for disse afgørelser er, at der ikke er tale om reelle bagmænd for kriminaliteten, men medskyldige, som hjælper bagmændene med at facilitere sløringen.

Andre fældende afgørelser omhandler forsøg på hvidvask gennem smugling af kontanter. Her er de tiltalte blevet stoppet ved en grænseovergang med ikke-deklarerede kontanter, typisk euro, gemt i køretøjer.

Der er også fældende afgørelser, der omhandler anvendelsen af stråmænd, hvor tiltalte har givet adgang til konti og virksomhed til bagmænd, hvorefter kontoen er blevet anvendt til at modtage midler fra fakturaindbetalinger. Hvidvasksekretariatet bemærker, at fældende afgørelser, hvor tiltalte har ageret stråmand, ofte indeholder større beløb end simple sager med muldyr. Nogle af afgørelserne, hvor der er anvendt stråmænd, vedrører således grov hvidvask for større millionbeløb.

Der er også fældet afgørelse i en sag om grov hvidvask gennem et vekselbureau. Her er ejeren af vekselbureauet dømt for at lade kriminelle aktører anvende vekselbureauet til at veksle svensk og dansk valuta til euro, uden at registrere identiteten på personerne, der foretager vekslingen. Beløbene blev delt op i mindre dele for at komme under grænsen på 1.000 euro, og dermed undgå kravet om indhentning af kundekendskabsoplysninger.

I sager med fældende afgørelser ført af SØIK er beløbene større end i sagerne i landets politikredse. I afgørelserne ført af SØIK er beløbsstørrelsen 100 til 400 millioner kroner, men der er også fældende afgørelser i Danmark, som løber op i flere milliarder. Til trods for at beløbene er store, er der ofte tale om relativt simple hvidvaskmetoder, men typisk med et internationalt aspekt. Fx er der anvendt udenlandske pengeinstitutter og udenlandske betalingstjenester, og flere midler er blevet placeret i udlandet.

Fælles for de fleste fældende afgørelser ført af SØIK er, at der er gjort brug af stråmandsaktivitet og en såkaldt transitkonto. De dømte personer har modtaget midler på deres bankkonti, herunder erhvervskonti, som de derefter har videreformidlet til andre konti i Danmark eller i udlandet. Selvom sagerne varierer, er den grundlæggende metode den samme: Danske virksomheder eller personer har midler, som mistænkes at stamme fra kriminelle forhold – oftest kædesvig, momssvig eller lignende kriminalitet. De dømte personer har haft varierende kontrol over de bankkonti, der er anvendt som transitkonto. Der indgår typisk fakturabetalinger som en metode til at overføre penge til udenlandske konti. Enkelte domme omhandler brug af betalingstjenester eller nye digitale banker i udlandet.

De fældende afgørelser handler alle om sløringsfasen, hvor penge fra ulovligt udbytte bliver kanaliseret gennem flere lag af bankkonti for at sløre midlernes oprindelse. Der er altså ikke fældet afgørelse i sager, hvor hvidvaskede penge bliver integreret i den legale økonomi, fx gennem køb af ejendomme og andre højværdivarer.

2. DANMARK 2022-2025

SAMFUND OG ØKONOMI 2.1

Samfundsudviklingen påvirker omfanget og typen af kriminalitet og hvidvask. I det følgende ser vi derfor nærmere på de økonomiske, sociale, miljømæssige, teknologiske og lovgivningsmæssige faktorer, som kan have betydning for motivationen til og mulighederne for at begå kriminalitet og hvidvask.

ET DEMOKRATISK OG TILLIDSBASERET SAMFUND

Danmark er et demokratisk samfund med en lille og åben økonomi. Udefrakommende faktorer og internationale tendenser påvirker derfor det danske samfund. Udviklingen i samfundets demografi, strukturer og økonomi har betydning på hvidvaskområdet, fordi det påvirker forskellige risikofaktorer (trusler og sårbarheder).

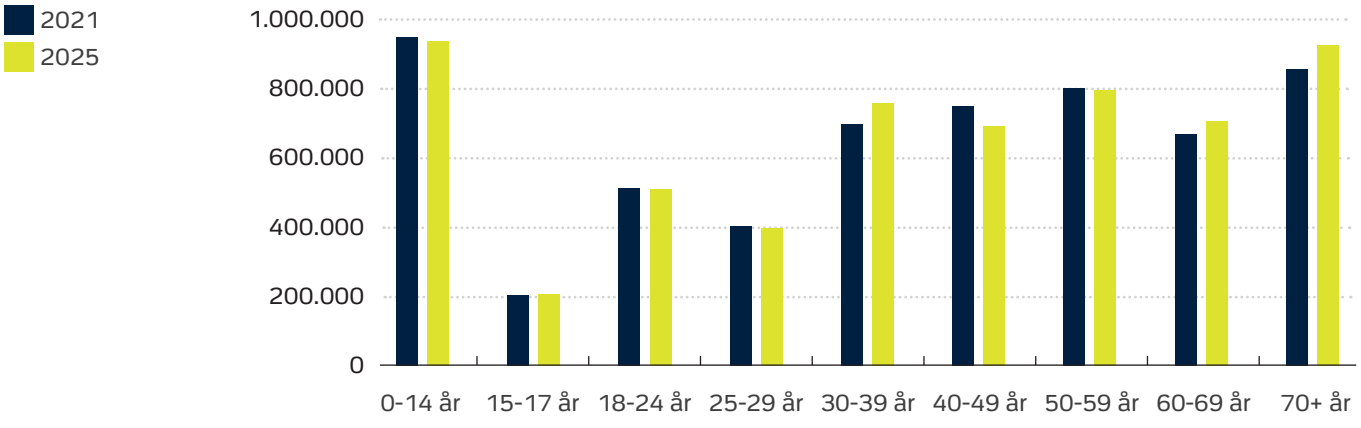
Den demografiske udvikling og udviklingen i økonomien generelt påvirker fx omfanget af kriminalitet, hvilke typer udbyttegivende kriminalitet, der begås, og hvilke aktører, der udøver de kriminelle handlinger. Eksempelvis kan en aldrende befolkning betyde, at flere ældre mennesker kan blive ofre for fx it-relateret økonomisk kriminalitet, og en økonomisk krise kan betyde en stigning i visse former for økonomisk kriminalitet fx investeringssvindel eller skattesvig.

Udviklingen i demografi, strukturer og økonomi kan også have betydning for andre risikofaktorer på hvidvaskområdet fx antal og typer af virksomheder i Danmark. Sammensætningen af de, der bor og arbejder i Danmark kan også have betydning for pengestrømme ind og ud af Danmark.

Fx vil en større gruppe borgere eller arbejdstagere fra et bestemt område i udlandet betyde naturlige pengestrømme fra Danmark og til de områder, når de sender penge til de lande, hvor de har venner og familie.

Udviklingen i samfundets demografi, strukturer og økonomi påvirker også de værn, vi stiller op for at beskytte samfundet mod økonomisk kriminalitet, herunder hvidvask.

Figur 4 Udviklingen i befolkningssammensætningen

Kilde: Egen fremstilling baseret på Danmarks Statistik (2021a). Bemærk, at alderskategorierne har forskellig størrelse, idet ungdomsårgangen er særligt interessante for visse former for kriminalitet.

Danmarks befolkning var ved udgangen af 2021 på knap 5,85 millioner. Frem til 2025 stiger befolkningstallet til godt 5,9 millioner, herunder kommer der flere ældre, som det fremgår af Figur 4 på den foregående side.

Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivninger viser, at antallet af indvandrere og efterkommere vil fortsætte med at stige i Danmark. Samlet set viser fremskrivningerne, at antallet af indvandrere og efterkommere vil stige fra knap 820.000 til knap 886.000 personer. Samlet set udgør gruppen i 2021 14 pct. af den danske befolkning. Indvandrere og efterkommere fra ikke vestlige-lande udgør ni pct. af gruppen, imens de resterende fem pct. består af indvandrere og efterkommere fra vestlige-lande.

FN meddelte i foråret 2022, at antallet af fordrevne i verden for første gang nogensinde udgjorde mere end 100 millioner mennesker (UNHCR 2022). Stigningen skyldes blandt andet konflikter, forfølgelse og krænkelser af menneskerettigheder. Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning, Frontex, peger på, at konflikter, klimaforandringer, demografisk ubalance, sundhedsudfordringer og øget ulighed er forhold, som vil påvirke omfanget af personer, der søger mod Europa (Frontex 2022: 6, 9-12). Det er vanskeligt at vurdere konsekvenserne af flygtninge- og migranttilstrømningerne på befolkningsudviklingen i Danmark, da disse også er afhængige af den politiske udvikling i Danmark, Europa og på verdensplan. En stigning i migration mod Europa kan også medføre en stigning i menneskesmugling samt flere personer uden lovligt ophold, som kan udnyttes til eksempelvis sort arbejde og strømandsvirksomhed.

Danmark er et moderne og velstående land, og det gør landet attraktivt for borgere i andre lande både at arbejde og bo i. Borgerne i Danmark har generelt stor tillid til samfundets institutioner og til hinanden, og Danmark er et af verdens mindst korrupte lande (Transparency International 2022: 2).

Det, der kaldes den 4. industrielle revolution, påvirker også det danske samfund. Begrebet dækker over den voksende digitalisering af arbejdsprocesser, automatisering, brug af kunstig intelligens og nye teknologier som 3D-printning, robotter og alternative valutaer. Udviklingen ændrer det globale handels- og arbejdsmarked og stiller os som samfund over for nye udfordringer i forhold til fx beskæftigelse, finansielle transaktioner og skatteindtægter.

I forhold til økonomisk kriminalitet og hvidvask har de mange læk af informationer i fx Panama Papers og Dubai Uncovered vist, at kriminelle aktører bruger udviklingen i globaliseringen, teknologier og digitalisering af samfundsstrukturer til at udnytte sårbarheder i de globale handels- og transaktionssystemer til at berige sig selv og deres nærmeste i større omfang, end vi hidtil har været klar over. Det øger uligheden internt i landene og går ud over velfærden for borgere i hele verden – også i Danmark. Udviklingen giver os imidlertid også nye muligheder for at skabe gennemsigtighed og transparens på markederne, hvilket kan hjælpe os i kampen mod hvidvask.

Danmarks geografiske placering med grønne og blå grænser til EU's største økonomi, Tyskland, bro til Sverige og hurtige færgeforbindelser til fx Norge og Polen samt vores medlemskab af EU og Schengen-aftalen har betydning for såvel befolkningsudvikling som økonomi og kultur. Men det har også betydning for potentielle trusler om hvidvask af ulovlige midler fra kriminalitet begået i de lande, vi har mange og tætte relationer til.

For de lande gælder, at der er opsat en effektiv infrastruktur, og den kan misbruges af kriminelle aktører til hvidvask. Det kan være lande i vores geografiske nærområde eller lande, vi er tæt forbundet med via anden infrastruktur som fx Københavns internationale lufthavn, der er knudepunkt for internationale flyvninger i Norden. Det kan også være trusler fra kriminelle aktører i lande, vi er forbundet til via finansiel infrastruktur eller anden infrastruktur som fx handelsforbindelser.

At vi i Danmark opererer med danske kroner kan have betydning for hvidvaskaktiviteter i landet, fordi kriminelle aktører kan have behov for at veksle deres ulovlige midler i kroner til euro, som qua deres større værdi er nemmere at transportere ud af landet og også nemmere at integrere i lande med større kontantøkonomier og/eller ringere hvidvaskforanstaltninger end i Danmark fx til køb af ejendomme.

DANMARKS ÅBNE ØKONOMI

Danmark er afhængig af samhandel med udlandet og er fuldt integreret i det internationale finansielle system. Derfor påvirker udefrakommende faktorer og internationale, økonomiske tendenser landet relativt hurtigt. Danmarks medlemskab af EU betyder adgang til det indre marked, der sikrer fri bevægelighed for varer, tjenester, kapital og arbejdskraft.

De kriminelle aktører udnytter de sårbarheder, som den økonomiske udvikling åbner op for. Det kan fx være mangel på arbejdskraft, forsyningsudfordringer, prisstigninger, stigende miljøafgifter og udviklingen i renterne, som de kriminelle omsætter til udbud af sort arbejdskraft og salg af kontanter, infiltrering af virksomheder til skatte- og momskriminalitet, miljøkriminalitet, salg af kopivarer og investeringssvindel. I de senere år har vi set, at de lave renter har haft betydning for borgernes motivation til at investere penge, og det har de kriminelle aktører udnyttet til at øge og professionalisere deres aktiviteter inden for investeringssvindel i Europa, herunder også i Danmark. Svindel med kompensationsordningerne i forbindelse med coronapandemien er også et eksempel på, at en samfundsmæssig krise har betydning for den kriminalitet, der bliver begået, og dermed de penge, der skal hvidvaskes.

Det er altid forbundet med usikkerhed at sige noget om udviklingen i samfundsøkonomien, og i denne tid er der faktorer, som fx uro på kapitalmarkederne, energikrise, inflation med videre, der gør det særligt vanskeligt. I afsnittet nedenfor følger vi de officielle danske forventninger og fremskrivninger fra ministerier og styrelser.

POSITIVE FORVENTNINGER TIL DANSK ØKONOMI DE KOMMENDE ÅR, MEN OGSÅ STOR USIKKERHED

I 2021 var det danske bruttonationalprodukt på 2.504 milliarder kroner. Vi importerede varer og tjenester for 1.315 milliarder og eksporterede for 1.494 milliarder kroner (Finansministeriet 2022b: 211). Finansministeriet vurderer, at bruttonationalproduktet vokser med knap 2,8 pct. i 2022, mens væksten i 2023 ventes at ligge på 0,8 pct. (Finansministeriet 2022b: 18). I såvel verdensøkonomien som i dansk økonomi er der tegn på opbremsning. Finansministeriet vurderer, at dansk økonomi har et godt udgangspunkt for at modstå de økonomiske udfordringer, men at såvel opbremsningen i den internationale økonomi og krigen i Ukraine, herunder udvidelsen af EU's sanktionsliste, som også har retsvirkning i Danmark, får betydning for produktion, handel og forbrug, blandt andet gennem stigende energipriser og forbrugere og virksomheders reaktioner på usikkerhederne i verdensøkonomien (Finansministeriet 2022b: 14-16). Selvom Danmark er i en ny konjunkturfase, forventer Finansministeriet fortsat høj aktivitet og beskæftigelse samt lav ledighed herhjemme (Finansministeriet 2022b: 11, 19). Finansministeriet gør i deres redegørelse opmærksom på, at prognosen er behæftet med stor usikkerhed (Finansministeriet 2022b: 12).

Den fremgang, vi har set i den nationale og globale efterspørgsel de senere år, har betydet, at mange virksomheder oplever, at det er vanskeligt at rekruttere arbejdskraft. I 2021 var der flere end tre millioner beskæftigede i Danmark, hvilket er det højeste nogensinde, og beskæftigelsen forventes at stige yderligere de kommende år, dog i mere moderat tempo (Finansministeriet 2022b: 105). Manglen på arbejdskraft løses blandt andet ved en fortsat udvidelse af arbejdsstyrken gennem senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og gennem tilgang af udenlandsk arbejdskraft. I juni 2022 indgik et bredt flertal i Folketinget *Aftale om international rekruttering*, som skal hjælpe virksomhederne med manglen på arbejdskraft, herunder lavere midlertidig beløbsgrænse (Finansministeriet 2022b: 28, 29). Aftalen er ved analysens afslutning endnu ikke behandlet i Folketinget.

Udenlandsk arbejdskraft udgør cirka 10-15 pct. af den samlede danske lønmodtagerbeskæftigelse, og arbejdstagerne er i sær statsborgere fra EU-/EØS-lande og særligt fra Polen og Rumænien, som samlet står for cirka 75.000 beskæftigede i Danmark. Udenlandske arbejdskraft, der kommer fra lande uden for EU/EØS, udgøres især af statsborgere fra Ukraine og Tyrkiet (Finansministeriet 2022b: 111). Ifølge Finansministeriet synes arbejdskraftens fri bevægelighed inden for EU/EØS at være en afgørende faktor for den udenlandske arbejdskraft (Finansministeriet 2022b: 111).

I forhold til udenrigshandel vurderer Finansministeriet, at eksporten stiger med henholdsvis 3,6 og 2,3 pct. i 2022 og 2023, men at vækstempoet på eksportmarkederne trækkes ned som følge af virkningerne af krig, inflation og renter samt usikkerheden om den fremtidige energiforsyning i Europa (Finanisministeriet 2022b: 131).

I Europa er der også udsigt til økonomisk fremgang, men i et mere behersket tempo. Det er blandt andet den lempelige økonomiske politik, der understøtter væksten, herunder udmøntning af EU's genopretningsplan NextGeneration EU på mere end 800 milliarder euro svarende til 6.000 milliarder danske kroner, som skal understøtte den økonomiske aktivitet i de kommende år. Genopretningsplanen skal blandt andet bidrage til den grønne og digitale omstilling. Danmark fik i 2021 bevilliget cirka 11 milliarder kroner til projekter, der blandt andet skal styrke den grønne omstilling (Finansministeriet 2021c). Midlerne udbetales frem mod 2023.

En stor del af Danmarks relativt store udenrigshandel sker via containere til og fra danske havne. I Danmark går 90 pct. af dansk import og eksport gennem havnene, heraf håndteres to tredjedele fra Aarhus Havn, svarende til mere end 700.000 TEU (20-fodscontainere) eller mere end ti millioner tons gods om året (Stiften 2022).

HØJ AKTIVITET PÅ KAPITALMARKEDERNE

På kapitalmarkederne handles der med finansielle produkter som aktier, obligationer og kredit. De senere års økonomiske opsving har skabt høj aktivitet på markedet og også høj risikoappetit, fordi investorerne har været villige til at påtage sig risiko for at få afkast blandt andet på grund af det lave renteniveau. Finanstilsynet oplyser, at der i disse år er en stigende tendens til, at også privatpersoner øger deres aktiviteter på kapitalmarkederne fx gennem køb af aktier eller gennem investeringsforeninger. Digitaliseringen skaber øget tilgængelighed til markederne, og de negative renter kan have fået private til at søge nye steder at placere deres penge. Politisk uro og sanktioner, finanspolitiske tiltag og flaskehalsproblemer på varemarkedet påvirker de finansielle markeder, og særligt kan renteændringer og ønske om mere økonomisk sikkerhed have betydning for, hvor pengene placeres.

DET DANSKE VIRKSOMHEDSLANDSKAB OG FORVENTNINGERNE TIL DEN FREMTIDIGE UDVIKLING

Virksomheder i Danmark

Ifølge Erhvervsstyrelsen var der i 2021 godt 892.000 aktive virksomheder i Det Centrale Virksomhedsregister (cvr-registreret) i Danmark, jf. tabellen nedenfor. I perioden 2018-2021 er der sket en stigning i antallet af virksomheder registreret i CVR på knap ti pct.

Danmarks Statistik opgør antallet af erhvervsaktive virksomheder ved at sammenstille forskellige oplysninger om virksomheden, herunder virksomhedens omsætning. Disse opgørelser viser, at der i 2019 var knap 321.500 erhvervsaktive virksomheder, hvilket fører til, at der er knap 525.000 virksomheder, der ikke opfylder Danmarks Statistiks kriterier for at være erhvervsaktiv.[1]

Der bliver oprettet cirka 33.000 virksomheder om året i Danmark, hvor de fleste er enkeltmandsvirksomheder (Danmarks Statistik 2022a: 1). I Danmark er det nemt og hurtigt at oprette en virksomhed. Personer eller virksomheder kan selv anmelde en ny virksomhed til registrering med MitID på virk.dk. Når oplysninger om navn, adresse, ejerskab med videre er registreret, sendes sagen via systemet til en godkendt revisor, advokat eller pengeinstitut, som anmelderen selv har tilknyttet, som skal godkende kapitalindskuddet. Herefter behandler Erhvervsstyrelsen oprettelsen. De fleste virksomheder oprettes som en straksregistrering og får ved godkendelse tildelt et cvr-nummer, som i de fleste tilfælde giver adgang til en erhvervskonto i en bank.

Antallet af konkurser i perioden fra 2018-2021 ligger i intervallet 5.600-8.500 (Danmarks Statistik 2022b). Tallet for konkurser er påvirket af coronapandemien og de politiske tiltag, som fx kompensationsordninger.

1. Tallene for erhvervsaktive virksomheder er trukket på Danmarks Statistik den 24. marts 2022. Tabel GF1 er anvendt.

Tabel 5

Antal aktive virksomheder registreret i CVR i Danmark

	2018	2019	2020	2021
Aktive virksomheder	812.254	846.413	872.125	892.679

Kilde: Særtræk fra Erhvervsstyrelsen februar 2022.

Trods de positive udsigter for den danske økonomi er der en risiko for, at et større antal virksomheder end normalt må lukke i de kommende år på grund af tab, udskydelse af betalinger, forskydninger i efterspørgslen og forstyrrelser i forsyningskæderne. De politiske og økonomiske konsekvenser på verdensmarkedet som følge af Ruslands invasion af Ukraine kan også få betydning for antallet af konkurser.

Ejerforhold i de danske virksomheder

Det Centrale Virksomhedsregister er statens stamregister med oplysninger om alle danske virksomheder. I cvr-registeret kan man finde oplysninger om alle registrerede virksomheder i Danmark og i Grønland. Oplysninger om færøske virksomheder findes i det færøske virksomhedsregister (www.skraseting.fo/en/companies). I cvr-registret kan man finde oplysninger om virksomhedens navn, adresse, branche, deltagere og ejerstruktur.

Man kan groft inddele virksomhederne efter, om deltageren hæfter personligt, eller om deltagerne hæfter begrænset. Andelen af personligt ejede virksomheder, hvor deltagerne hæfter personligt, udgør 40 pct., selskaber udgør ligeledes godt 40 pct., mens fonde og øvrige virksomheder udgør knap 20 pct. Det bemærkes, at virksomheder kan indgå flere gange i tabellen, hvis de skifter fra en virksomhedsform til en anden.

Tabel 6

Antal virksomheder fordelt på virksomhedsform				
	2018	2019	2020	2021
Personligt ejede virksomheder	339.103	349.536	359.728	369.860
Selskaber	341.517	358.254	367.616	389.384
Diverse foreninger og fonde	115.635	125.538	132.810	131.572
Andre virksomhedsformer	22.032	22.263	22.272	22.390
I alt	**818.287**	**855.591**	**882.426**	**913.206**

Kilde: Særtræk fra Erhvervsstyrelsen februar 2022.

De personligt ejede virksomheder har det, der hedder *fuldt ansvarlige deltagere* (FAD). For selskaber (fx ApS og A/S) findes der to typer ejere: *Legale ejere* og *reelle ejere*.

En *legal ejer* er en fysisk person eller en juridisk person (virksomhed), der har ejerandele eller stemmerettigheder i en virksomhed.
Alle virksomheder og personer, der råder over mere end fem pct. af et selskabs kapital, skal registreres i cvr-registret. I Danmark ejes lidt mere end halvdelen af virksomhederne af personer og resten af andre virksomheder.

Langt hovedparten af de legale ejere af virksomheder i Danmark er registreret med dansk adresse. De legale ejere, der er registret med udenlandsk adresse, kommer primært fra Sverige, England, Tyskland, Norge, Luxembourg, Holland og USA.

I lovgivningen defineres *reelle ejere* for virksomheder som en fysisk person, der ultimativt direkte eller indirekte ejer eller kontrollerer en tilstrækkelig stor del af ejerandelene eller stemmerettighederne i en virksomhed, eller som udøver kontrol ved hjælp af andre midler.

Tabel 7

Antal legale ejere i virksomheder registreret i CVR				
	2018	2019	2020	2021
Personer	264.955	276.956	282.075	290.752
Virksomheder	206.913	218.221	228.399	239.691

Kilde: Særtræk fra Erhvervsstyrelsen februar 2022.

Boks 2

Særligt om iværksætterselskaber

Pr. 1. januar 2014 blev det tilladt at drive Iværksætterselskaber (IVS) med en kapital på 1 krone. Formålet med indførelsen af selskabsformen var at styrke iværksætteriet i Danmark, men selskabsformen tiltrak sig andre typer end iværksættere og blev flittigt brugt af kriminelle aktører. Fx oprettede revisor Johnny Hast Hansen 300 IVS'er, hvoraf mere end 150 af dem blev begæret konkurs. Han blev i 2020 dømt otte års konkurskarantæne. På grund af den forhøjede risiko blev selskabsformen i april 2019 afskaffet med krav om, at selskaberne enten blev omregistreret til anpartsselskab (ApS) inden 15. oktober 2021 eller tvangsopløst.

En tilstrækkelig stor ejerandel eller andel af stemmerettigheder svarer som udgangspunkt til, at man ejer eller kontrollerer mere end 25 pct. af virksomheden. Ikke alle virksomhedstyper skal registrere reelle ejere, og undtaget er fx enkeltmandsvirksomheder, personligt ejede mindre virksomheder og børsnoterede selskaber. For fonde er reelle ejere defineret som den personkreds, der direkte eller indirekte kontrollerer fonden eller på anden måde har ejerskabslignende beføjelser.

Muligheden for at identificere reelle ejere er helt centralt i bekæmpelsen af hvidvask. Hvis man ikke kan identificere, hvem der ejer hvilke virksomheder, er det vanskeligt at bekæmpe kriminalitet og stille de rette til ansvar. Både globalt og nationalt er der fokus på at få oprettet nationale registre over ejerskabet i virksomhederne, så oplysningerne er let tilgængelige for de aktører, der skal udarbejde kundekendskabsprocedurer, foretage tilsyn med videre, som led i kampen mod hvidvask.

Som nationale registre er cvr- og cpr-registrene gode udgangspunkter. Men registrene er også sårbare, når det handler om identificering af ejerskaber i mere komplekse strukturer med udenlandske reelle ejere eller reelle ejere af udenlandske virksomheder, fordi oplysningerne i de fleste andre lande er mangelfulde eller svært tilgængelige.

DANMARKS FINANSIELLE SYSTEM

Danmarks finansielle sektor opererer med værdier (aktiver) på mere end 630 pct. af Danmarks bruttonationalprodukt. Den Internationale Valutafond (IMF) vurderer, at den finansielle sektor i Danmark er stor sammenlignet med andre lande (International Monetary Fund 2020: 10).

Hovedparten af den finansielle sektor består af 87 danske og udenlandske pengeinstitutter og seks realkreditinstitutter. Sektoren består af nogle få store, internationale koncerner og mange mindre institutter, herunder knap 30 filialer af udenlandske institutter, som primært er nordiske og andre europæiske banker. Sektoren domineres i øjeblikket af otte danske systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) samt to på Færøerne og en i Grønland. SIFIer er penge- og realkreditinstitutter, der er så store, at de hver især har betydning for samfundsøkonomien. Den finansielle sektors betydning for den danske samfundsøkonomi er så central, at de finansielle virksomheder er underlagt mere omfattende lovgivning end sædvanlige erhvervsvirksomheder, og disse krav er blevet yderligere skærpet efter finanskrisen i 2008.

Den internationale valutafond, IMF, har oplyst til Hvidvasksekretariatet, at Danmark er en central aktør for korrespondentbankforbindelser i det Nordisk-Baltiske område. Danmark står for cirka halvdelen af alle Nordisk-Baltiske korrespondentbank-transaktioner.[2]

2. En korrespondentbank fører konti for andre banker og foretager betalinger på vegne af disse. Det kan fx være en kunde i en dansk bank, der gerne vil overføre penge til en modtager i et andet land, som banken ikke har en selvstændig aftale med. Se mere om korrespondentbanker i kapitel 6 *Risici for hvidvask i udvalgte brancher* i afsnittet om *Pengeinstitutter.*

Digitale betalingsløsninger og digitale banker

I de senere år er en række nye betalingstjenester og -løsninger, der udelukkende eller næsten udelukkende opererer digitalt og uden fysisk kontakt med kunderne, kommet til. Typisk tilbyder disse tjenester simple banklignende ydelser til privat- og erhvervskunder, herunder udenlandstransaktioner. Et betalingsinstitut eller en udbyder af en betalingstjeneste skal, for at kunne drive virksomhed i Danmark, have en tilladelse udstedt af Finanstilsynet, og de er under hvidvasktilsyn af myndigheden på lige fod med eksempelvis banker. Det gælder også disse nye digitale banker, hvis de har etableret filialer eller datterselskaber i Danmark. En digital bank vil derimod ikke være omfattet af hvidvaskloven i Danmark, hvis det ikke er etableret med filial eller datterselskab i Danmark, heller ikke selvom den har danske kunder (Justitsministeriet 2021c: 4). Dermed vil den digitale bank heller ikke være under tilsyn af Finanstilsynet eller underretningspligtig til Hvidvasksekretariatet. Men de vil naturligvis være omfattet af deres egne landes hvidvaskregler. For en nærmere beskrivelse af nye digitale banker, se kapitel 5 *Metoder til hvidvask.*

Nogle digitale banker anvender opsamlingskonti i danske pengeinstitutter. Det foregår ved, at den digitale bank har en konto i et pengeinstitut, hvor alle transaktionerne til og fra den digitale bank bliver opsamlet. Herefter bliver pengene videreført i større transaktioner ad gangen, fx til en filial i udlandet. Anvendelse af opsamlingskonti svækker myndigheders muligheder for at forbinde transaktioner mellem personer, da opsamlingskonti kommer til at virke som et slørende led mellem to parters transaktioner.

Såvel antallet af nye digitale banker som deres kunder er stigende. De nye digitale bankers globale marked udgjorde i 2021 godt 47 milliarder dollars, svarende til godt 305 milliarder kroner. I 2030 vurderes det tal at stige til mere end 2.000 milliarder dollars, svarende til 13.000 milliarder kroner (Statista 2022).

Nye finansielle systemer vinder frem

Blockchainteknologi og kryptovaluta byder på nye finansielle muligheder. Det gælder både for borgere og virksomheder, der kan bruge kryptovaluta som investeringsaktiv eller som led i deres betalinger.

De karakteristika ved kryptovaluta, der er appellerende for investorer og forbrugere, rummer også nye muligheder for kriminelle aktører, der ønsker at hvidvaske udbyttet af deres kriminelle aktiviteter. Udviklingen på kryptovalutamarkedet går stærkt, og 'blockchainteknologi' og 'kryptovaluta' er ikke længere fremmede begreber.

DeFi er en forkortelse for *decentralised finance.* Det er et område inden for blockchainteknologien, der bliver mere og mere udbredt. Med DeFi kan leddet mellem afsender og modtager i en finansiel transaktion erstattes af såkaldte *smart contracts.* Smart contracts er software, der sørger for, at transaktionerne sker på de betingelser, smart kontraktens kode foreskriver. Når betingelserne er opfyldt, sker transaktionen uden et centralt mellemled som fx en bank. Dette kan ske gennem en decentral børs eller direkte mellem parterne, peer-to-peer (FATF 2021a: 18, 26-27).

DeFi-teknologien og smart contracts muliggør mange forskellige former for finansielle produkter så som indlån, udlån og forsikring uden involvering af et mellemled som fx en bank.

I de seneste år er det globale DeFi-marked vokset hastigt. DeFi byder på nye teknologiske løsninger for brugerne, og kan også bruges til hvidvask. DeFi indgår som et sløringselement fx i forbindelse med hvidvask af kryptoaktiver, hvor aktiver veksles til nye aktiver (The Elliptic 2022: 21).

De nye og alternative virtuelle aktiver og finansielle løsninger udfordrer vores forståelse af den finansielle sektor og myndighedernes mulighed for kontrol med fortsat mere globale og fragmenterede betalingslandskaber, hvor transaktioner mellem parter i stigende grad involverer flere og flere finansielle aktører, herunder aktører i udlandet. Selvom nogle af teknologierne er relativt nye og nogle mere risikofyldte end andre, vil de løsninger, der klarer sig på markederne, med tiden modnes og blive mere sikre. Den udvikling vil fortsætte de kommende år, men den vil forventeligt også blive påvirket af det reguleringsarbejde, der er i gang (se afsnit om lovgivning nedenfor). Øget regulering af dele af markedet for kryptoaktiver vil formentlig få de kriminelle aktører til at søge mod mere decentraliserede strukturer på DeFi-markedet, særligt uden for EU.

2.2 TEKNOLOGI OG DIGITALISERING

NYE TEKNOLOGIER UDFORDRER MYNDIGHEDERNE, MEN GIVER OGSÅ NYE KORT PÅ HÅNDEN

Den teknologiske og digitale udvikling går hurtigt, og det kan være svært at forudsige, hvilken retning teknologien fører os i, og hvilke konsekvenser det får. Den teknologiske udvikling og den øgede forbundethed mellem mennesker påvirker myndigheder, virksomheder og befolkningen, herunder også i forhold til kriminalitet, og stiller os over for nye udfordringer.

Kriminelle bruger teknologi til at sløre deres spor

I relation til kriminalitet skaber de nye teknologier grundlag for både videreudvikling af kendte kriminalitetsformer som fx bedrageri og introduktion af nye former for økonomisk kriminalitet som fx tyveri fra kryptobørser og salg af identitetsoplysninger. De nye teknologier skaber også nye metoder til hvidvask. Disse nye metoder er i høj grad knyttet til de teknologiske muligheder for at anonymisere aktører og sløre forbindelsen mellem transaktioner og ejerskaber.

Kriminalitetstyper, der tidligere krævede fysisk kontakt mellem kriminelle aktører og forurettede, sker i dag i større omfang online, hvor den samme kriminelle gerning kan ramme mange forurettede på samme tid, uden at den kriminelle aktør behøver at stå ansigt til ansigt med sine ofre. Yderligere gør internettet det muligt for kriminelle aktører hurtigt at skabe kontakter og netværk, der kan give dem adgang til nye kompetencer og muligheder gennem rådgivning eller direkte salg af kriminelle ydelser, såkaldt crime-as-a-service.

Den teknologiske og digitale udvikling har gjort det muligt for de kriminelle aktører hurtigere at få hvidvasket deres ulovlige midler, fordi de bag en computer eller fra deres mobiltelefoner kan flytte pengene på sekunder mellem konti i forskellige banker i Danmark og til udlandet. Hvis de kriminelle aktører ikke selv kan finde ud af at hvidvaske pengene, kan de betale sig fra det og få hjælp fra professionelle rådgivere eller hvidvaskere, som de får kontakt med på internettet. Disse sælger hvidvask som en 'crime-as-a-service' i mere komplekse setup.

Boks 3

To eksempler: Infiltrering af krypterede kriminelle netværk

I 2021 blev den smartphonebaserede beskedapplikation ANOM taget ned af amerikanske og australske myndigheder. ANOM blev anvendt af kriminelle netværk, men i stedet for at være en sikker kommunikationskanal for de kriminelle, var ANOM i virkeligheden udviklet og kontrolleret af amerikanske og australske politimyndigheder, så de kunne følge med i kommunikationen mellem kriminelle aktører i perioden fra 2018-2021. Da ANOM blev taget ned, blev mere end 800 mistænkte fra 16 lande arresteret, herunder kriminelle fra den italienske og albanske mafia og andre organiserede kriminelle grupperinger.

I 2020 infiltrerede Europol sammen med fransk politi kommunikationsplatformen Encrochat, der blandt andet fungerede som en markedsplads for organiserede kriminelle aktører. Her kommunikerede de kriminelle frit om blandt andet narkosalg, lejemord og hvidvask af millionbeløb. Politiet i flere lande kunne følge kommunikationen mellem de kriminelle i realtid og kunne dermed forhindre en række kriminelle aktiviteter. Encrochat blev siden taget ned, og mere end 1.000 personer på tværs af Europa er blevet anholdt.

De professionelle hvidvaskere kan have oprettet selskaber og konti i flere lande, og det netværk stiller de til rådighed for de kriminelle aktører imod et gebyr. Den udvikling ser vi også i Danmark – det vender vi tilbage til.

Digitaliseringen bidrager til at gøre det nemmere for borgere at komme i kontakt med myndighederne og sikrer hurtigere levering af ydelser gennem selvbetjeningsløsninger. Fx er det relativt simpelt at oprette bankkonti og virksomheder i ind- og udland. De muligheder benytter de kriminelle aktører også til at oprette konti og virksomheder i eget navn eller gennem brug eller misbrug af andres identitet, fx ved brug af stråmand, ved at fabrikere falske identiteter eller ved brug af stjålne identiteter eksempelvis købt på den dybere og mørkere del af internettet.[1] FATF påpeger, at onlineydelser og fravær af ansigt-til-ansigt kommunikation øger sårbarhederne i sektorer og brancher, fordi det gør det muligt for de kriminelle aktører at svindle gennem dokumentfalsk enten ved at give urigtige oplysninger eller ved at udgive sig for at være en anden (FATF 2018b: 58, 68, 82).

Kryptering

Krypteringsteknologier anvendes til mange formål og sikrer privatliv, fortrolighed, dataintegration og beskytter personlige oplysninger i vores datakommunikation. Kryptering kommer borgere til gode, men også de kriminelle aktører, der anvender teknologien til at gemme sig, og det giver dem mulighed for at kommunikere relativt frit med andre kriminelle aktører på tværs af lande (Europol 2021a: 32-33).

Den teknologiske udvikling giver dog også myndighederne, herunder tilsynsmyndigheder og politiet, nye muligheder for at opdage forkriminalitet og hvidvask gennem monitering af transaktioner på tværs af værdikæder og samkøring af registre.

Det er lykkedes myndighederne at dekryptere krypteret kommunikation og nedtage krypterede netværk samt foretage strafferetlige skridt. Det giver myndighederne et unikt indblik i, hvem de kriminelle aktører er, deres forbindelser og de metoder, de anvender.

Myndighederne bliver fortsat bedre til at infiltrere og nedtage kriminelle platforme, men det er et kapløb, hvor myndighederne ofte er bagud, fordi teknologi altid kommer før lovgivning, og fordi myndighederne er underlagt en række regler for deres virke, herunder regulering af tvangsindgreb efter retsplejeloven.

DANMARK ER ET AF VERDENS MEST DIGITALISEREDE SAMFUND

Danmark er et af verdens mest digitaliserede samfund. 96 ud af 100 familier har internetadgang i hjemmet, 96 pct. har en mobiltelefon og 91 pct. har en pc (Danmarks Statistik 2022d: 12). Danmark er det land i EU, hvor flest borgere handler på internettet (Danmarks Nationalbank (2022e: 9), og stadigt flere virksomheder har egen netbutik. Netbank og mobilbank er populært blandt de danske internetbrugere, og i dag bruger 95 pct. af befolkningen tjenesterne til at betale regninger og overføre penge (Danmarks Statistik 2022d: 30).

En stor del af borgernes kommunikation med offentlige myndigheder foregår i dag digitalt, ligesom størstedelen af offentlige services også er digitale. Kontakten mellem det offentlige og borgere foregår via den digitale postkasse, e-Boks, og langt de fleste udbetalinger fra offentlige myndigheder sker digitalt til borgerens NemKonto. De offentlige services kan borgerne tilgå gennem brug af de centrale onlineidentiteter NemID/MitID. Digitaliseringsstyrelsen har lanceret digitalt kørekort og sundhedskort, som gør det muligt at opbevare kortene på mobiltelefonen.

1. Kaspersky (u.d) skelner mellem det åbne net, det dybe net og det mørke net. *Det åbne net* udgøres af de sider, der er indekseret og kan tilgås via fx Google. *Det dybe internet* udgøres af de dele af internettet, der ikke umiddelbart kan søges frem. Det kan fx dreje sig om virksomhedernes intranet og databaser, men også om mere lyssky foretagender. En mindre del af det dybe net udgøres af *det mørke internet*, som udgøres af hjemmesider, der ikke er indekseret og kun kan tilgås via specielle webbrowsere. For læsevenlighedens skyld anvender vi i risikovurderingen begreberne det åbne net og det mørke net, når vi har behov for at differentiere adgang til materiale på internettet.

Dermed har offentlige digitale innovationer medvirket til, at borgerne i dag kan samle betalings- og identifikationskort digitalt ét sted (Danmarks Nationalbank 2022e: 10). Den udvikling udnytter de kriminelle aktører. Det kan du læse mere om i kapitel 3 *Nationale trusler* i afsnittet om *It-relateret økonomisk kriminalitet og cyberkriminalitet*.

EU arbejder på at udvikle en europæisk digital identitet, som EU-borgere og virksomheder kan benytte i Europa til at betale sin skat, ansøge om et banklån, leje en cykel og meget mere (Europa-Kommissionen 2019c).

Forbedrede muligheder for at bekræfte onlineidentiteter

Digitaliseringen og selvindberetninger skal gøre det nemmere og hurtigere for borgere og virksomheder at agere i det danske samfund og bygger grundlæggende på den tillidsbaserede tilgang, vi har til hinanden. Den tillid er der desværre nogle, der misbruger. Derfor er der brug for modeller og teknologier, der kan opfange svindel og derved sikre, at det er de rigtige borgere, der har adgang til systemer og konti. Systemerne skal kunne vurdere, om der er en fornuftig balance mellem det, der indberettes af virksomheder og personer, og de faktiske handlinger.

Der udvikles stadigt mere avanceret teknologi og modeller, der kan hjælpe borgere, virksomheder og myndigheder med at identificere og verificere, at de, der sidder bag ved skærmen, er dem, de udgiver sig for at være. Det kan fx være identifikation af, at det er den rette kunde, der har adgang til kontoen i banken, at det er den rette borger, der skal have nyt pas, at sælgeren på dba er den, som han eller hun udgiver sig for, eller at det er den rigtige person, der står som reel ejer af en virksomhed.

DIGITALISERING AF FINANSIELLE PROCESSER

Digitalisering af finansielle processer er et bredt begreb, der blandt andet dækker over almindelige kontooverførsler, overførsler via vekselbureauer samt køb og salg af virtuelle gavekort og kryptoaktiver. I det følgende sætter vi fokus på udviklingen i danskernes betalingsmønstre.

Danskerne har taget digitale betalingsløsninger til sig. Ni ud af ti danskere har mindst tre betalingsløsninger til rådighed ud over kontanter fordelt på betalingskort, MobilePay, øvrige mobilbetalingsløsninger samt kontooverførsler (Danmarks Nationalbank 2020a: 6). Det er især de ældre borgeres anvendelse af digitale betalingsløsninger, som gør Danmark til et af de mest digitaliserede lande på betalingsområdet både sammenlignet med Europa og resten af verden (Danmarks Nationalbank 2022e: 9-10).

Færre bruger kontanter, men der er flere i omløb end tidligere

Stadigt flere danskere fravælger kontanter som betalingsmiddel. Halvdelen af befolkningen har under 100 kroner på sig i kontanter til betalinger (Danmarks Nationalbank 2022d: 7). Der er også stadig færre muligheder for at betale med kontanter som følge af hvidvasklovens § 5 om Kontantforbud. I 2020 blev kontantforbuddet sænket, således at erhvervsdrivende må modtage op til 20.000 kroner i kontanter, med mindre de er omfattet af hvidvaskloven. Omvendt sikrer Lov om betalinger §81, at alle butikker i fysisk handel er forpligtet til at modtage betalinger med kontanter i langt de fleste situationer mellem klokken 06 og 20. Danmarks Nationalbank forventer, at brugen af kontanter som betalingsmiddel vil fortsætte med at falde, men et samfund helt uden kontanter forventer Danmarks Nationalbank ikke inden for en overskuelig fremtid (Danmarks Nationalbank 2020a: 8).

Trods den faldende brug af kontanter er det samlede seddel- og møntomløb steget de senere år, og der har været en stigende efterspørgsel efter kontanter. Det samlede udestående af sedler og mønter i Danmark var 77,6 milliarder kroner ultimo 2021. Det er en stigning på godt tre milliarder kroner på ét år (74,5 milliarder kroner i 2020) (Danmarks Nationalbank 2022b: 16). Danmarks Nationalbank vurderer blandt andet, at stigningen kan skyldes ophobning af kontanter hos borgere og virksomheder i forbindelse med coronapandemien og de lave indlånsrenter, som kan have øget incitamentet i retning mod yderligere værdiopbevaring i kontanter (Danmarks Nationalbank (2022d: 8-9).

I 2020 udgjorde det samlede kontantomløb i Danmark cirka tre pct. af bruttonationalproduktet. Det er et lavt niveau i forhold til landene i euroområdet, hvor gennemsnittet er mere end 12 pct. af bruttonationalprodukt i 2020 (Danmarks Nationalbank 2022d: 8).

Danskerne bruger betalingskort og straksbetalinger

De fleste betalinger i butikkerne sker med dansk udstedte betalingskort, mens straksbetalinger er den foretrukne afregningsform mellem privatpersoner. Færre borgere betaler for deres varer og tjenester med kontanter i fysiske butikker. 12 pct. af betalinger i fysisk handel blev foretaget med kontanter i 2021 (Danmarks Nationalbank 2022d: 3). Danskerne betaler i stedet med betalingskort i butikkerne, endda i langt højere grad end andre EU-borgere, og bruger i stigende grad mobilbetalinger i butikkerne, fx MobilePay (Danmarks Nationalbank 2022e: 3, 9). Den stigende tendens til at betale med mobiltelefonen gør sig også gældende i onlinebutikkerne (Danmarks Nationalbank 2022e: 10).

Langt størstedelen (70 pct.) af betalinger mellem privatpersoner sker gennem straksbetalinger via fx MobilePay (Danmarks Nationalbank 2022e: 7).

Den samlede værdi af betalinger med kontanter mellem privatpersoner løb i 2019 op i 27 milliarder kroner (Danmarks Nationalbank 2020a: 5). Kontanterne er fx givet i gave og lommepenge eller brugt til betalinger til privatpersoner, fx betalinger for varer købt på handelsplatforme.

Betaling med kryptoaktiver, herunder kryptovaluta

Tidligere har det været vanskeligt at betale med kryptovaluta, da ejeren af kryptoaktiverne selv først skulle veksle til fiat-valuta[2], før de kunne omsættes til varer og tjenester. Det er ikke helt så besværligt længere.

Hvis man ejer kryptovaluta, kan man hos en kryptobørs få udstedt et betalingskort, som man kan bruge i fx detailhandlen. Flere kryptobørser har nemlig indgået samarbejder med udbydere af betalingstjenester og tilbyder debitkort, der kan anvendes som et almindeligt betalingskort. Det betyder, at man kan bruge sine kryptoaktiver i fx detailhandlen eller i web-shops uden først selv at veksle dem til fiat-valuta. Vekslingen mellem kryptovaluta og fiat-valuta sker stadig, men nu sker den automatisk i forbindelse med købet, uden at brugeren skal gøre andet end at betale med kortet ligesom med alle andre betalingskort. Butikkerne modtager således ikke kryptoaktiver. Vekslingen sker gennem en tjeneste (Virtual Asset Service Provider), der veksler i købsøjeblikket og overfører midlerne til kortet, hvorefter der foretages en betaling i almindelig midler.

Selvom kontanter stadig er det primære betalingsmiddel inden for visse kriminalitetsområder, og kriminelle aktørers brug af kryptoaktiver stadig udgør en mindre andel af deres transaktioner, betyder digitaliseringen af finansielle processer, at det er lettere og hurtigere at flytte penge rundt i verden og dermed både at sløre spor og integrere midlerne i andre lande.

Anvendelse af visse kryptoaktiver gør det nemmere at spore transaktionerne, men for flere aktiver er det vanskeligere, og tjenester, der kan anonymisere transaktioner gennem såkaldte mixere og tumblere, udfordrer også sporingen. Det gælder udbytte fra kriminelle aktiviteter i Danmark, som flyttes til udlandet, og enten kommer retur til Danmark eller integreres i udenlandske økonomier. Men det gælder også udbytte fra kriminelle aktiviteter i andre lande, som kan sløres via den danske finansielle infrastruktur og eventuelt integreres i den danske økonomi fx via privatforbrug, køb af luksusvarer, ejendomme, virksomheder eller andet. Disse aktiviteter gør det vanskeligere for myndighederne at opdage, monitere og efterforske de kriminelle aktiviteter.

De mange finansielle tjenester gør det sværere at have et samlet overblik over transaktionerne

Det fragmenterer betalingslandskabet, at borgere og virksomheder kan betale deres regninger på mange forskellige måder og gennem forskellige tjenester, herunder udenlandske tjenester, og med den udvikling, vi allerede har set, bliver det forventeligt mere udbredt i de kommende år.

2. Fiat-valuta dækker over lovlige betalingsmidler udstedt af en centralbank.

Danskerne får samtidig flere bankkonti i forskellige banker (delkunder), så betalingerne udgår fra forskellige bankkonti, og hertil kommer anvendelsen af korrespondentbanker i forbindelse med internationale overførsler, som fragmenterer landskabet yderligere. Mens det kan være godt for danskerne med øget konkurrence og billigere produkter, så gør fragmenteringen det vanskeligere for de underretningspligtige at have overblik over virksomhedernes og borgerens finansielle situation og transaktioner. Det bliver dermed vanskeligere at se, hvornår en økonomisk aktivitet eller adfærd er mistænkelig.

Et eksempel på denne fragmentering er et køb på internettet, hvor en dansk kunde anvender sit dankort til at købe en vare hos en dansk webshop. Webshoppen benytter en betalingsformidler hjemmehørende i Sverige. Pengene bliver trukket fra kundens konto, overført til betalingsformidlerens konto i et svensk pengeinstitut. Herfra overføres pengene til den danske webshops konto i et dansk pengeinstitut.

Altså kan en transaktion mellem to danske parter reelt set blive formidlet gennem Sverige.

Udvides eksemplet med nye digitale banker, bliver betalingsstrukturen endnu mere kompleks. Her skal en dansk kunde bosat i Danmark købe en vare hos en dansk webshop. Kunden anvender et debitkort udstedt af en digital bank i Tyskland som betalingsmiddel. Pengene bliver overført via en betalingsformidler, som har hovedsæde i Irland, men anvender en opsamlingskonto i et pengeinstitut i Sverige til nordeuropæiske betalinger. Herefter bliver kundens betaling, sammen med en række andre betalinger fra andre kunder, overført fra det svenske pengeinstitut til webshoppens konto i en digital bank i Litauen. I dette eksempel på et simpelt varekøb er der fire forskellige underretningspligtige involveret i fire forskellige jurisdiktioner. Selvom købet er foregået mellem en dansk kunde og en dansk webshop, er transaktionerne og underretningspligten ikke i Danmark.

2.3 MILJØ

Den grønne omstilling er essentiel for en mindre ressourceintensiv og mere bæredygtig levevis. Klima- og miljøpolitik fylder stadig mere i den offentlige debat herhjemme. Danmarks medlemskab af EU betyder, at Danmark er omfattet af EU's klima- og miljøpolitik. I 2020 vedtog EU den første klimalov som en del af den europæiske grønne pagt, *The Green Deal*, der blandt andet handler om øget brug af vedvarende energi og energieffektiviseringer (Europa-Kommissionen 2019d). Vi udvikler nye produktionsformer og varer, investerer mange penge i nye teknologier, og vi beskytter i stigende omfang naturen via lovgivning, certifikater og afgifter. I dansk regi er det i forbindelse med den opdaterede 2030-plan *DK2030 – et grønnere, sikrere og stærkere Danmark 2030* blevet besluttet at prioritere offentlige investeringer i den grønne omstilling i perioden frem mod 2030 (se fx *Aftale om etablering af en grøn fond*) (Finansministeriet 2022c og Finansministeriet 2022d).

Et eksempel på de investeringer, der finder sted i EU-regi, er som tidligere nævnt hjælpepakken NextGenerationEU på mere end 800 milliarder euro, hvoraf en del af pengene skal gå til den grønne omstilling.

Europol vurderer, at der er høj risiko for, at organiserede kriminelle aktører vil søge at få del i de penge, der udbydes i EU-regi, og Europol har i den forbindelse igangsat Operation Sentinel, som skal sikre, at pengene ikke går til kriminelle aktører (Europol 2021d).

De kriminelle aktører vil forsøge at udnytte den grønne omstilling. Europol vurderer, at de kriminelle vil søge at svindle sig til midler fx ved at lokke borgere til at investere i grønne projekter og ved at udnytte energicertificeringssystemer og andre kvotesystemer (Europol 2022c: 9). Hvidvasksekretariatet er bekendt med, at forsøg på denne type svindel også finder sted i Danmark.

Europol vurderer, at særligt affaldshåndtering og genbrug vil være sårbare brancher for kriminelle aktiviteter, ligesom svindel med fødevarer vil blive mere sofistikeret fremover (Europol 2021a: 54, 79). Disse områder er også relevante i en dansk kontekst.

POLITIK 2.4

De danske regler på hvidvaskområdet har afsæt i internationale standarder og direktiver. Det er navnlig FATF, EU, Folketinget og regeringen, der sætter rammen for hvidvaskindsatsen i Danmark. For at styrke indsatsen mod hvidvask er der i løbet af de seneste år blevet foretaget markante politiske prioriteringer på området, ligesom hvidvaskloven er blevet revideret af flere omgange i overensstemmelse med EU's hvidvaskdirektiver og FATF's anbefalinger.

DEN LOVGIVNINGSMÆSSIGE UDVIKLING PÅ HVIDVASKOMRÅDET

Hvidvaskloven trådte for første gang i kraft i 1993 og er blevet ændret flere gange efterfølgende, blandt andet i 2017 ved "lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)". Hvidvaskloven har til formål at implementere dele af EU's hvidvaskdirektiver og dele af FATF's internationale standarder. Hvidvaskloven implementerer desuden den brede politiske aftale fra 21. juni 2017, hvor aftalepartierne blandt andet blev enige om en række væsentlige skærpelser af sanktionerne for overtrædelse af reglerne om hvidvask med videre og om at iværksætte udarbejdelsen af en samlet strategi til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. Der er siden indgået to politiske aftaler om stramninger og øget indsats på området i 2018 og 2019.

Med hvidvaskloven blev reguleringen ændret fra at være regelbaseret til i højere grad at være risikobaseret. Det har skabt rammerne for et mere fleksibelt system, der giver virksomhederne mulighed for at fokusere indsatsen mod de reelle risikoområder.

I de almindelige bemærkninger til hvidvaskloven bliver det fremhævet, at de virksomheder og personer, som til dagligt håndterer pengeoverførsler og andre finansielle transaktioner, er væsentlige aktører i kampen mod hvidvask og terrorfinansiering. Loven indførte derfor en opmærksomhedspligt, som pålægger virksomheder og personer, omfattet af hvidvaskloven, en særlig opmærksomhed på deres kunders aktiviteter, hvor disse på grund af deres særlige karakter menes at kunne have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. I forlængelse heraf har aktørerne en underretningspligt, som betyder, at de skal underrette Hvidvasksekretariatet, hvis de efter at have undersøgt forholdet ikke kan afvise, at der kan være tale om hvidvask eller terrorfinansiering.

Loven stiller skærpede krav i forhold til virksomheders og personers kundekendskabsprocedurer, hvor det er vurderingen, at der er en øget risiko for hvidvask og finansiering af terrorisme. Loven er løbende blevet ændret for at styrke den eksisterende forebyggende ramme og mere effektivt bekæmpe hvidvask og finansiering af terrorisme. Reglerne på hvidvaskområdet er i dag i det væsentligste samlet i "lovbekendtgørelse nr. 316 af 11. marts 2022".

EUROPA-KOMMISSIONENS KOMMENDE ANTI-MONEY-LAUNDERING-PAKKE

Europa-Kommissionen fremlagde i 2021 et forslag til en Anti-Money-Laundering-pakke (AML-pakke), der skal understøtte og ensrette det koordinerede europæiske samarbejde mod hvidvask og terrorfinansiering. Det er uvist, hvornår AML-pakken vedtages, samt hvornår den træder i kraft.

Kommissionen angiver, at det generelle formål med den samlede pakke er at styrke effektiviteten i bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering, og fremhæver tre overordnede problemer:

1) Mangel på klare og konsistente regler på hvidvaskområdet i EU,
2) Inkonsekvent tilsyn på tværs af det indre marked og
3) Utilstrækkelig koordinering og udveksling af information mellem finansielle efterretningsenheder (FIUer).

Den samlede pakke af lovforslag indeholder:

- Ny fælles EU-hvidvasktilsynsmyndighed. EU opretter en fælles hvidvasktilsynsmyndighed, der skal føre tilsyn med udvalgte finansielle institutioner, føre indirekte tilsyn med de øvrige finansielle institutioner og monitere/koordinere tilsynet med ikke-finansielle aktører.
- Ny hvidvaskforordning. Store dele af det nuværende hvidvaskdirektiv overføres til en hvidvaskforordning, som vil være direkte gældende i medlemsstaterne.
- Ændring af EU's hvidvaskdirektiv. Et nyt hvidvaskdirektiv (det sjette) træder i stedet for det nuværende. Det indebærer blandt andet krav om risikovurderinger, registre over reelle ejere af virksomheder samt en præcisering af opgaver og kompetencer til hvidvasktilsynsmyndigheder.
- Ændring af pengeoverførselsforordningen med hensyn til kryptoaktiver. Den information, som skal angives i forbindelse med pengeoverførsler, skal også gælde overførsler af kryptoaktiver.

ØVRIGE POLITISKE INITIATIVER

Flerårsaftalen 2021-2023

Et bredt flertal i Folketinget blev i 2020 enige om en ny flerårsaftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi. De mest relevante punkter for indsatsen mod hvidvask er:

- Styrket indsats mod kompleks kriminalitet gennem oprettelse af National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet (SSK) den 1. januar 2022.
- Krav om at flere underretninger om hvidvask skal nyttiggøres og føre til sager, herunder en styrkelse af Hvidvasksekretariatets data- og analysekapacitet.
- Etablering af Fast Track-ordning for beslaglæggelser ved mistænkelige transaktioner per den 1. januar 2022, så flere penge kan beslaglægges og konfiskeres.
- Oprettelse af operativt samarbejde mellem myndigheder og private aktører mod hvidvask og terrorfinansiering, så relevante aktører kan dele informationer og identificere kriminelle netværk.

(Justitsministeriet 2021a)

National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025

Justitsministeriet, Erhvervsministeriet og Skatteministeriet udgav i juli 2022 en ny national strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. Strategien bygger videre på strategien for 2018-2021 og skal understøtte en sammenhængende og risikobaseret fælles indsats på tværs af relevante myndigheder og private aktører samt sikre, at indsatsen udvikles og tilpasses i takt med ændringer i kriminalitetsbilledet og den generelle udvikling i samfundet. Strategien har fokus på:

- Styrkelse af indsatsen mod kompleks og organiseret kriminalitet.
- Digitale og teknologiske løsninger som en afgørende del af kampen mod hvidvask og terrorfinansiering.
- En sammenhængende, risikobaseret og målrettet tilsynsindsats.
- Et stærkt og tæt samarbejde mellem myndigheder og private aktører.
- Et styrket fokus på internationalt samarbejde.

(Justitsministeriet, Erhvervsministeriet og Skatteministeriet 2022)

Den kommende AML-pakke fra EU og de politiske initiativer i øvrigt vil forventeligt få betydning for bekæmpelse af udbyttegivende kriminalitet og hvidvask i de kommende år.

3. NATIONALE TRUSLER

3.1 SAMMENFATNING

De mest udbyttegivende kriminalitetsformer i Danmark er skatte- og momskriminalitet, it-økonomisk kriminalitet samt handel med narkotika og doping. Men udbyttet kommer også fra andre kriminalitetsformer, herunder også fra kriminalitet begået i udlandet. Vi ser nærmere på, hvor de ulovlige midler kommer fra, hvem der er involveret, hvem der skal have vasket deres penge hvide og dermed udgør nationale trusler på hvidvaskområdet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at udbytte fra kriminalitet begået i Danmark primært stammer fra skatte- og momskriminalitet, it-relateret økonomisk kriminalitet og narkotika- og doping-kriminalitet. Udbytte fra kriminalitet begået i udlandet, som hvidvaskes via Danmark, kan fx stamme fra korruption eller it-relateret økonomisk kriminalitet og udgør også en høj trussel i forhold til hvidvask i Danmark.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører, grupper og netværk køber sig til ydelser via crime-as-a-service, herunder også rådgivningsbistand fra fx advokater, andre juridiske rådgivere, revisorer og ejendomsmæglere og anvender professionelle hvidvaskere. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at professionelle hvidvaskere og rådgivere udgør en betydelig trussel i forhold til hvidvask.

Tabel 8

Trusselsvurdering i forhold til ulovligt udbytte, der skal hvidvaskes fordelt efter kriminalitetsområder og aktører	
Kriminalitetsområder	**Risiko**
Udbytte fra kriminalitet begået i udlandet	**Høj**
Skatte- og momskriminalitet	**Høj**
It-relateret økonomisk kriminalitet	**Høj**
Narkotika- og dopingkriminalitet	**Betydelig**
Miljøkriminalitet	**Betydelig**
Menneskehandel	**Moderat**
Varemærkeforfalskning og piratkopiering	**Moderat**
Fødevarekriminalitet	**Moderat**
Indbrud og tyveri	**Moderat**
Markedsmanipulation og insiderhandel	**Begrænset**
Korruption	**Begrænset**
Illegal handel med vilde dyr og planter	**Begrænset**
Menneskesmugling	**Begrænset**
Aktører	**Risiko**
Organiserede kriminelle aktører	**Høj**
Professionelle hvidvaskere	**Betydelig**
Professionelle rådgivere	**Betydelig**

UDBYTTEGIVENDE KRIMINALITET 3.2

Det økonomiske udbytte fra kriminalitet skal hvidvaskes, hvis de kriminelle aktører skal bruge pengene i den legale økonomi. For at blive klogere på, hvor mange penge der skal hvidvaskes, og hvor de forventeligt vil komme fra i de kommende år, er det væsentligt at belyse den forbrydelse, der ligger forud for det økonomiske udbytte – også kaldet *førforbrydelsen*. Det gør vi ved at belyse kriminalitetsformer, som genererer et økonomisk udbytte.

Det er selvsagt en vanskelig opgave at opgøre det økonomiske udbytte ved forskellige kriminalitetsformer, fordi kriminalitet foregår i det skjulte. Derfor vil det økonomiske omfang være et skøn. Skønnet kan vi bruge til at identificere, hvilke kriminalitetsformer og kriminelle aktører der udgør de største trusler på hvidvaskområdet. Der er også kriminalitetsformer, som vi ikke belyser i kapitlet, fordi vi vurderer, at disse former ikke har en afgørende betydning for, hvor mange penge der skal hvidvaskes i Danmark for nuværende.

Kapitlet behandler ulovlige midler fra kriminalitet begået i Danmark, men det er ikke sikkert, at midlerne bliver hvidvasket i Danmark. Ligeledes kan der være midler, som stammer fra kriminalitet begået i udlandet, som bliver hvidvasket i Danmark. Udbyttet fra kriminalitet begået i udlandet, som bliver hvidvasket i Danmark, bliver behandlet senere i dette kapitel i afsnittet *Udbytte fra kriminalitet i udlandet, der hvidvaskes i Danmark*.

Hvert kriminalitetsområde er inddelt i fire dele: En skadesanalyse, en trusselsanalyse, en sårbarhedsanalyse samt en vurdering af det fremtidige udbytte af kriminaliteten. Skadesanalysen har til hensigt at belyse omfanget og skadesvirkningerne ved kriminaliteten. Trusselsanalysen har fokus på gerningspersonerne og den motivation og kapacitet, de har til at begå kriminaliteten. I sårbarhedsanalysen analyserer vi de strukturerer i det danske samfund, som gør os sårbare over for kriminaliteten. Det er fx mulighederne for at begå kriminaliteten, potentialet for hvidvask og opdagelsesrisikoen. På baggrund af disse faktorer, belyser vi den fremtidige udvikling i det forventede udbytte fra den pågældende kriminalitetsform og vurderer truslen for hvidvask som **begrænset, moderat, betydelig** eller **høj.**

Grundlaget for vurderingerne er udfoldet nærmere i metoderapporten (Hvidvasksekretariatet 2022). Det bemærkes, at der er kriminalitetsformer, hvor midlerne allerede fremstår legale i forbindelse med den kriminelle handling. Det er fx tilfældet ved insiderhandel, hvor det ulovlige udbytte ligner legale afkast fra aktiehandler. I det tilfælde vil der oftest ikke være behov for at sløre, hvor midlerne kommer fra. Hvis det ulovlige udbytte derimod stammer fra fx salg af narkotika, som ofte afregnes kontant, vil det være oplagt, at den kriminelle aktør forsøger at placere, sløre og integrere udbyttet. I det første tilfælde, hvor det ulovlige udbytte ser legalt ud, er truslen for hvidvask lavere, end det andet tilfælde, hvor de kriminelle aktører har brug for at placere, sløre og integrere det ulovlige udbytte.

Metoden for hvidvask af det ulovlige udbytte er afhængig af pengenes format. Genererer det ulovlige udbytte kontanter, fiat-valuta på konti eller kryptoaktiver? Formatet kan i nogle tilfælde hjælpe os med at forstå, hvor pengene stammer fra, og det kan også hjælpe til at forstå den metode, som de kriminelle aktører skal bruge for at hvidvaske midlerne. Dette udfoldes nærmere i kapitel 5 *Metoder til hvidvask*. I nærværende kapitel uddyber vi for hvert kriminalitetsområde potentialet for hvidvask og forsøger her at give et bud på pengenes format.

»Den største motivation for organiserede kriminelle er det økonomiske udbytte, og det meste kriminalitet bliver begået, fordi de kriminelle aktører ønsker et økonomisk udbytte«.

Kilde: Europol (2021c: 10).

3.3 SKATTE- OG MOMSKRIMINALITET

Skatte- og momskriminalitet er en af de mest udbyttegivende kriminalitetsformer i Danmark. Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at det økonomiske udbytte herfra vil stige frem mod 2025. Skattestyrelsen og politiet ser en tendens til, at kriminaliteten er blevet mere kompleks og dermed også mere ressourcekrævende at forebygge og opklare for myndighederne. De høje servicekrav til myndighederne, fx at det skal være nemt at oprette virksomheder og få et personnummer for udlændinge, øger risikoen for skatte- og momskriminalitet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er høj.

Overtrædelse af særlovgivningen inden for skatte-, told- afgifts- eller tilskudslovgivningen straffes med bøde. Skatte-, moms-, og toldsvig kan også i særligt grove tilfælde straffes efter straffelovens § 289, og strafferammen er fængsel i op til otte år.

SKADESANALYSE

Det er vanskeligt at opgøre det faktiske omfang af skatte- og momskriminalitet, fordi de officielle tal i høj grad er resultat af myndighedernes indsats.

For overtrædelse inden for skatte-, told- afgifts- eller tilskudslovgivningen kan Skattestyrelsen i visse tilfælde straffe personer eller virksomheder med bøde. Skattestyrelsen er tillagt kompetence til at afslutte sager om overtrædelser, hvor straffen er bøde, i overtrædelser af alle skatte- og afgiftslove, der rummer straffebestemmelser. Administrative bødeforlæg kan fx gives for unddragelse af skatter og afgifter.

I perioden 2018-2021 er antallet af bøder fordoblet fra 1.371 bødeforlæg i 2018 til 2.753 i 2021. Det samlede bødebeløb er mere end fordoblet i perioden fra knap 47 millioner kroner per år til godt 116 millioner kroner per år (se Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Skatteforvaltningen bemærker, at opgørelsen af bødeforlæg er behæftet med usikkerhed.

I særligt grove tilfælde straffes skatte- og momskriminalitet efter straffelovens § 289, som efterforskes af politiet. I perioden 2018-2021 er der i alt anmeldt 7.249 sager om overtrædelse i form af grov skatte- eller momssvig, svig med EU-midler, socialt bedrageri, bedrageri med arbejdsløshedskasse eller bedrageri med øvrig afgifts- eller tilskudslovgivning. Godt halvdelen af anmeldelserne handler om grov skattesvig og grov momssvig. Socialt bedrageri og bedrageri med arbejdsløshedskasse udgør også en væsentlig del af anmeldelserne, da disse anmeldelser samlet set udgør godt en tredjedel (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Svig med skatter, afgifter og moms kan foregå på forskellige måder. Skattestyrelsen har blandt andet fokus på kædesvig og momskarruselsvindel. For så vidt angår sager om kædesvig benytter bagmænd typisk kæder af underleverandører i kombination med stråmænd, fiktive virksomheder og falske fakturaer med det formål at begå skatte- og momsunddragelse. I kæderne sløres det, hvem der reelt har udført et stykke arbejde, modtaget betaling og skal betale moms og skat (Skattestyrelsen 2021b: 1).[1] Skattestyrelsens kontrolindsats mod kædesvig resulterede i skatteopkrævninger for i alt 3,7 milliarder kroner i perioden 2015-2020. Skattestyrelsen fandt i gennemsnit fejl eller svig i 89 pct. af kontrollerne (Skattestyrelsen 2021b: 1).

1. Det Kriminalpræventive Råd har udarbejdet en kort animeret film om kædesvig. Den kan du se, hvis du følger linket her: dkr.dk/tyveri/kaedesvig.

Boks 4

Operation Greed: Kriminelt netværk dømt for hvidvask ved fakturasvindel for en halv milliard kroner

I august 2022 blev 16 personer og tre selskaber i Københavns Byret dømt skyldige i at have snydt statskassen for 297 millioner kroner i skat og moms. Nogle af personerne i netværket er også dømt for at have hvidvasket op til 400 millioner kroner ved at køre store beløb gennem valutavekselbureauer i København.

14 af de dømte har anket dommen til landsretten med påstand om frifindelse. Sagen er ved analysens afslutning endnu ikke afgjort.

Det er anklagemyndigheden og politiets opfattelse, at svindlen er foregået ved, at et større antal selskaber på baggrund af falske fakturaer har betalt for ydelser, som aldrig er blevet udført af et af det kriminelle netværks 12 skraldespandsselskaber. Et skraldespandsselskab (som er et selskab, der oprettes med det formål at gå konkurs med den gæld, som oparbejdes til fx Skattestyrelsen, så gælden ikke kan inddrages) sender en fiktiv faktura til selskabet, som udfører sort arbejde, så det ser ud som om, at skraldespandsselskabet har udført arbejdet. Beløbet på fakturaen overføres til skraldespandsselskabet, som sender pengene videre til et valutavekselbureau. Selskabet, som har udført sort arbejde, kan få moms tilbage. Skraldespandsselskabet skylder moms til Skattestyrelsen, som det aldrig betaler, men går i stedet konkurs, og derved kan gælden ikke inddrages. Pengene sløres ved at køre dem igennem et valutavekselbureau, hvilket gør det vanskeligt at finde dem, når selskabet er gået konkurs. Nogle af pengene hæves i kontanter og bruges til udbetaling af sort arbejde, og nogle af pengene overføres til udlandet.

Kilde: Københavns Byret (2022a) og National enhed for Særlig Kriminalitet (2022).

Momskarruselsvindel foregår ved, at virksomheder køber varer eller tjenester momsfrit fra et andet EU-land og opkræver moms ved videresalg uden at indberette moms til Skattestyrelsen. Skattestyrelsens kontrolindsats mod momskarruselsvig medførte opkrævninger for i alt cirka to milliarder kroner i perioden 2016-2020 (Skattestyrelsen 2021c: 1-2).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at omfanget af skatte- og momskriminalitet formentligt er betydeligt større end det, der fremgår af tallene ovenfor for kædesvig og momskarruselsvindel, idet tallene er baseret på myndighedernes indsats, men mørketallet er ikke nærmere undersøgt.

For så vidt angår svig med EU-midler, peger EU's anti-svindel enhed (OLAF) på, at det blandt andet foregår ved dobbeltbevillinger, aftalt spil, interessekonflikter, manipulation af ansøgninger, hvidvask og underfakturering og forkert angivelse af moms. OLAF fremhæver også, at der er en tendens til, at bedragerierne bliver mere sofistikerede, i højere grad udnytter sårbarheder på tværs af grænser og jurisdiktioner, i højere grad udnytter digitalisering og er mere professionelle (OLAF 2022: 3).

Svig med skat foregår også ved at arbejde sort, hvilket adskiller sig fra virksomhedsmæssig skatte- og momsunddragelse som momskarruseller og kædesvig. Rockwool Fondens Forskningsenhed har via en spørgeskemaundersøgelse forsøgt at opgøre omfanget. Sort arbejde defineres i undersøgelsen som lovlige aktiviteter, der burde beskattes, men ikke bliver det. Undersøgelsen peger på, at der i 2017 blev arbejdet sort for det, der svarer til to til tre pct. af bruttonationalproduktet (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2018: 44). En opdateret rapport fra 2022 viser, at andelen af danskere, der arbejder sort, stort set er den samme i 2020 som i 2017 (Rockwool Fonden Forskning 2022: 1). Dog vurderer Rockwool Fondens Forskningsenhed i en rapport fra 2017, at kun en tredjedel af det udførte sorte arbejde ville blive udført, hvis der skulle betales fuld pris for arbejdet. Resten ville blive udført som gør-det-selv-arbejde eller ville ikke blive udført, hvis man ikke kunne få det sort til en særlig lav pris (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2017: 139). To til tre pct. af bruttonationalproduktet svarer til mellem 50 og 75 milliarder kroner om året, hvis vi anvender bruttonationalproduktet for 2021 (løbende priser), og en tredjedel heraf svarer til mellem 17-25 milliarder kroner om året.

Europa-Kommissionen anslår ifølge Europol, at der svindles med moms i Europa for godt 375 milliarder kroner årligt (50 milliarder euro) (Europol 2021a: 65). Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med analyser af det samlede omfang af skatte- og momskriminalitet i Danmark, men på baggrund af danske sager og efterretninger om aktører og virksomheder, vurderer Hvidvasksekretariatet, at omfanget er stort og stigende.

For så vidt angår snyd med sociale ydelser vurderer Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, at omfanget af uberettigede udbetalinger af sociale ydelser, som følger af fejl og snyd, udgør to til fire pct. af de samlede udbetalinger. Det skal dog bemærkes, at estimatet er baseret på udenlandsk erfaring af ældre dato (SFI 2011: 9). Kommunernes Landsforening, Udbetaling Danmark og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering offentliggør analyser af effekten af deres kontrolindsats. Analyserne er kortfattet gengivet herunder:

- Kommunernes Landsforening gennemfører hvert år en effektmåling af kommunernes kontrolindsats. En samlet opgørelse på landsplan for 2021 viser, at kommunernes kontrolindsats opgøres til en samlet effekt på 440 millioner kroner (Kommunernes Landsforening 2022: 8). Kommunernes kontrolindsats dækker blandt andet over kontanthjælp, sygedagpenge og økonomisk friplads.
- Udbetaling Danmark gennemfører kontrolindsatser for at forhindre snyd. I 2021 er provenuet fra disse kontroller opgjort til 101 millioner kroner (Udbetaling Danmark 2021: 10). Kontrolindsatsen dækker blandt andet over førtidspension, barselsdagpenge, familieydelser, begravelseshjælp og fleksydelse.
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering gennemfører kontrol med udbetaling til arbejdsløshedskassernes medlemmer. Det dækker over dagpenge, efterløn og feriedagpenge. Skatteforvaltningen oplyser, at kontrollen resulterede i tilbagebetalinger for 99 millioner kroner i 2019.

Ved skatte- og momskriminalitet bliver statens indtægter reduceret, og det underminerer det økonomiske fundament for velfærdsstaten. Det er afgørende for borgernes retsfølelse og samfundets sammenhængskraft, at der betales korrekte skatter og afgifter.

Momssvig resulterer i økonomisk ubalance og et skævt marked, idet virksomheder, der snyder, kan få større profit end virksomheder, der ikke snyder. Således svækkes de nationale og internationale markeder og det finansielle systems integritet, samtidig med at momssvig understøtter ulovlige økonomier (Europol 2021a: 65). Afgifter er med til at regulere adfærd og har blandt andet til hensigt at forbedre folkesundheden og miljøet. De indsatser undergraves i tilfælde af svig. Skatte- og momskriminalitet medfører også forskellige former for følgekriminalitet som dokumentfalsk, brug af stråmænd til sløring af reelle ejere og hvidvask.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

I perioden 2018-2021 er der i alt rejst 11.334 sigtelser for skattesvig efter straffelovens § 289. Der er rejst flest sigtelser for grov skattesvig og grov momssvig (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). I samme periode er der truffet 2.432 fældende afgørelser. Langt størstedelen af de fældende afgørelser vedrører bedrageri med arbejdsløshedskasse, grov skatte- og momskriminalitet samt socialt bedrageri (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Baseret på Skattestyrelsens erfaringer fra kæde- og momskarruselsvig er aktørerne ofte personer, som har en legal virksomhed og sideløbende udøver kriminelle aktiviteter. Det gælder også udenlandske aktører, der driver virksomhed eller har forretningsmæssige forbindelser til Danmark.

Sort arbejde er mest udbredt blandt personer i kontantbaserede brancher

Rockwool Fondens undersøgelse af sort arbejde i 2017 viser, at sort arbejde er mest udbredt blandt personer, der er beskæftiget i kontantbaserede brancher (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2018: 24-25). Det er særligt personer i bygge- og anlægsbranchen samt inden for personlige tjenesteydelser som frisørarbejde eller massage, der er aktive med sort arbejde (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2018: 28). Det skal dog bemærkes, at sort arbejde adskiller sig væsentligt fra organiseret skatteunddragelse, der udøves af mere organiserede grupper.

Boks 5

Svindel med udbytteskat

Sagen om svindel med udbytteskat handler om tilbagebetaling af udbytteskat, som investorer påstod, de havde betalt i Danmark. Svindlen fandt angiveligt sted ved, at udenlandske selskaber søgte om at få tilbagebetalt dansk udbytteskat, uden at de reelt ejede de aktier, som de ville have tilbagebetalt udbytteskat for. Dokumentationen for tilbagebetaling af udbytteskat var baseret på fiktive handler med danske aktier mellem investorer og selskaber. Den samlede svindel er på cirka 12,7 milliarder kroner, hvor der samlet set er rejst tiltale mod de formodede gerningsmænd for i alt mere end 10 milliarder kroner. Frem mod april 2022 er ni personer blevet tiltalt i sagen, som ved analysens afslutning endnu ikke er afgjort.

Kilde: Anklagemyndigheden (2021c, 2021d, 2022c).

Personer med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet og facilitatorer

Politiet vurderer, at rocker- og bandemedlemmer er aktive inden for kædesvig, strømandsvirksomhed og opsætningen af såkaldte skraldespandsvirksomheder fx konstruktion af underleverandørvirksomheder, der er med til at skjule, hvilket selskab der skal betale moms og skat. Kriminaliteten omfatter ofte andre kriminalitetsformer som dokumentfalsk, fx i form af fakturafabrikker, forfalskning af lønsedler eller identitetspapirer. Der er en tendens til, at kriminaliteten er koncentreret omkring service- og byggebranchen, herunder byggeri, nedrivning og rengøring. Det kan skyldes, at det er nemmere at producere falske fakturaer på baggrund af tjenesteydelser som mandskabstimer sammenlignet med fysiske varer.

Facilitatorer, som sælger deres professionelle kompetencer til kriminelle aktører *(crime-as-a-service)* inden for økonomisk kriminalitet, fx revisorer, jurister, advokater eller andre rådgivere, er også aktive i dette marked. Disse personer bistår med specialistviden inden for fx opsætning af selskaber, bankkonti i skattelylande, fiktive fakturaer og lønsedler, konkurser og hvidvask. Politiet har også indikationer på, at rocker- og bandemedlemmerne indgår i et større netværk af økonomiske kriminelle aktører, hvor de egentlige bagmænd ikke er rocker- eller bandemedlemmerne.

Skattestyrelsen peger på, at økonomisk kriminalitet i rocker- og bandemiljøet er blevet mere organiseret, og at der er tendenser til, at der gennemføres mere avancerede former for svindel, som i visse tilfælde involverer professionelle rådgivere (Skattestyrelsen 2021a: 2).

De kriminelle aktører udnytter høje servicekrav til myndigheder

I Danmark er der høje servicekrav til myndigheder, hvilket betyder, at det skal være nemt at oprette og drive virksomhed i Danmark. Det er godt for de fleste erhvervsdrivende, men det bliver også udnyttet af kriminelle aktører til at begå skatte- og momskriminalitet. For at leve op til det høje servicekrav bygger skatte- og momsangivelser på et selvangivelsesprincip. Det betyder, at borgere og virksomheder selv skal angive deres mellemværende, og det øger risikoen for svig. Fra en virksomhed bliver oprettet, til virksomheden skal aflægge regnskab, kan der gå op til to år. I den periode har virksomheden gunstige muligheder for at svindle. Samtidig betyder digitaliseringen af den offentlige sektor, at kriminelle aktører kan trække flere penge ud af det offentlige system, end det var muligt, da borgerne skulle møde op eller udfylde blanketter manuelt.

Boks 6

Fakturafabrik

Seks personer er samlet set blevet idømt knap 25 års fængsel for organiseret hvidvask for mere end 200 millioner kroner, der har haft karakter af fakturafabrik med udstedelse af falske fakturaer.

Personerne brugte et setup med udstedelse af fiktive fakturaer for levering af arbejdskraft, varer eller ydelser til flere hundrede danske virksomheder med det formål, at virksomhederne kunne anvende fakturaerne til at få hvidvasket penge. En af personerne var direktør i en virksomhed, der udstedte fiktive fakturaer og sendte millionbeløb til udlandet og dermed stillede konti til rådighed for hvidvask.

Kilde: Anklagemyndigheden (2021a, 2021b).

Digitaliseringen i Danmark udnyttes til svindel med identiteter

Danmark er, som tidligere beskrevet, et af de mest digitaliserede lande i verden. Det betyder, at borgere let kan få adgang til offentlige ydelser og lånoptag, hvis de har et dansk personnummer. I sager som fx *Operation Greed* har NemID været anvendt til svindel med låneansøgninger. Oprettelsen af person- og cvr-numre har været et led i et større svig-setup. NemID er typisk stjålet fra eller lånt ud af sårbare borgere. Hvidvasksekretariatet er også bekendt med udenlandsk arbejdskraft, der arbejder i Danmark i en periode og ved hjemrejse "sælger" deres identitet til kriminelle aktører, som derefter misbruger identiteten til at optage lån eller modtage offentlige ydelser.

Potentiale for hvidvask

Skatte- og momsunddragelse involverer både simple og komplekse hvidvasksetup. Ved sort arbejde udbetales løn ofte i kontanter eller gavekort, som kan hvidvaskes fx gennem køb af højværdivarer eller føres til udlandet via kontantudførsler.

Lønnen indbetales også i nogle tilfælde på konti i digitale banker. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at svindel med skatter- og moms udgør adskillige milliarder hvert år.

FREMTIDIG UDVIKLING

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at skatte- og momskriminalitet vil stige frem mod 2025. Dette skyldes, at den økonomiske kriminalitet bliver mere organiseret og international, og at svindlen tilrettelægges, udføres og sløres i et mere fragmenteret betalingslandskab med hjælp fra professionelle rådgivere. Hertil kommer, at økonomisk usikkerhed, varemangel og mangel på arbejdskraft kan føre til, at virksomheder kommer i økonomiske vanskeligheder, og det kan få flere til at ty til skatte- og momskriminalitet for at komme igennem krisen.

Et øget fokus på moms- og skatteområdet og forbedret samarbejdet mellem myndigheder samt udvikling af nye kontrolmekanismer vil forventeligt resultere i flere sager de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at skatte- og momskriminalitet i Danmark vil stige, hvorved det ulovlige udbytte vil øges i de kommende år, og at truslen i forhold til hvidvask er **høj.**

3.4 IT-RELATERET ØKONOMISK KRIMINALITET OG CYBERKRIMINALITET

Professionelle kriminelle aktører øger truslen for it-relateret økonomisk kriminalitet og cyberkriminalitet de kommende år. Dertil kommer ændrede samlivs- og arbejdsformer som følge af coronapandemien, hvilket øger sårbarheden for it-relateret økonomisk kriminalitet og cyberkriminalitet. Det er meget sandsynligt, at den forventede udvikling inden for it-relateret økonomisk kriminalitet i Danmark vil øge det ulovlige udbytte i de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er høj.

It-relateret økonomisk kriminalitet er typisk omfattet af straffelovens bestemmelser om bedrageri og databedrageri (§ 279), afpresning (§ 281), ulovlig tvang samt diverse særlove. Straffen for overtrædelse af en eller flere bestemmelser er fra seks måneders fængsel indtil otte års fængsel.

SKADESANALYSE

It-relateret økonomisk kriminalitet kan bestå af flere former for berigelseskriminalitet, og der findes ikke en entydig definition af begrebet. I politiet er området beskrevet som økonomisk kriminalitet, hvor kriminaliteten foregår på internettet, eller hvor it-systemer bruges til at opnå berigelse (cyberkriminalitet). I dette afsnit har vi fokus på de sager, der genererer økonomisk udbytte, som efterfølgende skal hvidvaskes. Afsnittet dækker over kriminalitet med et økonomisk sigte rettet mod enkeltpersoner eller virksomheder, hvor it eller internettet anvendes til at begå kriminaliteten. Det kan fx være kriminalitet i forbindelse med samhandel, misbrug af kortoplysninger, kreditbedrageri, afpresning, direktørbedrageri (CEO-fraud) og investeringssvindel. Afsnittet behandler også angreb rettet mod it-systemer, som fx ransomewareangreb, hvor kriminelle aktører angriber de it-systemer, der understøtter forretningskritiske opgaver i det private eller offentlige med henblik på at få udbetalt en løsesum.

I de senere år har anmeldelser om it-relateret økonomisk kriminalitet fyldt meget i politiet. Allerede i 2018 udgjorde it-relateret økonomisk kriminalitet omkring to tredjedele af anmeldelserne inden for økonomisk kriminalitet. Alene i 2021 modtog politiets Landsdækkende Center for It-relateret økonomisk Kriminalitet (LCIK – nu Nationalt Center for It-Kriminalitet (NCIK)) godt 26.500 anmeldelser om it-relateret økonomisk kriminalitet (Nationalt Center for it-kriminalitet 2022: 8).

It-relateret økonomisk kriminalitet bliver opgjort på otte forskellige sagsområder, hvor samhandel, misbrug af kortoplysninger og kreditbedrageri udgør størstedelen af anmeldelserne (Nationalt Center for it-kriminalitet 2022: 14, Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

I en dansk kontekst er der særligt fokus på investeringssvindel, hvor kriminelle aktører lokker borgere/forurettede med attraktive investeringsmuligheder på fx fuphjemmesider på internettet (Nationalt Center for it-kriminalitet 2022: 6). Det øgede fokus skyldes navnlig et stigende antal anmeldelser på området. I nogle af disse sager ser politiet, at enkeltpersoner har tabt flere millioner kroner (Rigspolitiet 2021a). Politiet vurderer, at stigningen i investeringssvindel blandt andet er sket som følge af de negative renter i 2021 samt nedlukningen af samfundet i forbindelse med coronapandemien, som har givet flere private investorer incitament og tid til at investere (LCIK 2021: 58).

Det skal dog bemærkes, at der i første halvår af 2022 har været et fald i antallet af sager om investeringssvindel i bankerne til 288 sager sammenlignet med 676 sager i første halvår 2021. I første halvår 2022 svindlede de kriminelle aktører bankkunder for 4,5 millioner kroner i forbindelse med investeringssvindel, som i første halvår 2021 lå på svindel for 39,4 millioner kroner. Det er dog endnu for tidligt at vurdere, om nedgangen fortsætter (Finans Danmark 2022b).

Ifølge Center for Cybersikkerhed (CFCS) rammes danske virksomheder og myndigheder hyppigt af ransomware-angreb, og det udgør den mest alvorlige trussel for cyberkriminalitet mod Danmark (FE 2022: 3). Ved et ransomware-angreb bliver virksomhedens data og systemer krypteret og derved gjort utilgængelige for virksomheden. For at få adgang til data eller systemer kræver angriberen en løsesum (FE 2022: 12). I 2020 håndterede CFCS 477 hændelser, heraf 443 mindre alvorlige, 31 moderat alvorlige og tre alvorlige eller større, hvor kritiske systemer blev berørt eller kompromitteret (FE 2021: 13).

Det er vanskeligt at opgøre omfanget af tab for angreb mod it-systemer, herunder cyberkriminalitet, men når det sker, er tabene store, særligt i større virksomheder. Eksempelvis kan det nævnes, at Mærsk i 2017 blev ramt af et malware-angreb, som kostede mellem 1,6 og 1,9 milliarder kroner i tabt omsætning og genopbygning (DR 2017).

Ud over økonomiske skadevirkninger kan it-relateret økonomisk kriminalitet medføre andre alvorlige samfundsmæssige skadevirkninger som fx tab af tillid til offentlige myndigheder, sikkerheds- eller driftsmæssige omkostninger i form af svækket drift i samfundskritiske institutioner. Hertil kommer de personlige omkostninger for den enkelte borger eller medarbejder, der oplever at blive offer for omfattende bedrageri.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

De kriminelle aktører på området spænder fra danske kriminelle aktører, som handler alene, til danske og udenlandske organiserede kriminelle grupperinger og netværk over fremmede stater, der er på jagt efter efterretninger fra offentlige myndigheder, forretningshemmeligheder og midler til at drive deres nationer. De større sager involverer ofte organiserede udenlandske kriminelle aktører, hvilket gør det vanskeligere at spore, efterforske og retsforfølge gerningspersonerne.

Dansk politi vurderer, at omfanget og kompleksiteten af økonomisk kriminalitet i rocker- og bandemiljøet er stigende, herunder også i relation til it-relateret økonomisk kriminalitet, hvor særligt bandemedlemmer har øget deres aktivitet.

Nogle områder inden for it-relateret økonomisk kriminalitet, herunder cybercrime, forudsætter specialviden. Denne specialviden kan tilkøbes hos facilitatorer, der udbyder kriminelle ydelser som fx ransomware-angreb og dermed understøtter flere kriminelle aktørers virke på området. Brugen af professionelle facilitatorer øger de kriminelle aktørers kapacitet til at begå flere og mere sofistikerede angreb (Europol 2021g: 17).

Europol fremhæver, at den øgede overvågning af kriminelle aktører online har resulteret i, at de kriminelle aktører har øget deres sikkerhed, fx gennem øget brug af krypteret kommunikation, og at de foretrækker at placere servere i lande, hvor både lovgivningen og samarbejdet med myndighederne er udfordrende (Europol 2021g: 9). Det er Europols vurdering, at coronapandemien har haft en stor indflydelse på onlinebedrageri. Modus er ikke ændret, men angrebene er blevet mere sofistikerede, tekniske og målrettede (Europol 2021g: 30). Her peger Europol blandt andet på professionaliseringen af såkaldt *CEO-bedrageri* og investeringssvindel (Europol 2021b: 32).

Erhvervsstyrelsens undersøgelse af it-sikkerhed i små og mellemstore virksomheder viser, at det digitale sikkerhedsniveau i 40 pct. af virksomhederne vurderes at være utilstrækkeligt i forhold til deres risikoprofil (Erhvervsstyrelsen 2021: 1). Dette er med til at øge risikoen for, at virksomhederne bliver udsat for cyberkriminalitet og it-relateret økonomisk kriminalitet.

Der er en række forhold, som gør it-relateret økonomisk kriminalitet attraktivt. For det første er det særlige ved kriminaliteten, at den fysiske afstand mellem offer og gerningsperson typisk er stor, og at én gerningsperson på relativt kort tid kan udsætte mange ofre for fx bedrageri. Derudover giver teknologien bedre muligheder for anonymitet, og straffen er forholdsvis lav sammenlignet med fx salg af narkotika. Yderligere er Danmark et tillidsbaseret samfund, hvilket de kriminelle aktører ofte udnytter.

Der er i disse år stor opmærksomhed på både trusler og sårbarheder i relation til it-relateret økonomisk kriminalitet. Den stigende digitalisering i samfundet øger risikoen for at blive udsat for it-relateret økonomisk kriminalitet. Med en øget trussel mod cybersikkerheden i Danmark er der kommet mere fokus på forebyggelse.

Potentiale for hvidvask

Den grænseoverskridende it-relaterede økonomiske kriminalitet, herunder cyberkriminalitet, betyder, at potentialet for udbytte er stort, både fra kriminelle aktører i Danmark og i udlandet. Da der ofte ikke er tale om kontanter, er pengene allerede i det digitale finansielle system og overføres gennem forskellige betalingstjenester og strukturer, typisk til udlandet. For så vidt angår danske gerningspersoner, anvender de blandt andet muldyr til at sløre deres kriminelle aktiviteter. Pengene hæves ofte i kontanter blandt andet for at undgå, at politiet beslaglægger pengene hos bankerne (Det Kriminalpræventive Råd 2022).

For angreb rettet mod it-systemer er der en tendens til, at pengene ønskes udbetalt i bitcoin (FE 2018: 9). Bitcoin har været den mest anvendte kryptovaluta i de kriminelle miljøer, men Europol vurderer, at der er en øget tendens til at bruge andre former for kryptovaluta, såsom Monero eller andre privacy coins. Dertil kommer, at de kriminelle aktører også anvender swapping eller mixing services til at sløre pengenes oprindelse og gør brug af lande med svagere hvidvasklovgivning og kundekendskabsprocedurer (Europol 2021g: 36-38).
Det er vanskeligt at opgøre det økonomiske udbytte ved it-relateret kriminalitet, men det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det drejer sig om op til flere milliarder hvert år.

FREMTIDIG UDVIKLING

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at vi i de kommende år vil se en fortsat udvikling i modus i sager om it-relateret økonomisk kriminalitet og cyberkriminalitet. Det er også vurderingen, at udbyttet vil være højt. Det gælder både den kriminalitet, der bliver begået mod virksomheder, og den kriminalitet, der bliver begået mod private borgere. Det skyldes, at både personer og virksomheder fortsat færdes mere online, og at en større andel af vores finansielle virke foregår digitalt. Samtidig bliver de, der udnytter de sårbarheder, der opstår, mere professionelle, fx gennem forbedrede oversættelser og brug af falsk billed- og videomateriale. Det, at kriminalitetsformen involverer udenlandske kriminelle aktører, som kan begå kriminaliteten fra udlandet, gør det vanskeligere for myndighederne at efterforske. Disse forhold vil øge omfanget af denne type kriminalitet.

Det øgede fokus på it-sikkerhed, verifikationsteknologier, oplysningskampagner til virksomheder og privatpersoner samt en opbremsning af økonomien og et stigende renteniveau vil på den anden side have en positiv indvirkning på borgeres og virksomheders modstandsdygtighed.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det økonomiske udbytte fra it-relateret økonomisk kriminalitet vil stige de kommende år og at udbyttet vil være højt. På baggrund af de danske og internationale sager på området samt de professionelle aktører, der opererer inden for dette felt, vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen i forhold til hvidvask er **høj.**

3.5 NARKOTIKA- OG DOPINGKRIMINALITET

Narkotika- og dopingkriminalitet er et kriminalitetsområde, der genererer et højt udbytte. Der er ikke noget, der hverken indikerer en stigning eller et fald i tilgængeligheden i de forskellige stoftyper de kommende år. Politiet forventer, at kriminaliteten stort set vil blive begået af de samme kriminelle aktører. Det er derfor meget sandsynligt, at udbyttet vil være uændret frem mod 2025.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er betydelig.

Salg af euforiserende stoffer eller besiddelse heraf er reguleret i lov om euforiserende stoffer og straffelovens § 191. For overtrædelse af lov om euforiserende stoffer er straffen bøde og fængsel indtil to år. Ved salg af euforiserende stoffer til et større antal personer mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder straffes personen efter straffeloven med fængsel i op til 16 år.

SKADESANALYSE

Narkotikakriminalitet er formentligt en af de kriminalitetsformer, der har det højeste mørketal, da både købere og sælgere har en fælles interesse i ikke at blive opdaget. Det bevirker, at det er vanskeligt at vurdere, hvor meget narkotika der reelt omsættes.

Der er ikke entydige mønstre i antal beslag og mængder af beslaglagte euforiserende stoffer i Danmark. Der er store udsving i perioden 2018 til 2021 i forhold til mængde, mens antallet af beslag er nogenlunde stabilt (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Opgørelsen over beslaglæggelser er derfor en usikker indikator for udbuddet af stoffer, og det samme gør sig gældende for anmeldelsestallene for narkotikakriminalitet. Antallet af anmeldelser om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer er nogenlunde stabilt i perioden på mellem 25.000 og 30.000 anmeldelser om året.

For anmeldelser om salg og smugling af narkotika eller doping i henhold til straffelovens § 191 er udviklingen også nogenlunde stabil i perioden på mellem 1.350-1.600 anmeldelser om året. Det bemærkes, at smugling og salg af doping udgør under ti anmeldelser om året (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Skadevirkninger

Skadevirkningerne af stofmisbrug og følgekriminaliteten er vidtrækkende og alvorlige. Et stofmisbrug skader ikke kun den individuelle bruger, men også dennes omgivelser og de personer, lokalmiljøer og virksomheder, der udsættes for følgekriminalitet. Narkotikakriminalitet og stofmisbrug har samtidig omfattende samfundsøkonomiske omkostninger, fx i forbindelse med forebyggelsestiltag og misbrugsbehandling (Rigspolitiet 2017: 82).

Stofmisbrug er i særlig grad associeret med berigelseskriminalitet som fx tyveri, røveri, bedrageri og korruption i forbindelse med fragt af narkotika mellem landegrænser (Rigspolitiet 2017: 83, Europol 2021a: 26), men fører også til drab, vold, trusler og chikane samt økonomisk kriminalitet i form af hvidvask. Europol anslår, at knap halvdelen af de kriminelle netværk, som hovedsageligt beskæftiger sig med hvidvask, også er involveret i overtrædelser på narkotikaområdet (Europol 2021a: 28).

Det er vanskeligt at opgøre det økonomiske udbytte ved narko- og dopingkriminalitet. UNODC dokumenterer, at brug af cannabis, opioider, kokain, amfetamin og ecstasy er udbredt i Europa (UNODC 2021: 91-92), men fremhæver også, at det er vanskeligt at opgøre udbyttet ved salg af illegale rusmidler. I en rapport anslår UNODC, at alene salg af illegale rusmidler på internettet genererer en gennemsnitlig omsætning på 315 millioner dollars årligt, hvilket svarer til godt to milliarder danske kroner. Salg af illegale rusmidler på internettet vurderes i rapporten til at udgøre 0,2 pct. af de samlede årlige salg af illegale rusmidler i USA og Europa (UNODC 2021: 76).

På denne baggrund udgør det samlede salg af illegale rusmidler formentlig omkring 150 milliarder dollars årligt, hvilket svarer til 975 milliarder danske kroner om året på verdensplan.

FATF vurderer, at produktion og handel med syntetiske stoffer, som fx fentanyl og tremadol, genererer et tocifret milliardbeløb i dollars om året på verdensplan (FATF 2022f: 5). Fentanyl er et syntetisk opioid, der er op mod 50 gange stærkere end heroin, hvilket har resulteret i omkring 80.000 dødsfald om året alene i USA og Canada (FATF 2022f: 3, 8).

Det er Europols vurdering, at handel med narkotika er udbredt i Europa, og at det samtidig er en hovedindtægtskilde for organiserede kriminelle aktører (Europol 2021a: 12).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Selvom nye psykoaktive stoffer vinder frem, er det stadig narkotikatyper som amfetamin, hash, heroin, kokain og ecstasy, der dominerer markedet (Rigspolitiet 2017: 83). Herhjemme er det hash og kokain, der bidrager til den største illegale indtægtskilde hos kriminelle organisationer. Dopingkriminalitet er også meget lukrativt. Stofferne bliver typisk solgt for en høj pris, og den enkelte bruger har behov for en stor mængde for at opnå resultater (Rigspolitiet 2017: 83). Vurderingerne er fra 2017, men det er fortsat politiets vurdering i 2022.

Ifølge Europol er over en tredjedel af de kriminelle grupperinger, der er aktive i Europa, involveret i narkotikakriminalitet. Udbyttet fra denne kriminalitetstype er typisk med til at finansiere øvrige kriminelle aktiviteter (Europol 2021a: 12). Narkotikamarkedet er yderst omstillingsparat og innovativt, og aktørerne på området er multikriminelle, der genbruger eksisterende netværk og infrastrukturer til nye kriminalitetsformer. Aktørerne udviser en stor grad af kreativitet og innovationsevne i forhold til at anvende nye teknologiske muligheder til produktion og salg af de ulovlige stoffer samt optimering af profit (Rigspolitiet 2017: 83).

Politiets nationale monitering viser, at størstedelen af den organiserede narkotikahandel i Danmark bliver udøvet af personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet. De resterende markedsandele tilhører øvrige kriminelle grupperinger, der er bosat i Danmark.

Ifølge Europol tilrettelægger organiserede kriminelle grupperinger deres forretninger på en måde, der minimerer risici, og forsøger at holde kriminaliteten under myndighedernes radar. Dette foregår blandt andet ved at gemme sig bag falske firmaer, ved at anvende teknologi, fx til kryptering af kommunikation, og korruption (Europol 2021a: 10-11). Politiets monitering viser, at dette også gør sig gældende for organiserede kriminelle aktører involveret i narkotikakriminalitet i Danmark. Brug af legale virksomheder til indsmugling af narkotika til Danmark ses ikke hyppigt, men er dog konstateret i flere efterforskninger fx indsmugling af narkotika i brugte biler, som bliver importeret til Danmark.

De narkokriminelle tager også den teknologiske udvikling til sig og handler med illegale stoffer via internettet fx på Facebook, Wickr, Snapchat eller sms. Sms og budservice er i udpræget grad organiseret af kriminelle grupperinger eller personer relateret til disse. Monitering viser, at indledende kontakt ofte bliver skabt via digitale platforme forud for den fysiske udveksling af stoffer. Forskning har sandsynliggjort, at der kun er få danske narkotikasælgere på de virtuelle markedspladser, såkaldte kryptomarkeder, på det mørke net (Demant & Munksgaard 2017: 26). Danmark er, ifølge undersøgelsen, ansvarlig for 0,52 pct. af den observerede europæiske omsætning på de virtuelle markedspladser. Her er det værd at bemærke, at undersøgelsen er udgivet i 2017. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med nyere opgørelser på området.

Potentiale for hvidvask

Køb og salg af narkotika og doping er hovedsageligt kontantbaseret. Hvidvasksekretariatet erfarer, at en del af disse kontanter indgår i skatte- og momskriminalitet til aflønning af sort arbejde. Ved køb og salg af narkotika og doping på onlineplatforme kan betaling foregå i kryptoaktiver.

Internationale undergrundsbanker, såkaldte cash controller-netværk, herunder uformelle pengeoverførselssystemer (fx hawalanetværk), vekselbureauer og andre pengeoverførselsvirksomheder, spiller en central rolle i forbindelse med handel med narkotika, idet store beløb indtjent på narkotikahandel overføres eller udføres via disse kanaler for at kunne betale en producent eller leverandør i udlandet eller som en del af hvidvaskprocessen (Europa-Kommissionen 2022: 84).

Virksomheder bruges i forbindelse med hvidvask af det ulovlige udbytte, fx til integration af kontanter eller overførsler af midler via over- og underfakturering. Fælles for virksomhederne er, at der i overvejende grad er tale om håndværks- og servicefag. Personer relateret til rockergrupperinger er i flere tilfælde registreret som ejere af virksomheder inden for byggebranchen. Her bygges eksempelvis ejendomme ved brug af billig udenlandsk arbejdskraft og byggematerialer, der er betalt kontant. Personer relateret til bander benytter sig ofte af virksomheder inden for servicefagene, fx fastfoodrestauranter, slikbutikker, frisører, rengøring, logistik og transport. De kontanter, som narkotikahandlen genererer, kan bruges i fx byggebranchen til aflønning af sort arbejdskraft. Der er aktører i såvel Danmark som i udlandet, som har specialiseret sig i at facilitere hvidvask af kontanterne og føre dem videre til andre, der skal bruge kontanter til aflønning. Det fremgår blandt andet af en dom fra august 2022, hvor den tiltalte er dømt for hvidvask af knap 130 millioner kroner. Den tiltalte fortæller, at han sammen med 12 virksomheder udstedte falske fakturaer til forskellige selskaber, som efterfølgende købte kontanter hos ham. Hans kunder var fx mindre håndværksfirmaer, som ønskede kontanter til aflønning af personale (Københavns Byret 2022b).

Det er vanskeligt at opgøre det økonomiske udbytte ved handel med narkotika og doping, men det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at handel hermed hvert år løber op i adskillige milliarder kroner.

FREMTIDIG UDVIKLING

Hvidvasksekretariatet vurderer, at narkotika- og dopingkriminaliteten i Danmark vil være nogenlunde uændret frem mod 2025. Der er ikke noget, der tyder på hverken en stigning eller et fald i tilgængeligheden af de forskellige stoftyper, og aktørerne vil forventeligt være de samme. Det er også Europols vurdering, at handlen med illegale stoffer vil forblive på samme niveau eller stige i fremtiden (Europol 2021a: 46, 48, 50, 52).

Det skal dog bemærkes, at Tyskland er ved at forberede lovgivning, som har til hensigt at legalisere cannabis. I tilfælde af at Tyskland legaliserer cannabis, kan det få en betydning for cannabisforbruget i Danmark, de danske aktører på markedet samt indsmugling af cannabis fra Tyskland til Danmark. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med analyser af, hvilken betydning tysk legalisering af cannabis vil kunne få i Danmark.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra handel med narkotika og doping fortsat vil være højt i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **betydelig.**

MILJØKRIMINALITET 3.6

Hvidvasksekretariatet vurderer, at udbytte fra miljøkriminalitet vil stige frem mod 2025. Det øgede fokus på den grønne omstilling og puljer til investering i grønne projekter kan udnyttes af kriminelle aktører og øge det ulovlige udbytte. De skærpede regler og øgede afgifter på miljøområdet vil øge efterspørgslen efter billigere metoder til håndtering af den grønne omstilling. Det vil gøre området attraktivt for kriminelle aktører.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er betydelig.

Miljøkriminalitet er behandlet i en række love, som fx miljøloven, fiskeriloven, skovloven, landbrugsloven og kemikalieloven. Overtrædelse af disse love fører i udgangspunkt til bødestraf, men ved overtrædelse af affaldsbekendtgørelsen og straffelovens bestemmelser om forurening med betydelig skade kan straffen stige til fængsel indtil seks år.

Enhver handling, der er en overtrædelse af miljølovgivningen og andre særlove relateret til miljøbeskyttelse i Danmark og medfører skader på miljøet eller borgernes helbred, er en miljøforbrydelse. Der findes ingen global definition af området, men overtrædelserne dækker primært (Europol 2021b: 8):

- *Skovbrugskriminalitet*, der beskriver kriminelle aktiviteter i skovbrugssektionen og dækker hele forsyningskæden fra høst og transport til forarbejdning og salg.
- *Ulovlig minedrift* uden statslig tilladelse.
- *Ulovlig affaldshåndtering*, der indebærer ulovlig transport, behandling, bortskaffelse, genbrug eller nyttiggørelse af forskellige affaldsmaterialer. Affaldsmaterialer inkluderer både farligt og ikke-farligt affald, herunder kemisk affald, byggeaffald, olier og elektrisk affald (e-affald).

Dertil dækker miljøkriminalitet også *ulovlig og ikke-rapporteret fiskeri* og *brug af sprøjtemidler* i landbruget. I Danmark er det Miljøstyrelsen, der regulerer området.

SKADESANALYSE

FATF vurderer, at miljøkriminalitet er blandt de mest udbyttegivende kriminalitetsformer i verden. FATF anslår, at det årlige udbytte fra miljøkriminalitet er i størrelsesordenen 110-281 milliarder dollars svarende til cirka 715-1.825 milliarder danske kroner på globalt plan, og vurderer, at ulovlig skovfældning, ulovlig minedrift og ulovlig affaldshåndtering udgør knap to tredjedele af al miljøkriminalitet i verden (FATF 2021b: 5). De finansielle strømninger, der generelt ses i forbindelse med miljøkriminalitet, viser, at hvidvaskprocessen ofte involverer flere lande (FATF 2021b: 27).

I Danmark er der ikke et samlet overblik over omfanget af miljøkriminalitet og de skader, den forvolder. Dansk politi vurderer, at politianmeldelser på miljøområdet som hovedregel kun sker, hvis der er tale om gentagne eller grove overtrædelser af lovgivningen, eller hvis politiet eller de øvrige myndigheder, der varetager miljølovgivning, selv står for kontrollerne. Miljøkriminalitet i Danmark består af mange forskellige typer af forseelser, hvoraf nogle typer kan give alvorlige skader på miljøet, mens andre har en mindre påvirkning.

Der var i alt 7.741 anmeldelser om miljøkriminalitet i perioden 2018-2021. Anmeldelserne handler primært om overtrædelse af miljøloven (3.888), fiskerilovgivningen (1.471) og landbrugsloven (1.804) (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Anmeldelserne om overtrædelse af miljøloven handler overordnet set om manglende kontrol af drikkevand, forurening af jorden samt ulovlig afbrænding. Anmeldelserne om overtrædelse af landsbrugsloven handler om manglende fremsendelse af gødningsregnskab, overforbrug af gødning og manglende efterlevelse af reglerne omkring økologisk bedrift. Anmeldelserne om overtrædelse af fiskeriloven omhandler for sen melding om ankomst til havn og landerklæring og overfiskning, hvor der i mange tilfælde er uoverensstemmelse mellem den oplyste fangst og den reelle fangst.

Miljøkriminalitet har vidtrækkende konsekvenser for miljøet, folkesundheden og for den sociale og økonomiske udvikling på kloden (FATF 2021b: 3). Miljøkriminalitet kan forårsage både fysiske og psykiske skader på individer, fx som følge af jord-, vand- eller luftforurening og ringere adgang til naturressourcer med videre. Hertil kommer de store samfundsmæssige omkostninger som manglende betaling for deponering af affald og afgifter, fx i forbindelse med forkert håndtering af affald, hvilket medvirker til konkurrenceforvridning. Yderligere kommer de omkostninger, som myndigheder kan have ved at rydde op efter miljøkriminalitet. Miljøkriminalitet kan samtidig medføre forskellige former for følgekriminalitet som fx tvangsarbejde, dokumentfalsk og korruption. Ved miljøkriminalitet er der lav opdagelsesrisiko og højt udbytte, hvilket gør kriminalitetsformen lukrativ (FATF 2021b: 3).

I forhold til FATF's definition af miljøkriminalitet er særligt skovbrugskriminalitet, ulovlig affaldshåndtering samt ulovligt og ikke-rapporteret fiskeri interessant i en dansk kontekst, fordi vi forbruger meget træ, har en relativt stor affaldsbranche og en stor fiskeindustri i rigsfællesskabet.

Skovbrugskriminalitet

FATF vurderer, at skovbrugskriminalitet, herunder ulovlig skovfældning og rensning af jord, er den mest udbyttegivende kriminalitetsform inden for miljøkriminalitet. World Atlas of Illicit Flows estimerer, at skovbrugskriminalitet årligt genererer omkring 51 til 152 milliarder dollars svarende til cirka 330-1.000 milliarder danske kroner i udbytte på verdensplan (FATF 2021b: 12). I 2013 blev den europæiske tømmerforordning, der har til formål at mindske handel med ulovligt fældet træ, indført (Miljø- og Fødevareministeriet 2016: 4). Forordningen indebærer, at europæiske træimportører skal dokumentere, at det træ, de importerer, ikke er fældet ulovligt.

I Danmark er det Miljøstyrelsen, der fører tilsyn med tømmerforordningen, og der er omkring 4.000 danske virksomheder, der er omfattet af kravene. Hvis virksomhederne ikke lever op til kravene, får de et påbud af Miljøstyrelsen. Bliver påbuddet ikke efterlevet, vil sagen blive meldt til politiet. Siden tømmerforordningen trådte i kraft, er fire virksomheder blevet politianmeldt af styrelsen, og det har foreløbig ført til to domme.

I 2020 blev en møbelfabrik i Aarhus idømt en bøde på 75.000 kroner for ulovligt at importere teaktræ fra Myanmar. I de situationer, hvor danske træimportører ikke kender træets oprindelse, oplyser Miljøstyrelsen, at betalingen ofte sker til et andet land end det land, hvor træet strammer fra, fx kan træ fra Ukraine eller Myanmar betales til en bank i London.

Ulovlig affaldshåndtering

FATF estimerer, at ulovlig affaldshåndtering på verdensplan genererer 10-12 milliarder dollars årligt, svarende til cirka 65-80 milliarder danske kroner om året. Det er særligt ulovlig handel og håndtering af notificeret affald, så som elektronisk affald, der indeholder cadmium eller bly, arsen-forbindelser, asbest eller restprodukter fra den kemiske industri, der er af særlig organiseret karakter (FATF 2021b: 16).

Enhver virksomhed, der transporterer affald i Danmark, skal være registreret i det danske affaldsregister. De virksomheder, der håndterer notificeret affald, skal kunne fremvise en tilladelse (Miljøstyrelsen u.d). I perioden 2018-2021 har der været 75 anmeldelser om overtrædelse af bestemmelserne vedrørende grænseoverskridende affaldstransport (grønlistet), som ofte drejer sig om, at notificeret affald deklareres forkert, hvorved det bliver transporteret og behandlet som grønlistet affald. Afgifterne for håndtering af grønlistet affald er billigere end notificeret affald, og derfor er der penge at tjene ved at deklarere affaldet forkert. Kontrol af affaldstransporter afhænger af myndighedernes indsats. De fleste overtrædelser, der registreres i forbindelse med kontrollerne af affaldstransport, handler om mangelfuld eller helt manglende dokumentation samt forkert klassificering af affald.

Den samlede affaldsproduktion i Danmark er steget de senere år og er i 2019 opgjort til cirka 12,7 millioner ton (Danmarks Statistik 2021b: 2). Mængden af eksportaffald er nogenlunde stabil, mens mængden af importaffald er steget i perioden 2015-2019 (Miljøstyrelsen 2020: 51). Den øgede import af affald betyder, at Danmark i højere grad bliver afhængig af udenlandske myndigheders kontrol med sortering af affald med henblik på at sikre, at det affald, vi importerer, er sorteret korrekt, så det kan anvendes til forbrænding.

Elektrisk og elektronisk affald (WEEE-affald) har modsat andet restaffald en værdi. I Danmark er der et sort marked for at sende elektronisk affald til Afrika eller Asien, hvor det får ny værdi ved enten at blive genbrugt eller ved at udvinde og genbruge materialer fra affaldet, fx guld fra gamle keyboards. Politiet oplyser, at vi i Danmark har set eksempler på skrottede biler, der sendes til Nigeria. Når en person i Danmark sender sin bil til skrot, modtager bilejeren 2.200 kroner, jf. bilskrotordningen. I nogle tilfælde ender bilen ikke med at blive skrottet, men sendes i stedet til Nigeria og sælges for 10.000 kroner. Lignende tilfælde er set med hårde hvidevarer som fx køleskabe, som i nogle tilfælde kommer fra renovering af etageejendomme. Ifølge Europol er Afrika fortsat den primære destination for elektrisk og elektronisk affald (Europol 2022c: 15).

Handel med affald er forbundet med andre lovovertrædelser såsom dokumentfalsk, bedrageri, skatteunddragelse, korruption, hvidvask samt tyveri og dumpning af affald fra ulovlig narkotikaproduktion (Europol 2021b: 11).

Ulovligt og ikke-rapporteret fiskeri

Ulovligt og ikke-rapporteret fiskeri forhindrer kyststater i at beskytte havet og fiskebestandene og ødelægger næringsgrundlaget for reguleret fiskeri. Faldet i havets ressourcer driver en stigning i fiskerirelateret kriminalitet, da det kriminelle udbytte kan være stort.

I 2018 tilsluttede Grønland og Færøerne sig den internationale erklæring om tværnational kriminalitet i den globale fiskeindustri, den såkaldte Københavnererklæring (Nordisk Samarbejde 2017, Blue Justice u.d). Erklæringen anerkender, at den globale fiskekriminalitet er en særdeles alvorlig udfordring og et globalt problem, der ud over det ulovlige fiskeri også omfatter korruption, hvidvask, narkotikahandel, skatteunddragelse og menneskehandel. Stater mister skatteindtægter, fødevaresikkerheden udfordres og ressourcebasen for fremtidige generationer reduceres.

I Danmark ser vi blandt andet overtrædelse af forskellige kvotebegrænsninger for fiskearter, herunder 'sorte fisk', hvor der foretages fangster uden om myndighedernes viden, og 'grå fisk', hvor kvoterede fiskearter omdøbes til ukvoterede fiskearter, hvorpå der sker overfiskning af kvoterede fiskearter. Fiskeristyrelsen oplyser, at der også er udfordringer med at få korrekte fangstdata og dermed sikre korrekt afskrivning på fiskekvoterne.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

De kriminelle aktører inden for miljøkriminalitet spænder fra enkeltaktører til store internationale organiserede kriminelle grupper. Europol skelner mellem to typer af aktører:

1) Organiserede kriminelle grupper og netværk, der har været aktive i mange år og nu går ind på området for miljøkriminalitet.
2) Opportunistiske ejere eller operatører af legale virksomheder, som stræber efter øget profit (Europol 2022c: 10).

Det gælder for begge grupper, at kriminaliteten foregår gennem legale virksomhedsstrukturer og kræver forskellige specialer, som betyder inddragelse af flere forskellige typer af aktører i kæden, herunder aktører, der kan bistå i den følgekriminalitet, der er nødvendig, fx forfalskning af dokumenter og certifikater samt korruption (Europol 2022c: 6,11).

De organiserede kriminelle aktører specialiserer sig i en eller flere miljømæssige kriminalitetsformer. Netværkene kan variere i kompleksitet og spænde fra kontantbaserede ordninger til brug af flere front- og dækselskaber på tværs af landegrænser for at flytte varer såvel som det ulovlige udbytte. FATF vurderer, at kriminelle grupperinger inden for miljøkriminalitet ofte er involveret i kontantbaserede forretninger, gerne med forbindelse til eksportsektoren, og handelsbaseret bedrageri for at hvidvaske udbyttet fra miljøkriminalitet (FATF 2021b: 27). Miljøkriminalitet kan også være en del af et større kriminelt netværk, der engagerer sig i flere former for organiseret kriminalitet, fx menneskehandel, handel med narkotika, korruption og skattesvindel (FATF 2021b: 11).

Ved ulovlig skovrydning har FATF identificeret et stort brug af dækfirmaer i offshore-centre, flere tredjepartstransaktioner og brug af professionelle rådgivere, fx advokater og mæglere for at skjule betalingen og for at hvidvaske udbyttet (FATF 2021b: 12).

Europol bemærker, at lande i Europa både er oprindelseslande og destinationslande for handel med ulovligt træ (Europol 2022c: 35). Fælles for aktørerne er brugen af dokumentfalsk, hvorved de kan fremlægge dokumentation for træets oprindelse til myndighederne. Ud over ulovlig fældning af træ bliver træet også klassificeret forkert, når det forlader oprindelseslandet, så træ af høj værdi klassificeres som træ af lavere værdi, så køberen sparer penge på told.

Når træet er kommet igennem tolden, betaler køberen en modydelse til forhandleren, således at forhandlerne ad andre kanaler modtager beløb for træets reelle værdi.

De kriminelle aktører, der engagerer sig i affaldskriminalitet, er ofte personer, der arbejder i eller driver affaldshåndteringsvirksomheder (Europol 2022c: 13). De mest succesrige affaldshandlere er dem, der kontrollerer hele behandlingscyklussen fra kilde til destinationslande (Europol 2022c: 14). Ofte er flere virksomheder ejet af de samme personer eller af stråmænd for at skjule de reelle ejere. De juridiske forretningsstrukturer skifter ofte lederskab og opsiges efter en kort periode, hvorefter en ny handelsenhed overtager virksomheden. Virksomheder, der opererer på forskellige stadier i affaldskæden, er ofte placeret i forskellige jurisdiktioner (Europol 2021a: 54).

Misbrug af legale virksomhedsstrukturer spiller en vigtig rolle inden for miljøkriminalitet, fordi de kriminelle aktører er afhængige af co-mingling. Det vil sige en sammenblanding af ulovlige og lovlige produkter, fx ulovligt tømmer eller ulovlige affaldsprodukter blandet med et lovligt modstykke. Denne praksis gør det vanskeligt at skelne mellem lovlige og ulovlige varer og pengestrømme, da den ulovlige håndtering ofte sker i dække af lovlige aktiviteter (FATF 2021b: 27).

For alle områderne gælder, at kvoter eller øgede afgifter, der har til hensigt at sikre et mere balanceret forbrug og betaling for brug af naturressourcer, øger efterspørgslen efter måder at undgå afgifter eller få del i tilskud. Markedet tiltrækker kriminelle aktører, fordi profitten er høj, og opdagelsesrisikoen er lav. De kriminelle aktører udnytter, at de relativt nemt og billigt kan oprette virksomheder i ind- og udland og misbruge legale virksomheder til at sløre aktiviteterne. Det gør det vanskeligt at opdage for dem, der moniterer transaktionerne, og de relevante tilsynsmyndigheder.

Europa-Kommissionen har evalueret det gældende miljøkriminalitetsdirektiv 2008/99/ EF om strafferetlig beskyttelse af miljøet (Europa-Kommissionen 2021).

Evalueringen viste, at der i EU bliver ført få sager, at sanktionsniveauet ikke har en afskrækkende effekt, og at der er for få ressourcer til området, for lidt samarbejde og informationsudveksling samt mangel på data og overordnede nationale strategier. Kommissionen konkluderer, at der er en voksende kløft mellem den strafferetlige respons på miljøkriminalitet og den kriminologiske situation på området (Europa-Kommissionen 2021c: 3). I forlængelse heraf præsenterede kommissionen i december 2021 et forslag til et nyt direktiv med fokus på at effektivisere efterforskning og strafforfølgelse, sikre bedre beslutningsgrundlag og afskrækkende sanktioner. Forslaget skal nu behandles, men Danmark er ikke forpligtet på grund af det danske retsforbehold (Europa-Kommissionen 2019c: 28).

Potentiale for hvidvask

Udbytte fra miljøkriminalitet er stort, og kriminaliteten kan ofte være vanskelig at identificere, både som førforbrydelse og i relation til hvidvask, fordi den foregår gennem legale virksomhedsstrukturer. Inden for de forskellige former for miljøkriminalitet er størstedelen af det ulovlige udbytte derfor allerede sløret, da det indgår som en del af virksomhedens fortjeneste.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at udbytte fra miljøkriminalitet i Danmark formentlig løber op i et trecifret millionbeløb hvert år, men det er vanskeligt at opgøre.

FREMTIDIG UDVIKLING

På baggrund af tilgængelig national og international viden vurderer Hvidvasksekretariatet, at udbyttet fra miljøkriminalitet vil stige frem mod 2025, fordi klima- og miljøforandringer medfører skærpede regler, krav om certificeringer, licenser og kvoter og øgede afgifter på miljøområdet, hvilket vil øge efterspørgslen efter billigere metoder til håndtering af den grønne omstilling hos nogle aktører. Fokus på den grønne omstilling betyder også store puljer til investeringer i grønne projekter, hvilket også er interessant for de kriminelle aktører.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra miljøkriminalitet vil øges i de kommende år. Hvidvasksekretariatet forventer, at truslen i forhold til hvidvask vil udgøre en **betydelig** trussel inden for de kommende år.

MENNESKEHANDEL 3.7

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det ulovlige udbytte fra menneskehandel vil stige frem mod 2025. Den fremtidige udvikling inden for menneskehandel er blandt andet påvirket af den sikkerhedspolitiske og økonomiske udvikling. Med mere end 100 millioner fordrevne mennesker globalt er det sandsynligt, at nogle vil søge mod Europa og i den forbindelse kan blive udnyttet til menneskehandel. Den øgede adgang til internettet og sociale medier gør det nemmere at etablere kontakt mellem gerningspersoner og offer.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er moderat.

Menneskehandel er et brud på menneskerettighederne og en grov krænkelse af den enkeltes ret til at bestemme over egen krop og eget liv. Menneskehandel er strafbart i straffelovens § 262 a og straffes med fængsel i op til ti år.

SKADESANALYSE

Menneskehandel er en lukrativ forretning for de kriminelle aktører, og omfanget af menneskehandel er internationalt så stort, at det betragtes som en kerneaktivitet inden for alvorlig og organiseret kriminalitet. International Labour Organisation har estimeret, at menneskehandel i 2018 genererede godt 150 milliarder dollars, svarende til 975 milliarder danske kroner på verdensplan (FATF 2018c: 13). Som bekrevet i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* er der mere end 100 millioner fordrevne mennesker i verden, hvilket også bagmændene bag menneskehandel vil kunne udnytte.

Hvidvasksekretariatet deler menneskehandel op i tre hovedkategorier:

- Menneskehandel til seksuel udnyttelse.
- Menneskehandel til tvangsarbejde.
- Menneskehandel til tvungen kriminalitet og anden form for udnyttelse.

Hvidvasksekretariatet har ikke kendskab til opgørelser over det økonomiske omfang af menneskehandel i Danmark, men dét, der taler for, at der kan være tale om betydelige beløb, er, at der er mangel på arbejdskraft, og at lønningerne er relativt høje.

Dét, der yderligere kan tale for, at der er tale om større beløb, er, at prostitutionsområdet involverer en relativt stor andel af udlændinge uden dansk cpr-nummer (mere end halvdelen af de personer, som er registreret hos politiet som personer, der sælger sex, havde ikke dansk cpr-nummer i perioden 2007-2020, hvilket man skal have for at arbejde lovligt i Danmark som prostitueret (VIVE 2021: 34-35). Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) estimerer, at der er omkring 4.500 personer, som sælger seksuelle ydelser i Danmark (2020-tal), men undersøgelsen afdækker ikke det økonomiske omfang af salg af seksuelle ydelser, eller om personerne indvilliger frivilligt eller under tvang i at sælge sex (VIVE 2021: 45). Det, der taler imod, at området genererer et betydeligt beløb, er, at der er relativt få anmeldelser, sigtelser og domme for menneskehandel jf. straffelovens § 262 i Danmark.

I perioden 2018 til 2021 har politiet modtaget 67 anmeldelser om menneskehandel (se Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Anmeldelserne handler primært om prostitution, herunder særligt om kvinder, der arbejder på massageklinikker eller bordeller, samt tvangsarbejde i fx bygge- eller restaurationsbranchen. Ofrene kommer typisk fra Asien, Østeuropa og Afrika. I samme periode er der rejst 33 sigtelser for menneskehandel og der er faldet én dom i perioden (se Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Boks 7

Organiseret rufferi-netværk idømt fængsel

Et rumænsk rufferi-netværk på mindst fire personer er samlet idømt cirka halvandet års fængsel og udvisning af Danmark.

Retten fandt personerne skyldige i at have drevet millionforretning i form af rufferivirksomhed i en periode på fem måneder i 2019. Netværket holdt til på tre forskellige adresser og menes at have opnået en gennemsnitlig daglig omsætning på ikke under 32.000 kroner, der helt eller delvist gik til en række ukendte bagmænd. (Det bemærkes, at de dømte ikke var til stede, da dommen blev afsagt, og at det dermed ikke er afklaret, om de vil anke dommen).

Kilde: Retten i Roskilde (2022).

En af årsagerne til de få anmeldelser, sigtelser og domme kan være, at det kan være vanskeligt at bevise, at der er tale om tvang og dermed menneskehandel, og at ofrene ofte ikke ønsker at vidne. Mange sager bliver i stedet løftet efter udlændingeloven, og ofrene ender med en dom for fx ulovlig indrejse og ulovligt ophold i Danmark.

I nogle tilfælde kan sagerne ikke løftes som overtrædelse af straffelovens § 262 a om menneskehandel. De kan i stedet løftes som sager om rufferi eller åger. Det er fx tilfældet i en sag, hvor to danske statsborgere henholdsvis fik en betinget dom og en bøde for åger i en sag, hvor to mænd fra Ghana blev tvunget til at arbejde på et skib i Danmark.

Per 1. juni 2022 trådte en ny bestemmelse i straffeloven om menneskeudnyttelse i kraft, hvorved personer, som udnytter andre til at arbejde under åbenlyst urimelige forhold, kan straffes. Det vil formentlig øge antallet af sager de kommende år, fordi det bliver nemmere at bevise, at der er tale om menneskehandel.

Center Mod Menneskehandel (CMM) vurderer, at antallet af ofre fra 2018-2021 er faldet fra 96 til 80. 37 af de 80 personer er mænd, som primært bliver udnyttet til tvangsarbejde og strafbare handlinger. De resterende 43 er kvinder, som primært kommer fra Nigeria og Thailand og oftest er handlet til seksuel udnyttelse i form af prostitution, men nogle er også handlet til slavelignende forhold eller øvrige udnyttelsesformer (Center mod Menneskehandel 2021: 8-10). I foråret 2022 offentliggjorde den daværende regering den sjette handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2022-2025, som har til hensigt at styrke myndighedsindsatsen, forbedre tilbud til ofre for menneskehandel og styrke retsforfølgning af bagmænd (Transportministeriet 2022: 8).

Menneskehandel medfører forskellige former for følgekriminalitet som fx vold, voldtægt, trusler om vold og tvang ved brug af ulovlige stoffer (Europol 2021: 71).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Inden for *menneskehandel til seksuel udnyttelse* skelner Hvidvasksekretariatet mellem *gadeprostitution* og *prostitution på bordeller.* Der er en tendens til, at prostitutionen i stigende grad flytter væk fra gaden og skjules på hoteller, restauranter, saunaklubber, natklubber og massageklinikker. Stederne er ofte ejet af personer involveret i menneskehandel, der får profit ved at udnytte de prostituerede (Europol 2021a: 70). Der er også et stigende antal ofre for menneskehandel i mere skjulte former for prostitution, såsom escort-prostitution i private lejligheder, på hoteller og lignende (Center mod Menneskehandel 2019: 6).

Politiets indsats over for *gadeprostitutionen* viser, at gerningspersonerne, som styrer gadeprostitutionen, såvel som de prostituerede, overvejende er udenlandske aktører fra fx Nigeria. Gerningspersonerne er organiserede og involveret i andre typer af kriminelle handlinger, som fx bedrageri, smugling og salg af narkotika, røveri og afpresning. De fleste af de kvinder, der er involveret i gadeprostitution, har ingen bankkonto og modtager kun kontanter. Tidligere brugte gerningspersonerne ofte uformelle pengeoverførselssystemer, fx hawala-netværk, til at føre pengene ud af landet, men der er en tendens til, at gerningspersonerne nu samler kontanterne og selv fører dem ud af Danmark.

For *prostitution på bordeller* og lignende er det primært kvinder fra Asien, Syd- og Mellemamerika og Spanien. Flere af disse kvinder tager imod MobilePay, men ofte er det ikke deres konto, som MobilePay er knyttet op på.

For menneskehandel til seksuel udnyttelse gælder, at ofrene ofte selv indvilliger i at rejse til Danmark, men bliver lovet bedre vilkår, end de reelle forhold tilsiger.

Gerningspersonerne kan være alt fra én person til et stort organiseret internationalt netværk.

Handel med mennesker til tvangsarbejde sker i forskellige brancher, og typisk vil der være tale om brancher, der kræver manuel arbejdskraft med lavere kvalifikationskrav som fx avisbude, kokke, flaskesamlere, rengøring, personale på neglesaloner, landbrug, byggebranchen med videre. Både danskejede virksomheder og udenlandskejede virksomheder i Danmark misbruger tvangsarbejdere.

Handel til tvangsarbejde sker typisk ved, at arbejdstagerne lokkes til Danmark under falske forudsætninger og via svindel med kontrakter. For ikke-EU-borgere og borgere, der har søgt asyl, gælder, at hvis de ansættes med en årlig løn på det minimumsbeløb, der er angivet i den gældende beløbsordning, kan de søge om opholds- og arbejdstilladelse efter beløbsordningen (FM 2022b: 29). Det er et krav, at lønnen fra beløbsordningen udbetales til en dansk bankkonto i en bank, der driver lovlig bankvirksomhed i Danmark. Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at udlændinge kommer til Danmark ved, at gerningspersonerne opdigter specialiserede stillinger og falske kontrakter, som gør det muligt at ansætte personen inden for beløbsordningen. Pengene udbetales på arbejdernes konti, men Hvidvasksekretariatet erfarer, at pengene hurtigt hæves, og at der ofte ikke er anden aktivitet på kontiene. Der er mistanke om, at arbejdsgiverne kontrollerer de ansattes konti.

Handel med mennesker til kriminalitet og anden form for udnyttelse sker, når gerningspersoner tvinger deres ofre til at tigge og udøve kriminelle handlinger. De senere år har det fortrinsvis været unge nordafrikanske drenge, der handles og udnyttes til kriminalitet, som tyveri og indbrud i Danmark (Røde Kors 2020: 20).

Potentiale for hvidvask

Det ulovlige udbytte fra menneskehandel til seksuel udnyttelse er primært kontantbaseret. Særligt i forbindelse med gadeprostitution består det ulovlige udbytte af kontanter, idet ofrene ofte ingen bankkonto har. I forbindelse med prostitution på bordeller foregår betalingen i nogle tilfælde også over MobilePay, hvormed det ulovlige udbytte vil fremgå af en konto, gerningspersonen har rådighed over. I og med at menneskehandel til seksuel udnyttelse primært er drevet af udenlandske gerningspersoner, vurderer Hvidvasksekretariatet, at størstedelen af de ulovlige midler transporteres eller sendes ud af Danmark.

Ved udnyttelse til tvangsarbejde vil det ulovlige udbytte i nogle tilfælde blive udbetalt i kontanter og i andre indgå som almindelig løn, som vil blive indbetalt på en lønkonto, som den handlede ikke har adgang til. Hvidvasksekretariatet er bekendt med eksempler på, at lønnen bliver hævet af gerningspersonen, som derefter lader den indgå i virksomhedens omsætning med henblik på at få pengene til at fremstå som legal indtægt.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at udbytte fra menneskehandel i hvert fald løber op i et tocifret millionbeløb hvert år, men det er vanskeligt at opgøre omfanget.

FREMTIDIG UDVIKLING

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at den øgede forskydning og sårbarhed af mennesker i og omkring konfliktzoner øger antallet af ofre for menneskehandel frem mod 2025.

Den fremtidige udvikling inden for menneskehandel er blandt andet påvirket af den sikkerhedspolitiske og økonomiske udvikling i verden, der har betydning for, om borgere vil og kan blive i deres regioner eller søger væk. Derudover er udviklingen drevet af efterspørgslen i de lande, som misbruger deres arbejdskraft. Europol forventer også, at menneskehandel forbliver en trussel i EU i nær fremtid (Europol 2021a: 70).

Den relative økonomiske forskel mellem Danmark og de lande, hvorfra de handlede kommer fra, er stor, og der vil fortsat være mennesker, der ønsker bedre levevilkår, og som via internettet og sociale medier nemt etablerer kontakt til gerningspersoner, hvoraf nogle vil ende i situationer, hvor der kan være tale om menneskehandel, og arbejde under meget kritiske forhold.

I forhold til *menneskehandel til tvangsarbejde* og *menneskehandel til kriminalitet og anden udnyttelse* betyder den økonomiske udvikling i Europa og i tredjelande samt manglen på arbejdskraft i Danmark, særligt i restaurations- og byggebranchen, at det er meget sandsynligt, at der vil ske en stigning i efterspørgslen efter arbejdskraft, hvilket organiserede kriminelle aktører vil udnytte til at skaffe sig udbytte, og det vil kunne bevirke en potentiel stigning i menneskehandlen både i EU og i Danmark.

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med faktorer, der skulle gøre menneskehandel til seksuel udnyttelse hverken større eller mindre end niveauet i Danmark er i dag. Europol vurderer, at der ikke er sket en markant stigning inden for de sidste fire år på området for *menneskehandel til seksuel udnyttelse* (Europol 2021a: 71).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det kriminelle udbytte fra menneskehandel i Danmark vil øges i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

VAREMÆRKE-FORFALSKNING OG PIRATKOPIERING

3.8

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det ulovlige udbytte fra handel med kopivarer vil stige frem mod 2025. Mere handel er rykket over på onlineplatforme, hvor tilgængeligheden af kopivarer er større. Den økonomiske situation har skabt mangel på visse varer, og sammen med en svagere købekraft som følge af inflationen og øgede produktions- og fragtomkostninger, kan det øge danskerne tilbøjelighed til at købe billigere kopivarer.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er moderat.

IPR-kriminalitet *(Intellectual Property Rights)* er krænkelser af immaterielle rettigheder, herunder brud på eksempelvis ophavsretsloven, varemærkeloven og designloven. For overtrædelse af ovennævnte lovgivninger straffes med bøde, som i nogle tilfælde kan stige til fængsel indtil et år og seks måneder. IPR-kriminalitet er også behandlet i straffelovens § 299 b og straffes med fængsel i op til seks år.

SKADESANALYSE

Kopivarer produceres typisk uden for EU's grænser og importeres derefter med henblik på videresalg til butikker, markedspladser eller online i EU (Europol 2021a: 78). Af de beslaglagte kopivarer på verdensplan udgør størstedelen fodtøj, tøj, lædervarer, elektronisk maskineri og udstyr, og herefter kommer parfume, kosmetik samt legetøj (OECD/EUIPO 2021: 21). Der er relativt få sager om IPR-kriminalitet i Danmark. I perioden 2018-2021 har der været 265 anmeldelser, 142 sigtelser og 104 fældende afgørelser (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

De danske IPR-sager fra 2018 og 2019 omhandler varemærkekrænkelser, hvor etablerede mærkers navne og logoer er blevet misbrugt til fx kopi af tøj, sko og accessories. Disse varekategorier udgør knap en tredjedel af alle sager.

Boks 8

Operation Fake

I Operation Fake, som involverede tysk og spansk politi samt Europol og Eurojust, blev 30 mistænkte anholdt i Spanien for at stå bag et piratnetværk, som distribuerede tv-kanaler. Det kriminelle netværk benyttede blandt andet bitcoinmining til at hvidvaske ved at omdanne det ulovlige udbytte til kryptoaktiver.

Kilde: EUIPO (2020b: 67-69).

Salget forekommer i fysiske butikker og på markeder, men i over 80 pct. af sagerne foregår salget online på sociale medier. Herudover angår omkring 15 pct. af sagerne i 2018 og 2019 ulovlig deling af ophavsretsbeskyttet materiale som film, serier, bøger og nyhedsartikler. Salget foregår i overvejende grad online på hjemmesider eller via særlige servere, der er opsat til formålet.

Det er vanskeligt at opgøre omfanget af IPR-kriminalitet, da der antageligt er et stort mørketal på området. Af samme grund er det også vanskeligt at opgøre det økonomiske udbytte. OECD og EU estimerer på baggrund af data fra 2019, at den globale handel med kopivarer udgør 2,5 pct. af verdenshandlen, hvilket løber op i 464 milliarder dollars, svarende til mere end 3.000 milliarder danske kroner (OECD/EUIPO 2021: 52). IPR-kriminalitet, herunder kopivarer, indgår på EU's prioriterede liste over de største udfordringer inden for organiseret kriminalitet (EU Rådet 2021).

Politiet oplyser på baggrund af internationalt samarbejde, at der er en stigende tendens til, at varerne kommer fra Tyrkiet, og man forventer, at Tyrkiet på sigt vil overhale Kina på markedet for kopivarer.

Der er flere ofre for IPR-kriminalitet. De krænkede rettighedshavere er ofre for kriminaliteten i form af skade på rettighedshavernes omdømme og tab af omsætning.

Forbrugerne er ofte også forurettede, fordi varerne typisk vil være af ringere kvalitet. Staten rammes ligeledes økonomisk som følge af mistede jobs og skatteindtægter.

Ud over krænkelser af immaterielle rettigheder kan IPR-kriminalitet også medføre andre kriminalitetsformer, herunder dokumentfalsk, afgiftsunddragelse og momssvig (EUIPO 2020b: 4). Ofte vil produktionen af fysiske kopivarer også udgøre en overtrædelse af miljølovgivningen, fordi den ikke lever op til de grænser for forurening, der er fastsat i EU.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Europæiske undersøgelser viser, at udbyttet ved at krænke immaterielle rettigheder er stort, og at det ofte er organiserede kriminelle, der udøver denne kriminalitet (EUIPO 2020a: 14, 16). I en dansk kontekst er der få tilfælde, hvor gerningspersoner har tråde til organiserede kriminelle grupper.

I de sager, der er behandlet af dansk politi i 2020 og 2021, er der ikke set ændringer i modus som følge af coronapandemien. På globalt plan har man derimod set tendenser til en stigning i IPR-kriminalitet. Det kan skyldes de økonomiske udfordringer, som pandemien har forårsaget både i forhold til det økonomiske pres på virksomheder og hos dem, der efterspørger varer til billigere penge, samt en stigning i onlinehandlen, som gør det vanskeligere at identificere falske varer.

Boks 9

31-årig mand dømt for opbevaring af kopivarer med henblik på videresalg

En 31-årig er blevet idømt betinget fængsel på 40 dage for ulovlig varemærkekrænkelse under skærpende omstændigheder. Manden opbevarede kopivarerne med henblik på videresalg. Retten i Aalborg fandt manden skyldig i besiddelse af 292 stykker tøj, der var ulovlige kopier af 12 kendte tøjmærker, og i ét tilfælde af salg via Instagram.

Kilde: Anklagemyndigheden (2022d).

Det skaber grobund for et mere gunstigt marked for kopivarer. Den globale efterspørgsel og mangel på værnemidler, coronatests og vacciner har ligeledes forårsaget en stigning i antallet af falske medicinske produkter, hvilket er forbundet med alvorlige sundheds- og sikkerhedsrisici (OECD/EUIPO 2021: 61).

De seneste års udvikling viser et fald i europæernes brug af ophavsretskrænkende tv, musik og film (EUIPO 2021: 10). Ifølge Rettighedsalliancen, der er en interesseorganisation for kreative brancher på internettet, er der en lignende tendens i Danmark (Rettighedsalliancen 2021).

Potentiale for hvidvask

Ofte benytter organiserede kriminelle aktører, der udøver IPR-kriminalitet, kontantbaserede virksomheder eller kryptoaktiver til at hvidvaske deres ulovlige udbytte (EUIPO 2020b: 66).

Det er vanskeligt at opgøre udbyttet ved IPR-kriminalitet, men det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det formentlig løber op i et tocifret millionbeløb hvert år.

FREMTIDIG UDVIKLING

Politiet oplyser, at der inden for kopivarer er en meget høj profit forbundet med produktion og salg. De fortsatte udfordringer i forsyningskæderne, den økonomiske udvikling og stigende onlinehandel skaber grobund for en stigning i såvel antallet af kopivarer og priserne på dem. Efterspørgslen efter illegale varer opstår, når forbrugere bevidst eller ubevidst køber kopivarerne. Det er forventeligt, at sociale medier fremover vil spille en stor rolle i salget af kopivarer, fordi det er nemt for gerningspersonerne at oprette brugerprofiler. På disse medier kan de hurtigt få adgang til et stort antal forbrugere i ind- og udland (EUIPO 2020a: 17).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at den forventede udvikling inden for varemærkeforfalskning og piratkopiering i Danmark vil øge det ulovlige udbytte i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

3.9 FØDEVAREKRIMINALITET

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra fødevarekriminalitet vil stige frem mod 2025. Det skyldes leveranceudfordringer og stigende priser som følge af coronapandemien og Ruslands invasion af Ukraine. Det kan skabe øget efterspørgsel efter billigere fødevarer, hvilket de kriminelle aktører vil forsøge at udnytte.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er moderat.

Fødevarekriminalitet er en overordnet betegnelse for svindel med fødevarer, som blandt andet kan foregå ved:

1) Udskiftning af oprindeligt indhold (fx ingrediens) med indhold af dårligere kvalitet,
2) Falske opgivelser af fx indhold, kvalitet, oprindelse eller
3) Forfalskning af fødevarer (Europol 2021a: 79).

I Danmark kan svindel med fødevarer straffes med bøde eller fængsel i op til to år, jf. fødevareloven.

SKADESANALYSE

Det er vanskeligt at opgøre anmeldelser om fødevarekriminalitet, fordi anmeldelserne registreres sammen med andre former for overtrædelse af fødevareloven, som fx manglende ophæng af kontrolrapport. Der var godt 500 anmeldelser i 2018, som steg til godt 1.000 anmeldelser i 2021. Årsagen til stigningen er ikke nærmere undersøgt, men Fødevarestyrelsen vurderer, at risikoen for svindel på fødevareområdet fortsat er stigende (Fødevarestyrelsen 2021b: 1).

Fødevarekriminalitet kan resultere i økonomiske tab, skade på legale fødevarevirksomheders omdømme, forvrængning af konkurrencen på fødevaremarkedet samt skade på forbrugernes helbred (Europol 2021a: 79). Fødevarekriminalitet kan også skade forbrugernes tillid til fødevarer (Europol 2021a: 93).

Et centralt led i fødevarekriminalitet er momssvindel og dokumentfalsk. I Danmark er der blandt andet faldet dom i en sag, hvor den dømte i forbindelse med salg af ris, sodavand og andre varer undlod at betale moms for godt 31 millioner kroner. Den tiltalte blev idømt tre års fængsel og en tillægsbøde på godt 31 millioner kroner samt frakendt rettigheden til at deltage i ledelsen i selskaber (Retten på Frederiksberg 2022).

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med opgørelser af udbyttet ved fødevarekriminalitet i Danmark.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Fødevarestyrelsen oplyser, at gerningspersonerne ofte er butiksejere i fødevarebranchen, mens styrelsen dog med jævne mellemrum afslører svindel med fødevarer, herunder særligt

Boks 10

Eksempel på fødevarekriminalitet

I 2019 blev to personer dømt for overtrædelse af fødevarelovgivningen og varemærkekrænkelse af særlig grov karakter ved at have importeret 17.280 flasker rødvin fra virksomheden CTA med instruks om, at flaskerne blev påsat små etiketter, hvorefter de blev dækket med etiketter med angivelse af, at vinen var henholdsvis "Amarone della Valpolicella" og "Brunello di Montalcino" med mærket "Prodotto in Italia".

De tiltalte fik begge en seks-måneders betinget dom og 120 timers samfundstjeneste. Firmaet, der forestod køb og salg af vinen, blev straffet med en bøde på 100.000 kroner. I alt blev 636 flasker vin konfiskeret.

Kilde: Retten i Glostrup (2019). Dom afsagt den 13. december 2019

slik, blandt mere organiserede kriminelle aktører. Fødevarekriminalitet kan være attraktivt for kriminelle aktører, fordi udbyttet er højt, opdagelsesrisikoen formentlig er lav og straffen er lav. Europol forventer, at fødevarekriminalitet vil blive mere organiseret og veludført (Europol 2021a: 79). Dertil kommer, at Ruslands invasion af Ukraine og følgevirkningerne af coronapandemien har øget produktions- og fragtomkostninger og fødevarepriser, så både udbuds- og efterspørgselssiden har incitament til at søge efter billigere alternativer.

I Danmark viser sagerne om fødevarekriminalitet, at de kriminelle aktører har indblik i momslovgivningen, og at fødevarekriminalitet kan indgå i et større kriminalitets-setup med momssvig og efterfølgende konkurs af selskaber, som er oprettet med det formål at undlade at betale skat.

I modsætning til ulovlige varer som fx narkotika kan fødevarer omsættes til en bredere kreds og har derved potentiale for et stort udbytte. Dertil kommer, at en stor del af de fødevarer, der sælges i Danmark, stammer fra udlandet, hvor myndighedernes kontrol i nogle tilfælde er ringere end i Danmark. Eksempelvis kan det være vanskeligt at dokumentere, om fund af giftstoffer i økologiske varer skyldes bevidste handlinger om at foregive at sælge økologisk fødevarer, eller om stofferne er drevet med vinden fra et konventionelt landbrug i nærheden.

Avanceret teknologi til at producere kopifødevarer gør det vanskeligt for Fødevarestyrelsen, såvel som forbrugere at vurdere, hvorvidt et fødevareprodukt er ægte eller forfalsket, idet man ofte som almindelig forbruger hverken kan se eller smage forskel. Et eksempel er oregano, som Fødevarestyrelsen formoder, at op mod halvdelen er forfalsket (Fødevarestyrelsen 2021a: Aktuelt om svindel med fødevarer).

Ligesom på andre kriminalitetsområder er der en tendens til, at handel med fødevarer foregår online, herunder på det mørke net (Europol 2021: 79).

Fødevarestyrelsen erfarer, at kriminelle aktører ofte gemmer sig bag falske profiler på de sociale medier, og at det er vanskeligt at få de sociale medier til at oplyse, hvem der reelt er brugeren bag profilerne. Ved onlinehandel med varer har Fødevarestyrelsen vanskeligere ved at føre kontrol med fødevarerne og den reelle sælger bag. Det er således vanskeligt at stoppe ulovligt salg og især at føre kontrol med den reelle sælger af diverse fødevarer og kosttilskud.

Potentiale for hvidvask

Udbyttet fra illegale fødevarer er ofte sløret, idet et forfalsket produkt eksempelvis ofte kan sælges på lige fod med andre varer i en tilsyneladende almindelig virksomhed. Transaktionerne vil af den grund ikke se mistænkelige ud, da de vil fremstå som salg af varer mellem to eller flere parter.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at udbytte fra fødevarekriminalitet formentlig drejer sig om et tocifret millionbeløb hvert år. Der er på dette kriminalitetsområde en stærk sammenhæng med skatte- og momskriminalitet, og det gør det vanskeligt at opgøre omfanget ved denne kriminalitetsform isoleret set.

FREMTIDIG UDVIKLING

På baggrund af Fødevarestyrelsens og Europols vurderinger af området, vurderer Hvidvasksekretariatet, at udbyttet af fødevarekriminalitet i Danmark vil stige frem mod 2025. Det skyldes følgevirkningerne af Ruslands invasion af Ukraine og coronapandemien, som har øget produktions- og fragtomkostninger og fødevarepriser, så både udbuds- og efterspørgselssiden har incitament til at søge efter billigere alternativer, men også en øget professionalisering af kriminalitetsområdet. Dertil kommer, at opdagelsesrisikoen og straffen er lav, mens udbyttet er højt, hvilket øger de kriminelle aktørers incitament til at begå fødevarekriminalitet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at den forventede udvikling inden for fødevarekriminalitet i Danmark vil øge det kriminelle udbytte i de kommende år. På baggrund af de få sager på området vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

3.10 INDBRUD OG TYVERI

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at omfanget af og det ulovlige udbytte fra indbrud og tyveri vil stige til samme niveau som inden coronapandemien. Det er dog samtidig vurderingen, at omfanget inden pandemien var nedadgående, og at der ikke er indikationer på, at omfanget vil stige yderligere sammenlignet med perioden forud for pandemien.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er moderat.

Indbrud og tyveri er omfattet af straffelovens § 276 og § 276 a. Bestemmelserne straffer den, som uden ejerens samtykke borttager en fysisk genstand for at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding ved den tilegnelse.

For indbrud og tyveri straffes forbrydelsen i udgangspunktet med fængsel op til et år og seks måneder. I særligt grove tilfælde kan straffen stige til fængsel indtil seks år.

SKADESANALYSE

For perioden 2018-2021 er der anmeldt knap 115.600 indbrud fordelt på indbrud i privat beboelse, indbrud i erhverv og indbrud i øvrigt. Der er anmeldt flest indbrud i privat beboelse, idet disse anmeldelser udgør godt 60 pct. af anmeldelserne. Samlet set er antallet af indbrud faldet markant fra godt 37.000 i 2018 til godt 22.000 i 2021 (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport). Den faldende tendens under coronapandemien gør sig også gældende for andre europæiske lande (Europol 2021a: 84-85).

Et dansk studie peger på, at omfanget af indbrud i private hjem og erhverv er faldet i perioden for nedlukningen og det øgede hjemmearbejde. Desuden fremhæver forskerne grænselukningen som en faktor, der også kan være medvirkende til faldet, idet grænselukning har gjort det besværligt for omrejsende kriminelle at rejse til Danmark (Mannov, J., C. Østergaard og L. Minke 2020: 14).

Den faldende tendens, som gør sig gældende for anmeldelser om indbrud, gælder også for tyveri. Antallet af anmeldelser om tyveri er faldet fra 2018 til 2021 med knap 40 pct. fra knap 120.000 årlige anmeldelser til knap 75.000 årlige anmeldelser (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Det økonomiske udbytte fra indbrud, tyveri og hæleri afhænger af, hvad køberne på hælermarkedet vil give. Der findes derfor ikke en samlet opgørelse over udbyttet. Rigsrevisionen vurderer, at det samlede økonomiske omfang af skader og tab som følge af indbrud udgør cirka 2,5 milliarder kroner om året, hvoraf udbetalte erstatninger beløber sig til cirka 1,5 milliarder kroner om året (Rigsrevisionen 2020: 4).

Ud over de økonomiske og fysiske skader er de psykiske skader i forbindelse med indbrud og tyveri veldokumenterede. TrygFondens Tryghedsmåling fra 2019-2020 viser blandt andet, at indbrud påvirker borgernes oplevelse af tryghed (TrygFonden 2020: 53).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Europol peger på, at organiseringen af hæleri, det vil sige salg og køb af stjålne varer, generelt er underbelyst. Derfor er viden om, hvor varerne afsættes, og hvilke ruter de bevæger sig igennem, begrænset (Europol 2021a: 84). I Danmark er området også præget af manglende viden, og politiet har ikke opgørelser over stjålne varer eller mere dybdegående viden om hælermarkedet. Det betyder også, at det er vanskeligt at tegne et billede af, hvem der har behov for at hvidvaske midler fra indbrud og tyveri.

Politiets monitering af omrejsende kriminelle grupper viser, at grupperne oftest består af yngre mænd, der er fleksible og arbejder inden for et stort geografisk område. De er oftest støttet af herboende aktører, og de udfører systematisk berigelseskriminalitet med høj frekvens og kan derfor betegnes som seriekriminelle. I forhold til den kriminalitet de begår, er der ofte tale om tyveri og indbrud med relativt lille udbytte per sag (Rigspolitiet 2017b).

Tilstedeværelsen af onlineplatforme som Gul og Gratis og DBA har gjort det nemmere at afsætte hælervarer. Nogle tjenester har den seneste tid iværksat tiltag for at forebygge salg af hælervarer som fx brug af mobile betalingsløsninger, Nem-ID/MitID hos sælger, opfordring til at få kvittering, garantibevis eller anden dokumentation. Andre fora, som fx Facebook Marketplace og markedspladser på det mørke net bliver også brugt til at afsætte hælervarer, hvor tiltag for at forebygge salg af hælervarer ikke er ligeså udbredt som på danske onlinemarkedspladser.

Større regional og international handel skaber også et større hælermarked, hvor varer fra indbrud og tyveri i Danmark kan omsættes i udlandet. Politiets monitering viser, at det særligt er elektronik, guld og sølv samt biler og udstyr fra luksusbiler, der sendes ud af landet.

Potentiale for hvidvask

De kriminelle aktører får hvert år millioner i udbytte ved indbrud og tyveri. Nogle af disse værdier omsættes i Danmark og andre transporteres til udlandet. For de varer, der afsættes på hælermarkedet i Danmark, er det Hvidvasksekretariatets vurdering, at det ofte sker kontant eller via betalingstjenester, der er mellemled mellem handelsplatforme og kunderne.

FREMTIDIG UDVIKLING

På baggrund af efterretninger i Europol-regi og danske studier af indbrud under coronapandemien er det Hvidvasksekretariatets vurdering, at i takt med at samfundet åbner igen, og at danskerne i mindre grad er i deres boliger og genoptager rejseaktiviteter, vil omfanget af indbrud og tyveri stige, herunder også kriminelle aktiviteter begået af omrejsende kriminelle aktører. Det er dog samtidig vurderingen, at omfanget af indbrud og tyveri var nedadgående inden coronapandemien, og der er ikke indikationer på, at området vil stige yderligere sammenlignet med perioden forud for pandemien.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det forventede udbytte fra indbrud og tyveri i Danmark vil være på samme niveau som inden coronapandemien i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

3.11 MARKEDSMANIPULATION OG INSIDERHANDEL

Hvidvasksekretariatet har ikke indikationer på, at området for markedsmanipulation og insiderhandel vil stige frem mod 2025. Den øgede opmærksomhed på *wash-trade* kan resultere i, at flere sager bliver anmeldt til politiet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er begrænset.

Markedsmanipulation og insiderhandel er to former for lovovertrædelser på kapitalmarkedet. De er begge omfattet af EU's markedsmisbrugsforordning (MAR), som trådte i kraft i 2016, og som har til formål at sikre ensretning på markedsmisbrugsområdet på tværs af EU-medlemslandene.

Forbuddene i MAR har til formål at sikre, at kursdannelsen på værdipapirer sker på et korrekt grundlag. Overtrædelser af markedsmanipulation og insiderhandel er forankret i artikel 14 og 15 i MAR, og kan, jf. § 249, stk. 2, i lov om kapitalmarkeder og straffes med bøde eller fængsel op til ét år og seks måneder. For overtrædelse af straffelovens § 299 d, hvor den der under særligt skærpende omstændigheder gør sig skyldig i overtrædelse af forordningen om markedsmisbrug, straffes med fængsel i op til seks år.

SKADESANALYSE

Markedsmanipulation er handlinger, der uretmæssigt påvirker kursen på et værdipapir.

I praksis sker manipulationen blandt andet ved at give urigtige eller vildledende oplysninger om udbuddet af, efterspørgslen efter eller kursen på bestemte finansielle instrumenter. Disse fejlagtige oplysninger kan udbredes gennem fx sociale medier med henblik på at få andre til at investere på et falsk grundlag for at opnå økonomisk vinding (Finanstilsynet 2017).

Insiderhandel er, når en person eller en virksomhed opnår en informationsfordel, som udnyttes ved køb og salg af finansielle instrumenter eller deles med andre personer, som kan udnytte den til køb eller salg (Finanstilsynet 2020b).

Markedsmanipulation og insiderhandel har en skadelig virkning på værdipapirmarkedets integritet og funktion. Det kan medføre forvridninger i økonomien og store tab for investorer. Det er Finanstilsynets opgave at overvåge kapitalmarkederne for at sikre velfungerende finansielle markeder.

I 2021 oprettede Finanstilsynet i alt 301 markedsmisbrugssager, hvilket er en stigning på 45 sager i forhold til 2020. Af disse behandlede Finanstilsynet 130 sager om insiderhandel, mens 157 sager omhandlede markedsmanipulation. I perioden 2019-2021 er der anmeldt ni sager til politiet (Finanstilsynet 2022c). Straffen er relativt høj sammenlignet med anden økonomisk kriminalitet, men en lav opdagelsesrisiko kan gøre det attraktivt for personer, der får adgang til insiderviden.

Boks 11

Eksempel på insiderhandel

I 2019 blev to personer dømt for insiderhandel. Den ene besad en stilling i en regnskabsafdeling i et børsnoteret selskab, hvor vedkommende havde adgang til fortrolige oplysninger om salgsprocesser og anden insiderviden. Vedkommende videregav intern viden om salg af firmaet til en anden person. Den viden gjorde den anden person brug af i forbindelse med køb af aktier, hvilket resulterede i en uberettiget kursgevinst på godt 61.000 kroner.

De tiltalte fik domme på henholdsvis 30 og 60 dages fængsel. Dertil blev de godt 61.000 kroner, der var udbyttet af ulovlig handel med aktier, konfiskeret.

Kilde: Retten i Viborg (2019).

Boks 12

Eksempel på wash-trade

I 2021 blev en person dømt for wash-trade ved at have handlet med sig selv over børsen. Personen havde i ni tilfælde på en måned handlet mellem sit personlige depot og et depot tilhørende en virksomhed, som vedkommende selv ejede. Byretten idømte personen 60 dages fængsel, herunder 30 dages betinget, og virksomheden blev idømt en bøde på 40.000 kroner.

Kilde: Finanstilsynet (2021c).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Finanstilsynet bemærker, at investorer ikke i alle tilfælde er opmærksomme på, at det er ulovligt at handle værdipapirer med sig selv, såkaldt wash-trades. Wash-trades er ulovligt, fordi det for udefrakommende kan se ud, som om værdipapiret handles, men reelt skifter det ikke ejer (Finanstilsynet 2022b). Derfor sender wash-trade urigtige oplysninger til markedet. Politiet oplyser også, at de ser sager med wash-trades, men at det ser ud til, at personerne ofte handler i uvidenhed.

Hvidvasksekretariatet modtager underretninger, som kan være relateret til markedsmisbrug. Underretningerne viser, at det både er enkeltpersoner, organiserede netværk af personer og virksomheder, herunder investeringsselskaber, der ser ud til at handle med hinanden for at påvirke en aktiekurs. Derudover er der flere underretninger, der omhandler wash-trading-sager, hvor enkeltpersoner sender vildledende signaler ved enten at handle med sig selv eller ved at sælge aktier til egne virksomheder. Endvidere modtager Hvidvasksekretariatet også underretninger om insiderhandel. Underretningerne indikerer, at danske, men i særlig grad udenlandske statsborgere, benytter danske finansielle virksomheder til at lave insiderhandel og i mindre grad markedsmanipulation.

For at forhindre markedsmanipulation og insiderhandel skal børsnoterede virksomheder til enhver tid kunne gøre rede for, hvilke personer der i og uden for virksomheden har adgang til intern viden. Imidlertid viste en gennemgang af 30 udvalgte insiderlister i 2018, at der var fejl i 79 pct. af de permanente insiderlister (Finanstilsynet 2019b).

Endvidere er sager om markedsmanipulation komplekse, da alle transaktioner mere eller mindre er kurspåvirkende. Derfor kræver det en konkret vurdering af, hvorvidt en adfærd på markedet adskiller sig fra lovlige transaktioner. I vurderingen af eventuelle strafbare forhold er det uden betydning, om manipulatoren opnår en gevinst eller undgår et tab. Det afspejles i flere sager ført af politiet, hvor man ikke har kunne påvise en direkte økonomisk gevinst (se fx Anklagemyndigheden 2020). For så vidt angår insiderhandel vil gerningspersonerne typisk købe (eller sælge/shorte) aktier umiddelbart før en væsentlig nyhed, der får kursen til at stige (eller falde).

Potentiale for hvidvask

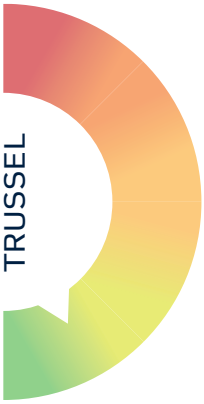
Hvidvasksekretariatet har ikke viden om omfanget af ulovligt udbytte fra markedsmanipulation og insiderhandel. Ved insiderhandel er det ulovlige udbytte opnået på strafbar vis, men da udbyttet ligner legal aktieindkomst, vil de kriminelle aktører ofte ikke have et behov for at placere, sløre og integrere udbyttet. Det samme gælder markedsmanipulation.

FREMTIDIG UDVIKLING

Hvidvasksekretariatet har ikke indikationer på, at omfanget af insiderhandel og markedsmanipulation er stigende eller faldende. Men Hvidvasksekretariatet bemærker, at hvor de danske sager på området ikke har karakter af at være udført af organiserede kriminelle grupper og netværk, så kan tilstedeværelsen af professionelle aktører på kriminalitetsområdet få betydning for udviklingen i en dansk kontekst.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det kriminelle udbytte fra insiderhandel og markedsmanipulation i Danmark vil forblive uændret i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **begrænset.**

3.12 KORRUPTION

Omfanget af korruption, herunder bestikkelse i den private og offentlige sektor, er lavt i Danmark. Hvidvasksekretariatet har ikke indikationer på, at omfanget og udbyttet vil stige i de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er begrænset.

I Danmark er korruption ikke behandlet direkte i straffeloven, men korruption er defineret i en mere snæver forstand som bestikkelse. Der skelnes mellem offentlig og privat bestikkelse, og det afgørende for forskellen er, hvem der modtager bestikkelsen eller løftet om bestikkelse. Det er både strafbart at modtage og tilbyde bestikkelse. Er vedkommende ansat i den offentlige sektor, straffes bestikkelse med bøde eller fængsel i op til seks år, imens en person ansat i den private sektor straffes med bøde eller fængsel i indtil fire år, jf. straffelovens § 122, 144 og 299.

SKADESANALYSE

Korruption kan foregå på alle beslutningsniveauer fra politisk eksponerede personer og andre personer med politisk indflydelse til personer med lavere beslutningskompetence, som har adgang til centrale systemer eller informationer i den offentlige og private sektor (Europol 2021c: 8).

I perioden fra 2018-2021 har politiet registreret 248 anmeldelser om bestikkelse, hvoraf 229 anmeldelser vedrører bestikkelse i det offentlige (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

De anmeldelser, som vedrører bestikkelse i det offentlige, handler blandt andet om mulig bestikkelse i forbindelse med virksomheders forsøg på at påvirke offentligt ansatte til at vælge de pågældende virksomheder i kampen om at vinde offentlige udbud på indkøb eller byggeopgaver. For så vidt angår bestikkelse i det private, fremgår det af anmeldelserne, at disse blandt andet vedrører medarbejdere i private virksomheder, som kan have modtaget bestikkelse i forbindelse med udvikling af produkter.

Der kan knyttes en eller flere sigtelser til en enkelt anmeldelse. I perioden 2018-2021 er der samlet set rejst 621 sigtelser for bestikkelse i den offentlige eller private sektor. 37 sager er rejst for bestikkelse i det private, de øvrige handler om ydelse eller modtagelse af bestikkelse i det offentlige. I 2018 blev der alene rejst 373 sigtelser, og en større andel af dem knytter sig til én sag (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Europol peger på, at korruption i høj grad er underrapporteret (Europol 2021a: 26). Det kan være tilfældet i Danmark, men Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med omfanget.

Danmark ligger på en delt førsteplads (sammen med Finland og New Zealand) i Transparency Internationals Corruption Perceptions Index (CPI), hvor det opfattede korruptionsniveau i 180 landes offentlige sektorer sammenlignes (Transparency International 2022: 2). Det betyder, at Danmark (sammen med Finland og New Zealand) er det land i verden, hvor der opleves mindst korruption.

Boks 13

Fem tiltalt i sag om bestikkelse og mandatsvig i Forsvarets Ejendomsstyrelse

NSK har rejst tiltale mod fem personer og to selskaber i en omfattende sag om bestikkelse og mandatsvig af særlig grov karakter i Forsvarets Ejendomsstyrelse. I sagen er to personer blandt andet tiltalt for at have modtaget bestikkelse i form af værdi for henholdsvis knap tre millioner kroner og 125.000 kroner. Værdierne var blandt andet designermøbler, hvidevarer og havemaskiner.

Kilde: Anklagemyndigheden (2022b).

I Transparency Internationals bedømmelse af korruptionsniveauet er korruption i den private sektor ikke medtaget, og indekset tager ikke højde for, at korruption ofte er grænseoverskridende.

I en rapport udarbejdet af Europa-Kommissionen anslås det, at korruption alene koster EU's økonomi 120 milliarder euro årligt (Europa-Kommissionen 2017: 1). World Economic Forum har tidligere anslået, at korruption koster verdensøkonomien fem pct. af bruttonationalproduktet årligt (World Economic Forum u.d), men forudsætningerne for beregningerne er blevet udfordret. Det er vanskeligt at opgøre, hvor stort det økonomiske udbytte ved korruption er, og Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med opgørelser af omfanget i Danmark.

Korruption er skadeligt for samfundet. Det påvirker den økonomiske udvikling negativt i de lande, hvor den foregår, svækker borgernes tillid til de offentlige myndigheder og skaber ulighed, fordi nogle i samfundet kan få adgang til og modtage bedre og hurtigere ydelser fra det offentlige end andre (Europol 2021a: 26). Europa-Kommissionen fremhæver også, at korruption skaber usikkerhed, gør processer langsommere og dyrere og har negative konsekvenser for indkomstfordelingen og tilsidesætter miljøbeskyttelse (Europa-Kommissionen 2017: 1-2).

Europol vurderer, at korruption kan være forbundet med andre former for kriminalitet, og det udgør derfor en væsentlig trussel mod den nationale sikkerhed (Europol 2021a: 26). Korruption er centralt i forbindelse med alvorlig og organiseret kriminalitet (Europol 2021a: 10). Korruption er fx relateret til handlen med illegale stoffer og varer i Europa, hvor kriminelle netværk anvender korruption til at få adgang til havne og lufthavne. Europol konstaterer, at kriminelle netværk har formået at infiltrere transportinfrastrukturen ved hjælp af korruption, og derved kan illegale varer transporteres ind og rundt i Europa (Europol 2021a: 45).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Sigtelser for bestikkelse i den offentlige og private sektor i Danmark viser, at det i 95 pct. af tilfældene er personer med dansk statsborgerskab, som bliver sigtet. De danske bestikkelsessager tegner et billede af, at gerningspersonerne i højere grad er personer, oftest mænd, ansat i den offentlige sektor med centrale funktioner i forhold til større indkøb og byggeri. Hvidvasksekretariatet har ikke kendskab til yderligere analyser af gerningspersonerne, men Europol anslår, at 60 pct. af de organiserede kriminelle grupper i varieret omfang gør brug af korruption (Europol 2021a: 10).

Politisk eksponerede personer

Som led i bekæmpelsen af bestikkelse i Danmark er der indført krav om, at virksomheder og personer omfattet af hvidvaskloven skal være særligt opmærksomme på politisk eksponerede personer. Politisk eksponerede personer er offentligt ansatte, som bestrider et særligt offentligt tillidshverv og som følge heraf kan være modtagelige for korruption og bestikkelse, jf. bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om indenlandske politisk eksponerede personer.[1]

Ifølge FATF udgør korrupte politisk eksponerede personer en høj risiko for hvidvask, idet de i deres virke har adgang til betydelige offentlige midler samt viden og evne til at kontrollere budgetter, offentlige virksomheder og kontrakter, hvilket kan udnyttes for egen vindings skyld (FATF 2011: 9). Sagerne om bestikkelse, der har været ført i Danmark i perioden 2018-2021, vedrører ikke politisk eksponerede personer.

Sportskorruption

Der er også eksempler på korruption i sportsverdenen. Ifølge Europol kan organiserede kriminelle aktører drage nytte af de store transaktionssummer og det stigende antal involverede aktører, som sportsverdenen i dag er præget af (Europol 2021a: 67).

1. Finanstilsynet offentliggør en liste med personlige oplysninger på indenlandske eksponerede personer. Listen omfatter indberetninger fra Folketinget, politiske partier, Rigsrevisionen, danske ministerier, andre offentlige myndigheder, statsejede virksomheder, Nationalbanken og Højesteret, jf. bekendtgørelsen om politisk eksponerede personer §§ 3-16. Listen indeholder også politisk eksponerede personer på Færøerne.

Det er særligt i fodboldindustrien, at der er risiko for, at kriminelle netværk opkøber fodboldklubber, som de udnytter til fx skatteunddragelse og hvidvask (Europol 2021h: 16, 19).

Ifølge Europol er der også risiko for, at sportsklubber, herunder særligt fodboldklubber, bliver brugt til matchfixing og væddemålsrelateret svindel. Matchfixing er ofte arrangeret af organiserede kriminelle aktører, som også er involveret i andre typer af kriminalitet fx narkokriminalitet, hvidvask og afpresning (Europol 2021h: 5). Europol estimerer, at det ulovlige udbytte ved matchfixing er omkring 120 millioner euro årligt på verdensplan, svarende til 900 millioner danske kroner (Europol 2021h: 18).

Andre strukturelle sårbarheder

Danmarks renomme, som et land med lav grad af korruption, kan medvirke til, at opmærksomheden på korruption er begrænset. At korruption ikke er behandlet direkte i straffeloven kan også være et udtryk for begrænset opmærksomhed i Danmark.

Det er også væsentligt at bemærke, at den teknologiske udvikling betyder, at andre aktører end fx de politisk eksponerede personer, topdirektører eller elitesportsudøvere bliver interessante i forhold til korruption, fordi de bliver mulige at komme i kontakt med via digitale strukturer. Det kan være andre typer af medarbejdere, der i deres funktioner besidder vigtige oplysninger eller har adgang til at påvirke processer og beslutninger (Europol 2021c: 7).

Potentiale for hvidvask

Det er FATF's vurdering, at mindre korruptionssager genererer kontanter med behov for placering i det finansielle system, mens store korruptionssager ikke har betydelige kontantbeløb involveret (FATF 2011: 24). De danske sager viser i højere grad, at bestikkelse herhjemme foregår via tjenester, rejser, middage, renovering med videre, som ikke har et behov for umiddelbart at blive hvidvasket. Der er også danske eksempler på tredjepartsbetalinger, hvor personer, der tager imod bestikkelsen, ikke bliver betalt direkte, men i stedet bliver bestikkelsen betalt til nogen, som den korrupte har en forbindelse med. På baggrund af antallet af sager og oplysninger i øvrigt, vurderer Hvidvasksekretariatet, at udbyttet fra korruption i Danmark, der skal hvidvaskes, er begrænset.

Den teknologiske udvikling har medført, at organiserede kriminelle aktører i dag i højere grad bruger kryptoaktiver end tidligere til at betale korrupte embedsmænd (Europol 2021a: 26).

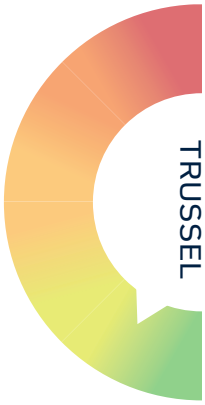
FREMTIDIG UDVIKLING

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at korruption og det ulovlige udbytte fra korruption er lavt i Danmark. Hvidvasksekretariatet har ikke indikationer på, at omfanget og udbyttet vil stige i de kommende år. Det er derfor Hvidvasksekretariatets vurdering, at udbyttet vil være uændret frem mod 2025.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra korruption i Danmark vil være uændret i de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **begrænset.**

ILLEGAL HANDEL MED VILDE DYR OG PLANTER

3.13

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at illegal handel med vilde dyr og planter og det økonomiske udbytte herfra vil stige frem mod 2025. Den stigende brug af onlinehandel og krypterede fora betyder dog, at det bliver lettere og mindre risikofyldt for købere og sælgere at skabe kontakt.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er begrænset.

Der findes ikke en international definition af illegal handel med vilde dyr og planter (wildlife-crime). FATF henviser til aktiviteter, der overtræder national og international lovgivning (FATF 2020d: 10), mens Europol refererer til krybskytteri, indsamling, handel, import, eksport, forarbejdning, besiddelse, opnåelse og forbrug af vilde dyr og planter, herunder træer og andre skovprodukter i strid med national og international lov (Europol 2021a: 55).

I Danmark er handel med vilde dyr og planter omfattet af Washingtonkonventionen/CITES (bekendtgørelse om beskyttelse af vilde dyr og planter) og naturbeskyttelsesloven. For overtrædelse af Washingtonkonventionen er straffen i udgangspunkt bøde, som kan stige til fængsel i op til to år. For overtrædelse af naturbeskyttelsesloven er straffen bøde eller fængsel i op til et år. I særligt grove tilfælde straffes illegal handel med vilde dyr og planter efter straffelovens § 196 a, der har en strafferamme på op til seks år.

SKADESANALYSE

I Danmark er det Miljøstyrelsen, der har ansvaret for dyr og ikke-levende planter og plantedele. Landbrugsstyrelsen har ansvaret for levende planter og plantedele. Når sagerne har en grovere karakter, anmeldes de til politiet. Politiet har få sager om illegal handel med vilde dyr og planter. I perioden fra 2018-2021 har der i alt været 506 anmeldelser om overtrædelse af naturbeskyttelsesloven og Washingtonkonventionen og 478 sigtelser (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Anmeldelserne til dansk politi handler primært om ulovlig import af kød, spæk af grindehval fra Færøerne, narhvalkød fra Grønland eller ulovlig importeret stenkoral, primært fra Thailand, Dubai og Sri Lanka. Derudover omhandler nogle af sagerne salg af sjældne papegøjer, anskaffelse af sjældne sommerfugle, tasker lavet af krokodilleskind eller naturmedicin med stoffer fra fx næsehorn eller krokodiller. De fældende afgørelser i perioden 2018-2021 omhandler primært import af modegenstande, der fx er lavet af skind af truede dyrearter. Derudover er en person dømt for salg af en stjerneskildpadde, og to personer er dømt for at være i besiddelse af flere truede sommerfuglearter.

FATF estimerer, at udbyttet fra illegal handel med vilde dyr og planter på verdensplan udgør mellem syv og 23 milliarder dollars om året, svarende til mellem cirka 45 og 150 milliarder danske kroner (FATF 2020d: 13).

Illegal handel med vilde dyr og planter øger risikoen for udryddelse af truede dyrearter og planter, truer biodiversiteten og menneskers sundhed gennem mulig overførsel af sygdomme (Europol 2021a: 55; FATF 2020d: 5). Derudover medfører handlen forskellige former for følgekriminalitet, fx dokumentfalsk og korruption i såvel afsender-, transit- og destinationslandene. Europol vurderer også, at kriminaliteten er en lukrativ forretning for kriminelle aktører (Europol 2022c: 21-22).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Ifølge FATF har en stor del af den illegale handel med vilde dyr og planter på verdensplan karakter af organiseret kriminalitet på tværs af landegrænser (FATF 2020: 5). Størstedelen af handlerne finder sted online. Gerningspersonerne er ofte ikke involveret i selve handlen. Den er i stedet uddelegeret til lokale controllere, der hyrer lokale krybskytter eller opdrættere (FATF 2020:15). Til transport bruger de ofte et netværk af korrupte embedsmænd, såsom toldere, immigrations- eller havnepersonale på tværs af oprindelses-, transit- og destinationsland. For at skjule oprindelseslandet sendes varerne ofte i containere eller lignende gennem flere lande, hvor de udskifter følgedokumenter og transportmidler (FATF 2020:16).

Europol vurderer, at EU udgør et omdrejningspunkt for global handel med vilde dyr og planter, og at organiserede kriminelle aktører dominerer den illegale handel (Europol 2022c: 21-22), herunder handlen med glasål til Asien, som Europol vurderer er en milliardindustri (Europol 2022c: 25).

Der er ikke i en dansk kontekst faldet dom i sager om illegal handel med truede dyr og planter, der har karakter af organiseret kriminalitet, men kriminalitetens omfang i udlandet gør, at det er sandsynligt, at det finder sted i Danmark.

Den lave opdagelsesrisiko og høje profit gør området attraktivt for organiserede kriminelle aktører.

Potentiale for hvidvask

Pengene fra den organiserede illegale handel med dyr hvidvaskes ofte gennem legale virksomhedsstrukturer, der har relation til import- og eksportstrukturer, hvorigennem de kan skjule overførsler af illegale varer og betalinger på tværs af grænser (FATF 2020: 17). Det kan være forretninger, der har relation til den legale handel med vilde dyr og planter, fx gårde, avlsfacilitatorer, dyrehandlere og zoologiske haver, men andre brancher kan også misbruges til hvidvask, fx medicin-, smykke- og modebranchen (FATF 2020: 18). Europol vurderer, at den illegale handel primært sker i kontantbaserede brancher, men netværk bruger også bankoverførsler på tværs af lande, internet og mobilbetalinger, forudbetalte betalingskort, pengeoverførsler, uformelle pengeoverførselssystemer og kryptoaktiver (Europol 2022c: 23).

Den illegale handel med ål involverer også brug af dækselskaber i EU, bankkonti ejet af stråmænd, undergrundsbanksystemer og falske faktura (Europol 2022c: 26). Hvidvasksekretariatet vurderer, at potentialet for hvidvask herhjemme er begrænset.

FREMTIDIG UDVIKLING

På baggrund af begrænset tilgængelig national og international viden og de få sager i Danmark vurderer Hvidvasksekretariatet, at udbyttet i Danmark er begrænset.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminaliteten på området samt det ulovlige udbytte hverken vil stige eller falde, og at truslen i forhold til hvidvask er **begrænset.**

MENNESKESMUGLING 3.14

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at menneskesmugling og det ulovlige udbytte heraf kan stige frem mod 2025. Den relative økonomiske forskel mellem Danmark og afsenderlandene er stor. Konflikter i Mellemøsten, dele af Afrika og i vores eget nærområde kan have indvirkning på omfanget af menneskesmugling til Danmark. Menneskesmugling vil forblive attraktivt for kriminelle aktører, fordi det økonomiske udbytte er stort.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask i Danmark er begrænset.

Menneskesmugling er udtryk for, at nogle faciliterer og transporterer mennesker illegalt over landegrænser for profit eller andre materielle ydelser. Målet med transporten kan være at søge asyl eller leve illegalt i destinationslandet. Menneskesmugling foregår typisk frivilligt, og den eller de smuglede personer betaler menneskesmuglerne for ydelsen. De smuglede personer vil som udgangspunkt være frie, når destinationen er nået.

Menneskesmugling straffes ved udlændingelovens § 59, stk. 8, og straffelovens § 125 a med fængsel i indtil otte år.

SKADESANALYSE

Som beskrevet i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* er antallet af fordrevne mennesker steget til mere end 100 millioner i foråret 2022 (UNHCR 2022). Stigningen skyldes blandt andet konflikter, forfølgelse og krænkelser af menneskerettigheder og vil med stor sandsynlighed få betydning for flygtninge- og migranttilstrømningen til Europa fremover. Tallene vil naturligvis være påvirket af udviklingen i klimaet, politiske konflikter med videre. Det er vanskeligt at vurdere konsekvenserne af flygtninge- og migranttilstrømningerne, da disse er afhængige af den politiske udvikling i Danmark, Europa og på verdensplan.

Menneskesmuglere er primært drevet af profit, og menneskesmugling er et lukrativt område. Der findes ikke præcise tal for det økonomiske omfang af menneskesmugling, men internationale efterforskninger viser, at menneskesmuglerne forlanger mellem 1.000 og 9.000 euro svarende til mellem 7.500 og 67.500 danske kroner per person for at fragte mennesker til eller rundt i Europa (Europol 2021e: 8-9). FATF estimerer forsigtigt, at menneskesmugling genererer ti milliarder dollars årligt svarende til knap 65 milliarder danske kroner (FATF 2022e: 4).

I perioden 2018-2021 er der registreret 292 anmeldelser, 345 sigtelser og 294 fældende afgørelser efter straffelovens § 125 a og udlændingelovens § 59, stk. 8. Langt størstedelen af sagerne er behandlet i 2018, idet det er tilfældet for omkring halvdelen af anmeldelserne, sigtelserne og de fældende afgørelser (se Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Godt 90 pct. af anmeldelserne og sigtelserne omhandler overtrædelse af udlændingelovens bestemmelse om menneskesmugling i hele perioden. For så vidt angår de fældende afgørelser i hele perioden vedrører knap 80 pct. overtrædelse af udlændingeloven, imens godt 20 pct. er fældende afgørelser om overtrædelse af straffelovens bestemmelse om menneskesmugling (se Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Hovedparten af de sigtede personer er pågrebet i køretøjer, fly, skibe eller tog i forbindelse med dansk grænsekontrol. De smuglede havde enten falsk eller ingen legitimation.

Europol anser menneskesmugling som en kernetrussel mod EU, hvor misbrug af asylprocedurer og huller i lovgivningen vedrørende indrejse og legalt ophold i EU misbruges af kriminelle netværk (Europol 2021e: 12).

Menneskesmugling har mange skadesvirkninger. Det har konsekvenser for de enkelte landes styring af, hvem der kan tage ophold i landet, herunder også sikkerhedsmæssige aspekter. For de smuglede personer, der får stillet en tilværelse i udsigt, som viser sig ikke at være realiserbar, har det store personlige og helbredsmæssige konsekvenser. Menneskesmuglerne kan også bruge vold eller trusler om vold mod migranterne og mod retshåndhævende personer. Dertil risikerer smuglerne også at bringe migranternes liv i fare ved at transportere dem i ødelagte både eller skjule dem under trange kår i længere perioder (Europol 2021a: 68).

Menneskesmugling involverer også forskellige former for følgekriminalitet fx dokumentfalsk, herunder identitetsdokumenter eller falsk visum (Europol 2021a: 69). Derudover kan menneskesmugling indebære korruption, narkotikasmugling, seksuelle og fysiske overgreb, afpresning, røveri, drab og andre former for udnyttelse af migranterne (FATF 2022e: 14). Menneskesmuglerne arrangerer transport og boliger langs ruten, dokumentation til legalisering af migranternes opholdsstatus, herunder levering af falske dokumenter og/eller Schengenvisum, arrangerede ægteskaber, falsk registreret partnerskaber eller falske adoptioner og vejledning i øvrigt (Europol 2021a: 69).

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Menneskesmugling er et profitabelt kriminalitetsområde, og sammen med en lav opdagelsesrisiko tiltrækker det organiserede kriminelle grupper. Nogle af disse grupper er løst forbundet gennem levering af ydelser, fx falske pas, som en crime-as-a-service. Andre grupperinger er mere strukturerede, som en klassisk organisation med faste funktioner og leverancer. Nøglepersonerne kommer oftest fra migranternes oprindelsesland (FATF 2022e: 13-14). De organiserede grupper, der er involveret i faciliteringen, er ofte forbundet på tværs af transit- og destinationsland. De samme tendenser ser vi i Danmark.

Politiets data viser, at de menneskesmuglere, der er dømt i Danmark siden 2018, primært kommer fra Syrien, Tyskland, Sverige, Egypten, Irak eller er statsløse, og at der ofte er et sammenfald med migranternes oprindelse.

Menneskesmuglerne kan være involveret i flere kriminalitetstyper, hvor de anvender deres distributionsnetværk til andre kriminalitetsformer fx menneskehandel, smugling af narkotika, våben og hvidvask (Europol 2021a: 68). Kriminelle netværk er gode til at tilpasse ruter og metoder afhængigt af vejrforhold, tilgængelighed af transportlogistik og tilstedeværelse af risici såsom øget lovhåndhævelse eller rejsebegrænsninger. Coronapandemien har understreget, at globale kriser ikke forstyrrer migrationsstrømmene væsentligt og ikke reducerer efterspørgslen efter smuglingstjenester (Europol 2021a: 68). FATF peger på, at nedlukninger af grænser kan have øget efterspørgslen efter menneskesmuglere for at kunne krydse grænserne (FATF 2022e: 12-13).

Digitalisering er en integreret del af smuglernes værktøjer, og de bruger sociale medier og mobile applikationer til rekruttering, kommunikation, pengeoverførsler, vejledninger og billetter samt overvågning af retshåndhævende aktiviteter (fx via videoovervågning og droner) (Europol 2021a: 68). Brugen af krypterede sociale medier udgør en udfordring med hensyn til ikke bare at opdage smuglingen, men også i forhold til at opdage hvidvask (FATF 2022e: 33).

Menneskesmugling er særligt påvirket af den politiske, økonomiske og humanitære udvikling i verden. Personer, der lever i en region præget af en lav levestandard, høj arbejdsløshed, korruption, manglende uddannelsesmuligheder, væbnede konflikter og sammenbrud af samfundsstrukturen, er i højrisikogruppen for at indvillige i menneskesmugling. EU er forholdsvis mere økonomisk, politisk og miljømæssigt stabilt, hvilket er en vigtig faktor, når smuglerne og de smuglede vælger destinationsland (Frontex 2022: 6, 9-12).

Omvendt er grænseforanstaltninger og øget grænseindsats ved EU's ydre og indre grænser en barriere, som enten kan imødegås ved at vælge en anden destination eller ved at påtage sig en større risiko.

FATF fastslår, at der har været en stigning i menneskesmugling, men alligevel betragter mange lande det ikke som et højrisikoområde, og de tilknyttede pengestrømme bliver derfor sjældent efterforsket. Dette udgør en sårbarhed for det internationale samarbejde og for mulighederne for at identificere og følge det økonomiske udbytte fra menneskesmugling (FATF 2022e: 4-5).

Potentiale for hvidvask

Kontanter er fortsat et vigtigt betalingsmiddel, når der skal afregnes med menneskesmuglerne, men brug af uformelle pengeoverførselssystemer som fx hawala udgør en stigende tendens, hvilket gør det vanskeligt for myndigheder at følge pengestrømme (FATF 2022e: 4). Derudover ser Europol blandt menneskesmuglere en øget brug af kryptoaktiver, som Europol forventer vil stige (Europol 2021a: 68). Hvidvasksaktiviteterne foregår blandt andet ved køb af ejendomme samt højværdivarer (FATF 2022e: 20), og ved at kanalisere penge gennem legale virksomhedsstrukturer i et setup, der ofte indebærer handelsbaseret hvidvask fx misbrug af det internationale handelssystem via blandt andet over- og underfakturering af import- og eksportvarer.

Virksomhederne bruges desuden også til at yde logistisk hjælp langs smuglerruterne (FATF 2022e: 24). Ifølge FATF benytter organiserede menneskesmuglere sig af professionelle hvidvaskere til at hvidvaske det ulovlige udbytte (FATF 2022e: 20). Politiet oplyser dog, at betalingen typisk sker i afsenderlandet og dermed ikke i Danmark. Derfor vurderer Hvidvasksekretariatet, at udbytte fra menneskesmugling i Danmark, er begrænset.

FREMTIDIG UDVIKLING

Europol forventer, at de sundhedsmæssige, økonomiske og politiske konsekvenser, som følge af coronapandemien på mellemlang og lang sigt øger migration mod Europa (Europol 2021a: 68). Danmark er fortsat et attraktivt destinationsland. De ydre grænser mod EU er blevet styrket, men konflikter rundt om i verden vil formentlig have indvirkning på omfanget af menneskesmugling. Verdens befolkning fortsætter med at stige, især i nogle af verdens mest ustabile regioner. Grænsekontrolforanstaltningerne på de mest anvendte migrationsruter vil fortsat gøre det sværere for migranter at nå deres slutdestination ved egen hjælp. Det vil sandsynligvis opretholde efterspørgslen på menneskesmugling. Europol vurderer, at organiseret menneskesmugling fortsat vil være en kerneaktivitet for organiserede kriminelle aktører i de kommende år (Europol 2021a: 68).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er muligt, at det ulovlige udbytte af menneskesmugling i Danmark vil øges i de kommende år, men da pengene primært afregnes i andre lande, er hvidvaskpotentialet i Danmark og truslen i forhold til hvidvask **begrænset.**

3.15 UDBYTTE FRA KRIMINALITET BEGÅET I UDLANDET, DER HVIDVASKES I DANMARK

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der fortsat vil blive hvidvasket ulovlige midler fra udlandet i Danmark i de kommende år. Hvidvask af ulovlige midler kan både ske i og igennem Danmark. I de senere år er værnet mod hvidvask blevet styrket, men der er fortsat sårbarheder i det danske samfund, som gør det muligt at hvidvaske via Danmark. Hertil kommer, at presset på Danmark kan blive øget i takt med, at flere lande implementerer hvidvaskforanstaltninger. Der er ikke indikationer på, at udbyttegivende kriminalitet begået i udlandet vil falde de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er høj.

SKADESANALYSE

Det er selvsagt vanskeligt at opgøre omfanget af udbyttet ved kriminalitet, der bliver begået i udlandet, og hvilken andel der bliver hvidvasket i Danmark. I kapitel 1 *Hvidvask i Danmark* anslog Hvidvasksekretariatet forsigtigt, på grundlag af en global gennemsnitsvurdering fra FN, at der bliver hvidvasket for cirka 68 milliarder kroner om året i Danmark. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med, hvor stor andelen af ulovlige midler fra udlandet udgør, men konstaterer, at de største sager om hvidvask i Danmark knytter sig til kriminalitet begået i udlandet.

Som tidligere beskrevet er hvidvask et resultat af udbyttegivende kriminalitet, hvor det ifølge Europol især er inden for den organiserede kriminalitet, at der er behov for at hvidvaske udbyttet. Samlet set fremhæver Europol følgende kriminalitetsområder som de største kriminalitetstrusler (Europol 2021a: 98):

- Kriminelle netværk, som gør brug af korruption og hvidvask.
- Cyberangreb.
- Personfarlig kriminalitet.
- Ulovlig produktion og handel med narkotika.
- Bedrageri.
- Formueforbrydelser.
- Miljøkriminalitet.

Samtidig er forholdene for organiserede kriminelle aktører gunstige. På trods af europæiske indsatser målrettet organiserede kriminelle aktører har indsatserne overordnet set ikke haft en effekt på de samlede kriminelle aktiviteter i Europa (Europol 2021a: 14). Således er der ikke indikationer på, at den samlede udbyttegivende kriminalitet begået i udlandet vil falde i de kommende år.

Hvidvasksekretariatet har ikke mulighed for at føre særskilt statistik over de underretninger, der handler om hvidvask af midler fra kriminalitet begået i udlandet. Ofte fremgår det heller ikke af mistankegrundlaget, hvad førforbrydelsen formodes at være. Et udsnit af underretninger med mistanke om hvidvask af ulovlige midler fra udlandet handler blandt andet om:

- Mistanke om insiderhandel.
- Placering af midler, der stammer fra korruption i udlandet, i Danmark.
- Nærtstående til en udenlandsk korrupt politisk eksponeret person, der ikke kan redegøre for deres midlers oprindelse.
- Ulovlige midler, der stammer fra prostitution, menneskesmugling og narkotikakriminalitet begået i udlandet.
- Ulovlig produktion af brændstoffer og kemikalier til industri.
- It-relateret økonomisk bedrageri (særligt kærlighedssvindel og investeringssvindel).

Hvidvasksekretariatet har også eksempler på, at Danmark bliver brugt som transitland, hvor penge bliver placeret på danske bankkonti for tilsyneladende at legitimere pengestrømme ved at bruge det danske finansielle system.

Boks 14

Eksempel: Hvidvask af midler fra kriminalitet begået i udlandet via Danmark

Et udenlandsk selskab A modtager midler, der stammer fra korruption. Selskabet betaler en række fakturaer til et dansk selskab B, som er ejet af samme persongruppe. Pengene fra det danske selskab B bliver videreført til selskaber uden for Danmark, ligeledes gennem fakturabetalinger. Det danske selskab er nu blevet anvendt til at sløre midlernes oprindelse.

En udenlandsk statsborger fra land A med bopæl i land B overfører store summer til en konto i et pengeinstitut i Danmark, land C. Personen ses ikke at have nogen tilknytning til Danmark. Pengene stammer angiveligt fra overskud på virksomhedsdrift, men midlernes oprindelse og kundens øvrige forhold er ikke mulige at dokumentere. Midlerne føres videre til fx bankkonti i land D, E og F.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Europol peger på, at de aktører, som særligt er involveret i hvidvask, er aktører, som også i høj grad er involveret i narkotikakriminalitet og bedrageri (Europol 2021a: 28).

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at udenlandske organiserede kriminelle aktører kanaliserer penge gennem danske konti. Underretninger om udlandstransaktioner handler ofte om transaktioner til eller fra Tyskland, England, Tyrkiet, Sverige, USA, Polen, Spanien, Litauen, Holland og Thailand.

Der er også flere nyere eksempler på, at Danmark er blevet brugt til hvidvask af ulovlige midler fra udlandet. Det er fx tilfældet i en sag fra juni 2022, hvor en 49-årig litauisk kvinde blev idømt otte års fængsel for at stå bag hvidvask af særlig grov beskaffenhed.

Kvinden erkendte i retten forsøg på hvidvask af godt 29 milliarder kroner. Den økonomiske kriminalitet er foregået ved, at hun sammen med to andre sigtede gennem 40 forskellige danske kommanditselskaber havde gjort det muligt at modtage og videreoverføre penge, som direkte eller indirekte var udbytte fra kriminalitet fra udlandet. I en periode fra december 2008 til marts 2016 blev de godt 29 milliarder kanaliseret gennem rækken af selskaber, der alle havde konti i Danske Banks filial i Estland.

I det store hvidvask-kompleks, der var bygget op omkring 40 danske kommanditselskaber, havde den tiltalte blandt andet administreret selskaberne og sørget for, at selskaberne var udstyret med en formel ledelse og kunne aflevere regnskaber, således at selskaberne kunne være registreret i Danmark. Hun havde dermed gjort det muligt, at selskaberne kunne bruges til at flytte penge rundt for at sløre deres ulovlige oprindelse (Anklagemyndigheden 2022a).

Boks 15

Bilforhandleren fra Paraguay

En bilforhandler fra Paraguay har ifølge myndighederne i sit hjemland begået skattesvindel for mange millioner kroner samtidig med, at han var kunde i Jyske Bank. Bilforhandleren havde flere konti i banken. I 2005 ansætter han en dansk investeringsrådgiver, som er tidligere chef for en afdeling for velhavende kunder i Jyske Bank. Investeringsforvalteren hjælper bilforhandleren med at placere pengene i selskaber i skattely både i De Britiske Jomfruøer og Panama. Ifølge DR havde bilforhandleren et samlet engagement på knap 1,5 milliarder kroner og en formue på 600 millioner kroner, hvoraf halvdelen af engagementet var placeret i tre forskellige filialer i Jyske Bank.

Kilde: DR (2021).

I sagen blev der rejst tiltale mod to yderligere personer: En 49-årig kvinde, tidligere russisk statsborger, som er udleveret fra England den 22. december 2021, samt en 56-årig litauisk mand, der bor i Danmark (Anklagemyndigheden 2022a). Sagen er ved analysens afslutning endnu ikke afgjort.

Europol oplyser, at kriminelle netværk i EU har etableret undergrundsbanksystemer (internationale controller netværk), hvor transaktioner og betalinger helt eller delvist foregår uden om det legale finansielle system. Dette system understøtter, at kriminalitetens finansielle spor sløres for myndigheder og de underretningspligtige (Europol 2021a: 98). Det er ikke muligt at opgøre, i hvor høj grad Danmark er en del af dette undergrundsbanksystem, og i hvilken grad kriminelle aktører anvender sårbarheder i det danske samfund til at sløre og anbringe det ulovlige udbytte, men det er Hvidvasksekretariatets erfaring, at Danmark også indgår i kæder af større netværk, der på systematisk vis hvidvasker udbyttet fra kriminalitet begået både i Danmark og udlandet.

Hvidvask af ulovlige midler fra udlandet via danske virksomheder

Danske virksomheder og international handel bliver anvendt til at hvidvaske ulovlige midler i Danmark, hvor udbytte fra legale virksomheder bliver blandet med illegale aktiviteter, eller hvor der er tale om rene dækselskaber.

Hvidvasksekretariatet har oplysninger om virksomheder, som ved siden af deres tilsyneladende normale drift agerer transitkonto for angiveligt ulovlige midler fra udlandet. Her bliver de ulovlige midler sammenblandet med virksomhedens normaldrift og videreført til udenlandske selskaber gennem fakturabetalinger.

Udenlandske aktører har større mulighed for at skjule reelt ejerskab. Det kan være en udfordring for de danske banker og øvrige underretningspligtige at få indsigt i, hvem den reelle ejer i udlandet er, og dette kan medføre, at danske virksomheder og institutioner benyttes til hvidvask, både som transitland for at sløre midler og til integration, fx via køb af ejendomme.

Ved at bruge store internationale selskaber kan det være udfordrende for særligt mindre virksomheder, herunder mindre pengeinstitutter og andre underretningspligtige, at gennemskue de komplette transaktioner af varer og penge, der kommer igennem Danmark. Dette er særligt gældende ved virksomheder, som kun har dele af deres engagement i Danmark.

International samhandel og udveksling af arbejdskraft over landegrænser kan udnyttes til at sløre midlernes oprindelse, og det udfordrer myndighedernes indsats, fordi det ikke i alle tilfælde er muligt at dele oplysninger effektivt på tværs af landegrænser.

Digitalisering

Den høje grad af digitalisering i Danmark gør det nemmere at indsætte strømænd og placere mange penge, fordi det er nemt og hurtigt at oprette virksomheder og flytte midler på tværs af landegrænser. Der er også en tendens til, at hvidvask i højere grad foregår digitalt, og som et af verdens mest digitaliserede samfund er det med til at øge risikoen for hvidvask af ulovlige midler fra udlandet.

Lav grad af korruption og høj levestandard

Udenlandske kriminelle aktører kan anvende Danmarks internationale omdømme som et lav-korruptionsland til at sløre midler, der stammer fra kriminalitet. Ved at lade transaktioner strømme gennem den danske finansielle sektor kan midlerne fremstå som legitime.

En lav grad af korruption gør det attraktivt at placere midler i Danmark, fordi det i sig selv er med til at legitimere midlerne og undgå mistanke fra underretningspligtige og myndigheder i de videre transaktioner.

Geografiske risici

Som beskrevet i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* har Danmarks geografiske placering med grænser til EU's største økonomi, Tyskland, bro til Sverige og hurtige færgeforbindelser til fx Norge og Polen samt vores medlemskab af EU og Schengen-aftalen betydning for potentielle trusler om hvidvask af ulovlige midler fra kriminalitet begået i de lande, vi har mange og tætte relationer til. For de lande gælder, at der er opsat en infrastruktur, der kan anvendes til hvidvask. Det kan være lande i vores geografiske nærområder, som fx Sverige, hvor det ikke er påkrævet at deklarere kontanter ved indrejse til Danmark, og derved vil kontanter fra kriminalitet begået i Sverige, kunne transporteres til Danmark og hvidvaskes i Danmark fx gennem valutavekslings- og pengeoverførselsvirksomheder eller via pengeudførsler gennem Københavns internationale lufthavn, der er knudepunkt for internationale flyvninger i Norden.

Dertil kommer truslen fra kriminelle aktører i lande, vi er forbundet til via fx handelsforbindelser med de øvrige EU-lande, England, USA og Kina.

FREMTIDIG UDVIKLING

I de seneste år er værnet mod hvidvask i Danmark blevet styrket, og myndighederne har fået tildelt flere ressourcer til at føre tilsyn med og bekæmpe hvidvask, og særligt den finansielle sektor har oprustet deres indsats på området. Dette taler for, at risikoen for hvidvask af ulovlige midler fra udlandet vil blive begrænset fremadrettet.

Det, der taler imod en begrænsning fremadrettet er, dels at de kriminelle aktører er blevet mere professionelle og opsætter mere komplekse strukturer til deres aktiviteter, dels at Danmark fortsat er et attraktivt land at hvidvaske ulovlige midler i. Presset på Danmark kan blive øget de kommende år i takt med implementering af yderligere hvidvaskforanstaltninger i andre lande. Omfanget af hvidvask af ulovlige midler fra kriminalitet begået i udlandet er også afhængigt af kriminalitetsudviklingen, som der ikke er indikationer på vil komme til at falde i den kommende tid.

Hvidvasksekretariatet vurderer, det er meget sandsynligt, at omfanget af hvidvask af midler, der stammer fra kriminalitet begået i udlandet via Danmark er på samme niveau som hidtil. Det er også Hvidvasksekretariatets vurdering, at truslen i forhold til hvidvask af ulovlige midler, der stammer fra kriminalitet begået i udlandet, er **høj.**

3.16 ORGANISEREDE KRIMINELLE AKTØRER

De organiserede kriminelle aktører i Danmark og i udlandet udøver i stigende grad udbyttegivende kriminalitet, og de får i nogen grad bistand af professionelle aktører.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen fra organiserede kriminelle aktører er høj.

I de kriminalitetsområder, der er gennemgået, indgår organiserede kriminelle aktører i varierende grad. Når kriminaliteten er organiseret, bliver den også en større trussel for samfundet. Organiseringen er med til at øge aktørernes kapacitet inden for deres specialer, udvikle metoder og effektivisere de kriminelle processer. Europol vurderer, at alvorlig og organiseret kriminalitet er en kernetrussel mod den internationale sikkerhed, herunder de omfattende økonomiske konsekvenser for samfundet. Organiseret kriminalitet forårsager betydelige økonomiske skader, skaber parallelle økonomier, unddrager samfundet væsentlige dele af den indkomst, der skulle komme samfundet til gode, og svækker retsstatsprincippet (Europol 2021a: 8).

I praksis skelner vi ofte mellem organiserede grupper og organiserede netværk, hvor grupper typisk er tættere forbundne end netværk. Organiserede kriminelle grupper kan være rocker- og bandegrupperinger, men det kan også være andre, der er bundet sammen af fx nationalitet, etnicitet, levested eller andet.

De organiserede kriminelle netværk kan være alt fra mindre løst koblede grupperinger til store multikriminelle netværk, der fungerer i koncernstrukturer med hundredevis af selskaber fordelt på mange jurisdiktioner med ledelses- og specialistfunktioner, fx mæglere, dokumentsvindlere, tekniske eksperter, finansielle rådgivere, hvidvaskere med videre.

I 2017 vurderede Europol, at der pågik efterforskninger i mere end 5.000 organiserede kriminelle grupperinger, og at de organiserede kriminelle aktører genererede 110 milliarder euro om året svarende til 825 milliarder kroner (Europol 2017, Egmont Group 2022: 3). Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med nyere opgørelser.

En del af disse midler geninvesteres i ny kriminalitet, som fx handel med narko.

De organiserede kriminelle grupper og netværk i Danmark kan vi overordnet opdele i:

- Organiserede kriminelle aktører i Danmark.
- Organiserede kriminelle aktører fra udlandet, der opererer her i landet, fx i forbindelse med investeringssvindel eller svindel med skatter og afgifter.

I flere tilfælde har politiet konstateret, at der er et tæt samarbejde mellem danske organiserede kriminelle og udenlandske kriminelle, fx når de skal importere narkotika til Danmark.

Organiserede kriminelle aktører i Danmark opererer i flere lande

I en europæisk kontekst fokuserer de fleste organiserede kriminelle netværk på en enkelt kriminalitetsform fx indbrud, økonomisk it-kriminalitet eller menneskehandel, men cirka 40 pct. er multikriminelle og aktive inden for flere kriminalitetsformer (Europol 2021a: 19). Når de organiserede kriminelle begår flere forskellige former for kriminalitet, kan det skyldes, at visse kriminalitetstyper afhænger af anden kriminalitet fx salg af narkotika, anvendelse af de modtagne kontanter fra salg af narkotika til sort aflønning i særlige brancher eller dokumentfalsk for indsmuglede personer, der skal udføre det sorte arbejde. Der kan også være tale om, at de kriminelle aktører udnytter de distributionsnetværk, der er etableret til fx smugling af narkotika, til at smugle andre varer, fx kopiprodukter, menneskesmugling eller andet. De organiserede kriminelle netværk er ofte aktive i flere lande. Europol estimerer, at omkring 70 pct. af de kriminelle netværk opererer i mere end tre lande (Europol 2021a: 19).

Nogle organiserede kriminelle i Danmark er også multikriminelle og opererer også i flere lande, fx i forhold til salg af narkotik og prostitution.

Europol vurderer, at mere end halvdelen af de organiserede kriminelle aktører i EU anvender korruption og i stigende grad anvender vold, der også bliver mere voldsom (Europol 2021a: 14-15, 18). Der er ikke indikationer på, at andelen er lige så høj i Danmark, men det er ikke nærmere undersøgt.

ØKONOMISK KRIMINALITET ER I VÆKST HOS ORGANISEREDE KRIMINELLE

Politiet vurderer, at omfanget og kompleksiteten af økonomisk kriminalitet i rocker- og bandemiljøet i Danmark er stigende. Det gælder fx skatte- og momskriminalitet, svindel med klonede biler og leasingkarruseller. Det skyldes først og fremmest, at økonomisk kriminalitet er attraktivt. Det økonomiske udbytte er stort, opdagelsesrisikoen er lav, straffen er lavere end ved fx narkotikakriminalitet, og der er mindre fordømmelse i samfundet i forhold til mere personfarlig kriminalitet.

Samtidig betyder den øgede digitalisering af samfundet, herunder opstart af virksomheder og onlineoprettelse af bankkonti i ind- og udland, nye muligheder. Muligheder for køb af specialistkompetencer hos andre aktører, end de der traditionelt har indgået i organiserede kriminelle grupper og netværk, øger de organiserede kriminelles kapacitet og muligheder for at begå kriminalitet. Den tendens gælder også rocker- og bandemedlemmer i udlandet og øvrige organiserede kriminelle aktører.

Skattestyrelsen vurderer også, at den økonomiske kriminalitet er blevet mere organiseret, og at der er en tendens til mere avancerede former for svindel gennem fiktive virksomheder og brug af stråmænd, ligesom denne svindel i visse tilfælde gennemføres ved hjælp af professionel rådgivning. I de større sager afsløres ikke alene svindel med angivelser af moms og A-skat, men også hvidvask. I perioden 2018-2020 førte Skattestyrelsens kontrol af rocker- og bandemiljøet til øget skatteopkrævning på 530 millioner kroner (Skattestyrelsen 2021a).

Økonomisk kriminalitet tiltrækker også andre aktører, end dem vi normalt forbinder med organiserede kriminelle. Det kan være mere eller mindre sårbare borgere, der tvinges eller lader sig bestikke til konkrete kriminelle aktiviteter, fx tyveri af kontooplysninger, muldyrsaktiviteter, udstedelse af falske fakturaer fra mindre erhvervsdrivende med videre eller medarbejdere i finansielle institutioner, rådgivere og eksperter, der stiller deres ekspertviden til rådighed for kriminelle aktører. Svensk politis gennemgang af Encrochat-data viste, at der var aktører i det krypterede netværk, som udøvede *uautoriseret indflydelse*. Det vil sige, at de i kraft af deres erhverv, fx som bankansat eller advokat, bidrog til kriminelle handlinger (Polisen 2021: 30).

Europol vurderer, at den økonomiske situation i Europa kan påvirke den alvorlige og organiserede kriminalitet i de kommende år (Europol 2021a: 96). Det skyldes især, at de organiserede kriminelle aktører er omstillingsparate og gode til at udnytte kriser, som vi har set det i forbindelse med coronapandemien og Ruslands invasion af Ukraine, og at økonomiske udfordringer gør flere borgere sårbare i forhold til at blive udsat for kriminalitet, men også i forhold til at deltage i kriminelle aktiviteter.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at organisationsgraden blandt de organiserede kriminelle og anvendelsen af professionelle aktører øger kapaciteten til kriminalitet inden for de kriminalitetsområder, de opererer i. Organiseringen gør dem også i stand til at indgå samarbejde med større internationale grupper og netværk i forhold til hvidvask. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen fra organiserede kriminelle aktører er **høj.**

3.17 PROFESSIONELLE RÅDGIVERE

Hvidvasksekretariatet vurderer, at professionelle rådgivere bistår kriminelle aktører med ekspertviden og dermed øger de kriminelles kapacitet. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der er tale om få rådgivere, som til gengæld udøver stor aktivitet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen for, at rådgivere medvirker til hvidvask, er betydelig.

Rådgivere har i kraft af deres profession særlige roller, som omfatter en særlig viden inden for deres fagområde. Denne viden kan rådgivere bruge til at understøtte kriminelle aktører med at begå kriminalitet og sløre deres aktiviteter. Det kan fx være rådgivning om skatte- og momsunddragelse, oprettelse af virksomheder til illegitime formål, køb af ejendomme med henblik på hvidvask af ulovligt udbytte eller andet. Hvidvasksekretariatet definerer rådgivere bredt. Det kan være revisorer, advokater, jurister eller andre, der besidder en specialiseret viden. Men disse rådgivere behøver ikke have en specifik uddannelse. Det kan således også være andre aktører i fx konsulent- og revisionshuse med flere. Det afgørende er, at de har en særlig viden, de stiller til rådighed for kriminelle aktører med henblik på at kunne begå mere avanceret hvidvask, end de kriminelle ellers ville have kunnet udøve på egen hånd.

FATF vurderer, at professionelle rådgivere i stigende grad bistår organiserede kriminelle aktører (FATF 2018: 15, 36). Det gælder også i en dansk kontekst. Hvidvasksekretariatet har såvel underretninger som efterretninger om professionelle aktører i Danmark, der medvirker til kriminelle aktiviteter.

De professionelle rådgivere kan også være rådgivere i udlandet, der bistår udenlandske eller danske kriminelle aktører med at begå hvidvask i Danmark. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det er få rådgivere, som udøver stor aktivitet fx inden for virksomhedsoprettelse, rådgivning om selskabsstrukturer, udarbejdelse af dokumenter, stråmandsvirksomhed, pengeoverførselsvirksomheder, udbydere af kontorhoteller og køb og salg af ejendomme, herunder erhvervsejendomme.

Norske Økokrim udgav i 2021 en temarapport om professionelle aktører, hvor det fremgår, at norsk politi i flere sager og på tværs af professioner ser tætte bånd mellem de professionelle aktører og centrale aktører i det kriminelle miljø. Bekendtskaberne går ofte tilbage i tid og varer i flere år. Samarbejdet er organiseret og systematiseret (Økokrim 2021: 5). Den svenske Encrochat-rapport afslørede også lignende tendenser i Sverige (Polisen 2021). Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med lignende danske analyser.

De professionelle aktører kan understøtte organiserede kriminelle aktører i at bedrive systematisk og organiseret udbyttegivende kriminalitet og hvidvask, og dermed øger de truslerne fra organiserede kriminelle generelt. I nogle tilfælde kan dette også ske ubevidst, hvor rådgiverne ikke er vidende om, at deres service skal bruges til illegitime formål.

Der er internationalt fokus på professionelle rådgivere, der virker som service providers for kriminelle aktører. FATF har ifølge Europa-Kommissionen lagt op til øget fokus på de såkaldte gatekeepers, herunder fokus på internationalt samarbejde mellem tilsynsmyndigheder (Europarådet 2022: 6, 12-14).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen for, at rådgivere medvirker til hvidvask, er **betydelig.**

PROFESSIONELLE HVIDVASKERE

3.18

Professionelle hvidvaskere er personer, der mod betaling sørger for, at andre kriminelle aktører kan få hvidvasket deres kriminelle udbytte.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen for, at nationale og internationale professionelle hvidvaskere agerer i Danmark og øger de kriminelle aktørers kapacitet på hvidvaskområdet, er betydelig.

Kriminelle aktører, hvad enten de opererer alene eller som et netværk, kan hvidvaske via:

- *Selvhvidvask*, hvor kriminelle aktører hvidvasker eget udbytte fra kriminalitet.
- Køb af kriminelle ydelser som *crime-as-a-service*, hvor de kriminelle aktører får professionel rådgivning fx bistand fra advokater, ejendomsmæglere og andre rådgivere til dele af deres hvidvaskaktiviteter, som beskrevet i afsnittet om professionelle rådgivere.
- Køb af *fuldt professionelt hvidvask-setup*, hvor kriminelle aktører får hvidvasket deres udbytte af andre kriminelle – professionelle hvidvaskere – i et fuldt professionaliseret system.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at kriminelle aktører i Danmark anvender alle tre metoder.

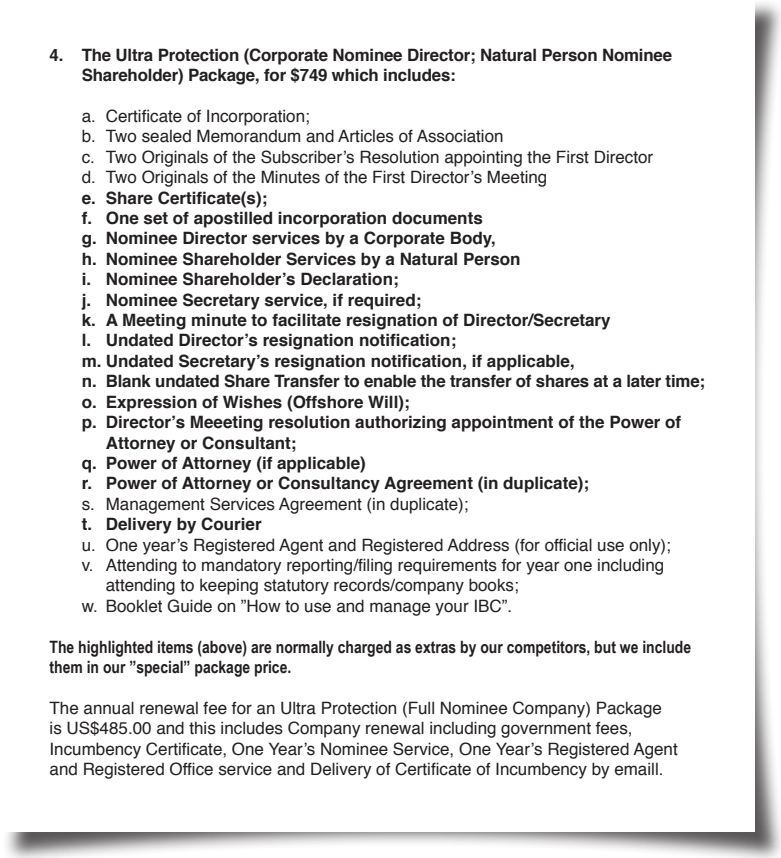
De organiserede kriminelles aktiviteter genererer så mange penge, at det er vanskeligt for dem at hvidvaske midlerne selv. Derfor har de brug for professionelle aktører, der veksler rådgivning og ekspertbistand for et gebyr eller en andel i det ulovlige udbytte.

FATF skelner mellem tre typer af professionelle hvidvaskere:

1) *Den individuelle hvidvasker* (PML), der besidder ekspertise eller særlige kompetencer. Det kan fx være en advokat, en revisor, en guldsmed, valutaveksler eller en it-specialist, der har dette som legal profession og kører sine hvidvaskaktiviteter ved siden af sit legale arbejde.
2) *En professionel hvidvaskorganisation* (PMLO), der består af to eller flere individer, der opererer autonomt og tilbyder forskellige services i forbindelse med hvidvask. Hvidvask kan være deres kerneforretning.
3) *Et professionelt hvidvasknetværk* (PMLN) som er en samling af samarbejdspartnere og kontakter, som arbejder sammen om at levere et fuldt hvidvasksetup eller dele heraf. Netværkene arbejder typisk globalt og kan inkludere flere professionelle hvidvaskorganisationer. Netværkene servicerer flere organiserede kriminelle grupperinger på tværs af lande og regioner og opererer som et globalt selskab (FATF 2018: 12-13).

Mens de organiserede kriminelle aktører ofte køber kriminelle serviceydelser fra individuelle hvidvaskere, de kender eller har kendskab til, er der ofte ikke nogen personlig forbindelse mellem de organiserede kriminelle og de mere professionelle hvidvasknetværk (FATF 2018:15).

Illustration 2: Crime-as-a-service. Pakkeløsning med virksomhedskonstruktioner inkl. skjulte ejere

4. **The Ultra Protection (Corporate Nominee Director; Natural Person Nominee Shareholder) Package, for $749 which includes:**

a. Certificate of Incorporation;
b. Two sealed Memorandum and Articles of Association
c. Two Originals of the Subscriber's Resolution appointing the First Director
d. Two Originals of the Minutes of the First Director's Meeting
e. Share Certificate(s);
f. One set of apostilled incorporation documents
g. Nominee Director services by a Corporate Body,
h. Nominee Shareholder Services by a Natural Person
i. Nominee Shareholder's Declaration;
j. Nominee Secretary service, if required;
k. A Meeting minute to facilitate resignation of Director/Secretary
l. Undated Director's resignation notification;
m. Undated Secretary's resignation notification, if applicable,
n. Blank undated Share Transfer to enable the transfer of shares at a later time;
o. Expression of Wishes (Offshore Will);
p. Director's Meeeting resolution authorizing appointment of the Power of Attorney or Consultant;
q. Power of Attorney (if applicable)
r. Power of Attorney or Consultancy Agreement (in duplicate);
s. Management Services Agreement (in duplicate);
t. Delivery by Courier
u. One year's Registered Agent and Registered Address (for official use only);
v. Attending to mandatory reporting/filing requirements for year one including attending to keeping statutory records/company books;
w. Booklet Guide on "How to use and manage your IBC".

The highlighted items (above) are normally charged as extras by our competitors, but we include them in our "special" package price.

The annual renewal fee for an Ultra Protection (Full Nominee Company) Package is US$485.00 and this includes Company renewal including government fees, Incumbency Certificate, One Year's Nominee Service, One Year's Registered Agent and Registered Office service and Delivery of Certificate of Incumbency by emaill.

Kilde: World Bank Group 2022: 16.

De professionelle hvidvaskere kan være involveret i alle tre faser af hvidvaskprocessen. Hvordan processen ser ud afhænger af, hvilke midler (kontanter, konto eller virtuelle aktiver) der skal hvidvaskes, hvor meget udbyttet skal sløres, og hvordan det skal integreres. Skal midlerne fx udleveres i kontanter, indsættes på en udenlandsk konto eller sættes i virksomheder eller ejendomme i udlandet? De anvender en kombination af forskellige hvidvaskmetoder og er omstillingsparate i forhold til ændringer af nationale lovgivninger, teknologi med videre. De er også opmærksomme på grænseværdier eller bagatelgrænser, der sættes af myndigheder eller underretningspligtige, fx automatiserede processer, der er sat til at se efter transaktioner til særlige områder eller over eller under et særligt beløb. Ekspertbistanden betyder, at de er hurtige til at reagere på myndighedernes forebyggende foranstaltninger.

Legale virksomheder bruges til at facilitere en række kriminelle aktiviteter i Europa enten gennem direkte ejerskab eller infiltrering.

Mere end 80 pct. af de kriminelle netværk i Europa bruger legale virksomhedsstrukturer i deres virke (Europol 2021a: 11), herunder også organiserede kriminelle aktører i Danmark. Misbrug af legale virksomhedsstrukturer i ind- og udland er et helt centralt modus i de fleste større hvidvaskkonstruktioner. Disse består af mange front- og dækselskaber som fx pengeoverførselsvirksomheder, virksomheder i offshore-centre og kontantbaserede virksomheder involveret i fx hotel og detailhandel, som penge og værdier kan føres igennem. Her sløres forbindelsen mellem de kriminelle aktører og værdierne. De professionelle netværk kan indeholde flere hundrede virksomheder og ligeså mange bankkonti i forskellige lande, herunder skattelylande, organiserede muldyrsnetværk og professionelle aktører, der kan integrere pengene i legale økonomier (FATF 2018). På den måde har de opsat et undergrundsbanksystem, der kan flytte store værdier uden om det traditionelle banksystem.

De større datalæk fra fx Pandora Papers og Dubai Uncovered afslører, at professionelle rådgivere, som fx advokater, formueforvaltere og andre eksperter i skat, rådgiver om løsninger, der kan skjule forbindelsen mellem de ulovlige midler og det reelle ejerskab til dem gennem oprettelse af virksomhedsstrukturer og indsættelse af stråmænd (Europol 2021c: 4-6) og integrere midlerne fx via køb af ejendomme i Dubai (OCCRP 2022). Europa-Kommissionen vurderer, at professionelle rådgivere er blandt de, der misbruges mest af organiserede kriminelle aktører til hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 188).

Prisen for rådgivningen og ydelserne fra en professionel hvidvasker afhænger blandt andet af, hvor komplekse processer der er brug for, hvor mange personer det involverer, hvor hurtigt pengene skal vaskes og af hvidvasknetværkets omdømme. På baggrund af sager og efterretninger vurderer Hvidvasksekretariatet, at prisen typisk ligger på 5-12 pct. af den værdi, der skal hvidvaskes.

Europol estimerer, at 32 pct. af de organiserede kriminelle grupperinger benytter professionelle hvidvaskere, og at professionelle hvidvaskere fortsat udgør en stor trussel i EU (Europol 2021a: 21). Dansk politi genkender også billedet med brug af professionelle hvidvaskere herhjemme.

Boks 16

Eksempel på cash-controller-netværk

En dansk narkohandler har syv millioner i kontanter fra salg af narkotika, hvoraf de 6,5 millioner kroner skal betales til en leverandør i Peru. Narkohandleren kontakter sin controller i Danmark. Controlleren instruerer sin collector i Danmark om at hente de 6,5 millioner kroner et sted i Jylland. Pengene indgår nu i en cash-pool i Danmark (eller i en cash-pool i EU, hvis kontanterne flyttes fra Danmark til et andet EU-land). Controlleren instruerer nu sin collector i Peru om at hente det, der svarer til 6,5 millioner kroner i dollars i kontanter fra hans cash-pool i Peru, og aflevere dem til leverandøren på en parkeringsplads i Lima, forudsat at leverandøren oplyser det rigtige kodeord.

CASH-CONTROLLER-NETVÆRK

Nogle kriminalitetsområder genererer mange kontanter, og de hvidvaskes blandt andet gennem cash-controller-netværk (FATF 2018: 19-21). Cash-controller-netværk er nationale, regionale eller globale netværk, der ledes af en eller flere controllere, der har adgang til store kontantpuljer (cash-pools) forskellige steder i verden. Controllerne kontrollerer, koordinerer, indsamler og fordeler de ulovlige midler. Pointen er, at store summer kan flyttes uden at flytte pengene fysisk. Det kan foregå ved, at store summer af kontanter kan afleveres til en controller i et land og udbetales af en anden controller i et andet land, uden at kontanterne skal transporteres og uden at efterlade et papirspor, der kan koble de kriminelle aktører til midlerne.

I større netværk leder controllerne nogle såkaldte collectors, som står for at hente og udlevere pengene. Principperne i netværkene er de samme som i andre og mindre uformelle pengeoverførselssystemer, og de fungerer som undergrundsbanker. I deres system anvender de forskellige metoder til hvidvask for at flytte penge og afregne indbyrdes, herunder fx uformelle pengeoverførselssystemer som hawalanetværk, valutavekslingsvirksomheder, pengetransportører og handelsbaseret hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 81-85).

Controlleren anvender sit netværk af virksomheder, fx kasinoer, kontantbaserede virksomheder, pengeoverførselsvirksomheder, import- og eksportvirksomheder til at overføre værdierne fra et sted til et andet. Pengene transporteres derfor ikke fysisk fra Danmark til fx Peru, men noteres i controllerens regnskab, som gøres op løbende, og pengene bliver udlignet gennem hundredvis af transaktioner via forskellige hvidvaskkanaler.

De regionale og globale cash-controller-netværk er store, de fordeler sig på mange jurisdiktioner, og der foretages tusinder af sådanne transaktioner hver dag. I nogle af disse regionale og globale netværk indgår nationale og regionale organiserede kriminelle grupperinger, og de udgør dermed et hjørne i et endnu større netværk (se fx Europol 2022b). Identifikation af sådanne netværk kræver samstilling af mange forskellige oplysninger. Ofte vil kun dele af netværkene være synlige i de enkelte lande. Der kan således være elementer i de globale netværk, fx et mindre lokalt hvidvasknetværk, som identificeres i Danmark som en organiseret kriminel gruppering, der i realiteten indgår som et brik eller et hjørne i et større globalt hvidvasknetværk.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen for, at nationale og internationale professionelle hvidvaskere agerer i Danmark og øger de kriminelle aktørers kapacitet på hvidvaskområdet, er **betydelig.**

4. SÅRBARHEDER I DEN DANSKE HVIDVASK-INDSATS

SAMMENFATNING 4.1

Risikoen for, at Danmark misbruges til hvidvask, er i internationale sammenligninger vurderet lavt. Men der er stadig en række strukturelle faktorer, der gør os sårbare over for hvidvask. Identifikation og håndtering af sårbarheder kan mindske risikoen for hvidvask i Danmark.

I dette kapitel ser vi nærmere på, hvilke strukturer i det danske samfund der gør os særligt sårbare over for hvidvask. Identificering af de nationale trusler og sårbarheder på hvidvaskområdet skal bidrage til en bedre forståelse af de største risici for hvidvask i Danmark og danner grundlag for en risikovurdering af de metoder, de kriminelle aktører anvender til hvidvask i Danmark, og dermed hvilke brancher der er i særlig risiko for at blive misbrugt til hvidvask.

Vi ser på strukturerne fra et hvidvaskperspektiv, og det er herudfra, vi vurderer, om sårbarhederne er større eller mindre. Her er det vigtigt at holde sig for øje, at sårbarhederne ikke er et udtryk for en vurdering af, om strukturerne i sig selv er gode eller dårlige eller om aktører er mere eller mindre effektive. Det er alene et udtryk for, om strukturerne i relation til hvidvask kan udnyttes af de kriminelle aktører i ind- og udland til hvidvask. Fx nævner vi tilliden i det danske samfund og selvanmeldelsesstrukturerne, der kan være indbygget i offentlige digitale systemer, som på mange måder gør det både nemmere og mere effektivt at være borger og virksomhed i Danmark. Set i relation til hvidvask, udgør det dog også en sårbarhed, som de kriminelle aktører kan misbruge i deres hvidvaskaktiviteter. På samme måde ser vi fx på myndighedernes risikobaserede kontrolindsats, som i sin natur betyder, at myndighederne skal fokusere på de mest risikofyldte områder, og at indsatsen mod udvalgte virksomheder eller udvalgte varegrupper skal målrettes på baggrund af risiciene. Den risikobaserede kontrolindsats har den konsekvens, at der ikke kan ske en kontrol af alle personer og virksomheder, der er omfattede af hvidvaskloven. Det giver god mening ud fra et risikoperspektiv og en ressourcebetragtning, men det betyder på den anden side, at der naturligvis altid vil være en sårbarhed i forhold til de virksomheder og personer, der ikke kontrolleres.

Det er også vigtigt at pointere, at sårbarhederne sjældent kan håndteres af enkeltaktører alene, men kræver en samlet indsats af de myndigheder og underretningspligtige, der er en del af den danske hvidvaskindsats.

Vi vurderer sårbarhederne ud fra, i hvilken udstrækning de kan gøre hvidvask muligt, når vi ser dem i relation til de nationale trusler. Det er vanskeligt at vurdere sårbarhederne isoleret set, da de ikke er uafhængige af hinanden. Fx vil lovgivningsmæssige faktorer have betydning for stort set alle øvrige faktorer. At mindske sårbarhederne for hvidvask gennem øget lovgivning kan have en positiv effekt på hvidvaskområdet, men kan også have utilsigtede konsekvenser på andre områder, fx gøre det mere tidskrævende og omkostningstungt at oprette en virksomhed eller øge hvidvaskforpligtelserne for udvalgte brancher. Vi forholder os alene til, i hvilket omfang en struktur udgør en sårbarhed i forhold til hvidvask.

Sårbarhederne er inddelt i samfundsmæssige faktorer, politiske faktorer, sociale og kulturelle faktorer, økonomiske og teknologiske faktorer, geografiske og lovgivningsmæssige faktorer. I nedenstående tabel fremgår de sårbarheder, der er identificeret under de forskellige faktorer, og sårbarhedsniveauet.

Hvidvasksekretariatet har med udgangspunkt i FATF's guide til udarbejdelse af nationale risikovurderinger (FATF 2013, Annex II) og ved inddragelse af de internationale evalueringer af Danmarks hvidvaskindsats, der foregår løbende, identificeret og drøftet risici på nationalt niveau i samarbejde med medlemmer af HvidvaskForum.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de største sårbarheder i Danmark udgøres af det globale og fragmenterede betalingslandskab, manglende viden om hvidvask og hvidvaskrisici i særligt de ikke-finansielle brancher, kriminelle aktørers brug af kontanter, begrænset udveksling af informationer mellem myndigheder om international varehandel samt utilstrækkeligt internationalt samarbejde.

Tabel 9

Vurdering af nationale sårbarheder	
Politiske og samfundsmæssige faktorer	**Sårbarhedsniveau**
Tillid til, at personer og virksomheder angiver korrekte oplysninger i centrale selvregistreringssystemer	**Betydelig**
De politiske rammer på hvidvaskområdet	**Begrænset**
Sociale og kulturelle faktorer	**Sårbarhedsniveau**
Manglende viden om hvidvask og hvidvaskrisici i særligt de ikke-finansielle brancher	**Høj**
Manglende muligheder for at dele oplysninger mellem myndigheder hurtigt og effektivt	**Betydelig**
Omfanget af underretninger om hvidvask fra rådgivere er begrænset	**Betydelig**
Antallet og størrelsen på tilsynsmyndighedernes reaktioner	**Betydelig**
Manglende deling af Hvidvasksekretariatets oplysninger med internationale samarbejdspartnere	**Betydelig**
Manglende nyttiggørelse af udenlandske efterretninger	**Betydelig**
Relativt få hvidvasksager efterforskes på baggrund af underretninger	**Betydelig**
Begrænset antal beslaglæggelser og konfiskationer	**Betydelig**
Kun én ud af ti underretningspligtige kan underrette omgående	**Moderat**
Manglende deling og nyttiggørelse af Hvidvasksekretariatets oplysninger med andre nationale myndigheder	**Moderat**
Økonomiske og teknologiske faktorer	**Sårbarhedsniveau**
Det globale og fragmenterede betalingslandskab	**Høj**
Kriminelle aktørers brug af kontanter skaber en kontantbaseret undergrundsøkonomi	**Høj**
Begrænset udveksling af informationer mellem myndigheder om international varehandel	**Høj**
Udfordringer med at identificere reelle ejere i udlandet	**Betydelig**
Udfordringer med at identificere reelle ejere Danmark	**Moderat**
Geografiske faktorer	**Sårbarhedsniveau**
Utilstrækkeligt internationalt samarbejde	**Høj**
De-risking af kunder i geografiske højrisikoområder	**Begrænset**
Lovgivningsmæssige faktorer	**Sårbarhedsniveau**
Begrænset hvidvaskregulering af pengetransportører	**Betydelig**
Begrænset hvidvaskregulering med virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt handler med guld og ædelsten	**Betydelig**
Begrænset hvidvaskkontrol med ikke-erhvervsdrivende fonde	**Betydelig**
Lovgivningsmæssige udfordringer i relation til hvidvask i rigsfællesskabet	**Moderat**
Manglende hjemmel til effektiv deling og beskyttelse af oplysninger	**Moderat**

SÅRBARHEDER I DEN DANSKE HVIDVASKINDSATS

STRUKTURELLE FAKTORER 4.2

I et internationalt perspektiv vurderes risikoen for, at Danmark misbruges til hvidvask at være *lav* (Basel Institute on Governance 2022: 25-27), men en række sager har vist, at der i Danmark er såvel trusler som sårbarheder, som de kriminelle aktører kan udnytte.

FATF, der sætter de globale standarder på hvidvaskområdet, har vedtaget 40 anbefalinger om forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask, terrorfinansiering samt finansiering af masseødelæggelsesvåben (proliferationsfinansiering), som medlemslandene har forpligtet sig til at efterleve. FATF evaluerer jævnligt, om medlemslandene lever op til deres forpligtelser.

FATF's 40 anbefalinger er konkrete instruktioner for, hvilke foranstaltninger medlemslandene bør have på plads. Anbefalingerne er en række tekniske foranstaltninger, som dækker over alt fra beføjelser, procedurer, risikovurderinger, forebyggende foranstaltninger, reaktionsmuligheder og en række andre lovgivningsmæssige rammer, som medlemslandene skal implementere. Herudover evalueres medlemslandenes effektivitet på baggrund af 11 forskellige mål. Målene fokuserer på, i hvilket omfang medlemslandene formår at mindske og håndtere risici i relation til hvidvask samt finansiering af terrorisme og proliferation.

På den måde vurderer FATF, hvorvidt medlemslandenes forbyggende foranstaltninger i relation til hvidvask og terrorfinansiering er tilstrækkeligt effektive. Vurderingen af, hvor effektivt medlemslandenes systemer fungerer i praksis, foregår blandt andet via on-site-besøg af FATF, hvor de møder relevante offentlige og private aktører i de pågældende lande (FATF 2021d: 48-49).

Danmark blev senest evalueret af FATF i 2017 (FATF 2017). Evalueringen viste, at Danmark på flere parametre kan blive bedre til at forebygge og bekæmpe hvidvask og finansiering af terrorisme. Siden 2017 har Danmark været genstand for flere opfølgende evalueringer af FATF, som har vist, at Danmark efter 2017 er lykkedes med at øge en række tekniske foranstaltninger. FATF vurderer derfor, at Danmark generelt har de tekniske foranstaltninger på plads, idet bedømmelsen for de 40 anbefalinger ligger over middel, om end bedømmelsen af effektiviteten og tilstrækkeligheden af den danske indsats mod hvidvask og terrorfinansiering generelt ligger under middel, hvilket dog ikke er blevet vurderet siden 2017. Danmark forventes at blive evalueret på ny af FATF inden for de næste par år, hvor både de tekniske foranstaltninger samt effektiviteten og tilstrækkeligheden af den danske indsats mod hvidvask og terrorfinansiering vurderes (FATF 2021h).

4.3 POLITISKE OG SAMFUNDS-MÆSSIGE FAKTORER

DANMARK ER GODT MED I IMPLEMENTERINGEN AF EU-DIREKTIVER OG FORORDNINGER

Det er FATF, EU, Folketinget og regeringen, der sætter rammen for hvidvaskindsatsen i Danmark. De danske regler på hvidvaskområdet har afsæt i EU's direktiver og internationale standarder. Det politiske system har på tværs af partiskel bakket op om implementering af de standarder, der er sat af FATF og i vid udstrækning er implementeret via EU-forordninger og direktiver. Danmark er godt med i implementeringen af EU-direktiverne og forbereder sig nu på implementering af det sjette hvidvaskdirektiv og den ny hvidvaskforordning, der for nuværende er under forhandling i EU. EU-forordninger er direkte gældende i dansk ret. I henhold til rigsfællesskabet er der nogle yderligere sårbarheder i Grønland og på Færøerne, fordi lovgivningen og reglerne på tilsynsområderne er forskellige fra Danmark (se afsnittet om lovgivningsmæssige faktorer længere nede).

Den nationale indsats mod hvidvask og terrorfinansiering er beskrevet i *National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025*. Strategien bygger videre på den nationale strategi til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering for 2018-2021, der intensiverede indsatsen og understregede, at bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering er en samfundsopgave, der kræver en fokuseret og fælles indsats fra såvel myndigheder som private aktører.

Den 1. januar 2022 blev National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) oprettet på baggrund af en politisk beslutning om at samle de mest specialiserede enheder i dansk politi og anklagemyndighed. Hensigten er at sikre en stærk indsats mod den mest komplicerede økonomiske, organiserede og it-relaterede kriminalitet. Hvidvasksekretariatet er blevet en del af NSK som en operationelt uafhængig og selvstændig virkende enhed.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de politiske rammer udgør en **begrænset** sårbarhed i forhold til hvidvask.

TILLIDEN OG DIGITALISERINGEN I DET DANSKE SAMFUND ER HØJ, OG PÅ HVIDVASKOMRÅDET UDGØR DET EN SÅRBARHED

Som det fremgår af kapitlet *Danmark 2022-2025*, er Danmark et demokratisk samfund med en lille åben økonomi. Borgerne har generelt stor tillid til samfundets institutioner og til hinanden. Den tillid betyder, at handler og transaktioner kan ske hurtigere og billigere, hvilket skaber effektive processer. Det skal være nemt for borgere at få adgang til det offentlige, der skal levere en hurtig service, og det skal være nemmere at oprette og drive virksomhed i Danmark, ligesom virksomhederne skal have mest mulig råderet over deres likvide midler. For at kunne opfylde de formål bygger en række offentlige ydelser og betalingsforhold på, at borgere og virksomheder selv anmelder forhold, fx når de anmelder en ny virksomhed i cvr-registret eller angiver deres mellemværende med det offentlige. Det gælder også i forhold til skatte- og momsangivelser.

Udgangspunktet er, at de fleste borgere og virksomheder angiver legitime krav, men tilliden kan misbruges og bliver misbrugt af kriminelle aktører.

Digitaliseringen af den offentlige sektor og risikobaserede kontroltryk hos myndighederne i forhold til fx skatte- og momsafregninger betyder, at kriminelle aktører – inden de måtte blive opdaget – kan unddrage det offentlige langt flere penge, end det var muligt tidligere, hvor borgerne skulle møde op eller udfylde blanketter manuelt. Muligheden for svindel med digitale identiteter, herunder råderet over flere identiteter på en gang, kan også øge tempoet på udbetalinger og transaktioner i digitaliserede og automatiserede systemer, og pengene kan hurtigere sendes til udenlandske konti. Når kriminelle aktører mistænkes for svig, påbegyndes en sag, hvor det offentlige har bevisbyrden. Denne bliver stadigt tungere i takt med den øgede fragmentering af betalingslandskabet, brugen af legale virksomhedsstrukturer, stråmænd og offshore-selskaber i udlandet, herunder i skattelylande, eller lande, hvor det kan være vanskeligt at få udleveret oplysninger og personer til retsforfølgning. I flere tilfælde er virksomhederne meldt konkurs, inden den samlede svig er kortlagt.

Den tillid mellem borgere, virksomheder og myndigheder, som vigtige dele af vores samfund bygger på, udgør på hvidvaskområdet en sårbarhed. Til gengæld betyder styrkelsen af offentlighedens bevidsthed om risiciene ved hvidvask, at der i stigende grad sættes foranstaltninger op til at imødegå misbruget.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at tilliden til, at personer og virksomheder angiver korrekte oplysninger, når centrale selvregistreringssystemer anvendes, udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

4.4 SOCIALE OG KULTURELLE FAKTORER

RESSOURCERNE TIL AT BEKÆMPE HVIDVASK ØGES, MEN SAMARBEJDET MELLEM AKTØRER KAN BLIVE MERE EFFEKTIVT

En given mistænkelig hvidvaskaktivitet kan involvere flere forskellige typer af underretningspligtige. I den forbindelse kan det udgøre en sårbarhed, hvis nogle brancher forlader sig på, at de andre brancher tager hånd om hvidvaskforpligtelserne, fx at ejendomsmæglerne forlader sig på bankernes forpligtelse i forhold til monitering af transaktioner i forbindelse med en ejendomshandel. De enkelte virksomheders ansvar er et værn mod hvidvask, fordi det giver flere perspektiver på den samlede handling, og fordi de fleste transaktioner går igennem banken, hvor opmærksomheden på hvidvaskforpligtelserne er høj.

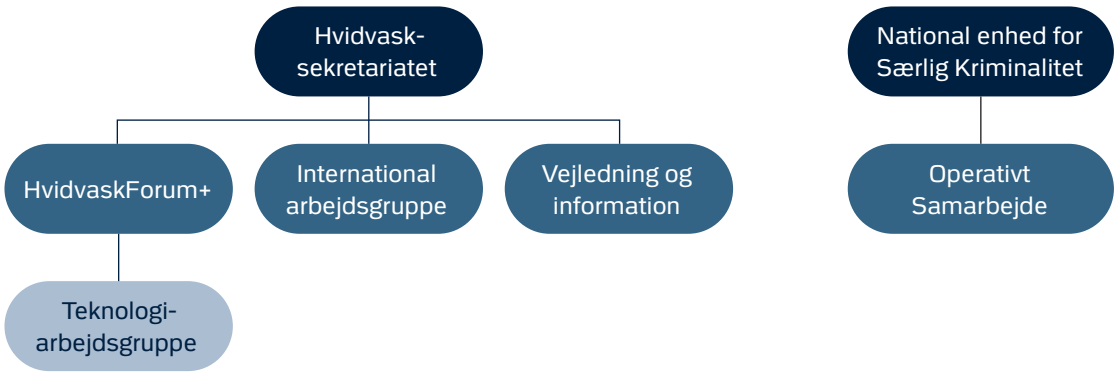
Siden den nye hvidvasklov trådte i kraft i 2017 har området for bekæmpelse af hvidvask været kendetegnet ved oprustning både på myndighedssiden samt hos brancheorganisationer og de underretningspligtige. Det gælder i forhold til antal medarbejdere, anvendelse af teknologi og opbygning af samarbejdsfora, der skal sikre national og international videndeling, koordinering og handlekraft.

Et centralt organ i samarbejdet er det lovfæstede HvidvaskForum. Formålet med HvidvaskForum er at understøtte samarbejdet mellem myndighederne som led i indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering og styrke myndighedernes indsats, gennemføre nationale og internationale forpligtelser samt vurdere effektiviteten af de foranstaltninger, der er iværksat. Under HvidvaskForum er der en række arbejdsgrupper, som fremgår af illustrationen nedenfor.

Udgangspunktet er, at Danmark har gode forudsætninger for samarbejde på grund af de etablerede samarbejdsfora og den tillid, der er mellem aktørerne. Af *National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025* fremgår det, at samarbejdet i HvidvaskForum skal styrkes gennem yderligere dialog og temabaserede møder.

Yderligere er det operationelle samarbejde mellem aktørerne styrket gennem oprettelse af forummet Operativt Samarbejde, som ledes af NSK. I det forum er der givet mulighed for, at private aktører kan deltage i et operativt samarbejde, hvis deres deltagelse kan bidrage til oplysning af en konkret sag om hvidvask eller terrorfinansiering. I strategien lægges der også op til, at forskningsverdenen inddrages i højere grad. Hertil kommer, at myndigheder, brancheorganisationer og underretningspligtige har et løbende og tæt bilateralt samarbejde.

Illustration 3: Struktur for hvidvasksamarbejdet i Danmark

De primære sårbarheder i forhold til et effektivt samarbejde handler blandt andet om:

- Risici på hvidvaskområdet kan være vanskelige at forestille sig og forstå.
- Manglende muligheder for at dele oplysninger mellem myndigheder hurtigt og effektivt.
- Kun en ud af ti underretningspligtige kan underrette omgående.
- Rådgivere underretter sjældent.
- Mængden af virksomheder under hvidvasktilsyn er stor, til trods for flere ressourcer til tilsyn.
- Viden fra underretninger kan nyttiggøres bedre, til trods for flere ressourcer til Hvidvasksekretariatet.
- Få hvidvasksager løftes på baggrund af underretninger, til trods for en øget brug af finansielle efterretninger i politiet.
- Få midler beslaglægges og konfiskeres, til trods for et stigende fokus på beslaglæggelser.

Disse sårbarheder vurderer Hvidvasksekretariatet nærmere nedenfor.

RISICI PÅ HVIDVASKOMRÅDET KAN VÆRE VANSKELIGE AT FORESTILLE SIG OG FORSTÅ

I de senere år er der sket en markant styrkelse af kapaciteten til bekæmpelse af hvidvask hos såvel myndigheder som private aktører. Finansforbundet estimerede, at der i 2020 var ansat mere end 5.500 personer til at varetage områderne for hvidvask og terrorfinansiering, svarende til 14 pct. af de ansatte i den finansielle sektor (Finansforbundet 2020). Oprustningen er også sket i de øvrige brancher og dækker, ud over medarbejdere, også større investeringer i teknologi. Kapaciteterne bidrager blandt andet til on-boarding af kunder, gennemførelse af kundekendskabsprocedurer, løbende transaktionsmonitering, fremsendelse af underretninger til Hvidvasksekretariatet, dokumentation herfor samt udarbejdelse af risikovurderinger på kunderne og af virksomhederne.

Alle tilsynsmyndigheder har i dag udarbejdet vejledninger for hvidvaskområdet til de underretningspligtige, og Hvidvasksekretariatet kan se, at vejledninger har en effekt på den type af underretninger, sekretariatet modtager. Fx steg antallet af underretninger om ulovlige aktionærlån markant, da Erhvervsstyrelsens vejledning pegede på vigtigheden af at underrette herom.

Tilsynsmyndighederne supplerer løbende vejledningerne med undervisning, møder og cases. Flere underretningspligtige udtrykker, at det er vanskeligt at se sig selv i vejledningerne, da der ikke er udarbejdet særskilte vejledninger til alle underretningspligtige.

Der er fortsat udfordringer med blandt virksomhederne at skabe forståelse for hvidvask og den hvidvaskrisiko, der er i de enkelte brancher og enkelte virksomheder. Det gælder særligt viden om hvidvaskmetoder og om den grad af professionalisme, der kan kendetegne såvel førforbrydelsen som hvidvasksaktiviteterne og aktørerne. Fx kan der nogle steder være en særlig opfattelse af organiserede kriminelle aktører, som mest knytter sig til de rocker- og bandegrupperinger, de kender fra medierne. Disse aktører er fortsat relevante i hvidvasksammenhæng, som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler*, men der er på hvidvaskområdet også andre typer af organiserede kriminelle aktører, herunder professionelle aktører, der ligeledes er relevante.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at nogle brancher, fx de finansielle virksomheder, har en bedre forståelse af hvidvaskområdet, herunder de kriminelle aktører og risiciene, mens andre brancher er mere udfordrede.

I forbindelse med udarbejdelsen af risikovurderingen har Hvidvasksekretariatet deltaget på en række møder i HvidvaskForum, med brancheforeninger og hos private aktører, der stort set alle efterlyser mere viden om hvidvaskmetoder, -risici, aktører og konkrete cases, som disse kan få indsigt i med henblik på at opnå en bedre forståelse af hvidvaskområdet.

Tilsynsmyndighederne peger på, at den manglende viden kan spores i såvel de enkelte virksomheders risikovurderinger som i arbejdet med at oversætte risikovurderinger til konkrete tiltag.

I den forbindelse bemærker Hvidvasksekretariatet, at manglende monitering af udvalgte kriminalitetsområder, herunder fx økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet samt strategier på områderne udgør en sårbarhed, fordi kriminalitetsområderne ikke har de relevante myndigheders bevågenhed. Disse myndigheder er derfor ikke opmærksomme på den hvidvaskrisiko, der følger kriminaliteten, og de metoder til hvidvask, der kendetegner områderne.

Det er en sårbarhed, at de underretningspligtige, der er det første værn mod hvidvask, i et vist omfang har vanskeligt ved at identificere, hvad de skal se efter. De vil have udfordringer med at arbejde risikobaseret, og de vil ligeledes have vanskeligheder med at implementere de nødvendige forebyggende foranstaltninger.

I forhold til implementering af forebyggende foranstaltninger, der skal håndtere virksomhedens hvidvaskrisici, som fx moniteringssystemer, herunder transaktionsovervågningssystemer, har mindre virksomheder typisk ikke de samme behov for transaktionsovervågning, men de har heller ikke de samme finansielle ressourcer og kapaciteter som større virksomheder. På nogle områder risikerer mindre virksomheder derfor at være yderligere udfordret.

Den manglende forståelse for hvidvask i de ikke-finansielle brancher udgør en risiko (Basel Institute on Governance 2021: 21-22). Europa-Kommissionen vurderer, at producenter, distributører, retlige aktører og andre ikke-finansielle institutioner tiltrækker stadig større opmærksomhed i relation til hvidvask. Kommissionen vurderer branchernes eksponering for risici for betydelig eller høj (niveau 3/4 eller 4/4) (Europa-Kommissionen 2019b: 3). Hvidvasksekretariatet vurderer, at det samme gør sig gældende i Danmark og at sårbarhederne øges, fordi de kriminelle aktører søger uden om den finansielle sektor ved at sløre deres aktiviteter gennem misbrug af andre brancher.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den manglende viden om hvidvask og hvidvaskrisici i særligt de ikke-finansielle brancher udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

MANGLENDE MULIGHEDER FOR AT DELE OPLYSNINGER MELLEM MYNDIGHEDER HURTIGT OG EFFEKTIVT

Et effektivt samarbejde kræver, at relevant viden deles og nyttiggøres. Opbygningen af et tættere samarbejde mellem myndigheder, brancheorganisationer og underretningspligtige har i de senere år mindsket sårbarhederne i forhold til at besidde oplysninger, som andre vil kunne anvende i kampen mod hvidvask. I langt de fleste tilfælde har myndigheder mulighed for at dele oplysninger, og der har i de senere år været stigende fokus på at opruste i forhold til digitalisering af informationer og i mulighederne for at dele information rettidigt mellem myndigheder indbyrdes og mellem myndigheder og de underretningspligtige. Jo klogere alle aktører bliver på hvidvaskområdet og på de andre aktørers kapaciteter, des større mulighed er der for en målrettet indhentning og nyttiggørelse af de rette oplysninger.

Der er dog fortsat udfordringer i forhold til rettidig nyttiggørelse af oplysninger. Når relevant viden og operative oplysninger ikke deles rettidigt mellem aktørerne, kan det skyldes, at indehaveren af oplysningerne ikke ved, at oplysningerne kan være relevante for andre modtagere, at deling af oplysninger sker på en uhensigtsmæssig måde eller at der ikke er lovhjemmel til at dele de konkrete oplysninger. Disse områder er også adresseret i *National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025.* Det handler særligt om:

- Realisering af muligheden for at dele operative oplysninger i den fælles efterretningsenhed: *Operativt Samarbejde.*
- Forståelsen for de data, de enkelte myndigheder og øvrige aktører har til rådighed.
- Forbedring af mulighederne for at sammenstille relevante data mellem myndigheder og mellem underretningspligtige og myndigheder.
- Sikring af bedre koordinering, så det er de rette data, der bliver delt, og understøttelse af rettidig nyttiggørelse af data gennem brugen af automatiserede løsninger og API-adgange.
- Styrkelse af politiets kapacitet (ressourcer, kompetencer og teknologi) til at behandle data fra de nye fragmenterede betalingsmetoder, herunder kryptoaktiver.

Hvidvasksekretariatet bemærker, at der på centrale områder som fx udvalgte kriminalitetsområder og modus fx handelsbaseret hvidvask og handel med højværdivarer, er begrænsede oplysninger, som Hvidvasksekretariatet kan få adgang til. Det skyldes blandt andet, at myndighederne kan vurdere, at oplysningerne er fortrolige, at data har en kvalitet, der gør det vanskeligt at sikre et retvisende billede, eller at de af andre datamæssige årsager ikke kan udtrækkes til formålet.

I andre tilfælde er der ikke lovhjemmel til at dele oplysninger. Fx deling af oplysninger på tværs af rigsfællesskabet eller deling af oplysninger på tværs af bankerne, der af hensyn til kunderne ikke har lov til at dele oplysninger med hinanden om konkrete kunder eller transaktioner. Her bliver det i stedet til et spørgsmål om, hvorvidt oplysningerne kan deles ad anden vej, fx hvor myndighederne udgør et mellemled, men med de øgede omkostninger i form af tid og ressourcer, det kræver. Konkrete eksempler på manglende lovhjemmel til deling af oplysninger vender vi tilbage til senere i afsnittet under *lovgivningsmæssige faktorer.*

Når oplysningerne ikke er tilgængelige for Hvidvasksekretariatet, og dermed ikke kan indgå i den nationale risikovurdering eller i Hvidvasksekretariatets efterretningsbillede, øger det risikoniveauerne i forhold til de konkrete områder jf. FATF guidelines (FATF 2013a: 11).

Udfordringerne med at dele oplysninger rettidigt forekommer også fortsat i forbindelse med den daglige indsats mod hvidvask, hvor deling af data og informationer vanskeliggøres af forskellige hjemmelsgrundlag. Deling af oplysninger er dog markant forbedret over de senere år som følge af etablering af samarbejdsstrukturer og opbygning af strukturer til deling af oplysninger. Hvidvasksekretariatet bemærker, at der er flere initiativer på vej, herunder initiativer som følger af den nationale strategi til forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering, der forventeligt vil styrke et effektivt samarbejde yderligere.

Teknologi giver myndigheder, tilsynsmyndigheder og underretningspligtige nye kort på hånden i kampen mod hvidvask. Selvom de kriminelle aktører ofte vil kunne tage nye teknologier hurtigere i anvendelse end myndigheder og andre, så vurderer FATF, at teknologi kan blive en game-changer i kampen mod hvidvask (FATF 2021g: 4-8).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at manglende mulighed for at dele oplysninger effektivt mellem myndigheder udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

KUN ÉN UD AF TI UNDERRETNINGSPLIGTIGE KAN UNDERRETTE OMGÅENDE

GoAML er det system, hvorigennem de underretningspligtige kan sende deres underretninger til Hvidvasksekretariatet, og hvorudfra Hvidvasksekretariatet sender orienteringsskrivelser, kvartalsrapporter, feedbackrapporter med videre. De underretningspligtige er ikke forpligtet til at være oprettet i GoAML, men alene forpligtet på at underrette omgående i henhold til hvidvasklovens § 26. Det følger dog af bekendtgørelsen om indsendelse af underretninger, at underretninger til Hvidvasksekretariatet skal ske via www.hvidvask.dk, medmindre andet er aftalt.

Det betyder, at det – som udgangspunkt – ikke er muligt at indsende hvidvaskunderretninger via fx mail eller andre kommunikationsformer, da det er vigtigt, at underretningerne som data indsendes ensartet. Når en virksomhed underretter via www.hvidvask.dk, føres virksomheden videre til www.hvidvask.politi.dk, som er webbrugerplatformen for GoAML. Det betyder, at alle underretninger, der indsendes digitalt, sendes via GoAML. Der er kun få underretningspligtige, der underretter via andre kanaler end GoAML.

Ud af de minimum 17.000 underretningspligtige virksomheder, der er omfattet af hvidvaskloven, har cirka ti pct. tilmeldt sig GoAML (juli 2022). Ni ud af ti af de personer og virksomheder, der er forpligtede til at underrette, har således ikke oprettet sig i GoAML.

Det følger med underretningspligten, at de underretningspligtige skal underrette omgående jf. hvidvasklovens § 26, stk. 1. Det er vanskeligt at opfylde forpligtelsen for de underretningspligtige, der ikke har oprettet sig i GoAML. Det udgør ikke nødvendigvis i sig selv en sårbarhed for hvidvask, at de underretningspligtige ikke kan underrette omgående, hvis de underretter ad anden vej. Erfaringer viser dog, at der ikke kommer væsentlige underretninger til Hvidvasksekretariatet via andre kanaler end GoAML. Derfor kan den manglende oprettelse i GoAML være et udtryk for manglende opmærksomhed på hvidvaskområdet og/eller en manglende viden om hvidvasklovens forpligtelser, og det forhindrer en effektiv kommunikation mellem Hvidvasksekretariatet og de underretningspligtige.

Det er vigtigt, at flere virksomheder bliver oprettet i GoAML, således at en virksomhed eller en person omgående kan foretages en underretning til Hvidvasksekretariatet, hvis denne er vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller en aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Det gælder også i relation til håndtering af eventuelle beslaglæggelser.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de underretningspligtiges manglende oprettelse i GoAML og dermed manglende mulighed for at underrette omgående og manglende adgang til relevante meddelelser i en vis udstrækning er et udtryk for manglende opmærksomhed på hvidvaskområdet og dermed udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask. Hvidvasksekretariatet bemærker, at tilsynsmyndigheder og brancheorganisationer i flere tilfælde har øget opmærksomheden på området.

RÅDGIVERE SENDER FÅ UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Nogle af dem, der sender få underretninger om hvidvask, er rådgivere som fx advokater, ejendomsmæglere og investeringsrådgivere. Andre underretningspligtige, der beskæftiger sig inden for rådgivning, underretter også sjældent. Godkendte revisorer underretter forholdsvist jævnligt, dog mest om ulovlige kapitalejerlån og mistanke om overtrædelse af kontantforbuddet. Omfanget af sagsområder omfattet af hvidvaskloven og antallet af kunder og transaktioner er naturligvis lavere for andre end for bankerne, som sender langt størstedelen af underretningerne. Af den grund skal antallet af underretninger ikke sammenlignes med bankernes ditto, men som det fremgår af statistikken over underretninger i kapitel 1 *Hvidvask i Danmark*, er der langt mellem underretningerne for visse branchetyper, herunder fx advokater og ejendomsmæglere med flere. Det relativt lave niveau af underretninger fra rådgivere kan skyldes manglende opmærksomhed på hvidvask, manglende adgang til GoAML eller det forhold, at rådgivere bringer mistænkelige eller ulovlige forhold i orden og derfor ikke finder det formålstjenesteligt at underrette. For advokater er der visse undtagelser til underretningspligten. Det kan du læse mere om senere i dette kapitel samt i afsnittet om advokater i kapitel 6 *Risici for hvidvask i udvalgte brancher.*

Truslen fra kriminelle aktører, der anvender professionelle rådgivere og misbruger legale virksomhedsstrukturer betyder, at det er en sårbarhed, at rådgiverne ikke fremsender flere underretninger.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det begrænsede antal underretninger fra rådgivere om hvidvask udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

MÆNGDEN AF VIRKSOMHEDER UNDER HVIDVASKTILSYN ER STOR OG REAKTIONERNE BEGRÆNSEDE

Tilsynsmyndighederne

De myndigheder og organisationer, der fører tilsyn med overholdelse af hvidvaskloven (Finanstilsynet, Erhvervsstyrelsen, Spillemyndigheden og Advokatsamfundet[1]), skal på baggrund af en risikobaseret tilgang gennemføre deres tilsynsaktiviteter. Deres opgave er at føre tilsyn med, om de underretningspligtige lever op til hvidvasklovens krav. På baggrund af deres tilsyn kan de reagere på forskellig vis med fx påbud, påtaler, administrative bødeforelæg og politianmeldelser. Hertil kommer, at tilsynsmyndighederne kan vejlede virksomhederne om kravene i hvidvaskloven. Tilsynsmyndighederne er i henhold til hvidvaskloven forpligtede til at underrette Hvidvasksekretariatet, såfremt de får kendskab til forhold, der giver grund til at tro, at disse kan have tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering.

Det er ikke formålet med tilsynene, at de skal kontrollere alle de personer og virksomheder, der er omfattede af hvidvaskloven. Det er ikke muligt med det store antal personer og virksomheder, der er omfattet af loven, og det er heller ikke hensigten. I stedet skal tilsynene udvælge *hvilke*, de vil kontrollere ud fra en risikobaseret tilgang. Det følger internationale standarder. Det er i sig selv en sårbarhed, at man ikke kan nå ud til 100 pct. af de personer og virksomheder, der er omfattet af hvidvaskloven, men dette er en helt naturlig omstændighed ved at arbejde risikobaseret og en naturlig konsekvens af den måde, hvidvaskindsatsen er tilrettelagt på.

At tilsynsindsatsen skal være risikobaseret betyder, at tilsynene skal målrette deres tilsyn mod de mest risikofyldte områder. Dermed skal antallet af tilsyn ikke nødvendigvis være en fast procentdel af antallet af virksomheder, de er tilsynsmyndighed overfor. Tilsynsmyndighederne skal udvælge de virksomheder eller personer, hvor risikoen for hvidvask er størst, men under hensyntagen til virksomhedernes størrelse.

En stor virksomhed med mange kunder vil alt andet lige påkalde sig større tilsynsmæssig opmærksomhed end en ditto lille. Det betyder, at de personer og virksomheder, der udvælges til tilsyn, samlet set skal repræsentere en større andel af den samlede risiko, end de udgør i antallet af de virksomheder, der føres tilsyn med.

Det er vanskeligt at vurdere, hvad der er et tilstrækkeligt antal tilsyn. Hertil kommer, at tilsynstyperne er forskellige. Et lavt antal tilsyn vil dog alt andet lige udgøre en større sårbarhed end et stort antal tilsyn, og hvis omfanget af tilsynsaktiviteter i forhold til antallet af underretningspligtige er begrænset, udgør det en sårbarhed. Omvendt vil man med færre tilsyn have flere ressourcer til at kunne gå dybere ned i den enkelte virksomhed, ligesom der er en nedre grænse for, hvor få ressourcer der kan sættes af til den konkrete inspektion, hvis den skal være forsvarlig. Det er klart, at tilsynsmyndighedernes ressourcer har betydning for, hvor mange tilsynsaktiviteter der kan udføres, men også omfanget af hver enkelt tilsynsaktivitet.

Visse tilsynsmyndigheder har valgt at føre mere systematiske tilsyn og repræsentative tilsyn. Fx fører Advokatsamfundet tilsyn med alle advokater, der har sager omfattet af hvidvaskloven, minimum hvert tredje eller hvert sjette år.

Internationale evalueringer fra blandt andre FATF og Europarådet har tidligere peget på, at tilsynsmyndighederne ikke i tilstrækkelig grad arbejdede risikobaseret og havde for få ressourcer til tilsyn. I Danmark er der de senere år tilført en del flere ressourcer til tilsynsmyndighederne, og alle de fire tilsyn har nu dedikerede enheder til hvidvasktilsyn og øgede tilsynsaktiviteter. Samtidig har myndighederne udviklet nye metoder til foretage risikovurderinger og dermed vælge de rette virksomheder ud til tilsyn.

De tilsynsreaktioner, som tilsynsaktiviteterne fører til, skal udover at nedbringe risikoen i den virksomhed, der har været tilsyn i, også gerne virke præventivt og oplysende på andre virksomheder samtidig med, at reaktionerne skal repræsentere skadevirkningen ved den manglende regelefterlevelse og endvidere vise resten af samfundet, at myndighederne sanktionerer, når reglerne ikke efterleves.

1. I risikovurderingen anvender vi betegnelsen Advokatsamfundet, når vi omtaler tilsynsmyndigheden for advokater. Advokatrådet er advokatsamfundets bestyrelse, som afgør de overordnede linjer og træffer de overordnede beslutninger for Advokatsamfundet, men for læsevenlighedens skyld anvender vi betegnelsen Advokatsamfundet, når det handler om tilsyn med advokater.

I nogle lande kan tilsynsmyndighederne udstede administrative bøder. Hos såvel FATF som i EU-regi er der lagt op til, at de reaktioner og bøder, der udstedes, skal afspejle skadens størrelse og den risiko, som overtrædelsen har udgjort for samfundet, og at reaktionerne skal virke afskrækkende (FATF 2022c: 6, 25). Bødernes størrelse for overtrædelse af hvidvasklovgivningen kan efter EU-retten være på helt op til ti pct. af en virksomheds omsætning. I visse lande udstedes der bøder til den finansielle branche i milliardklassen (se fx Acamstoday 2022). Det er også muligt at give bøder i milliardklassen i Danmark. Her går grænsen ved, at bøden ikke må lukke virksomheden.

Nedenfor ser vi nærmere på antallet af tilsyn og tilsynsmyndighedernes reaktioner i perioden 2018-2021.

Finanstilsynet

Finanstilsynet fører tilsyn med de cirka 1.600 virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvaskloven, jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 1-12, 18 og 22-26. Sådanne virksomheder eller personer er forpligtede til at henholdsvis lade sig registrere eller få en tilladelse til at drive virksomhed af Finanstilsynet. Hvis en virksomhed ikke har ladet sig registrere eller ikke har en tilladelse, udøver den ulovlig virksomhed, og den er dermed ikke under tilsyn.

De 1.600 virksomheder dækker over pengeinstitutter, udenlandske finansielle virksomheders filialer i Danmark, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, livsforsikringsselskaber, investeringsforvaltningsselskaber med videre.

Finanstilsynet har i perioden 2018-2021 gennemført 193 on-site inspektioner og tre tværgående off-site inspektioner. De tværgående inspektioner er undersøgelser af flere virksomheder samtidig, inden for samme område. Tallet for on-site-inspektioner er nogenlunde stabilt i perioden.

Finanstilsynet har yderligere tilsynsaktiviteter blandt andet gennem årlige seminarer, deltagelse i anti-hvidvask-kollegier med udenlandske tilsynsmyndigheder, udgivelse af vejledninger og yderligere information til virksomhederne. Tilsynsaktiviteterne har både til formål at kontrollere og vejlede den eller de virksomheder og personer, der er omfattet af loven.

Hvis en inspektion giver anledning til reaktioner, har Finanstilsynet mulighed for blandt andet at give virksomhederne et påbud, en påtale, en risikooplysning, udstede et administrativt bødeforelæg eller anmelde sagen til politiet. I perioden fra 2018-2021 har Finanstilsynet givet 603 påbud, 32 påtaler, fire risikooplysninger, seks politianmeldelser og ét administrativt bødeforelæg (det bemærkes, at Finanstilsynet først i 2020 fik hjemmel til at udstede administrative bødeforelæg). Mere end 80 pct. af alle påbud er givet i 2020 og 2021. Yderligere har Finanstilsynet fremsendt otte underretninger til Hvidvasksekretariatet.

Finanstilsynet bemærker, at reaktionerne givet i ét år ikke nødvendigvis omhandler tilsyn i samme år. Der går typisk fem til seks måneder fra et tilsynsbesøg til en eventuel reaktion.

Finanstilsynet har også mulighed for at reagere ved at forlange indsættelse af sagkyndig i virksomheden, give midlertidigt forbud mod at optage nye kundeforhold og inddrage en hvidvaskregistrering eller tilladelse. Finanstilsynet har i flere tilfælde afvist ansøgninger om tilladelse til at udøve valutavekslingsvirksomhed.

Erhvervsstyrelsen

Erhvervsstyrelsen skal føre tilsyn med de cirka 12.000 omfattede virksomheder (2018-tal), jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 14-17 og 21, herunder godkendte revisorer, ejendomsmæglere, udbydere af tjenesteydelser til virksomheder samt virksomheder og personer i øvrigt. De resterende omfatter blandt andet virksomheder og personer omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 16-17, som fx skatterådgivere, eksterne bogholdere, ikke-godkendte revisorer og andre virksomheder og personer, der i øvrigt erhvervsmæssigt leverer samme ydelser som advokater, revisorer og ejendomsmæglere samt udbydere af tjenesteydelser til virksomheder. Derudover fører Erhvervsstyrelsen også tilsyn med kunstbranchen, jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 21.

Erhvervsstyrelsens tilsynsaktiviteter omfatter både vejledningsaktiviteter og tilsynsbesøg, som har til formål både at kontrollere og vejlede den eller de virksomheder og personer, der er omfattet af loven.

Erhvervsstyrelsen har i perioden 2018-2021 gennemført 359 on-site tilsyn og 103 off-site tilsyn (desktop-tilsyn). Tallet for on-site tilsyn varierer mellem 62 og 103 om året, mens antallet af off-site tilsyn har været stigende siden 2019, og i 2021 udgjorde 35 ud af samlet 136 tilsyn.

Erhvervsstyrelsen har i perioden 2018-2021 givet 1.022 påbud eller påtaler. Hertil har Erhvervsstyrelsen i 66 tilfælde foretaget politianmeldelse på baggrund af de gennemførte tilsyn i perioden. Yderligere har Erhvervsstyrelsen fremsendt 24 underretninger til Hvidvasksekretariatet.

Spillemyndigheden

Spillemyndigheden skal føre tilsyn med de cirka 50 spiludbydere, der er fuldt omfattede af hvidvaskloven, og cirka 300 spiludbydere, der er delvist omfattede af loven, jf. hvidvaskloven § 1, stk. 1, nr. 19.

Spillemyndigheden har i perioden 2018-2021 gennemført et full scope-tilsyn, seks ad hoc-tilsyn samt ni temabaserede tilsyn.

Spillemyndigheden har i samme periode reageret med to krav om straksforbedringer, ni påtaler, seks påbud og en politianmeldelse. De fleste påbud og påtaler faldt i 2021 med henholdsvis otte påtaler og tre påbud. Yderligere har Spillemyndigheden fremsendt tre underretninger til Hvidvasksekretariatet.

Ud af de cirka 50 spiludbydere, der er fuldt ud omfattede af hvidvaskloven, er flere placeret i udlandet fx i Malta, Gibraltar og i Estland. Godt 20 spiludbydere er placeret i Malta, og her er Spillemyndighedens tilsynsmuligheder med fysiske tilsyn begrænset, fordi de ikke må udføre on-site tilsyn uden for dansk jurisdiktion. Som et alternativ til on-site tilsyn holder Spillemyndigheden et virtuelt møde af en dags varighed med spiludbyderne, hvor Spillemyndigheden stiller relevante spørgsmål, og hvor spiludbyderne får mulighed for at vise deres systemer ved at dele deres skærm under mødet, hvis der er behov herfor. Mødets indhold indgår i Spillemyndighedens vurdering af den enkelte spiludbyders overholdelse af hvidvasklovens forpligtelser.

Spillemyndigheden har hjemmel til at give påtaler, påbud og til at anmelde en spiludbyder til politiet. Spillemyndigheden har ikke kompetence til at udstede administrative bøder, hvilket flere andre europæiske spillemyndigheder har.

Advokatsamfundet

Advokatsamfundet skal føre tilsyn med omkring 3.000 advokater, der er omfattet af hvidvaskloven, jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13.

I modsætning til de tre ovenfor nævnte tilsynsmyndigheder er Advokatsamfundet ikke en del af den offentlige forvaltning, men en ved lov oprettet og reguleret institution, som udgøres af alle danske advokater, og Advokatsamfundet udgør dermed et selvregulerende organ for branchen.

Advokater er omfattet af hvidvaskloven i en række nærmere afgrænsede sagsområder nævnt i hvidvaskloven, hvor de gennemfører en transaktion eller rådgiver om en transaktion. Det er således ikke alle forretningsområder for advokater, hvor advokaten er omfattet af hvidvaskloven og pligten til at underrette. Advokater er omfattet af hvidvaskloven, når de yder bistand ved rådgivning om eller udførelse af transaktioner for deres klienter i forbindelse med en række opregnede aktiviteter i hvidvaskloven. De er dog ikke omfattet af underretningspligten, når de forsvarer eller repræsenterer klienten under eller i forbindelse med retssager, straffesager, testamenter, ægtepagter, inkasso og sager, hvor der ikke indgår en transaktioner eller rådgivning om en transaktion.

Advokater er ligesom andre brancher forpligtede til at underrette, hvis de i et sagsområde omfattet af hvidvaskloven får mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Der er dog for advokater i hvidvasklovens § 27 en særlig undtagelse til underretningspligten, som er indført for at balancere hensynet til den enkelte borgers retssikkerhed over for hensynet til at underrette Hvidvasksekretariatet. Advokater skal underrette ved mistanke om hvidvask i sagområder, der er omfattet af hvidvaskloven, men skal ikke udtræde af disse sager. Er sagsområdet derimod *ikke* omfattet af hvidvaskloven, skal advokater udtræde af en sag, hvis de får mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Ved sidstnævnte tilfælde skal advokaten ikke underrette Hvidvasksekretariatet om det mistænkelige forhold eller transaktion, da transaktionen eller forholdet ikke er omfattet af hvidvaskloven. Hvis en person, som ikke er klient hos en advokat, retter henvendelse til advokaten, og advokaten ved eller burde vide, at formålet er at hvidvaske penge eller finansiere terrorisme, skal advokaten underrette Hvidvasksekretariatet.

Advokatsamfundet har i perioden 2018-2021 gennemført 659 on-site tilsyn (fysiske tilsyn) og 189 off-site (onlinetilsyn). Antallet af fysiske tilsyn er jævnt fordelt over årene, dog med et markant fald i 2021, hvor størstedelen af onlinetilsynene (189) blev foretaget.

Advokatsamfundet har også mulighed for at anmode om en skriftlig redegørelse, men der er ingen opgørelser over, i hvor mange tilfælde det er sket. Advokatsamfundet har gjort Hvidvasksekretariatet opmærksom på, at der fra 2021 ændres i opgørelsesmetoden, så hver enkelt advokat og advokatvirksomhed tæller som tilsyn. Det vil sige, at et tilsyn hos en advokatvirksomhed med 12 advokater tæller som 13 tilsyn (en virksomhed plus 12 advokater). Dette sker for at kunne dokumentere, at Advokatsamfundet fører tilsyn med alle advokater og advokatvirksomheder. Den opgørelsesmetode er anderledes end for de øvrige tilsynsmyndigheder, hvor et tilsyn dækker en samlet virksomhed.

Advokatsamfundet har i samme periode reageret med 81 henstillinger (indført i 2021), 342 påbud og 24 indbringelser for Advokatnævnet. Der har i perioden ikke været foretaget nogen politianmeldelser. Yderligere har Advokatsamfundet fremsendt to underretninger til Hvidvasksekretariatet.

Af EU's supranationale risikovurdering fremgår, at medlemsstater kan tillade selvregulerende organer at føre tilsyn med ikke-finansielle brancher, og at tilsynet med disse brancher i langt de fleste medlemsstater stadig lider under svagheder med hensyn til kontrol, vejledning og indberetning fra retlige aktører, især til den finansielle efterretningsenhed (Europa-Kommissionen 2022: 198-199). I Danmark fører Advokatsamfundet et risikobaseret tilsyn med alle advokater og advokatvirksomheder, hvor der inden for tre eller seks år – afhængig af risikoklassificering – føres tilsyn med advokater, som har sager omfattet af hvidvaskloven. Der er endvidere mulighed for i konkrete tilfælde at udtage særlige advokatvirksomheder til oftere eller udvidede tilsyn.

TILSYNSMYNDIGHEDERNES KONTROLTRYK OG REAKTIONER

Der er stor forskel på, hvor mange virksomheder og personer de enkelte tilsynsmyndigheder er ansvarlige for at føre tilsyn med, samt hvordan virksomhederne er organiseret og struktureret, og eventuelt hvor de geografisk er placeret. Kontroltrykket varierer meget på tværs af tilsynsmyndighederne. Set i forhold til antallet af virksomheder, som tilsynsmyndighederne har ansvar for, så er antallet af virksomheder og personer, som Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen har været på inspektion hos, begrænset.

Det er ikke særegent for tilsynsmyndighederne på hvidvaskområdet. Det gælder også på andre tilsynsområder, at andelen af kontrollerede virksomheder og personer er begrænset i forhold til populationens størrelse. Hertil kommer, at tilsynsindsatsen som nævnt ikke skal være repræsentativ, men risikobaseret.

Det gør det vanskeligt alene på baggrund af antal virksomheder og personer, der er ført tilsyn med, at vurdere, i hvilket omfang kontroltrykket inden for de enkelte myndigheder udgør en sårbarhed. Hvis vi antager, at langt de fleste underretningspligtige kender deres hvidvaskrisici samt håndterer de risici og fremsender underretninger til Hvidvasksekretariatet, når de oplever mistænkelig adfærd, samt at tilsynsmyndighederne har identificeret de risikofyldte brancher, virksomheder og personer, som ikke gør det, så kan et begrænset antal tilsyn være tilstrækkeligt, fordi det centrale er, at kontrollen skal målrettes de mest risikofyldte virksomheder og personer. Det stiller store krav til risikoforståelsen hos såvel de underretningspligtige som myndighederne. Som nævnt er risikoforståelsen bedre i nogle brancher end i andre, og der er også meget store forskelle på, hvor meget de enkelte brancher og virksomheder underretter.

I de tilfælde, hvor risikoforståelsen generelt er lav og/eller de underretningspligtige ikke i tilstrækkelig grad håndterer risiciene, herunder sender relevante oplysninger til Hvidvasksekretariatet, vil et lavere kontroltryk øge sårbarheden. I de tilfælde, hvor risikoforståelsen generelt er høj, og/eller de underretningspligtige håndterer risici, herunder sender relevante underretninger til Hvidvasksekretariatet, vil et lavere kontroltryk ikke nødvendigvis øge sårbarheden.

I brancher, hvor risikoforståelsen anses for at være relativt høj, som fx pengeinstitutter, reagerer tilsynsmyndigheden dog i langt de fleste tilfælde med at give den pågældende virksomhed et påbud for forskellige forseelser i hvidvaskloven. Det kan betyde, at tilsynsmyndigheden har identificeret de rette højrisiko-aktører. Det kan også indikere, at der trods en høj risikoforståelse fortsat er udfordringer i branchen med at identificere og håndtere risici, og her vil et begrænset kontroltryk øge sårbarheden i forhold til hvidvask. De branchespecifikke risici, risikoforståelsen i brancherne og underretningsniveauet er nogle af de faktorer, der indgår i udvælgelsen af de risikobaserede tilsyn.

Tilsynsmyndighedernes reaktionsmuligheder og anvendelsen af dem kan have flere formål. På tværs af landene i FATF-regi og i EU er der forskellige lovgivningsmæssige rammer og kulturer på området. Det gør det vanskeligt at sammenligne på tværs af landene.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at antallet og størrelsen af reaktioner, herunder påbud, påtale, risikooplysning med videre, politianmeldelser og administrative bødeforelæg samlet set i forhold til risikoen for hvidvask i Danmark, er begrænsede. De vil dermed forventeligt ikke have den forebyggende og afskrækkende effekt, som såvel FATF som EU lægger op til, og som vi ser i andre lande, hvor fx bøderne i flere tilfælde er markant større. I denne vurdering indgår også betragtninger af de underretningspligtiges forståelse for hvidvaskrisici og de forpligtelser, der ligger i at være underlagt hvidvaskloven, som i visse brancher er utilstrækkelig.

Finanstilsynet fik den 10. januar 2020 en bred adgang til at udstede administrative bødeforelæg i forhold til overtrædelser af hvidvaskloven. Den brede adgang betyder, at der kan udstedes bøder for en overtrædelse af en længere række af hvidvasklovens bestemmelser. Formålet med muligheden for at udstede administrative bødeforelæg er at sikre, at Finanstilsynet kan sanktionere lovovertrædelser hurtigt og effektivt. Finanstilsynet har i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der kan udstedes et administrativt bødeforelæg samme bevisbyrde som anklagemyndigheden og politiet. I Danmark er det i henhold til grundloven domstolene, der kan give bøder. Bevisvurderingen i en sag må ikke give anledning til væsentlig tvivl, og der skal således være tale om en klar lovovertrædelse. Hvis virksomheden ikke erkender forholdene eller ikke vil vedtage det administrative bødeforelæg, anmeldes sagen til politiet. Der er i perioden fra 10. januar 2020 til 31. december 2021 udstedt ét administrativt bødeforelæg på 50.000 kroner til en virksomhed for overtrædelse af hvidvasklovens § 40 om at udøve valutavekslingsvirksomhed uden tilladelse hertil.

De 50.000 kroner er en minimumsbøde. De øvrige tilsynsmyndigheder har ikke lovhjemmel til at udstede administrative bødeforelæg. De politimæssige reaktioner i forhold til hvidvask i form af efterforskninger, sigtelser og domme for perioden 2018-2021 er behandlet i kapitel 1 *Hvidvask i Danmark*.

Der kan være flere årsager til, at antallet af tilsynsreaktioner i Danmark er begrænset. Det kan fx skyldes et begrænset antal tilsyn, tilsynsmyndighedernes ressourcer, praksis for anvendelse er reaktioner, manglende eller begrænset lovhjemmel til reaktioner eller praksis i forbindelse med fastsættelse af bødestørrelser. I Danmark fastsættes bødernes størrelse i praksis af anklagemyndigheden og domstolene.

Hvis reaktionerne i Danmark er relativt få og ikke virker afskrækkende, kan det gøre det mere attraktivt for kriminelle aktører at oprette virksomheder i Danmark, der er omfattet af dansk tilsyn frem for tilsyn i de lande, hvor bøderne er markant større. Den sårbarhed øges i takt med, at hvidvaskreglerne strammes i Europa og i andre dele af verden.

Som det fremgår af kapitel *2 Danmark 2022-2025*, medfører den teknologiske udvikling og stigende digitalisering også nye virksomhedsstrukturer og organisationsformer, fx mindre, internetbaserede virksomheder med stor omsætning, der ikke nødvendigvis har en fælles kontoradresse, men alene et fælles sted online, registreret i et andet land. Når virksomhederne ikke er etableret i Danmark, er de ikke under tilsyn af de danske myndigheder, men derimod under tilsyn af myndighederne i det land, hvor de er etableret. Det stiller nye krav til tilsynsmyndighedernes samarbejde på tværs af landegrænser og til, at politimyndighederne orienterer tilsynsmyndighederne i Danmark om mistanker, som de danske tilsynsmyndigheder herefter kan orientere tilsynsmyndighederne i andre lande om.

Hvidvasksekretariatet har ikke mulighed for at vurdere, i hvilket omfang kontroltrykket hos tilsynsmyndighederne udgør en sårbarhed. Hvidvasksekretariatet vurderer, at antallet og størrelsen på tilsynsmyndighedernes reaktioner udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

HVIDVASKSEKRETARIATET ER BLEVET STYRKET, MEN VIDEN KAN NYTTIGGØRES BEDRE

Hvidvasksekretariatet udgør en af de centrale enheder i den danske hvidvaskindsats, og det er afgørende for hele kæden, at den viden, der er i underretningerne, øvrige rapporter og det internationale samarbejde, rettidigt formidles til dem, der skal bruge den viden til at udarbejde opdaterede og retvisende risikovurderinger og til daglig monitering. Denne risikovurdering er en del af den indsats, ligesom andre typer af rapporter, fx kvartalsrapporter, årsrapporter, orienteringsskrivelser, efterretninger, oplæg, møder med videre, der skal sikre den nødvendige videndeling.

Hvidvasksekretariatet modtager dagligt flere hundrede underretninger. Stigningen i underretninger i perioden fra 2018-2021 betyder, at Hvidvasksekretariatet ikke behandler underretningerne gennem manuelle processer, og det vil ofte heller ikke være meningsfuldt, da en underretning typisk består af data på noget, der har vakt mistanke, men ikke i sig selv nok til at udgøre en sag. Siden 2018 er antallet af medarbejdere i Hvidvasksekretariatet steget fra knap 16 til 35 årsværk plus studentermedarbejdere. En del af disse nyansatte er data scientists, og disse nye kompetencer og kapaciteter skal understøtte Hvidvasksekretariatet med mere intelligente screeninger og analyser af underretninger.

Flere oplysninger videregives, men der er fortsat potentiale for yderligere nyttiggørelse, særligt i forhold til deling af oplysninger med internationale parter

For effektivt at kunne modtage og analysere underretningerne har Hvidvasksekretariatet styrket den intelligente screening af underretninger, udviklet bedre måludpegningsmodeller og programmer, der automatiserer langt størstedelen af arbejdet med at sende underretninger til Skattestyrelsen, der modtager flest efterretningsoplysninger fra Hvidvasksekretariatet. Det har også øget andelen af underretninger, der videregives til andre myndigheder.

Det er vanskeligt at sætte mål for antallet af videregivelser, da det afhænger af kvaliteten i underretningerne. Der er fortsat potentiale i yderligere at dele og nyttiggøre underretningerne i såvel en national som i en international kontekst.

Det internationale samarbejde på tværs af grænserne er styrket de senere år, og FATF, Egmont (som er et internationalt samarbejde mellem verdens FIUer) og EU tilskynder til endnu mere samarbejde på tværs af FIUerne, dels for at kunne følge de pengespor, der involverer udlandet i enten sløring eller integrationsfasen, og dels for at få identificeret og håndteret de grænseoverskridende kriminelle netværk. I det samarbejde er det afgørende, at informationer deles rettidigt. Hvidvasksekretariatets erfaring er, at samarbejdet i visse tilfælde er effektivt. Informationer deles hurtigt mellem en række lande fx Sverige, Rumænien, Polen og Tyskland. Men der er også lande, hvor deling af oplysninger og efterretninger tager længere tid, eller hvor der ingen deling er. Deling af oplysninger mellem Danmark og lande uden for EU er udfordret, både i forhold til antal og proces.

Hvidvasksekretariatet deltager i forskellige internationale fora og udveksler løbende oplysninger med samarbejdspartnere, som det også fremgår af kapitel 1 *Hvidvask i Danmark*. Antallet af modtagne oplysninger eller videregivelser til internationale samarbejdspartnere afspejler dog ikke risikoen for hvidvask gennem grænseoverskridende aktiviteter. Et fortsat mere globalt og fragmenteret betalingslandskab øger den sårbarhed.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at deling og nyttiggørelse af Hvidvasksekretariatets oplysninger med andre nationale myndigheder udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at manglende deling og nyttiggørelse af Hvidvasksekretariatets oplysninger med internationale samarbejdspartnere udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

Begrænset mulighed for nyttiggørelse af udenlandske efterretninger hos myndighederne

Når Hvidvasksekretariatet spontant eller på anmodning modtager efterretninger fra udenlandske FIUer, er disse som udgangspunktet behæftet med mærket 'Intelligence purpose only'. Det betyder, at oplysningerne ikke kan eller må anvendes som andet end efterretninger, medmindre den FIU, der sender oplysningerne, accepterer at ophæve mærkningen, således at oplysningerne kan indgå som et bevis i en straffesag. Såfremt den afgivende FIU ikke vil løfte begrænsningerne, vil det være vanskeligt for politiet at modtage og skærme de udenlandske efterretningsoplysninger, idet oplysningerne vil indgå som beviser i sagsmaterialet i forbindelse med oprettelsen og behandlingen af en straffesag, og den deraf følgende aktindsigtsadgang for en forsvarer i sagen.

Det er dog efter retsplejelovens § 729 c muligt for retten efter anmodning fra politiet at begrænse forsvarets og sigtedes ret til aktindsigt i oplysningerne, såfremt visse hensyn taler herfor.

Det forekommer, at Hvidvasksekretariatet ligger inde med oplysninger fra udlandet, der kan være relevante for andre myndigheder i forbindelse med deres opgavevaretagelse. Det kan fx være sager om alvorlig personfarlig kriminalitet. Såfremt den afgivende FIU ikke vil give samtykke til anvendelsen af oplysningerne til et andet formål, er Hvidvasksekretariatet forhindret i at videregive oplysningerne til politiet på grund af politiets manglende muligheder for at modtage disse oplysninger. Det har kun været muligt i få tilfælde at få den afgivende FIU til at løfte begrænsningerne. Da Hvidvasksekretariatet ikke efterforsker straffesager, behandles oplysningerne ikke yderligere, men indgår i Hvidvasksekretariatets videre arbejde.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at manglende nyttiggørelse af udenlandske efterretninger udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

ØGET BRUG AF DANSKE FINANSIELLE EFTERRETNINGER I POLITIET, MEN RELATIVT FÅ HVIDVASKSAGER LØFTES PÅ BAGGRUND AF UNDERRETNINGER

Økonomisk kriminalitet udfordrer politiet

Danmark er et trygt land med en lav kriminalitetsrate. Opdagelsesprocenten varierer mellem de forskellige kriminalitetsområder, men som det er gældende for alle lande, gælder det også i Danmark, at politiet har vanskeligt ved at opdage og retsforfølge sager om økonomisk kriminalitet og hvidvask. Det skyldes særligt mængden af sager om økonomisk kriminalitet, som indeholder alt fra meget simple sager til sager med stor kompleksitet. Hertil kommer, at mens kriminaliteten og flytning af midlerne foregår stadig hurtigere og på tværs af landegrænser, bliver efterforskningen vanskeligere og bevisbyrden stadigt tungere, fordi der skal indhentes beviser fra mange forskellige aktører, platforme og jurisdiktioner, der ikke alle er samarbejdsvillige. Konkrete sager med fx fakturafabrikker har vist, at det er meget vanskeligt at få materiale til efterforskning fra nye digitale banker.

Stigende brug af finansielle oplysninger i politiet

I de senere år er politiets brug af finansielle oplysninger og efterretninger steget i forsøget på at kortlægge pengesporet i konkrete efterforskninger, uanset om de handler om økonomisk kriminalitet eller ej. Siden 2021 har dansk politi haft mulighed for at se, om Hvidvasksekretariatet har underretninger om konkrete personer eller virksomheder, som de kan ansøge Hvidvasksekretariatet om at få adgang til. Stadig flere underretninger indgår i politiets arbejde med at forebygge og efterforske kriminalitet.

I den seneste feedbackundersøgelse, som Hvidvasksekretariatet har udarbejdet for andet halvår 2020, fremgår det, at 48 pct. af de videregivelser, herunder svar på forespørgsler fra politiet, som Hvidvasksekretariatet har sendt til politiet i andet halvår af 2020, indgår i en konkret efterforskning. Ti pct. af videregivelserne fører til en dom eller anden afgørelse. Hvidvasksekretariatet bemærker, at en del af sagerne ikke er endeligt afsluttede på opgørelsestidspunktet.

Endvidere bemærker Hvidvasksekretariatet, at videregivelserne ikke i alle tilfælde anvendes til efterforskninger om hvidvask, men også er nyttige i politiets arbejde med at forebygge og efterforske anden kriminalitet. Det er et begrænset antal efterforskninger om hvidvask, der igangsættes på baggrund af underretninger.

Hvidvasksekretariatet udarbejder også måludpegningsoplæg, hvor der identificeres aktører og netværk, som sendes til politiet til videre efterforskning eller til andre relevante myndigheder. Måludpegningsoplæg er ofte omfattende analyser, der adskiller sig fra andre videregivelser ved, at måludpegningsoplæg har potentiale til at skabe et analytisk grundlag for planlægning af en efterforskning, yderligere efterretningsindhentning eller operative indsatser samt af kontrol- og tilsynsbesøg.

Hvidvasksekretariatet har i 2021 udarbejdet og videregivet oplysninger i 25 måludpegningsoplæg, hvoraf 22 blev sendt til politiet og tre blev sendt til PET.

Der efterforskes relativt få hvidvasksager på baggrund af underretninger

Erfaringerne viser, at de større hvidvasksager er svære og ressourcekrævende at efterforske. De omhandler typisk mange aktører, både danske og udenlandske, flere hundrede virksomheder og kunder med transaktioner på tværs af jurisdiktioner. Når de store sager skal løftes, skal der afsættes mange ressourcer.

I 2018 blev straffeloven ændret, så det nu er muligt at dømme for hvidvask, uden at anklagemyndigheden skal bevise, hvilken form for kriminalitet de hvidvaskede penge stammer fra. Tanken er, at det skal lette bevisbyrden, idet det ikke længere skal bevises, hvilken konkret forbrydelse der ligger forud.

Der har været behandlet en del sager ved byretterne, hvor de tiltalte er dømt for hvidvask efter den nye bestemmelse i straffelovens § 290 a. Der er foreløbigt afgjort få sager i landsretterne, hvor der i ét tilfælde blev dømt for forsøg og dermed ikke fuldbyrdet hvidvask. Anklagemyndigheden vurderer, at efterforskning og tilskæring af sagerne vil blive mere effektiv i de kommende år i takt med, at domstolenes praksis udvikler sig. Det kan have betydning for, om politiet arbejder videre med et måludpegningsoplæg fra Hvidvasksekretariatet, når de skal prioriteres blandt de mange sager, som tilgår dansk politi. De politimæssige reaktioner i forhold til hvidvask i form af efterforskninger, sigtelser og domme for perioden 2018-2021 er behandlet i kapitel 1 *Hvidvask i Danmark.*

I forhold til hvor mange underretninger og måludpegningsoplæg, som sendes fra Hvidvasksekretariatet til politiet, er antallet af efterforskninger om hvidvask, der igangsættes *på baggrund af underretninger,* begrænset. Politiet anvender knap halvdelen af de underretninger, der videresendes, i deres arbejde, men underretningerne i sig selv fører kun i mindre omfang til igangsættelse af efterforskninger i hvidvasksager. Det skyldes blandt andet, at der er stor forskel på at underrette om hvidvask, at finde grundlag for efterforskning og tiltalerejsning og endelig at løfte en sag i retten. Hertil kommer, at underretninger og måludpegningsoplæg fra Hvidvasksekretariatet kan være komplekse at efterforske, og dermed skal der prioriteres i forhold til politiets øvrige opgaver. Det skal dog samtidig bemærkes, at antallet af sager om hvidvask er steget de seneste år, og at det er vanskeligt for politiet at kortlægge, om en underretning har ført til en sag, fordi politiets registrering ikke i alle tilfælde gør det muligt for politiet at følge det videre arbejde med underretningerne.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at dansk politi løfter relativt få hvidvasksager på baggrund af underretninger, og at det udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask. Hvidvasksekretariatet bemærker, at der i antal fældende afgørelser om grov og simpel hvidvask er en stigning i undersøgelsesperioden, som fortsætter ind i 2022.

STIGENDE FOKUS PÅ BESLAGLÆGGELSER, MEN FÅ MIDLER BESLAGLÆGGES OG KONFISKERES

Som det fremgår af kapitel 1 *Hvidvask i Danmark* kan en underretning indeholde mulighed for beslaglæggelse. Når Hvidvasksekretariatet modtager en underretning, hvor der er mulighed for at beslaglægge penge, foretager Hvidvasksekretariatet en beslaglæggelse i henhold til retsplejeloven. Hvidvasksekretariatet fremsender herefter sagen til den relevante politikreds eller NSK til videre foranstaltning.

I 2021 modtog Hvidvasksekretariatet 550 underretninger, hvor der var mulighed for at beslaglægge i alt godt 315 millioner kroner, og foreløbige tal viser, at der er beslaglagt i alt 47,6 millioner kroner, heraf er foreløbig 1,6 millioner kroner konfiskeret.

Den 1. januar 2022 trådte den nye Fast Track-ordning i kraft, hvor Hvidvasksekretariatet efter modtagelsen af en Fast Track-underretning inden udløbet af den efterfølgende bankdag skal træffe beslutning om, hvorvidt der foretages en midlertidig beslaglæggelse af beløbet.

Hvis Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er grundlag for midlertidig beslaglæggelse, giver Hvidvasksekretariatet det relevante pengeinstitut besked om at "fryse pengene". Derefter fremsender Hvidvasksekretariatet hurtigst muligt sagen til den relevante politikreds eller NSK til videre foranstaltning, herunder til vurdering af, hvorvidt sagen skal efterforskes, og beslaglæggelsen skal opretholdes. Politiet har herefter syv dage til at påbegynde en eventuel efterforskning og vurdere grundlaget for, om beslaglæggelsen skal opretholdes som en almindelig beslaglæggelse. Fra 1. januar til 1. oktober 2022 har Hvidvasksekretariatet identificeret 33 tilfælde af Fast-Track-hvidvaskunderretninger med mulighed for beslaglæggelse af i alt godt 128 millioner kroner, hvoraf der i 22 sager er foretaget midlertidig beslaglæggelse af cirka 97 millioner kroner. Disse er i perioden blevet videregivet til politikredsene, der i ti af sagerne har foretaget beslaglæggelse af samlet 32 millioner kroner.

FATF vurderer, at kun én pct. af de værdier, der kunne beslaglægges i et globalt perspektiv, rent faktisk bliver det (AML Intelligence 2022).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de relativt få beslaglæggelser og konfiskationer udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

4.5 ØKONOMISKE OG TEKNOLOGISKE FAKTORER

DET GLOBALE OG FRAGMENTEREDE BETALINGSLANDSKAB

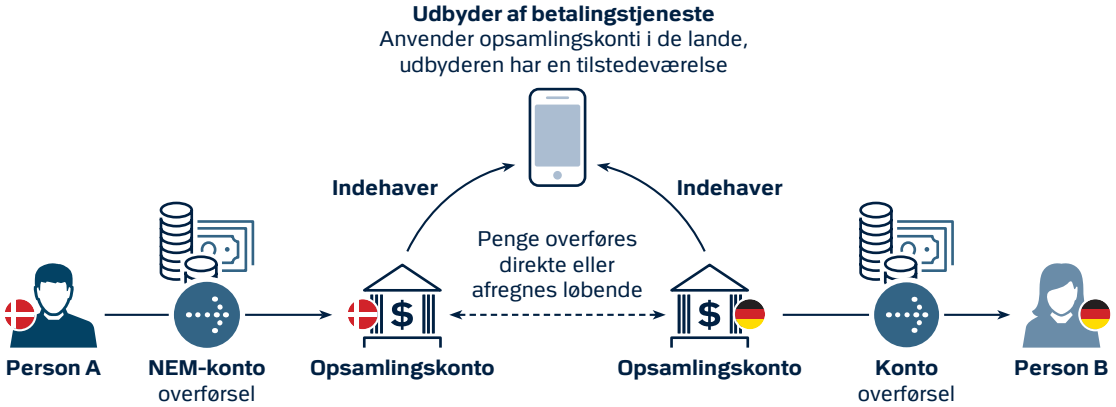
De økonomiske faktorer, der udgør de største sårbarheder på hvidvaskområdet, er de grænseoverskridende aktiviteter samt de øgede muligheder for anonyme transaktioner. Som det fremgår af kapitel 2 *Danmark 2022-2025*, sker der en stigende fragmentering af det globale betalingslandskab. Fintech-industrien muliggør hurtige og i visse tilfælde svært sporbare transaktioner, hvor forretningsforbindelser uden direkte kontakt bliver stadigt mere almindelige. Det giver betydelige fordele for forbrugere og virksomheder, men kan også udgøre større risici (Europa-Kommissionen 2022: 86-93).

Introduktionen af nye betalingsteknologier og -produkter betyder et mere fragmenteret og internationalt betalingsmarked, som gør det vanskeligt for de enkelte underretningspligtige og myndigheder at have overblik over kundernes samlede finansielle forhold.

Det bliver dermed vanskeligere at identificere afvigelser og mistænkelig adfærd.

Brug af udenlandske bankkonti, eWallets, kryptoaktiver med videre, bidrager til at sløre midlers oprindelse og gør det muligt at flytte værdier til og fra flere konti på tværs af landegrænser på sekunder, herunder til jurisdiktioner med et lavere niveau af tilsyn end i Danmark. Aktiviteter, der delvist foregår i udlandet, øger risici for hvidvask, fordi det er vanskeligere for de underretningspligtige og myndighederne at følge aktiviteterne og at handle rettidigt på mistænkelige handlinger. Det ved de kriminelle aktører, og de misbruger adgangen i udlandet til at placere, sløre og integrere deres ulovlige udbytte. I sager vedrørende kædesvig og momskarruseller ser Skattestyrelsen i stigende grad overførsler til udlandet via nye digitale banker og betalingsplatforme.

Illustration 4: Eksempel på fragmentering af betalingslandskabet

Fragmenteringen af betalingslandskabet kommer til at fortsætte de kommende år, og det får betydning for hvidvaskområdet på flere niveauer:

- Det bliver vanskeligere for de underretningspligtige at have overblik over kundernes samlede finansielle forhold og dermed også vanskeligere at identificere afvigende og mistænkelig adfærd.
- Flere hvidvaskaktiviteter vil foregå gennem betalingsstrukturer i udlandet og er dermed delvist skjult for danske myndigheder.
- Handel med kryptoaktiver på udenlandske platforme er vanskelig at identificere, fordi Skattestyrelsen ikke per automatik modtager oplysninger om beholdninger.
- Der skal findes nye måder at indrette hvidvaskindsatsen på, når det handler om de nye teknologier, som fx DeFi.
- Der er brug for kompetencer, der forstår de nye forretningsmodeller og kan omsætte den viden til værktøjer, som myndigheder og øvrige aktører kan anvende i kampen mod hvidvask.

En række reguleringstiltag af fintech-industrien pågår i flere lande og regioner i disse år. I EU-regi sker det fx via implementering af det femte hvidvaskdirektivs bestemmelser om udbydere af virtuelle valutaer og udbydere af virtuelle tegnebøger med mere. Danmark har implementeret det femte hvidvaskdirektiv. Det vil forventeligt betyde, at hvidvask gennem disse kanaler vil flytte derhen, hvor reguleringerne er svagere.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det globale og mere fragmenterede betalingslandskab udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

KRIMINELLE AKTØRERS BRUG AF KONTANTER SKABER EN KONTANTBASERET UNDERGRUNDSØKONOMI

Kriminelle miljøer anvender kontanter, fordi det muliggør anonymitet. Det skaber en kontantbaseret undergrundsøkonomi. De kriminelle aktører anvender kontanterne til yderligere kriminalitet fx ved at sælge dem til virksomhedsejere, der vil aflønne ansatte sort, eller ved at udføre dem til lande med større kontantøkonomier og/eller lande med ringere hvidvaskforanstaltninger. Denne undergrundsøkonomi gør det også muligt at overføre værdier gennem blandt andet uformelle pengeoverførselssystemer såsom hawala. Herved kan kontanter cirkulere i Danmark, mens værdien overføres til udlandet (læs yderligere om uformelle pengeoverførselssystemer i kapitel 5 *Metoder til hvidvask*).

Det er relativt nemt at ud- og indføre kontanter i Danmark ved at smugle dem ud eller ved at deklarere dem, fordi deklarationen kan virke som et legalitetsstempel. Deklarationen viser alene, at der er angivet en vis mængde penge til ind- eller udførsel, og at det er angivet, hvor pengene stammer fra.

Men om denne forklaring er rigtig, fortæller deklarationen ikke noget om.

Det er naturligvis vanskeligt at kontrollere ind- og udførsel af kontanter langs Danmarks knap 9.000 kilometerlange kystlinje, men Toldmyndighederne finder fortsat mange kontanter, der bliver forsøgt smuglet ud af landet. I 2019-2021 tilbageholdt Toldstyrelsen samlet 45 millioner kroner fra primært privatrejsende, der bevidst eller ubevidst overtrådte reglerne (Toldstyrelsen 2022:1-2). De store summer af deklarerede og ikke-deklarerede kontanter udgør en risiko for hvidvask.

Selvom der er sat grænser for, hvor mange midler rejsende må føre ind og ud af landet uden at deklarere dem, og selvom kontantforbuddet har begrænset mulighederne for at anvende kontanter til køb af varer og tjenesteydelser, så spiller kontanter fortsat en vigtig rolle i mange kriminelle aktiviteter og skaber en kontantbaseret undergrundsøkonomi.

Kontantbeholdningen i Danmark er stigende på trods af, at færre og færre borgere bruger kontanter (Danmarks Nationalbank 2022d).

Vi ved fra danske hvidvasksager, at sorte kontanter blandes med lovlig omsætning i kontantbaserede brancher, og efterretninger peger på, at prisen for danske kroner i de kriminelle miljøer er stigende, fordi der er efterspørgsel på dem fra virksomheder, der ønsker af aflønne deres medarbejdere sort.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktørers brug af kontanter fortsat udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET UDVEKSLING AF INFORMATIONER OM INTERNATIONAL VAREHANDEL

Myndighedernes og de underretningspligtiges fokus på kontanter får i nogen grad de kriminelle aktører til at bytte kontanter ud med højværdivarer, fx guld, som de tager med over grænsen og formentlig får ombyttet til penge elle andre værdier. Europa-Kommissionens supranationale risikovurdering 2022 peger på, at guld og ædelsten er højrisikoområder for hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 164-169).

Fra juni 2021 har guld (barrer og klumper med en høj renhed) været angivelsespligtigt, når den samlede værdi svarer til 10.000 euro eller derover (jf. EU's pengeforordning og toldloven). I perioden juni 2021 til 31. december 2021 tilbageholdt Toldstyrelsen guld for 300.000 kroner (Toldstyrelsen 2022: 2). Der er siden juni 2021 sket en stigning i antallet af angivelser om guld, men det er ikke muligt på baggrund af stigningen i angivelserne at vurdere, om der er tale om en generel stigning af ind- og udførsel af guld.

Ifølge FATF udgør handelsbaseret hvidvask en global trussel på hvidvaskområdet, Hvidvasksekretariatet vurderer, at handelsbaseret hvidvask også udgør en høj risiko i Danmark (se kapitel 5 *Metoder til hvidvask*). Danmark er en lille og åben økonomi med en relativt stor international handel, herunder en stor andel af import og eksport, der sker via containere til og fra danske havne. Som nævnt i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* går 90 pct. af dansk import og eksport gennem havnene, hvoraf to tredjedele sker i Aarhus Havn.

Det gælder i Danmark som i øvrige lande, at ikke alle containere kontrolleres. Kontrollen tager udgangspunkt i en risikobaseret tilgang, der tilstræber, at de mest risikofyldte kontrolleres, så der samtidig kan opretholdes en smidig handelsstruktur. Samtidig kan Hvidvasksekretariatet konstatere, at der modtages få underretninger om handelsbaseret hvidvask. Det er også Hvidvasksekretariatets opfattelse, at viden om handelsbaseret hvidvask i visse tilfælde er begrænset hos såvel underretningspligtige som myndigheder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender handelsbaseret hvidvask og international handel, herunder over- og underfakturering og over- og underdrivelse af handelsvolumen. Det er ikke muligt for Hvidvasksekretariatet på baggrund af tilgængelige data at opgøre omfanget af handelsbaseret hvidvask i Danmark. Toldstyrelsen og Hvidvasksekretariatet har derfor indledt et tæt samarbejde med henblik på at forstærke indsatsen mod handelsbaseret hvidvask i Danmark og som et led heri undersøge, i hvilket omfang Toldstyrelsen kan levere data, der kan understøtte Hvidvasksekretariatets analyser af udbredelsen af handelsbaseret hvidvask, herunder omfanget af over- og underfakturering.

Identificering af handelsbaseret hvidvask i Danmark kræver et tæt samarbejde og effektiv udveksling af oplysninger mellem blandt andre pengeinstitutter, Toldstyrelsen og Hvidvasksekretariatet samt anvendelse af datamodeller, der kan understøtte identificering af fx over- og underprisfastsættelse, mistænkelige handels- og transaktionsruter med videre på baggrund af blandt andet tolddeklareringer.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at begrænset udveksling af informationer mellem myndigheder i forbindelse med international varehandel udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

UDFORDRINGER MED AT IDENTIFICERE REELLE EJERE I DANMARK OG I UDLANDET

For at sløre ejerskabet af ulovlige midler bruger de kriminelle aktører forskellige teknikker til at forsøge at sikre de reelle ejere anonymitet, fx gennem brug af stråmænd og opsætning af komplekse virksomhedsstrukturer.

FATF har siden 2003 sat fokus på at bekæmpe mulighederne for, at personer og virksomheder kan fortie oplysninger om, hvem der ejer virksomheder og aktiver, for at forebygge hvidvask og sikre muligheden for beslaglæggelser og konfiskation. FATF vurderer, at godt halvdelen af landene lever op til FATF's tekniske standarder, herunder Danmark (FATF 2022c: 32). De store læk af finansielle data, fx Panama Papers, der afslører omfattende brug af dækselskaber i skattelylande, offshore-selskaber, brug af stråmænd og andre metoder til at skjule ejerskaber af virksomheder og aktiver, har skabt øget opmærksomhed på nødvendigheden af, at myndigheder og relevante aktører kan identificere reelle ejere. Europa-Kommissionen vurderer, at det særligt er den ikke-finansielle sektor, der har vanskeligt ved at forstå begrebet reel ejer eller undlader at kontrollere identiteten (Europa-Kommissionen 2019b: 3).

Reelle ejere og cvr-registeret

I Danmark er cvr-registret det autoritative register for grunddata om alle virksomheder, der er forpligtet til at være registreret efter selskabs- eller skatteloven eller anden lovgivning. Siden 23. maj 2017 har alle virksomheder, fonde og foreninger – med få undtagelser jf. EU's hvidvaskdirektiv – haft pligt til at indhente, opbevare og registrere oplysninger om deres reelle ejere, og fra 10. januar 2020 har bestemmelserne også fundet anvendelse for visse udenlandske truster, fx truster, der administreres af en forvalter i Danmark. Det er Hvidvasksekretariatets indtryk, at registrene er stærke, særligt når det handler om mindre komplicerede selskabskonstruktioner, og der ikke er udenlandske ejere.

Det er virksomhederne selv, der registrerer oplysningerne via Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning. Oplysninger om reelle ejere registreres via Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning på Virk.dk, som foretages med MitID. Ved anvendelsen af MitID kan styrelsen se, hvem det er udstedt til, og kan anvende det i forbindelse med styrelsens kontrol af registrering af reelle ejere. For personer med dansk cpr-nummer registreres cpr-nummeret som en del af identifikationskravene, og adresseoplysninger kontrolleres op mod det danske adresseregister (DAR). Endvidere kontrolleres personoplysningerne op mod Det Centrale Personregister (cpr-registreret) for at sikre, at de reelle ejere ikke er afgået ved døden eller er uden en gyldig adresse.

For virksomheder er reelle ejere en fysisk person, der i sidste ende ejer eller kontrollerer en virksomhed ved direkte eller indirekte ejerskab over en tilstrækkelig del af ejerandele eller stemmerettigheder, eller som udøver kontrol over virksomheden på anden vis. Som hovedregel skal reelle ejere, der har en ejerandel på 25 pct. eller mere registreres. I praksis betyder det dog, at mange virksomheder ikke registreres med reelle ejere, hvis ejerandelene er mindre end 25 pct.

For personer er der i registret mulighed for at få adressebeskyttelse, og det er derfor ikke alle personers adresser, der kan søges frem. Adressebeskyttelse betyder, at fysiske personers private adresser ikke vises i cvr-registret. Bopælslandet gøres dog stadig offentligt tilgængeligt i cvr-registret. Denne mulighed har i væsentlig grad mindsket behovet for, at Erhvervsstyrelsen fritager oplysninger i tilfælde, hvor en reel ejer kan være særligt udsat, hvis oplysningerne offentliggøres. Uanset om oplysninger om en bestemt deltager, herunder en reel ejer, er blevet fritaget/beskyttet, bliver oplysningerne stadig registreret hos Erhvervsstyrelsen og stillet til rådighed for de kompetente myndigheder.

Virksomhederne skal mindst en gang årligt undersøge, om de registrerede oplysninger om deres reelle ejere er korrekte.

Den, der registrerer oplysningerne, er underlagt anmelderansvar. Viser det sig, at oplysningerne ikke er korrekte, kan Erhvervsstyrelsen spærre for anmelders adgang til at straksregistrere og anmelde forholdet til politiet.

Siden 1. januar 2021 har der for virksomheder, der er omfattet af selskabsloven, og virksomheder, der skal registreres efter lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, været krav om, at personer, der registres som medlem af ledelsen, skal være personer, der udøver den faktiske ledelse, den såkaldte *stråmandsbestemmelse*. Det betyder, at det ikke er tilladt at registrere en stråmand i virksomhedens ledelse i Danmark. I praksis kan de kriminelle aktører fortsat gøre det, men myndighederne har nu mulighed for at identificere, kontrollere og forebygge stråmandsaktivitet. Indsatsen beror dog på Erhvervsstyrelsens ressourcer til kontrol.

Erhvervsstyrelsen foretager løbende stikprøvekontrol af virksomheder, der har pligt til at registrere reelle ejere. Styrelsen har i kontrollen af oplysninger om reelle ejere særligt fokus på de virksomheder, der har registreret, at de ikke kan identificere virksomhedens reelle ejere, samt virksomheder med ejerskab i et skattelyland, da det er styrelsens erfaring, at en række af disse virksomheder aktivt forsøger at skjule det reelle ejerskab.

Siden 10. januar 2020 har virksomheder og personer, som er omfattet af hvidvaskloven, haft pligt til at foretage indberetning af uoverensstemmelser i oplysninger om reelle ejere, som de bliver bekendte med i forbindelse med udførelsen af kundekendskabsprocedurer, og som ikke stemmer overens med de oplysninger om reelle ejere, der er registreret hos Erhvervsstyrelsen. Hovedparten af indberetninger af uoverensstemmelser om reelle ejere kommer fra banker. En stor del af bankernes indberetninger om uoverensstemmelser er enten ukorrekte eller mangelfulde. Erhvervsstyrelsen modtager endvidere relativt få indberetninger fra henholdsvis advokater og revisorer. Erhvervsstyrelsen har derfor særligt fokus på henholdsvis de mangelfulde indberetninger fra banker og de manglende indberetninger fra advokater og revisorer.

Størstedelen (98 pct.) af de omfattede virksomheder, fonde og foreninger, der skal registrere oplysninger om reelle ejere, har registreret oplysningerne om reelle ejere (pr. 1. august 2022). Restmængden af virksomheder, der ikke har registreret reelle ejere, består hovedsageligt af interessentskaber (I/S), kommanditselskaber (K/S), der er registreringspligtige, fordi de skal registreres for skatte- eller afgiftsmæssige pligter, og almindelige (ikke-erhvervsdrivende) fonde og undtagne fonde. Erhvervsstyrelsen har i 2021 haft fokus på virksomheder med manglende registreringer af reelle ejere og har ad to omgange kontaktet dem. Mange af disse virksomheder har fortsat ikke registreret deres reelle ejere. Erhvervsstyrelsen har alene mulighed for at sanktionere disse virksomheders manglende registrering af reelle ejere med tvangsbøder.

Det er Erhvervsstyrelsens erfaring, at sanktionering af virksomheder ved enten at udstede tvangsbøder eller spærre for anmelders mulighed for at foretage straksregistreringer i Erhvervsstyrelsens it-system ikke effektivt forhindrer kriminelle bagmænd i at indsætte stråmænd som reelle ejere og dermed skjule det reelle ejerskab.

Identifikation kræver andre oplysninger

De underretningspligtige skal altid indhente oplysninger om den eller de reelle ejeres identitet. Det beror på en konkret vurdering, hvordan og hvilke oplysninger den underretningspligtige skal indhente om kundens reelle ejere. Det er den underretningspligtige, der er ansvarlig for at foretage en vurdering af, hvorledes og i hvilket omfang oplysningerne skal kontrolleres. De underretningspligtige kan anvende cvr-registret til at kontrollere de identitetsoplysninger, som de har indhentet på en kunde. Når informationerne ikke er tilgængelige i cvr-registret, eller der er tale om højrisikokunder, skal de underretningspligtige selv indhente informationer fra pålidelige og uafhængige kilder om de reelle ejere.

Det er vanskeligere, særligt når ejerskaberne forgrener sig ud i komplekse selskabskonstruktioner, ejerskaber via fonde og trusts i ind- og udland.

Europa-Kommissionen refererer til et nyere studie, der estimerer, at omkring 1,2 pct. af kapitalselskaberne (limited companies) i EU, England og Schweiz er kontrolleret på måder, hvor det ikke er muligt at identificere de reelle ejere. I nogle lande, fx Holland, er antallet langt større (Europa-Kommissionen 2022: 131).

Dermed udfordres muligheden for at udarbejde en tilbundsgående undersøgelse af, hvem det er, der fx skal have oprettet en bankkonto eller købe et produkt eller en ydelse, og hvor kundens midler stammer fra. Dette gøres ved hjælp af såkaldte kundekendskabsprocedurer, hvor virksomhederne indhenter og kontrollerer kundens identitet og vurderer kundens risikoniveau, og skærpede kundekendskabsprocedurer eller Enhanced Due Dilligence, hvis det handler om højrisikokunder eller politisk eksponerede personer (PEP). Den viden er nødvendig for, at de underretningspligtige har kendskab til deres kunder, så de kan monitere og identificere mistænkelig adfærd.

Nogle virksomheder outsourcer deres kundekendskabsprocedurer. Det kan øge risikoen, når virksomhederne ikke selv oparbejder viden om kunden, men særligt for mindre virksomheder, der ikke har kapaciteter til opgaven, kan det styrke kundekendskabet.

Her er det vigtigt at bemærke, at de underretningspligtige skal kende deres egen kunde, men ikke kundernes kunder. Hvis et værdihåndteringsselskab eller en udenlandsk bank er kunde i en dansk bank, skal den danske bank således kende og vurdere værdihåndteringsselskabet eller den udenlandske bank, men ikke deres kunder. Hvis de finder noget mistænkeligt ved de penge, som værdihåndteringsselskabet eller banken sætter ind eller trækker ud af deres konto, kan de spørge til det. Der kan dermed indsættes et led imellem den underretningspligtige og de kriminelle aktører, hvor det kan være vanskeligere at opdage kriminelle handlinger, fordi de indgår i en stor volumen af transaktioner. Den udenlandske bank vil dog selvstændigt være forpligtet til at foretage kundekendskabsprocedurer af *sine* kunder.

Internationalt er der fokus på at styrke informationen om reelle ejere for at sikre identifikation. G20-landene har forpligtet sig til at implementere og styrke de globale standarder på området (FATF 2022d: 4). En øget kvalitet i registrene i andre jurisdiktioner vil bidrage til mere effektive procedurer for vurdering af reelle ejere i Danmark.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at identifikation af reelle ejere i Danmark udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at identifikation af reelle ejere i udlandet udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

4.6 GEOGRAFISKE FAKTORER

Som nævnt i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* har Danmarks geografiske placering også betydning for hvidvaskaktiviteterne i forhold til, hvor ulovlige midler fra kriminalitet begået i Danmark hvidvaskes, men også i forhold til, hvor ulovlige midler fra kriminalitet begået i udlandet hvidvaskes. Det handler blandt andet om, at de kriminelle aktører misbruger den eksisterende infrastruktur, herunder transportmuligheder.

I forhold til finansielle transaktioner gør teknologien og digitaliseringen de geografiske afstande mindre, fordi der kan flyttes midler hurtigt mellem verdensdele. Danmarks geografiske placering har betydning for de finansielle relationer og samarbejdspartnere, særligt i forhold til korrespondentbankforbindelser. Som det fremgår af kapitel 2 *Danmark 2022-2025* står Danmark for en stor andel af alle Nordisk-Baltiske korrespondentbank-transaktioner. Det kan alt andet lige øge sårbarheden for hvidvask i Danmark, hvis de lande, hvor pengene kommer fra, har svagere hvidvaskforanstaltninger. I givet fald vil man overtage en del af risikoen for den bank, man er korrespondentbank for (læs yderligere i kapitel 6 *Risici for hvidvask i udvalgte brancher* i afsnittet om *Pengeinstitutter*).

Danmarks åbne økonomi med finansielle forbindelser til mange lande gør os attraktive i forhold til sløring af midler, fordi internationale handels- og betalingsstrukturer er etablerede og dermed er tilgængelige, men også fordi transaktioner i og igennem Danmark kan betyde, at aktiviteten undgår at vække mistanke i de næste led i hvidvaskkæden, fordi Danmark ikke betragtes som et risikoland.

De kriminelle aktører misbruger gerne strukturer med volumen for at mindske risikoen for, at deres kriminelle adfærd eller transaktioner ser mistænkelige ud.

INTERNATIONALISERINGEN UDFORDRER JURISDIKTIONER OG KRÆVER ET TÆT INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Mens teknologi nedbryder de geografiske barrierer for handel med varer og tjenesteydelser, og penge kan flyttes over landegrænser på sekunder, så udfordrer geografien myndighedernes arbejde på hvidvaskområdet, fordi tilsynsforpligtelser, håndhævelser og efterforskninger fortsat er skarpt opdelt i jurisdiktioner.

Virksomhedernes klienter, der har transaktioner på tværs af landegrænser, udgør en større risiko, fordi det er vanskeligere at vurdere reelle ejerskaber og deres aktiviteter. På tilsynsområdet er der i flere tilfælde et begrænset samarbejde med andre europæiske tilsynsmyndigheder, og særligt de europæiske spillemyndigheder er udfordrede, idet der er tale om en ikke-harmoniseret branche. Det betyder fx, at der i de enkelte europæiske lande er forskel på, om spilmarkedet er liberaliseret helt eller delvist, eller om der er monopol. Forskelligheden i de europæiske lande medfører, at der ikke altid er et fælles udgangspunkt at samarbejde ud fra.

De grænseoverskridende aktiviteter udfordrer også efterforskningen af sager. Erfaringerne herhjemme og i udlandet viser, at det er vanskeligere at indhente oplysninger fra udenlandske underretningspligtige samt at indhente beviser i øvrigt i lande uden for Danmarks grænser.

Der er stor forskel på mulighederne for og villigheden til samarbejde på tværs af grænserne. Mulighederne for samarbejde kan handle om såvel begrænsede ressourcer som lovgivningsmæssige udfordringer. Der er lande, hvor samarbejdet er institutionaliseret og effektivt, og lande, som ikke reagerer på henvendelser. Disse udfordringer udgør en sårbarhed.

Egmont, FATF og EU arbejder for at styrke det internationale samarbejde, og det fremgår også af den nationale strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering, at det internationale samarbejde fortsat skal prioriteres højt.

I EU's AML-pakke er der lagt op til en væsentlig styrkelse af det internationale samarbejde, særligt med den foreslåede FIU-gren (CSM), der formentlig vil betyde fælles standarder for underretninger og udveksling af oplysninger samt fælles analyser af hvidvask på tværs af EU.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det internationale samarbejde kan styrkes på flere områder, idet det nuværende samarbejde udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

VIRKE I GEOGRAFISKE HØJRISIKOOMRÅDER ØGER RISIKOEN FOR DE-RISKING

Lovgivningen på hvidvaskområdet betyder, at det kan være vanskeligt for nogle virksomheder at bibeholde deres kundeforhold hos de underretningspligtige, hvis de opererer i specifikke geografiske områder. Det kan eksempelvis være højrisikoområder eller lande under øget overvågning, som fremgår på fx FATF's liste over lande med strategiske mangler, den såkaldte 'grå liste', eller Europa-Kommissions liste over højrisikolande. Landene er på listerne, fordi det vurderes, at de ikke lever op til standarderne på hvidvaskområdet. Der er mere end 20 lande på FATF's grå liste.

Virksomheder, der opererer i disse områder, udgør dermed en større risiko som kunde. Det kan betyde, at fx pengeinstitutter ikke ønsker at tilbyde finansielle produkter til disse erhvervskunder, eller at pengeinstitutterne afslutter kundeforhold (de-risking), så kunderne er nødt til at foretage deres transaktioner på anden vis, fx via transport af kontanter eller brug af udenlandske banker. Det samme gælder, hvis bankerne må afslutte relationer til korrespondentbanker. Afslutning af kundeforhold risikerer således også at ramme virksomheder, som af legitime grunde opererer i risikofyldte geografiske områder.

Det samme kan gælde personer. I Danmark er der, som det fremgår af kapitel 2 *Danmark 2022-2025*, godt 350.000 borgere fra ikke-vestlige lande, herunder også højrisikolande, som kan have legitime grunde til at foretage transaktioner til og fra disse lande. Disse kan opleve, at det er vanskeligere eller mere besværligt, eller at kundeforholdet begrænses eller afsluttes. Når kundeforholdet begrænses eller afsluttes, må kunderne finde andre løsninger, og det kan være at overføre penge gennem ulovlige eller mindre regulerede strukturer eller virksomheder med en ringere monitering af hvidvaskaktiviteter, herunder udenlandske selskaber. Derfor kan de-risking medføre øgede risici.

Hvis det handler om ulovlige midler, der skal hvidvaskes, så reducerer de-risking risikoen for hvidvask i Danmark. Praksis har dog vist, at det kan have utilsigtede konsekvenser for legitime transaktioner. FATF har udtrykt, at de er opmærksomme på de utilsigtede konsekvenser af standarderne på hvidvaskområderne. På trods af, at det er relativt få, der de-riskes, så øger det risikoen for, at kunder, der er højrisikoprofiler af legitime grunde, skubbes i retning af mere risikable finansielle løsninger. FATF understreger, at det, at virksomheder opererer i højrisikoområder, ikke i sig selv bør føre til de-risking, da det ikke er et mål i sig selv at fjerne risici, men at være opmærksom på dem og håndtere dem (FATF 2021e: 2).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de-risking på grund af risikoprofil udgør en **begrænset** sårbarhed i forhold til hvidvask.

4.7 LOVGIVNINGSMÆSSIGE FAKTORER

LOVGIVNINGSMÆSSIGE UDFORDRINGER PÅ HVIDVASK-OMRÅDET I RIGSFÆLLESSKABET

Danmark er godt med i forhold til implementering af FATF's anbefalinger via EU's direktiver i den danske hvidvasklovgivning, og forberedelserne med implementering af EU's sjette hvidvaskdirektiv og den ny hvidvaskforordning er i gang.

Der er nogle yderligere sårbarheder i Grønland og på Færøerne, fordi lovgivningen og reglerne på tilsynsområderne er forskellige fra Danmark. Fx er ejendomsmæglere ikke underretningspligtige i Grønland. Virtual Asset Service Providere og kunsthandlere er ikke omfattede af den færøske hvidvasklov. Det giver sårbarheder i Grønland og på Færøerne.

Hvidvasksekretariatet videregiver oplysninger til politiet i Grønland og på Færøerne.

Hvidvasksekretariatet har identificeret mulige udfordringer i relation til deling af oplysninger mellem Hvidvasksekretariatet og øvrige myndigheder i Grønland og på Færøerne. Udfordringerne drøftes på nuværende tidspunkt mellem myndighederne med henblik på at sikre, at oplysninger kan deles mellem Hvidvasksekretariatet og myndigheder i Grønland og på Færøerne. De mulige udfordringer vedrørende udveksling mellem Hvidvasksekretariatet og myndigheder i Grønland og på Færøerne udgør i givet fald en sårbarhed i forhold til hvidvask.

Såvel FATF som Rigsrevisionen har kritiseret Hvidvasksekretariatet for ikke at have behandlet risici for hvidvask i Grønland og på Færøerne i de to forrige nationale risikovurderinger. I denne risikovurdering er der fokuseret særskilt på relevante risikoområder i Grønland og på Færøerne. Det skal være med til at sikre, at myndighedernes indsats er effektiv og risikobaseret i hele rigsfællesskabet (læs yderligere i kapitel 7 *Risici for hvidvask i Grønland* og kapitel 8 *Risici for hvidvask på Færøerne*).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de lovgivningsmæssige udfordringer i relation til hvidvask i rigsfællesskabet udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

MANGLENDE HJEMMEL TIL EFFEKTIV DELING OG BESKYTTELSE AF OPLYSNINGER

Det er afgørende for bekæmpelsen af hvidvask, at der er en effektiv deling af oplysninger mellem myndigheder og mellem myndigheder og underretningspligtige. I forhold til deling af relevante oplysninger er der identificeret sårbarheder, som i visse tilfælde handler om lovhjemmel, fx i forhold til rigsfællesskabet.

Hertil kommer, at hvidvaskområdet hele tiden udvikler sig, og det kan betyde, at behovet for oplysninger ændrer sig. Der kan være myndigheder, som er i besiddelse af oplysninger og viden, der er relevante i kampen mod hvidvask, men som i dag ikke indgår i det formelle arbejde under de etablerede hvidvaskfora. Dele af disse elementer er adresseret i *National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025.*

Hvidvasksekretariatet vurderer, at manglende hjemmel til effektiv deling og beskyttelse af oplysninger udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET REGULERING AF PENGETRANSPORTØRER

I Danmark er transportører af værdigenstande, fx guld og kontanter, alene omfattet af hvidvaskloven, hvis pengene indsættes på pengetransportørens egen bankkonto, inden de overføres til kundens bankkonto. Såfremt pengetransportøren i forbindelse med afhentning, transport, håndtering eller levering af kontanter således indsamler kontanterne på egen konto og derefter overfører midlerne elektronisk, vil der være tale om betalingstjenestevirksomhed, der er omfattet af lov om betalinger. Betalingstjenestevirksomhed er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 6.

Det betyder, at fysisk pengetransport ikke er omfattet af hvidvaskloven, når pengene transporteres fra transportørens kunde, fx en restaurant, og til modtageren, som fx kan være restaurantens bankforbindelse. Dette gælder uanset, om modtageren af pengene er i Danmark eller i udlandet.

At transportørerne kun i visse tilfælde er omfattede af hvidvaskloven udgør en risiko. Det er der en række grunde til, herunder:

- Transport af kontanter foregår oftest ved, at transportørerne henter pengene og kører dem direkte til modtager (fx kundens bankforbindelse) – altså den del af pengetransport, der ikke er omfattet af hvidvaskloven.
- Transportørerne er ikke forpligtede til at underrette for den del af deres forretning, der omfatter transport af kontanter fra A til B, såfremt kontanterne ikke kommer ind på transportørens egen konto. Hvidvasksekretariatet er i den forbindelse også forhindret i at kræve oplysninger fra disse aktører, idet de ikke er omfattet af loven.
- Transportørerne kan transportere kontanter både inden for landets grænser samt til og fra udlandet uden at være omfattet af hvidvaskloven, så længe pengene ikke sættes ind på transportørens egen bankkonto, inden de videreformidles.
- Kontanter og højværdivarer er fortsat vigtige betalings- og værdiudvekslingsløsninger for de kriminelle aktører.
- Transportørerne har unik indsigt i pengestrømmene i brancher, der traditionelt er kontantbaserede og særligt udsatte for hvidvask, men er ikke forpligtede til at underrette om mistænkelige aktiviteter, når de – som led i transporten – henter kontanter fra kunderne.

- Transportørerne er bindeled mellem underretningspligtige og ikke-underretningspligtige og ville kunne opdage, hvis der fx er en forretning, der modtager markant flere kontanter end andre inden for samme branche. Eftersom kundens bankforbindelse blot modtager kontanterne fra transportøren, vil denne bankforbindelse ikke opdage mistænkelige aktiviteter, når kontanterne indsamles og fragtes. Banken skal dog om nødvendigt indhente oplysninger fra sin kunde om midlernes oprindelse.
- Transportørerne må – hvis de flytter på ulovlige midler – formodes at være et bindeled i den del af hvidvaskprocessen, der handler om at placere udbyttet fra den kriminelle aktivitet og ind i det finansielle system.
- Så vidt vides er der i dag to udbydere af fysisk pengetransport i Danmark. Begge virksomheder har tilladelse til at udøve valutavekslingsvirksomhed. Begge virksomheder er dermed omfattet af hvidvaskloven og sender underretninger til Hvidvasksekretariatet i henhold til § 26. De lovgivningsmæssige udfordringer af den manglende regulering gør, at enhver, der ønsker det, kan oprette et transportfirma og transportere kontanter uden at blive omfattet af hvidvaskloven.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at begrænset hvidvaskregulering af pengetransportører udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET REGULERING MED VIRKSOMHEDER OG PERSONER, DER ERHVERVSMÆSSIGT HANDLER MED GULD OG ÆDELSTEN

I Danmark er virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt handler med guld og ædelsten, ikke omfattet af hvidvaskloven og underretter dermed ikke Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet har oplysninger om, at kriminelle aktører anvender guld og ædelsten til transport, sløring og investering, i flere tilfælde i stedet for kontanter. Virksomheder, der handler med guld og ædelsten, er omfattet af kontantforbuddet på 20.000 kroner, men det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at loftet kan omgås fx ved at dele betalingen op eller afregne på anden vis. Omgåelse er naturligvis ulovligt og er et brud på kontantforbuddet efter hvidvasklovens § 5.

I 2021 trådte en ny pengeforordning i kraft i EU, som betød, at reglerne for at rejse med kontanter også kom til at gælde guld. Guld, der overstiger 10.000 euro i værdi, skal angives til Toldstyrelsen, og styrelsen kan tilbageholde værdierne uanset deres samlede værdi, hvis der er tegn på en forbindelse til kriminelle aktiviteter (Skatteministeriet 2021). Som det er tilfældet for kontanter, gælder det også for guld, at det er relativt let tilgængeligt og let at flytte over landegrænser og dermed oplagt til hvidvask. Europa-Kommissionen vurderer, at handel med guld og ædelsten er et højrisikoområde (Europa-Kommissionen 2022: 164-169).

Europa-Kommissionen fremsatte den 20. juli 2021 en række lovforslag (AML-pakken), der skal styrke bekæmpelsen af hvidvask og finansiering af terrorisme. Formålet med AML-pakken er at sikre høje og mere harmoniserede standarder for hvidvaskbekæmpelsen. I EU's fremsatte AML-pakke lægges der op til, at guld og ædelsten omfattes af reglerne på hvidvaskområdet. Det er dog uvist, om forslaget bliver vedtaget og i så fald, hvornår det træder i kraft.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at begrænset regulering med virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt handler med guld og ædelsten udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET HVIDVASK-KONTROL MED IKKE-ERHVERVSDRIVENDE FONDE

Fonde spiller en rolle som aktører i internationale hvidvasksager. Europa-Kommissionen påpeger, at virksomheder med fondslignende strukturer (fx trusts) sjældent optræder i hvidvasksager alene, men ofte indgår som en del af et større setup (Europa-Kommissionen 2022: 131), hvor fonden virker som et dækselskab. Det er særligt muligheden for at adskille den reelle ejer og den legale ejer, der gør disse strukturer interessante for de kriminelle aktører. Europa-Kommissionen vurderer, at risikoen for, at virksomheder med fondslignende strukturer misbruges til hvidvask, er meget betydelig (niveau 4/4) (Europa-Kommissionen 2022: 129-135).

For fonde er reelle ejere defineret som den personkreds, der direkte eller indirekte kontrollerer fonden eller på anden måde har ejerskabslignende beføjelser. Siden 2017 har fonde haft pligt til at indhente, opbevare og registrere oplysninger om deres reelle ejere. Fondens midler overlades til en aktør, der kan handle på fondens vegne og dele ud i henhold til de formål, der er angivet. Hermed er det blevet lettere at identificere reelle ejere af fonde i Danmark og dermed også de aktiviteter, som fonden udfører eller har ansvar for.

I mange andre lande er den reelle ejer af en fond skjult, og det gør fondsstrukturen oplagt til hvidvask. Sårbarheden kan dermed være mindre i Danmark på grund af reglerne for registrering af reelle ejere. Men det udgør en sårbarhed, at fondsloven i dag kun har et begrænset fokus på risikoen for terrorfinansiering og hvidvask, både i forhold til at identificere fonde, som deltager i hvidvaskaktiviteter, men også fordi fondene selv kan overse relevante aktiviteter og ikke bliver gjort opmærksom på det af myndigheder, fx ved en kontrol.

Reglerne om ikke-erhvervsdrivende fonde og visse foreninger findes i fondsloven, som trådte i kraft den 1. januar 1985.

Bortset fra en større ændring af loven i 1991 er der alene foretaget enkelte mindre ændringer siden lovens ikrafttræden. Fondsområdet har imidlertid undergået en omfattende udvikling, og ikke-erhvervsdrivende fonde spiller en stor rolle i samfundet og uddeler årligt adskillige milliarder kroner til almennyttige formål.

Som loven er nu, er der begrænsede muligheder for kontrolaktiviteter. Der findes ikke et egentligt register over ikke-erhvervsdrivende fonde i Danmark, og der er dermed ingen lovreguleret pligt om offentlighed og transparens. Da der ikke findes noget register over ikke-erhvervsdrivende fonde, kendes det præcise antal ikke med sikkerhed, men PET har i 2020 vurderet, at der var cirka 8.500 aktive ikke-erhvervsdrivende fonde i Danmark (PET 2020: 11).

Da der ikke er noget registreringskrav for nye fonde, men derimod blot en anmeldelsesordning, betyder det, at Civilstyrelsen, der fører tilsyn med ikke-erhvervsdrivende fonde, ikke kender antallet af fonde og derfor heller ikke kan foretage en indledende screening af fondes regnskaber, som kan danne grundlag for tilrettelæggelsen af den egentlige kontrol. Mindre fonde, herunder fonde med aktiver under en million kroner, er ikke omfattet af fondsloven.

Justitsministeriet har nedsat et fondsudvalg, hvor der i kommissoriet er fokus på øget kontrol og tilsyn. Udvalget skal gennemgå de gældende regler for ikke-erhvervsdrivende fonde og visse foreninger og komme med anbefalinger til ændringer af reglerne. Udvalget skal blandt andet se på registreringskrav for fonde, herunder oprettelse af et fondsregister med oplysninger om fondene, deres vedtægter og regnskaber, samt styrkelse af tilsyn og kontrol med ikke-erhvervsdrivende fonde, herunder Civilstyrelsens mulighed for udveksling af oplysninger med andre myndigheder. Fondsudvalget skal komme med input til en ny fondslov inden udgangen af 2022.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den nuværende fondslov udgør en **betydelig** sårbarhed.

5. METODER TIL HVIDVASK

SAMMENFATNING 5.1

Hvidvask kan foregå på mange forskellige måder og vil typisk indebære kombinationer af forskellige metoder til placering, sløring og integration. Nogle metoder er velkendte, andre er nyere, og metoderne vil udvikle sig de kommende år som følge af blandt andet den teknologiske udvikling og lovgivningsmæssige ændringer.

I dette kapitel gennemgår vi en række identificerede metoder – *modus operandi* – for hvidvask, som kan anvendes af kriminelle aktører i Danmark, men også af kriminelle aktører i udlandet, der hvidvasker gennem Danmark. Kapitlets formål er at øge forståelsen for, hvordan hvidvask kan foregå i praksis.

De nævnte metoder til hvidvask stammer fra underretninger, domme, oplysninger fra politiet samt fra internationale kilder. Listen er ikke udtømmende, men den præsenterer metoder, som Hvidvasksekretariatet vurderer, er eller vil blive, de primære i de kommende år. Afsnittet skal tjene til inspiration for myndigheder og underretningspligtige i arbejdet med at identificere tegn på hvidvask.

For hver af de udvalgte hvidvaskmetoder beskriver vi metoden og kommer med eksempler, inden vi ser nærmere på de trusler og sårbarheder, der indgår i vurderingen af, hvor stor en risiko Hvidvasksekretariatet vurderer, den enkelte metode udgør.

I forhold til trusler ser vi på omfanget af aktørernes brug af metoden i dag.

I forhold til sårbarheder belyser vi:

- *Tilgængelighed:* Er metoden tilgængelig og nem at anvende?
- *Volumen:* Kan metoden anvendes til at flytte mange penge på én gang?
- *Potentiale for grænseoverskridende transaktioner:* Kan metoden anvendes til at flytte mange penge over landegrænser?
- *Omkostninger:* Er omkostningerne ved metoden lave?
- *Anonymitet:* I hvilken udtrækning gør metoden det muligt at forblive uopdaget?

Vi vurderer risiko som **begrænset**, **moderat**, **betydelig** eller **høj**. Den samlede vurdering af, hvilke metoder de kriminelle aktører anvender til hvidvask, fremgår af tabellen nedenfor.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de største risici for hvidvask i Danmark udgøres af kriminelle aktører, der hvidvasker via konto- og pengeoverførsler, herunder uformelle pengeoverførselssystemer som fx hawala, via nye digitale banker, via ind- og udførsel af kontanter, via misbrug af legale virksomhedsstrukturer samt via handelsbaseret hvidvask.

Tabel 10

Risikovurdering af metoder til hvidvask	
Metoder til hvidvask	**Risiko**
Konto- og pengeoverførsler, herunder uformelle pengeoverførselssystemer, fx hawala	**Høj**
Nye digitale banker	**Høj**
Ind- og udførsel af kontanter via kurerer og pengetransporter samt valutaveksling	**Høj**
Legale virksomhedsstrukturer	**Høj**
Handelsbaseret hvidvask	**Høj**
Kryptoaktiver	**Betydelig**
Kontanthævninger og -indsættelser	**Betydelig**
Handel med højværdivarer	**Betydelig**
Spil	**Betydelig**
Digitale varer og tjenester	**Moderat**
Investering i fast ejendom	**Moderat**
Peer-to-peer lån og crowd-funding	**Moderat**
Leasing	**Moderat**
Fortrydelse af køb og brug af tredjeparter til sløring	**Moderat**

5.2 KONTO- OG PENGEOVERFØRSLER, HERUNDER UFORMELLE PENGEOVERFØRSELSSYSTEMER

Kriminelle aktører overfører ulovlige midler mellem personer, virksomheder og lande for at sløre midlernes oprindelse. Overførslerne kan ske via pengeinstitutter som kontooverførsler eller via pengeoverførselsvirksomheder, herunder også uformelle pengeoverførselssystemer.

MODUS

Overførsel af ulovlige midler via konti i pengeinstitutter

Alle borgere i Danmark skal have en bankkonto for at kunne modtage fx løn og offentlige ydelser. Derfor er det ingen overraskelse, at langt den største del af de finansielle bevægelser foregår gennem banksektoren. Næsten alle domme for hvidvask i Danmark involverer mindst én bankkonto. Bankkonti er den mest brugte kanal til at transportere ulovlige midler, men pengeinstitutterne er også den sektor med den stærkeste og mest omfattende monitering af kontobevægelser.

Brug af konti til sløring af ulovligt udbytte
Pengeinstitutter kan anvendes til at foretage hurtige overførsler mellem en række konti. Hvidvasksekretariatet ser ofte anvendelse af gennemstrømningskonti i både underretninger og i domme for hvidvask. Gennemstrømningskonti bruges til hurtigt at modtage og videreføre midler i det finansielle system og er i hvidvasksager ofte ejet af en stråmand eller et muldyr, som overfører pengene til udenlandske konti. Sløringen kan udvides ved at anvende en kombination af privat- og erhvervskonti og flere forskellige typer pengeinstitutter i ind- og udland, herunder i lande med svagere kontrolforanstaltninger mod hvidvask, for at gøre sporing og beslaglæggelse af ulovlige midler vanskeligere for myndighederne.

Pengeoverførselsvirksomheder

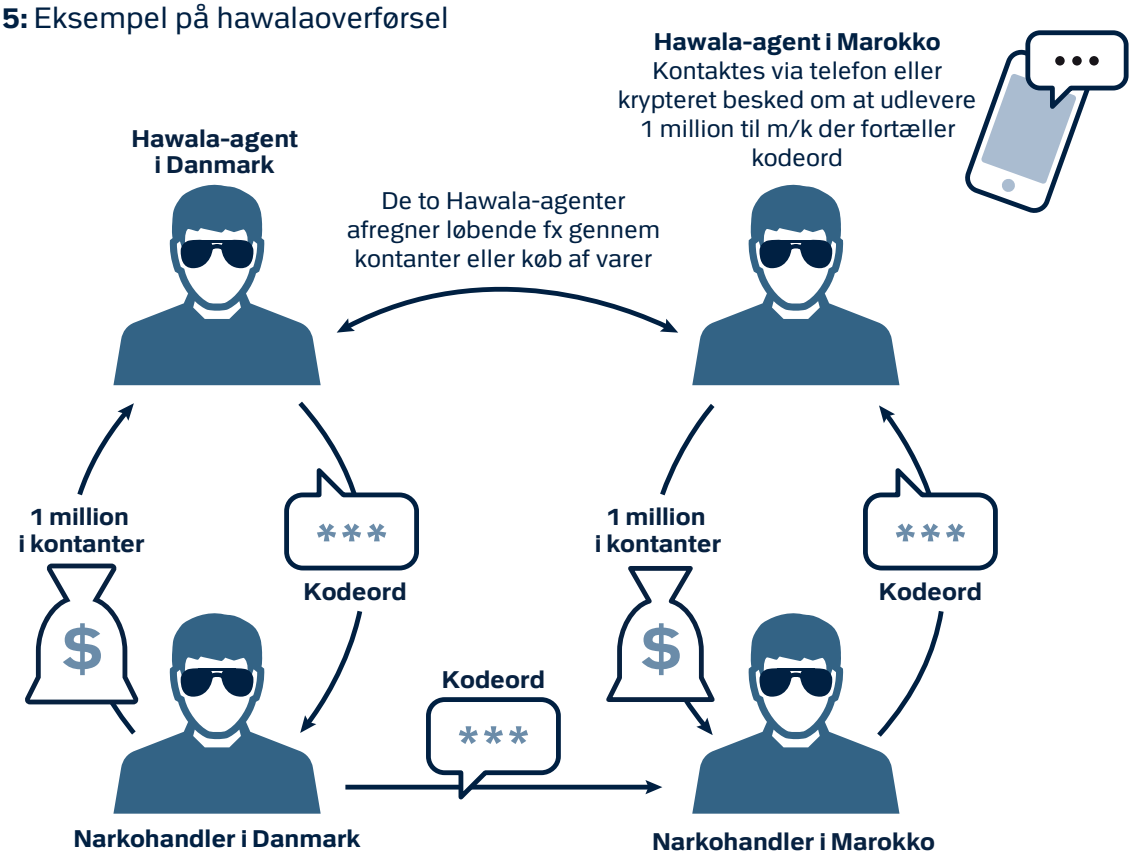
Pengeoverførselsvirksomheder udbyder betalinger mellem personer eller virksomheder, uden at der oprettes en konto i hverken betalers eller modtagers navn. Ofte er det mindre erhvervsdrivende, der fungerer som agent for en større udenlandsk pengeoverførselsvirksomhed. Disse erhvervsdrivende har ofte pengeoverførselsvirksomheden som tillæg til anden drift, typisk kioskvirksomhed. Gennem disse agenter for pengeoverførselsvirksomheder kan en person med kontanter, herunder også kriminelle aktører, sende penge til danske eller udenlandske konti uden om de traditionelle pengeinstitutter.

Uformelle pengeoverførselssystemer, fx hawala

Hawala er betegnelsen for et uformelt pengeoverførselssystem med historiske rødder i Mellemøsten. Systemet udgøres af et netværk af uafhængige mæglere i forskellige lande, som i høj grad er baseret på tillid mellem de implicerede parter. Via hawala-systemet kan kunder overføre penge mellem to eller flere lande via to eller flere hawala-agenter, uden at der sker en egentlig transaktion mellem parterne.

Disse uformelle pengeoverførselssystemer findes i forskellige regioner og kulturer under andre navne, såsom *hundi* i Indien eller *fei-ch'ien* i Kina.

Illustration 5: Eksempel på hawalaoverførsel

Eksempel: En hashhandler er i besiddelse af en million kroner i kontanter. Disse kontanter skal anvendes til at afregne med hashleverandøren i Marokko, købe ny hash og flytte overskuddet til et land, hvor pengene kan integreres. Narkohandleren afleverer sine kontanter til en hawala-agent i Danmark sammen med instruktioner om modtageren i Marokko. Den danske hawala-agent kontakter en hawala-agent i sit netværk i Marokko og instruerer vedkommende i at udbetale beløbet til hashleverandøren. Leverandøren får en kode, der skal vises til hawala-agenten i Marokko for at få pengene udbetalt.

I eksemplet ovenfor bliver pengene indbetalt i Danmark og udbetalt i Marokko, men der sker ingen direkte overførsel til Marokko. Afregningen mellem hawala-agenten i Danmark og hawala-kollegaen i Marokko udlignes ikke nødvendigvis via transaktioner fra Danmark. Udligningen mellem Hawala-agenter i Danmark og Marokko kan ske via andre transaktioner internationalt, fx gennem misbrug af legale virksomhedsstrukturer, over- og underfakturering af handel med legale varer eller ved kontant udligning gennem ind- og udførsel af kontanter via fly til tredjeland (FATF 2013b:15-16).

Det er på den måde muligt at foretage økonomiske transaktioner via pengeoverførselssystemet til udlandet uden egentlige pengeinstitutter. Systemet anvendes fx i forbindelse med overførsler til højrisikolande som eksempelvis Afghanistan, hvor pengeinstitutterne afviser at deltage i transaktionen på grund af risici.

Men det tillidsbaserede netværk anvendes også af kriminelle aktører, der herigennem kan flytte flere millioner kroner, uden der er en direkte transaktion.

Uformelle pengeoverførere er lovlige i Danmark, hvis de lever op til hvidvaskloven, men ulovlige, hvis ikke de har fået en tilladelse fra Finanstilsynet til at drive pengeoverførselsvirksomhed, og der dermed er tale om uregulerede markeder uden for myndighedernes kontrol.

I Danmark bliver uformelle pengeoverførselssystemer blandt andet brugt som et koordinerende led i forbindelse med fakturafabrikker. Der er eksempler på, at danske hawala-agenter fremskaffer fakturaer, når store beløb overføres fra danske selskaber til udenlandske selskaber, herunder også i forbindelse med afregning mellem hawala-agenterne. Terminologien for service som hawala og lignende uformelle pengeoverførselssystemer går i stigende grad under betegnelsen cash-controller-netværk (Europa-Kommissionen 2022: 81).

Boks 17

45-årig dømt for at anvende hawala-netværk til hvidvask

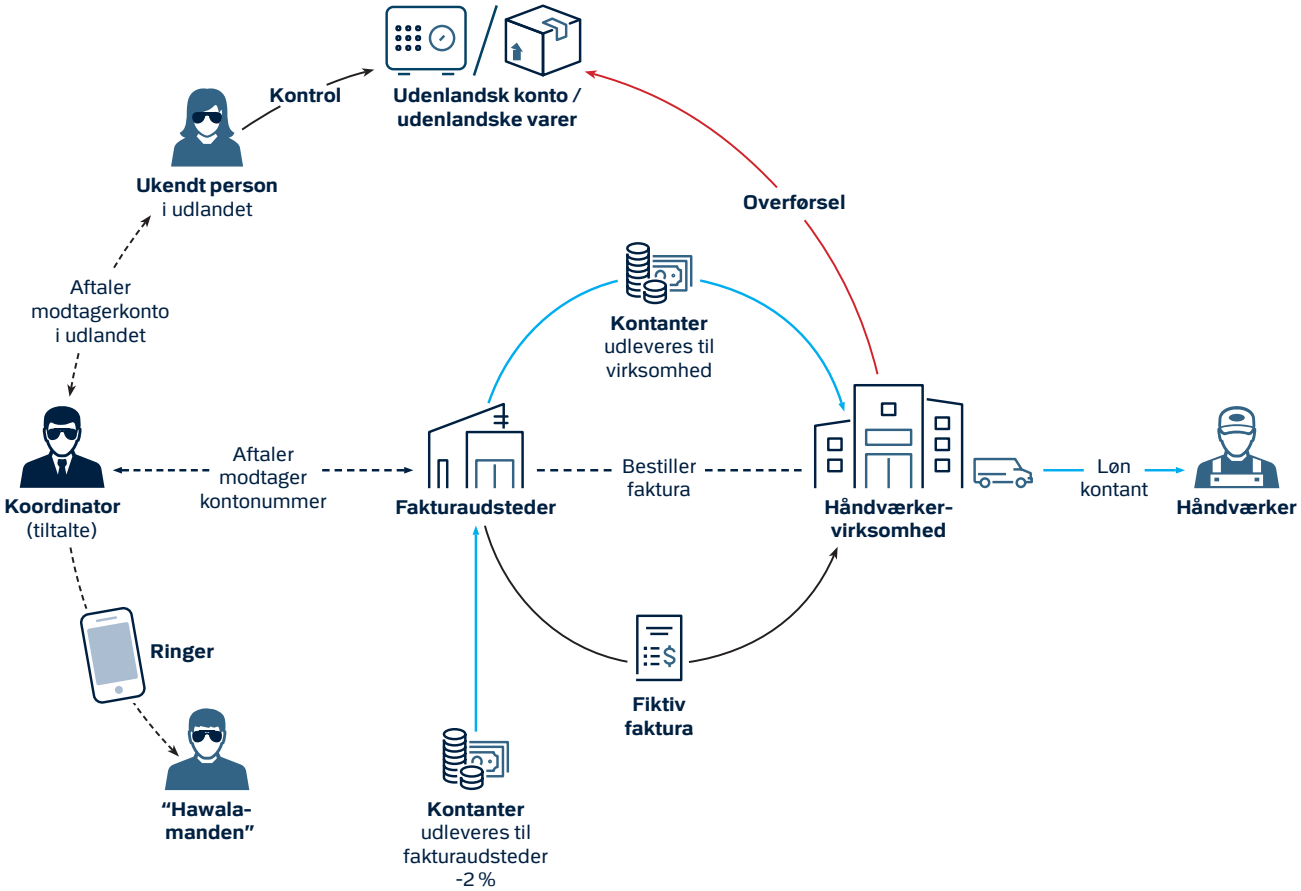
En 45-årig mand blev den 3. august 2022 idømt fem års fængsel samt en tillægsbøde på 128 millioner kroner for at have hvidvasket omkring 130 millioner kroner. Den dømte anvendte flere forskellige hawala-netværk til at modtage kontanter, som derefter blev brugt til at aflønne sort arbejdskraft. Den dømte forklarede, hvordan fiktive fakturaer blev betalt i udlandet af danske virksomheder, hvorefter kontanter blev udleveret til virksomhederne.

Kilde: Københavns Byret (2022b). Dom afsagt den 3. august 2022 i sag SS 3-12601/2022.

Cash-controllere i Danmark opererer med en større pulje af kontanter, en såkaldt kontantpulje (cash-pool), som enten kan føres ud af landet eller kan finansiere ny kriminalitet i Danmark. Hvidvasksekretariatet erfarer, at store kontante summer sælges til danske virksomheder, der aflønner deres personale sort og dermed begår skattekriminalitet. Pengene henter virksomhedsejeren typisk på offentlige steder, fx i et parkeringshus. Hvidvasksekretariatet erfarer, at der er stor efterspørgsel efter kontanter i Danmark.

Som modydelse for kontanter betaler virksomheden en falsk faktura, fx udstedt i en fakturafabrik. Herved lykkes det at kanalisere værdier genereret fra fx narkohandel ind i det digitale finansielle system. De mange tusinde virksomheder, der er identificeret som købere af falske fakturaer i de danske sager om fakturafabrikker, har typisk brug for de falske fakturaer for at dække over sort arbejde.

Illustration 6: Eksempel på cash-controller-netværk

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Alle typer af kriminelle aktører anvender pengeoverførselsvirksomheder til at placere, sløre og integrere ulovlige midler. Det gælder både selvhvidvaskere og organiserede kriminelle hvidvaskorganisationer og netværk. Mulighederne for at kunne flytte mange penge på sekunder, herunder også til udlandet, betyder, at penge kan placeres og sløres hurtigt. Metoden er relativt billig, og det er forholdsvist nemt at være anonym fx gennem brug af strømænd eller muldyr.

Hvidvasksekretariatet ser pengeoverførselsvirksomheder anvendt i forbindelse med organiseret kriminalitet, herunder narkotikakriminalitet samt grov skatte- og momssvig. Hvidvasksekretariatet besidder oplysninger om pengeoverførselsvirksomheder, der transporterer store kontantbeløb til udlandet blandt andet via fly og bil.

Fordi de mindre pengeoverførselsvirksomheder ofte drives som tillægsydelser til anden virksomhedsdrift, er der en risiko for, at kundekendskabsprocedurer og andre hvidvaskforanstaltninger ikke bliver udført tilfredsstillende. Det samme gælder hawala-netværk, som på grund af den manglende registrering ikke er underlagt tilsyn.

Omfanget af hawala-virksomheder i EU er ikke kendt, men ifølge Europol er der en række hvidvaskefterforskninger i gang, der fokuserer på hawala (Europa-Kommissionen 2022: 83). Hawala-virksomheder associeres ofte med bestemte etniske samfund og med rejsebranchen, import- og eksportvirksomhed, neglesaloner, frisører og skønhedssaloner (Europa-Kommissionen 2022: 83-84).

I pengeoverførselsvirksomheder med grundige kundekendskabsprocedurer, løbende monitering og andre hvidvaskforanstaltninger er der mulighed for, at mistænkelige transaktioner kan identificeres og eventuelt beslaglægges, hvilket ikke er muligt, hvis procedurerne og opmærksomheden er utilstrækkelig.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at pengeinstitutternes øgede monitering af hvidvaskrisici kan medføre en forskydning i forhold til, hvordan kriminelle aktører forsøger at overføre deres midler. Særligt overførsler via uformelle pengeoverførselssystemer kan blive mere attraktive i takt med, at det bliver sværere at være anonym i det traditionelle finansielle system, herunder også inden for kryptoaktiver, på grund af øgede reguleringer i forhold til regler om identifikation af afsender og modtager i transaktioner.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører fortsat vil anvende pengeoverførsler, herunder hawala-netværk, til at hvidvaske ulovlige midler. Risikoen for at pengeoverførselsvirksomheder misbruges til hvidvask er **høj.**

NYE DIGITALE BANKER 5.3

MODUS

Nye digitale banker

Nye digitale banker og andre lignende digitale, finansielle tjenester, som undertiden omtales som blandt andet neobanker, udgør en stigende risiko i en dansk hvidvaskkontekst. I mange nye digitale banker foregår al kommunikation som fjernkommunikation, og der er ingen fysiske møder mellem banken og kunden. Det er via nye digitale banker muligt at oprette en konto med en lang række forskellige valutaer og betalingskort inden for ganske få minutter. Det eneste, det kræver, er, at man henter en applikation på sin telefon. Disse banker og tjenester kan have forskellige tilladelser og derved forskellige klassificeringer såsom pengeinstitutter, e-pengeinstitutter eller betalingsinstitutter i de lande, de har en tilstedeværelse i, men i dette kapitel bliver de omtalt fælles som digitale banker.

Nye digitale banker tilbyder i stor udstrækning mange af de samme produkter som traditionelle pengeinstitutter. Forskellen beror primært på hastigheden, hvorpå konti kan oprettes hos forskellige banker og tjenester, samt de nye digitale bankers primære fokus på fjernkunder uden geografisk forbindelse til landet, hvor den digitale bank har hovedsæde.

Kriminelle aktører anvender nye digitale banker til både at placere ulovlige midler i udlandet samt til at aflønne eller modtage betalinger, fx for sort arbejde, på en konto uden for Danmark. En ny digital bank kan ligeledes anvendes til at integrere ulovlige midler i den danske økonomi ved at tilknytte et betalingskort uden om en dansk bankforbindelse.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Hvidvasksekretariatet ser en stigning i antallet af underretninger om mistænkelige aktiviteter, der knytter sig til anvendelse af nye digitale banker og andre finansielle tjenester. Hvidvasksekretariatet ser også anvendelse af disse banker og tjenester blandt organiserede kriminelle aktører. Både antallet af digitale banker samt antallet af deres kunder er stigende.

Åbne kilder afslører, at flere nye digitale banker, herunder også store aktører på markedet, har udfordringer med deres kundekendskabsprocedurer, hvilket øger sårbarheden for misbrug af kriminelle aktører (se eksempelvis Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht 2021 eller BBC 2019).

I en dansk kontekst er det en sårbarhed, at langt de fleste nye digitale banker har hovedsæde i et andet land og derfor ikke er underretningspligtige i Danmark. Underretninger om mistænkelige transaktioner på en konto tilhørende en ny digital bank skal ske til den FIU i det land, hvori banken har hovedsæde – også hvis der er tale om en dansk statsborger. Digitale banker med hovedsæde i Danmark skal underrette til Hvidvasksekretariatet og er underlagt samme tilsyn og pligter som eksempelvis pengeinstitutter. Det øgede samarbejde og deling af oplysninger mellem FIU i EU/EØS-landene har til formål at reducere de blinde vinkler, som følger af, at de finansielle virksomheder og kunderne er i forskellige lande.

Boks 18

Eksempel på sort aflønning via en digital bank

Person A skal modtage betaling for sort arbejde fra en håndværkervirksomhed. Virksomheden overfører pengene til Person A's konto i en digital bank med referencen "varekøb". Person A modtager nu den sorte aflønning på sin konto i den nye digitale bank, uden om Person A's primære pengeinstitut. Den digitale bank kender ikke til Person A's ansættelsesforhold og kan ikke se, at der er tale om skattepligtig indkomst.

Fra et efterforskningsperspektiv betyder anvendelsen af nye digitale banker med hovedsæder i forskellige lande, at relativt simple transaktioner risikerer at blive komplekse at forfølge i en efterforskning. Erfaringer fra sager i Danmark viser, at det ofte er mere besværligt at efterforske, spore og indsamle beviser, når nye digitale banker er involveret, blandt andet fordi der skal afsendes internationale retsanmodninger til flere forskellige lande.

Dette fragmenterede betalingslandskab betyder også, at de danske pengeinstitutter, hvor borgerne har deres NemKonto, ikke længere har et fuldt overblik over kundernes finansielle transaktioner. Den præcis samme udfordring har de nye digitale banker også, da de heller ikke har det fulde overblik over kundernes finansielle aktiviteter. Dermed bliver det vanskeligere at vurdere, hvorvidt transaktionernes omfang stemmer overens med kundens økonomiske situation, og hvornår enkelttransaktioner er mistænkelige. Den udfordring bliver formentlig kun større i takt med udbredelsen af flere digitale banker.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender nye digitale banker til at overføre og sløre ulovlige midler, og at anvendelsen vil stige i de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den stigende globalisering og fragmenteringen af betalingslandskabet vil betyde en øget risiko for hvidvask. Nye digitale bankers manglende underretningspligt til danske myndigheder om danske kunder, mindsker opdagelsesrisikoen for den kriminelle aktør og øger risikoen for, at disse banker og tjenester i udlandet misbruges til hvidvask. Hvidvasksekretariatet udveksler i stigende omfang oplysninger med FIUer i EU/EØS-landene, og det øger muligheden for at opdage hvidvaskaktiviteter. EU arbejder på såvel øget regulering som fælles europæisk tilsyn, der kunne omfatte nye digitale banker, og det vil forventeligt påvirke området.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører vil anvende nye digitale banker til at hvidvaske ulovlige midler. Risikoen for at nye digitale banker misbruges til hvidvask er **høj.**

5.4 IND- OG UDFØRSEL AF KONTANTER VIA KURERER OG PENGETRANSPORTER SAMT VALUTAVEKSLING

MODUS

Udførsel af kontanter

En del af kriminaliteten i Danmark genererer kontanter, som kan være vanskelige at integrere i den danske økonomi og i det danske finansielle system. Dels fordi anvendelse af kontanter i Danmark er relativt lav sammenlignet med fx andre lande i euroområdet, og derfor hurtigere vil vække mistanke, og dels fordi grænsen for at modtage kontanter i landets butikker og for andre erhvervsdrivende er sat ned. Derfor er det attraktivt for kriminelle aktører at føre kontanterne til udlandet, hvor de kan integrere dem i finansielle systemer eller integrere dem i andre økonomier med svagere hvidvaskkontrol. Der er flere jurisdiktioner, hvor kontantforbruget er væsentligt større end i Danmark, og hvor det er lettere at integrere større mængder kontanter uden at vække mistanke (Europa-Kommissionen 2022: 19). Det gælder fx Tyskland og Tyrkiet.

Det er lovligt at transportere penge ind og ud af Danmark, men det er en overtrædelse af toldloven og EU's lovgivning at undlade at angive beløb over 10.000 euro eller tilsvarende beløb i anden valuta. Toldstyrelsen kan sanktionere efter toldlovgivningen, typisk med bødestraf.

Ind- og udførsel af kontantbeløb over 10.000 euro kan ske ved:

1. at *toldangive* midlerne og herefter transportere midlerne legalt over grænsen gennem værdihåndteringsselskaber eller via enkeltpersoner, der krydser de danske grænser til vands, til lands eller i luften.
2. at *smugle* midlerne over grænsen gennem simpel udførsel fx i pungen, placeret i håndbagagen eller indtjekket bagage på fly, eller gennem mere kompleks smugling af kontanter fx gemt i hemmelige rum i køretøjer eller fastsat til kroppen på kurerer.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Ifølge Toldstyrelsen blev der i perioden 2018-2021 deklareret og transporteret knap 13 milliarder kroner i kontanter ud af Danmark. Pengetransportører stod for langt den største andel, idet de udførte knap 10 milliarder kroner. Vekselbureauerne stod for knap 2 milliarder kroner, og de resterende er fordelt mellem pengeoverførselsvirksomheder og private rejsende. I perioden fra 2019-2021 har Toldstyrelsen tilbageholdt 45 millioner kroner (Toldstyrelsen 2022: 1).

→ **Boks 19**

Eksempel på udførsel af kontanter fra salg af narkotika

Person A har 100.000 kroner fra salg af narkotika. Pengene uddeles til en række stråmænd, som hver især veksler mindre beløb til euro hos forskellige valutavekslere i Danmark for ikke at vække opsigt (smurfing). De vekslede euro samles hos kureren, deklareres, transporteres ud af landet og placeres i finansielle systemer i et andet land.

Boks 20

Souvenirbutikker vekslede euro i forbindelse med narkotikasalg

I december 2021 faldt der dom i Operation Goldfinger. Her blev 14 ud af 15 personer kendt skyldige i omfattende narkotikasmugling. En del af netværket bestod af to souvenirbutikker, som vekslede fortjenesten fra narkotikasalget fra danske kroner til euro. Dele af disse euro blev udført og anvendt til reinvestering i narkotika i Belgien og Holland. Personerne, der drev souvenirbutikken, blev dømt for hæleri af særlig grov beskaffenhed.

Kilde: Københavns Politi (2021).

Det er Hvidvasksekretariatets indtryk, at størstedelen af de kontanter, der udføres af Danmark, stammer fra lovlige forhold. Lovlige forhold kan eksempelvis være løn til udenlandske arbejdstagere fra fx Polen og Rumænien samt byttepenge til butikker og virksomheder i grænseområder. Hvidvasksekretariatet vurderer dog også, at en del af kontanterne stammer fra kriminalitet, herunder fra kriminalitet begået af organiserede kriminelle aktører.

Kontanter er vanskelige at spore, og Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører, herunder organiserede kriminelle aktører, transporterer kontanter over grænsen for at integrere dem i udenlandske finansielle systemer eller for at reinvestere dem i kriminelle aktiviteter. Nogle af disse kontanter veksles til anden valuta i vekselbureauer eller gennem uregistrerede vekselerer. Euro er særligt anvendt i kriminelle miljøer på grund af valutaens internationale anvendelse og høje værdi, som gør det lettere at transportere store mængder kontanter. Ved valutaveksling skal kundekendskabsprocedurerne gennemføres, når transaktionen er 500 euro eller derover.

Forskellige regler for kontanttransport i forskellige lande er ligeledes en udfordring i forhold til at spore kontanter. Hvor midler, der overstiger 10.000 euro, skal deklareres i Danmark, er det ikke et krav i Sverige, såfremt pengene transporteres til et andet EU-land. Svenske kriminelle aktører kan derfor transportere kontanter fra Sverige til Danmark uden deklaration og herfra enten veksle midlerne til fx euro eller videreføre kontanterne til udlandet via Danmark – enten gennem smugling eller ved at deklarere midlerne i Danmark, når de rejser videre til udlandet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen fra kriminelle aktører, der udfører kontanter via kurerer og pengetransporter, er høj. Det skyldes omfanget af den kontantbaserede kriminalitet, omfanget af penge, der udføres via disse kanaler, de registrerede kriminelle aktørers begrænsede mulighed for at rejse med deklarerede midler, omfanget af underretninger, der omhandler kontanter, og at kontanter er let tilgængelige. Hertil kommer, at det kræver meget lidt forberedelse og teknisk viden at udføre kontanter til udlandet, såfremt de deklareres. I forbindelse med avanceret smugling af kontanter kræves der mere ekspertise fx i forhold til ombygning af køretøjer til at skjule værdier eller et indgående kendskab til myndighedernes kontroltryk.

Opdagelsesrisikoen ved udførsel af kontanter afhænger af grænseovergang og transportmiddel, men Hvidvasksekretariatet vurderer, at opdagelsesrisikoen er relativ lav.

Den største andel af udførsel af kontanter varetages af professionelle værdihåndteringsselskaber. Hvidvasksekretariatet vurderer, at størstedelen af denne transport er legitim, men konstaterer også, at anvendelsen af værdihåndteringsselskaber kan medvirke til at sløre kontanters oprindelse, da selskaberne transporterer kontanter på vegne af flere kunder ad gangen. Hertil kommer den tidligere nævnte udfordring med, at selve den fysiske pengetransport kun er delvist omfattet af hvidvasklovgivningen (læs yderligere i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats* i afsnittet *Lovgivningsmæssige faktorer*).

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at hvidvask gennem ind- og udførsel af kontanter vil fortsætte. Fordi det er vanskeligt at integrere store kontantbeløb i det danske finansielle system, må de kriminelle aktører bruge kontanterne til ny kriminalitet eller til at transportere kontanterne over landegrænserne, enten som rejsende eller via kurer eller værdihåndteringsselskaber.

Smugling af kontanter kan være forbundet med både omkostninger og risici for de kriminelle aktører. Derfor vurderer Hvidvasksekretariatet, at lovligt deklarerede kontanttransporter, både med pengebærere og værdihåndteringsselskaber, også på mellemlang sigt vil være en attraktiv metode til hvidvask.

Det skal bemærkes, at denne hvidvaskmetode bliver påvirket af nationale lovgivninger, som eventuelt vil gøre det lettere eller sværere at integrere kontanter i det finansielle system. Hvis ét land gør det sværere at integrere kontanter, fx gennem indførelse af et kontantloft som i Danmark, kan kriminelle aktører foretrække at placere kontanter i et andet land.

Hvidvasksekretariatet forventer, at de kriminelles anvendelse af andre betalingsmidler og betalingsmetoder, fx kryptoaktiver eller brug af DeFi, vil reducere anvendelsen af kontanter og behovet for udførsel af kontanter på længere sigt, ligesom et fald i anvendelsen af kontanter i Danmark og i resten af verden formentlig vil gøre det vanskeligere at hvidvaske kontanter, der stammer fra kriminalitet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører vil anvende ind- og udførsel af kontanter til at hvidvaske ulovlige midler. Risikoen for at ind- og udførsel af kontanter misbruges til hvidvask er **høj.**

5.5 DIGITALE VARER OG TJENESTER

MODUS

Digitale varer og tjenester

Nye digitale varer og tjenester har ændret de tilgængelige kanaler, hvorigennem ulovlige midler kan hvidvaskes. Hvor hvidvask i klassisk forstand ofte indebærer integration af kontanter i det finansielle system, er der i dag en række forskellige digitale produkter, som de ulovlige midler kan placeres i og sløres igennem, fx gavekort og forudbetalte debitkort.

Kriminelle aktører kan anvende gavekort, forudbetalte kort og andre digitale varer til at veksle ulovlige midler til andre værdier for at sløre deres oprindelse. Beløbene er ofte lave, og derfor er det ikke en attraktiv metode til at hvidvaske større beløb, medmindre hvidvaskmetoden er organiseret med mange muldyr og konti.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Hvidvasksekretariatet modtager underretninger, hvor anvendelse af gavekort og forudbetalte debitkort mistænkes for at indgå i et hvidvasksetup.

Hvidvasksekretariatet modtager også underretninger, der handler om hel eller delvis lønudbetaling for sort arbejde i gavekort eller forudbetalte betalingskort. I underretningerne mistænkes det blandt andet, at personer modtager en hel eller delvis beskattet løn, hvor eventuelt overarbejde og lignende bliver afregnet gennem gavekort.

Både internationalt og i Danmark er gavekort særligt anvendt i forbindelse med internetbedrageri. Her kan forurettede blive svindlet af falske internetsupportere til at give adgang til deres pc, hvorfra de lokkes til at købe eksempelvis gavekort til Amazon og overdrage koderne til de kriminelle aktører.

Handel med digitale varer kan ske hurtigt på tværs af grænser og er vanskelige for pengeinstitutter at overvåge, da handlen ofte foregår på andre markeder som fx Facebook og eBay eller via platforme for fx onlinespil. Hvidvasksekretariatet ser særligt anvendelse af digitale banker i underretningerne. Tjenesterne bliver typisk anvendt som mellemled mellem forskellige andre tjenester fx køb på eBay eller Amazon.

Boks 21

Eksempel på hvidvask via gavekort og køb af visuelle udtryk i onlinespil

Person A modtager et gavekort som delbetaling for sort arbejde. Gavekortet anvendes til at købe (højværdi-)varer, som herefter returneres. De returnerede penge bliver overført til Person A's bankkonto.

En person køber et skin (visuelle udtryk på våben og udstyr i onlinespil som fx Counter Strike) for et lavt beløb. Efterfølgende sælges samme skin til en medsammensvoren til en væsentligt højere værdi og afregnes med midler, der stammer fra kriminalitet. Pengene bliver indsat på personens konto, som nu kan dokumentere, at pengene stammer fra salg af digitale varer.

Det bliver stadigt vanskeligere at anvende forudbetalte kort i Danmark og på digitale platforme, ligesom digitale gavekort til online-tjenester bliver vanskeligere at anvende uden for de digitale miljøer. Derudover har flere tjenester indsat et lavt maksimumbeløb for, hvor mange kontanter man kan købe for ad gangen. Det medfører, at effektiv hvidvask af kontanter gennem denne kanal kræver mange muldyr og/eller mange konti og en spredning af både personer og lokaliteter, hvor kortene skal købes. Hvidvask af store beløb ad disse kanaler kræver en udvidet infrastruktur og styring af mere professionelle hvidvaskere, og sådanne infrastrukturer er identificeret i udenlandske sager (BBC 2020 og Forbes 2021).

VURDERING AF RISIKO

Det bliver stadigt vanskeligere at hvidvaske via gavekort og forudbetalte kort i Danmark, men Hvidvasksekretariatet vurderer, at anvendelsen af digitale varer og tjenester vil stige.

Det skyldes primært det fokus, der er på kontanter, og at der kommer nye digitale varer og tjenester til, som kan misbruges af kriminelle aktører, og som i begrænset omfang vil være omfattet af hvidvaskloven og kun i begrænset omfang kan overvåges af det finansielle system. E-penge er let tilgængelige, men er ofte kun attraktive til hvidvask af mindre beløb.

Et opmærksomhedspunkt er udviklingen af digitale økonomier i forbindelse med udrulningen af virtuelle fællesskaber, som eksempelvis Facebooks Metaverse. I disse digitale økonomier købes og sælges forskellige digitale varer, som er vanskelige at værdiansætte. Her vil et virtuelt værelse kunne udsmykkes med plakater, planter eller andre visuelle udtryk, som købes med fiat-valuta eller kryptoaktiver og integreres i de virtuelle fælleskaber, hvorfra de handles. Der kan dermed flyttes store beløb, som i visse tilfælde kan være vanskelige at spore. I andre tilfælde vil brug af blockchainteknologien gøre det lettere at spore midlerne i de digitale universer, hvis de underretningspligtige og myndighederne har kapaciteterne til monitering og sporing.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender digitale varer og tjenester til at hvidvaske midler, der stammer fra kriminalitet. Risikoen for at digitale varer og tjenester misbruges til hvidvask er **moderat.**

5.6 KONTANTHÆVNINGER OG -INDSÆTTELSER

MODUS

Kontanthævninger og -indsættelser

Såfremt en kriminel aktør har penge i det finansielle system, som stammer fra fx et netbankindbrud, vil en del af modus ofte være at anvende ét eller flere muldyr til at hæve midlerne kontant for derved at hindre en sporing og beslaglæggelse af indestående på aktørens bankkonto. Pengene kan anvendes i kontantbaserede brancher til køb af andre ulovlige varer, fx narkotika, eller flyttes ud af landet. På samme måde vil en kriminel aktør med kontanter fra kriminalitet, fx fra salg af hælervarer, kunne integrere kontanterne på en bankkonto, ofte gennem kontantindsættelser på konti ejet af muldyr.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Hvidvasksekretariatet modtager mange underretninger om kontantindsættelser eller kontanthævninger. Ofte er mistanken opstået, fordi pengeinstituttet ikke kan fastslå midlernes oprindelse. Men der kan også være konkrete mistanker om førforbrydelser i underretningerne. Kontantindsættelser og -hævninger er i sig selv en simpel hvidvaskaktivitet, men aktiviteten kan indgå i mere professionelle hvidvaskgrupperinger og netværk, hvor muldyrene er organiserede (FATF 2018a: 24).

Kontanter er attraktive, fordi de er vanskelige at spore og kan bruges til såvel almindeligt forbrug og til andre kriminelle aktiviteter fx køb af narkotika. Danskere bruger færre kontanter, og dette medfører, at det bliver fortsat vanskeligere for de kriminelle aktører at håndtere store mængder kontanter uden at vække mistanke. De underretningspligtige er generelt særligt opmærksomme på kontanter, der hæves eller indsættes, og der er flere steder indført begrænsninger på, hvor meget kunderne må hæve om dagen. Dertil kan kontantforbuddet være en barriere mod, at ulovlige midler kan omsættes til varer eller tjenester.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører fortsat vil anvende kontantindsættelser og kontanthævninger til hvidvask. I takt med, at det generelle kontantforbrug falder i Danmark, men også i udlandet, og det bliver mere besværligt at anvende kontanter, forventer Hvidvasksekretariatet, at indsættelser og hævning af kontanter i pengeinstitutterne bliver mindre attraktiv.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender kontantindsættelser og kontanthævninger til at hvidvaske midler, der stammer fra kriminalitet. Risikoen for at kontantindsættelser og kontanthævninger anvendes til hvidvask er **betydelig.**

→ **Boks 22**

Eksempel på hvidvask via kontantindsættelse

Person A har 25.000 kroner, som stammer fra salg af stjålne designermøbler. Person A får en lokal guldforretning til at forfalske en kvittering for salg af arvesmykker. Person A indsætter de 25.000 kroner i sit pengeinstitut, hvor den falske kvittering bliver brugt som dokumentation for midlernes oprindelse.

HANDEL MED HØJVÆRDIVARER 5.7

MODUS

Køb og salg af dyre varer

Kriminelle aktører bruger ulovlige midler til at købe varer og tjenester af høj værdi, fx guld og ædelsten, dyre restaurantbesøg og kunstværker til forbrug, investering eller videresalg. Varerne kan også blive transporteret over landegrænser og sælges i udlandet. Hvidvasksekretariatet modtager løbende underretninger om køb og salg af højværdivarer, herunder guld, armbåndsure og smykker, som blandt andet transporteres ud af landet.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Handel med højværdivarer er populært i kriminelle miljøer. Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at kriminelle aktører omdanner kontanter til højværdivarer, fx ure, som de forbruger, investerer eller flytter penge igennem.

Visse af disse handler sker gennem stråmænd, som betaler for fx urene med lige under 20.000 kroner i kontanter og resten af købsprisen via betalingskort. Urene overdrages herefter til bagmanden, og de penge, stråmanden lagde ud via betalingskortet, bliver afregnet med yderligere kontanter. Derved har bagmanden omdannet kontanter fra fx narkotikahandel til en højværdivare med tilhørende kvittering, som efterfølgende kan videresælges. Denne metode forudsætter helt eller delvist medskyldige aktører, der omgår kontantforbuddet. Europa-Kommissionen vurderer, at truslen for hvidvask gennem guld og diamanter er betydelig (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 176).

Også udenlandske kriminelle bruger denne metode til at placere og sløre ulovlige midler. Hvidvasksekretariatet har oplysninger om, at udenlandske kriminelle organisationer flyver stråmænd til dyre indkøbsområder for at købe højværdivarer til bagmændene. Højværdivarer kan også pantes hos pantelånere, hvorefter højværdivarerne aldrig hentes igen.

Boks 23

Eksempel på hvidvask via handel med højværdivarer

Person A køber tre ure af mærket Rolex på DBA og betaler urene med penge fra kriminelle aktiviteter. Person A transporterer urene til udlandet, hvor de sælges til en urmager. Pengene bliver overført til Person A's konto med reference til salget af urene. Person A har nu indsat kontanter, der stammer fra kriminalitet, på en konto og kan fremvise kvittering for salg. Forespurgt hvor urene stammer fra, forklarer Person A, at der er tale om arv fra familie.

Kunst kan erhverves af tredjepart, fx en kunstrådgiver, som betaler for kunstværket gennem bankoverførsel. Herefter overdrages værket til en kriminel aktør, som betaler tredjeparten med midler, der stammer fra kriminalitet. Kunstværket kan nu videresælges, hvorved fortjenesten fremstår legitim.

Boks 24

Guldbarrer i Heathrow

I marts 2020 blev en person fra Singapore stoppet i Heathrow lufthavn i London. I håndbagagen havde hun 15 guldbarrer til en værdi af 650.000 pund. Personen påstod, at guldbarrerne skulle fra Singapore til en juveler i Indien, men de medbragte fakturaer og kvitteringer var forfalskede. De engelske myndigheder angiver, at guld er særligt populært blandt kriminelle på grund af dets høje værdi samt mulighed for videresalg overalt i verden.

Kilde: National Crime Agency (2022).

Hvidvasksekretariatet bemærker, at virksomheder, der sælger de ovennævnte højværdivarer, oftest ikke er underlagt hvidvaskloven – med undtagelse af salg af kunstværker til en værdi over 50.000 kroner.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen fra kriminelle aktører, der hvidvasker via højværdivarer, er høj. Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender køb og salg af højværdivarer til at transportere, sløre og integrere ulovlige midler. Hvidvasksekretariatet vurderer også at det er meget sandsynligt, at køb og salg af højværdivarer, særligt guld, ædelsten, ure og smykker, vil stige i de kommende år. For kunstværker gælder, at gallerier er underlagt hvidvaskloven, og sårbarhederne i denne branche er dermed mindre.

Vurderingen skyldes blandt andet, at der er et øget fokus på kontanter og kontantudførsler. Gennem køb, salg og transport af højværdivarer er det muligt at flytte store summer på tværs af landegrænser hurtigt.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender handel med højværdivarer til at hvidvaske ulovlige midler. Risikoen for at handel med højværdivarer misbruges til hvidvask, er **betydelig.**

INVESTERING I FAST EJENDOM 5.8

MODUS

Placering, sløring og integration via ejendomme

Ejendomme er et område, hvor man kan investere mange penge i et aktiv, som sjældent falder markant i værdi. Derfor er ejendomme oplagte mål for kriminelle aktører, når der skal placeres ulovlige midler. Ejendomme kan bruges til privat bolig eller erhverv, men kan også generere lejeindtægter, give overskud ved salg og generere friværdi, som kan anvendes til at opnå yderligere lån i banken.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Ejendomsmæglere er omfattet af hvidvaskloven, og det er Hvidvasksekretariatets indtryk, at der er en moderat risiko for hvidvask via ejendomme i Danmark. Dette skyldes, at det er vanskeligt at være anonym, og såvel banker og ejendomsmæglere undersøger midlernes oprindelse. Der er en række foranstaltninger på boligmarkedet i Danmark, der betyder, at det er mindre tilgængeligt at hvidvaske via ejendomme i Danmark sammenlignet med udlandet. Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at kriminelle aktører i Danmark placerer ulovligt udbytte i udenlandske ejendomme, blandt andet i Spanien, Tyrkiet, Pakistan og Dubai. Særligt lande med svagere hvidvaskforanstaltninger er attraktive, herunder lande, hvor ejendomme kan købes kontant, eller hvor ejendomsmæglere ikke er omfattet af hvidvasklovgivningen.

Den digitale udvikling påvirker truslen for hvidvask via fast ejendom, herunder muligheden for digitale fremvisninger og salg, men også udbredelsen af smart contracts og lignende kan på længere sigt medføre, at handel med fast ejendom rykker væk fra den etablerede ejendomsmæglerbranche. Derved bliver det sværere at regulere og kontrollere området for de underretningspligtige og myndighederne.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører fortsat vil hvidvaske ulovlige midler via køb, salg og investering i ejendomme – både i Danmark og i udlandet. Udviklingen på boligmarkedet og ændret lovgivning i lande, hvor ejendomshandler i dag ikke er en del af hvidvaskloven, vil påvirke den fremtidige brug af denne metode til hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminelle aktører køber, sælger og investerer i ejendomme for at hvidvaske ulovlige midler. Risikoen for at handel med fast ejendom misbruges til hvidvask, er **moderat.**

→ **Boks 25**

Eksempel på hvidvask ved at renovere ejendom

Kriminelle aktører kan anvende ulovlige midler til at renovere en ejendom med henblik på videresalg, herunder købe materialer med kontanter i byggemarkeder og aflønne håndværkere sort. Når ejendommen sælges som totalrenoveret, bliver provenuet tilbageført til den kriminelle aktør som lovligt.

5.9 LEGALE VIRKSOMHEDS-STRUKTURER

MODUS

Adgang til virksomheder øger muligheder for kriminalitet

Når kriminelle aktører har adgang til virksomheder gennem ejerskaber eller infiltration, åbner det for nye kriminalitetsmuligheder, fx skatte- og momskriminalitet og sort aflønning af medarbejdere og sammenblanding af legal omsætning og ulovligt udbytte. Den erhvervskonto, der er tilknyttet virksomheden, giver adgang til andre finansieringsmuligheder, fx inden for handelsfinansiering, som de kriminelle aktører kan udnytte til at flytte varer og penge. Misbrug af legale virksomhedsstrukturer sker typisk som overførsler af værdier mellem virksomheder eller mellem virksomheder og personer på baggrund af fx falske fakturaer. Kriminelle aktører kan enten oprette selskaber alene med formålet at begå kriminalitet, eller også kan eksisterende virksomheder overtages enten gennem køb eller pression.

I hvidvasksammenhæng skelnes der typisk mellem front- og dækselskaber. Frontselskaber er aktive virksomheder med værdier, indkomst og udgifter, mens dækselskaber er virksomheder uden reel drift. Et dækselskab kan være et selskab placeret i et andet land, herunder lande med ringere hvidvaskforanstaltninger end Danmark eller skattelylande. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at der kan være mange legitime grunde til at have virksomheder i disse lande og også til at leje en ledelse til at bestyre dem. Men strukturerne kan udnyttes af kriminelle aktører.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Europol vurderer, at 80 pct. af de organiserede kriminelle aktører bruger legale virksomhedsstrukturer i deres kriminelle virke (Europol 2021a: 7). Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med opgørelser i en dansk kontekst.

Boks 26

Eksempler på at legale virksomheder bliver brugt til hvidvask

Kriminelle aktører bruger blandt andet legale virksomheder til hvidvask ved at:

- *Sammenblande ulovlige midler med lovlige midle*r via frontselskaber, fx ved løbende at indoptage ulovlige midler i virksomhedens daglige omsætning, så hele udbyttet fremstår som lovlig omsætning. Den fremgangsmåde er særlig udbredt i mindre virksomheder, hvor der er en relativt stor kontantomsætning, og hvor det kan være vanskeligt at værdiansætte varer og ydelser. Det gælder fx de risikobrancher, Erhvervsstyrelsen har defineret, som blandt andre er vejgodstransport, flytteforretninger, restauranter, pizzeriaer, grillbarer, isbarer med videre (Erhvervsministeriet 2021).
- *Overføre værdier mellem virksomheder og personer.* Kriminelle aktører etablerer virksomheder og tilhørende erhvervskonti for at flytte midler. Adgang til virksomheder gør det muligt at udstede falske fakturaer – typisk udskrevet hos en mellemmand – hvor virksomheder, involveret i eksempelvis kædesvig og sort arbejde, indbetaler pengene, som oftest lander på gennemstrømningskonti, hvorfra de overføres til udenlandske selskaber.
- *Udnytte sårbarheder i den internationale varehandel.* Der hvidvaskes også store summer gennem international varehandel. Import og eksportvirksomheder kan misbruges til at fakturere på tværs af jurisdiktioner og udnytte det internationale handelssystem til skatteunddragelse og hvidvask fx via over- og underfakturering.

Dertil kommer kriminelle aktører, som ikke hører under betegnelsen organiserede kriminelle, og de aktører, som ikke i første omgang har til hensigt at begå kriminalitet, men som gør det i forbindelse med økonomiske vanskeligheder, social deroute eller andet.

Det er attraktivt for kriminelle aktører, der genererer et ulovligt udbytte i kontanter, at få placeret midlerne i en virksomheds omsætning via sammenblanding af lovlige og ulovlige midler. Denne metode er let tilgængeligt, opdagelsesrisikoen er begrænset og metoden kan generere stabile transaktioner af hvidvaskede midler. Skal metoden anvendes til hvidvask af større summer, kræver det enten flere virksomheder eller virksomheder af en vis størrelse at hvidvaske midlerne.

Sagerne om danske fakturafabrikker er eksempler på, at organiserede kriminelle netværk tilbyder hvidvask for andre kriminelle aktører gennem en række virksomhedsstrukturer med det formål at unddrage skat, moms og afgifter samt at skaffe kontanter til fx udbetaling af sorte lønninger.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at de kriminelle aktører i nogen grad får bistand og vejledning af professionelle aktører, fx revisorer, advokater og andre rådgivere (læs mere om professionelle rådgivere i kapitel 3 *Nationale trusler*). Det er nemt at oprette virksomheder i Danmark. For kriminelle aktører vil det ofte være en fordel at få adgang til selskaber, der har eksisteret i en årrække. Det kan fx være et selskab i økonomiske vanskeligheder, som kan overtages og blive en del af deres setup. Her vil der ofte være brug for nogle, der har skuffeselskaber eller indsigt i selskaber, der har problemer og som kan overtages. Hertil kommer opsætning af de mere komplekse selskabsstrukturer, som også indbefatter import- og eksportvirksomheder, og også her optræder professionelle rådgivere.

For at sløre forbindelsen mellem de kriminelle aktører, der udgør de reelle ejere, og virksomheden, indsættes ofte en stråmand som reel ejer. På trods af indførelsen af stråmandsbestemmelse, er det fortsat muligt at indsætte en stråmænd, som ejer eller direktør i en virksomhed, og herefter udnytte stråmandens identitet og identitetspapirer til at styre virksomhedens netbank og registreringer hos Erhvervsstyrelsen. Til de mere organiserede hvidvasksetup kan der være brug for en mere organiseret tilgang til stråmænd (World Bank Group 2022). Udfordringen med stråmænd er beskrevet nærmere i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats.*

Hvidvasksekretariatet har undersøgt stråmænd blandt underretningerne og har defineret fire idealtyper:

- *Den sårbare* er fx den rejsende arbejdstager eller flygtningen, der på baggrund af pression eller nød indvilliger i at stille personlige dokumenter til rådighed, som de kriminelle aktører kan udnytte til oprettelse af selskaber, erhvervskonti med videre.
- *Familien* er typisk en ægtefælle, kæreste eller børn, der indsættes som stråmænd. Der kan være tale om både ubevidst eller bevidst deltagelse i stråmandsvirksomhed.
- *Bejleren/prospekten* er en person, der ønsker at blive en del af det organiserede kriminelle miljø.
- *Den risikovillige* er en person, der af egen fri vilje kontakter bagmænd og stiller sig til rådighed. Personen er ikke altid klar over konsekvenserne, men pengene er tiltrækkende.

Pengeinstitutterne i Danmark er generelt opmærksomme på mindre virksomheder med høj kontantomsætning. Det afspejler sig i antallet af underretninger fra pengeinstitutterne om virksomheder, som blev beskrevet i kapitel 1 *Hvidvask i Danmark*. Europa-Kommissionen peger i deres supranationale risikovurdering blandt andet på værtshuse eller restauranter, virksomheder i byggebranchen, bilvask, brugtvognsforhandlere, juvelerer og pantebutikker som kontantbaserede brancher (Europa-Kommissionen 2022: 14).

Ulovlige midler, der ikke er kontanter, kan også placeres som fiktiv omsætning i service-virksomheder, hvor der ikke er et væsentligt varelager at holde en kunstigt stor omsætning op imod. Det kan være i eksempelvis bygnings-service, konsulentvirksomheder, vikarbureauer eller lignende. Det kræver et godt kundekend-skab hos de underretningspligtige at opdage denne metode. Et begrænset antal ansatte, der tilsyneladende genererer en stor omsætning sammenholdt med normen fra branchen, kan indikere, at der hvidvaskes ulovlige midler.

Hvidvasksekretariatet har primært kendskab til hvidvask via legale virksomhedsstrukturer fra sager om omfattende skatte- og moms-kriminalitet samt fra sager med mindre for-retningsdrivende inden for brancher, hvor det er vanskeligt at kontrollere omsætningen. Hvidvasksekretariatet har meget få underretnin-ger om hvidvask gennem import- og eksport-virksomheder fx over- og underfakturering eller fiktive handler.

På trods af de få underretninger, vurderer Hvidvasksekretariatet, at omfanget af hvidvask via legale virksomhedsstrukturer er i milliard-klassen, da den er udbredt i kriminelle miljøer, herunder i de organiserede kriminelle gruppe-ringer og professionelle hvidvasknetværk, og i alle faser af hvidvaskprocessen.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører misbruger virksomheder og handelssy-stemet for at forsøge at omgå pengeinstitutter-nes transaktionsmonitering og sløre aktiviteterne blandt de millioner af handelstransaktioner, der sker hver dag. Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktørers anvendelse af legale virksom-hedsstrukturer i Danmark udgør en høj trussel for hvidvask. I takt med, at danske pengeinstitutter bliver bedre til at monitere erhvervskunder, vil kriminelle aktører forsøge at flytte ulovlige midler til udlandet fx gennem handel med varer. Ved hjælp af virksomhedsstrukturer kan der flyttes mange penge, herunder også på tværs af lan-degrænser via handelsbaseret hvidvask (læs mere om handelsbaseret hvidvask i afsnittet *Tværgående fænomen: Handelsbaseret hvid-vask* senere i dette kapitel).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den største trussel er kriminelle aktører med en vis volumen af ulovlige midler, der løbende skal hvidvaskes, og hvor professionelle hvidvasknetværk er etableret på tværs af lande.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører misbruger legale virksomhedsstrukturer til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for, at legale virksomhedsstrukturer misbruges til hvidvask, er **høj.**

SPIL 5.10

MODUS

Integration, sløring og placering gennem spil

De kriminelle aktører hvidvasker gennem spil for at sløre midlernes oprindelse, idet en gevinst fra spil kan få ulovlige midler til at fremstå legale, eller for at flytte penge til andre, herunder placere penge i udlandet. Muligheden for høje indbetalinger og gevinster skaber egnede forhold for hvidvask. Fx kan ulovligt udbytte anvendes på væddemål til lave odds, hvor risikoen for at tabe penge er relativt begrænset. Nedenfor behandles hvidvaskmodus inden for spil særskilt for:

- landbaserede væddemål (offline),
- landbaserede kasinoer (offline) og
- onlinespil.

Landbaserede væddemål

Landbaserede væddemål er væddemål, der indgås fysisk mellem en spiller og en spiludbyder. Det kan fx være spil på lave odds i kiosker. Hos flere udbydere af landbaserede væddemål er det muligt at overføre gevinster direkte til en bankkonto. Ved gevinst på et landbaseret væddemål kan spilleren få udleveret en gevinstkvittering, som kan sælges til kriminelle aktører med det formål at få ulovligt udbytte til at fremstå som en legal gevinst fra spil. Det er også muligt, at en person køber væddemålet for derefter at videregive kuponen til en anden person, der henter gevinsten.

Landbaserede kasinoer

Landbaserede kasinoer er fysiske spilsteder med tilladelse til at udbyde spil, fx roulette, poker og black jack, samt spil på gevinstgivende spilleautomater. Her kan hvidvask foregå gennem ind- og udveksling af penge *uden væsentlig spilaktivitet.* Ved at veksle penge ind og dernæst ud af et kasino uden at have spillet for størstedelen af pengene, kan kriminelle aktører påstå, at ulovlige midler er legale gevinster fra spil.

Hvidvask kan også ske gennem *chip-dumping mellem kasinospillere*, hvor spillerne spiller mod hinanden i stedet for mod kasinoet og hermed får ulovligt udbytte til at fremstå som en legal gevinst hos vinderen. Der kan også ske *overdragelse af chips mellem spillere uden spilaktivitet.* Fx Spiller A ankommer til kasinoet med et stort pengebeløb, som veksles til chips. Spiller A giver sine chips til spiller B og forlader kasinoet uden spilaktivitet. Spiller B veksler efterfølgende sine chips til kontanter eller får sat beløbet ind på en bankkonto. Pengene kan derefter fremstå som legale gevinster fra spil.

Onlinespil

Onlinespil er spil, der indgås mellem en spiller og en spiludbyder ved brug af fjernkommunikation. Onlinespil er desuden kendetegnet ved, at hver spiller har en NemID/MitID-verificeret spilkonto online, hvor spilleren på forskellig vis kan ind- og udbetale penge. Hvidvask gennem onlinespil kan ske gennem *brug af spilkonto til sløring af ulovligt udbytte.* En spilkonto kan benyttes som en transaktionskonto til at sløre ulovligt udbytte. Det ulovlige udbytte kan indsættes på spilkontoen og derefter overføres til en bankkonto uden væsentlig spilaktivitet. Her kan *cash-out kort efter begivenhedens begyndelse* også anvendes til sløring. En spiller kan indløse sit væddemål, inden begivenheden, som der væddes om, er afsluttet, og på den måde "sælge" sit indskud for et lavere eller højere beløb. Beløbet kan herefter overføres til spillerens konto og derved fremstå som en legal gevinst over for banken. *Chip-dumping via online netværksspil,* hvor en spiller i princippet kan spille mod sig selv eller en medsammensvoren, kan også få ulovligt udbytte til at fremstå som en legal gevinst hos vinderen af spillet. *Online netværksspil mod spillere i andre jurisdiktioner* kan anvendes til at overføre ulovlige midler til og fra Danmark. På den måde overføres udbyttet uden om det finansielle system, og slører derved udbyttets oprindelse.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Hvidvasksekretariatet modtager mange underretninger om mistanke om hvidvask via spil. Underretningerne handler typisk om hvidvask af mindre beløb, men der er også underretninger omhandlende personer, der spiller for flere millioner kroner. Hvidvasksekretariatet vurderer, at dele af disse midler stammer fra fx narkotikakriminalitet. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der kan vaskes store beløb gennem spil.

Hvidvask gennem spil kan også være forbundet til matchfixing. Ved matchfixing øges chancerne for en sikker gevinst, idet sportsbegivenhedens resultat er aftalt forud for begivenheden med en eller flere af sportsbegivenhedens deltagere.

Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at nogle spiludbydere lader kriminelle aktører benytte deres tjenester til løbende hvidvask. Sådanne virksomheder tjener penge på at blive anvendt af kriminelle aktører, og der kan derfor være et økonomisk incitament til ikke at underrette Hvidvasksekretariatet om mistanke om hvidvask. Spiludbyderens forhandlere, fx kioskejere, supermarkeder med videre, kan facilitere hvidvask ved at bistå kriminelle aktører med at omgå kundekendskabsprocedurer eller ved at opkøbe gevinstkvitteringer med henblik på videresalg.

Spilbranchen har de seneste år været i vækst, og udbuddet af spil er vokset, både i Danmark og i udlandet, herunder muligheden for spot-betting og spil på virtuelle simulerede sportsbegivenheder. Dele af spilmarkedet er tilgængeligt hele døgnet, og spiludbyderne accepterer i højere grad flere forskellige betalingsmetoder, herunder kontanter, værdibeviser, e-wallets og forudbetalte kort, hvorved midlernes oprindelse kan være svære at spore. Den øgede tilgængelighed af spil, og det, at det er nemt, øger mulighederne for hvidvask via spil. Det er ikke muligt for spiludbyderne at sammenholde data med hinanden, og de kriminelle aktører kan dermed sløre deres hvidvaskaktiviteter via spil hos forskellige spiludbydere. Denne sårbarhed er særligt gældende i forhold til matchfixing, idet identificeringen af indgåede væddemål foregår hos hver enkelt spiludbyder, som kun kan kontrollere egne kunder.

En stor del af spiludbyderne er udenlandske virksomheder placeret i blandt andet Malta, Gibraltar og Estland, hvilket kan være forbundet med øget risiko for hvidvask. For eksempel kan de udenlandske virksomheder fejlagtigt undlade at underrette Hvidvasksekretariatet og derved alene underrette deres egen nationale finansielle efterretningsenhed. Derudover er der risiko for, at de udenlandske virksomheder kan være placeret i lande med et svagere værn mod hvidvask end i Danmark.

Indførelsen af et såkaldt spilkort hos forhandlere, der sælger landbaserede væddemål, reducerer anonymiteten og sårbarheden for hvidvask, men som for alle andre foranstaltninger er der altid en risiko for, at der sker svindel med et spilkort, fx ved brug af lånte eller falske identiteter og anvendelse af muldyr. Muldyr, der overfører penge til en spilkonto for derefter at modtage kontanter af gerningspersonen, forekommer også i de underretninger, Hvidvasksekretariatet modtager.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender spil til integration, sløring og placering af ulovlige midler i den legale økonomi. Størrelsen af det beløb, som kan hvidvaskes, afhænger af forskellige parametre, herunder fx spiltype og leveringskanal. Hvidvask gennem spil kan hurtigt kanalisere penge på tværs af landegrænser, og det øger trusselsniveauet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at hvidvask gennem spil i Danmark bliver mindre attraktivt for kriminelle aktører på mellemlangt sigt. Indførelsen af et såkaldt spilkort vil gøre det sværere at forblive anonym, og spiludbydere med tilladelse i Danmark har etableret effektive moniteringsløsninger i forhold til kundeovervågning. Hvidvasksekretariatet bemærker, at det kan medføre, at kriminelle aktører bevæger sig ind på det illegale spilmarked, hvorved overvågningsmulighederne for myndighederne er begrænsede.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender spil til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for at spil misbruges til hvidvask, er **betydelig.**

KRYPTOAKTIVER 5.11

MODUS

Kryptoaktiver anvendes inden for flere kriminalitetsområder

Handel med kryptoaktiver foregår typisk via børser (exchanges) eller direkte mellem to parter (peer-to-peer). Kriminelle aktører kan anvende kryptoaktiver til at foretage transaktioner uden om den traditionelle finansielle sektor. Muligheden for at foretage øjeblikkelige overførsler på tværs af lande er attraktiv for kriminelle aktører, der skal have overført værdier til/fra udlandet. Europol skriver, at hvidvask er den primære kriminalitetsform, der associeres med kryptoaktiver (Europol 2021b: 11).

Selvom transaktioner med kryptoaktiver som udgangspunkt er offentligt tilgængelige i blockchains, findes der metoder, hvorpå man kan forsøge at sløre sine digitale spor. Som hvidvaskmodus egner kryptoaktiver sig særligt til den del af hvidvaskprocessen, der vedrører sløring, men i takt med, at kryptoaktiver i stigende grad bruges til betalinger, vil kryptoaktiver også blive brugt til integration. Hvidvasksekretariatet modtager få underretninger om mistanke om hvidvask via kryptoaktiver, men erfaringer fra udlandet viser, at underretninger fra udbydere af virtuelle aktiver stiger markant i disse år, og at de beløb, der underrettes om, er markant større end for de øvrige brancher (Dynamic Securities Analytics 2022).

Mange børser tilbyder brugerne at oprette debitkort via aftale med fx Visa eller Mastercard. Kortene fungerer på den måde, at der ikke betales direkte med kryptoaktiver, men at kryptoaktiverne i forbindelse med handlen i fx et supermarked veksles til fiat-valuta. Mange kort kan både 'toppes-up' med kryptoaktiver og med fiat-valuta fra fx et andet betalingskort.

Chain-hopping er at veksle mellem kryptoaktiver, der benytter sig af forskellige blockchains. Hvis formålet er at sløre sporene, skal chain-hopping gerne ske i et hurtigt tempo, så eventuelle personer eller myndigheder hægtes af. De såkaldte privacy coins eller Anonymity Enhanced Currencies (AECs) er designet til i varierende grad at sikre brugerne anonymitet, og er også anvendelige i sløringsprocessen. Herudover er også mixere/tumblere, som er services, der er designet til at blande transaktioner fra forskellige brugere, så det bliver sværere at spore, hvem der er henholdsvis afsender og modtager af hvilke transaktioner, populære. Mixere slører midlers ophav ved først at blande brugernes kryptoaktiver for et mindre gebyr. Der findes wallets, der ligesom mixere blander kryptoaktiver for at øge graden af anonymitet.

Boks 27

Eksempler på at kryptoaktiver anvendes til hvidvask

- *Brug af muldyr og krypto-betalingskort:* Person A vil hvidvaske dagens kontante omsætning på 10.000 kroner fra salg af falske mærkevarer. Person A kontakter Person B, der skal agere muldyr. Person B får kontanterne og sætter dem ind på sin bankkonto og bruger pengene til at købe kryptoaktiver på en børs i udlandet. Disse kryptoaktiver overfører Person B til person A's wallet (Person A's digitale tegnebog). Person A har et betalingskort fra sin børs, som kan bruges ligesom et almindeligt kreditkort.
- *Brug af mixere:* Person A har et ulovligt udbytte fra falske annoncer på internettet, hvor køberne har betalt for en vare, de aldrig har modtaget. De forurettede har overført pengene til Person A's konto i udlandet. For at få de ulovlige midler sløret, køber person A kryptoaktiver for dem via en børs og fører dem videre til en såkaldt mixer eller tumbler.
- *Peer-to- peer-handler (P2P):* Person A har brug for kontanter til sort aflønning af sine ansatte. Person B har kontanter fra salg af narkotika, der skal hvidvaskes. Person A overfører kryptoaktiver til person B's wallet, og Person B giver Person A kontanterne.

Boks 28

Eksempel på at DeFi-platforme anvendes til hvidvask

- *Brug af DeFi-platforme.* Person A bedrager en person og får vedkommende til at købe kryptoaktiver, som sendes til person A. Kryptoaktiverne sløres gennem tumbling og placeres til sidst på en DeFi-platform. Person A veksler kryptoaktiverne til andre former for kryptoaktiver på DeFi-platformen, hvorefter de vekslede kryptoaktiver tilbageføres til en reguleret børs og derfra overføres til Person A's bankkonto.

DeFi er en forkortelse for decentralised finance. Med DeFi fjernes det mellemled, som fx et betalingsinstitut, en børs eller en bank udgør. Mellemleddene erstattes af såkaldte smart contracts, som er algoritmer, der sørger for, at transaktionerne sker på sælgers og købers betingelser. Når betingelserne er opfyldt for begge parter, sker transaktionen direkte mellem parterne, peer-to-peer.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Kriminelle aktører, herunder organiserede kriminelle grupperinger og cyberkriminelle, bruger kryptoaktiver (Europol 2021b: 12). Det gælder særligt inden for it-økonomisk kriminalitet, men også inden for andre kriminalitetsområder, fx narkokriminalitet og online udnyttelse af mindreårige samt kriminelle aktiviteter på det mørke net, hvor kryptoaktiver er det foretrukne betalingsmiddel (Europol 2021b: 9, 11). Der sker en øget digitalisering af både kriminalitet og den betaling, der finder sted for de ydelser, som de kriminelle leverer. Når de ulovlige midler er digitale, er kryptoaktiver en tilgængelig måde at sløre midlernes ophav og destination. Sårbarheden øges i takt med, at der udbydes flere kryptoaktiver, herunder programmer, der øger anonymitet, og der kan flyttes flere penge over grænserne på en gang. Europol peger på, at de kriminelle aktører i stigende omfang hvidvasker gennem børser uden licens (Europol 2021b: 8).

Manglende kendskab til området og kapacitet blandt finansielle institutter og myndigheder kan være en barriere for at opdage ulovlige midler i kryptosfæren.

Selvom sporbarheden ved kryptoaktiver er relativt høj, kræver det, at de underretningspligtige er i stand til at identificere, hvad der er tegn på hvidvask med kryptoaktiver, og hvad der er tegn på legal brug af kryptoaktiver. Hertil kommer, at det kræver avancerede blockchain-analyseværktøjer for at spore transaktionerne i efterforskningsleddet.

De omfattede virksomheder, fx børser, er ofte udenlandske virksomheder, der er underretningspligtige i udlandet. Hvidvasksekretariatet vurderer, at både udenlandske og danske VASPer har et mere begrænset kendskab til deres kunder i forhold til det kendskab, som de traditionelle pengeinstitutter har. Da der samtidig er rige muligheder for at føre midler ind og ud af landet, er det en betydelig sårbarhed ved kryptoaktiver.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører i Danmark anvender kryptoaktiver til hvidvask, og at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører i stigende grad vil benytte sig af kryptoaktiver til at hvidvaske penge.
I takt med at kriminalitet i Danmark og i udlandet genererer flere digitale midler, vil anvendelsen af kryptoaktiver til hvidvask ligeledes forventes at stige. Hvidvasksekretariatet bemærker, at der internationalt og nationalt er et stærkt fokus på kryptoaktiver, herunder på implementering af FATF-standarder – særligt kundskabsprocedurer og den såkaldte *travel rule*, der skal sikre, at afsendere og modtagere af kryptoaktiver skal kunne identificeres.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører i stigende grad vil anvende kryptoaktiver til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for at kryptoaktiver misbruges til hvidvask, er **betydelig.**

LEASING 5.12

MODUS

Hvidvask gennem leasing

Hvidvask gennem leasing af køretøjer og andre aktiver kan foregå på forskellige måder. Fx kan penge fra kriminalitet blive brugt til at lease en luksusbil, eller kontanter fra kriminelle aktiviteter kan bruges til at købe en bil i udlandet, indregistrere den i Danmark og sælge den til et leasingselskab, så midlerne fra salget fremstår legale. Hvidvask ved hjælp af leasing kan også foregå ved kloning af køretøjer, hvor enten købte eller stjålne køretøjer klones og formidles til et leasingselskab, der ved salg af køretøjet får udbetalt en salgssum, der fremstår legal. De beløb, der kan hvidvaskes gennem leasing, er relativt begrænsede, medmindre det er sat i system, fx gennem brug af flere stråmænd på samme tid eller ved at kriminelle aktører har et samarbejde med et kriminelt leasingselskab.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Mens hvidvask via betaling af leasingydelser er en simpel hvidvaskmetode, der kan være vanskelig for forhandleren at opdage, så er den hvidvask, der foregår, hvor forhandlerne er involveret, mere kompleks.

Det kræver en registrering hos Finanstilsynet at drive et finansielt leasingselskab. Det gælder uanset, om man tilbyder finansiel leasing af biler eller af andre aktiver.

For så vidt angår finansiel leasing på bilmarkedet, er det i mange tilfælde bilforhandlere, der faciliterer leasingaftaler på vegne af leasingvirksomheder. Det finansielle leasingselskab, som står for selve finansieringen, møder herved ikke den reelle kunde, men anvender de oplysninger, der modtages fra forhandleren.

Hvidvasksekretariatet modtager underretninger om mistanke om hvidvask gennem leasing i forbindelse med organiseret kriminalitet, herunder rocker- og bandegrupperinger.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender leasing til hvidvask, og at det vil fortsætte på kort og mellemlangt sigt. Den stigende opmærksomhed på leasingselskaber i forbindelse med sagerne om vanvidsbilisme kan have øget opmærksomheden på identifikation af leasingtagere og dermed reduceret risikoen for hvidvaskaktiviteter.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminelle aktører anvender leasing til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for at leasing misbruges til hvidvask, er **moderat.**

Boks 29

Eksempel på at leasing bliver anvendt til hvidvask

Person A bruger ulovlige midler til at købe en stjålet bil kontant i Tyskland. Bilen får påført et nyt stelnummer fra en tilsvarende bil, hvorefter der udarbejdes et falsk registreringsdokument, således at bilen kan blive godkendt i en dansk synshal. Den stjålne, men nu godkendte bil, sælges til leasingselskab A. Dernæst sælges bilen af leasingselskab A, og salgssummen fra denne handel fremstår lovlig. I dette tilfælde er leasingselskabet med til at facilitere hvidvasken.

5.13 FORTRYDELSE AF KØB OG BRUG AF TREDJE-PARTER TIL SLØRING

MODUS

Hvidvask via annullering af køb

Hvidvask ved at fortryde køb er en hyppigt anvendt metode. Der er tale om kriminelle aktører, der anvender ulovlige midler til at købe varer, som de returnerer, hvorefter pengene enten udbetales kontant eller tilbageføres til en anden konto, end der blev anvendt til købet. Formålet er at sløre transaktionerne ved at lade midlerne indgå hos en tredjepart fx en butik eller et auktionshus og blive udbetalt et andet sted.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Fremgangsmåden benyttes i sager, hvor det drejer sig om mindre beløb, der bliver flyttet. Ved større beløb vil et pengeinstitut kunne identificere mistænkelig returneringer på en kundes konto – særligt hvis kunden ikke har foretaget det oprindelige køb gennem pengeinstituttet.

Ved at anvende tredjeparter til sløring er det vanskeligere for pengeinstitutterne at identificere mistænkelige transaktioner. Tredjepartsaktørerne, fx elektronikbutikken, har ikke altid mulighed for at vide, hvilke konti eller kort pengene oprindeligt blev betalt fra, og de er ofte ikke underretningspligtige og har dermed ikke nødvendigvis opmærksomhed på risikoen for hvidvask. I nogle butikker kræves det, at udbetaling for returnerede varer foregår kontant, eller at tilbageførelsen skal ske til samme kort, som købet er foretaget på.

Hvidvasksekretariatet bemærker, at offentlige myndigheders konti også kan anvendes som tredjepart. Derved kan disse være medvirkende til, at ulovlige midler fremstår som legitime ved interaktionen med konti tilhørende offentlige myndigheder. Misbrug af offentlige myndigheders konti som tredjeparter kan udgøre en risiko for hvidvask af større beløb. Her kan der eksempelvis være tale om en virksomhed eller person, der indbetaler for meget i skat og derefter får pengene retur fra en bankkonto tilknyttet Skattestyrelsen.

Boks 30

Eksempel på hvordan fortrydelse af køb kan anvendes til hvidvask

Person A køber en genstand på auktion i et større auktionshus eller i detailhandlen. Pengene bliver indbetalt fra konto 1234 fra et dansk pengeinstitut. Efterfølgende gør Person A brug af sin fortrydelsesret for købet, men anmoder, at pengene skal udbetales til konto 5678 i et svensk pengeinstitut.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører fortsat vil anvende fortrydelse af køb og tredjeparter til sløring af midler, men at truslen er aftagende, primært på grund af sænkelsen af kontantforbuddet fra 50.000 til 20.000 kroner og øget opmærksomhed i offentligheden generelt. Metoden er også begrænset i forhold til grænseoverskridende aktiviteter. Hvidvasksekretariatet bemærker dog, at der stadig integreres store kontantbeløb gennem køb af varer og efterfølgende returnering.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminelle aktører anvender fortrydelse af køb og tredjeparter til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for, at fortrydelse af køb og tredjeparter misbruges til hvidvask, er **moderat.**

PEER-TO-PEER LÅN OG CROWDFUNDING 5.14

MODUS

Hvidvask via lån og indsamlinger

Peer-to-peer lån er lån mellem privatpersoner. Kontakten foregår typisk på sociale medier, og ofte er der tale om korte udlån til meget høje renter. På samme måde er crowd-funding et fænomen, som forbinder fysiske og juridiske personer økonomisk, hvor der er tale om finansiering af projekter, produkter eller enkeltpersoner gennem online crowdfunding-platforme såsom Gofundme eller Kickstarter. Her kan privatpersoner donere penge til personer, enten som donationer, lån eller mod en modydelse (reward-based crowdfunding), fx modtagelse af et produkt, når det er produceret. Både peer-to-peer lån og crowdfunding kan bruges til at hvidvaske penge.

Boks 31

Eksempel på hvidvask via peer-to-peer lån og crowdfunding

Person A er bagmand for udenlandske prostituerede og har herigennem adgang til store mængder kontanter. Person A udlåner 75.000 kroner i kontanter til Person B gennem Facebook til en årlig omkostning på 25 pct. Person B tilbagebetaler Person A løbende hver måned inklusive låneomkostninger på en konto i en digital bank, hvorfra Person A kan betale for dagligvarer med sit tilknyttede betalingskort.

Person B ejer en negleklinik med illegal arbejdskraft, hvor kunderne betaler kontant uden regning. Person B opretter en crowdfunding-kampagne til et fiktivt produkt og støtter sit eget projekt gennem kampagnen, hvorved Person B har dokumenteret indkomst.

TRUSLER OG SÅRBARHEDER

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med opgørelser over omfanget af peer-to-peer-lån. Vækstfonden vurderer, at det danske marked for crowdfunding i 2020 var på omkring 350 millioner koner. Der er tale om en stor stigning fra 2019, hvilket primært skyldes, at opgørelsen har medtaget real-estate crowdfunding (Vækstfonden 2021: 4). Uden real-estate crowdfunding samt fraregnet det største projekt blev der i 2020 rejst kapital gennem crowdfunding for over 160 millioner kroner (Vækstfonden 2021: 5).

Hvidvasksekretariatet erfarer, at en række mindre netværk udbyder peer-to-peer lån gennem Facebook. Der er tale om netværk, der sammenligner renter, udveksler erfaringer med dårlige betalere og deler idéer til udbygning af forretningen (TV2 2022). Udviklingen på dette område vil forventeligt være påvirket af den økonomiske udvikling i samfundet, som kan betyde, at flere borgere vil blive økonomisk trængte og har vanskeligere ved at låne penge i banken og derfor søger alternative lånemuligheder.

Hvidvasksekretariatet besidder endvidere oplysninger, der indikerer mistænkelige crowdfundingaktiviteter hos privatpersoner, men der er umiddelbart ikke tale om, at crowdfunding bliver brugt til organiseret hvidvask. De indsamlede midler bliver indledningsvist placeret hos crowdfundingsiden og dernæst overført til pengeinstituttet, hvilket gør det vanskeligt for bankerne at se, hvem der har doneret til et crowdfundingprojekt, og om der er mistænkelige transaktioner.

VURDERING AF RISIKO

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender peer-to-peer-lån og crowdfunding til mindre hvidvaskaktiviteter, og at det sandsynligvis vil fortsætte og muligvis stige som følge af øget efterspørgsel efter alternative lånemuligheder. Det er muligt, at der med udbredelsen af DeFi og digitale fælleskaber fx Facebooks Metaverse vil ske en ændring i peer-to-peer markedet for udlån.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminelle aktører fortsat vil anvende peer-to-peer-lån og crowdfunding til hvidvask af ulovlige midler. Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at peer-to-peer-lån og crowdfunding misbruges til hvidvask, er **moderat.**

TVÆRGÅENDE FÆNOMEN: HANDELS-BASERET HVIDVASK

5.15

FATF vurderer, at en stor del af udbyttet fra kriminelle aktiviteter på globalt plan hvidvaskes ved, at kriminelle aktører misbruger det internationale handelssystem, såkaldt handelsbaseret hvidvask. Det er en af de mest komplekse former for hvidvask, fordi det ofte sker gennem samarbejde mellem kriminelle aktører, der gemmer sig bag virksomhedskonstruktioner i flere lande. Da Danmark er en lille og åben økonomi med en stor international handelsvolumen, vurderer Hvidvasksekretariatet, at risikoen for, at kriminelle aktører misbruger det danske handelssystem til at hvidvaske penge, er høj.

DEFINITION PÅ HANDELS-BASERET HVIDVASK

Kriminelle aktører misbruger virksomhedsstrukturer og det internationale handelssystem til at begå kriminalitet og til at flytte penge. Det er væsentligt at skelne mellem *handelsrelateret kriminalitet* (trade-related predicate offences) og *handelsbaseret hvidvask* (trade-based money laundering).

Mens handelsrelateret kriminalitet, som fx smugling, har til formål at flytte varer illegalt, så drejer handelsbaseret hvidvask sig om at flytte værdier, hvor handel med varer og services er en metode til det (FATF 2020a: 11-12). Ved brug af varehandel kan kriminelle aktører flytte store værdier på en måde, der er vanskeligere for myndigheder og underretningspligtige, herunder banker, revisorer og andre, at opdage, fordi handlerne fremstår legitime i store handels- og transaktionsvolumener.

Handelsbaseret hvidvask handler ofte om misbrug af internationale handelsstrukturer. I Danmark kan fakturafabrikker være eksempler på handelsbaseret hvidvask, der dog primært foregår i Danmark, indtil en del af pengene overføres til konti i udlandet.

Begrebet *servicebaseret hvidvask* handler om udnyttelse af handel med services fx konsulentbistand. Servicebaseret hvidvask kompliceres af, at der ikke handles med fysiske varer, som normalt vil være ledsaget af import- eller eksportdata.

For læsevenlighedens skyld samler vi i dette afsnit handelsbaseret- og servicebaseret hvidvask under betegnelsen *handelsbaseret hvidvask*.

Handelsmarkedets dynamik, de mange forskellige varer og services, der kan anvendes til hvidvask, involvering af mange aktører på tværs af jurisdiktioner og tempoet i betalingerne betyder, at FATF vurderer, at handelsbaseret hvidvask udgør en betydelig risiko (FATF 2020a: 7). Hertil kommer, at handelsbaseret hvidvask risikerer at falde ned mellem to stole hos både de underretningspligtige og myndighederne, fordi adskillelsen mellem varer og finansielle transaktioner, som kontrolleres af henholdsvis toldmyndighederne og bankerne, gør det vanskeligere at opdage. Det kræver ofte tæt koordinering af oplysninger at identificere handelsbaseret hvidvask.

Boks 32

FATF's definition på handelsbaseret hvidvask

"The process of disguising the proceeds of crime and moving value through the use of trade transactions in an attempt to legitimize their illegal origin or finance their activities".

Kilde: FATF (2020a: 11).

METODER TIL HANDELS-BASERET HVIDVASK

Nogle af de metoder, de kriminelle aktører anvender til handelsbaseret hvidvask, er:

- *Over- og underfakturering af varer,* hvor der bevidst angives forkerte priser på varer eller services for herigennem at flytte midler fra en aktør til en anden.
- *Over- og underdrivelse af handelsvolumener,* hvor der angives urigtige mængder eller vægt af varer eller såkaldte fantomhandler, altså handler, der aldrig finder sted.
- *Falsk opgivelse af varer,* hvor der i fx tolddokumenter eller faktura angives én type varer, men sendes en anden – eller der slet ikke sendes nogen varer.
- *Genbrug af fakturaer.*

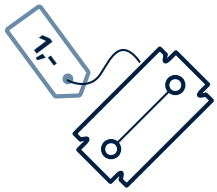
(FATF 2020a: 26-27)

Af disse metoder er *over- og underfakturering* en af de ældste, men formentlig også den mest anvendte. Det centrale ved denne metode er at angive forkerte priser på varer eller services på fakturaen (misinvoicing) for derved at kunne flytte penge via handelstransaktioner.

Illustration 7: Eksempler på over- og underfakturering

Værdier flyttes fra Danmark til udlandet via overpris på varer, der importeres til Danmark eller underpris på varer, der eksporteres fra Danmark.

Overpris på varer, der importeres til Danmark

En eksporttør i udlandet fx Tyskland køber 10.000 barberblade til 1 kr. stykket (10.000 kr.)

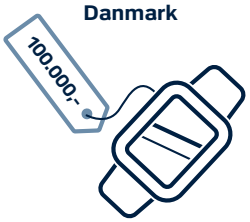

Eksportøren sælger 10.000 barberblade til en dansk importør for 100 kr. stykket (1.000.000 kr.).

Den danske importør får varerne og betaler fakturaen på en million kroner til eksportøren i Tyskland. Prisen for transaktionen er 10.000 kr.

Underpris på varer, der eksporteres fra Danmark

En dansk eksportør køber 10 ure til 100.000 kr. stykket (1.000.000 kr.)

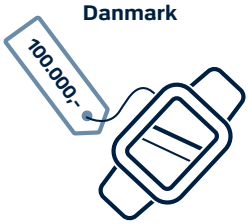
Den danske eksportør sælger de 10 ure til en udenlandsk importør i fx Tyrkiet for 100 kr. stykket (1.000 kr.)

Den udenlandske importør får varerne og betaler faktura på 1.000 kr. og sælger urene til markedspris. Prisen for transaktionen er 10.000 kr.

Værdier flyttes til Danmark fra udlandet via underpris på varer, der importeres til Danmark eller overpris på varer, der eksporteres fra Danmark.

Underpris på varer, der importeres til Danmark

En eksportør i udlandet fx Tyskland køber 10 ure til 100.000 kr. stykket (1.000.000 kr.)

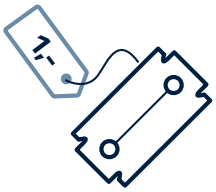

Eksportøren sælger de 10 ure til en dansk importør for 100 kr. stykket (1.000 kr.)

Den danske importør får varerne, betaler fakturaen på 1.000 kr. og sælger de 10 ure til markedspris. Prisen for transaktionen er 10.000 kr.

Overpris på varer, der eksporteres fra Danmark

En dansk eksportør køber 10.000 barberblade til 1 kr. stykket (10.000 kr.)

Eksportøren sælger 10.000 barberblade til en udenlandsk importør for 100 kr. stykket (1.000.000 kr).

Den udenlandske importør får varerne og betaler fakturaen på en million kr. Prisen for transaktionen er 10.000 kr.

I denne sammenhæng er importør og eksportør medsammensvorne eller handler på vegne af den samme bagmand.

Eksemplerne i illustration 7 er angivet med inspiration fra Zdanowicz (Zdanowicz 2009).

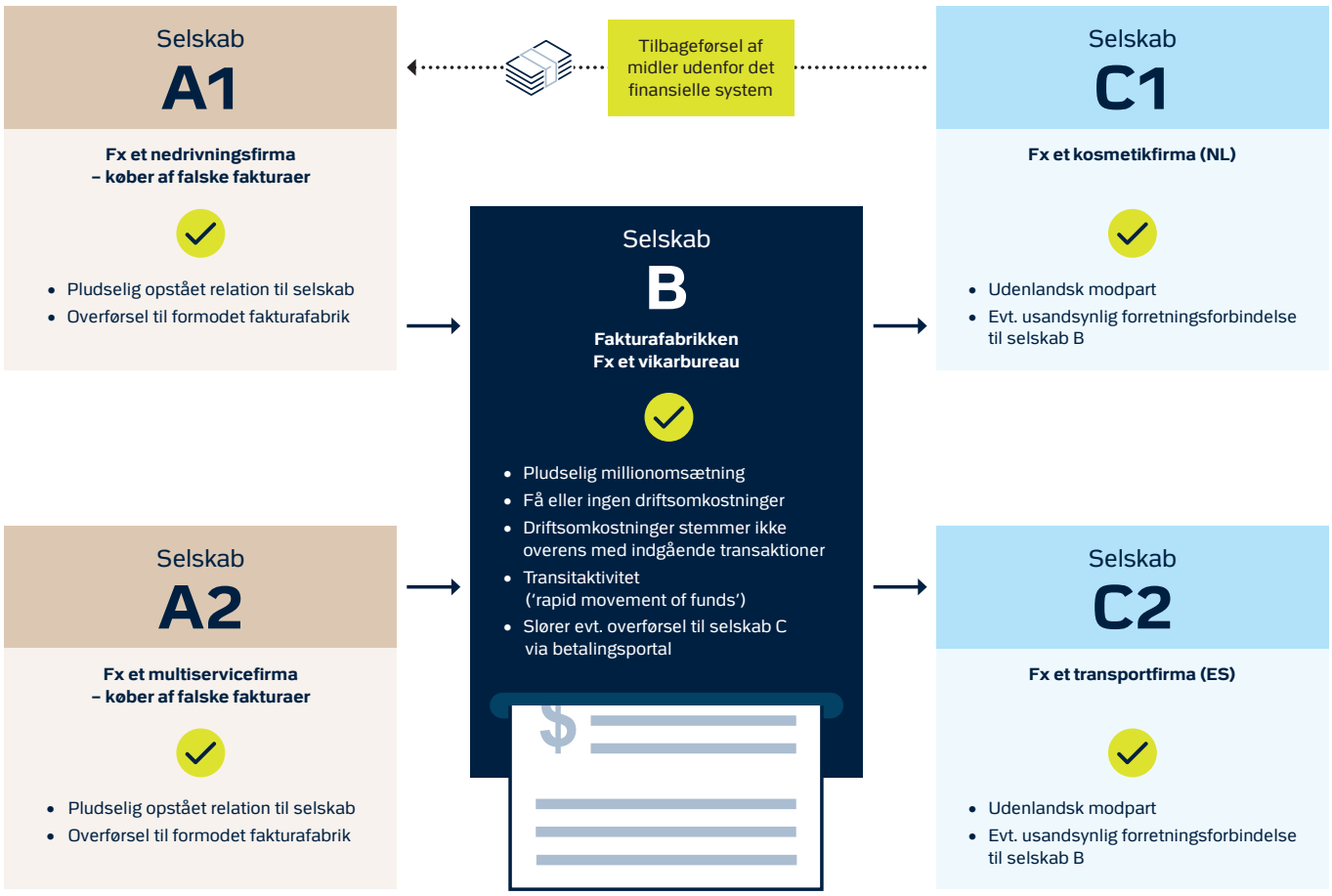
Handelsbaseret hvidvask er tæt forbundet med skattekriminalitet, fordi svindel med angivelser på faktura også påvirker de værdier, der skal betales skatter og afgifter af.

Udnyttelsen af såkaldte dækselskaber, hvis formål er at gennemføre transaktioner uden en reel handel bag, er en central del af forskellige former for hvidvask, herunder handelsbaseret hvidvask. Men handelsbaseret hvidvask kan også foregå via legitime virksomheder, såkaldte frontselskaber, hvor de legitime dele af forretningen bidrager til at sløre de ulovlige aktiviteter, som gemmer sig i mængden af legale handler.

I flere af de sager om *fakturafabrikker*, der har været i Danmark, er der indgået reelle selskaber eller anvendt skuffeselskaber, som har været oprettet gennem længere tid og ligget stille. Disse selskaber er så blevet genaktiveret for at indgå i hvidvaskkonstruktionen.

FATF definerer en række strukturelle risikoindikatorer, som kan pege på mulig hvidvask via handelssystemet, fx usædvanlige og ulogiske selskabskonstruktioner, virksomheder på masse-registreringsadresser fx kontorhoteller eller postboks-adresser, usædvanlige lokaliteter i forhold til branchen, manglende onlinetilstedeværelse, mistanke om stråmænd og stedfortrædere uden kompetencer eller erfaring, uoverensstemmelser mellem antal ansatte og aktiviteter i virksomheden, manglende overholdelse af virksomhedens forpligtelser som fx betaling af skat og moms og indlevering af regnskaber (FATF 2021c: 3).

Illustration 8: Visualisering af en fakturafabrik

For at kunne flytte de ulovlige midler via handelsbaseret hvidvask skal midlerne ofte ind i det finansielle system. Hvis der er tale om fx skatte- og momskriminalitet, så er de ulovlige midler allerede i systemet. Er der tale om kontanter fra fx salg af narkotika, kan de fx integreres gennem kontantindsættelser i banker eller pengeoverførselsvirksomheder eller via misbrug af kontantbaserede brancher, hvor ulovlige midler blandes med lovlig indtægt. Når pengene er sat ind, kan faktura for handlerne betales, og værdierne overføres mellem de kriminelle aktører. Det kan også være ulovlige midler, der integreres via køb af varer og services gennem tredjepartsbetalinger, hvor en tredjepart i eksempelvis en jurisdiktion med lempeligere hvidvaskregler eller lempeligere regler for dokumentation af reelle ejerforhold betaler for varer, der sendes til en anden køber (FATF 2020a: 28-32).

Selvom de førnævnte metoder indenfor handelsbaseret hvidvask her fremstilles enkeltvis, kan kriminelle aktører i praksis gøre brug af flere metoder på samme tid på tværs af hundredevis af virksomheder fordelt i flere lande. Det komplicerer transaktionskæden yderligere og gør det vanskeligere for de underretningspligtige og myndighederne at opdage. Det gør handelsbaseret hvidvask til den måske mest komplekse form for hvidvask (World Customs & Egmont 2020: 18).

BETALINGSMETODER FOR INTERNATIONALE HANDELSTRANSAKTIONER KAN SLØRE HVIDVASK

En af årsagerne til, at det kan være vanskeligt at opdage handelsbaseret hvidvask er, at betalingerne ofte foregår forskudt af handlerne. Samtidig har de aktører, der moniterer henholdsvis betalinger (fx banker eller andre pengeoverførselsvirksomheder) og varehandlen (fx Toldstyrelsen) ikke umiddelbart adgang til alle relevante oplysninger, der kan afsløre mistænkelig adfærd. FATF peger på, at afregning af handelsaktiviteter med *open-account* og *remburs* kan udgøre en risiko for handelsbaseret hvidvask. Wolfsberg Group estimerer, at cirka 80 pct. af den internationale handel, som behandles af pengeinstitutterne, er *open-account* handel (FATF 2020a: 13).

Open-account

En open-account handel er et salg, hvor varerne sendes og leveres, før betalingen gennemføres. Betalingen gennemføres typisk inden for 90 dage efter modtagelse af varen eller tjenesten – afhængig af kreditaftalen mellem sælger og køber – og den sker direkte mellem sælger og købers konti. Open-accounts er en grundlæggende del af den internationale handelsstruktur, fordi den sikrer likviditet og fleksibilitet. Men den kan også udnyttes til at sløre forbindelser mellem forsendelser og transaktioner. Pengeinstitutterne har nemlig begrænset mulighed for indblik i den handel, betalingen handler om, fordi der kun stilles begrænsede dokumentationskrav i forbindelse med open account-handler, og de har dermed vanskeligere ved at følge forsendelser og transaktionerne, som sker forskudt (FATF 2020a: 13).

Remburs

Remburs er en metode, hvor sælgeren, ofte en eksportør, anmoder om betaling ved at fremsende eksportdokumenter for de handlede varer til sin bank. Dernæst videresender banken dokumenterne til køberens bank, ofte en importør, som derefter overfører midlerne til sælgerens bank, der slutteligt overfører midlerne til sælgeren. Bankerne er således en del af handlen, men de verificerer ikke nødvendigvis de involverede dokumenter. Hertil kommer, at dokumenterne i forbindelse med international varehandel ikke altid er standardiseret, og det øger risikoen for ikke at opdage hvidvask. Men selvom der ikke er et standardiseret format for handelsdokumenter, er der nogle standardoplysninger, som skal fremgå, blandt andet oplysninger om de parter, der er involveret i en given transaktion, de transporterede varer samt den harmoniserede vares beskrivelse og kodningssystem. Et handelsdokument kan endvidere indeholde en erklæring, der bekræfter, at dokumentet ikke er falskt (FATF 2020a: 13-14).

FATF peger på, at visse træk ved dokumenterne hurtigt kan afsløre, om der er tale om fiktive eller falske dokumenter, fx anvendelse af en personlig e-mail (FATF 2020a: 14). De kriminelle aktører bliver dog fortsat dygtigere til at forfalske dokumenter.

Øvrige risikoindikatorer for handelstransaktioner kan være sene ændringer i betalingsforpligtelserne, usædvanlige aktiviteter på erhvervskonto, der ikke stemmer overens med det forventede i forhold til kundekendskabsprocedurer, branche eller levetiden for virksomheden og tredjepartsbetalinger fra virksomheder, der ikke umiddelbart har relation til branchen (FATF 2021c: 6).

PRODUKTER OG VIRKSOMHEDSTYPER, DER BENYTTES TIL HANDELSBASERET HVIDVASK

FATF peger på en række produkter, som ofte bliver brugt i forbindelse med handelsbaseret hvidvask. Det gælder fx ædelsten og guld, autodele og biler, landbrugsprodukter og fødevarer, tekstiler og genbrugstøj og transportable elektronikprodukter (FATF 2020a: 21 ff). Fælles for disse produkter er, at de udgør varer med bred prismargin, der kan gøre det vanskeligere for fx toldmyndighederne eller pengeinstitutterne at vurdere, om prisen er den rette, eller den er mistænkeligt lav eller høj, og at de købes og sælges på tværs af lande (FATF 2020a: 20). Det gør det lettere at angive forkert værdi eller forskellig værdi i import- og eksportlandet.

Ligesom der er produktkategorier, der udgør en særlig risiko for at blive udnyttet til hvidvask, er der også en række forskellige typer af virksomheder, som er i risiko for at blive udnyttet. FATF oplyser, at små og mellemstore virksomheder indgik i flere af de sager, de har undersøgt, om handelsbaseret hvidvask, men der var også efterforskninger, der involverede store multinationale selskaber (FATF 2020a: 24).

De fleste virksomheder kan bruges til handelsbaseret hvidvask. FATF har opstillet nogle risikoindikatorer i forhold til handelsaktiviteter, som kan pege på, at der foregår hvidvask. Det er fx atypiske handelsaktiviteter i forhold til branchen, transaktions- og shippingmønstre, der er usædvanlige i forhold til praksis, ulogisk anvendelse af finansielle produkter samt nye virksomheder på markeder, der er svære at få adgang til (FATF 2021c: 4). Handelsdokumenter kan også pege i den retning, fx hvis der er inkonsistens i kontrakter og fakturaer, hvis dokumenterne er usædvanlige for praksis i markedet, hvis handelsdokumenter mangler eller indeholder mangelfuld eller urigtige oplysninger, eller hvis der er uoverensstemmelse mellem eksporterklæringer og tilførsler fra udenlandske banker (FATF 2021c: 5).

OMFANGET AF HANDELSBASERET HVIDVASK

FATF vurderer, at en stor del af udbyttet fra kriminelle aktiviteter på globalt plan hvidvaskes ved at krimielle aktører misbruger det internationale handelssystem, blandt andet fordi aktørerne kan gemme sig i de store handelsmængder og mange transaktioner. Den globale handel med varer og tjenester udgjorde i 2020 i alt 22.000 milliarder dollars, svarende til 143.000 milliarder kroner (WTO 2022: 11). Ligesom det er vanskeligt at vurdere omfanget af hvidvask generelt, er det vanskeligt at estimere omfanget af handelsbaseret hvidvask.

Boks 33

Eksempel på handelsbaseret hvidvask

I en dansk sag om organiseret hvidvask blev syv mænd i juni 2021 idømt samlet mere end 27 års fængsel for organiseret hvidvask af mere end 200 millioner kroner. De dømte var involveret i udstedelse af fiktive fakturaer for levering af arbejdskraft, varer eller ydelser til flere hundrede danske virksomheder, således at virksomhederne kunne anvende fakturaerne til at hvidvaske penge. To af de dømte var direktører i virksomheder, der udstedte de fiktive fakturaer, og tilsammen sendte de et trecifret millionbeløb til udlandet. De agerede dermed ikke kun stråmandsdirektører, men deltog aktivt i, at pengene blev hvidvasket.

Kilde: Anklagemyndigheden (2021a).

En af de måder omfanget er søgt opgjort på ved tidligere undersøgelser, er ved at beregne såkaldte *værdi-gaps* mellem lande, altså forskellen i den værdi eksportøren i landet har anført, og den værdi importøren i det andet land har anført. I undersøgelserne er det derfor metoden *over- og underfakturering af varer*, der er temaet. Der kan være flere grunde til, at over- og underfakturere, herunder skattesvig, men også de penge skal hvidvaskes.

Den amerikanske tænketank Global Financial Integrity (GFI) udgav i 2021 en rapport, der estimerede, at værdi-gaps i handel mellem 134 udviklingslande og 36 avancerede økonomier alene i 2018 udgjorde 835 milliarder dollars, svarende til 5.427 milliarder kroner. Det tal har været stigende i perioden 2009-2018 (Global Financial Integrity 2021: 5). Værdi-gaps er særligt store i handlen mellem udviklingslande og Kina, men også Polen, Tyrkiet og Ungarn er på top-10-listen over lande med de største gaps.

Samme type opgørelse skrev professor John S. Zdanowicz om i 2009 (Zdanowicz 2009). Her refererede han forskellige undersøgelser af handelsdata og metoder til identifikation af værdi-gaps mellem USA og andre nationer. På baggrund af værdi-gaps blev der udarbejdet forskellige profileringsteknikker, blandt andet risikoprofilering af lande og produkter, hvorigennem der sandsynligvis blev flyttet midler ud af USA via handelssystemet gennem unormale prisfastsættelser. En opgørelse viste blandt andet, at USA i perioden 1993-95 importerede kassettebåndafspillere fra Danmark, der blev faktureret til 17.314,25 dollars per styk (Zdanowicz 2009: 8). På baggrund af handelsdata fra 2004 viser opgørelsen, at den totale mængde af penge, der blev flyttet fra USA til Danmark via under- og overfakturering, udgjorde i alt 1,9 milliarder dollars, svarende til mere end 12 milliarder kroner. I det beregnede risikoindeks for 2004 blev Danmark placeret som nummer otte (Zdanowicz 2009: 18).

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med analyser af omfanget af handelsbaseret hvidvask i Danmark, og det er ikke muligt for Hvidvasksekretariatet, på baggrund af de data, der er tilgængelige for sekretariatet, at opgøre omfanget af handelsbaseret hvidvask i Danmark.

Der er dog strukturer i Danmark, der gør os sårbare over for misbrug af handelssystemet til hvidvask. I Danmark er der et stort fokus på hvidvask i den finansielle sektor, og det kan få kriminelle aktører til at vælge at hvidvaske deres penge ad anden vej, fx gennem udnyttelse af det internationale handelssystem. Hertil kommer, at Danmark er en lille og åben økonomi med en stor international handelsvolumen. I kapitel 2 *Danmark 2022-2025* fremgår den store volumen af varer, der hver dag kommer til og fra Danmark – særligt med containere – og kun en begrænset del af varerne tjekkes ved fysisk gennemgang. Mistænkelig varehandel skal derfor også opdages på anden vis fx via oplysninger om handel med varer, som fremgår af toldangivelser eller andet. Toldstyrelsen og Hvidvasksekretariatet har derfor indledt et tæt samarbejde med henblik på at forstærke indsatsen mod handelsbaseret hvidvask i Danmark, og som et led heri undersøge, i hvilket omfang Toldstyrelsen kan levere data, der kan understøtte Hvidvasksekretariatets analyser af udbredelsen af handelsbaseret hvidvask, herunder omfanget af over- og underfakturering.

FATF vurderer, at handelsbaseret hvidvask udgør en stor risiko, fordi mængden af værdier, der flyttes, er stor, det involverer aktører i flere jurisdiktioner, og de finansielle transaktioner sker hurtigt og kan være vanskelige at gennemskue. Hertil kommer, at såvel underretningspligtige som myndigheder kan have vanskeligt ved at forstå handelsbaseret hvidvask og derfor ikke er opmærksomme på det eller kun er opmærksomme på enkelte dele af processen (FATF 2020a: 37).

FÅ UNDERRETNINGER OM HANDELSBASERET HVIDVASK I DANMARK

Hvidvasksekretariatet modtager få underretninger om handelsbaseret hvidvask. I perioden 2018-2021 er der modtaget 500 underretninger, hvor der i mistankegrundlaget er anført over- eller underfakturering, over- eller underdrivelse af handelsvolumen, falske opgivelser af varer, genbrug af fakturaer eller indikatorer som tredjepartsbetalinger, hvoraf det vurderes, at under 200 handler om handelsbaseret hvidvask, som det er defineret ovenfor.

Underretninger om over- og underfakturering handler typisk om mistanke om overfakturering og dermed mistanke om svindel med priser mellem aktører i Danmark, fx et servicefirma, der overfakturer en offentlig styrelse, eller mellem aktører i Danmark og i udlandet, hvor der er mistanke om overfakturering i forbindelse med korruption.

Hvidvasksekretariatet modtager få underretninger om mistanke om handelsbaseret hvidvask, der handler om import- og eksportvirksomheder. Der er domme for handelsbaseret hvidvask i Danmark, som typisk handler om fakturafabrikker, men de involverer i begrænset omfang det internationale handelssystem og import- og eksportvirksomheder.

De få underretninger kan skyldes, at den form for hvidvask er vanskelig at få øje på for den enkelte underretningspligtige. Typisk vil sager om fx over- og underfakturering fremstå som enkeltsager og underrettes som mistanke om skatte- og momssvig. At kunne se aktiviteterne som handelsbaseret hvidvask kræver ofte sammenstilling af informationer fra forskellige aktører, fx myndigheder, banker, revisorer og advokater, der undrer sig over salg af varer til særlige områder, rejseruter, unødige omladninger, mistænkelige virksomhedsstrukturer, uforklarlige tredjepartsbetalinger og ineffektive distributionskæder.

Niveauet af underretninger om handelsbaseret hvidvask i Danmark adskiller sig ikke væsentligt fra andre lande. I USA udgør underretninger om handelsbaseret hvidvask 0,2 pct. af alle underretninger (World Economic Forum 2021).

Ser vi på antal underretninger om internationale transaktioner for at få en indikator på den hvidvask, der foregår over grænserne, udgør de mellem 15-20 pct. af alle underretninger sendt til Hvidvasksekretariatet i perioden 2018-2021. Selv hvis de alle sammen handlede om handelsbaseret hvidvask, ville andelen af underretninger relateret til handelsbaseret hvidvask ligge et godt stykke under det, man kunne forvente i forlængelse af FATF's risikovurdering af handelsbaseret hvidvask.

Andre aktører end de, der i dag er underretningspligtige, kan spille en vigtig rolle i identifikationen af handelsbaseret hvidvask. FATF nævner speditører og toldmæglere som aktører, der kan spille en vigtig rolle i identificeringen af handelsbaseret hvidvask. Speditører er eksperter i at klarlægge den mest effektive metode til at flytte varer og er kompetente i forhold til at behandle og forstå relevante handelsdokumenter. Tilsvarende arbejder toldmæglere, enten tilknyttede speditører eller uafhængige, med at facilitere godkendelsen af varer gennem toldprocesser og dermed sikre effektive processer ved import og eksport. Som i de fleste andre lande er speditører og toldmæglere ikke underretningspligtige i Danmark, men de har adgang til vigtige oplysninger om handelsdata, som kan komplementere data fra bankerne og andre myndigheder, herunder toldmyndighederne.

HVIDVASKSEKRETARIATET MODTAGER FLERE UNDERRETNINGER OM TREDJEPARTSBETALINGER

Langt de fleste underretninger, som Hvidvasksekretariatet har modtaget inden for kategorierne under handelsbaseret hvidvask, er mistanke om hvidvask via tredjepartsbetalinger. Tredjepartsbetalinger kan være en måde at overføre værdier mellem to selskaber ved at et selskab betaler et andet selskabs fakturaer. Eksempel: Selskab A har udført en opgave for Selskab B og sender derfor selskab B en faktura for arbejdet. Selskab C betaler Selskab B's faktura til Selskab A.

Hvidvasksekretariatet ser i stigende grad eksempler på, at bankerne underretter om danske virksomheder, fordi bankerne ser et mønster, hvor virksomhedens fakturaer bliver betalt af andre selskaber end det selskab, der står på fakturaen. Det kan der være forskellige grunde til, men i mange tilfælde har de betalende selskaber lille eller ingen relation til den virksomhed, som fakturaen er udstedt til. Ofte er der heller ikke en umiddelbar relation til branchen eller en geografisk relation.

Typisk har de underretningspligtige udfordringer med at afklare reelle ejerforhold, eller de har identificeret komplekse ejerstrukturer fordelt over flere lande, herunder skattelylande og andre højrisikolande. Der kan også være en mistanke om, at der anvendes front- og dækselskaber på adresser, der ikke afspejler reel virksomhedsdrift, fx postboksadresser.

Når banken spørger sin kunde om transaktionen og hvorfor en tredjepart har betalt for varer, der er faktureret til køberen af varerne, kan virksomheden ikke i tilstrækkelig grad redegøre for, hvorfor fakturaerne betales af en ikke-relateret tredjepart, det vil sige en anden end den virksomhed, som fakturaen er udstedt til. I den forbindelse kan den danske virksomhed være involveret i hvidvask, hvor virksomheden bevidst eller ubevidst bliver brugt til at overføre værdier mellem den, som fakturaen er udstedt til, og den, der betaler den.

Hvis eksempelvis en dansk virksomhed, der handler med maskiner, får en ordre fra et schweizisk importfirma, og fakturaen betales af fire forskellige virksomheder i Asien, der ifølge virksomhedsregistre er beskæftiget med ejendomsadministration, er der en risiko for, at den danske virksomhed indgår som et led i et større hvidvaskkompleks.

Tredjepartsbetalinger er ikke ulovligt i Danmark. Derfor skal de danske myndigheder kunne bevise, at pengene stammer fra en kriminel handling i eksempelvis Kina, for at kunne føre en hvidvasksag.

RISIKOEN FOR, AT HANDELSSTRUKTURER MISBRUGES TIL HVIDVASK, ER HØJ

Handelsbaseret hvidvask udvikler sig hele tiden og inddrager nye brancher. De øgede muligheder for at drive virksomhed og handle online giver de kriminelle aktører nye kort på hånden og udvider de forretningsmodeller og brancher, som kan anvendes i et handelsbaseret hvidvask-setup (FATF 2020a: 38). Den teknologiske og digitale udvikling kan også betyde øget transparens. For eksempel kan blockchainteknologien og smart contracts påvirke den måde, der handles på, og øge gennemsigtigheden i handlerne.

Da Danmark er en lille og åben økonomi med en stor international handelsvolumen jf. kapitel 2 *Danmark 2022-2025*, vurderer Hvidvasksekretariatet, at det er rimeligt at antage, at risikoen for, at kriminelle aktører misbruger det danske handelssystem til at hvidvaske penge, er høj.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kriminelle aktører anvender de metoder, der er beskrevet, og at truslen er høj. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen er størst for kriminelle aktører, der driver fakturafabrikker, hvor der ikke sendes nogen varer, eller aktører, der anvender over- og underfakturering og over- og underdrivelse af handelsvolumen i forbindelse med import og eksport. Det skyldes, at der kan hvidvaskes meget store beløb via fabrikkerne og på tværs af landegrænser, at metoderne er tilgængelige og at internatonale sager viser, at metoderne er flittigt brugt. Hertil kommer de få underretninger, som indikerer manglende opmærksomhed på det potentiale, metoderne har i relation til hvidvask i Danmark.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er meget sandsynligt, at kriminelle aktører anvender handelsbaseret hvidvask til hvidvask af ulovlige midler. Risikoen for, at handelsstrukturer misbruges til hvidvask, er **høj.**

6. RISICI FOR HVIDVASK I UDVALGTE BRANCHER

6.1 SAMMENFATNING

Hvidvasksekretariatet vurderer, at særligt pengeinstitutter, valutavekslingsvirksomheder og udbydere af tjenesteydelser til virksomheder er i risiko for at blive misbrugt til hvidvask. en laveste risiko for hvidvask er blandt realkreditinstitutter, livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser, forsikringsformidlere samt fondsmæglerselskaber.

I det følgende ser vi nærmere på, hvilke risici der knytter sig til de brancher, som er omfattet af hvidvaskloven. Branchevurderingerne indikerer, hvor hvidvaskrisici er størst blandt de underretningspligtige. Det er formålet, at så mange som muligt kan læse om risikoen ved deres egen branche eller ved andre brancher, som man samarbejder med eller har som kunder. Det følger af hvidvasklovens § 7, stk. 1, at virksomheder og personer, der er omfattet af loven, er forpligtede til at udarbejde en risikovurdering, der tager udgangspunkt i virksomhedens eller personens forretningsmodel. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at risikovurderingerne skal udarbejdes med inddragelse af den nationale risikovurdering.

Denne del af den nationale risikovurdering indeholder 14 afsnit, hvoraf de fleste omhandler en enkelt branchetype ad gangen. Enkelte afsnit omfatter dog flere underretningspligtige brancher. Det er ikke alle omfattede brancher, der er kommet med i denne version. Det er der flere forskellige årsager til. Det kan skyldes, at der er ingen eller meget få af de omfattede virksomheder i Danmark. Årsagen kan også være, at vi ikke har nok viden om branchen til at foretage en egentlig vurdering. De brancher, der ikke er omfattet af denne risikovurdering er således ikke udeladt på grund af lav risiko. Du kan læse mere om de brancher, vi ikke har vurderet, i metoderapporten til risikovurderingen (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Boks 34

"Men det kan banken jo se"

Ofte vil hvidvasken foregå via flere underretningspligtige. Hvis man ikke er opmærksom, kan den være svær at opdage. Når man har begrænset eller moderat risiko, skal man stadig være opmærksom og ikke forlade sig på, at en anden branche nok har opdaget det og underrettet, for to forskellige brancher vil formodentlig lægge mærke til to forskellige ting ved en aktivitet eller en transaktion.

Den aktivitet, der vækker en undren hos eksempelvis en ekstern bogholder, vækker måske ikke samme mistanke i banken. Og det, som en fondsmægler finder atypisk, vil måske se normalt ud for et livsforsikringsselskab. Derfor er det vigtigt, at alle underretningspligtige er opmærksomme og husker at underrette ved mistanke om hvidvask og terrorfinansiering. For jo flere underretninger om en person eller en virksomhed, vi i Hvidvasksekretariatet modtager, des bedre kan vi sammenstykke informationerne til gode efterretningsprodukter, som vi kan give videre til politiet eller andre myndigheder.

AT HAVE HØJ RISIKO ER IKKE NØDVENDIGVIS DÅRLIGT

Vi vurderer risici efter en firetrinsskala, **begrænset, moderat, betydelig** og **høj.**

Tre brancher er kategoriseret som høj-risiko. Det betyder ikke, at disse brancher gør det dårligt. Det betyder, at vi vurderer, at der er nogle trusler og sårbarheder, som udgør en risiko for, at brancherne udnyttes af kriminelle aktører til hvidvask.

Kategoriseringen af nogle brancher som høj-risiko, mens andre brancher har lavere risiko fritager ingen for at leve op til hvidvasklovens forpligtelser og for at forsøge at opstille begrænsende foranstaltninger.

Det er vigtigt at slå fast, at risikovurderingen ikke er en karaktergivning, der fortæller, om man som underretningspligtig gør det godt eller skidt. Risikovurderingen afspejler nogle omstændigheder, som gør branchen udsat – ikke nødvendigvis den enkelte virksomhed.

Det er derfor også vigtigt, at virksomheder med begrænset eller moderat hvidvaskrisiko ikke bliver uopmærksomme på hvidvask på grund af Hvidvasksekretariatets risikovurdering. Hvis det sker, får kriminelle aktører lettere ved at udnytte den pågældende branche, hvilket i sagens natur vil øge hvidvaskrisikoen.

Det gælder alle brancherne, at de kan udnyttes. Jo mere den ene branche forsøger at begrænse de kriminelle aktørers muligheder, jo større bliver risikoen for de andre brancher. For hvis man antager, at mængden af penge, der skal hvidvaskes, er konstant, vil en lukning af en sprække det ene sted i systemet, få de kriminelle aktører til at søge andre steder hen.

Vi er naturligvis bevidste om, at langt de fleste personer og virksomheder, som er omfattet af hvidvaskloven, ønsker at leve op til lovens krav i så vid udstrækning som muligt. Udgangspunktet er, at langt de fleste ønsker at medvirke til at begrænse hvidvask, terrorfinansiering og anden kriminalitet. Men nogle virksomheder bliver misbrugt, og andre lader sig misbruge, og det er noget, vi sammen skal forsøge at imødegå.

RISIKOVURDERINGEN ER ET UDGANGSPUNKT

Risikovurderingerne af brancherne skitserer risici, der gælder for branchen på tværs, men afspejler ikke den enkelte virksomheds risiko. Man kan derfor godt have højere eller lavere risiko, end den vurdering, vi skønner, gælder på tværs af branchen.

Derfor skal man i sin egen risikovurdering foretage en grundig vurdering af, om der er faktorer, der gør, at man skal vurdere egen risiko højere eller lavere, end vi angiver her. Det kan man læse mere om i Finanstilsynets vejledning til hvidvaskloven, som ligger på tilsynets hjemmeside.

MAN KAN MEDVIRKE AKTIVT ELLER MAN KAN BLIVE MISBRUGT

Vi sondrer mellem at tage aktivt del i hvidvaskprocesserne og at blive misbrugt uden at man er vidende herom. Når vi skriver, at underretningspligtige kan tage aktivt del i hvidvaskprocessen, siger vi dermed ikke, at alle i den pågældende branche hjælper de kriminelle aktører med at hvidvaske deres ulovlige udbytte. Men når vi ved, at det enten er en mulighed, eller vi har konkret viden om, at det finder sted, er det vores opgave at påpege den risiko, der følger heraf.

På samme måde skriver vi fx, at man som underretningspligtig uforvarende kan komme til at blive misbrugt som led i en hvidvaskproces. Hvis ikke man er opmærksom på konteksten af den service, man yder, kan man blive misbrugt til hvidvask. Det kan være svært at opdage. Særligt hvis fokus ikke er på, hvilken sammenhæng den service, man yder, indgår i. Så kan man uforvarende komme til at yde fx rådgivning, der – selv om rådgivningen er helt legal – bruges i en hvidvaskproces.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det drejer sig om få aktører, som aktivt faciliterer hvidvask for de kriminelle aktører, men at de få er meget aktive. Ud over de brodne kar er der de virksomheder, der bliver (forsøgt) misbrugt til hvidvask, uden at de ønsker at medvirke. Begge dele skal vi forsøge at imødegå, og begge scenarier indgår i vurderingerne på de følgende sider.

Læsning af branchevurderingerne her i kapitel 6 bør som minimum suppleres med læsning af kapitel 5 *Metoder til hvidvask*, hvor vi beskriver en række forskellige hvidvaskmetoder og giver konkrete eksempler på, hvordan hvidvask kan ske.

Risikovurderingen er foretaget med udgangspunkt i Hvidvasksekretariatets risikomatrice (Hvidvasksekretariatet 2022. Metoderapport).

Tabel 11

Risikovurdering af brancher fordelt efter risikoniveau	
Branche	**Risiko**
Pengeinstitutter	**Høj**
Valutavekslingsvirksomhed	**Høj**
Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder	**Høj**
Betalingstjenesteområdet	**Betydelig**
Udbydere af spil	**Betydelig**
Virtual Asset Service Providers	**Betydelig**
Advokater	**Moderat**
Godkendte revisorer, bogholdere, skatterådgivere mv.	**Moderat**
Finansiel leasing	**Moderat**
Ejendomsmæglere	**Moderat**
Kunsthandlere og auktionshuse mv.	**Moderat**
Fondsmæglerselskaber	**Begrænset**
Livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser samt forsikringsformidlere	**Begrænset**
Realkreditinstitutter	**Begrænset**

PENGEINSTITUTTER 6.2

Pengeinstitutter tager imod indskud, yder lån og garantier, stiller kredit og meget mere og er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 1. Pengeinstitutterne foretager transaktioner for såvel private som erhvervskunder og har også andre underretningspligtige som kunder.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at pengeinstitutter misbruges til hvidvask, er høj.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at langt de fleste transaktioner i Danmark involverer brugen af et pengeinstitut – og det gælder også for transaktioner, der finder sted som led i en hvidvaskproces. Volumen af transaktioner er i sig selv en risikofaktor.

Der er imidlertid forskel blandt de danske pengeinstitutter i forhold til deres forretningsmodel og dermed også på deres risiko for at blive misbrugt til hvidvask. De største pengeinstitutter og pengeinstitutter med høj grad af internationale aktiviteter indebærer en høj hvidvaskrisiko. Små pengeinstitutter med et komplekst produktudbud, udenlandske kunder eller politisk eksponerede personer (PEP) vil også indebære en høj hvidvaskrisiko.

Pengeinstitutterne tilbyder i stigende grad onlineløsninger, hvor fjernkommunikation og fremsendelse af skriftlig dokumentation udgør grundlaget for kundekendskabet. FATF påpeger, at det udgør en særlig risiko, fordi den skriftlige dokumentation kan forfalskes (FATF 2018b: 82).

Langt de fleste transaktioner foretages via pengeinstitutter, og det er vanskeligt at hvidvaske penge uden på et tidspunkt i processen at gøre brug af et pengeinstitut. Derfor er dette også den branche, der oftest bliver forsøgt misbrugt. Hertil kommer, at de fleste personer og virksomheder har adgang til bankprodukter, der i øvrigt er enkle at anvende.

Pengeinstitutter kan bruges både til anbringelse, sløring og integration, men særligt i forhold til placering og integration er det svært at hvidvaske uden at anvende et pengeinstitut.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Det er uden sammenligning pengeinstitutterne, der underretter mest blandt alle de underretningspligtige. I 2021 tegnede pengeinstitutterne sig for 77 pct. af de godt 70.000 underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtog i løbet af året. Pengeinstitutternes andel har ligget mellem 74 pct. og 80 pct. i perioden 2018-2021. Pengeinstitutterne er centrale i hvidvaskindsatsen, fordi de har adgang til indsigt i deres kunders økonomiske forhold.

Boks 35

Fakta om branchen

- Der er 89 pengeinstitutter i Danmark, hvoraf de 60 er danske pengeinstitutter, heraf fire færøske pengeinstitutter og et grønlandsk pengeinstitut. De resterende 29 er filialer af udenlandske kreditinstitutter.
- 165 virksomheder har per juli 2022 oprettet sig som pengeinstitut i GoAML. Forskellen mellem de 89 pengeinstitutter og disse 165 udgøres af virksomheder, der ikke er pengeinstitutter, men som alligevel har oprettet sig som et sådant.
- Pengeinstitutternes størrelse varierer meget fra store såkaldte systemisk vigtige finansielle institutter til mindre pengeinstitutter og sparekasser (læs mere om branchen i kapitel 2 *Danmark 2022-2025* og i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats*).

Som beskrevet i kapitel 1 *Hvidvask i Danmark* vedrører de fleste underretninger private personers transaktioner. Når mistanken vedrører virksomheder, er der i cirka ni ud af ti tilfælde tale om mindre virksomheder med færre end ti ansatte. Hver gang Hvidvasksekretariatet har modtaget underretninger om 100 mistænkelige aktører, så er 91 af disse private personer, 8,5 er mindre virksomheder (eller i visse tilfælde holdingselskaber) og 0,5 handler om virksomheder med flere end ti ansatte.

Underretningerne fra pengeinstitutter handler ofte om relativt enkle forhold. Et eksempel herpå er en erhvervsdrivende, der anvender sin private konto til at modtage betalinger på virksomhedens vegne og på den måde sammenblander erhvervs- og privatindkomst.

Blandt de underretninger, som Hvidvasksekretariatet har modtaget fra pengeinstitutterne i perioden 2018-2021, er der mange eksempler på kunder, som mistænkes for at begå skatte- og momsunddragelse og socialt bedrageri. Dette er blandt andet beskrevet i underretningerne som mistanke om manglende betaling af skat og/eller moms på medarbejderlønninger, udeholdt omsætning samt benyttelse af privatkonto til erhvervsmæssige formål. Derudover er der eksempler på mistænkeligt kontantforbrug, hvor kunden hæver og/eller indsætter mange kontanter, som underretteren vurderer ikke hænger sammen med kundens øvrige økonomiske forhold. Endvidere er der mange eksempler på, at pengeinstitutterne ikke kan gennemskue kontoaktiviteten, og at kunderne ikke ønsker at medvirke til afklaring af dette. Desuden er der eksempler på modtagelse af kontooverførsler eller indbetalinger, som straks efter hæves kontant, videreføres til tredjemand eller bruges på onlinespil.

Her er det værd at bemærke, som det også fremgår af kapitel 1 *Hvidvask i Danmark*, at underretterne kan have mistanke om noget, som viser sig at handle om noget andet, fx transaktioner, der for den underretningspligtige ligner sort arbejde, men som i et større perspektiv kan vise sig at være eksempelvis menneskehandel eller handelsbaseret hvidvask.

Udviklingen i underretningerne viser, at pengeinstitutterne er blevet bedre til at konkretisere mistanken, og i de nyeste underretninger fra 2022 er der blandt andet flere eksempler på, at pengeinstitutterne er i stand til at identificere muldyrsaktivitet, netbankindbrud samt svindel via smishing, vishing – altså kriminelle aktører, der via tekstbeskeder eller telefonopkald, forsøger at franarre kunderne personlige oplysninger.

Stor forskel på, hvor meget pengeinstitutterne underretter

De mange underretninger indikerer, at pengeinstitutter i stort omfang bliver (forsøgt) brugt til ulovlige formål. Men det vidner også om, at pengeinstitutterne er opmærksomme på det og har kapacitet til at holde øje med indikationer på, at de bliver forsøgt misbrugt.

Data fra Hvidvasksekretariatet viser, at der er meget stor forskel på antallet af underretninger fra forskellige pengeinstitutter.

- De tre pengeinstitutter, der sendte flest underretninger i 2021, tegnede sig tilsammen for cirka halvdelen af underretningerne fra branchen.
- De ti pengeinstitutter, der sendte flest underretninger i 2021, tegnede sig for knap 80 procent af underretningerne fra branchen.

En del af forklaringen skyldes formentlig, at der er forskel på, hvor stor en markedsandel pengeinstitutterne hver især har, og dermed også hvor mange kunder de har. Samtidig er der også forskel på, hvor mange ressourcer, herunder it-understøttelse, de har til opgaven. Det kan dog ikke udledes af tallene, om forskellene i niveauet af underretninger også svarer til den risiko, de enkelte pengeinstitutter indeholder, eller om der kan være forskelle i såvel risikobevidsthed som i tilbøjelighed til at underrette.

RISIKOVURDERING

Der er variation i pengeinstitutternes forretningsmodeller, og forretningsmodellerne påvirker de enkelte institutters risiko for hvidvask.

Tabel 12

Antal underretninger fra pengeinstitutter					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	26.417	40.996	58.928	54.142	**180.483**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Risikoen udgøres af, hvilke kundetyper pengeinstitutterne henvender sig til, hvilke markeder de servicerer, og hvilke produkter de tilbyder kunderne.

Ifølge Finanstilsynet er der forskel på pengeinstitutternes risici. Som udgangspunkt er risikoen blandt de fleste pengeinstitutter generelt "normal til høj". Det fremgår af Finanstilsynets tilsynsrapporter. De systemisk vigtige institutter og store udenlandske filialer og andre pengeinstitutter med internationale aktiviteter indebærer dog høj risiko, ifølge Finanstilsynet.

De største pengeinstitutter tilbyder typisk alle slags bankforretninger, mens produktudvalget varierer blandt de øvrige. Nogle pengeinstitutter har specialiseret sig i investeringsaktiviteter, mens andre primært beskæftiger sig med detailbankaktiviteter. Tilsvarende opererer nogle pengeinstitutter både nationalt og internationalt, mens andre alene betjener kunder lokalt i Danmark. Jo mere komplekse bankforretningerne er, des højere er risikoen.

Private banking
Europa-Kommissionen anfører i sin supranationale risikovurdering, at kombinationen af sofistikerede finansielle produkter og tjenester og et velhavende kundegrundlag (undertiden politisk eksponerede personer), hvor aktiver ejes gennem komplekse ejerskabsstrukturer, gør branchen meget sårbar over for hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 52).

Europa-Kommissionen vurderer, at der generelt er høj risiko på grund af de store beløb, der er involveret, højrisikokunder og potentielt højrisikolande. Europa-Kommissionen anser sårbarheden over for hvidvask af penge i relation til private banking for betydeligt (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 52). Hvidvasksekretariatet deler den opfattelse.

Det er Hvidvasksekretariatets opfattelse, at formueforvalterne i private banking-afdelingerne ofte har et tæt forhold til deres kunder. Det kan på den ene side gøre det nemmere for forvalterne at opdage mistænkelig aktivitet, men på den anden side kan det også være vanskeligere at stille kritiske spørgsmål. Det gælder også for øvrige rådgivere og andre, som har et relativt tæt forhold til deres kunder.

Corporate banking
Da der på corporate banking-området ofte er tale om mere komplekse produkter end i detailbanker, vurderer Europa-Kommissionen, at risikoen for hvidvask potentielt er høj. Handelsbaserede transaktioner, der er knyttet til corporate bankkonti, kan øge risikoen for hvidvask af penge, især når højrisikolande er impliceret (Europa-Kommissionen 2022: 49).

At anvende corporate banking-produkter til hvidvask kræver et mere avanceret setup og typisk et netværk af selskaber og facilitatorer at hvidvaske igennem. Til gengæld er det også via disse kanaler, at der vil kunne hvidvaskes meget store beløb.

Europa-Kommissionen anfører endvidere, at retshåndhævende myndigheder har bevis for, at professionelle hvidvaskere fungerer som mellemled for andre organiserede kriminelle grupperinger, og at de opretter bankkonti for dæk- eller skuffeselskaber. Disse corporate bankkonti benytter kriminelle aktører til fiktive handelstransaktioner, back-to-back lån med andre selskabsenheder samt investeringer i fast ejendom. Europa-Kommissionen vurderer, at truslen herfra er betydelig (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 48). Hvidvasksekretariatet deler denne opfattelse (læs yderligere i kapitel 3 *Nationale trusler* i afsnittet *Professionelle hvidvaskere*).

Hvidvasksekretariatet er bekendt med, at facilitatorer kan arrangere handler med selskaber, der har aktive bankkonti. Uanset om en virksomhed har underskud og gæld, kan virksomheder med en bankkonto være attraktive for kriminelle aktører at overtage. I stedet for at lukke en konkurstruet virksomhed, kan ejeren sælge virksomheden via en facilitator, så længe der er en aktiv bankkonto.

Trade finance
Trade finance, altså forskellige måder at facilitere internationale handelstransaktioner på, fremhæves af FATF som et område, der kan være attraktivt for kriminelle aktører, der ønsker at sløre midler gennem handelsbaseret hvidvask. Som beskrevet i kapitel 5 *Metoder til hvidvask* i afsnittet *Tværgående fænomen: Handelsbaseret hvidvask*, er der en række metoder, der kan benyttes til at flytte penge på tværs af landegrænser ved at "forklæde" dem som legale handler mellem virksomheder. Udbyder pengeinstitutterne trade finance, øger det risikoen for at blive misbrugt til hvidvask.

Ud over trade finance og nogle af de ovenfor nævnte produkter, kan også handelskreditter, factoring, valutaveksling og pengeoverførsler være eksempler på produkter, der kan medføre øgede risici.

Korrespondentbanker
En korrespondentbank administrerer aktiviteter på vegne af en anden bank. Det kan fx være en kunde i et dansk pengeinstitut, der gerne vil overføre penge til en modtager i et andet land, som pengeinstituttet ikke har en selvstændig aftale med. Banken sender derfor pengene via en korrespondentbank, som har en aftale med en bank i det ønskede land. Korrespondentbankforbindelser er centrale elementer i den måde, det internationale finansielle system er sat op på via SWIFT-systemet. Samtidig udgør netop konstellationen med korrespondentbanker som mellemled mellem to parter, der skal overføre penge til hinanden på tværs af landegrænser, en sårbarhed i forhold til hvidvask.

Meget få underretninger om korrespondentbanktransaktioner
Hvidvasksekretariatet har i perioden 2020 til ultimo juni 2022 modtaget godt 3.800 underretninger om korrespondenttransaktioner for knap 1,1 milliarder kroner. Det svarer til cirka 1.500 underretninger om året med transaktioner for 440 millioner kroner. I forhold til det generelle transaktionsbillede hos Hvidvasksekretariatet, svarer dette til mindre end en halv procent af den årlige transaktionsvolumen i de underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtager.

Her er tale om et område, hvor niveauet af underretninger er meget lavt – særligt i forhold til, hvor mange penge der hvert år strømmer via korrespondentbankerne. Hertil kommer, at 90 pct. af underretningerne om korrespondenttransaktioner kommer fra en enkelt underretter. De resterende ti pct. er sendt fra 14 andre underretningspligtige.

Korrespondentbankerne må stole på, at respondenterne har styr på sine kunder
Korrespondentbankerne er forpligtede til at udføre kundekendskabsprocedurer i forhold til respondenterne, med mindre de gensidigt udveksler finansielle ydelser med hinanden og derfor hver især skal udføre kundekendskabsprocedurer på hinanden (Finanstilsynet 2020: 85). Det er i overensstemmelse med FATF's standarder (FATF 2016: 5). Korrespondentbankerne skal altså kende sin kunde – respondenten.

Men korrespondentbankerne kender i sagens natur ikke respondentens kunder, og udfordringen er derfor, at korrespondentbankerne må have tillid til, at respondenten, som korrespondenten udfører transaktioner på vegne af, er i stand til at have nok kendskab til sine kunder til at kunne identificere mistænkelige transaktioner.

Illustration 9: Visualisering af korrespondentbankforbindelse

Boks 36

Høj risiko ved korrespondentbankforbindelser

Ifølge Finanstilsynet betragtes grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser i henhold til internationale retningslinjer som forbundet med høj risiko for hvidvask og finansiering af terrorisme.

Kilde: Finanstilsynet (2016b).

Det led, som korrespondentforbindelserne udgør, er på den ene side en nødvendig foranstaltning på de finansielle markeder, men er på den anden side med til at indsætte et ekstra led i de globale transaktioner. Og da korrespondentbankerne ofte kun kan se måske et navn og et kontonummer på den person eller virksomhed, som transaktionen vedrører, kan det være vanskeligt for korrespondentbankerne at opdage mistænkelige transaktioner.

Trusler

Kriminelle aktører kan anvende pengeinstitutter til transaktioner, når de ønsker at flytte penge inden for landets grænser og/eller ud af landet. Men også udenlandske kriminelle aktører kan misbruge dansk finansiel infrastruktur til at sløre deres ulovlige midler. Omfanget af hvidvask via pengeinstitutter vurderes at være stort, da pengeinstitutterne kan anvendes af alle personer i forskellige kriminelle miljøer. Fra det avancerede hvidvasksetup med selskaber i ind- og udland, der hvidvasker millioner gennem kædesvigsnetværk, og til den selvstændigt erhvervsdrivende, der indskyder sine ulovlige midler på sin konto i pengeinstituttet.

De største hvidvasksager i Danmark handler om ulovlige midler fra udlandet, der er kanaliseret gennem danske pengeinstitutter.

I Europa-Kommissionens supranationale risikovurdering vurderes truslen om hvidvask i relation til indskud på konti som høj (niveau 4/4) (Europa-Kommissionen 2022: 39).

Sårbarheder

Tilgængelighed
Branchen vurderes at være let tilgængelig og kræver ingen særlig ekspertise at benytte. Det er ikke teknisk svært at oprette bankkonti, og det er heller ikke svært at anvende pengeinstitutternes netbank-løsninger, som er tilgængelige for selvbetjening døgnet rundt, og som med mulighed for straksoverførsler giver kunderne adgang til at foretage hurtige transaktioner mellem konti og mellem pengeinstitutter. Endvidere er der via pengeinstitutterne adgang til udlandstransaktioner enten direkte via pengeinstituttet eller via pengeinstituttets korrespondentbankforbindelser.

For nogle erhvervsdrivende kan det dog være vanskeligt at få en erhvervskonto i et dansk pengeinstitut, fordi visse erhvervsdrivende opererer på højrisikomarkeder eller er højrisikokunder. Derfor kan det, som før beskrevet, være attraktivt at overtage en virksomhed med en aktiv bankkonto. I sådanne tilfælde vil det ikke være unormalt at se betydelige skift fra en branche til en helt anden branche.

Volumen/transaktionsstørrelse
Det samlede antal transaktioner er stort, og Finanstilsynet oplyser, at pengeinstitutterne dagligt forestår transaktioner for op mod 500 milliarder kroner. Der er i princippet ikke begrænsninger for, hvor store transaktioner der kan foretages via et pengeinstitut. Store transaktioner bør dog være nemmere at opdage i små pengeinstitutter, så de kriminelle aktører kan have incitament til at forsøge at "skjule sig i mængden" i de store banker. Samlet set er muligheden for at hvidvaske store summer via pengeinstitutter høj – alene på grund af volumen i transaktioner.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Branchen giver adgang til udlandstransaktioner i stort omfang, og udlandstransaktioner er hurtige og billige. Via pengeinstitutternes grænseoverskridende korrespondentbankforbindelser har kunderne adgang til finansielle markeder verden over. Som anført, kan særligt trade finance udgøre en risiko for hvidvask. Omkostningerne forbundet med at anvende pengeinstitutter til hvidvask er typisk begrænsede, og risikoen for svind og tab er lav. Det fremgår af Europa-Kommissionens risikovurdering, at udenlandske kunder fra højrisikolande og offshore-virksomheder også bidrager til den forhøjede risiko i denne branche (Europa-Kommissionen 2019: 46).

Omkostninger
Selvom erhvervskonti ofte er forbundet med større omkostninger end konti til private personer, er det relativt billigt at oprette konti, anskaffe kreditkort og netbank. Desuden er det en forholdsvis sikker metode at anvende for de kriminelle aktører, da transaktioner via pengeinstitutter omfatter høj sikkerhed for midlerne via fx indskydergarantiordningen.

Anonymitet
Det er vanskeligt at være anonym som dansk kunde i et dansk pengeinstitut. For erhvervskunder kan brugen af stråmænd dog sløre den reelle ejer.

Hertil kommer de sårbarheder, som onlineløsninger kan give anledning til, hvis branchen i deres kundekendskabsprocedurer alene indstiller sig på skriftlig dokumentation, som de kriminelle aktører i ind- og udland kan forfalske.

Som for alle øvrige underretningspligtige kan pengeinstitutter være udfordret på identifikation af reelle ejere. En ejerandel under en vis grænse fremgår ikke af de offentlige registre. Det betyder, at ved virksomheder med flere ejere kan det være svært at identificere de reelle ejere.

Komplekse virksomhedsstrukturer, særligt i udenlandske virksomheder, kan være en udfordring i forhold til at identificere reelle ejere, fordi registrene i andre lande ofte er ringere eller mere besværlige at tilgå end de danske (læs mere i om udfordringer med at identificere reelle ejere i Danmark og i udlandet i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats*).

Europa-kommissionen anfører, at sårbarheden over for hvidvask hovedsageligt afhænger af overvågningssystemernes evne til at opdage mistænkelige transaktioner, når kontanter går ind på bankkonti eller transaktioner forbundet med kontanter. Sårbarheden er også stor i forbindelse med overførsler af midler fra højrisikokunder (Europa-Kommissionen 2019: 42).

Finanstilsynet har i marts 2022 offentliggjort resultatet af en analyse af de største pengeinstitutters transaktionsovervågning (Finanstilsynet 2022a). Analysen viser, at pengeinstitutterne bruger mange ressourcer på transaktionsovervågning, men at der på en række områder er behov for ændringer og forbedringer. Det gælder både overvågningssystemerne og procedurerne på området.

Datacentralerne, der leverer it-systemer til de fleste af de danske pengeinstitutter, moniterer også transaktioner for mange af de danske pengeinstitutter. Det giver ifølge Finanstilsynet de mindre pengeinstitutter adgang til systemer og dermed kapaciteter, de ellers ikke ville have haft adgang til. Det tager imidlertid lang tid at ændre i de systemer, der anvendes til transaktionsovervågning, og det er vanskeligt at gøre overvågningen specifik for det enkelte institut. Finanstilsynet anfører, at datacentralernes overvågningssystemer i praksis indebærer betydelige udfordringer for det enkelte pengeinstitut i relation til fleksibilitet og muligheden for at tilpasse systemerne til overvågningen til det enkelte pengeinstituts behov og risici (Finanstilsynet 2022a).

Flere og flere danskere har mere end et pengeinstitut
Finanstilsynet og Finans Danmark oplyser, at der bliver stadigt flere delkunder, det vil sige personer eller virksomheder, der er kunder i mere end et enkelt pengeinstitut. Den udvikling betyder, at det både for den primære bankforbindelse og for de sekundære banker bliver vanskeligere at have det fulde billede af deres kunders finansielle adfærd og dermed også vanskeligere at opdage mistænkelige aktiviteter.

For almindelige forbrugere – private såvel som virksomheder – kan der være forskellige grunde til, at man vælger at sprede sit engagement blandt flere pengeinstitutter og andre finansielle tjenester. For kriminelle aktører kan det at sprede sine engagementer være en måde at undlade at vække opsigt i pengeinstitutternes transaktionsovervågning. En risikofyldt kunde med konto i fx fem forskellige pengeinstitutter vil ikke nødvendigvis fremstå som risikofyldt i det enkelte institut. Det betyder alt andet lige, at det enkelte pengeinstitut ikke har det fulde finansielle billede, hvilket samlet set øger risikoen.

Når kunderne i stigende grad er kunder flere steder, og når pengeinstitutterne ikke må dele oplysninger om deres kunder med hinanden, bliver det for det enkelte institut sværere at have et samlet overblik over kundernes økonomiske aktiviteter.

Selvom denne udvikling kan være til gavn for den enkelte kunde, besværliggør det pengeinstitutternes opgave med at monitere deres kunders aktiviteter. Der er ikke noget, der tyder på, at denne fragmentering af det finansielle landskab vil blive mindre fremover. Læs mere om udfordringerne ved fragmenteringen af betalingslandskabet i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats* i afsnittet *Økonomiske og teknologiske faktorer* og i kapitel 5 *Metoder til hvidvask* i afsnittet *Nye digitale banker.*

Øget brug af onlinebaserede løsninger og nye teknologier kan betyde færre møder med kunderne ansigt-til-ansigt. Det kan øge hvidvaskrisikoen på både privatkunde- og erhvervskundeområdet (Europa-Kommissionen 2022: 40 og 49). De sårbarheder, der knytter sig til brug af onlineservices og skriftlig dokumentation som erstatning for ansigt-til-ansigt kommunikation, gælder ifølge FATF alle brancher (FATF 2018b: 82). Onboarding via fjernkommunikation øger ligeledes sårbarhederne, fordi kriminelle aktører kan gøre brug af falske dokumenter. Det samme gælder i forhold til identifikation af reelle ejere i Danmark, og særligt i udlandet, hvor identifikation af reelle ejere kan være vanskeligere.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at pengeinstitutter misbruges til hvidvask, er **høj.**

6.3 REALKREDITINSTITUTTER

Realkreditinstitutter i Danmark yder lån med pant i fast ejendom med videre og er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 2. Realkreditinstitutter samarbejder med pengeinstitutter om formidling og distribution af realkreditlån og indgår i nogle tilfælde også i bankkoncerner.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for at realkreditinstitutter bliver misbrugt til hvidvask, er begrænset.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at det er muligt at hvidvaske via realkreditinstitutter ved fx at betale terminer eller indfri realkreditlån med ulovlige midler eller via tredjepartsbetalinger. Hvidvasksekretariatet har efterretninger, der indikerer, at enkelte kriminelle aktører hvidvasker via køb af fast ejendom, og at realkreditinstitutter indirekte bliver misbrugt som led i hvidvasken. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med omfanget heraf.

Det er dog Hvidvasksekretariatets vurdering, at bankernes og realkreditinstitutternes adgang til oplysninger om kundernes økonomiske forhold begrænser adgang til hvidvask via realkreditinstitutter.

I Danmark betales afdrag som udgangspunkt via betalingsservice eller lignende, og brugen af kontanter er ikke umiddelbart aktuelt i en dansk kontekst. Realkreditlån i forbindelse med bolighandler optages med pant i ejendommen, som tinglyses med angivelsen af ejeren. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det er vanskeligt at skjule sin identitet ved optag af realkreditlån. Europa-Kommissionen vurderer dog, at brug af stråmænd kan sløre den reelle ejers identitet, både for så vidt angår privates optag af realkreditlån, og hvad angår virksomheders optag af realkreditlån. Europa-Kommissionen peger på, at organiserede kriminelle aktører ofte bruger realkredit i integrationsfasen af hvidvaskprocessen og ofte i kombination med flere ejendomme og sløring af reelle ejerskaber (Europa-Kommissionen 2022: 113). Der kan ikke drages en nøjagtig parallel fra den type realkredit, som Europa-Kommissionen beskriver, og den danske form for realkredit. Der kan være andre realkreditmodeller i Europa, der er mere risikofyldte end den danske.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet modtager et moderat antal underretninger fra realkreditinstitutter. Som det fremgår af tabellen nedenfor, har branchen sendt 157 underretninger i perioden 2018-2021.

Boks 37

Fakta om branchen

- Realkreditinstitutter yder lån med sikkerhed i blandt andet fast ejendom. Et realkreditinstitut formidler kredit mellem personer og virksomheder, der har brug for at låne penge til køb af fast ejendom, og investorer, der finansierer lån ved køb af obligationer.
- I juni 2021 var der i alt optaget realkreditlån for 2.888 milliarder kroner i Danmark (Finans Danmark 2022a: 3). Realkreditlån bliver givet til både virksomheder og private husholdninger.
- Finanstilsynet har oplyst, at der er i 2021 var seks realkreditinstitutter i Danmark. Heraf er fem tilmeldt GoAML per juli 2022.

Tabel 13

Antal underretninger om hvidvask via realkreditinstitutter					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	39	47	25	46	**157**
Om branchen	60	114	269	173	**616**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Europa-Kommissionen vurderer, at der generelt er et godt rapporteringsniveau i Europa, og at FIUer og retshåndhævende myndigheder er bekendt med sårbarhederne i branchen (Europa-Kommissionen 2019: 117).

I samme periode har Hvidvasksekretariatet modtaget 616 underretninger, hvori realkredit nævnes i mistankegrundlaget. Disse kommer primært fra bankerne. Der er et tæt samarbejde mellem realkreditinstitutter og pengeinstitutter, og det kan være vanskeligt præcist at afgøre, hvornår en underretning udelukkende er fra et realkreditinstitut.

Underretninger fra realkreditinstitutter

Blandt de underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtager fra realkreditinstitutter, er der eksempler på kunder, som mistænkes for at indfri deres boliglån med ulovlige midler. I underretningerne er der ligeledes eksempler på ekstraordinære indfrielser af realkreditlån, hvor et lån kort tid efter at være blevet optaget, bliver indfriet af kunden, uden at der forinden er optaget et nyt lån.

Derudover er der eksempler på kunder, der mistænkes for at agere stråmænd og får et realkreditlån til køb af en bolig i en større ejendom, hvorefter boligen udlejes, og huslejen betales til en bagmand, som dernæst betaler en andel af lejen til stråmanden.

Underretninger hvori realkreditinstitutter indgår

Underretninger om hvidvask fra andre underretningspligtige end realkreditinstitutterne selv, handler alene om realkreditinstitutternes kunder.

De handler oftest om mere generelle mistænkelige forhold, fx mistænkelige forhold vedrørende midlernes oprindelse, indsættelse eller hævning af kontanter og mistanke om skatteunddragelse.

RISIKOVURDERING

Trusler

Kriminelle aktører, herunder organiserede kriminelle, hvidvasker ifølge Europa-Kommissionen penge via fast ejendom, og de er i stand til enten selv eller via crime-as-a-service at købe sig til falske dokumenter, som danner grundlag for deres køb. Dette er også relevant for realkreditinstitutter i de tilfælde, hvor falske dokumenter danner grundlag for finansiering af et ejendomskøb via realkreditinstitutter. De største trusler er brug af stråmænd og dokumentfalsk, særligt hvis professionelle aktører som fx ejendomsmæglere og bankansatte er involveret (Europol 2021a: 12).

Hvidvasksekretariatet er bekendt med eksempler, hvor ejendomsmæglere mistænkes for at have hjulpet kriminelle aktører med at forfalske værdien af ejendommen med henblik på at belåne husets friværdi uberettiget. Hvidvasksekretariatet har også indikationer på, at bankansatte har hjulpet kriminelle aktører med at forfalske dokumenter med henblik på uberettiget at optage realkreditlån i Danmark. Ved brug af falske informationer kan realkreditselskaber udnyttes til at opnå lån på forkert grundlag og til at hvidvaske ulovligt udbytte igennem.

Ulovlige midler fra kriminalitet begået i udlandet kan bruges til at investere i fast ejendom og til at afdrage på realkreditlån, men truslen begrænses jo lavere andel af udenlandske kunder, realkreditinstitutterne har.

Ved køb af fast ejendom er andre underretningspligtige, som banker, advokater og ejendomsmæglere, typisk involveret i handlen, og det kan være med til at begrænse risikoen, hvis alle underretningspligtige er opmærksomme på deres forpligtelser.

Sårbarheder

Tilgængelighed
For at optage et realkreditlån i Danmark skal realkreditinstituttet foretage en kreditværdighedsvurdering for at få det fornødne overblik over forbrugerens økonomi. Det fremgår af Finanstilsynets og Forbrugerombudsmandens vejledning om kreditværdighedsvurdering (Finanstilsynet 2021a: 3). Kreditværdighedsvurderingen er baseret på oplysninger om personlige forhold, indtægtsforhold, oplysninger om gældsforhold med videre (Finanstilsynet 2021a: 5-6).

Realkreditinstitutterne kan – med samtykke fra kunden – indhente oplysninger om fx indkomst eller omsætning hos Skattestyrelsen. Det kan være med til at mindske risikoen for, at kriminelle aktører fabrikerer falske lønsedler og ansættelseskontrakter med det formål at øge deres kreditværdighed.

Europa-Kommissionen peger på, at samspillet med ejendomsbranchen og de ofte store transaktioner, som ejendomshandler indebærer, øger sårbarheden for hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 113). Samspillet med ejendomsbranchen betyder, at de trusler og sårbarheder, som gælder for ejendomsbranchen, også bliver relevante for realkreditinstitutter (se risikovurdering for ejendomsmæglere nedenfor).

Volumen/transaktionsstørrelse
Realkreditinstitutter forestår betydelige transaktioner – både i størrelse og antal, og transaktionerne løber op i mange milliarder hvert år. Det er imidlertid vanskeligt at indfri lån eller at afdrage på realkredit uden at redegøre for midlernes oprindelse.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Realkreditinstitutter udbyder primært lån til danske kunder og udbyder til et stort kundesegment. I forhold til det samlede udlån har realkreditinstitutterne en meget lille andel af udlån i udlandet. Midler fra kriminalitet begået i udlandet kan potentielt bruges til at investere og afdrage på realkreditlån, men det er vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang det forekommer.

Omkostninger
Når der etableres et realkreditlån, er der omkostninger i form af fx kurstab, renter, tinglysningsafgifter til staten og andre gebyrer forbundet med etableringen af lånet. Sammenlignet med fx banklån har realkreditlån dog på længere sigt noget lavere omkostninger.

Anonymitet
Det er vanskeligt at være anonym som kunde i et realkreditinstitut. Dog kan brug af strømænd øge anonymiteten ved realkredit til både private og virksomheder. Afdrag på realkreditlån, der betales af andre (tredjepartsbetalinger), kan også være med til at skjule, hvor pengene stammer fra.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at realkreditinstitutter bliver misbrugt til hvidvask, er **begrænset.**

FONDSMÆGLER-SELSKABER 6.4

Fondsmæglerselskaber er omfattet af hvidvaskloven § 1, stk. 1, nr. 3, og tilbyder investeringsservices, herunder investeringsrådgivning, porteføljepleje og ordreudførelse til deres kunder.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at hvidvaskrisikoen ved fondsmæglerselskaber er begrænset.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at branchen typisk er tilgængelig alene for meget velhavende personer samt professionelle investorer. Får man som kriminel aktør adgang til at investere via en fondsmægler, kan der potentielt hvidvaskes meget store beløb, og der kan i så fald være mulighed for at flytte penge over landegrænser. Fondsmæglerselskaber tilhører en branche, der forvalter mange penge, og hvor transaktioner i millionstørrelsen er normale, men også en branche, der i den undersøgte periode ikke har sendt underretninger.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Af de 46 fondsmæglerselskaber, der er i Danmark, har fem oprettet sig i GoAML. Ingen af disse har sendt underretninger om hvidvask. Fondsmæglere i andre europæiske lande sender få underretninger til deres respektive FIUer. Europa-Kommissionen vurderer, at antallet af underretninger om mistænkelige transaktioner er lavt, og peger på, at det muligvis kan skyldes, at branchen er vant til at være opmærksom på svig og ikke på hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 45).

Hvidvasksekretariatet har modtaget enkelte underretninger fra andre underretningspligtige hvori fondsmæglerselskaber indgår. I perioden 2018-2021 er der ni underretninger, der angår fondsmæglere. Det er ikke ud fra oplysningerne i underretningerne muligt at afgøre, om underretterne vurderer, at selskaberne bistår deres kunder med hvidvask og skatteunddragelse, eller om de bliver misbrugt.

Boks 38

Fakta om branchen

- Et fondsmæglerselskab er et selskab, der alene har tilladelse som værdipapirhandler. Ydelserne omfatter blandt andet ordremodtagelse og -formidling, ordreudførelse, investeringsrådgivning og skønsmæssig porteføljepleje med finansielle instrumenter (Finanstilsynet 2019a: 5). Kerneydelsen for et fondsmæglerselskab er aktivitet med skønsmæssig porteføljepleje (fuldmagtsaftaler) og investeringsrådgivning (Finanstilsynet 2019a: 15).
- Der er 46 fondsmæglerselskaber i Danmark primo 2022. Cirka 60 pct. er medlem af brancheorganisationen Fondsmæglerforeningen. Fem fondsmæglerselskaber er oprettet i GoAML per juli 2022.
- Fondsmæglerselskaber opbevarer som hovedregel ikke kundernes midler. De opbevares af kunden selv i dennes depotbank.
- Fondsmæglerselskaber kan enten være af typen Fondsmæglerselskab I (stor tilladelse) eller Fondsmæglerselskab II (lille tilladelse). De fleste selskaber har en lille tilladelse (Finanstilsynet 2019).
- I 2019 forvaltede de danske fondsmæglerselskaber med tilladelse til at udføre skønsmæssig porteføljepleje 644 milliarder kroner (Finanstilsynet 2019a: 15).

RISIKOVURDERING

Trusler

Kunderne i fondsmæglerselskaber er detailkunder, professionelle og institutionelle kunder, og hvidvaskrisikoen afhænger blandt andet af selskabernes kundesammensætning. For private kunder gælder, at det typisk er kunder med en større formue, der investerer via fondsmæglere eller får investeringsrådgivning af en fondsmægler. Danske fondsmæglerselskaber har hovedsagligt danske kunder med en overvægt af professionelle investorer.

Hvidvasktruslen udgøres af kriminelle aktører, der ønsker at sløre deres ulovlige udbytte via investeringer.

For at kunne hvidvaske via fondsmæglere, skal kriminelle aktører først placere midlerne i det finansielle system, oprette et depot i en bank og overføre midlerne hertil uden at vække bankens mistanke, inden sløringen via fondsmægleren kan foregå. Kriminelle aktører kan derfor have brug for nogen, der investerer på vegne af dem. Det gælder såvel for private kunder som for virksomheder.

Da det kræver viden at hvidvaske via en fondsmægler, vil kriminelle aktører have brug for en facilitator, der kan bistå med investeringsaktiviteterne. Det vurderer Europa-Kommissionen (Europa-Kommissionen 2022: 49).

Truslen begrænses af, at fondsmæglerselskaber som hovedregel ikke opbevarer kundernes midler, da midlerne oftest opbevares af kunden selv i dennes depotbank. Det betyder, at investeringerne oftest foretages af kunden selv via deres depot i banken, og at fondsmæglerens rolle er at rådgive om investeringsstrategi.

Europa-Kommissionen vurderer, at de største trusler på området for institutionelle investorer knytter sig til omfanget af værdier, der er i branchen, og de professionelle hvidvaskaktører, der må operere her. Det kræver viden og kompetencer at investere, og derfor er professionelle hvidvaskaktører centrale på området. Europa-Kommissionen vurderer, at der er stigning i anvendelsen af professionelle aktører, såkaldte facilitatorer (Europa-Kommissionen 2022: 44). Det øger truslen for hvidvask på fondsmæglermarkedet.

Konklusionen på Europa-Kommissionens vurdering er, at truslen om hvidvask af penge i relation til institutionelle investeringer gennem mæglere anses for betydelig (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 45). Den vurdering mener Hvidvasksekretariatet også må gælde i en dansk kontekst generelt, men hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med, at kriminelle aktører i større omfang hvidvasker via danske fondsmæglerselskaber.

Sårbarheder

Tilgængelighed
De mest komplekse produkter tilbydes hovedsagligt til institutionelle og professionelle kunder, mens de produkter, der tilbydes detailkunderne, typisk er mere simple (Finanstilsynet 2019a: 6).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det for det første kræver formue af en væsentlig størrelse at blive kunde hos et fondsmæglerselskab, og for det andet kræver en betydelig ekspertise at kanalisere ulovlige midler via en fondsmægler.

Europa-Kommissionen anfører, at for at have adgang til branchen skal kunderne indføre penge gennem banksystemet til et depot. Derfor er bankerne den første barriere, der begrænser risikoen for hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 45). For at have midler og kapacitet til at hvidvaske gennem fondsmæglere kræver det professionelle aktører, og dermed er hvidvask gennem fondsmæglere tilgængelig for få.

Volumen/transaktionsstørrelse
Private banking, wealth management eller lignende er produkttyper, der normalt tilbydes kunder med en stor formue. Det kan være lettere at skjule et illegitimt beløb i en stor formue (Finanstilsynet 2020a: 29).

Europa-Kommissionen beskriver, at risikoeksponeringen generelt er meget høj på grund af kundetyperne og de meget høje beløb, der kan investeres (Europa-Kommissionen 2022: 45).

Porteføljepleje, hvor der alene er fuldmagt til at handle på vegne af kunden, og hvor kunden har konto eller depot i en anden finansiel virksomhed, vurderes af Finanstilsynet til som udgangspunkt at indebære begrænset risiko (Finanstilsynet 2020a: 29).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at såfremt der kan etableres et kundeforhold hos et fondsmæglerselskab, vil det give mulighed for at foretage meget store transaktioner.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Kapitalmarkederne er grænseoverskridende af natur, og mulighederne for at investere midler i udenlandske aktiver er stor. Dog er de depotkonti, som fondsmæglernes kunder benytter, ofte i danske pengeinstitutter.

Det er dog muligt at investere midler fra udenlandske depoter i danske fondsmæglerselskaber. Det er også muligt at investere udenlandske midler fra danske depoter. Dette kræver dog i alle tilfælde, at kunden er blevet godkendt af depotbanken til at få oprettet depotet.

Omkostninger
Omkostninger ved at benytte en fondsmægler afhænger af, hvilke ydelser der er tale om. Skræddersyet investeringsrådgivning medfører finansielle omkostninger, som vurderes at ligge over niveauet i andre finansielle brancher, da der er tale om højt specialiseret investeringsservice. Branchen giver dog også mulighed for at opnå et afkast af investeringerne, men også et tab, hvis investeringerne falder i værdi. Derfor er de samlede omkostninger vanskelige at estimere.

Anonymitet
Fondsmæglerselskaber er ligesom andre underretningspligtige forpligtede til at have et tilstrækkeligt kendskab til sine kunder. Fondsmæglere kan være udfordret på identifikation af reelle ejere, særligt i forhold til de mere komplekse og udenlandske selskaber. Da kunderne primært er danske, er risikoen for, at de reelle ejere ikke kan identificeres, mindre.

Da de fleste investeringer sker via depot i danske banker, betyder det, at både fondsmæglere og banker udfører kundekendskabsprocedurer på kunden. Fx kan en fondsmægler udbyde skønsmæssig porteføljepleje, hvor transaktionerne alene sker via et pengeinstitut, og hvor fondsmægleren har tilstrækkelig tillid til, at der er effektive procedurer til bekæmpelse af hvidvask og finansiering af terrorisme i den bank, hvorigennem transaktionen foretages (Finanstilsynet 2020a: 31).

Europa-Kommissionen vurderer, at risikobevidstheden er begrænset, når transaktionerne gennemføres uden for banksektoren. Det skyldes, at selskaberne normalt overlader det til bankerne at gennemføre kundekendskabsprocedurer og monitere transaktionerne (Europa-Kommissionen 2022: 48).

Private banking/wealth management og lignende kan ofte medføre et nært forhold mellem forvalteren/rådgiveren og kunden (Finanstilsynet 2020a: 29). Det skyldes, at det er en forudsætning, at kunden har tillid til rådgiverens evne til at sammensætte de for kunden mest optimale investeringer eller at yde den mest profitable investeringsrådgivning samtidig med, at det er nødvendigt for rådgiveren at kende til sin kundes finansielle situation. Det kan have den utilsigtede konsekvens, at det tætte forhold reducerer incitamentet til at stille kritiske spørgsmål til eller til at underrette om mistænkelig adfærd. Omvendt kan det tætte forhold også betyde, at rådgiveren har en stor indsigt i kundens økonomiske forhold, også selvom fondsmæglerselskaber alene fokuserer på investeringer og lignende og ikke har indsigt i andre økonomiske forhold om kunden.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at hvidvaskrisikoen ved fondsmæglerselskaber er **begrænset.**

6.5 LIVSFORSIKRINGS-SELSKABER OG TVÆRGÅENDE PENSIONSKASSER

Livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser er omfattede af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 4. Forsikringsformidlere er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 7, når de formidler livsforsikringer eller andre investeringsrelaterede forsikringer.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via livsforsikrings- og pensionsbranchen er begrænset.

Hvidvasksekretariatet lægger i vurderingen blandt andet vægt på, at de fleste af branchens produkter ikke egner sig til hvidvask, fordi de har et langsigtet opsparingselement, eller fordi det er forholdsvist omkostningstungt at kanalisere penge ind og ud af branchen. Livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser forvalter mange penge, og det er ikke umuligt at hvidvaske via livsforsikringsselskaber og pensionskasser, men Hvidvasksekretariatet har ikke viden om sager, oplysninger eller efterretninger, der indikerer, at det sker.

Boks 39

Fakta om branchen

- De produkter, som udbydes af selskaber i branchen, kan overordnet inddeles i følgende tre typer: 1) Obligatoriske pensionsordninger oprettet som led i et ansættelsesforhold. Disse udgør over 90 pct. af de samlede pensionsindbetalinger, 2) Individuelle privattegnede ordninger i livsforsikringsselskaber, fx aldersopsparing, ratepension eller livrente, som udgør cirka syv pct. af pensionsindbetalingerne og 3) Gruppelivsforsikring for grupper af medarbejdere i tillæg til de obligatoriske ordninger, som er oprettet som led i ansættelsen. Disse forsikringer anvendes ofte til dækning af kritisk sygdom eller død (Finanstilsynet 2015a: 5, 7).
- Den samlede pensionsformue er på cirka 5.500 milliarder kroner (2020-tal). Størstedelen af den samlede pensionsformue består af midler, der er indbetalt til en obligatorisk pensionsordning i forbindelse med et ansættelsesforhold.
- Der er ifølge Finanstilsynet 28 livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser i Danmark samt mindst 90 forsikringsformidlere, der udbyder livsforsikringer. Finanstilsynet oplyser, at der formentlig er flere forsikringsformidlere.
- Per juli 2022 har 15 livsforsikringsselskaber eller tværgående pensionskasser samt syv forsikringsformidlere oprettet sig i GoAML.

Hvidvask via livsforsikrings- og pensionsbranchen er mest oplagt i forbindelse med placering af midler, hvis der anvendes ikke-skattebegunstigede ordninger, de såkaldte § 53 A-ordninger, som er skatte- og afgiftsfri og som kan udbetales, hvis man ønsker at ophæve pensionen.

Risikoen ved arbejdsmarkedspensioner og firmapensioner, er begrænset, idet man ikke selv tilslutter sig disse ordninger, eller har egentlig indflydelse på dem. Blandt de produkter, der kan indebære en forhøjet risiko, er produkter med mulighed for ekstraordinære indbetalinger, eller hvis der er mulighed for genkøb eller for at foretage udskift af nærtstående, hvor den, der skal modtage udbetaling af forsikring eller pension ved den forsikredes død, ikke virker som et naturligt valg at begunstige. Genkøb er, når man opsiger pensionen og får værdien udbetalt før tid. Førtidigt genkøb udløser dog som hovedregel en beskatning på op til 60 procent af det udbetalte beløb, hvilket begrænser incitamentet til at anvende disse produkter til hvidvask.

Genkøbsmulighederne er generelt begrænsede i alle andre ordninger end de individuelle ordninger (Finanstilsynet 2015a: 31). Finanstilsynet anslog i 2015, at antallet af § 53 A-ordninger udgør cirka en til tre procent af de privattegnede pensionsordninger (Finanstilsynet 2015a: 18). Produkter med fortrydelsesmulighed kan også indebære en hvidvaskrisiko. Udbetaling sker ifølge brancheforeningen Forsikring & Pension dog typisk til samme konto, som midlerne hidrører fra (Finanstilsynet 2015a: 32).

I juli 2021 offentliggjorde Finanstilsynet resultatet af en tværgående undersøgelse af en række livsforsikrings- og pensionsselskabers risikovurdering på hvidvaskområdet (Finanstilsynet 2021b). Undersøgelsen viste, at kvaliteten og omfanget af risikovurderingerne varierer. Flere livsforsikrings- og pensionsselskaber har ikke udarbejdet en tilstrækkelig risikovurdering, som afspejler de risici, som virksomhederne er udsat for. Omvendt er der også selskaber, der har en god risikovurdering, skrev Finanstilsynet.

Finanstilsynets undersøgelse har resulteret i, at seks livsforsikrings- og pensionsselskaber har fået påbud om at revidere deres risikovurdering på hvidvaskområdet.

Brugen af nye teknologier og mindre kommunikation ansigt-til-ansigt med kunderne kan øge risikoen. Europa-Kommissionen peger på, at bevægelserne mod mere onlinebaserede løsninger generelt kan øge risikoniveauet (Europa-Kommissionen 2022: 117). De sårbarheder, der knytter sig til brug af onlineservices og skriftlig dokumentation som erstatning for ansigt-til-ansigt kommunikation, gælder ifølge FATF alle brancher (FATF 2018b:82).

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

I perioden fra 2018-2021 har Hvidvasksekretariatet modtaget i alt 65 underretninger fra udbydere af livsforsikringer og tværgående pensionskasser samt tre underretninger fra forsikringsformidlere, jf. tabellen nedenunder.

Tabel 14

Antal underretninger om hvidvask i livsforsikrings- og pensionsbranchen

	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser	8	20	12	25	**65**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er forsøgt fremsøgt ved at søge på udvalgte brancherelaterede ord i Hvidvasksekretariatets database. De underretninger, der fremkom, havde dog ikke noget med hvidvask via livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser at gøre. Derfor er de ikke taget med her.

Tabel 15

Antal underretninger om hvidvask via forsikringsformidlere					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra forsikringsformidlere	0	0	2	1	**3**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er forsøgt fremsøgt ved at søge på udvalgte brancherelaterede ord i Hvidvasksekretariatets database. De underretninger, der fremkom, havde dog ikke noget med hvidvask via forsikringsformidlere at gøre. Derfor er de ikke taget med her.

Underretninger hvori livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser indgår

Underretningerne fra pensionskasser og udbydere af livsforsikringer indeholder eksempler på kunder, der foretager mistænkelige og gentagne genkøb af deres ordninger, og det findes mistænkeligt på grund af den afgift på 60 pct. af beløbet, som kunden skal betale for at få den udbetalt. Derudover er der eksempler på, at selskabet ikke kan identificere, hvor kundens midler stammer fra. Det kan skyldes, at kunden ikke ønsker at levere den efterspurgte dokumentation, eller at kunden eksempelvis indbetaler til sin pensionsordning med store beløb, som ikke harmonerer med kundens øvrige økonomiske forhold.

Da Hvidvasksekretariatet alene har modtaget tre underretninger fra forsikringsformidlere, redegøres ikke for indholdet af mistankegrundlagene.

RISIKOVURDERING

Trusler

Europa-Kommissionen vurderer, at kriminelle aktører kan bruge investeringsrelaterede produkter som fx ordninger med mulighed for store enkeltstående indbetalinger. Endvidere kan livsforsikringspolicer, hvis der er mulighed for indløsning, bruges til at få beløb udbetalt, som kan videreføres til andre modtagere eller begunstigede (Europa-Kommissionen 2022: 116). De trusler er der også i en dansk kontekst.

Hvidvasksekretariatet har ikke viden om sager, oplysninger eller efterretninger, der indikerer, at kriminelle aktører i Danmark eller udenlandske kriminelle aktører anvender branchen til hvidvask. Branchens produkter kan dog indeholde forskellige sårbarheder, som kriminelle aktører kan forsøge at udnytte.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Europa-Kommissionen anfører, at der eksisterer tilfælde af hvidvask via livsforsikringsbranchen, men at eksemplerne er få, og at avanceret planlægning og viden er nødvendig for at hvidvaske gennem branchen (Europa-Kommissionen 2022: 117). Hvidvasksekretariatet har ikke viden, der giver anledning til at antage, at det forholder sig anderledes i en dansk kontekst.

Volumen/transaktionsstørrelse
Da livsforsikrings- og pensionsbranchen samlet set forvalter tusindvis af milliarder, udgør volumen i sig selv en sårbarhed.

Livsforsikringsprodukter og pensionsopsparinger er ofte produkter, hvor der over tid opspares store beløb. Derfor er der potentiale for at placere ulovlige midler af en vis størrelse. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med eksempler på, at dette finder sted i større omfang.

Underretninger om fx genkøb af visse ordninger, vidner dog om, at nogle kunder enten foretager gentagne genkøb, der samlet set løber op i flere millioner, eller at de ønsker udbetaling af ordninger på flere millioner kroner på en gang – på trods af, at der pålægges op mod 60 procent i afgift til staten.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Hvidvasksekretariatet vurderer, at sårbarheden, med hensyn til mulighederne for at flytte penge på tværs af landegrænser, er begrænset. Muligheden er til stede, hvis selskaberne tillader kunder at indbetale med midler fra udenlandske konti, men Hvidvasksekretariatet har ikke oplysninger, der indikerer, at det finder sted. Europa-Kommissionen skriver, at selvom enkelte lande vurderer, at risikoen for hvidvask via livsforsikringsbranchen er betydelig, vurderes sårbarheden overfor internationale transaktioner at være mindre betydelig (Europa-Kommissionen 2022: 119).

Omkostninger
Omkostningerne ved at hvidvaske via livsforsikringsbranchen eller via tværgående pensionskasser er høje, da den oftest benyttede metode til at kanalisere penge gennem denne branche indebærer en beskatning på op mod 60 procent af midlerne.

Anonymitet
Branchen er bevidst om risiciene med hensyn til hvidvask af penge, vurderer Europa-Kommissionen i sin supranationale risikovurdering fra både 2019 og 2022 (Europa-Kommissionen 2022: 119).

Dog erfarer Finanstilsynet fra sine tilsynsaktiviteter, at branchen i Danmark generelt har begrænset fokus på at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering.

Forsikringsselskaber har typisk adgang til langt færre oplysninger om deres kunder end andre brancher (fx banker). Hertil kommer de sårbarheder, som onlineløsninger kan give anledning til, hvis branchen i kundekendskabsprocedurerne alene anvender skriftlig dokumentation, som kriminelle aktører kan forfalske.

Forsikringsformidlere

Finanstilsynet vurderer, at hvidvaskrisikoen vedrørende forsikringsformidlere anses for begrænset ved erhvervskunders (virksomheder) anvendelse af forsikringsformidlere (Finanstilsynet 2015a: 35). Dette skyldes, at de løbende præmiebetalinger sker direkte til forsikringsselskabet og ikke via mægleren. Anvendelse af forsikringsformidlere i Danmark er begrænset og bruges primært af erhvervsdrivende som led i etablering af pensionsaftaler for ansatte. Mæglerne har ingen rolle i pengestrømmene mellem forsikringstager og selskab. Som følge heraf vurderer tilsynet, at mæglerne ikke udgør en væsentlig risiko for hvidvask (Finanstilsynet 2015a: 35). Hvidvasksekretariatet har ikke viden, der giver anledning til at foretage en særskilt risikovurdering af forsikringsformidlere.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via livsforsikrings- og pensionsbranchen er **begrænset.**

Boks 40

Pensionsopsparing kan være attraktivt for den langsigtede kriminelle aktør

Britta Nielsen, som i starten af 2020 blev idømt seks et halvt års fængsel for at have svindlet Socialstyrelsen for 117 millioner kroner, havde sat penge af til alderdommen.

I februar 2022 afgjorde Højesteret, at pensionerne ikke kunne konfiskeres af SØIK, der ønskede at anvende pengene til at dække sagens omkostninger.

Kriminelle aktører kan derfor have et incitament til at sætte penge ind på pensionsordninger.

6.6 BETALINGSTJENESTE-OMRÅDET

Udstedere af elektroniske penge og udbydere af betalingstjenester formidler betalingsløsninger og pengeoverførsler og er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 6. Betalingstjenester er defineret i bilag 1 i Lov om betalinger. Betalingstjenester i Danmark udbydes af betalings- og e-pengeinstitutter samt virksomheder med begrænset tilladelse til at udbyde betalingstjenester og virksomheder med begrænset tilladelse til at udstede e-penge. Agenter i Danmark, der udfører pengeoverførselsvirksomhed, er ligeledes omfattet af betalingstjenesteområdet.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via betalingstjenesteområdet samlet set er betydelig.

Der er mange forskellige typer af virksomheder i denne kategori, og riscisiene er forskellige fra virksomhed til virksomhed og fra produkt til produkt. Den samlede risiko skal derfor ses som en gennemsnitsbetragtning af hele betalingstjenesteområdet.

I vurderingen har Hvidvasksekretariatet blandt andet lagt vægt på, at der er udbydere, som tilbyder produkter af høj risiko, fx pengeoverførsel til udlandet på baggrund af kontantindbetalinger, og at betalingstjenesteområdet er med til at fragmentere betalingslandskabet og sprede finansielle aktiviteter på tværs af tjenester og landegrænser. Det betyder, at det bliver stadigt vanskeligere at få et samlet overblik over kundernes finansielle forhold, og dermed bliver det sværere at identificere mistænkelig adfærd. Denne delkundeproblematik, det grænseoverskridende element ved betalingstjenesteområdet samt brugen af opsamlingskonti er med til at gøre hvidvaskrisikoen betydelig i denne branche.

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 6 indeholder forskellige virksomhedstyper med forskellige produkter og med meget forskellig hvidvaskrisiko. I det følgende behandles:

- Udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse
- Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter
- Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark

Boks 41

Fakta om branchen

- Finanstilsynet har oplyst, at der i 2022 er registeret seks udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse, 15 udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse, fire e-penge-institutter, 16 betalingsinstitutter samt 429 agenter for pengeoverførselsvirksomheder.
- Per juli 2022 var der 55 registrerede underretningspligtige i kategorien udstedere af e-penge og udbydere af betalingstjenester i GoAML. Udenlandske virksomheder som fx Western Union og Ria Worldwide Money Transfer underretter på vegne af deres agenter her i Danmark.
- Yderligere er der omkring 1.700 udbydere af betalingstjenester, som er registreret i et andet EU/EØS land, og som er til stede i Danmark uden fysisk filial. Disse tjenester er ikke omfattet af dansk lovgivning og er ikke underretningspligtige i Danmark.

Udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse

Tjenester, der udsteder en form for tilgodehavende, fx udbydere af gavekort til butikscentre. Her er tale om digitale betalinger for eksempelvis madordninger, gavekort til butikker, handelsforeninger med mere. Flere af disse udbydere veksler penge til et tilgodebevis, som virker i eksempelvis butikker og restauranter, som har indgået en aftale med udbyderen. Per juli 2022 er der seks virksomheder i denne kategori.

Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter

E-pengeinstitutter omfatter større danske virksomheder, som faciliterer betalinger mellem privatpersoner eller mellem virksomhedskunder. Her er tale om virksomheder, der udbyder eksempelvis betaling af regninger, betalinger i onlinebutikker, overførsler mellem private eller mellem private og erhvervsdrivende med mere. Denne del af branchen har en stor transaktionsvolumen. I udlandet er flere store finansielle virksomheder kategoriseret under forskellige tilladelsestyper. I denne risikovurdering er udenlandske virksomheder som Revolut og Paysera behandlet samlet som *nye digitale banker*, uden at skele til deres respektive tilladelser.

Betalingsinstitutter formidler betaling mellem to parter, fx tjenester, der muliggør kontanthævninger, leverer betalingstjenester i forbindelse med e-handel eller sørger for gennemførelse af betalinger via Betalingsservice. I denne kategori findes 20 virksomheder.

Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark

Med enkelte undtagelser er der tale om små virksomheder med meget få ansatte, der typisk udfører pengeoverførsler, og flere har også tilladelse til at udbyde valutavekslingsvirksomhed. Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark tilbyder overførsel af penge mellem personer via kreditkort eller gennem aflevering af kontanter.

Her bliver pengene videreformidlet til en bankkonto eller gennem udlevering af kontanter til modtageren. Der er registreret 15 udbydere af betalingstjenester.

Agenter for eksempelvis Western Union, MoneyGram og Ria Money Transfer hører til i denne kategori. En agent er en fysisk eller juridisk person, som agerer på vegne af et betalingsinstitut, fx en pengeoverførselsvirksomhed. Agenter for pengeoverførselsvirksomheder er ofte kiosker og lignende, og de er ofte agenter for flere forskellige pengeoverførselsvirksomheder på samme tid. Ifølge Finanstilsynet er der 429 agenter registreret i Danmark.

Flere og flere led i finansielle transaktioner

Udbuddet af forskellige betalingstjenester betyder, at det kan være vanskeligt at have et samlet finansielt billede af den enkelte kunde. Flere danskere bliver delkunder hos forskellige udbydere og institutter i ind- og udland fremfor at foretage alle finansielle transaktioner igennem deres primære pengeinstitut. Det betyder, at hverken udbyderne af betalingstjenesterne eller pengeinstitutterne har det fulde overblik over en kundes finansielle situation, hvad enten de er lovlydige borgere eller kriminelle aktører. Det udfordrer også myndighederne, når mistænkelige aktiviteter skal identificeres og efterforskes, da oplysninger, fx om transaktioner, mistænkelig adfærd og formuer, er spredt på flere underretningspligtige.

Samlekonti mudrer billedet

Flere udbydere på betalingstjenesteområdet benytter sig af såkaldte opsamlingskonti. Det er konti i pengeinstitutter til at opsamle kunders midler. Se illustration 4 i kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats.*

Anvendelse af opsamlingskonti svækker myndigheders muligheder for at forbinde transaktioner mellem personer, da opsamlingskonti kommer til at virke som et slørende led mellem to parters transaktioner. Jo flere led der indsættes i transaktionskæden, des mindre overblik har hvert enkelt led i kæden.

Boks 42

Eksempel på samlekonti

Person A i Danmark vil overføre 100 kroner til Person B i Tyskland gennem en udbyder af en betalingstjeneste. Dette vil ofte ske ved, at pengene overføres fra Person A's bankkonto til en opsamlingskonto tilhørende udbyderen af betalingstjenesten. Dette kan være i et pengeinstitut i Danmark. Derfra overføres pengene til en anden konto tilhørende udbyderen af betalingstjenesten, som er placeret i Tyskland. Herfra videreføres pengene til Person B's konto. Derved fremstår transaktionen mellem Person A og Person B som tre separate transaktioner: En transaktion fra Danmark til Danmark. En transaktion fra Danmark til Tyskland mellem to konti tilhørende samme kontohaver. Og endelig en transaktion fra Tyskland til Tyskland.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

I perioden 2018-2021 har Hvidvasksekretariatet modtaget godt 10.000 underretninger fra udstedere af e-penge, udbydere af betalingstjenester og pengeoverførselsvirksomheder. I samme periode har Hvidvasksekretariatet modtaget 208 underretninger fra andre underretningspligtige, hvori betalingstjenestebranchen nævnes i mistankegrundlaget.

Underretninger fra betalingstjenesteområdet

Der er flere store aktører inden for betalingstjenesteområdet samt en masse små virksomheder. Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter står for en stor del af det samlede antal underretninger fra branchen.

Der er eksempler på erhvervsrelaterede overførsler til kundens private konto, selvom kundens virksomhed har en erhvervskonto hos e-pengeinstituttet, og kunden mistænkes derfor for udeholdt omsætning. Der er ydermere eksempler på, at den underretningspligtige ikke kan gennemskue formålet med transaktionerne eller midlernes oprindelse ved kunders ind- og udgående transaktioner.

Underretninger hvori betalingstjenesteområdet indgår

Underretninger om branchen fra andre underretningspligtige kommer især fra pengeinstitutterne og handler både om kunderne og om udbyderne af betalingstjenesterne. De handler blandt andet om, at pengeinstitutterne ikke kan identificere midlernes oprindelse eller ikke kan kortlægge relationen mellem afsender og modtager i transaktioner foretaget via udbydere af betalingstjenester. Der er også eksempler på kunder, der i forbindelse med brug af en udbyder af betalingstjenester, hæver eller indsætter kontanter via pengeinstitutternes hæveautomater, hvorved kunderne mistænkes for skatteunddragelse, herunder sort arbejde og udeholdt omsætning.

Hvidvasksekretariatet modtager endvidere en del underretninger om udbydere af betalingstjenester, særligt i forbindelse med komplekse transaktionsstrømme. Underretningerne handler fx også om mistanke om, at udbydere af betalingstjenester, der har tilknytning til politianmeldte virksomheder, ikke har anden tilknytning til Danmark end en bankforbindelse, og at der igennem betalingstjenesten strømmer midler, hvis oprindelse ikke kan dokumenteres.

Tabel 16

Antal underretninger om hvidvask via betalingstjenester mv.

	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	1.740	1.870	2.970	3.508	**10.088**
Om branchen	12	39	61	96	**208**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

RISIKOVURDERING

Trusler

Den Europæiske Centralbank opgør betalinger med e-penge udstedt af europæiske betalingsservice-providere fra EU. Disse transaktioner udgjorde i 2019, hvad der svarer til knap 1,5 milliarder kroner (Europa-Kommissionen 2022: 66). Heraf udgør e-penge fra Luxembourg (PayPal og Amazon) langt den overvejende del.

Danmark er sammen med Belgien, Tjekkiet, Letland og Holland blandt de EU-lande, der er hjemsted for størstedelen af de europæiske udstedere af e-penge (Europa-Kommissionen 2022: 67). Europa-Kommissionen ser e-penge anvendt i sager om fx narkotika, kopiprodukter og matchfixing og vurderer, at udstedere af e-penge udgør en betydelig risiko (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 68).

Brugen af forudbetalte kort ses i enkelte sager om hvidvask gennem muldyr, hvor midlerne fra eksempelvis it-relateret kriminalitet bliver omdannet til forudbetalte kort og udleveret til bagmændene.

Danske tjenester indgår også i domme om muldyrsaktivitet i forbindelse med hvidvask i Danmark, hvor unge mennesker har fået overført midler til apps på deres telefon, hvorefter de har hævet pengene i kontanter til bagmanden, mod at få et mindre beløb som betaling. Denne form for muldyrsaktivitet optræder ofte sammen med anvendelse af en eller flere tjenester.

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at kriminelle aktører i Danmark særligt anvender udenlandske tjenester til at sløre transaktioner og sprede deres finansielle engagementer over flere landegrænser. Tjenesterne i udlandet er ikke underretningspligtige i Danmark. Penge, der angiveligt stammer fra kriminalitet, overføres til udenlandske tjenester, som kan anvendes her i Danmark til betaling af fx husleje og afdrag på lån.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at danske tjenester ligeledes kan anvendes af kriminelle aktører til at sløre midlers oprindelse og til at sprede deres finansielle engagementer.

Pengeoverførsler kan ske i fx en kiosk, hvor man betaler med kontanter eller betalingskort, som virksomheden sørger for bliver overført til den modtager, kunden har anvist, mod betaling af et gebyr. Der oprettes ikke konti i virksomheden.

Europa-Kommissionen anser agenter for pengeoverførselsvirksomheder som en risikofaktor (Europa-Kommissionen 2022: 78). Hvidvasksekretariatet vurderer, at agenter for internationale pengeoverførselsvirksomheder har en høj risiko for hvidvask, da pengeoverførselsvirksomhed ofte kun er en del af en forretning, fx en kiosk. Det kan være, at forretningen ikke er opmærksom på kundekendskabsprocedurer og har en lavere hvidvaskforståelse, fordi ydelsen ikke er forretningens primære aktivitet. Hertil kan der være udfordringer for moderselskab i forhold til effektiv kontrol og oplæring af alle agenter, der er tilknyttet (Europa-Kommissionen 2019: 82).

Som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler* indgår pengeoverførselsvirksomheder og udbydere af betalingstjenester i flere større hvidvasknetværk. Af Europa-Kommissionens risikovurdering fremgår, at det øger risikoen for hvidvask markant, hvis disse udbydere infiltreres af kriminelle aktører. Hvidvasksekretariatet vurderer, at denne konklusion også er gældende i en dansk kontekst.

Hvidvasksekretariatet er bekendt med sager, hvor internationale pengeoverførselsvirksomheder er anvendt til at videreformidle ulovlige midler til udenlandske konti, herunder som dele af større hvidvasknetværk. Pengeoverførselsvirksomheder er set anvendt i forbindelse med narkotikakriminalitet samt sager om skatte- og momskriminalitet.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Mange udbydere inden for betalingstjenesteområdet er app-baserede og kan anvendes hurtigt og intuitivt af de fleste kunder fra dag til dag. Nogle udbydere af betalingstjenester, der opererer i Danmark, henvender sig alene til erhvervskunder, eksempelvis gennem firmakort eller betaling af regninger. Her vil on-boarding-processen formentlig være mere omfattende end for privatpersoner.

- *Udsteder af elektroniske penge med begrænset tilladelse:* Produkterne på markedet for forudbetalte kort og gavekort er nemt tilgængelige. Produkterne kan købes kontant i kiosker og supermarkeder eller via betalingskort på internettet.
- *Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter:* Danske betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter er udbredt blandt både private forbrugere og erhvervsdrivende i Danmark på grund af deres tilgængelighed og integration med pengeinstitutter.
- *Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark:* Det er let tilgængeligt at anvende pengeoverførselsvirksomheder, hvor man kan foretage transaktioner til udlandet uden foregående registrering eller aftale. Såfremt en person ønsker at overføre penge uden registrering eller fremvisning af identitetspapirer, kræver det dog et simpelt kendskab til beløbsgrænser og registreringspligten i pengeoverførselsvirksomheder.

Volumen/transaktionsstørrelse
Det er forskelligt, hvor store transaktioner der kan foretages på betalingstjenesteområdet. Afhængigt af tilladelsestypen kan der være begrænsninger på, hvor store transaktioner der samlet set kan foretages af tjenesten. Begrænsningerne for kundernes transaktioner sættes af de enkelte tjenester. Produkter til erhvervskunder har umiddelbart større potentiale for store transaktioner end produkter til privatkunder.

- *Udsteder af elektroniske penge med begrænset tilladelse*: Der er ofte begrænsninger på, hvor mange penge kunder kan købe forudbetalte kort eller gavekort for. I de tilfælde vil det kræve et stort antal transaktioner – eventuelt ved hjælp af muldyr – at integrere større mængder ulovlige midler gennem forudbetalte produkter.

  Forudbetalte kort er en nem måde at flytte mindre beløb på, men da det vil kræve en omfangsrig anvendelse af muldyr eller stråmænd, vil det være mere oplagt for kriminelle aktører at bruge personer, der er involverede i selve handlen med e-pengeprodukter (Europa-Kommissionen 2022: 69).
- *Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter:* For betalingsinstitutter er der samlet set en stor transaktionsvolumen, da betalingsinstitutterne håndterer en stor del af danskernes daglige transaktioner som fx betaling af regninger og dagligvareindkøb. E-pengeinstitutter i Danmark har både en stor volumen og transaktionsmængde. Eksempelvis blev der i 2021 foretaget 424 millioner transaktioner for i alt 160 milliarder kroner gennem MobilePay (MobilePay, u.d.). Samlet set vurderer Hvidvasksekretariatet, at der er mulighed for at foretage betydelige transaktioner via betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter.
- *Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark*: Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse må maksimalt have samlede betalingstransaktioner på tre millioner euro om måneden, svarende til 22,5 millioner kroner (EU's Betalingstjenestedirektiv 2018: 93).

  For pengeoverførselsvirksomheder er der ikke en fast øvre grænse for den enkelte transaktion, og størrelsen fastsættes af forretningerne selv. Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er muligt at lave store transaktioner via pengeoverførselsvirksomheder.

  Hvidvasksekretariatet har oplysninger om, at pengeoverførselsvirksomheder og agenter udfører store kontantbeløb til udlandet. Toldstyrelsen oplyser, at pengeoverførselsvirksomheder i 2021 deklarerede udførsel af i alt knap 206 millioner kroner. Disse midler bliver opsamlet løbende og derefter udført med henblik på veksling. Der er tale om beløb på mellem en og fire millioner kroner ugentligt, der bliver udført af personer gennem danske lufthavne. Det omfatter således alene de deklarerede midler og ikke kontanter, der smugles ud via lufthavnene.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Betalingstjenesteområdet er grænseoverskridende, men det varierer fra tjeneste til tjeneste, hvor stor en del af deres transaktionsomfang der involverer transaktioner til eller fra udlandet. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er højere risiko forbundet med produkter, hvorigennem der kan foretages mange udlandstransaktioner, end transaktioner, der sker mellem danske underretningspligtige.

- *Udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse*: Visse produkter inden for e-penge, særligt gavekort, kan have et geografisk begrænset virkeområde. Gavekort udstedt til specifikke indkøbscentre har ingen værdi andre steder, medmindre gavekortet kan videresælges. Andre former for forudbetalte tilgodehavender, fx gavekort, der kan bruges på internettet hos internationale koncerner, er en nem måde at sende værdier over landegrænser uden at skulle flytte midlerne fysisk.

  Fx er det muligt at tage et billede af tilgodehavendet (fx et gavekort, der kan indløses på internettet) og fremsende koden til indløsning til andre personer, herunder i udlandet. Dette modus er identificeret i flere af Hvidvasksekretariatets partnertjenester i Europa.

  Selvom kontanter stadig er mange kriminelle aktørers foretrukne middel, kan e-penge have fordele, når det kommer til at føre penge over landegrænser, vurderer Europa-Kommissionen. Europa-Kommissionen beretter endvidere, at europæiske FIUer har set mange tilfælde af misbrug af e-penge i forbindelse med skatteunddragelse, smugling af narkotika og prostitution. Ligeledes er der sager, hvor udbyttet af salg af narkotika blev hvidvasket via forudbetalte kort (Europa-Kommissionen 2022: 69).

  Per juli 2022 var der seks udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse. De udbyder forskellige produkter som fx onlinebetalinger for mad, gavekort til butikker, en lokal handelsforening med mere. Det er Hvidvasksekretariatets umiddelbare vurdering, at potentialet for at foretage udlandstransaktioner med det formål at sløre ulovlige midler ikke er oplagt for disse virksomheder.

- *Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter:* Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at den ene halvdel af de e-penge-institutter, der har tilladelse i Danmark, primært har transaktioner mellem danske kunder, private såvel som erhverv. Den anden halvdel er afdelinger af internationale virksomheder, der tilbyder internationale betalinger med udenlandsk valuta eller kryptoaktiver.

  I forhold til internationale e-pengeinstitutter er der et stort potentiale for transaktioner på tværs af landegrænser, da eventuelle transaktioner til disse virksomheder derved er grænseoverskridende. Et kendetegn ved flere udenlandske e-pengeinstitutter er deres hurtige onboarding af nye kunder. Der er en række sårbarheder forbundet med hurtig onboarding, som kan øge risikoen for en utilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, herunder anvendelse af falske dokumenter og identitetspapirer.

  Flere betalingsinstitutter i Danmark er store internationale selskaber. Som følge heraf er potentialet for grænseoverskridende transaktioner betydeligt. Nogle udbydere af betalingstjenester henvender sig primært til det danske marked, og her vil potentialet for grænseoverskridende transaktioner være begrænset.

- *Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark:* Det er den primære forretningsmodel for pengeoverførselsvirksomheder at overføre penge på tværs af landegrænser, så potentialet for grænseoverskridende transaktioner er naturligt stort. Mange kunder anvender pengeoverførselsvirksomheder til fx at overføre remitter til familiemedlemmer i udlandet.

Omkostninger
Omkostningerne forbundet med at anvende betalingstjenester og udstedere af e-penge varierer fra produkt til produkt. Generelt vurderer Hvidvasksekretariatet, at omkostninger forbundet med at anvende tjenester i denne branche er lave for forbrugerne af disse tjenester. Blandt betalingsinstitutterne og pengeoverførselsvirksomhederne er priserne for ydelserne et konkurrenceparameter. Visse udenlandske betalingstjenester tilbyder eksempelvis gratis kontanthævninger i EU, omkostningsfrie erhvervskonti eller lave gebyrer på internationale transaktioner.

Anonymitet

- *Udstedere af elektroniske penge med begrænset tilladelse:* Muligheden for at være anonym ved brugen af forudbetalte tilgodehavender er stor, da flere af disse produkter ikke kræver registrering og i visse tilfælde kan købes med kontanter. De danske udstedere af elektroniske penge formidler en del af deres ydelser via internettet. Fx er det muligt at købe gavekort til flere tusinde kroner uden at oplyse andet end et telefonnummer og en e-mailadresse og en adresse, som i øvrigt kan være falsk. Gavekortet kan derefter overdrages til andre elektronisk eller bruges i en lang række butikker. Når man betaler med betalingskort, begrænses anonymiteten dog, medmindre man anvender lånte eller stjålne kreditkortoplysninger.
- *Betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter*: Langt de fleste danske betalingsinstitutter kræver identifikation via MitID eller billed-ID. Brugeren er således ikke anonym, medmindre der er tale om brug af lånte, forfalskede eller stjålne dokumenter. Det er som udgangspunkt vanskeligt for brugeren at være anonym i oprettelsesfasen af disse tjenester. Hvidvasksekretariatet vurderer, at det samme gælder for danske e-pengeinstitutter.
- *Udbydere af betalingstjenester med begrænset tilladelse og agenter i Danmark:* Såfremt en enkeltstående transaktion er under 1.000 euro, svarende til cirka 7.500 kroner, er virksomheden ikke forpligtet til at gennemføre kundekendskabsprocedurer. Er der tale om gentagne transaktioner, hvor summen overstiger 1.000 euro, eller en tilbagevendende kunde, skal pengeoverførselsvirksomheden identificere kunden. Virksomheden skal dog overholde pengeoverførselsforordningens krav om oplysninger om betaler og betalingsmodtager, også selvom virksomheden ikke er forpligtet til at gennemføre kundekendskabsprocedurer efter kravene i hvidvaskloven (Finanstilsynet 2020a: 57).

For alle kategorier gælder, at de sårbarheder, som onlineløsninger kan give anledning til, hvis branchen alene indstiller sig på skriftlig dokumentation i deres kundekendskabsprocedurer, som de kriminelle aktører i ind- og udland kan forfalske, øger risikoen.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via betalingstjenesteområdet samlet set er **betydelig.**

FINANSIEL LEASING 6.7

Det følger af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 8, at virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt udøver en eller flere af aktiviteterne, som nævnt i bilag 1, er omfattet af hvidvaskloven. Finansiel leasing er omfattet af bilag 1 til hvidvaskloven. Virksomheder og personer, der udbyder finansiel leasing skal ifølge hvidvasklovens § 48, stk. 1, registreres hos Finanstilsynet. Finansiel leasing er en form for finansiering, som kan bruges til finansiering af forskellige produkter, fx biler, kontorinventar og maskiner inden for landbrug, byggeri og transport med mere.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via leasingbranchen er moderat.

I vurderingen har Hvidvasksekretariatet blandt andet lagt vægt på, at finansiel leasing kan bruges til at integrere ulovlige midler, og at risikoen for hvidvask er høj i de tilfælde, hvor kriminelle aktører ejer eller har kontrol over en finansiel leasingvirksomhed. Hvidvasksekretariatet vurderer, at det for den enkelte kunde er vanskeligt at hvidvaske større beløb via finansiel leasing, men at det afhænger af leasingaftalens størrelse og udformning.

Boks 43

Fakta om branchen

- Der er flere typer af leasing, men det er alene udbydere af finansiel leasing, der er omfattet af hvidvaskloven.
- Ved finansiel leasing er produktet finansieret i leasingperioden. Ved endt leasingperiode hæfter leasingtageren typisk for restværdien. Det vil sige, at leasingtageren er forpligtet til at købe eller anvise en ny køber til produktet.
- Finansiel leasing ses nogle gange som et produkt, der udbydes af autoriserede bilsælgere, som en side-virksomhed sammen med udbud af billån.
- I nogle tilfælde har den finansielle leasingudbyder et samarbejde med en forhandler, fx en bilforhandler, hvorved valg af bil og finansiering foregår i samme virksomhed. Når leasingudbyderen samarbejder med en forhandler, er det stadig den finansielle leasingudbyder, der er underretningspligtig.
- Finanstilsynet har oplyst, at der er i 2021 var 232 registrerede virksomheder, der tilbyder finansiel leasing. Per juli 2022 var 46 leasingvirksomheder tilmeldt GoAML.
- Virksomhederne i branchen er af forskellig størrelse. Der er både små virksomheder, som køber og leaser få biler ud, og der er store virksomheder, der er etableret på tværs af landet med flere filialer.

Tabel 17

Antal underretninger om hvidvask via finansiel leasing					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	26	52	77	103	**258**
Om branchen	189	385	550	946	**2.070**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

I perioden 2018-2021 har Hvidvasksekretariatet modtaget i alt 258 underretninger fra leasingbranchen samt 2.070 underretninger, hvori leasingbranchen eller finansiel leasing nævnes i mistankegrundlaget.

Underretninger fra leasingbranchen

Blandt underretningerne fra leasingbranchen er der eksempler på kunder, der foretager varierende afbetalinger i forhold til de fastlagte terminer. Der er også eksempler på betalinger, hvor der ikke kan redegøres for midlernes oprindelse, eller hvor betalinger bliver foretaget af en tredjepart. Der er endvidere eksempler på personer, der fremviser dokumentation i form af lønsedler og årsopgørelser, som mistænkes for at være forfalsket.

Underretninger hvori finansiel leasing indgår

Underretninger om hvidvask fra andre underretningspligtige end leasingbranchen kommer primært fra bankerne. Der er både underretninger om kunder og om leasingvirksomheder. Underretningerne omhandler oftest mistanke om hvidvask generelt og ikke specifikt hvidvask gennem leasingbranchen.

De underretninger, der vedrører konkrete leasingselskaber, handler eksempelvis om kontoaktiviteter, der ikke harmonerer med branchen. Der er også eksempler på, at ejerkredsen i selskabet opfattes som værende mistænkelig og har reelle ejere, som er bosiddende i udlandet.

RISIKOVURDERING

Trusler

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at omfanget af hvidvask via finansiel leasing er moderat. Hvidvask kan foregå ved enten at eje en leasingvirksomhed eller ved at have relationer til personer, der ejer en leasingvirksomhed. Derudover kan ulovlige midler bruges til at afdrage på en leasingaftale.

Truslen er således forskellig alt afhængigt af, om det er kunderne eller leasingselskabets ejere, der hvidvasker via finansielle leasingselskaber.

Mens hvidvask via afdrag på en leasingaftale er et simpelt hvidvaskmodus, der kan være vanskelig for leasingvirksomhederne at opdage, så er den hvidvask, der foregår, hvor forhandlerne bevidst er involveret, mere kompleks. Kompleksiteten kan stige yderligere, hvis leasingvirksomheden indgår i en større kriminel virksomhedskonstruktion.

Politiets monitering viser, at rocker- og bandemedlemmer er interesserede i leasing, og temaet indgik også i regeringens Bandepakke 3, der blev vedtaget i 2017.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Tilgængeligheden i branchen afhænger af hvidvaskmodus. Hvis den kriminelle aktør er leasingtager og hvidvasker ved at anvende sine ulovlige midler til at betale sine leasingydelser, er branchen let tilgængelig.

Hvidvasker den kriminelle aktør ved at eje en leasingvirksomhed, er branchen moderat tilgængelig, da det kræver kapital til anskaffelse af fx biler og kendskab til gældende regler på området med videre.

Volumen/transaktionsstørrelse
Hvis kriminelle aktører har forbindelse til en leasingvirksomhed eller ejer en leasingvirksomhed, kan der kanaliseres store beløb gennem leasingbranchen.

Ved betaling af leasingydelser med ulovlige midler kan kunderne i visse tilfælde, fx ved leasing af luksusbiler eller industrielle maskiner, også hvidvaske større beløb. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det for den enkelte kunde generelt er vanskeligere at hvidvaske større beløb via finansiel leasing, men at det afhænger af leasingaftalens størrelse og udformning.

Potentialet for grænseoverskridende transaktioner
Muligheden for transaktioner til og fra udlandet via finansiel leasing er begrænset, men hvidvask gennem leasingbranchen har ofte et element af udenlandsoverførsler, fx i forbindelse med køb og salg af biler i udlandet.

Omkostninger
Omkostningerne forbundet med hvidvask gennem leasing kan være høje. Det kræver både startkapital og ekspertise at oprette og drive en leasingvirksomhed. Omkostningerne ved hvidvask gennem afbetaling på en leasingaftale vurderes derimod moderate og kan bestå i, at ulovligt udbytte integreres ved at afbetale på leasingydelser med ulovlige midler.

Efter endt leasingperiode kan kriminelle aktører (såvel som almindelige kunder) købe det leasede aktiv og sælge det videre.

Anonymitet
I mange tilfælde er det forhandlere, der formidler leasingaftaler på vegne af en finansiel leasingvirksomhed. Herved bliver kundekendskabsprocedurerne foretaget af den enkelte forhandler. Den finansielle leasingudbyder, som står for selve finansieringen, møder herved ikke den reelle kunde, men må forlade sig på oplysninger fra partneren. Hvis finansielle leasingselskaber ikke møder deres kunder, kan det udgøre en sårbarhed.

De sårbarheder, der knytter sig til brug af onlineservices og skriftlig dokumentation som erstatning for ansigt-til-ansigt kommunikation, gælder nemlig ifølge FATF alle brancher (FATF 2018b: 82). Onboarding via fjernkommunikation øger ligeledes sårbarhederne, fordi kriminelle aktører kan gøre brug af falske dokumenter.

Som oplyst ovenfor er der en pligt til at lade sig registrere hos Finanstilsynet, hvis virksomheden udbyder finansiel leasing. Registreringen kræver, at virksomheden oplyser og fremsender straffeattester på ledelsen og de reelle ejere. Dette gør det svært at forblive anonym, hvis de kriminelle aktører ejer eller kontrollerer et leasingselskab. Ved indsættelse af stråmænd kan de reelle ejere forblive anonyme. Det samme gælder leasingselskabernes kunder, idet de kan forsøge at skjule deres identitet ved at lade en anden person fremgå som leasingtager på leasingaftalen.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via leasingbranchen er **moderat.**

6.8 ADVOKATER

Advokater er omfattet af hvidvaskloven, når de yder bistand ved rådgivning om eller udførelse af transaktioner vedrørende et sagsområde som beskrevet i hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13. Det er blandt andet ved rådgivning om eller udførelse af transaktioner i forbindelse med de i loven nævnte sagsområder, samt når de på en klients vegne og for dennes regning foretager en finansiel transaktion eller en transaktion vedrørende fast ejendom.

Herudover er virksomheder og personer, der i øvrigt erhvervsmæssigt leverer samme ydelser som de i nr. 13-15 nævnte persongrupper, omfattet af § 1, stk. 1, nr. 16. Det betyder, at andre end advokater, der udbyder juridisk rådgivning, også kan være omfattet af hvidvaskloven. Nedenstående risikovurdering gælder advokater og deres virke. For andre, der yder juridisk rådgivning, vil mange af de risici, der gælder for advokater, godkendte revisorer, skatterådgivere med flere også være aktuelle.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask, hvor advokater indgår, er moderat.

Vurderingen tager afsæt i, at det som udgangspunkt vurderes at være et fåtal af advokater, der aktivt bistår kriminelle aktører med at hvidvaske udbytte. Hertil kommer, at andre advokater, hvis de ikke er opmærksomme på risiciene, kan blive misbrugt til hvidvask.

De advokater, der aktivt bistår kriminelle aktører, udgør en hvidvasktrussel. Den store andel af advokater, der ikke ønsker at bistå kriminelle aktører, kan ubevidst komme til at medvirke til hvidvask, når de rådgiver om en juridisk retsstilling. Det kan eksempelvis være i tilfældet, hvor en klient anmoder om juridisk bistand hos advokaten inden for et givent juridisk område. Ved sådan et tilfælde vil advokaten klarlægge de juridiske rammer og kan derved ubevidst medvirke til hvidvask, hvis den viden, som klienten opnår, skal bruges i hvidvasksammenhæng uden advokatens vidende herom.

Hvidvasksekretariatet har i vurderingen blandt andet lagt vægt på, at advokaters specialiserede viden kan misbruges til at facilitere hvidvask og til opsætning og kontrol af selskabsstrukturer til kriminelle aktører. Hvidvasksekretariatet er bekendt med internationale sager, hvor advokater bevidst eller ubevidst deltager i hvidvaskaktiviteter, fx i forbindelse med opsætning af virksomhedsstrukturer, der skjuler reelle ejerskaber eller misbrug af klientkonti.

Boks 44

Fakta om branchen

- Advokater er i henhold til hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, kun omfattet såfremt de:
  a) yder bistand ved rådgivning om eller udførelse af transaktioner for deres klienter i forbindelse med i) køb og salg af fast ejendom eller virksomheder, ii) forvaltning af klienters penge, værdipapirer eller andre aktiver, iii) åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter, iv) tilvejebringelse af nødvendig kapital til oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder eller v) oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder, fonde med videre.
  b) når de på en klients vegne og for dennes regning foretager en finansiel transaktion eller en transaktion vedrørende fast ejendom. Det betyder, at advokaten skal være bevidst om, hvornår de indtræder i et klientforhold, der gør dem omfattet af hvidvaskloven.
- I Danmark er der cirka 7.000 advokater. Omkring 3.000 af dem er ifølge Advokatsamfundet omfattet af hvidvaskloven.
- Per juli 2022 har 78 advokater og advokatvirksomheder oprettet sig i GoAML.

Samtidig modtager Hvidvasksekretariatet meget få underretninger fra branchen.

I kapitel 3 *Nationale trusler* vurderer vi risikoen ved professionelle rådgivere. Professionelle rådgivere kan blandt andet omfatte advokater med flere, hvis de bevidst yder rådgivning og i øvrigt bistår kriminelle aktører med hvidvask. Vi vurderer, at risikoen er betydelig vedrørende professionelle rådgivere. Her i kapitel 6 vurderer vi imidlertid advokatbranchen som helhed, hvilket betyder, at vi i vurderingen af advokater forholder os til risikoen for både de advokater, der bistår de kriminelle aktører, og de advokater, der ikke ønsker at deltage i hvidvask eller forsøg herpå, men som kan blive misbrugt mod deres vidende og mod deres ønske. Derfor er vurderingen lavere her end for professionelle rådgivere alene.

Advokater har en særlig status i et retssamfund, idet de medvirker til at sikre borgernes retssikkerhed og deres retsstilling. Der blev derfor, da EU-direktiverne og de tilhørende danske hvidvasklove blev vedtaget, foretaget en afvejning, hvor kun nogle af advokatens sagstyper er omfattet af hvidvaskloven, ligesom advokater er undtaget fra underretningspligten i visse tilfælde.

Advokater er fx ikke omfattet af hvidvaskloven ved køb og salg af løsøre, såsom en yacht, et fly, maskiner eller andet. Advokater kan derfor bistå eller udføre handlen for en klient uden at være omfattet af hvidvaskloven. Disse handler udgør en risiko for hvidvask i og med, at noget løsøre kan have særlig høj værdi og derfor kan anvendes til overførsel af værdier.

Hvidvask kan både forekomme i sagstyper, hvor advokaten er omfattet af hvidvaskloven, og i sagstyper, hvor advokaten ikke er omfattet af hvidvaskloven. Denne risikovurdering beskriver primært de måder, hvorpå hvidvask kan foregå, når advokaten er omfattet af hvidvaskloven, men inddrager også enkelte måder, hvor en advokat kan misbruges til hvidvask uden for hvidvasklovens anvendelsesområde.

Bevidst eller ubevidst

Advokater kan være involveret i hvidvaskprocessen i forskellig grad. Der kan være tilfælde, hvor en kriminel aktør søger rådgivning om eksempelvis selskabskonstruktioner eller om skattemæssige forhold, som ikke giver anledning til, at advokaten finder forespørgslen mistænkelig.

Som advokat kan man dermed blive misbrugt, hvis man ikke er opmærksom på potentielt mistænkelig aktivitet. I dette tilfælde kan advokaten uforvarende yde rådgivning om fx selskabsretlige aspekter, som den kriminelle aktør vælger at udnytte. Advokater kan også komme til at deltage i aktiviteter, fordi de bliver snydt af falsk dokumentation fra kriminelle aktører. I disse tilfælde udnyttes advokaten. Advokater kan også være passivt medvirkende ved at undlade at stille spørgsmål til mistænkelige aktiviteter.

Advokater kan også konsulteres med hensyn til råd om, hvordan man kan omgå bestemte juridiske regler, og de kan have en mere proaktiv tilgang til hvidvaskprocessen ved bevidst at yde rådgivning til kriminelle aktører.

Advokater giver legitimitet

Det kan være attraktivt for kriminelle aktører at anvende en advokat i en hvidvaskproces, fordi advokater har nogle kompetencer, som kriminelle har brug for, hvis de skal hvidvaske i større omfang. Advokater kan bistå med såvel rådgivning som repræsentation af klienten samt fx oprette selskaber i ind- og udland, oprette og varetage konti, udarbejde dokumentation og repræsentere virksomheder i handler, herunder ejendomshandler. Advokater kan dermed i nogle tilfælde blive misbrugt uden deres vidende, eller de kan spille en mere eller mindre aktiv rolle i forhold til nogle af de hvidvaskmetoder, som Hvidvasksekretariatet vurderer, udgør de største risici (se kapitel 5 *Metoder til hvidvask*).

Det er attraktivt for kriminelle aktører at modtage rådgivning fra advokater, da advokater kan tilføre legitimitet til en kriminel aktivitet. En hvidvaskproces kan kræve bestemte transaktioner eller adgang til særlig viden, hvorved advokaters specialiserede viden kan blive efterspurgt (FATF 2018a: 41). Europa-Kommissionen erfarer, at organiserede kriminelle aktører ofte gør brug af advokater i hvidvaskprocessen, fordi det giver legitimitet til aktiviteterne (Europa-Kommissionen 2022: 195).

Advokater kan bistå kriminelle aktører med de juridiske, finansielle og skattemæssige aspekter ved køb og salg af fast ejendom eller køb og salg af virksomheder. Risikoen er særligt til stede ved politisk eksponerede personer eller udenlandske klienter, der fx ønsker at købe luksusejendomme eller ejendomme eller virksomheder i udlandet. Det kan både finde sted med og uden advokatens vidende.

Ubevidst kan advokater komme til at medvirke til hvidvaskprocessen ved at oprette virksomheder for kriminelle aktører (Europa-Kommissionen 2022:195). I nogle tilfælde benyttes advokater til oprettelse af virksomheder i en kompleks eller uigennemsigtig selskabsstruktur. Ofte er virksomhederne i de uigennemsigtige selskabsstrukturer oprettet i flere forskellige lande. Det er kompliceret at konstruere uigennemsigtige selskabskonstruktioner, og derfor har kriminelle aktører brug for fagfolks bistand med hensyn til lovgivning og skat (Europa-Kommissionen 2022:194-195).

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Som det fremgår af tabellen nedenfor, har advokatbranchen sendt 65 underretninger i perioden 2018-2021. Cirka halvdelen af disse underretninger er fra konkursadvokater.

I samme periode har Hvidvasksekretariatet modtaget 961 underretninger fra andre underretningspligtige end advokater, hvori advokater indgår i mistankegrundlaget. Disse underretninger indeholder både underretninger om konkrete advokater og underretninger, hvor mistanken ikke nødvendigvis drejer sig om advokaten, men hvor advokaten er nævnt som led i beskrivelsen af den mistænkelige aktivitet. Dem, der underretter, skelner typisk ikke imellem, om advokatens sagsområde er omfattet af hvidvaskloven eller ej. Derfor kan man heller ikke tolke ud af tallene, at Hvidvasksekretariatet har modtaget 961 underretninger om advokater, der hvidvasker eller hjælper andre med at hvidvaske, men alene at advokater på den ene eller anden måde indgår i disse underretninger.

Underretninger fra advokater

Hvidvasksekretariatet har modtaget underretninger fra advokater, der behandler konkursboer, hvor det fremgår, at virksomheder har haft mistænkelige ind- og udbetalinger og misbrug af deres erhvervskonto. Derudover er der underretninger om klienter med falsk legitimation, mistænkelige transaktioner, svindel med pantebreve og mistænkelige indbetalinger på klientkontoen, hvor klienten ikke kan dokumentere midlernes oprindelse.

Underretninger hvori advokater indgår

De fleste underretninger om advokater kommer fra banker og revisionsfirmaer. Underretningerne omhandler personer, der forsøger at misbruge advokaters legitimitet, særligt ved bedrageri. Underretningerne indeholder også oplysninger om advokater, der er blevet bortvist fra deres advokatvirksomhed på baggrund af uhensigtsmæssige forbindelser og klientforhold. Der er også underretninger om advokater, der har mistænkelige transaktioner på klientkontoen, og advokater, der over for banken ikke kan fremvise tilstrækkelig dokumentation for midlernes oprindelse, klientens personlige oplysninger eller midlernes destination og formål.

Enkelte underretninger omhandler advokater, der er direktører i flere virksomheder, hvorigennem der overføres mistænkelige midler. Endvidere omhandler underretningerne også erhvervskunder, der modtager store beløb fra advokatvirksomheder, hvorefter pengene sendes videre til andre virksomheder i Danmark eller i udlandet. Flere underretninger omhandler også advokater, der menes at være en del af netværk, der mistænkes for organiseret hvidvask, dokumentfalsk og skatte- og momssvindel.

Tabel 18

Antal underretninger om hvidvask via advokater					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	7	22	27	9	**65**
Om branchen	178	270	281	232	**961**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Flere årsager til et begrænset antal underretninger

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at forsøg på hvidvask via en advokat ikke altid kommer til Hvidvasksekretariatets kendskab. Det kan skyldes, at advokater ikke altid skal underrette om mistænkelige aktiviteter.

Advokater er ikke omfattet af hvidvaskloven i alle sagstyper, hvorfor advokater ikke skal underrette Hvidvasksekretariatet eller Advokatrådets sekretariat, men i stedet skal udtræde af klientforholdet, når sagsområdet ikke er omfattet af hvidvasklovens anvendelsesområde.

Der kan således være flere årsager til det begrænsede niveau af underretninger fra advokater. Sagstypen skal være omfattet af hvidvaskloven for, at advokater skal underrette om mistænkelige forhold. I øvrigt skal advokaten ikke være omfattet af undtagelsen til underretningspligten.

Det begrænsede antal underretninger kan også skyldes, at det kan være vanskeligt for advokater at opdage forsøg på at udnytte advokatens i en hvidvasksammenhæng. Relationen mellem advokater og deres klienter kan være langvarig, og i det tilfælde vil advokater kende deres klienter godt. Så hvor der på den ene side er et indgående og fortroligt kendskab til klienten og dennes forhold, er der på den anden side også en relation, der kan betyde tilbageholdenhed med at underrette.

Det tætte forhold mellem klient og advokat samt advokatens indgående juridiske viden kan dog også bidrage til at nedbringe risikoen for hvidvask, da advokaten kan forsøge at imødegå eventuelle kriminelle handlinger.

Europa-Kommissionen peger på, at der generelt er en lav grad af rapportering om mistænkelige forhold fra advokater i Europa og at det derfor er vanskeligt at trække specifikke typologier frem som eksempler på, hvad underretningerne viser (Europa-Kommissionen 2022: 196). Årsagen til de få underretninger kan ifølge den svenske politimyndighed være, at advokater, bevidst eller ubevidst tager del i hvidvaskprocesser, undlader at efterleve hvidvasklovens underretningsforpligtigelser eller ikke har tilstrækkeligt kendskab til reglerne herom (Polismyndigheten 2021: 113-114).

RISIKOVURDERING

Trusler

Det er angiveligt et fåtal af advokater, som aktivt og vidende hjælper kriminelle aktører. Truslerne er dels blandt de advokater, der bevidst bistår de kriminelle, og dels blandt de kriminelle aktører, der formår at benytte sig af en advokat uden advokatens vidende.

Boks 45

Advokaters delvise underretningspligt

Hvis sagen er omfattet af hvidvaskloven, skal advokater underrette efter § 26, hvis han/hun får mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Advokater er efter lovens § 27, stk. 1, undtaget fra underretningspligten i § 26, når de "fastslår klientens retsstilling". Herved forstås bl.a. oplysninger om fortolkning af gældende ret. Hvis advokaten har fastslået klientens retsstilling, må advokaten således ikke underrette, men skal i stedet udtræde af klientforholdet. Det gælder også personer og virksomheder som nævnt i § 1, stk. 1, nr. 13-16, når de bistår en advokat, jf. § 27, stk. 3.

Hvis advokaten ved eller burde vide, at klienten søger bistand med henblik på hvidvask eller finansiering af terrorisme, er advokaten forpligtet til at underrette, jf. § 27, stk. 4. Såfremt advokaten foretager underretning, er advokaten ikke forpligtet til at udtræde af sagen.

Hvis sagen ikke er omfattet af hvidvaskloven, og advokaten får mistanke om at han/hun bistår klienten med et kriminelt forhold, skal advokaten ikke underrette, men i stedet udtræde af klientforholdet for ikke at medvirke ved sin rådgivning til hvidvask eller terrorfinansiering.

I internationale sager, herunder de større datalæk som fx Pandora Papers og Dubai Uncovered, har advokater deltaget i aktiviteter, der slører reelle ejerforhold. Hvidvasksekretariatet er også bekendt med tilfælde i Danmark, hvor advokater mistænkes for at bistå kriminelle aktører i hvidvaskprocessen fx ved at sælge rådgivning som crime-as-a-service (se kapitel 3 *Nationale trusler* i afsnittet om *Professionelle rådgivere*). Hvidvasksekretariatet erfarer også, at visse advokater ikke anvender deres klientkonto efter reglerne.

Klientkontoen hos en advokat kan misbruges som led i en hvidvaskproces. Advokater har en høj grad af legitimitet, og det giver derfor også en høj legitimitet at bruge advokaters klientkonto til transaktioner. Kriminelle aktører kan derfor have et ønske om at kanalisere penge gennem en klientkonto. Hvis den bagvedliggende handling fremstår legitim, kan det være svært for advokater at opdage.

Misbrug af advokatens klientkonto kan ske ved, at advokaten foretager finansielle transaktioner på vegne af klienten med penge, der stammer fra kriminalitet, herunder transaktioner til virksomheder og personer i udlandet, køb af ejendomme, virksomheder eller jord på vegne af klienten (Europa-kommissionen 2022: 195). I Danmark er der underretninger, der indikerer, at visse advokater lader klienter føre penge gennem klientkontoen i strid med reglerne om klientkonti. Europa-Kommissionen vurderer, at truslen fra advokater og andre juridiske rådgivere er meget høj (niveau 4/4) (Europa-kommissionen 2022: 197).

Sårbarheder

Tilgængelighed
Ved at inddrage en advokat i hvidvaskprocessen – uanset om advokaten bistår bevidst eller ubevidst – får kriminelle aktører adgang til viden og ekspertise, som de formentlig ikke selv besidder. Branchens tilgængelighed kan dog afhænge af, hvad klienten ønsker at involvere advokaten i. Det er Hvidvasksekretariatets formodning, at den overvejende del af advokatbranchen vil afvise at bistå med åbenlyst kriminelle aktiviteter, og at det drejer sig om få aktører, som udøver stor aktivitet i forhold til at bistå de kriminelle aktører.

Ifølge Europa-Kommissionen anser kriminelle aktører det ikke for særligt vanskeligt at få adgang til retlige aktører. Ved at bruge retlige aktørers færdigheder har de ikke selv behov for at udvikle disse kompetencer (Europa-Kommissionen 2022: 196).

Ved etableringen af et klientforhold, som er omfattet af hvidvaskloven, skal advokaten udføre kundekendskabsprocedurer, hvilket medfører, at nogle klienter kan blive afvist. Derudover vil det i nogle tilfælde kræve hvidvask af en vis størrelse, før der er behov for at involvere en advokat. Skal klienten derimod have oprettet et gældsbrev eller en anden relativt enkel ydelse, kræver det ikke særlig planlægning.

I takt med den digitale udvikling er flere juridiske ydelser tilgængelige på internettet. Det kan fx være oprettelse og administration af virksomheder og selskaber, kontrakter og andre aftaler med mere. Disse nye legal-tech-løsninger gør ydelserne mere tilgængelige for klienter, der skal bruge forholdsvist simple ydelser. Det kan øge risikoen for hvidvask, hvis disse løsninger indebærer mindre kommunikation ansigt-til-ansigt med kunderne eller hvis kontrolinstanserne bliver svagere. Det må antages, at kendskabet til klienten er væsentlig mere begrænset end i de tilfælde, hvor advokaten møder sine klienter (Europa-Kommissionen 2022: 197). Kommissionen peger også på, at aktører, der tilbyder juridiske ydelser online, og som ikke selv er advokater, har skabt debat om, hvad der konstituerer juridiske ydelser, herunder rådgivning og automatisk genererede kontrakter (Europa-Kommissionen 2022: 194).

Volumen/transaktionsstørrelse
Det er vanskeligt at sætte tal på, hvor mange penge der kan hvidvaskes ved at benytte en advokat i processen. Det er Hvidvasksekretariatets formodning, at kriminelle aktører vil have større incitament til anvende en advokat, når der er tale som større og mere komplekse hvidvask-setup, og hvor der derfor er brug for en advokat.

Transaktionsstørrelsen afhænger af, hvilken service advokaten yder. Forestår advokaten handler med ejendomme eller virksomheder, kan der være tale om mange millioner kroner, mens der ved oprettelse af en virksomhed er tale om et mindre beløb. Afhængigt af hvilken ydelser der er tale om, er det muligt at hvidvaske betydelige beløb gennem branchen. Der kan også føres betydelige beløb gennem advokaters klientkonto. Oplysningerne om, hvor midlerne stammer fra, er i mange tilfælde beskyttet af advokaternes tavshedspligt og hindrer bankerne i at få indsigt i midlernes ophav.

Potentialet for grænseoverskridende transaktioner
Advokater kan rådgive om, oprette og administrere virksomheder, hvilket kriminelle aktører kan bruge til at unddrage skat og kanalisere ulovligt udbytte til og fra udlandet. Via advokatbranchen er der derfor potentiale for at føre penge over landets grænser. Hvidvasksekretariatet har underretninger, der viser, at advokatvirksomheder sender store beløb til udlandet uden nogen umiddelbar logisk forklaring.

Udenlandske klienter kan udgøre en øget risiko, da det kan være vanskeligere at opnå et tilfredsstillende kundekendskab.

Omkostninger
Det kan være omkostningsfuldt at benytte advokater til hvidvask. Det reducerer incitamentet til at anvende en advokat, medmindre det er en nødvendighed, og medmindre man som kriminel aktør har adgang til en advokat, der er villig til at bistå.

Omkostningerne afhænger af, hvilken rolle advokaten spiller i det kriminelle setup. I nogle tilfælde vil omkostningen bestå af et salær, i andre tilfælde vil advokaten få en del af det ulovlige udbytte. Som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler* kan komplette hvidvasksetup købes for relativt få penge.

Anonymitet
Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er vanskeligt at anvende en advokat uden at oplyse sin identitet, medmindre man bruger en strømand. Advokater er dog ikke altid forpligtede til at dokumentere klientens identitet. Det er kun, når sagsområdet er omfattet af hvidvasklovens anvendelsesområde for advokater, at advokaten skal foretage kundekendskabsprocedurer – ellers ikke. Det er samtidig Hvidvasksekretariatets formodning, at det ofte tætte forhold mellem advokat og klient kan være en barriere mod, at klienten kan være anonym i forhold til advokaten selv. Derimod kommer oplysninger om advokaternes klienter sjældent til Hvidvasksekretariatet kendskab, da advokater sender få underretninger. Det udgør en sårbarhed.

Hvor det fortrolige forhold mellem klient og advokat på den ene siden har begrundelse i borgernes retssikkerhed, er det samtidig en sårbarhed over for myndighedernes mulighed for at blive gjort opmærksomme på mistænkelige forhold.

Som for øvrige brancher gælder det også for advokater, at de sårbarheder, som onlineløsninger kan give anledning til, hvis branchen alene indstiller sig på skriftlig dokumentation i deres kundekendskabsprocedurer, som de kriminelle aktører i ind- og udland kan forfalske, øger risikoen.

Der er ganske få sager, hvor advokater er tiltalt for hvidvask eller for at bistå med hvidvask eller anden økonomisk kriminalitet. Advokaterne er ofte ikke en del af transaktionerne, medmindre det handler om deres klientkonti eller virksomheder, hvori de indgår i ledelsen eller andet. Advokaterne træder derfor ikke direkte frem i transaktionsovervågningen. Typisk er de mistænkelige advokater forbindelsesled i kriminelle netværk. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det ofte er vanskeligt at løfte bevisbyrden mod advokater og andre rådgivere, herunder i forhold til, om de har bidraget bevidst eller ubevidst.

Hvidvask kan forekomme både i de sagstyper, hvor advokaten er omfattet af hvidvaskloven, og i de sagstyper, hvor advokaten ikke er omfattet af hvidvaskloven. Da ikke alle advokaters sagsområder er omfattet af hvidvaskloven, vil advokater i mange sager ikke skulle udføre kundekendskabsprocedurer. Dette kan udnyttes, uden at advokaterne er vidende herom, da advokaterne ikke nødvendigvis har det samme kendskab til klienten, når de ikke efter reglerne i hvidvaskloven skal udføre kundekendskab.

Advokater skal altid være opmærksomme på hvidvask, men de konkrete pligter for advokaten afhænger af, om sagen er omfattet af hvidvaskloven. Se nærmere om, hvornår advokater er omfattet af hvidvaskloven i Advokatrådets vejledning om forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering og Advokatrådets reviderede hvidvaskvejledning (Advokatsamfundet 2022).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask, hvor advokater indgår, er **moderat.**

6.9 GODKENDTE REVISORER, SKATTE-RÅDGIVERE, EKSTERNE BOGHOLDERE MV.

Godkendte revisorer (statsautoriserede eller registrerede revisorer) er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 14. Ikke-godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere eller andre personer eller virksomheder, som yder hjælp, rådgivning eller bistand om skatteanliggender, er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 16.

Der er flere forskelle på godkendte og ikke-godkendte revisorer. En af dem er, at virksomheder og personer, som er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 16, ikke kan afgive en lang række lovpligtige erklæringer som sikring for, at materialet overholder gældende lovgivning. Det kan godkendte revisorer.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask, hvor godkendte såvel som ikke-godkendte revisorer indgår, er moderat.

I vurderingen har Hvidvasksekretariatet blandt andet lagt vægt på, at godkendte revisorers specialiserede viden og ekspertise samt muligheden for at erklære sig på regnskaber, kan være attraktivt for kriminelle aktører at benytte sig af. At bruge en godkendt revisor giver endvidere legitimitet, da godkendte revisorer har en særlig status som offentlighedens tillidsrepræsentanter.

→ **Boks 46**

Fakta om branchen

- I § 1, stk. 1, nr. 14, omfattes revisorer og revisionsvirksomheder, som er godkendt i henhold til revisorloven.
- I § 1, stk. 1, nr. 16, omfattes skatterådgivere, eksterne bogholdere, ikke-godkendte revisorer samt andre personer og virksomheder, der erhvervsmæssigt leverer samme ydelser som advokater, godkendte revisorer samt ejendomsmæglere.
- Godkendte revisorer løser forskellige opgaver for deres kunder. Opgaverne kan spænde bredt fra virksomhedsoprettelser og –omdannelser, revisionsopgaver, afgivelse af erklæringer med sikkerhed, bogholderi, opstilling af årsregnskaber og perioderegnskaber, skatte-, selskabs- og investeringsrådgivning, revisionsattestation fra en myndighed pålagt en kunde med mere. En godkendt revisor udbyder ikke nødvendigvis alle de oplistede ydelser, men kan specialisere sig inden for en eller flere.
- Ifølge Erhvervsstyrelsen var der per 1. januar 2022 registreret cirka 1.300 godkendte revisionsvirksomheder og 3.100 godkendte revisorer i Danmark.
- 554 godkendte revisorer eller revisionsvirksomheder er per juli 2022 tilmeldt GoAML.
- Der er ifølge Erhvervsstyrelsen op imod 8.000 skatterådgivere, bogholdere med videre. 178 har per juli 2022 oprettet sig i GoAML.

Boks 47

Offentlighedens tillidsrepræsentanter

De godkendte revisorer er efter revisorloven offentlighedens tillidsrepræsentant, når de afgiver erklæringer med sikkerhed, herunder ved afgivelse af revisionspåtegninger på fx årsregnskaber, der indgives til Erhvervsstyrelsen. De godkendte revisorer skal give en uafhængig vurdering af det materiale, som den enkelte kunde leverer til brug for den ønskede erklæringsydelse. Uafhængigheden er særlig vigtig, da erklæringer på kapitaltilstedeværelse er et krav ved virksomhedsoprettelser og -omdannelser, kapitalforhøjelser m.m., som er ydelser, der er defineret som værende af øget risiko for hvidvask. Derudover er de godkendte revisorer underlagt kvalitetskontrol udført af Erhvervsstyrelsen ved opgaver, som omfatter erklæringer med sikkerhed, jf. revisorlovens § 29, samt krav om en lovpligtig ansvarsforsikring for udførte opgaver.

Det bemærkes, at revisor ikke er en beskyttet titel, hvorfor personer efter § 1, stk. 1, nr, 16 kan kalde sig revisor, men ikke statsautoriseret revisor, registreret revisor eller godkendt revisor. De ikke-godkendte revisorer er heller ikke omfattet af kvalitetskontrol eller krav om lovpligtig revisoransvarsforsikring.

Anvendelsen af en godkendt revisor vil derfor kunne give et legitimt skær til brug for hvidvask og anden økonomisk kriminalitet.

Særligt når der skal hvidvaskes store beløb via virksomheder og selskaber, har kriminelle aktører brug for erklæringer på regnskaberne, og at have en godkendt revisor til at sige god for regnskaberne giver indtryk af, at der er tale om legale aktiviteter. Kriminelle aktører, der skal hvidvaske mindre beløb, kan omvendt have incitament til helt at fravælge revision, hvis det er muligt.

Godkendte såvel som ikke-godkendte revisorer, eksterne bogholdere, skatterådgivere med flere har en viden, som kriminelle aktører har brug for i hvidvasksammenhæng. Personer og virksomheder omfattet af § 1, stk. 1, nr. 14, og § 1, stk. 1, nr. 16, kan rådgive om forhold, der er normale emner at rådgive om, men som kan misbruges af kriminelle, hvis de i forbindelse med rådgivningen ikke er opmærksomme på konteksten for rådgivningen og for hvidvaskrisiciene.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at langt den overvejende del af revisionsbranchen vil afvise at bistå med åbenlyst kriminelle aktiviteter, og at det drejer sig om få aktører, som udøver stor aktivitet i forhold til at bistå de kriminelle aktører.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at ydelser, der omfatter rådgivning om komplekse selskabsstrukturer i Danmark såvel som i udlandet, kompleks skatterådgivning, kunder med virksomheder inden for kontantbaserede eller arbejdskraftintensive erhverv, udgør de største risici uanset, om rådgivningen bliver ydet af godkendte revisorer, skatterådgivere, bogholdere eller andre.

Ifølge Europa-kommissionen er der en betydelig til høj risiko for hvidvask vedrørende godkendte revisorer, bogholdere, skatterådgivere med flere (Europa-Kommissionen 2022: 188). Den samme vurdering findes i Sverige (Polismyndigheten 2021: 34), mens det i Norge er vurderingen, at godkendte revisorer og bogholdere indebærer en moderat risiko (Politiet/PST 2020: 46). I Storbritannien er vurderingen imidlertid, at branchen er forbundet med høj hvidvaskrisiko (HM Treasury 2020: 79).

Ifølge FATF er risikoen typisk højst i forbindelse med finansiel rådgivning og skatterådgivning, virksomhedsoprettelse, ejendomshandel, udførelse af finansielle transaktioner eller ved at udnytte revisorens forbindelser til at få adgang til finansielle institutioner (FATF 2019a: 11).

I kapitel 3 *Nationale trusler* vurderer vi risikoen ved professionelle rådgivere. Professionelle rådgivere kan blandt andre omfatte godkendte og ikke-godkendte revisorer, hvis de bevidst yder rådgivning og i øvrigt bistår kriminelle aktører med hvidvask. Vi vurderer, at risikoen er betydelig vedrørende professionelle rådgivere. Her i kapitel 6 vurderer vi imidlertid branchen som helhed, hvilket betyder, at vi i vurderingen af godkendte revisorer samt ikke-godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere med videre forholder os til risikoen for både de revisorer med flere, der bistår de kriminelle, og de revisorer med flere, der ikke ønsker at deltage i hvidvask eller forsøg herpå, men som kan blive misbrugt uden deres vidende og mod deres ønske. Derfor er vurderingen lavere her end for professionelle rådgivere alene.

Bevidst eller ubevidst

Revisorer med flere (godkendte såvel som ikke-godkendte revisorer, eksterne bogholdere, skatterådgivere med flere) kan med deres viden og kompetencer bevidst facilitere hvidvask ved aktivt at bistå kriminelle aktører. Revisorer med flere kan også være passivt medvirkende ved at undlade at stille spørgsmål til mistænkelige aktiviteter.

Man kan også blive misbrugt uden ens vidende, hvis man ikke er opmærksom på potentielt mistænkelig aktivitet. Revisorer med flere kan også blive tvunget af kriminelle aktører til at bistå med hvidvask.

Revisorer med flere kan yde rådgivning om, hvad der er lovligt eller ulovligt uden at have noget ønske om, at rådgivningen skal bruges til hvidvask eller anden økonomisk kriminalitet. Rådgivningen kan dreje sig om fx skatteforhold, virksomhedsdrift, selskabskonstruktioner, ejerskifte, økonomiske forhold mv., som er normale sagsområder i denne branche, men som også kan være relevante for kriminelle aktører at få rådgivning om.

Godkendte revisorer

For organiserede kriminelle kan godkendte revisorer være særligt attraktive, fordi de må erklære sig på regnskaber og dermed "kan sige god for" de økonomiske forhold i en virksomhed. Hvis man som kriminel har mange penge, der skal hvidvaskes, kan det indebære handelsbaseret hvidvask (læs mere om handelsbaseret hvidvask i kapitel 5 *Metoder til hvidvask* i afsnittet *Tværgående fænomen: Handelsbaseret hvidvask*). I den forbindelse er det essentielt at have en godkendt revisor til at erklære sig på regnskabet. Sådanne regnskaber kan også bruges til at optage lån, stille kredit mv.

Godkendte revisorer kan bevidst som ubevidst bistå med fx at sløre forbindelsen mellem ejeren og midlernes oprindelse, oprette selskaber, konstruere regnskabssystemer, levere bogførings- og revisionsydelser, udarbejde dokumentation (regnskaber eller referencer, svigagtige indtægter og udgifter), fungere som insolvensbehandlere samt yde almindelig regnskabsrådgivning.

Revisorer kan således spille en mere eller mindre aktiv rolle i forhold til nogle af de hvidvaskmetoder, som Hvidvasksekretariatet vurderer, udgør de største risici (se kapitlet 5 *Metoder til hvidvask*).

Eksterne bogholdere, skatterådgivere med flere

Virksomheder og personer omfattet af § 1, stk. 1, nr. 16 kan bistå med at opstille og indsende regnskaber, rådgive om skattemæssige forhold og kan i øvrigt rådgive om flere af de samme emner, som de godkendte revisorer kan rådgive om, men de kan ikke afgive de erklæringer, som godkendte revisorer kan. Dermed kan de heller ikke tilføre helt samme skær af legitimitet, som de godkendte revisorer kan.

Boks 48

Svindel med coronahjælpepakker

I februar 2021 blev en godkendt revisor dømt for forsøg på svindel med coronahjælpepakker. Her havde revisoren blandt andet bistået organiserede kriminelle med fremstilling af ansættelsesbreve, hjemsendelsesbreve og lønsedler for to selskaber med det formål at få udbetalt hjælpepakker.

Ikke-godkendte revisorer kan udarbejde assistanceerklæringer på årsrapporter for mindre virksomheder. En assistanceerklæring giver alene sikkerhed for, at årsregnskabet er stillet op i henhold til kravene i årsregnskabsloven, men giver ikke sikkerhed for, at oplysningerne er sande.

Europa-Kommissionen vurderer, at skatterådgivere bruges af organiserede kriminelle grupperinger til at oprette uigennemsigtige strukturer, det vil sige virksomhedsstrukturer, hvor identiteten af den reelle ejer/de reelle ejere i den pågældende struktur ofte er skjult ved hjælp af fx strømænd. Oprettelsen af de komplekse selskabsstrukturer, der også ofte indbefatter virksomheder i flere lande, herunder skattelylande, er kompliceret og kræver professionel rådgivning med hensyn til lovgivning og skat. Den rådgivning kan skatterådgivere levere, vurderer Kommissionen (Europa-Kommissionen 2022:187).

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet har modtaget 3.793 underretninger fra godkendte revisorer og 155 underretninger fra bogholdere, skatterådgivere med flere i perioden. Der er sket en markant stigning i antallet af underretninger fra 2019.

Erhvervsstyrelsen offentliggjorde i 2019 en vejledning om blandt andet revisorers pligt til at underrette om blandt andet ulovlige kapitalejerlån, da lånene afspejler en uberettiget modtagelse af midler, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse. Hvidvasksekretariatet har analyseret underretninger fra godkendte revisorer i perioden fra 2018 til 2021 og konstaterer, at antallet af underretninger steg markant efter Erhvervsstyrelsens vejledning om pligten til at underrette om blandt andet ulovlige kapitalejerlån. Samtidig steg også *andelen* af underretninger, der omhandler ulovlige kapitalejerlån. Set over hele den analyserede periode handler to ud af tre underretninger fra godkendte revisorer om ulovlige kapitalejerlån.

Tabel 19

Antal underretninger om hvidvask via godkendte revisorer					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra godkendte revisorer	32	177	1.907	1.677	**3.793**
Om revisorer	414	768	1.423	1.914	**4.519**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om hvidvask via godkendte revisorer er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne. Det fremgår sjældent af underretningerne, om mistanken vedrører en godkendt eller en ikke-godkendt revisor.

Tabel 20

Antal underretninger om hvidvask via bogholdere, skatterådgivere med videre					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra bogholdere, skatterådgivere mv.	3	18	58	76	**155**
Om bogholdere, skatterådgivere mfl.	56	101	191	220	**568**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om hvidvask via bogholdere, skatterådgivere er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte revisorer nævnes i underretningerne. Det fremgår sjældent af underretningerne, om mistanken vedrører en godkendt eller en ikke-godkendt revisor.

Underretninger fra godkendte revisorer

Hvidvasksekretariatet modtager mange underretninger fra revisorer, hvor der er eksempler på kapitalejerlån i strid med selskabslovens § 210. Underretninger om ulovlige kapitalejerlån udgør to tredjedele af underretningerne fra godkendte revisorer. Blandt underretningerne er der også mistanke om, at revisors klienter angiver ukorrekte moms- og skatteforhold samt eksempler på virksomheder, der overtræder kontantforbuddet.

Underretninger hvori revisorer indgår

Underretninger om hvidvask fra andre underretningspligtige end revisorbranchen kommer primært fra bankerne, men myndigheder er også opmærksomme på at indsende underretninger om revision, der ikke ser ud til at være lavet efter reglerne.

Disse underretninger indeholder både underretninger om konkrete revisorer og underretninger, hvor mistanken ikke nødvendigvis drejer sig om revisor, men hvor revisor er nævnt i beskrivelsen af den mistænkelige aktivitet. Det fremgår sjældent af underretningerne, om mistanken vedrører en godkendt eller en ikke-godkendt revisor. Derfor kan man heller ikke tolke ud af tallene, om alle disse underretninger om revisorer handler om revisorer, der hvidvasker eller hjælper andre med at hvidvaske.

Der er underretninger om revisorer, der lader til at bistå deres kunder med økonomisk kriminalitet. De handler fx om, at revisor ser ud til at have revideret regnskaber uden at udføre egentlige revisionshandlinger. Der er også underretninger, der handler om, at revisoren har mistænkelige kunder, herunder i kontantbaserede brancher, som fx vikarbureauer, restauranter, mandskabsudleje med videre. Der er endvidere underretninger, der vedrører ikke-beskattede midler, store beløb til udlandet, underretninger om, at klientens indkomst hurtigt føres videre til konti i andre pengeinstitutter i både Danmark og i udlandet, og der er eksempler på underretninger om revisors hjælp til uberettiget at opnå støtte fra coronahjælpepakker.

Underretninger fra skatterådgivere, eksterne bogholdere med flere

Hvidvasksekretariatet modtager få underretninger fra skatterådgivere, eksterne bogholdere med flere til trods for, at der er mange underretningspligtige. Underretninger vedrørende ulovlige kapitalejer- og anpartshaverlån udgør også en stor del af underretningerne fra skatterådgivere og eksterne bogholdere med flere. Blandt underretninger fra eksterne bogholdere, skatterådgivere med flere, er der eksempler på kunder, som begår skatte- og momsunddragelse. Dette foregår blandt andet ved manglende eller fejlagtig indberetning af moms eller skat samt udeholdt omsætning.

Underretninger hvori skatterådgivere, eksterne bogholdere med flere indgår

Hvidvasksekretariatet har modtaget 568 underretninger vedrørende bogholdere, skatterådgivere med flere i perioden. Underretningerne kommer oftest fra pengeinstitutterne samt enkelte fra godkendte revisorer. Underretningerne vedrører ofte ulovlige kapitalejerlån samt skatte- og momsunddragelse.

RISIKOVURDERING

Trusler

FATF fremhæver, at organiserede kriminelle aktører gør brug af professionelle rådgivere, herunder revisorer, til at hvidvaske ulovligt udbytte (FATF 2018a: 41), og Europa-Kommissionen fastslår, at godkendte revisorer, skatterådgivere, bogholdere og lignende er blandt de aktører, der oftest misbruges af organiserede kriminelle til hvidvask (Europa-Kommissionen 2022: 188).

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at visse revisorer i Danmark bistår med eksempelvis at videreformidle selskaber til kriminelle aktører, udarbejde falske dokumenter og rådgive om hvidvask og anden økonomisk kriminalitet. Disse revisorer udgør en betydelig hvidvasktrussel. Læs mere om professionelle rådgivere i kapitel 3 *Nationale trusler*.

Af Hvidvasksekretariatets data fremgår der godkendte revisorer, der er revisorer for nogle af de virksomheder, som Hvidvasksekretariatet har mange underretninger om. Det kan dog være vanskeligt at afgøre, om disse bevidst assisterer deres kunder med hvidvask, eller om de er uvidende om deres kunders tilsyneladende mistænkelige aktiviteter.

Hvidvasksekretariatet finder det overvejende sandsynligt, at disse godkendte revisorer er eller burde være vidende om, at de er revisorer for et større antal virksomheder, der er mistænkelige eller ligefrem er kriminelle aktører. Det er Hvidvasksekretariatets formodning, at det dog er en mindre andel af de godkendte revisorer, som bevidst bistår kriminelle aktører.

Ydelser leveret af regnskabssagkyndige og godkendte revisorer, rådgivere og skatterådgivere har ifølge Europa-Kommissionen visse fællestræk med juridisk rådgivning fra advokater. Disse faggrupper kan uforvarende komme til at yde rådgivning, der skal bruges til hvidvask, men kan også være medskyldige eller forsætligt forsømmelige i forbindelse med udførelsen af deres forpligtelser med hensyn til kundekendskabskrav (Europa-Kommissionen 2022: 198). For godkendte revisorer og andre regnskabssagkyndige anser Europa-Kommissionen, at trusselsniveauet for hvidvask er betydeligt (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2022: 188).

Ifølge Europa-Kommissionen har retshåndhævende myndigheder bevis for, at organiserede kriminelle aktører ofte bruger skatterådgiveres rådgivning og inddrager skatterådgivere i deres hvidvaskarrangementer. Europa-Kommissionen anser skatterådgiveres ydelser for at være helt centrale i et hvidvasksetup og vurderer, at trusselsniveauet for hvidvask af penge i relation til rådgivere og skatterådgivere er meget betydeligt (niveau 4/4) (Europa-Kommissionen 2022: 188).

Sårbarheder

Tilgængelighed
Ved at inddrage en rådgiver i hvidvaskprocessen får de kriminelle aktører adgang til viden og ekspertise, som de ikke selv besidder. Der er dog en væsentlig risiko for kriminelle aktører, der ønsker at benytte en revisor som led i en hvidvaskproces, medmindre man er sikker på, at revisoren enten undlader at stille spørgsmål eller endda vil bistå i hvidvaskprocessen. Det er Hvidvasksekretariatets opfattelse, at de revisorer, der er villige til at bistå de kriminelle aktører, er kendt i de kriminelle miljøer. Det kræver dog, at man ved, hvem man skal gå til.

Adgang til skatterådgiveres juridiske ydelser kræver ikke særlige kompetencer eller viden at tilgå. Kriminelle organisationer anvender disse fagfolks færdigheder til at oprette systemer til hvidvask.

Boks 49

Danske revisorer med kunder bosiddende i udlandet

Kunder, som er bosiddende i udlandet, og som benytter sig af danske godkendte revisorer, bogholdere med flere, kan udgøre en risiko. Det kan fx være til at administrere, erhverve eller afhænde virksomheder eller ejendomme i Danmark på vegne af kunden. Særligt hvis midlerne skal videreføres til kunden i udlandet.

Eksempel: En dansk kunde bosiddende i udlandet anmoder en dansk bogholder eller en godkendt revisor om assistance til at afhænde en virksomhed i Danmark. Kunden oplyser, at provenuet fra salget skal overføres til kundens advokats klientkonto og videre derfra til kundens bankkonto i det land, hvor kunden er bosiddende.

Der er også tegn på, at nogle kriminelle aktører forsøger at samvirke med og bevidst inddrage skatterådgivere i deres systemer til hvidvask af penge (Europa-Kommissionen 2022: 188).

Hvis revisorer (godkendte såvel som ikke-godkendte) ikke møder deres klienter ansigt-til-ansigt, øges risikoen for hvidvask, da kontrolinstanserne kan være svagere ved onlineydelser og -rådgivning, hvor det må antages, at kendskabet til klienten er væsentlig mere begrænset, end i de tilfælde, hvor rådgiveren møder sine klienter (FATF 2018b: 82). Det kan således øge hvidvaskrisikoen, hvis distancen til kunden betyder, at der er et mere begrænset kundekendskab i forhold til, hvis revisor møder kunden fysisk.

Volumen/transaktionsstørrelse
Hvidvasksekretariatet vurderer, at omfanget af penge, der kan hvidvaskes ved hjælp af revisorer (både godkendte og ikke-godkendte), er stort, særligt når der er tale om større handelsbaserede hvidvasknetværk eller ved større skatte- og momsunddragelsestilfælde. Det er imidlertid ikke muligt at konkretisere, hvor store beløb der kan hvidvaskes ved brug af revisionsbranchen.

Potentialet for grænseoverskridende transaktioner
Godkendte revisorer kan bistå med rådgivning, oprettelse og administration af selskaber, som kan bruges til skatteunddragelse og til at kanalisere ulovligt udbytte til/fra udlandet. Det samme gør sig gældende for ikke-godkendte revisorer såvel som andre, der kan rådgive om disse forhold. Eksterne bogholdere eller andre, som udfører bogføringsrelaterede opgaver, kan overføre midler til konti eller selskaber i udlandet. Herved sløres midlernes oprindelse, og bogholderen har bidraget til hvidvaskprocessen for kunden – aktivt eller passivt.

Omkostninger
At bruge en godkendt revisor kan være omkostningsfyldt. Det gælder uanset, om virksomhederne, som gør brug af revisorer, har legale eller illegale aktiviteter. Er der ikke krav om revision på grund af virksomhedens begrænsede størrelse og omsætning, kan der for såvel legale som illegale virksomheder være et incitament til ikke at bruge en revisor. Både fordi det er omkostningsfuldt, men også fordi der for den kriminelle aktør kan være risiko for, at revisoren vil få mistanke om de kriminelle aktiviteter og underrette om aktiviteterne.

Skatterådgivere kan reducere omkostningerne ved hvidvask for den kriminelle aktør, fx ved at henføre indtægter, som skal hvidvaskes, til områder med lav eller ingen beskatning.

Omkostningerne ved aktiv hvidvaskservice hos godkendte revisorer, skatterådgivere, bogholdere med flere afhænger af, hvilken rolle revisoren spiller i det kriminelle setup. I nogle tilfælde vil omkostningen bestå af et salær, i andre tilfælde vil revisoren få en del af det kriminelle udbytte. Som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler* kan komplette hvidvasksetup i udlandet købes for relativt få penge.

Anonymitet
Det er ikke umiddelbart muligt at benytte en godkendt revisor, skatterådgiver, bogholder eller lignende services anonymt, medmindre man anvender fx en strømand og/eller forfalskede dokumenter. Som for alle øvrige underretningspligtige kan såvel godkendte revisorer som skatterådgivere, eksterne bogholdere med flere være udfordrede på identifikation af reelle ejere i forhold til de mere komplekse virksomhedsstrukturer og særligt i forhold til udenlandske virksomheder, fordi registrene i andre lande ofte er ringere eller mere besværlige at tilgå end de danske.

Revisorers begrænsede underretninger om andet end ulovlige kapitalejerlån udgør en sårbarhed, da det betyder, at myndighederne kun i begrænset omfang bliver gjort opmærksom på mistænkelige aktiviteter hos revisorernes klienter.

Det er Hvidvasksekretariatets opfattelse, at når godkendte revisorer opdager en aktivitet, der ikke følger reglerne, retter de op på den, så reglerne er fulgt. Det drejer sig typisk om brud på bogføringsregler og andre forhold, der relaterer sig til revisionsarbejdet. Dem sørger særligt de godkendte revisorer at få bragt i orden. Manglende forståelse for hvidvaskrisici og en manglende viden om, hvornår der skal underrettes, er en sårbarhed i denne branche.

Hvidvasksekretariatet erfarer ligeledes, at der blandt de ikke-godkendte revisorer er usikkerhed om, hvornår der er pligt til at underrette.

Relationen mellem revisorerne og deres kunder vil ofte være langvarig, og derfor vil de fleste revisorer kende deres kunder godt. Så hvor der på den ene side er et indgående kendskab til kunden og dennes forhold, er der på den anden side også relation, der kan betyde tilbageholdenhed med at underrette. Dette vurderes at gælde for både godkendte såvel som ikke-godkendte revisorer.

Det samme gælder for de kunder, der alene anvender onlineservices, og hvor virksomheden i deres kundekendskabsprocedurer alene indstiller sig på skriftlig dokumentation, som de kriminelle aktører kan forfalske.

Revisorer indgår typisk ikke direkte i transaktionsoplysningerne om den økonomiske kriminalitet. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at det er vanskeligt at løfte bevisbyrden mod revisorer og andre rådgivere, herunder særligt i forhold til, om de har været vidende om deres klienters foretagender, og om revisor har bidraget bevidst eller ubevidst.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask, hvor godkendte såvel som ikke-godkendte revisorer indgår, er **moderat.**

Boks 50

Engangskunder

Godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere med flere kan have kunder, der kun ønsker at købe en enkelt ydelse, fx virksomhedsstiftelse, og som de derfor kun har kendskab til kortvarigt. I et sådant tilfælde kan bogholder fx assistere med nødvendige dokumenter og videresende disse til en godkendt revisor, som kan erklære sig herpå.

Hvis man – enten bevidst eller ubevidst – ikke udfører de lovpligtige kundekendskabsprocedurer på disse kunder, udgør det manglende kendskab en risiko.

6.10 EJENDOMSMÆGLERE

Personer og virksomheder, der er registrerede som ejendomsmæglere i Erhvervsstyrelsens ejendomsmæglerregister, er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 15, både når de er beskæftiget med køb og salg eller agerer som mellemmænd i forbindelse med udlejning af fast ejendom.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at ejendomsmæglere og ejendomsmæglervirksomheder misbruges til hvidvask er moderat.

I vurderingen har Hvidvasksekretariatet blandt andet lagt vægt på strukturen på det danske boligmarked, ejendomsmæglernes organisering samt manglende mulighed for kontantbetaling, hvilket adskiller sig fra andre europæiske lande, hvor risikoen for hvidvask via ejendomme er højere (niveau 4/4) (Europa-Kommissionen 2022: 183).

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der ved bolighandler i Danmark er et værn mod hvidvask på grund af samarbejdet med banker og realkreditinstitutter, der gør det vanskeligere at sløre sin identitet i Danmark uden brug af dokumentfalsk, og fordi omfanget af kontanter er begrænset. Hertil kommer, at mæglerne har en kort, men nær relation til kunden, som gør, at de kan få et godt indblik i kundens personlige forhold. Underretningsniveauet blandt danske ejendomsmæglere er dog yderst begrænset.

For så vidt angår erhvervsmæglere, er risikoen højere. Det skyldes, at der er danske erhvervsejendomme, der ejes eller købes af udenlandske selskaber. Denne risiko er der stort set ikke på private boliger, idet lovgivningen i vid udstrækning begrænser køb af ejendomme af udenlandske personer.

Boks 51

Fakta om branchen

- Ejendomsformidlingsbranchen skelner mellem ejendomsmæglere og erhvervsmæglere.
- Ejendomsmæglere er knyttet til formidling af fast ejendom for/til forbrugere fx boligsalg og boligkøb, udlejning, vurdering af boliger, rådgivning af forbrugere i relation til køb og salg af fast ejendom til ikke-erhvervsmæssig benyttelse.
- Ejendomsmægler er en beskyttet titel, og formidling af fast ejendom til/for forbrugere kan kun lovligt ske med en ansvarlig ejendomsmægler tilknyttet; alternativt en advokat, der er særligt registreret som ejendomsformidler.
- Ejendomsbranchen er præget af en høj organiseringsgrad, hvor op mod 80 pct. af ejendomsmæglervirksomhederne er organiseret i kædesamarbejder.
- Erhvervsmæglere formidler salg eller udlejning af erhvervsejendomme til professionelle aktører, såvel brugerejendom som investeringsejendom. Hertil kommer vurdering, markedsanalyse og rådgivning.
- Ifølge Erhvervsstyrelsen var der per juni 2022 optaget 3.825 personer i Erhvervsstyrelsen ejendomsmæglerregister. Per juli 2022 var 230 ejendomsmæglere tilmeldt GoAML.
- Der var godt 113.000 private ejendomshandler, som involverede ejendomsmæglere i 2021, jf. boligsiden.dk. Dansk Ejendomsmæglerforening anslår, at antallet af selvsalg uden udbud via ejendomsmægler udgør cirka 15.000-20.000 årligt.
- Ejendomsmæglere formidlede private ejendomshandler i Danmark for godt 295 milliarder kroner i 2021, jf. boligsiden.dk. Det er vanskeligere at opgøre omfanget af ejendomshandler mellem professionelle, men transaktionsvolumen for 2021 er opgjort til 120 milliarder kroner (Cushman & Wakefield | RED 2022).

Tabel 21

Antal underretninger om hvidvask via ejendomsmæglere					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	5	6	3	4	**18**
Om branchen	173	291	480	507	**1.450**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Forekomsten af udenlandske selskaber kan gøre det vanskeligere for de underretningspligtige at identificere selskabernes reelle ejere, og sammenholdt med de ofte højere beløb for erhvervelse af erhvervsejendomme, er det Hvidvasksekretariatets vurdering, at risikoen for hvidvask via erhvervsmæglere er højere end for ejendomsmæglere, der udbyder handler til private.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet modtager sjældent underretninger fra ejendomsmæglere. Ejendomsmæglere har sendt 18 underretninger i perioden 2018-2021. Sammenholdt med de mange bolighandler, der finder sted hvert år, er antallet af underretninger beskedent. Som det også fremgår af tabellen, har Hvidvasksekretariatet modtaget 1.450 underretninger om ejendomsmarkedet i samme periode.

Europa-Kommissionen peger på, at der generelt er en utilfredsstillende grad af rapportering om mistænkelige forhold fra ejendomsmæglere i Europa (Europa-Kommissionen 2022: 183).

Ejendomsmæglere har pligt til at underrette, selvom der ikke er gennemført et ejendomssalg, fordi de også kan få indsigt i mistænkelige kundeforhold, selv hvis handlen ikke gennemføres.

Underretninger fra ejendomsmæglere

I underretningerne fra ejendomsmæglere er der eksempler på usikkerhed om midler, som stammer fra udlandet. Der er også eksempler på mistænkelig renovering, som mistænkes for at være finansieret med ulovlige midler. Endvidere underretter ejendomsmæglere om svindel og dokumentfalsk og om kunder, der ikke ønsker at oplyse deres identitet eller reelle ejerforhold.

Underretninger om hvidvask via ejendomsmarkedet

Det er primært bankerne, der underretter om mistanke om hvidvask via ejendomme eller ejendomsmæglere. Bankerne underretter blandt andet om mulig skatteunddragelse i forbindelse med handel og renovering af ejendomme. Der er også eksempler på, at kunden ikke kan redegøre for midlernes oprindelse. De underretninger, der vedrører ejendomsmæglervirksomheder, handler eksempelvis om, at virksomheden foretager transaktioner, der findes atypiske for branchen. Nogle virksomheder synes ikke at have egentlig aktivitet, men blot en konto, som ser ud til at blive anvendt som gennemstrømskonto. Der er også eksempler på netværk af personer, der mistænkes for, ved hjælp af fabrikerede lønsedler og ansættelseskontrakter, at forsøge at optage uberettigede boliglån.

RISIKOVURDERING

Trusler

Det er vanskeligt at vurdere omfanget af penge, der bliver hvidvasket via ejendomme. Ifølge Europa-Kommissionen blev hvidvask via ejendomme i 2017 estimeret til at udgøre mere end 10.000 milliarder kroner om året på verdensplan (Europa-Kommissionen 2019a: 184). Europa-Kommissionen konstaterer, at personer og virksomheder med høj risiko for hvidvask alene i London ejer ejendomme for, hvad der svarer til knap 40 milliarder kroner. Det skal dog bemærkes, at ejendomshandel i lande som fx Storbritannien, USA og Dubai udgør en langt større risiko, idet ejendomme i visse lande kan købes kontant, og fordi ejendomsmæglere i visse lande ikke er underretningspligtige.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at ejendomsbranchen benyttes af et betydeligt antal personer i kriminelle miljøer til køb af boliger, som de kan bo i, men også som investeringer, der kan generere lejeindtægter, give overskud ved salg og generere friværdi, som kan anvendes til at opnå yderligere lån i banken. Der er samtidig en betydelig transaktionsvolumen i branchen. På den baggrund vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen er betydelig.

I den norske risikovurdering (Politiet/PST 2020: 41-42) vurderes risikoen for hvidvask via ejendomme at være betydelig, og norsk politi fremhæver blandt andet salg af ejendomme med falsk værdiforøgelse, renovering ved brug af ulovlige midler og brug af stråmænd. Sidstnævnte vanskeliggør identifikation af reelle ejere. Det konstateres, at flere ejendomsmæglere har etableret et anti-hvidvasksystem, men at der ofte ikke er sammenhæng mellem politikkerne, forretningsgangene og praksis. Norsk politi vurderer, at det er meget sandsynligt, at nogle ejendomsmæglere bedriver systematisk og organiseret økonomisk kriminalitet eller er med til at tilrettelægge hvidvask via ejendomme for kriminelle aktører.

I den svenske risikovurdering bliver risikoen for hvidvask via ejendomme vurderet til at være betydelig, og de fremhæver blandt andet indbetaling af penge i forbindelse med køb af ejendom, hvorefter køberen fortryder købet og får udbetalt pengene på en anden konto, anvendelse af stråmænd for at sløre det egentlige ejerforhold, under- eller overvurdering af ejendomme og manglende kontrol af midlernes oprindelse (Polismyndigheten 2021: 112-113).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at nogle af de metoder, som svensk og norsk politi samt Europakommissionen fremhæver, også er mulige i Danmark. Den manglende risikobevidsthed samt den lave grad af sammenhæng mellem hvidvaskforanstaltningerne og praksis ses også i en dansk kontekst.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Hvidvask via fast ejendom er tilgængeligt, fordi metoden i de fleste tilfælde ikke kræver særlig viden eller teknisk ekspertise. I simple tilfælde erhverves en ejendom, der trænger til modernisering. Renoveringen af boligen foretages for ulovligt udbytte, og når boligen sælges, fremstår gevinsten som legal ejendomsavance. I de tilfælde, hvor det kræver en særlig viden, fx i forbindelse med køb af erhvervsejendomme, kan de kriminelle aktører tilkøbe de nødvendige ydelser hos professionelle rådgivere.

Volumen/transaktionsstørrelse
Ejendomsmarkedet er kendetegnet ved store enkeltstående transaktioner, der gør det muligt at placere mange penge i ét aktiv.

Branchen er også kendetegnet ved, at ejendomsmæglere deltager i samarbejde med andre faggrupper ved ejendomshandler, hvor risikoen for hvidvask er høj, fx banker. Når ansvaret for at efterleve hvidvaskforpligtelserne gælder både bank, ejendomsmægler og eventuelt andre brancher, er der risiko for, at opgaven falder mellem to stole, fordi brancherne tror, at de andre brancher efterlever hvidvaskforpligtelserne (Europa-Kommissionen 2022: 183). Ejendomsmæglernes kortvarige relation til kunden kan samtidig gøre det vanskeligt for ejendomsmæglerne at vurdere, hvornår der er tale om mistænkelig aktivitet (FATF 2022b: 14). På den anden side er relationen til kunderne ofte også personlig og detaljeret, fordi ejendomsmæglere besøger sælgers hjem og kan få indblik i personlige forhold, som kan være relevante i en hvidvasksammenhæng. Ejendomsmæglere har derved mulighed for at opdage mistænkelige forhold, som banken ikke umiddelbart kan få indblik i.

I forbindelse med boligkøb skal køberen have fem procent af boligens pris til udbetaling. Udbetalingen bliver deponeret hos sælgerens ejendomsmægler og indbetales som hovedregel på ejendomsmæglerens konto. Ved et boligkøb på fx 3,5 millioner kroner skal køberen således deponere 175.000 kroner hos ejendomsmægleren. Ejendomsmægleren må højst modtage 200.000 kroner samlet, jf. formidlingsbekendtgørelsens § 24. Er udbetalingen højere, skal pengene indsættes på en særskilt konto oprettet i sælgerens navn i et pengeinstitut.

Hvidvasksekretariatet er bekendt med eksempler på ejendomsmæglere, som har en konto til drift af virksomheden, hvor udbetalinger også indsættes, hvilket kan gøre det vanskeligt at holde styr på, hvor pengene stammer fra, og eventuelt om pengene i tilfælde af tilbageførsel bliver ført tilbage til en anden konto end den oprindelige.

Potentialet for grænseoverskridende transaktioner
Penge fra udlandet til køb af ejendomme i Danmark udgør en risiko, fordi det kan være vanskeligere at identificere reelle ejere i udlandet og dermed også vanskeligere at vurdere midlernes oprindelse. Se også kapitel 4 *Sårbarheder i den danske hvidvaskindsats*, i afsnittet om *Udfordringer med at identificere reelle ejere i Danmark og i udlandet.*

I forbindelse med investering i erhvervsejendomme har Hvidvasksekretariatet fået oplyst, at op mod halvdelen er udenlandske investorer, som oftest er repræsenteret af en advokat. På erhvervsmarkedet kan det derfor være vanskeligere at vurdere midlernes oprindelse fra udlandet og kontrollere de reelle ejere sammenlignet med ejendomshandler blandt private i Danmark, hvor det er nemmere at kontrollere identiteten på køber og sælger.

Omkostninger
Køb og salg af ejendomme involverer omkostninger i form af salær til ejendomsmægleren, tinglysningsafgift til staten, renter samt andre udgifter til eventuel etablering af lån. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at disse omkostninger er høje, hvilket umiddelbart kan gøre det mindre attraktivt at hvidvaske via ejendomsbranchen. Til gengæld kan der være tale om placering af mange penge, der samlet set gør, at prisen per hvidvasket million mindskes. På den anden side vil ejendomme typisk stige i værdi over en årrække, hvilket kan reducere omkostningerne eller endda medføre en netto-gevinst.

I forhold til placering af midler betyder omkostningerne formentlig mindre, da ejendomme ikke blot er til sløring, men til brug, herunder muligvis til brug for kriminelle aktiviteter, fx fabrikker, gårde eller klublokaler eller som legal udlejningsejendom. Risikoen for tab ved hvidvask via ejendomsmarkedet er sandsynligvis lille på den lange bane, men der kan være omkostninger forbundet med tab af ejendommens værdi på kortere sigt.

Anonymitet
Ved køb af ejendomme i Danmark registreres ejerskabet på skødet, som fremgår af det offentligt tilgængelige tinglysningsregister. Det fremgår derfor, hvem der står som ejer af boligen på skødet, men det er muligt at sløre sin identitet ved at lade en anden person fremgå på skødet. Det er også muligt at købe ejendom via et selskab med henblik på at sløre den reelle ejers identitet (Europa-Kommissionen 2022: 180).

Ved handel med ejendomme, som ejes eller købes af foreninger, aktieselskaber eller andre virksomhedsformer, kan det ligeledes være en udfordring at verificere den/de reelle ejere. Idet det ofte vil være den daglige ledelse, der registreres som de reelle ejere, er der i visse tilfælde mulighed for at sløre de reelle ejeres identitet. Det kan derfor være vanskeligt præcist at klarlægge den bagvedliggende ejer- og kontrolstruktur.

En ofte hård konkurrence mellem ejendomsmæglerne og den ofte meget korte tid, der går fra køber har afgivet bud, til der foreligger en egentlig handel, kan bevirke, at mæglerne ikke får gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, inden de får gennemført et boligsalg.

Europakommissionen beskriver, at størrelsen på ejendomsmæglervirksomheder har en betydning for risikobevidstheden, hvor større virksomheder i højere grad er bevidste om deres forpligtelser i forhold til hvidvask end mindre virksomheder, fordi de mindre virksomheder ikke er samlet i en større organisatorisk ramme, der sørger for vejledning og undervisning i hvidvasklovgivningen. Risikobevidstheden påvirkes også af, om ejendomsmæglerne har en forventning om, at andre brancher gennemfører kundekendskabskrav, fx bankerne (Europa-Kommissionen 2022: 182-183). Disse forhold kan også være relevante i en dansk kontekst, men det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der ikke i samme grad er disse forskelle i Danmark. Dette skyldes blandt andet, at danske ejendomsmæglere generelt har et højt uddannelsesniveau, og at Erhvervsstyrelsens hvidvasktilsyn finder samme niveau af mangler hos både ejendomsmæglerkæder som hos selvstændige ejendomsmæglere.

Det skal bemærkes, at der er en stigende tendens til, at ejendomsmæglere udbyder virtuelle tjenester, som betyder, at mæglerne ikke møder kunderne fysisk. Hvis branchen alene indstiller sig på skriftlig dokumentation i deres kundekendskabsprocedurer, har kriminelle aktører i ind- og udland bedre muligheder for at anvende forfalskede dokumenter. Det øger risikoen for, at ejendomsmæglere bliver misbrugt til hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at ejendomsmæglere og ejendomsmæglervirksomheder misbruges til hvidvask, er **moderat.**

6.11 UDBYDERE AF TJENESTEYDELSER TIL VIRKSOMHEDER

Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 17. Disse såkaldte service providers opretter selskaber, fungerer som ledelsesmedlem, stiller c/o-adresse til rådighed, udbyder virtuelle kontorhoteller og fungerer som fondsforvalter eller som nominee.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via service providers er høj.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at tjenesterne hver især har en betydelig risiko, mens de i kombination har en høj risiko.

Ved at kombinere to eller flere af de ydelser, som service providers tilbyder, kan denne branche benyttes til at sløre ejerskab, tilhørsforhold, adresse med videre. Det kan fx være en udbyder, der stiller en postadresse til rådighed og derudover tilbyder telefonpasningsydelser, videresendelse af post og lignende for kunder, der ikke er fysisk til stede på adressen.

Kriminelle aktører kan udnytte service providers til at oprette, huse og drive virksomheder, der benyttes til at afsende og modtage udbytte fra strafbare forhold. Det kan især være fordelagtigt at benytte service providers for udenlandske virksomheder og/eller små, legale virksomheder i Danmark som forsøg på at undgå myndighedernes søgelys.

Boks 52

Fakta om branchen

- Service providers omfatter, jf. hvidvasklovens § 2, stk. 1, nr. 12, virksomheder, der:
  - opretter selskaber, virksomheder eller andre juridiske personer.
  - fungerer som eller sørger for, at en anden person fungerer som ledelsesmedlem i en virksomhed.
  - eller som deltager i et interessentskab eller en tilsvarende post i andre virksomheder.
  - stiller hjemstedsadresse eller anden adresse, der på lignende vis er beregnet som kontaktadresse og dertil knyttede tjenester, til rådighed for en virksomhed.
  - fungerer som eller sørger for, at en anden fungerer som forvalter eller administrator af en fond, trust eller et lignende juridisk arrangement.
  - fungerer som eller sørger for, at en anden fungerer som nominee for tredjemand, medmindre det drejer sig om en virksomhed, hvis ejerandele med videre handles på et reguleret marked eller et tilsvarende marked, som er undergivet oplysningspligt i overensstemmelse med EU-retten eller tilsvarende internationale standarder.
- Service providers skal registreres i Erhvervsstyrelsens register til bekæmpelse af hvidvask for lovligt at kunne udbyde ydelserne.
- Erhvervsstyrelsen har oplyst, at der er i 2021 var cirka 1.000 service providers.
- Per juli 2022 var 40 service providers tilmeldt GoAML.

Tabel 22

Antal underretninger hvidvask via service providers					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	7	2	1	15	**25**
Om branchen	8	17	21	41	**87**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet modtager sjældent underretninger fra service providers. Som det fremgår af tabellen ovenfor, har branchen sendt 25 underretninger i perioden 2018-2021. I samme periode har Hvidvasksekretariatet modtaget 87 underretninger om hvidvask via service providers fra andre underretningspligtige.

Underretninger fra service providers

I underretningerne fra service providers er der eksempler på atypisk adfærd blandt tjenesteudbydernes kunder. Eksempelvis virksomheder, der handler for beløb, der ikke harmonerer med den forventede omsætning eller det seneste regnskab. Der er også eksempler på, at kunderne ikke kan dokumentere beløbenes oprindelse, og virksomhedsejere, der er tilknyttet andre virksomheder, som er under konkursbehandling.

Underretninger hvori service providers indgår

Underretninger om hvidvask fra andre underretningspligtige om hvidvask via service providere kommer primært fra bankerne. Der er både underretninger om service providere og om service providernes kunder. Om kunderne er der eksempler på uoverensstemmende og mistænkelige virksomhedsforhold. Det er eksempelvis kunder, som ofte skifter adresse eller har adresse på et virtuelt kontorhotel, som også huser tidligere dømte virksomheder. Ligeledes er der virksomheder, der i praksis beskæftiger sig med noget andet end deres angivne branche.

Derudover er der eksempler på mistanke om skatteunddragelse, herunder sort aflønning af medarbejdere.

RISIKOVURDERING

Trusler

Det er vanskeligt at vurdere omfanget af hvidvask via service providers. Ifølge Erhvervsstyrelsen er der flere eksempler på, at kunderne og service provideren udfører kriminelle handlinger, der søges sløret via ydelserne, som service provideren stiller til rådighed. Der kan være legale årsager til at benytte en service provider, men deres ydelser er oplagte til at sløre ejerskab, adresser med mere.

Service providers er sårbare overfor at blive udnyttet af kriminelle aktører (FATF & Egmont 2018b: 6). Europa-Kommissionen angiver, at mange dækselskaber gør brug af service providers. De har ofte ikke en fysisk tilstedeværelse samt bruger c/o-adresser og nominee-direktører, hvis egentlige funktion i dækselskabet er begrænset (Europa-Kommissionen 2022: 145).

Service providers kan bruges som led i et hvidvasksetup til at gøre virksomhedsstrukturer mere ugennemsigtige, sløre reelle ejerforhold eller ledelsesforhold og skjule en virksomheds fysiske tilstedeværelse. Truslen er højere jo flere af disse ydelser, en virksomhed anvender, idet hver enkelt ydelse medvirker til sløring af den reelle aktivitet og de reelt involverede personer. En virksomhed, der både benytter en professionel ejer, en professionel direktør og har adresse på et virtuelt kontorhotel, er selvsagt vanskeligere for myndigheder at opdage.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Det kræver ingen særlig planlægning eller viden at kontakte service providers, og de fleste service providers har onlinekontakt med deres kunder. Der behøver ikke at være fysisk kontakt mellem den kriminelle aktør og service provideren, og når først kontakten er etableret, kan service provideren igangsætte de aftalte aktiviteter.

For danske erhvervsdrivende er det let at oprette virksomheder via Erhvervsstyrelsens hjemmeside, hvilket umiddelbart gør det mindre attraktivt for danske erhvervsdrivende at betale for virksomhedsoprettelse via service providers.

For aktører, som ikke ønsker eller har kompetencerne til virksomhedsoprettelse, vil det være attraktivt at benytte service providers til dette formål. Det kan også være attraktivt at bruge en virksomhedsopretter, hvis man ikke selv ønsker at stå opført som anmelder af virksomheden. Det kan også være attraktivt for udenlandske virksomheder at gøre brug af en dansk service provider til at oprette virksomheder i Danmark, da en udenlandsk virksomhed kan have begrænset indsigt i de danske regler for virksomhedsoprettelse. Større virksomheder vil dog ofte bede deres advokat eller revisor om at oprette en ny virksomhed fremfor at bruge en selvstændig virksomhedsopretter.

Volumen/transaktionsstørrelse
Service providers udbyder services, der kan anvendes som led i en hvidvaskproces. Det er ikke tjenester, der i sig selv kan kanaliseres penge igennem, men kan være en tjenesteydelse, der gør sløring muligt.

Potentialet for grænseoverskridende transaktioner
Service providers kan hjælpe udlændinge med at oprette selskaber i Danmark, ligesom danskere kan få assistance af udenlandske service providers til at oprette selskaber i udlandet. Det udgør en sårbarhed, hvis det reelle ejerskab og ledelsen sløres på tværs af landegrænser.

Omkostninger
Hvidvasksekretariatet vurderer, at det formentlig er mindre omkostningstungt at benytte sig af service provider-ydelser sammenlignet med tilsvarende ydelser udbudt af mere traditionelle rådgivere og erhvervsdrivende som fx revisorer, bogholdere og advokater.

Anonymitet
Service providers har ofte alene begrænset kundekontakt, og ved eksempelvis virksomhedsoprettelser er der kun et kortvarigt kendskab til kunden.

I forhold til kundekendskabsprocedurer kan det være vanskeligt for service provideren at klarlægge kundens reelle formål og tilsigtede beskaffenhed. Service providers, som tilbyder ydelser som adresseservice og virtuelt kontorhotel, har ikke nødvendigvis et indgående kendskab til kunden og dennes forretning. Dette gør dem sårbare i forhold til at blive udnyttet som led i en hvidvaskproces. Ligeledes kan service providers, der tilbyder ydelser som professionelle ledelses- og bestyrelsesmedlemmer, risikere at blive udnyttet som strømænd. Dette gør det sværere for myndighederne at opdage forsøg på hvidvask. Ikke-registrerede service providers er selvsagt sværere for myndighederne at identificere, hvilket dermed gør dem mere egnede til hvidvask. De ikke-registrerede service providers vil potentielt heller ikke i samme omfang være lige så opmærksomme på kundernes aktiviteter og kundekendskabsprocedurer som de registrerede service providers.

Onboarding via fjernkommunikation øger sårbarhederne, fordi kriminelle aktører kan gøre brug af falske dokumenter. Det samme gælder i forhold til identifikation af reelle ejere i Danmark og særligt i udlandet, hvor identifikation af reelle ejere kan være vanskeligere. Sårbarhederne øges, når kunderne er fra udlandet, fordi det kan være vanskeligere at verificere identiteten på de udenlandske personer eller virksomheder, som udgør de reelle ejere. De sårbarheder, der knytter sig til brug af onlineservices og skriftlig dokumentation som erstatning for ansigt-til-ansigt kommunikation, gælder ifølge FATF alle brancher (FATF 2018b: 82).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via service providers er **høj.**

VALUTAVEKSLINGS-VIRKSOMHED 6.12

Valutavekslingsvirksomheder er underlagt hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 18. En valutavekslingsvirksomhed er en virksomhed, der erhvervsmæssigt veksler valuta enten udelukkende eller som en del af en anden erhvervsvirksomhed.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via valutavekslingsvirksomheder er høj.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at valutavekslingsvirksomheder er attraktive for kriminelle aktører med kontant udbytte fra kriminalitet. Valutavekslingsbranchens lette tilgængelighed og kontantbaserede karakter begrænser sporbarheden af midlerne og udgør en sårbarhed over for hvidvask. I Danmark er der eksempler på, at kriminelle aktører anvender valutavekslingsvirksomheder til hvidvask af udbytte fra blandt andet narkotikakriminalitet og grov skatte- og momskriminalitet.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Hvidvasksekretariatet har modtaget 2.723 underretninger fra valutavekslingsvirksomheder. Tallene dækker over underretninger fra alle virksomheder, der har oprettet sig som valutaveksler i GoAML, det vil sige fra flere end de 17, der ifølge Finanstilsynets virksomhedsregister er valutavekslere. Antallet af underretninger er relativt højt sammenlignet med flere andre brancher, men det er vanskeligt at konkludere noget håndfast herom, da tallet dækker over underretninger fra flere virksomheder, end der er valutavekslingsvirksomheder. Da valutavekslingsvirksomhed er en højrisikobranche, er det forventeligt med et stort antal underretninger.

Europa-Kommissionen vurderer, at mange transaktioner i valutavekslingsvirksomheder er enkeltstående transaktioner under grænsen for, hvornår der skal udføres kundekendskabsprocedurer (Europa-Kommissionen 2022: 62). Hvis større beløb splittes op i mindre beløb (*smurfing*), og kriminelle aktører bruger strømænd eller flere valutavekslingsvirksomheder, er det vanskeligt for valutavekslingsvirksomheden at identificere mistænkelige transaktioner.

Boks 53

Fakta om branchen

- Der er 17 valutavekslingsvirksomheder i Danmark.
- Valutavekslingsvirksomheder i Danmark tilbyder ofte både valutaveksling og pengeoverførsler.
- Per juli i 2022 var 44 valutavekslingsvirksomheder tilmeldt GoAML. Når der er registreret flere valutavekslere i GoAML, end der er valutavekslingsvirksomheder, skyldes det, at andre underretningspligtige har oprettet sig som valutaveksler i GoAML til trods for, at de udbyder en anden service.

Tabel 23

Antal underretninger hvidvask via valutaveksling					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	592	1.153	627	351	**2.723**
Om branchen	1.104	1.469	1.249	1.084	**4.906**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Underretninger fra valutavekslingsvirksomheder

Underretninger fra valutavekslingsvirksomheder viser, at mistanken ofte handler om, at kunder ønsker at veksle eller overføre store beløb, som ikke stemmer overens med den pågældendes erhverv samt tilhørende indtægt, og at kundens oplyste formål med vekslingen ikke harmonerer med det vekslede (eller overførte) beløb. Der er også eksempler på kunder, der ikke kan eller vil oplyse, hvor midlerne stammer fra. Endvidere er der eksempler på mistanke om smurfing. Der er desuden en tendens til, at kunderne forklarer midlernes ophav med, at de stammer fra opsparing eller gaver, og at pengene er tilbagebetaling af lån.

Underretninger hvori valutaveksling indgår

Underretningerne om hvidvask via valutavekslingsvirksomheder kommer primært fra banker, landbaserede kasinoer og Skattestyrelsen. Der er både underretninger om valutavekslingsvirksomheder og om deres kunder. I de underretninger, der handler om kunderne, kan mistanken eksempelvis handle om, at midlernes ophav ikke kan dokumenteres, eller vekslingerne findes mistænkelige, da der hos kunden ikke foreligger kontanthævninger, som tids- og beløbsmæssigt er i sammenhæng med valutavekslingen, og det kan derfor ikke dokumenteres, hvor de vekslede penge stammer fra.

De underretninger, der vedrører valutavekslingsvirksomheder, handler om mistanker om ansatte eller ejere, som forsøger at hvidvaske ulovlige midler gennem det vekselkontor, de er tilknyttet. Der er også eksempler på underretninger om personer eller virksomheder, som tilbyder valutaveksling uden den fornødne tilladelse til at drive valutavekslingsvirksomhed. Det udgør en selvstændig og høj hvidvaskrisiko.

RISIKOVURDERING

Trusler

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med opgørelser over transaktionsvolumenen, transaktionsstørrelser eller antal kunder i de danske valutavekslingsvirksomheder. Fra Toldstyrelsen ved vi, at valutavekslingsvirksomheder udførte knap 1,85 milliarder kroner i perioden 2018-2021 og indførte godt 2 milliarder kroner i samme periode. I 2021 transporterede valutavekselsvirksomhederne flest penge, da knap 1 milliard kroner blev indført og knap 600 millioner kroner udført (Toldstyrelsen 2022, særtræk). Dette dækker dog kun over deklarerede beløb fra virksomhederne selv.

Det er vanskeligt at estimere omfanget af mistænkelige transaktioner, men Hvidvasksekretariatet vurderer, at omfanget af hvidvask via valutavekslingsvirksomheder er stort, da både flere sager, oplysninger og efterretninger peger på, at kriminelle aktører og organisationer i Danmark bruger valutaveksling til at hvidvaske. Europa-Kommissionen vurderer, at det også gælder organiserede hvidvasknetværk i Europa. Valutavirksomheder er kontantbaserede og tiltrækker kriminelle aktører, fordi store beløb nemt kan blive vekslet til anden valuta med henblik på hvidvask eller finansiering af ny kriminalitet, eventuelt i udlandet (Europa-Kommissionen 2022: 61).

Kriminelle aktører og organiserede kriminelle grupper fra udlandet, fx fra Sverige kan anvende danske valutavekslere til at veksle fra svenske kroner til fx euro, inden de transporterer dem til udlandet, enten ved smugling eller ved at deklarere midlerne.

Europa-Kommissionen vurderer, at truslen for hvidvask via valutavekslingsvirksomheder er betydelig (niveau 3/4), og at den største trussel udgøres af kriminelle aktører, der infiltrerer virksomhederne (Europa-Kommissionen 2022: 61).

Finanstilsynet vurderer, at valutavekslingsvirksomheders iboende risiko for at blive brugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme er høj. Det fremgår af inspektionsredegørelser på tilsynets hjemmeside. Hvis valutavekslingsvirksomheder undlader at ansøge om tilladelse til udbud af valutavekslingsvirksomhed hos Finanstilsynet, opererer de uden tilsyn. Risikoen for hvidvask via disse er alt andet lige højere i forhold til valutavekslingsvirksomheder med tilladelse.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Det er nemt tilgængeligt at hvidvaske penge via en valutavekslingsvirksomhed, da det ikke kræver nogen særlig viden, planlægning eller ekspertise. De fleste valutavekslingsvirksomheder er centralt placeret i de store byer og lufthavne (Europa-Kommissionen 2022: 61), og det gælder også i Danmark.

Volumen/transaktionsstørrelse
Ved valutaveksling skal kundekendskabsprocedurerne gennemføres, når transaktionen er 500 euro eller derover. Der eksisterer umiddelbart ikke nogen beløbsgrænse, udover at det ønskede beløb skal være tilgængeligt i valutavekslingsvirksomheden. Europa-Kommissionen nævner, at kriminelle aktører let kan veksle store beløb hos en valutavekslingsvirksomhed (Europa-Kommissionen 2022: 61). Hvidvasksekretariatet deler denne vurdering.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Hvis det ulovlige udbytte er i kontanter, er valutavekslingsvirksomheder nyttige til at veksle til sedler med højt pålydende værdi, som er nemmere at transportere over landegrænser. I Danmark udbyder valutavekslingsvirksomhederne ofte også pengeoverførselsvirksomhed. Dette øger mulighederne for at føre penge på tværs af grænser, hvilket øger branchens sårbarhed over for hvidvask.

Som det fremgår ovenfor, transporterer valutavekslingsvirksomhederne også selv store kontantbeløb ud og ind af Danmark.

Omkostninger
Valutaveksling koster typisk ikke andet end et vekselgebyr eller lignende. I de tilfælde, hvor en valutavekslingsvirksomhed tager aktivt del i hvidvaskprocessen, vil der ofte være en form for kommission eller gebyr til valutavekslingsvirksomheden for bevidst at bistå med hvidvaskaktiviteterne.

Anonymitet
Hvidvasksekretariatet vurderer, at opdagelsesrisikoen er moderat ved forsøg på hvidvask via valutavekslingsvirksomheder, hvilket blandt andet skyldes, at det på trods af hvidvasklovens forpligtelser er relativt nemt at forblive anonym. For at veksle valuta skal kunden møde op fysisk i valutavekslingsvirksomheden, hvilket mindsker muligheden for at forblive anonym, men veksler kunden for under 500 euro, skal valutavekslingsvirksomheden ikke foretage kundekendskabsprocedurer, jf. hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 2, litra c. Det er også muligt for kriminelle aktører at bruge muldyr til at veksle valuta, hvorved de kriminelle aktører har lettere ved at forblive anonyme.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via valutavekslingsvirksomheder er **høj.**

6.13 SPILUDBYDERE

En spiludbyder er en juridisk eller fysisk person, der udbyder spil, hvor der betales en indsats for at deltage, og hvor der er chance for at vinde en gevinst. Spiludbydere med tilladelse fra Spillemyndigheden og spiludbydere etableret i Danmark, som udbyder spil i et andet EU- eller EØS-land, er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 19.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at landbaserede væddemål og onlinespil misbruges til hvidvask, er høj. Hvidvasksekretariatet vurderer samtidig, at risikoen for, at landbaserede kasinoer misbruges til hvidvask, er moderat. Samlet set vurderes hvidvaskrisikoen for spiludbydere at være betydelig.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at kriminelle aktører kan udnytte, at en del af spilsektoren er kontantbaseret, at omsætningen er stor, og at volumen af transaktioner er høj. Brugen af forskellige spilprodukter gør det muligt for kriminelle aktører at placere ulovlige midler i det finansielle system og derved at sløre midlerne ved at få dem til at fremstå som legale gevinster fra spil.

Hvidvasksekretariatet behandler spilmarkedet i tre kategorier:

- Landbaserede væddemål
- Landbaserede kasinoer
- Onlinespil.

Landbaserede væddemål omfatter væddemål, som indgås i kiosker, supermarkeder, spillehaller og lignende. Når der indgås væddemål i fysiske butikker, er forhandleren ikke ansvarlig efter hvidvaskloven. Det er spiludbyderen, der er underretningspligtig og ansvarlig, hvis forhandleren ikke opfylder de forpligtelser, som er outsourcet til forhandleren, herunder fx at udføre kundekendskabsprocedurer.

Landbaserede kasinoer er et fysisk sted med tilladelse til blandt andet at udbyde spil som roulette, poker, black jack og spil på gevinstgivende spilleautomater.

Onlinespil omfatter fx spil på gevinstgivende spilleautomater, væddemål, poker, roulette eller black jack, som kan tilgås af en spiller via mobiltelefon, tablet eller pc.

→ **Boks 54**

Fakta om branchen

- I 2022 er omkring 50 spiludbydere omfattet af hvidvaskloven, og cirka 300 spiludbydere er delvist undtaget af hvidvaskloven, men fortsat underretningspligtige, fx opstillere af gevinstgivende spilleautomater.
- Per juli 2022 er 55 spiludbydere tilmeldt GoAML.
- Blandt de spiludbydere, som er omfattet af hvidvaskloven, er der enkelte spiludbydere, som udbyder et bredt sortiment af spilprodukter og opererer inden for mere end en kategori.
- I 2021 havde markedet for onlinespil samlede bruttospilleindtægter for 4,6 milliarder kroner[1], mens markedet for landbaserede væddemål og kasinoer havde henholdsvis 605 millioner kroner og 220 millioner kroner i bruttospilleindtægter.

1. Bruttospilleindtægt defineres ved: Indskud (plus eventuel kommission) minus gevinster.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Spiludbydere har i perioden 2018-2021 sendt 32.203 underretninger til Hvidvasksekretariatet. Hertil har Hvidvasksekretariatet modtaget 16.263 underretninger om mulig hvidvask gennem spil fra andre underretningspligtige.

Underretninger fra spiludbydere

Underretninger fra spilbranchen viser, at spillere sætter flere odds på samme udfald, og i visse tilfælde er købene fordelt ud på forskellige platforme og forhandlere. Underretningerne viser, at der er spillere, der spiller for høje beløb, og spillere, der spiller på høje odds. Mange spillere har flere betalingskort tilknyttet deres spilkonto, mens andre spillere indsætter og hæver store beløb på deres spilkonto uden væsentlig spilaktivitet. På de landbaserede væddemål spiller nogle spillere konsekvent på lave odds.

Nogle underretninger omhandler også mistanke om hvidvask gennem spilforhandleren, idet spiludbydere har set mistænkelige transaktioner og adfærd fx en stigning i omsætningen efter ejerskifte.

Underretningerne fra de landbaserede kasinoer omhandler primært spillere, der veksler penge ind og ud af kasinoet uden væsentlig spilaktivitet, samt spillere, der indbetaler høje kontantbeløb på kasinoet og veksler små sedler til jetoner.

Underretninger om brug af spil til hvidvask

Underretninger om mulig hvidvask gennem spil fra andre underretningspligtige kommer primært fra bankerne. En stor del af underretningerne omhandler kunder, der indsætter mange kontanter, modtager mange overførsler fra tredjepart og har et stort spilforbrug med mistanke om, at kunden spiller for andre.

Der er også flere underretninger, der omhandler store kontantindsættelser, hvor kunderne forklarer, at kontanterne stammer fra gevinst på kasino. I nogle tilfælde overfører kunderne midler fra spilgevinst videre til andre, så snart pengene er indsat på deres bankkonto. Der er også kunder, der får indbetalt store spilgevinster uden at have synlige udgifter til spil.

RISIKOVURDERING

Trusler

Landbaserede væddemål
Landbaserede væddemål er præget af hurtige og ofte anonyme transaktioner via kontanter, og derfor kan forhandleren have begrænset mulighed for at opdage hvidvask. Risikoen for hvidvask er naturligvis større, hvis forhandleren bevidst bistår de kriminelle aktører med hvidvask af penge, fx ved at overføre gevinster for væddemål, som er betalt med ulovlige midler, til de kriminelle eller deres muldyrs bankkonti.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er personer i forskellige kriminelle miljøer, som hvidvasker penge gennem landbaserede væddemål. Hvidvasksekretariatet vurderer, at omfanget er højt.

Europa-Kommissionen vurderer, at truslen på dette område er betydelig (niveau 3/4) (Europa-Kommissionen 2019a: 196). I andre skandinaviske lande er der eksempler på, at kriminelle aktører bliver forhandlere af spil med det formål at hvidvaske penge fra kriminelle aktiviteter. Dette kan være svært at opdage, da ejerstrukturen ofte er kompleks, og pengene kanaliseres fra spilforhandleren til en anden virksomhed inden for en anden branche eller placeres i udlandet (Politiet/PST 2020: 50; Polismyndigheten 2021: 159). Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger om kiosker, der efter ejerskifte har fået en usædvanlig stigning i omsætning via spilaktivitet.

Tabel 24

Antal underretninger om hvidvask via spil					
	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	6.716	8.535	7.697	9.255	**32.203**
Om branchen	1.454	3.098	5.105	6.606	**16.263**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Landbaserede kasinoer
Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, som indikerer, at kriminelle hvidvasker gennem kasinoer. De landbaserede kasinoer kan udgøre en risiko for hvidvask, idet der er et stort kontantflow i branchen. Derudover er det muligt indirekte at veksle valuta gennem kasinoer, idet der kan købes jetoner for fx euro, hvortil de efterfølgende spilgevinster kan udbetales i danske kroner.

Spillemyndigheden har erfaret, at en spiller efter anmodning kan få en gevinstkvittering fra de landbaserede kasinoer. De landbaserede kasinoer oplyser, at de udsteder det til spillere til brug som bevis over for banken. På den måde kan en gevinst, som stammer fra spil betalt med midler fra kriminalitet, verificeres over for andre, herunder politiet og banker. De landbaserede kasinoer estimerer, at de laver ganske få af disse om året, da de er klar over risikoen forbundet med gevinstkvitteringer. Derfor har de også en fast procedure forud for udstedelsen heraf, blandt andet at de kun udsteder på anmodning, og at de forud for udstedelsen gennemgår videoovervågning af spillet for at sikre, at der er tale om reelt spil og ikke chipdumping og lignende. Derudover skriver de kun den reelle gevinst på gevinstkvitteringen. Hvis spilleren er ankommet til kasinoet med 10.000 kroner og forlader kasinoet med 30.000 kroner vil beløbet på gevinsten i gevinstkvitteringen fremgå med 20.000 kroner.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen ved kasinoer er moderat. Det flugter med Europa-Kommissionens vurdering (niveau 2/4) (Europa-Kommissionen 2022: 213).

Onlinespil
Hvidvasksekretariatet vurderer, at omfanget af hvidvask via onlinespil er højt. Dette skyldes, at onlinevæddemål og onlinekasino let kan anvendes til at sløre midler fra kriminalitet, fx til placering af udbytte fra stjålne kreditkortoplysninger eller anden kriminalitet (Europa-Kommissionen 2019: 236).

Sårbarheder

Tilgængelighed

- *Landbaserede væddemål:* Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er let tilgængeligt at hvidvaske ulovlige midler via landbaserede væddemål. Man placerer sit udbytte, og hvis man vinder, udleveres en gevinstkvittering, hvorefter de ulovlige midler fremstår legale.

  Der findes cirka 2.800 forhandlere af landbaserede væddemål i Danmark, og forhandlerne er fordelt i hele landet. Salget af landbaserede væddemål sker i kiosker, på tankstationer, i dagligvarebutikker og i spillehaller. Det er derfor nemt for de kriminelle aktører at sprede deres aktivitet ud på flere lokationer.

  Hvidvasksekretariatet vurderer endvidere, at det ligeledes er let tilgængeligt for forhandlere af landbaserede væddemål at facilitere hvidvask. Samlet set vurderes hvidvask via landbaserede væddemål at være let tilgængeligt.

- *Landbaserede kasinoer:* Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er moderat tilgængeligt at hvidvaske på et kasino, da det kan kræve viden at spille sit ulovlige udbytte uden et betydeligt tab. Tilgængeligheden af de landbaserede kasinoer er desuden begrænset af, at der alene er ni landbaserede kasinoer med tilladelse i Danmark, hvoraf to af kasinoerne er placeret på færgerne, der sejler mellem Norge og Danmark.

- *Onlinespil:* Onlinespil er let tilgængeligt og kræver begrænset planlægning, viden og ekspertise. Der er cirka 40 udbydere af onlinespil i Danmark. Ved onlinespil er de ulovlige midler ofte allerede i det finansielle system. De fleste spiludbydere accepterer dog også brug af forudbetalte kort, gavekort/værdibeviser og betaling med e-wallets. Det er muligt at benytte kontanter til køb af forudbetalte kort og gavekort, og ulovlige midler kan på den måde kanaliseres ind på en spilkonto.

  Det er også muligt at overføre midler fra forskellige bankkonti til en andens spilkonto for at flytte midler mellem kriminelle aktører. Når midlerne bruges til spil, vil gevinsten fremstå legal og kan overføres til andre kriminelle aktører.

Volumen/transaktionsstørrelse

- *Landbaserede væddemål:* Hvidvasksekretariatet vurderer, at den gennemsnitlige transaktionsstørrelse ved landbaserede væddemål er forholdsvis lav, men at volumen til gengæld er høj. Det er muligt at spille og modtage gevinster for op mod 2.000 euro, svarende til 15.000 kroner hos den enkelte forhandler, uden at der skal gennemføres kundekendskabsprocedurer, medmindre forhandleren identificerer mistænkelig adfærd. Den enkelte spiller kan gå fra kiosk til tankstation og videre til en dagligvareforhandler og en spillehal og spille for op imod 2.000 euro hvert sted og derved holde sig under beløbsgrænsen for kundekendskabsproceduren. Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at flere spillere kører rundt til forskellige spiludbydere for at spille på de samme kampe for det samme beløb. Det er ikke muligt for de enkelte forhandlere at se, om spilleren har indgået væddemål andre steder.

  Det er muligt at overføre gevinster fra landbaserede væddemål til en bankkonto. Derved kan ulovlige midler føres ind i det finansielle system og fremstå som legale spilgevinster.

- *Landbaserede kasinoer:* Europa-Kommissionen vurderer, at volumen på landbaserede kasinoer er høj og at det er muligt at spille for høje beløb og at anvende kontanter (Europa-Kommissionen 2022: 213-214). Det gør landbaserede kasinoer sårbare over for hvidvask. Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger om spil på kasinoer, hvor spillere har spillet for særdeles høje kontante beløb.

  Med undtagelse af gevinster over 20.000 kroner fra pokerturneringer og gevinstgivende spilleautomater udbetales alle gevinster i kontanter. Ved et besøg på et landbaseret kasino kan spillerne betale med kontanter og betalingskort, men der kan dog være en grænse for, hvor mange penge spillerne kan hæve på deres betalingskort. Spillerne kan veksle kontanter til jetoner ved kassen og ved de enkelte spilleborde.

- *Onlinespil:* Hvidvasksekretariatet vurderer, at den gennemsnitlige transaktionsstørrelse er moderat, men at volumen er høj. Spilleren har mulighed for at spille hos flere spiludbydere og kan fordele sine midler ud på flere spiludbydere. Det gør det vanskeligere for spiludbydere at opdage, om der er tale om et ualmindeligt højt eller mistænkeligt spilforbrug.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner

- *Landbaserede væddemål:* Der er ved landbaserede væddemål mulighed for overførsel til udlandet, da kiosker og andre udbydere af landbaserede væddemål kan udbetale gevinster til udenlandske bankkonti, hvis spilleren oplyser et SWIFT- og IBAN-nummer. Det er op til de enkelte spiludbydere at fastsætte forretningsgange herfor.

- *Landbaserede kasinoer:* De landbaserede kasinoer kan ved gevinster på minimum 20.000 kroner fra pokerturneringer og gevinstgivende spilleautomater foretage bankoverførsler til gæsternes bankkonti, herunder også til udenlandske bankkonti. Ved gevinster på andre spil udbetales gevinsten udelukkende kontant. Der kan således ske overførsel af gevinster til bankkonti i udlandet, hvis der er tale om en gevinst af betydelig størrelse eller ved bestemte spil.

- *Onlinespil:* Spiludbyderne kan i forbindelse med bankoverførsler af gevinster til spillerens bankkonti også foretage overførsler til spillerens udenlandske bankkonti.

Omkostninger

- *Landbaserede væddemål:* Omkostningerne ved at benytte landbaserede væddemål til hvidvask er lave. Ved spil på lave odds eller alle udfald af en kamp, er spilleren sikret at få store dele af sin indsats retur. Fx er tilbagebetalingsprocenten ved væddemål på sportsbegivenheder 94-96 pct.

- *Landbaserede kasinoer:* Omkostningerne kan afhænge af det enkelte spil. Den gennemsnitlige tilbagebetalings-andel til spilleren er på omkring 95-97 pct. Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, som kan indikere, at kriminelle aktører veksler penge ind og ud gennem kasinoer uden væsentlig spilaktivitet, hvorved omkostningerne vil være lave.

- *Onlinespil:* Onlinespil kan være en relativt billig metode at anvende til hvidvask. Ligesom ved landbaserede væddemål kan der spilles på lave odds, hvorved risikoen for at tabe penge er begrænset. Spilleren kan ligeledes spille på alle tænkelige udfald af et væddemål, hvorved risikoen for tab kan elimineres (Spillemyndigheden 2022: 22).

Derudover kan spilleren via onlinenetværksspil (som fx poker) overføre midler via chipdumping, hvor en person vinder jetoner fra en anden person og dermed overfører midler fra en spilkonto til en anden. Omkostningerne her kan variere betragteligt, da man ved nogle pokerspil betaler et forudbestemt beløb for at få lov til at deltage i en turnering (Europa-Kommissionen 2022: 226), mens dette ikke er nødvendigt i andre pokerspil.

Anonymitet

- *Landbaserede væddemål:* Hvidvasksekretariatet vurderer, at opdagelsesrisikoen ved hvidvask gennem landbaserede væddemål er lav. Dette skyldes blandt andet, at kriminelle aktører som udgangspunkt kan indgå væddemål uden at skulle identificere sig. Hvis en spilforhandler har konstateret mistænkelig adfærd hos en spiller, eller hvis en spiller enten har spillet eller fået udbetalt mere end hvad der svarer til 2.000 euro, skal spilleren dog oplyse sin identitet. Det er valgfrit, hvornår i processen kundekendskabsproceduren iværksættes. Det forudsætter, at forhandleren har det fornødne kendskab til hvidvaskområdet. Hertil skal spiludbyderne sikre sig, at forhandlerne har den fornødne evne og kapacitet til at varetage denne opgave.

  En del af de forhandlere, der udbyder landbaserede væddemål, gør brug af selvbetjeningsterminaler. Ved spil via selvbetjeningsterminaler kan det være vanskeligere at spotte mistænkelig adfærd, da der ikke nødvendigvis er kontakt mellem forhandler og spiller.

  Ved en eventuel gevinst er det muligt at få en gevinstkvittering uden kontakt til personalet i butikken. I de tilfælde kan kriminelle aktører forblive anonyme.

  Der er indgået en politisk aftale på spilområdet om indføring af et spilkort, som alle spillere, der ønsker at spille landbaserede væddemål, skal benytte. Derved bliver det obligatorisk at lade sig registrere for at kunne købe et landbaseret væddemål.

- *Landbaserede kasinoer:* For landbaserede kasinoer gælder det, at der skal ske registrering af alle gæster ved ankomst til kasinoet. Kasinoerne gennemfører derfor kundekendskabsprocedurer for gæsterne ved deres ankomst. Herudover bliver kasinoets gæster løbende overvåget af personalet. Kasinoerne er også forpligtet til at have elektronisk overvågning af alle transaktioner ved vekselkasser i forbindelse med afvikling af spil ved spillebordene og ved optælling. Kasinoerne har dermed forudsætninger for at opdage mistænkelig adfærd.
- *Onlinespil:* Alle, der ønsker at indgå onlinevæddemål og spille på onlinekasino, skal oprette en spilkonto. Spilkontoen skal verificeres, så spiludbyderen kan sikre, at personen, der har oprettet denne, er den person, der skal benytte spilkontoen. Spilleren skal ligeledes fremsende ID ved ind- og udbetalinger samt ved ændring af betalingsmetode. På trods af, at spiludbyderen skal sikre sig, at spilleren er den, som spilleren udgiver sig for at være, er der muligheder for at forblive anonym gennem brug af lånte eller falske identiteter. Hvidvasksekretariatet modtager mange underretninger om spilkonti, der mistænkes for at blive misbrugt af andre.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at landbaserede væddemål og onlinespil misbruges til hvidvask, er høj. Hvidvasksekretariatet vurderer samtidig, at risikoen for, at landbaserede kasinoer misbruges til hvidvask, er moderat. Samlet set vurderes hvidvaskrisikoen for spiludbydere at være **betydelig.**

HANDEL, FORMIDLING AF HANDEL SAMT OPBEVARING AF KUNST

6.14

Gallerier, auktionshuse og kunsthandlere med flere blev omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 21, i januar 2020. Bestemmelsen omfatter virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt opbevarer, handler med eller formidler handel med kunstværker, herunder gallerier og auktionshuse, hvor værdien af transaktionen eller af en række indbyrdes forbundne transaktioner udgør 50.000 kroner eller derover. Det gælder både ved opbevaring, handel med og formidling af handel med kunstgenstande.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via kunstbranchen er moderat.

Kunstbranchen har en række sårbarheder over for hvidvask, herunder den subjektive værdiansættelse, som i nogle tilfælde kan gøre det svært at vurdere, om en given pris på et kunstværk stemmer overens med kunstværkets faktiske værdi, eller der gennem handlen forsøges at overføre penge mellem sælger og køber.

Der er desuden en manglende forståelse for hvidvasklovens forpligtelser i branchen, hvilket øger risikoen for hvidvask. Derudover er der en kultur med en høj grad af diskretion i branchen, hvilket ligeledes udgør en risiko.

UNODC vurderer, at der på verdensplan hvidvaskes via kunstmarkedet for op mod cirka 20 milliarder kroner om året (FATF 2021d: 32).

USA's finansministerium har udgivet en rapport om hvidvask via kunstbranchen. Her vurderes en række faktorer at gøre handel med kunst sårbar over for hvidvask. Det drejer sig blandt andet om den mangeårige kultur med diskretion, privat salg og brug af tredjepartsformidlere såsom art advisors, de høje værdier, som kunstværker kan have, samt den stigende brug af kunst som investering med mere (The Department of the Treasury 2022). Kunstværker kan være attraktive for kriminelle aktører, fordi det er muligt at transportere kunstværker, hvorved kriminelle aktører kan flytte værdier på tværs af landegrænser (The Department of the Treasury 2022: 1).

Boks 55

Fakta om branchen

- En beløbsgrænse på 50.000 kroner afgør, om handlen er omfattet af hvidvaskloven. Ved handel med kunst for under 50.000 kroner er kunstbranchen ikke omfattet af hvidvaskloven, hvorfor disse handler i stedet omfattes af kontantforbuddet.
- Der findes ikke en opgørelse over, hvor mange formidlere af kunst der er omfattet af hvidvaskloven.
- For at kunsthandleren er omfattet af hvidvaskloven og dermed Erhvervsstyrelsens tilsyn gælder dog en række kriterier, herunder at kunstgenstanden, som enten opbevares eller handles med, er omfattet af hvidvasklovens definition af kunst. Dertil skal der også være tale om salg eller transaktioner over 50.000 kroner. Foretages der indbyrdes forbundne transaktioner, som er på 50.000 kroner eller derover, vil det også være omfattet af hvidvaskloven. Erhvervsstyrelsen er desuden opmærksom på et mørketal på mellem 5-10.000 potentielt omfattede virksomheder, som Erhvervsstyrelsen løbende arbejder på at kortlægge.
- Per juli 2022 var der oprettet fem kunsthandlere og auktionshuse i GoAML.

På det danske kunstmarked er der mange udenlandske kunder, hvilket øger risikoen for, at ulovlige midler fra udlandet bliver hvidvasket via den danske kunstbranche.

Gallerier og auktionshuse

Gallerier formidler typisk førstegangssalg af kunstværker, mens auktionshusene ofte videresælger værker. Der kan være stor variation i prisniveauet for de enkelte værker, afhængigt af værkets kvalitet og kunstnerens anerkendelse. Videresalg af kunst sker ofte til højere priser end ved førstegangskøb.

Kunstmarkedet online

Flere kunsthandlere har øget deres tilstedeværelse online, blandt andet som følge af coronapandemien og et generationsskifte blandt kunstmarkedets købere. Salg, der foregår direkte mellem private via sociale medier, er ikke omfattet af hvidvaskloven, og platformene er dermed ikke forpligtede til at identificere køber og sælger. Det medfører en sårbarhed overfor hvidvask via handel med kunst (The Department of the Treasury 2022: 14).

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Siden kunstbranchen blev underlagt hvidvaskloven i januar 2020 har Hvidvasksekretariatet i alt modtaget to underretninger fra branchen. Andre underretningspligtige har dog underrettet om mistænkelige transaktioner, hvori kunst nævnes.

Underretninger om hvidvask via kunst

Idet Hvidvasksekretariatet alene har modtaget to underretninger fra branchen, gengives indholdet ikke. Underretninger om hvidvask via kunst fra andre end kunstbranchen kommer primært fra banker, betalingstjenester og Skattestyrelsen. Underretningerne omhandler kunder, der indsætter eller hæver store kontante beløb eller har store transaktioner til/fra deres konto. Kunderne oplyser, at midlerne stammer fra salg af kunst eller skal bruges til køb af kunst. Underretningerne viser også galleriejere, der modtager overførsler til deres privatkonto, og at de eller deres ægtefælle indsætter mange kontanter på deres privatkonto.

RISIKOVURDERING

Trusler

Kriminelle aktører kan hvidvaske gennem kunst ved at anvende ulovlige midler til køb og salg af kunst eller ved at anvende kunst til at flytte ulovlige midler over landegrænser.

Eksempelvis kan en kriminel aktør sætte et kunstværk til salg på auktion. En person i den kriminelles netværk kan byde på kunstværket og købe det for midler, der er erhvervet gennem kriminelle handlinger og skal hvidvaskes. Den kriminelle aktør modtager herefter enten kontanter eller en bankoverførsel fra auktionsholderen. Midlerne fremstår nu som legale midler fra salg af et kunstværk. Personen, der købte værket, kan herefter sælge det videre, hvorved de midler, vedkommende brugte som betaling, nu også er blevet hvidvasket.

Tabel 25

Antal underretninger om hvidvask via kunst

	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	-	-	1	1	**2**
Om branchen	127	205	328	366	**1.026**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

Boks 56

Skjulte værdier

I Pandora Papers afsløredes en hemmelig kunstsamling, der indeholder nogle af de største navne i kunsthistorien. Samlingen menes at være 137 millioner kroner værd og er gemt væk i lagerbygninger i Peru, USA og Schweiz. Ejerne af kunstsamlingen kendes ikke.

Kilde: Politiken (2022)

Ifølge FATF genererer det verdensomspændende kunstmarked omkring 440 milliarder kroner. Heraf estimerer UNODC, at godt 40 milliarder kroner kan kædes sammen med international kriminalitet, hvoraf de cirka 20 milliarder kroner kan knyttes til hvidvask og anden økonomisk forbrydelse (FATF 2021d: 32).

Opgørelsen af værdien af den ulovlige handel med kunst vanskeliggøres dog af diskretionen i kunstbranchen.

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med hverken underretninger eller efterretninger, der indikerer, at omfanget af hvidvask gennem kunstbranchen i Danmark er stort.

I takt med, at opmærksomheden på hvidvask skærpes i andre brancher, er der dog en risiko for, at kriminelle aktører søger mod andre hvidvaskkanaler. Her kunne kunstbranchen være en mulighed. Dette sammenholdt med, at branchen har en stor andel af udenlandske kunder, medfører, at Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen er moderat.

Sårbarheder

Tilgængelighed
Hvidvasksekretariatet vurderer, at kunstbranchen er moderat tilgængelig, da kriminelle aktører med lidt eller ingen planlægning kan købe og sælge kunstværker eller alternativt få bistand af en tredjepart. Brug af tredjepart som fx art advisors er anvendt praksis i kunstbranchen. Hvidvask gennem kunst bliver i nogle tilfælde brugt som en langsigtet investering og til placering af ulovlige midler. Dette kræver dog, at den kriminelle aktør forstår og kender kunstmarkedet godt.

Volumen/transaktionsstørrelse
Kunstgenstande kan handles til høje priser, og transaktionsstørrelsen i denne branche vurderes at være betydelig. Salgsprisen på et kunstværk afhænger af en række faktorer, såsom kvaliteten af kunstværket og værkets økonomiske og kunstneriske historie.

Det kan være vanskeligt at værdiansætte kunstværker. Derfor kan kunst anvendes til at overføre værdier fra en person til en anden. Kunst kan også bruges til at opbevare store værdier uden for den finansielle sektor. Handel med kunst kan også bruges til at sløre et ulovligt udbytte.

Når værker sælges første gang, kan det være endnu mere vanskeligt at værdisætte end ved etablerede kunstnere. Nyere værker kan derfor i nogle tilfælde være velegnet til overførsel af værdier mellem to parter. Det er sværere at gøre med værker af anerkendte kunstnere, hvor kunstmarkedet vil kunne vurdere, om værket er nogenlunde korrekt vurderet. Videresalg af kunst af mere etablerede kunstnere er mere velegnet til at skjule større værdier. Det skyldes, at værdiansættelserne ofte er højere ved videresalg, og det giver en større volumen at sløre midlerne herigennem. Men den subjektive værdiansættelse gør, at kriminelle aktører kan fastsætte priserne højere eller lavere, alt efter hvilket beløb der skal hvidvaskes.

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Internationale handler er en naturlig del af kunstbranchen. De danske auktionshuse og gallerier har mange udenlandske kunder. Hvidvasksekretariatet vurderer, at muligheden for at bruge kunst til at flytte midler på tværs af landegrænser er betydelig.

Omkostninger
Omkostningerne ved hvidvask gennem kunst kan variere alt efter metoden. Men omkostningerne kan være betydelige i forhold til betaling af salær til kunsthandlere for at etablere salg eller køb, betaling til tredjepart for at formidle købet og i nogle tilfælde betaling for opbevaring af kunstværket på et sikret lager. Omkostninger ved køb/salg hos gallerier er meget forskellige. Der kan endvidere være forskel på salæret alt efter, hvilken kunstner der er tale om. Det gør sig også gældende i auktionshusene.

Anonymitet
Kunsthandlere har pligt til at gennemføre kundekendskabprocedurer på den reelle ejer af kunstværket (Erhvervsstyrelsen 2019: 10). Der er i kunstbranchen mulighed for at anvende tredjepartsformidlere, hvilket udgør en sårbarhed for hvidvask, fordi det vanskeliggør processen med at identificere den reelle ejer.

De kriminelle aktører kan benytte tredjepartsformidlere, såsom art advisors, til at formidle køb eller salg af kunstværker, og dermed skjule deres reelle ejerskab af værket. Det mindsker sandsynligheden for, at det opdages, hvis der forekommer forsøg på hvidvask. Hvis tredjepartformidlere køber det på vegne af et udenlandsk selskab, hvor det kan være vanskeligt at identificere ejerne, er risikoen større. Tredjepartsformidlerne kan efterfølgende sælge kunstværkerne til kriminelle aktører eller deres virksomheder mod et gebyr.

Hertil kommer de sårbarheder som en stigende handel med kunst online kan give anledning til, hvis branchen i deres kundekendskabsprocedurer alene indstiller sig på skriftlig dokumentation, som de kriminelle aktører i ind- og udland kan forfalske.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via kunstbranchen er **moderat.**

UDBYDERE AF SERVICES VEDRØRENDE KRYPTO-AKTIVER 6.15

Udbydere af services, der relaterer sig til virtuel valuta, de såkaldte Virtual Asset Service Providers (VASP) er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 22 til 26.

HOVEDFUND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via VASPer er betydelig.

I vurderingen lægger Hvidvasksekretariatet blandt andet vægt på, at fortsat flere kriminelle aktører inden for flere kriminalitetsområder anvender kryptoaktiver, og at Europol vurderer, at hvidvask er den primære kriminalitetsform, der associeres med kryptoaktiver (læs mere i kapitel 3 *Nationale trusler* og kapitel 5 *Metoder til hvidvask*).

Hertil kommer, at der er en række egenskaber ved kryptoaktiver, som gør det relevant til hvidvask, herunder hurtige overførsler på tværs af kloden og muligheder for til en vis grad at sløre sin identitet og transaktionsspor på trods af, at de fleste transaktioner med kryptoaktiver registreres i offentligt tilgængelige blockchains.

Markedet for kryptoaktiver er stadig relativt nyt, og VASPer er blandt de senest tilkomne underretningspligtige i hvidvaskloven. Samtidig er det nyt for myndigheder at monitere og spore transaktioner med kryptoaktiver.

Der er risiko for, at kryptoaktiver anvendes til at sløre udbytte af kriminelle aktiviteter. Kryptoaktiver kan bruges som led i en hvidvaskproces, men bliver først til penge, når de bliver vekslet fra kryptoaktiver til fiatvaluta (den såkaldte off-ramp). For at det kan ske, skal man benytte en exchange, en VASP. De af VASPerne, som udbyder veksling mellem fiatvaluta og kryptoaktiver er dermed bindeled mellem fiat-verdenen og krypto-verdenen.

En VASP er en fysisk eller en juridisk person, der erhvervsmæssigt udbyder veksling mellem virtuelle aktiver og fiatvaluta, opbevarer, overfører eller hjælper med at udstede virtuelle aktiver med mere. FATF definerer virtuelle aktiver som digitale repræsentationer af en værdi, der kan handles med eller overføres digitalt, og som kan bruges som betalingsmiddel eller i investeringsøjemed. FATF's definitioner fremgår af den opdaterede vejledning (FATF 2021d: 21-22), og definitionerne fremgår endvidere i den danske hvidvasklov, der har implementeret FATF's definitioner.

Boks 57

Fakta om branchen

- Primo 2022 var der ifølge Finanstilsynets register 18 VASPer i Danmark. Der er tale om mindre virksomheder i et relativt nyt marked.
- Af de i alt 18 virksomheder var seks tilmeldt GoAML per juli 2022.
- De danske VASPer udbyder veksling mellem fiat- og kryptoaktiver, mens cirka en tredjedel af dem også udbyder virtuelle tegnebøger samt enkelte af de andre tre områder, som er omfattet af hvidvaskloven § 1, stk. 1, nr. 22-26.

Fem forskellige typer af VASPer blev omfattet af hvidvaskloven ad to omgange i henholdsvis 2020 og 2021. Med den nyeste udvidelse af hvidvasklovens anvendelsesområde per 1. juli 2021 er følgende virksomhedstyper omfattet:

- Udbydere af veksling mellem virtuelle valutaer og fiatvalutaer.
- Udbydere af virtuelle tegnebøger.
- Udbydere af veksling mellem en eller flere typer af virtuelle valutaer.
- Udbydere af overførsel af virtuel valuta.
- Udstedere af virtuel valuta.

Kryptoaktiver benævnes virtuelle valutaer i den danske hvidvasklov, FATF kalder det virtuelle aktiver, Europa-Kommissionen kalder det kryptoaktiver. I daglig tale kaldes det kryptovaluta. Her bruger vi betegnelsen kryptoaktiver.

Hvidvask via VASPer

Uanset om førforbrydelserne til hvidvask er begået inden for eller uden for markedet for kryptoaktiver, er formålet med hvidvaskprocessen at få udbyttet til at fremstå legitimt. Selvom transaktioner med kryptoaktiver som udgangspunkt logges i blockchains, kan VASPer og andre indgå som slørende led i en hvidvaskproces. Det kan fx foregå sådan her:

Eksempel: En person har begået en kriminel handling, fx solgt narkotika eller lavet investeringssvindel, og overfører midlerne til fx en exchange (en handelsplatform/kryptobørs, hvor man kan veksle fiatvaluta og kryptoaktiver samt mellem kryptoaktiver). Her omsættes de ulovlige midler til kryptoaktiver. Disse føres videre til en anden vekslingstjeneste, hvor de veksles til andre kryptoaktiver – gerne nogle, som anvender andre blockchains end de første. Herfra overføres midlerne til en mixerservice, hvorefter de veksles til en af de gængse valutaer, fx Bitcoin. Derefter videreføres de til en exchange, hvor der veksles tilbage til fiatvaluta.

Det gør ikke nødvendigvis hvidvasken usynlig, men den kan blive vanskeligere at spore. Særligt hvis de kriminelle aktører anvender VASPer i lande med ringere hvidvaskforanstaltninger. I kapitel 5 *Metoder til hvidvask* kan du læse mere om, hvordan man kan bruge kryptovaluta i en hvidvaskproces.

Nemmere at anvende kryptoaktiver som betalingsmiddel

Integrationen mellem kryptoaktiver, betalingstjenester og andre dele af den finansielle sektor bliver mere og mere udbredt. Fx integrerer PayPal kryptoaktiver i sine løsninger til brugerne, og i februar 2022 har Lunar Bank i Danmark annonceret, at de vil lancere en ny dansk exchange.

Boks 58

Non-Fungible Tokens

Udover kryptoaktiver anvendes blockchainteknologi til registreringen af digitale kunstværker via NFT-handelsplatforme. Dette kaldes NFT (non fungible tokens). NFT'er kan også være spil, computergrafik, musik, samleobjekter mv.

Non fungible betyder, at aktivet eller værket ikke kan byttes ud med en kopi. Da transaktionerne registreres i blockchainen, er der således en form for ægthedsgaranti for ejerskabet. Der findes måder, hvorpå kriminelle kan misbruge de nye teknologier til hvidvask. Det kan eksempelvis ske gennem handler med digitale varer, fx NFT'er. Ligesom fysiske kunstværker kan NFT'er handles til kunstigt høje priser for at skjule, at værdierne overføres fra en person til en anden.

Hvidvaskloven finder i udgangspunktet ikke anvendelse på NFT'er. Det skyldes at NFT'er ikke (hverken af MiCA, FATF eller EU's hvidvaskdirektiv) anses som kryptoaktiver. Det betyder, at handelspladser, der kun handler NFT'er, ikke på nuværende tidspunkt anses som VASPer.

Eksempler på, at det bliver mere tilgængeligt at anvende kryptoaktiver som led i en betaling er de udenlandske exchanges, som fx Coinbase og Crypto.com, der tilbyder betalingskort til deres kunder. Med sådan et kort kan man vælge at indsætte fiat- eller kryptoaktiver. Kortet kan anvendes lige som andre betalingskort og kræver ikke, at man først selv veksler sine kryptoaktiver til fiatvaluta på en exchange og videre til ens egen bank, før man kan bruge midlerne fra sin bankkonto. Vekslingen fra kryptoaktiver til fiatvaluta sker stadig. Den foretages af exchangen i forbindelse med, at kortholderen bruger kortet til at betale med. Det betyder, at det som forbruger bliver nemmere at betale med kryptoaktiver, selv om der i praksis sker en veksling. Men den oplever kortholderen ikke. Det betyder også, at lovlydige ejere af kryptoaktiver såvel som kriminelle aktører lettere kan anvende kryptoaktiver som i den traditionelle økonomi. Det gælder også i Danmark, selvom Hvidvasksekretariatet ikke er bekendt med, at de danske VASPer udsteder betalingskort, men vurderer, at det vil ske på sigt.

Denne udvikling er til gavn for forbrugerne og er en del af udviklingen af branchen, men det stiller krav til, at VASPer, andre underretningspligtige og myndigheder skal følge med for at kunne identificere mistænkelige transaktioner.

UNDERRETNINGER OM HVIDVASK

Der er på nuværende tidspunkt 18 VASPer, hvoraf seks er tilmeldt GoAML. Samlet set har fire aktører fra branchen i perioden 2018-2021 sendt 97 underretninger.

Underretninger fra VASPer

I underretningerne fra VASPer er der eksempler på salg af særligt Bitcoins, som formodes at stamme fra markeder på det mørke net. Mistanken opstår, da det af blockchainen fremgår, at midlerne på et tidspunkt er brugt til enten køb eller salg af en ulovlig vare eller tjeneste på markeder på det mørke net. Underretningerne omfatter ligeledes eksempler på personer, der køber kryptoaktiver for derefter at sende dem til markeder på det mørke net. Der er også eksempler på underretninger om manglende dokumentation på, hvor de midler, en person eller virksomhed vil købe kryptoaktiver for, stammer fra. Derudover er der eksempler på mistanke om investeringssvindel, hvor virksomheder (ikke VASPer) gennem fuphjemmesider svindler investorer ved at lokke dem til at investere i kryptoaktiver, hvilket ikke reelt finder sted. Dette har selvsagt ikke noget med VASPer at gøre, men er indeholdt i underretninger om kryptoaktiver.

Underretninger hvori VASPer eller kryptovaluta indgår

Underretninger fra andre underretningspligtige end VASPer kommer mest fra banker, udbydere af betalingsløsninger samt spiludbydere. Underretningerne handler primært om, at kunderne handler med kryptoaktiver, men ikke hvor i det mistænkelige består. Bankerne anfører dog undertiden, at deres kunder overfører penge til exchanges, hvor bankerne ikke kan identificere midlernes oprindelse, og/eller at de handlede beløb ikke harmonerer med kundens økonomi.

Finland modtog i 2021 3,6 millioner underretninger fra VASPer. Den finske FIU oplyser, at størstedelen af disse underretninger handler om transaktioner til og fra det mørke net (dark net-markeder), og at 99 pct. af underretningerne handler om udenlandske kunder.

Tabel 26

Antal underretninger om hvidvask via VASPer

	2018	2019	2020	2021	I alt
Fra branchen	-	18*	41	37	**97**
Om branchen	363	516	581	1.539	**2.999**

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Note: Underretninger om branchen er fremsøgt ved at søge på udvalgte ord i Hvidvasksekretariatets database. Underretninger, der ikke indeholder disse ord, indgår således ikke i opgørelsen, og antallet siger ikke noget entydigt om omfanget af hvidvask, men om hvor ofte søgeordene nævnes i underretningerne.

*) I 2019 var VASPer ikke underretningspligtige, men dette til trods, har Hvidvasksekretariatet modtaget 18 underretninger fra branchen.

RISIKOVURDERING

Trusler

Ifølge Europol udgør kryptoaktiver et vigtigt betalingsmiddel for illegale varer og tjenester (Europol 2021a: 32), og hvidvask er den primære kriminalitetsform, der associeres med kryptoaktiver (Europol 2021b: 11).

Kryptoaktiver indgår i stadig flere kriminalitetsformer og benyttes af organiserede kriminelle aktører (se kapitel 3 *Nationale trusler* og Europa-Kommissionen 2022: 98). Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at personer i Danmark hvidvasker ulovligt udbytte via udenlandske VASPer. Europol skriver, at kryptoaktiver er udbredt blandt kriminelle aktører, der hvidvasker deres udbytte ofte ved brug af mixere og swap-tjenester, det vil sige tjenester, der blander eller veksler kryptoaktiver (Europol 2021a: 32).

Det er vanskeligt at vurdere omfanget af, hvor meget der hvidvaskes via VASPer. De forskellige analysebureauer, der analyserer blockchaindata, vurderer omfanget og værdien af illegitime transaktioner med kryptoaktiver meget forskelligt (FATF 2021f: 26).

Ifølge det internationale blockchain-analysebureau Chainalysis blev der i 2021 hvidvasket for hvad der svarer til 56 milliarder kroner på verdensplan i 2021 (Chainalysis 2022: 10). Det skal dog bemærkes, at Chainalysis' analyse ikke omfatter al hvidvask via kryptoaktiver. Dette ville kræve, at Chainalysis kendte alle "kriminelle" adresser. Der vil ganske naturligt være et mørketal. Hertil kommer, at der også sker hvidvask af udbytte fra kriminalitet, der har fundet sted *uden for* kryptosfæren, inden pengene omsættes til kryptoaktiver. Det sande omfang af hvidvask, der finder sted via kryptoaktiver, kan derfor være væsentligt større.

Trods udfordringer med at estimere omfanget af ulovlige værdier i kryptosfæren er der indikationer på, at der sker en fortsat udbredelse og anvendelse af kryptoaktiver generelt. Såvel blandt lovlydige brugere og investorer såvel som blandt kriminelle aktører.

Inden for de seneste år ses også en stigende udbredelse decentralised finance, DeFi (FATF 2021f: 28). DeFi er en forkortelse for decentralised finance. Med DeFi fjernes det mellemled, som fx et betalingsinstitut, en VASP eller en bank udgør. Mellemleddene erstattes af såkaldte *smart contracts*, som er algoritmer, der sørger for, at transaktionerne sker direkte mellem parterne, dvs. peer-to-peer. Selvom DeFi i udgangspunktet ikke omfattes af FATF's definition af VASPer, kan DeFi apps i visse tilfælde omfattes.

VASPer, som er underlagt hvidvaskloven, vil dog ofte være involveret, når kryptoaktiver fra peer-to-peer-transaktioner skal omveksles til fiat-valuta, og derfor er dele af transaktionerne fortsat tilgængelige for underretningspligtige.

De danske regler om VASPer er indrettet ud fra en forudsætning om registrering. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med, at der findes uregistrerede VASPer på det danske marked, men anser det for sandsynligt. FATF forsøgte i 2021 at opgøre omfanget af ikke-registrerede VASPer, men det var ikke muligt at estimere omfanget, da analysebureauerne på krypto-området kom frem til meget forskellige resultater (FATF2021f: 25).

Sårbarheder

I FATF's tredje follow-up-report af Danmark blev Danmark nedgraderet til *partially compliant* vedrørende kryptoaktiver og VASPer. Årsagen var blandt andet, at Danmark ikke havde omfattet alle fem aktivitetstyper, som FATF definerer som VASPer, i den danske hvidvasklov. Siden 1. juli 2021 har alle fem typer været omfattet af hvidvaskloven. Danmark fik også kritik for i de nationale risikovurderinger at behandle kryptoaktiver, men ikke VASPer specifikt. Formålet med afsnittet her er blandt andet at rette op på dette. Kryptoaktiver går imidlertid hånd i hånd med VASPerne, da det er det aktiv, som VASPer udbyder services i relation til. Der var flere punkter i kritikken, som man kan læse om i FATF's Follow-up-rapport (FATF 2021h).

Boks 59

Transaktioner uden for den regulerede del af kryptosfæren

Hvidvasksekretariatet er bekendt med, at der finder køb og salg af kryptoaktiver sted uden for det regulerede marked, det vil sige uden om VASPerne. Det kan fx være via kontakt på sociale medier. Det udgør en særskilt høj hvidvaskrisiko, da disse aktører hverken er registrerede og dermed underlagt tilsyn og i sagens natur heller ikke underretter om mistænkelige transaktioner.

Hertil kommer, at en del af markedet for kryptoaktiver, Decentralised Finance, DeFi, ikke omfattes af hvidvaskreglerne, hverken i Danmark eller på verdensplan. Europa-kommissionen vurderer, at hvidvaskrisikoen ved DeFi er høj, blandt andet på grund af manglende regulering (Europa-Kommissionen 2022: 95).

Det medfører en hvidvaskrisiko, der ikke umiddelbart vedrører de danske VASPer, men som kan udfordre myndighederne, når der sker køb og salg af kryptoaktiver uden for det regulerede marked.

Tilgængelighed
Branchen er umiddelbart tilgængelig, da det ikke kræver større teknisk ekspertise at oprette en wallet og at handle kryptoaktiver via en exchange. Dog kræver det planlægning, viden og teknisk ekspertise at hvidvaske via kryptoaktiver, da det at sløre sine spor kræver både indsigt og risikovillighed. Hertil kommer, at det kan indebære en risiko for selv at blive snydt eller udsat for tyveri. Der er imidlertid eksempler på services, der har til formål at sikre brugerne anonymitet, ligesom der også er eksempler på professionelle hvidvaskere, der sælger deres kompetencer inden for kryptoaktiver som crime-as-a-service.

Volumen/transaktionsstørrelse
Der er umiddelbart ikke begrænsninger for, hvor store beløb man kan overføre på markedet for kryptoaktiver, med mindre den enkelte VASP har egne regler herfor.

Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med størrelserne på transaktioner via de danske VASPer. Det er samtidigt svært at estimere, hvor stor en andel af de samlede transaktioner på blockchains på globalt plan såvel som i Danmark, der relaterer sig til hvidvask. Der er daglige on-chain transaktioner for mange milliarder kroner på det globale marked for kryptoaktiver. Sammenlignet med den traditionelle finansielle sektor er værdien af de illegale transaktioner i kryptoaktiver dog meget begrænset (Europol 2021b: 19).

Potentiale for grænseoverskridende transaktioner
Kryptoaktiver er per natur grænseoverskridende, og blockchainteknologien giver mulighed for udlandstransaktioner i stort omfang, og de kan for de fleste blockchains ske stort set øjeblikkeligt. Muligheden for at foretage næsten øjeblikkelige overførsler på tværs af lande er attraktiv for kriminelle, der skal have overført værdier til udlandet.

Ifølge FATF sker der lovgivningsmæssige fremskridt i forhold til at ajourføre lovgivningen i de enkelte lande. Men FATF konkluderer også, at der stadig er en del at gøre (FATF 2021f: 2). Når der er medlemslande, som ikke har implementeret hvidvaskregler, der omfatter VASPer, kan det øge sandsynligheden for, at de kriminelle flytter deres midler til VASPer i lande med ringe kontroller.

Omkostninger
Ved hver handel eller ved hver veksling vil der ofte være et gebyr til den tjeneste, der handles eller veksles igennem. Det kan fx være to procent af det vekslede beløb, som er exchangens profit. Ønsker man at foretage mange transaktioner for at sløre værdiernes ophav mest muligt, kan disse gebyrer samlet set løbe op i anseelige beløb og dermed reducere det ulovlige udbytte. Hvis man skal have hjælp til at hvidvaske via en professionel hvidvasker, vil en sådan facilitator også kræve en vis betaling for sin service.

Endvidere er der en risiko for svind i form af kurstab. Ligeledes er der en risiko for, at den kriminelle aktør, der forsøger at hvidvaske selv, bliver bestjålet af andre.

Anonymitet
Hvor blockchainteknologien på den ene side betyder, at transaktioner er offentligt tilgængelige, indebærer teknologien samtidig pseudonyme transaktioner. Det vil sige, at selvom transaktionerne kan ses i en blockchain, fremgår det ikke, hvem parterne i transaktionerne er. I stedet fremgår deres wallet-adresser samt de transaktioner, der vedrører adresserne. Europol anfører, at kryptoaktivers transaktionshastighed og pseudonymitet fortsat gør dem attraktive til kriminelle transaktioner (Europol 2021b: 19).

Det er dog muligt at sløre midlernes ophav fx via mixers, privacy wallets, chain-hopping og andre anonymiseringsfremmende typologier. DeFi-transaktioner, der sker direkte mellem brugerne, udgør en særskilt risiko for hvidvask, da DeFi ikke er underlagt hvidvaskreglerne.

De VASPer, der er omfattet af hvidvaskloven i Danmark, er dog på lige fod med andre omfattede virksomheder forpligtede til at have grundige kundekendskabsprocedurer og monitering. Det betyder, at man som kunde skal oplyse sin identitet til den VASP, man er kunde hos.

Da handel med kryptovaluta foregår digitalt, mødes VASPerne oftest ikke ansigt-til-ansigt med deres kunder. De sårbarheder, der knytter sig til brug af onlineservices og skriftlig dokumentation som erstatning for ansigt-til-ansigt kommunikation, gælder ifølge FATF alle brancher (FATF 2018b: 82). Onboarding via fjernkommunikation øger ligeledes sårbarhederne, fordi kriminelle aktører kan gøre brug af falske dokumenter.

Blockchainteknologien giver en høj grad af transparens i transaktionerne, og som udgangspunkt er det muligt at følge kryptoaktivers transaktionsspor i de fleste blockchains. Hvis VASPer bruger blockchain-analyseværktøjer, giver det dem mulighed for at identificere mistænkelig adfærd og mistænkelige transaktioner.

Selvom VASPerne kan identificere mistænkelige aktiviteter, og selvom de kan underrette om kunderne og deres aktiviteter, er myndighederne udfordret på kapacitet på dette område, både i forhold til kompetencer og teknologi, der skal understøtte analyse, efterforskning, tilsyn og beslaglæggelser. Det kan betyde, at kriminelle aktører alligevel vælger at bruge branchen, fordi de vurderer, at til trods for, at transaktionerne logges i de forskellige blockchains, er risikoen for at blive opdaget begrænset.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask via VASPer er **betydelig.**

Boks 60

Privacy coins og mixere

De såkaldte privacy coins (også kendt som Anonymity Enhanced Currencies, AECs) er designet til i varierende grad at sikre brugerne anonymitet. De er anvendelige i sløringsprocessen. Nogle af de populære privacy coins hedder Monero, Zcash og Dash. De anvender en række varierende teknikker til at sikre brugernes anonymitet.

Herudover er også mixere oplagte sløringsværktøjer. Mixers (også kendt som tumblers) er services, der er designet til at blande transaktioner fra forskellige brugere, så det bliver sværere at spore, hvem der er henholdsvis afsender og modtager af hvilke transaktioner. Mixere slører kryptoaktivernes ophav ved først at blande brugernes kryptoaktiver for derefter at give brugerne deres kryptoaktiver tilbage fratrukket et mindre gebyr. Der findes ligeledes wallets, der blander kryptoaktiver fra forskellige brugere for at øge graden af anonymitet.

7. RISICI FOR HVIDVASK I GRØNLAND

7.1 SAMMENFATNING

Grønlandsk Politi vurderer, at størstedelen af den udbyttegivende kriminalitet i Grønland stammer fra hashhandel, indbrud og mindre bedragerisager. En sårbarhed i denne kontekst er den udbredte anvendelse af kontanter i Grønland, som muliggør integration af ulovlige midler, fx fra hashhandel.

Da omfanget af udbyttegivende kriminalitet i Grønland er begrænset, er mængden af ulovligt udbytte, der skal hvidvaskes også begrænset. Her er ofte tale om mindre beløb og simple hvidvaskmetoder. Størstedelen af de underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtager fra Grønland, omhandler forholdsvist simple forhold.

Sammenholdt med størrelsen på befolkningen i Grønland og det begrænsede antal virksomheder vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen fra kriminelle aktører i Grønland, der hvidvasker gennem Grønland er begrænset.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er en højere trussel fra aktører i udlandet, der vil forsøge at hvidvaske midler, som stammer fra kriminalitet begået i udlandet.

Det kan være vanskeligt for de grønlandske underretningspligtige at klarlægge ejerskab over virksomheder samt at verificere midlers oprindelse, såfremt disse kommer fra udlandet. Denne trussel skal dog ses i sammenhæng med Grønlands lille økonomi, hvor forsøg på at hvidvaske større beløb alt andet lige vil vække mistanke, fordi større beløb ikke på samme måde som i Danmark kan gemme sig i mængden.

Hvidvasksekretariatet lægger i vurderingen særlig vægt på Grønlands begrænsede, men stigende eksponering mod udlandet. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er en række hvidvaskmetoder, som er særlig risikofyldte i en grønlandsk kontekst. Disse metoder er:

→ **Tabel 27**

Risikovurdering af metoder til hvidvask i Grønland	
Modus	**Risiko**
Hvidvask via legale virksomhedsstrukturer	**Betydelig**
Simpel hvidvask af mindre, ulovligt udbytte gennem kontantindsættelser	**Moderat**
Hvidvask af kontanter gennem direkte integration i den legale økonomi	**Moderat**

DET GRØNLANDSKE SAMFUND 7.2

ET STORT LAND MED EN RELATIVT LILLE BEFOLKNING

Grønland er en selvstyrende region inden for rigsfællesskabet, der ud over Grønland også omfatter Danmark og Færøerne. Grønland blev en dansk koloni i 1721, et dansk amt i 1953, hvorefter Hjemmestyret blev etableret i 1979. I 2009 blev Hjemmestyret erstattet af Grønlands Selvstyre. Regionen har tidligere været medlem af EU, men efter en folkeafstemning i 1982 trådte Grønland ud af Det Europæiske Fællesskab (Grønlands Statistik 2022: 13). Hovedstaden Nuuk er hjemsted for både Naalakkersuisut (regeringen), og Inatsisartut (Parlamentet). Som en del af rigsfællesskabet har Grønland to mandater i det danske folketing, som vælges i forbindelse med det danske folketingsvalg (Grønlands Statistik 2022: 13).

Grønland er verdens største ø på godt 2.166.000 km^2. Arealmæssigt er Grønland 50 gange større end Danmark. Fra nord til syd er der 2.670 km, og der er mere end 1.000 km mellem øst og vest. 80 pct. af landet ligger under permanent is, og størstedelen af landet er tundra. 60 pct. af befolkningen bor i regionens fem største byer: Nuuk, Sisimiut, Ilulissat, Aasiaat og Qaqortoq. I Nuuk bor omkring 19.000 mennesker. De seneste 30 år er flere flyttet til hovedstaden og hovedbosteder, mens befolkningsantallet i de mindre bosteder er faldet. Alle byer og bygder ligger ved kysten, og der er ikke veje imellem dem. Derfor foregår rejser mellem byerne med skib eller fly (Grønlands Statistik 2022: 4-6).

Der bor i dag godt 56.500 mennesker i Grønland. I befolkningen er der en overvægt af mænd. Per 1. januar 2022 er 1.539 personer med ikke-dansk statsborgerskab bosat i Grønland, heraf 266 med statsborgerskab i et andet nordisk land. Stadig flere migranter kommer til, og udenlandske borgere i Grønland er voksende og udgør nu 2,7 pct. af befolkningen. De største grupper er fra Filippinerne, Thailand og Island.

De store afstande mellem bygder og byer samt den lave befolkningstæthed i landet besværliggør bankforretninger, da det ikke er rentabelt at drive bankfilialer i de mindre byer og små bygder med indbyggertal på 100-500 personer. For at give den grønlandske befolkning mulighed for bankforbindelser har GrønlandsBANKEN og KNI (selvstyreejet detailhandels- og engrosvirksomhed) lavet en samarbejdsaftale. Denne aftale betyder, at GrønlandsBANKENs kunder kan foretage simple bankforretninger i KNI's Pilersuisoq-butikker rundt omkring i Grønland. Samarbejdet har eksisteret siden 1967 og er siden blevet digitaliseret. Siden 2010 har KNI gennem brugskæden Pilersuisoq drevet basal bankbetjening uden for GrønlandsBANKENs filialer.

Valutaen i Grønland er danske kroner.

EN ØKONOMI I FREMGANG

I 2020 var det grønlandske bruttonationalprodukt på godt 20 milliarder kroner (foreløbige tal i løbende priser). Bloktilskuddet fra Danmark var i 2020 på knap fire milliarder kroner.

I Grønland er erhvervslivet domineret af få brancher, særligt fiskeri og fiskerirelateret industri og handel, engroshandel og detailhandel samt bygge- og anlægsvirksomhed.

Naturen i Grønland tiltrækker mange turister, og turismeindustrien i Grønland vokser og forventes at vokse yderligere med opførelsen af de nye lufthavne i Ilulissat og Nuuk. Turismeindustrien har været hårdt ramt af coronapandemien, og antallet af udenrigspassagerer var i 2020 og 2021 mere end halveret i forhold til 2019, hvor knap 87.000 ankom med fly. Efter 2021 har turismen igen været stigende. De fleste overnattende kommer fra de nordiske lande samt USA, Canada, England og Tyskland (Grønlands Statistik 2022: 26).

Råstofudvinding er en branche i vækst i Grønland, selvom den fortsat er begrænset. I 2020 omsatte branchen for 142 millioner kroner. Ifølge Mineralmyndigheden under Grønlands Selvstyre er der 145 aktive råstoflicenser i Grønland. Disse licenser dækker over guld, ædelsten og sjældne jordarter fordelt på 78 unikke licensejere (Mineralmyndigheden u.d.).

Den ensidige produktion betyder, at Grønland efterspørger mange forskellige varer, og landet har derfor en relativt omfattende udenrigshandel. I 2020 importerede Grønland varer og tjenester for knap 10 milliarder kroner, mens der blev eksporteret for godt 7 milliarder kroner (Grønlands Statistik 2022: 30, 32). Der importeres flest varer fra EU, heraf primært Danmark og Sverige, mens de største eksportpartnere er Danmark og Island (Grønlands Statistik 2021: 38).

Fiskeriet, som er Grønlands vigtigste erhverv, står for mere end 90 pct. af den samlede vareeksport. Fiskeriet domineres af to selskaber; det selvstyreejede Royal Greenland og det privatejede Polar Seafood. Fiskeriet er af væsentlig betydning for den offentlige sektor, idet skatteprovenuet fra erhvervet udgør mellem 30 og 40 pct. af de offentlige indtægter (tal for 2015 til 2019) og beskæftiger 16 pct. af arbejdsstyrken (Andersen 2021b: 38).

Der er to banker i Grønland: GrønlandsBANKEN og BankNordik (som har hovedsæde på Færøerne). De anvender begge større danske eller internationale banker som korrespondentbanker i forbindelse med udlandstransaktioner til og fra Grønland.

Den finansielle sektor omsatte i 2020 for godt 500 millioner kroner (Grønlands Statistik 2022: 20). Det er ikke et krav eller en nødvendighed at have et engagement i et grønlandsk pengeinstitut for at bo og arbejde i Grønland.

GRØNLANDS ARBEJDSSTYRKE OG BESKÆFTIGELSE

Grønlands arbejdsstyrke består af cirka 27.000 fastboende grønlændere i aldersgruppen 18-65 år, og den gennemsnitlige ledighedsprocent i 2020 var på 5,3 pct. per måned (Grønlands Statistik 2022: 35).

Langt de fleste er ansat inden for offentlig administration og service (11.527), fiskeri, fangst og landbrug (4.211) og handel (3.011) (Grønlands Statistik 2022: 19).

Landet oplever mangel på arbejdskraft, og for de grønlandske virksomheder betyder det, at ordrer ikke kan tages hjem hvilket forårsager tab af vækst (Høgedahl & Lind Ravn 2021: 73, Andersen 2021a: 5). Endvidere er beskæftigelsen udfordret af strukturelle forhold, idet mere end halvdelen af arbejdsstyrken ikke har anden uddannelse end folkeskolen (Grønlands Statistik 2022: 12). Dog er der udsigt til en stigning i uddannelsesniveauet, da fremskrivninger viser, at andelen af befolkningen med grundskole som højeste uddannelse vil være omkring 40 pct. i 2040. I de senere år er flere arbejdstagere fra udlandet kommet til. Arbejdstagere fra Danmark udgør stadig den største gruppe udenlandske arbejdstagere, særligt inden for offentlig administration. Arbejdstagere fra Asien udgør den næststørste gruppe, og de arbejder primært inden for hotel og restauration, fiskeri, fangst og landbrug og handel (Grønlands Statistik 2022: 19).

HUSHOLDNINGERNES ØKONOMI

I 2020 havde kvinderne en gennemsnitlig bruttoindkomst på 231.000 kroner, mens mændene havde en indkomst på 292.000 kroner. Borgere i Grønland betaler mellem 42 og 44 pct. i skat. Grønlands prisniveau er på højde med prisniveauet i Norge, hvilket betyder, at at borgere, der bor og arbejder i Grønland efter betaling af skat samt forbrug har relativt færre penge mellem hænderne end borgere, der bor og arbejder i Danmark (Grønlands Statistik 2021: 28-29).

Digitaliseringen er udbredt i Grønland, fx i forhold til internet, mobiltelefoner og tablets, og det gør det nemmere at kommunikere mellem myndigheder og borgere samt borgere imellem samt at handle – særligt i de områder, hvor transport er vanskelig. Dog anvendes der fortsat ofte kontanter i Grønland, og det er derfor relativt nemt at integrere kontanter direkte i økonomien. Det er i nogle brancher et konkurrenceparameter at aflønne ansatte i kontanter. Dette gælder især i fiskeindustrien, hvor virksomheder betaler fiskere kontant for hurtigst og nemmest at kunne overdrage fangster til videre produktion (Grønlands Politi 2022a).

Tabel 28

Antal erhvervsaktive virksomheder i Grønland			
	2018	2019	2020
Aktive virksomheder	3.962	3.987	3.669

Kilde: Grønlands Statistik 2022.

VIRKSOMHEDSLANDSKABET I GRØNLAND

Ifølge Erhvervsstyrelsen var der i 2021 i alt 7.006 aktive cvr-numre registreret i Grønland. Cirka 3.700 af de godt 7.000 virksomheder i Grønland er erhvervsaktive. En virksomhed er erhvervsaktiv, såfremt der er reel drift og omsætning i virksomheden.

Langt de fleste virksomheder i Grønland er enkeltmandsvirksomheder. Ifølge tal fra Grønlands Statistik var der i 2020 i alt 2.724 enkeltmandsvirksomheder, 501 øvrige selskaber, herunder anpartsselskaber, og 135 aktieselskaber. Derudover var der 166 fonde samt 61 udenlandske filialer. 82 virksomheder var angivet som uoplyst.

Omtrent halvdelen af den samlede lønsum, som udbetales af virksomhederne, udbetales af aktieselskaber (Grønlands Statistik 2022: 21). I perioden fra 2016-2020 er antallet af udenlandske filialer næsten fordoblet, og deres andel af lønsummen, der udbetales, er også stigende og udgjorde i 2020 tre pct. (Grønlands Statistik 2022: 21).

Ejerskab

Grønlands erhvervsliv er domineret af store offentligt ejede selskaber. De største selskaber, der alene ejes af Selvstyret, tæller blandt andet:

- Royal Greenland A/S (fiskeriindustrien),
- KNI A/S (detailhandel og salg af olie),
- Royal Arctic Line A/S (shipping),
- Air Greenland (lufttrafik) og
- Tusass (telekommunikation).

Størstedelen af grønlandske selskaber ejes af personer bosiddende i Grønland. Også personer bosiddende i Danmark og Island ejer selskaber i Grønland. Dernæst kommer en række lande som Hvidvasksekretariatet vurderer er typiske samhandelspartnere for Grønland på grund af landets placering i Arktis. I faldende rækkefølge er der tale om ejere fra Storbritannien, Canada, Færøerne og USA. Hvidvasksekretariatet ser dog enkelte virksomheder, hvor ejerne er bosat i lande, som ikke typisk har samhandel med Grønland, fx Seychellerne, De Britiske Jomfruøer, Luxemburg, Hong Kong og Kina.

Ifølge Mineralmyndigheden under Grønlands selvstyre ejes de 145 aktive råstoflicenser i Grønland af 78 forskellige licensejere (Mineralmyndigheden u.d.). Indehaverne af licenserne spænder fra enkeltpersoner til internationale selskaber.

DET GEOPOLITISKE STORMAGTSSPIL

I og omkring Grønland og Arktis foregår der et geopolitisk stormagtsspil mellem særligt USA, Rusland og Kina, der har interesser i området. Kina investerer mange økonomiske ressourcer i blandt andet grønlandsk infrastruktur, minedrift og fiskeri. Andre lande viser også interesse for investeringer i Grønland, og virksomheder fra Indien, Italien og Singapore investerer også i Grønland (Sacks et al. 2021: 11).

7.3 UNDERRETNINGER FRA GRØNLAND

DE GRØNLANDSKE UNDERRETNINGSPLIGTIGE

Hvidvasklovgivningen i Grønland opererer ud fra *Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)* fra 12. august 2019. I det store og hele er den grønlandske hvidvasklov en overtagelse af den gældende hvidvasklov i Danmark. Dog er der en række virksomhedstyper, der ikke er hjemtaget i den grønlandske lov. Det gælder:

- Auktionsplatforme over kvoter for drivhusgasemissioner.
- Aktører, som har tilladelse til at byde direkte på auktioner over kvoter for drivhusgasemissioner.
- Ejendomsmæglere og ejendomsmæglervirksomhed.
- Ikke-godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere.
- Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder.
- Valutavekslingsvirksomhed.

(Lovtidende 2019)

Disse er dermed ikke omfattet af hvidvaskloven, hvorfor de ikke er forpligtet til at underrette Hvidvasksekretariatet ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering.

Tilsyn med de underretningspligtige virksomheder er fordelt på følgende måde:

- Erhvervsstyrelsen har tilsynskompetence med godkendte revisorer og kunsthandlere i Grønland.
- Finanstilsynet fører tilsyn med finansielle virksomheder i Grønland.
- Spillemyndigheden fører tilsyn med spiludbydere, der udbyder væddemål og onlinekasino i Grønland.
- Skatteforvaltningen i Grønland fører tilsyn med valutavekslere, finansielle leasingvirksomheder og udlånsvirksomheder.

ANTAL AF UNDERRETNINGER OG OMFANG

Hvidvasksekretariatet modtager underretninger om personer bosiddende i Grønland eller underretninger om grønlandske forhold. Det kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt der er tale om en underretning om grønlandske forhold, fordi det ikke altid fremgår af underretningen, om mistanken vedrører grønlandske personer, virksomheder eller andre grønlandske forhold.

GrønlandsBANKEN står for størstedelen af underretningerne. Hvidvasksekretariatet modtager underretninger fra GrønlandsBANKEN gennem GoAML. Underretninger fra bygderne bliver modtaget på mail fra GrønlandsBANKEN. Disse bliver manuelt indtastet i Hvidvasksekretariatets systemer. Hvidvasksekretariatet bemærker, at de underretninger, der kommer gennem KNI-samarbejdet, ofte er meget simple og indeholder få oplysninger. Disse underretninger omhandler primært kontantindsættelser uden dokumentation eller kontantindsættelser, der afviger fra kundens normale indkomstniveau.

BankNordik angiver ikke i deres underretninger, hvorvidt de underretter om et grønlandsk eller færøsk forhold. Hvidvasksekretariatet bemærker, at det ikke er et krav eller en nødvendighed at have et engagement i et grønlandsk pengeinstitut for at bo og arbejde i Grønland. Det betyder, at Hvidvasksekretariatet kan modtage underretninger om grønlandske forhold, uanset om den underretningspligtige er fysisk til stede i Grønland.

Hvidvasksekretariatet har foretaget en søgning i politiets systemer på alle personer, der er registreret som bosiddende i en grønlandsk kommune, og som findes i GoAML. På denne måde er det muligt at tælle antallet af underretninger om grønlandske borgere. Af tabellen nedenfor fremgår, at der er sket en stigning i antallet af underretninger fra 485 i 2018 til 783 i 2021. I samme periode er antallet af underretninger i Danmark ligeledes steget.

Tabel 29

Antal underretninger om personer, som er bosiddende i Grønland				
	2018	2019	2020	2021
Antal underretninger	485	413	668	783

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022. Der er i januar 2022 foretaget søgning blandt personer, som er registreret som bosiddende i Grønland, og som både er kendt i politiets systemer, og som indgår i mindst én underretning i Hvidvasksekretariatets database. Det skal bemærkes, at underretningerne ikke nødvendigvis omhandler grønlandske forhold.

DER UNDERRETTES MEST OM KONTANTINDSÆTTELSER

Hvidvasksekretariatet vurderer, at omkring 70 pct. af underretningerne i perioden omhandlende grønlandske borgere relaterer sig til mistænkelige kontantindsættelser. Disse underretninger omhandler kontantindsættelser, som ikke stemmer overens med kundernes generelle økonomi. Der er typisk tale om beløb mellem 10.000 kroner og 25.000 kroner. Det er ikke muligt at kortlægge, hvor kontanterne stammer fra, men Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at nogle kontantindsættelser dækker over sort arbejde og dermed skatteunddragelse, fx i fiskeindustrien.

Et typisk modus er, at kontanter bliver indsat på en konto, hvorefter midlerne hurtigt bliver overført til eksempelvis Danmark. Pengene kan her blive hævet i kontantautomater. Hvidvasksekretariatet vurderer, at en del af de personer, der indsætter mistænkelige kontanter, agerer muldyr for kriminelle aktører i Grønland og i Danmark.

En del af underretningerne handler om forforbrydelser, særligt mistanke om ulovligt salg af alkohol eller hash. Disse underretninger omhandler typisk grønlandske borgere, som løbende modtager mange overførsler fra tredjepart med reference til øl eller lignende. Disse beløb er ofte på mellem 200 og 300 kroner. I enkelte underretninger er der tilknyttet over 100 transaktioner fra andre personer.

Hvidvasksekretariatet bemærker, at antallet af underretninger, der enten handler om virksomheder, eller som handler om store beløb (over 100.000 kroner) er begrænset.

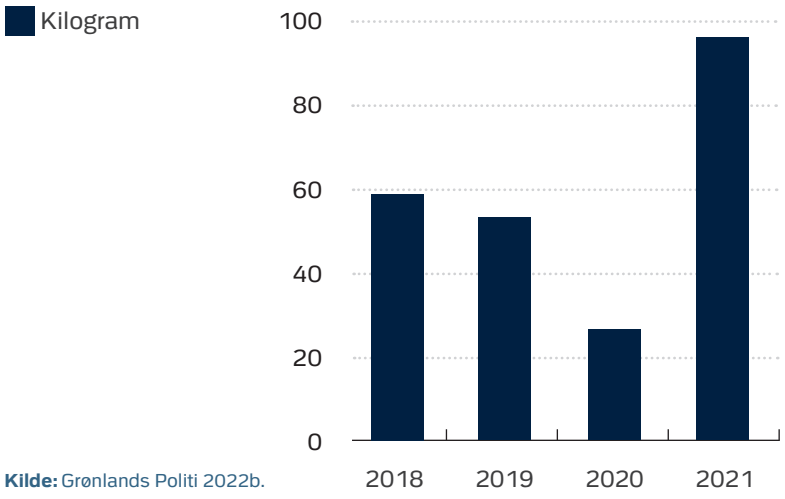
7.4 TRUSLER: UDBYTTE-GIVENDE KRIMINALITET I GRØNLAND

HASHHANDEL

Indsmugling og salg af hash er en udfordring i det grønlandske samfund. Grønlands Politi vurderer, at salg af hash er den kriminalitetsform, der genererer flest penge i det kriminelle miljø (Grønlands Politi 2022a).

Ifølge Grønlands Politis årsstatistik blev der i 2021 beslaglagt 97,4 kilo hash i Grønland. I 2021 blev der ud over hash også beslaglagt godt 8,8 millioner kroner i kontanter (Grønlands Politi 2022b).

Figur 5 Beslaglæggelse af hash i Grønland

Kilde: Grønlands Politi 2022b.

På grund af Grønlands geografiske placering og udfordringerne med logistik og transport af hash til landet, er der stor fortjeneste for kriminelle aktører på at købe hash i Danmark til 50 kroner per gram og derefter sælge det i Grønland for mellem 500 og 1.000 kroner per gram – i visse tilfælde kan det sælges for 2.000 kroner per gram (Grønlands Politi 2022a).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at en stor del af de kontantindsættelser, som optræder i underretninger fra grønlandske underretningspligtige, stammer fra salg eller smugling af hash. Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at kriminelle aktører anvender pengeoverførselsvirksomheder i Grønland til at sende penge, der stammer fra handel med hash, til Danmark eller til andre lande.

Grønlands Politi nævner også køb af væddemål ved spiludbydere som en metode, hvorigennem kontanter, der stammer fra hashhandel, bliver hvidvasket (Grønlands Politi 2022a). Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af efterretninger, som understøtter denne vurdering. Spillemyndigheden i Danmark oplyser, at der udbydes landbaserede væddemål, onlinevæddemål og onlinekasino i Grønland. Den samlede bruttospilleindtægt[1] for landbaserede væddemål, onlinevæddemål og onlinekasino i Grønland var i 2020 på 39 millioner kroner. Der bliver ikke drevet landbaseret kasino i Grønland.

Hvidvasksekretariatet er bekendt med personer, der er mistænkt for handel med hash og løbende har anvendt onlinevæddemål til at integrere kontanter på privatkonti.

1. Bruttospilleindtægt udgøres af indskud plus eventuel kommission fratrukket gevinster.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra hashhandel vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. På baggrund af antallet af sager og priserne på hash vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen i forhold til hvidvask af udbyttet er **moderat.**

TYVERI, INDBRUD OG LIGNENDE

Berigelseskriminalitet i Grønland er opgjort nedenfor. Det er Grønlands Politis vurdering, at de kriminelle aktører ikke har behov for organiseret hvidvask af midler fra indbrud i Grønland, fordi midlerne løbende kan integreres i den legale økonomi uden at vække mistanke.

Det bemærkes herved, at der i Grønland fortsat benyttes kontanter i ganske vidt omfang (Grønlands Politi 2022a). Grønlands Politi vurderer, at tyveri af kontanter er begrænset, da der ved indbrud oftest bliver stjålet alkohol, cigaretter eller husflid, såsom håndarbejde, smykker og lignende. Tyvekosterne sælges til private personer mod kontanter, som herefter indgår i det daglige forbrug (Grønlands Politi 2022a).

Tabel 30

Anmeldelser af berigelseskriminalitet i Grønland				
	2018	2019	2020	2021
Indbrudstyveri	301	380	459	468
Tyveri	424	436	351	326
Bedrageri, underslæb, mandatsvig m.v.	282	260	267	201
Butikstyveri	278	280	278	262
Røveri	23	24	34	26

Kilde: Grønlands Politi 2022b.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra tyveri, indbrud og lignende vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. På baggrund af antallet af sager og det begrænsede økonomiske udbytte vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen i forhold til hvidvask af udbyttet er **begrænset.**

SKATTEUNDDRAGELSE

Hvidvasksekretariatet modtager flere underretninger om grønlandske borgere, der mistænkes for at begå skatteunddragelse. Disse underretninger omhandler typisk personer ansat i fiske- eller turistindustrien, som indsætter mistænkelige kontantbeløb. Her er ofte tale om personer, som har en begrænset indtægt, og som indsætter et større kontantbeløb.

Generelt fylder mistanke om skattekriminalitet meget i de underretninger, Hvidvasksekretariatet modtager fra de underretningspligtige.

Hvidvasksekretariatet har ikke på baggrund af de interviews, Hvidvasksekretariatet har foretaget i Grønland i forbindelse med risikovurderingen, fået indtrykket af, at organiseret skatteunddragelse er en udfordring i en grønlandsk kontekst. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der primært er tale om mindre beløb, som stammer fra sort arbejde.

Hvidvasksekretariatet modtager dog enkelte underretninger om grønlandske virksomheder, der mistænkes for at skjule omsætning ved at overføre midler til ansatte, som senere bliver tilbageført til virksomheden i et nyt skatteår.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra skatteunddragelse vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. På baggrund af antallet af underretninger samt den begrænsede beløbsstørrelse vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen i forhold til hvidvask af udbyttet er **moderat.**

KORRUPTION

Grønlands relativt lille befolkning betyder, at der ofte er personlige relationer mellem borgerne. De relationer har altid været og er fortsat afgørende i det grønlandske samfund, men de kan i visse tilfælde også gøre det vanskeligere at fastholde objektive kriterier i beslutningsprocesser og gøre det vanskeligt ikke at have ansatte eller beslutningstagere, som er inhabile i visse sager.

Hvidvasksekretariatet er ikke i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at korruption er udbredt i Grønland.

De øgede internationale erhvervsaktiviteter i Grønland, særligt på de områder, der handler om begrænsede naturressourcer, fx råstofselskaber, øger trusselsniveauet for korruption, og der er risiko for, at nogle aktører vil udnytte de sårbarheder, der er i et tæt og relationsstærkt Grønland. Større udbytte fra korruption hvidvaskes typisk gennem virksomhedsstrukturer.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra korruption vil stige de kommende år, og Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask af udbyttet er **moderat.**

KRIMINALITET BEGÅET I UDLANDET, DER HVIDVASKES VIA GRØNLAND

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der som følge af investeringer fra store, udenlandske aktører i forbindelse med forsøg på at etablere sig i Grønland er en risiko for, at de investerede midler stammer fra kriminalitet, eller at virksomhederne udnyttes til sløringsaktiviteter, og at Grønland derved bliver misbrugt til hvidvask. Truslen fra udenlandske kriminelle aktører stiger i takt med en øget international eksponering, herunder også fra organiserede kriminelle aktører. Som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler*, vurderer Europol følgende kriminalitetsområder som de største kriminalitetstrusler (Europol 2021a: 98):

- Kriminelle netværk, som gør brug af korruption og hvidvask.
- Cyberangreb.
- Personfarlig kriminalitet.
- Ulovlig produktion og handel med narkotika.
- Bedrageri.
- Formueforbrydelser.
- Miljøkriminalitet.

Truslen i Grønland for hvidvask af udbytte fra kriminalitet begået i udlandet vil forventeligt handle om sløring af ulovlige midler fra disse kriminalitetsområder. Hvidvask af midler, der stammer fra kriminalitet begået i udlandet, vil formentlig involvere bistand fra professionelle rådgivere eller professionelle hvidvaskere, idet det kræver særlig viden om, hvordan man kan udnytte sårbarheder i Grønland uden at blive opdaget.

Grønland har en relativ lille økonomi og få virksomheder, som gør det nemmere for de underretningspligtige at opdage usædvanlige aktiviteter. På den anden side vurderer Hvidvasksekretariatet, at det udgør en sårbarhed for håndtering af potentiel hvidvask, at grønlandske pengeinstitutter muligvis ikke er rustet til at kunne monitere store, internationale erhvervskunder. Det skyldes, at banken primært behandler mindre transaktioner, hvilket også fremgår af de grønlandske underretningspligtiges underretninger til Hvidvasksekretariatet.

Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at udbytte fra kriminalitet begået i udlandet, der kan hvidvaskes i Grønland, vil stige de kommende år på grund af øget internationalt engagement og en sårbar finansiel sektor i forhold til håndtering af større sager og komplekse ejerstrukturer. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask af ulovligt udbytte fra udlandet er **betydelig.**

SÅRBARHEDER 7.5

RISIKO FOR INTERESSE-KONFLIKTER OG PARTISKHED

Det grønlandske samfunds størrelse giver kort afstand fra beslutningstagere til befolkning. Det kan medføre interessekonflikter, herunder politiske personers partiskhed i økonomiske beslutninger.

Hvidvasksekretariatet er på baggrund af interviews med underretningspligtige i Grønland blevet gjort opmærksom på, at det grønlandske samfund kan være sårbart over for påvirkninger, fx i forbindelse med offentlige udbud. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at omfanget af korruption og vennetjenester i den Grønlandske økonomi ikke udgør en udpræget trussel i dag.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at interessekonflikt og partiskhed udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

MANGLENDE LISTE OVER POLITISK EKSPONEREDE PERSONER I GRØNLAND

På baggrund af en række interviews med underretningspligtige i Grønland konstaterer Hvidvasksekretariatet, at fraværet af en liste over *politisk eksponerede personer* (PEP-liste) udgør en sårbarhed i forhold til hvidvask i Grønland. Den nuværende PEP-liste på finanstilsynets hjemmeside indeholder kun politisk eksponerede personer for Danmark og Færøerne. Der findes ingen aktuel PEP-liste for Grønland, til trods for at det står angivet i den grønlandske hvidvasklov, at en sådan skal udformes.

Dette betyder, at grønlandske underretningspligtige ikke har et centralt sted, hvor det fremgår, om deres kunder er politisk eksponerede personer, og de derfor skal foretage skærpet overvågning af forretningsforbindelser, jf. hvidvasklovens § 18, stk. 1 og 2. Hvidvasksekretariatet bemærker, at nogle private udbydere tilbyder lister med PEP-relationer i Grønland, men disse lister er ikke officielle og kan ofte kun tilgås ved betaling.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er en risiko forbundet med den manglende PEP-liste for Grønland, da det er op til de underretningspligtige selv at identificere eventuelle politisk eksponerede personer, herunder familiemedlemmer og nære samarbejdspartnere blandt deres kunder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den manglende liste over politisk eksponerede personer i Grønland udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

KONTANTBASERET SAMFUND

Grønland har som nævnt en relativt set større kontantøkonomi end Danmark. Det er derfor umiddelbart nemmere at placere en større mængde kontanter fra kriminalitet i Grønland, end det ville være i Danmark. Grønlands Politi vurderer, at kontantforbuddet på 50.000 kroner generelt bliver overholdt af grønlandske virksomheder, og at risikoen ligger i handler mellem privatpersoner, hvor kontantforbuddet ikke gælder (Grønlands Politi 2022a). Grundet cirkulationen af kontanter i Grønland kan kriminelle aktører lettere integrere kontanter gennem det private marked. Her kan penge investeres i eksempelvis biler, både eller ejendomme i de mindre bygder rundt omkring i Grønland uden behov for yderligere sløringsaktiviteter. De mindre samfund gør det lettere at blive opmærksomme på aktører, der har usædvanligt mange penge, og det begrænser sårbarheden.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det kontantbaserede samfund udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

HÅNDTERING AF KOMPLEKSE UDENLANDSKE VIRKSOMHEDS-STRUKTURER

På baggrund af interviews med grønlandske underretningspligtige vurderer Hvidvasksekretariatet, at komplekse internationale ejerforhold kan være vanskelige at klarlægge for underretningspligtige i Grønland. Der er begrænset adgang til værktøjer, der kan afklare ejerforhold, blandt andet fordi disse oplysninger sælges af private virksomheder via licenser, som kan være dyre.

Hvidvasksekretariatet bemærker, at udenlandsk ejerskab i sig selv ikke er mistænkeligt, men selskaber med udenlandsk ejerskab kan mindske gennemsigtigheden i transaktioner og skabe usikkerhed omkring reelt ejerskab, skatteforhold samt midlers oprindelse. Hvidvasksekretariatet bemærker, at der ifølge Erhvervsstyrelsens data er angivet en række reelle ejere af grønlandske selskaber, som vurderes at være fra risikolande i forhold til skattetænkning. Her tænkes særligt på Seychellerne, De Britiske Jomfruøer, Luxemburg, Hong Kong og Kina.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er muligt, at udenlandske selskaber med komplekse ejerstrukturer kan operere i Grønland, uden at de underretningspligtige har de nødvendige redskaber til at klarlægge de reelle ejerforhold. Dette kan øge risikoen for hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at udfordringer med at håndtere komplekse udenlandske virksomhedsstrukturer udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET DELING AF OPLYSNINGER MELLEM DANMARK OG GRØNLAND

De underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtager, der omhandler grønlandske borgere eller grønlandske forhold, bliver videregivet til Grønlands Politi. De fleste underretninger handler om lave beløb eller enkeltstående tilfælde af mistænkelige transaktioner. Der er tale om forhold, der ikke er blevet udfundet gennem Hvidvasksekretariatets normale screeningsværktøjer, som blandt andet vægter beløbsstørrelse og kriminelle tilhørsforhold.

Hvidvasksekretariatet har endvidere identificeret mulige udfordringer i relation til deling af oplysninger mellem Hvidvasksekretariatet og øvrige myndigheder i Grønland. Udfordringerne drøftes på nuværende tidspunkt mellem myndighederne med henblik på at sikre, at oplysninger kan deles mellem Hvidvasksekretariatet og øvrige myndigheder i Grønland.

Hvidvasksekretariatet har ikke tidligere haft et selvstændigt fokus på rigsfællesskabet, hvorfor underretninger om Grønland og Færøerne er blevet behandlet sammen med underretninger fra danske underretningspligtige. Underretninger omhandlende grønlandske borgere indeholder sjældent oplysninger, der gør, at de bliver prioriteret til videregivelse.

Hvidvasksekretariatet har siden 1. januar 2022 haft fokus på underretninger fra grønlandske underretningspligtige samt underretninger, der omhandler Grønland, hvilket også fremgår af stigningen i antallet af videregivelser til Grønlands Politi i 2022.

Det har været praksis at sende underretninger vedrørende skatteforhold til de danske skattemyndigheder, til trods for at de omhandler grønlandske skatteforhold. I enkelte tilfælde anmoder de danske skattemyndigheder Hvidvasksekretariatet om, at oplysningerne videreformidles til de grønlandske myndigheder.

Tabel 31

Antallet af videregivelser til Grønlands Politi

	2018	2019	2020	2021	2022 H1
Antal videregivelser	7	6	9	4	23
Antal underretninger	35	30	47	14	241

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at begrænset deling af oplysninger mellem Danmark og Grønland udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

7.6 RISIKOVURDERING AF UDVALGTE HVIDVASK-METODER I GRØNLAND

På baggrund af de identificerede trusler og sårbarheder ser vi nærmere på de hvidvask-metoder, Hvidvasksekretariatet vurderer, udgør en risiko for hvidvask i Grønland.

SIMPEL HVIDVASK AF MINDRE, ULOVLIGT UDBYTTE GENNEM KONTANTINDSÆTTELSER

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er *meget sandsynligt*, at kriminelle aktører i Grønland anvender kontantindsættelser til at indsætte midler, der stammer fra hashhandel, indbrud og eventuelt mindre korruptionssager. Formålet med disse transaktioner er at videreføre midlerne til Danmark eller et andet land, fx til reinvestering i kriminalitet. Denne vurdering baserer sig på andelen af underretninger, som Hvidvasksekretariatet har modtaget, som omhandler kontantindsættelser.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at kriminelle aktører hvidvasker ulovligt udbytte gennem kontantindsættelser er **moderat.**

HVIDVASK AF KONTANTER DIREKTE I DEN LEGALE ØKONOMI

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er *meget sandsynligt*, at kriminelle aktører i Grønland i stor udstrækning kan integrere kontanter, der stammer fra kriminalitet, i den legale kontantøkonomi og derfor ikke behøver at forsøge at placere kontanterne i den finansielle sektor, såsom gennem banker og pengeoverførselsvirksomheder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at turistbranchen er et attraktivt sted for kriminelle aktører at placere kontantbeløb og hvidvaske dem gennem mindre forretninger. Branchen er kontantdrevet, og det kan være vanskeligt for de underretningspligtige at verificere antallet af kunder langt fra de underretningspligtiges filialer.

Turismeindustrien kan være et af de områder, hvor hvidvaskrisikoen kan stige i takt med, at turismen i Grønland tager til, blandt andet som følge af opførelsen af de nye lufthavne i Ilulissat og Nuuk. Hvidvasksekretariatet har modtaget underretninger, som omhandler personer, der har tilknytning til turismeindustrien i Grønland. Underretningerne omhandler personer, der under nedlukningen i forbindelse med corona-pandemien, foretog kontantindsættelser med reference til omsætning. Hvidvasksekretariatet vurderer, at der kan være tale om integration af kontanter fra kriminalitet, herunder skatteunddragelse eller salg af narkotika.

Hvidvasksekretariatet er i besiddelse af oplysninger, der indikerer, at enkelte kriminelle aktører anvender turismeindustrien til at dokumentere kontantbeløb, som indsættes gennem døgnbokse og lignende.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at kriminelle aktører hvidvasker kontanter gennem direkte integration, er **moderat.**

HVIDVASK VIA LEGALE VIRKSOMHEDSSTRUKTURER

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er *muligt*, at kriminelle aktører anvender virksomhedsstrukturer, særligt i fiskeriindustrien, til at hvidvaske ulovlige midler, fx gennem sammenblanding af lovlige og ulovlige midler, gennem investeringer eller via over- og underfakturering.

Et risikoområde kunne være opkøb af fiskekvoter, investering i kuttere eller anden relevant infrastruktur, med ulovlige midler som stammer fra kriminalitet i eller uden for Grønland. Hvidvasksekretariatet bemærker, at fiskeriindustrien bliver vurderet som et risikoområde af eksempelvis Norge, hvor kriminelle aktører kan generere midler gennem eksempelvis dokumentfalsk, fiktive fakturaer, overfiskeri eller skatteunddragelse (Politiet/PST 2020:16). På grund af kravet om lokalt ejerskab af grønlandske fiskekvoter vurderer Hvidvasksekretariatet, at det er sandsynligt, at der anvendes stråmænd i den grønlandske fiskeriindustri, hvor det reelle ejerskab over kvoterne er placeret hos udenlandske selskaber eller udenlandske personer.

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at enkelte fiskerivirksomheder forsøger at begå skatteunddragelse ved at sammenblande private midler med erhvervsindkomst. Her bliver beløb fra virksomhedskonti kanaliseret over på privatkonti, muligvis med det formål at sænke en skattepligtig indtjening i selskabet.

Udenlandske investeringer i såvel industri som turisme kan tiltrække udenlandske investorer, hvilket kan øge riiskoen for hvidvask. Det kan være vanskeligt at klarlægge, hvor midler fra de udenlandske investeringer stammer fra. Dette kan medføre, at den grønlandske økonomi kan anvendes til at hvidvaske midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet. Den manglende PEP-liste og udfordringer med at dele oplysninger mellem Danmark og Grønland øger risikoen.

Fiskeribranchen udgør en risiko for handelsbaseret hvidvask i Grønland, fordi varerne kan være vanskelige at værdiansætte. FATF peger på en række produkter, som ofte bliver brugt i forbindelse med handelsbaseret hvidvask, herunder fødevarer (FATF 2020a: 21 ff). FATF vurderer, at handelsbaseret hvidvask udgør en stor risiko (FATF 2020a: 37), og Hvidvasksekretariatet deler den vurdering.

Gennem over- og underfakturering, over- og underdrivelse af handelsvolumener eller falske fakturaer fx i forbindelse med salg af fisk, kan der flyttes penge mellem selskaber i Grønland og i udlandet, herunder midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet. Det kan fx dreje sig om ulovligt udbytte fra skatte- og momskriminalitet, midler fra korruption og bedrageri. Særligt virksomheder inden for international handel, som modtager fakturaindbetalinger fra virksomheder i udlandet, udgør en risiko for denne form for hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at kriminelle aktører hvidvasker via legale virksomhedsstrukturer, er **betydelig.**

8. RISICI FOR HVIDVASK PÅ FÆRØERNE

SAMMENFATNING 8.1

Færøsk Politi vurderer, at størstedelen af den udbyttegivende kriminalitet på Færøerne har forbindelse til narkotikahandel, berigelseskriminalitet og skatteunddragelse.

Hvidvasksekretariatet har informationer, der indikerer, at der er udenlandske selskaber, som misbruger den finansielle sektor på Færøerne til at sløre midler, der muligvis stammer fra kriminalitet. Det kan være vanskeligt for de færøske underretningspligtige at klarlægge ejerskab over virksomheder samt at verificere midlers oprindelse, såfremt disse kommer fra udlandet.

På grund af Færøernes lille befolkning og det begrænsede antal virksomheder vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen fra kriminelle aktører er moderat.

Hvidvasksekretariatet lægger i vurderingen særlig vægt på den relativt store eksponering mod udlandet i færøsk økonomi samt en række udfordringer i forhold til hvidvasksamarbejdet mellem Danmark og Færøerne.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at manglende implementering af EU's femte hvidvaskdirektiv i den færøske lovgivning kan medføre, at kriminelle aktører i øget omfang vil anvende den finansielle infrastruktur på Færøerne til at hvidvaske midler, der stammer fra kriminalitet i de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er en række hvidvaskmetoder, som er særligt risikofyldte i en færøsk kontekst. Disse metoder fremgår af tabellen nedefor.

Tabel 32

Risikovurdering af metoder til hvidvask på Færøerne	
Modus	**Risiko**
Hvidvask via selskaber, som ejer skibe registreret i FAS	**Høj**
Handelsbaseret hvidvask via legale virksomhedsstrukturer	**Betydelig**
Simpel hvidvask gennem kontantindsættelser, kontanthævninger og pengeoverførsler	**Moderat**

Færøsk Politi vurderer, at størstedelen af den udbyttegivende kriminalitet på Færøerne har forbindelse til narkotikahandel og skatteunddragelse. På grund af Færøernes lille befolkning og det begrænsede antal virksomheder vurderer Hvidvasksekretariatet, at truslen fra kriminelle aktører er **moderat.**

8.2 DET FÆRØSKE SAMFUND

Færøerne består af 18 øer, der tilsammen udgør et areal på 1.396 km^2. Hovedstaden er Torshavn.

Færøerne er en del af rigsfælleskabet mellem Danmark, Færøerne og Grønland og er således en del af det danske rige, men med udstrakt grad af selvstyre.

Den færøske hjemmestyreordning blev etableret i 1948. Med overtagelsesloven fra 2005, som er et supplement til hjemmestyreloven, blev Færøernes muligheder for at overtage yderligere sagsområder udvidet væsentligt.

Færøerne har overtaget den lovgivende og administrative myndighed på en væsentlig del af de områder, som berører færøske borgeres dagligdag. Som følge af hensynet til rigsfællesskabet og særlige bestemmelser i grundloven giver overtagelsesloven mulighed for, at de færøske myndigheder kan overtage samtlige sager og sagsområder, bortset fra statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

De færøske myndigheder har den lovgivende og udøvende magt inden for de sager og sagsområder, der er overtaget, samt afholder de udgifter, der er forbundet med området.

De områder, som ikke efter hjemmestyreloven eller overtagelsesloven, er overtaget af de færøske myndigheder, henhører under rigsmyndighederne (Regeringen og Folketinget). Færøerne er ikke medlem af EU, men har indgået en fiskeri- og handelsaftale med EU.

Færøernes samlede befolkning er på cirka 53.600 borgere, hvoraf cirka 22.000 færinger bor i hovedstaden Thorshavn (Hagstova Føroya 2022a). Befolkningsfremskrivningerne viser en relativt stabil udvikling.

Valutaen på Færøerne er færøske kroner. Færøerne har egne pengesedler, men bruger danske mønter.

FÆRØSK ØKONOMI I FREMGANG

I 2021 var det færøske bruttonationalprodukt på cirka 23 milliarder kroner (løbende priser) (Hagstova Føroya 2022b). Det er primært fiskeopdræt, der driver produktion og indtjening. Færøerne har overskud på betalingsbalancen, primært drevet af eksport til europæiske lande, men godt 20 pct. af eksporten går til lande uden for Europa.

Danmarks Nationalbank vurderede i 2021, at den færøske økonomi er gunstig (Danmarks Nationalbank 2021c: 2). Færøsk økonomi har været i stærk fremgang over en årrække. Den færøske lakseopdrætsindustri og stigende priser på særligt laks har bidraget til en færøsk højkonjunktur med højere eksportindtægter og har øget lønindkomsterne til samme niveau som i Danmark. Den økonomiske fremgang har betydet, at virksomheder og husholdninger står stærkere økonomisk, og det har rustet dem til at imødegå udefrakommende stød som coronapandemien, herunder konsekvenserne for en turismeindustri, der ellers var i vækst. Der har dog været store boligprisstigninger de senere år og knaphed på arbejdskraft, som giver grobund for, at økonomiske risici hurtigt kan opbygges (Danmarks Nationalbank 2021c: 2).

Den færøske økonomi afhænger i høj grad af fiskeeksport, som udgør 95 pct. af vareeksporten. Færøerne har dermed en ensidig eksport og er sårbar over for potentielle ændringer i omverdenen, der kan påvirke industrien, fx klimaforhold og ændringer i fiskebestandene. Da efterspørgslen efter fisk og fødevarer i almindelighed er mindre konjunkturfølsom end mange andre varer, har udsving i den globale økonomi en mindre påvirkning på den færøske eksport (Danmarks Nationalbank 2020b: 2-4). Men den usikre situation på verdensmarkederne og stigende inflation påvirker også en lille økonomi som den færøske. Selv om eksporten er mindre konjunkturfølsom, kan en forringet købekraft på eksportmarkederne og øget usikkerhed skabe pres på såvel produktionsomkostningerne som salgspriserne på fisk. Indtjeningen kan forøges gennem rammevilkår i form af fiskeri- og handelsaftaler, som er afgørende for den færøske økonomi, herunder eksporterhvervenes vækstpotentiale (Danmarks Nationalbank 2021c: 4-6).

FÆRØERNES ARBEJDSSTYRKE OG BESKÆFTIGELSE

Arbejdsstyrken på Færøerne udgør knap 32.000 (Hagstova Føroya 2022c). Beskæftigelsen på Færøerne er høj og ledigheden lav. Som i Danmark og i Grønland er der også her mangel på arbejdskraft i visse brancher. Beskæftigelsen og ledigheden var kortvarigt ramt under coronapandemien, hvor særligt turismebranchen, herunder i hotel- og restaurationsbranchen, var hårdt ramt, og medarbejdere måtte omstille sig til andre erhverv (Danmarks Nationalbank 2020b: 7). Denne udvikling er hurtigt blevet vendt i takt med genåbning af samfundet, og udenlandske turister er kommet tilbage til Færøerne i løbet af 2021 (Danmarks Nationalbank 2021c: 6).

De fleste borgere er beskæftiget med administration og service, fiskeri og andre naturressource-industrier og bygge- og anlægsbranchen. Der kommer stadig flere udenlandske arbejdstagere til øerne. De fleste er fra andre europæiske lande, men stadig flere kommer fra lande uden for Europa, fx fra Thailand og Filippinerne (Hagstova Føroya 2022d).

VIRKSOMHEDSLANDSKABET PÅ FÆRØERNE

Færøernes virksomheder fordeler sig på en lang række forskellige brancher. Færøerne havde i 2021 i alt 3.727 aktive virksomheder registreret hos Skráseting Føroya, den færøske erhvervsstyrelse. Siden 2019 er antallet af virksomheder steget.

Brancheforde lingen på Færøerne er domineret af virksomheder inden for handel, ejendomsadministration og byggeri- og entreprenørvirksomhed. Dertil er der en række virksomheder, der arbejder inden for fiskeri, skibsfragt samt turisme og restauration.

Færøerne har en stor fiskerisektor med mange forskellige aktører, der opererer i landet. Særligt for det færøske fiskeri er, at udenlandske personer eller entiteter ikke må have mere end 25 pct. ejerskab og ikke må udøve reel kontrol over virksomheder (Rigsombudsmanden 2021b: 54b). Hvidvasksekretariatet vurderer på baggrund af interviews med de underretningspligtige på Færøerne, at disse regler om begrænset udenlandsk ejerskab kan være svære at kontrollere i praksis. Derfor er det muligt, at udenlandske fiskerivirksomheder har reel kontrol over færøske datterselskaber, til trods for at de er registreret, som om de ejer under 25 pct. af selskabet.

Byggesektoren på Færøerne er i udvikling med mange forskellige virksomheder, som opererer på tværs af alle øer. Sektoren er meget afhængig af udenlandsk arbejdskraft, og underretningspligtige fortæller, at enkelte virksomheder har specialiseret sig i at hente og udleje udenlandsk arbejdskraft til projekter på Færøerne.

Udenlandsk ejerskab

Selskaberne på Færøerne er primært ejet af personer bosat på Færøerne. Dernæst kommer ejere bosat i Danmark. Herefter følger ejere bosiddende i Island, Norge og Sverige, som Hvidvasksekretariatet vurderer som værende typiske samhandelspartnere indenfor eksempelvis fiskeri og fiskeopdræt. Hvidvasksekretariatet bemærker, at flere virksomheder på Færøerne er ejet af personer fra lande uden en tæt geografisk tilknytning til Færøerne, eksempelvis Japan, Cambodia, Singapore, Kina og Hong Kong. Herudover er der også en række ejere fra kendte skattelylande såsom Seychellerne, Schweiz, Luxembourg og Liechtenstein. Der er ligeledes registreret ejere bosiddende i Afrika, herunder Congo og Namibia. Begge lande er i åbne kilder forbundet med potentielt misbrug af færøske selskaber i forbindelse med skattesvindel og mulig hvidvask.

Fordelingen af udenlandske ejerskaber på Færøerne viser en stor international eksponering i virksomhedslandskabet.

Tabel 33

Antallet af aktive virksomheder på Færøerne			
	2019	2020	2021
Aktive virksomheder	3.291	3.483	3.727

Kilde: Særtræk fra Skráseting Føroya 2022.

8.3 UNDERRETNINGER FRA FÆRØERNE

DE FÆRØSKE UNDERRETNINGSPLIGTIGE

Gældende lovgivning på Færøerne om hvidvask er:

- *Anordning nr. 813 af 12. august 2019 om ikrafttræden for Færøerne af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven).*
- *Løgtingslóg nr. 190 frá 18. desember 2020 um fyribyrgjandi tiltøk ímóti hvítvaski av vinningi og fígging av yvirgangi, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 31 frá 17. mars 2022.*

Anordningen er gældende for virksomheder og personer på områder, som ikke er hjemtaget af de færøske myndigheder blandt andet pengeinstitutter, andre finansielle virksomheder, valutavekslingsvirksomheder, spiludbydere og advokater.

Lagtingsloven (den færøske hvidvasklov) gælder for virksomheder og personer på de områder, som er hjemtaget af de færøske myndigheder, herunder finansielle virksomheder blandt andet livsforsikringsselskaber og tværgående pensionsselskaber, forsikringsmæglere og herudover andre virksomheder, som ikke er finansielle virksomheder fx revisorer og ejendomsmæglere.

Den gældende hvidvasklovgivning på Færøerne implementerer 4. hvidvaskdirektiv fra EU.

Det femte hvidvaskdirektiv er endnu ikke blevet implementeret i færøsk hvidvasklovgivning. Det betyder blandt andet, at Virtual Asset Service Providere (VASPer) og kunsthandlere endnu ikke er omfattet af hvidvaskloven.

Hvidvaskloven er på lovprogrammet i indeværende lagtingsår (2022), og ifølge Hvidvasksekretariatets oplysninger, er det forventet, at færøsk lovgivning vil leve op til det femte hvidvaskdirektiv fra EU ultimo 2022 eller i første halvdel af 2023.

Der er fire pengeinstitutter på Færøerne: BankNordik, Betri Bank, Norðoya Sparikassi og Suðuroyar Sparikassi. De færøske pengeinstitutter anvender større danske eller internationale banker som korrespondentbanker i forbindelse med udlandstransaktioner til og fra Færøerne. Pengeinstitutterne er underlagt tilsyn fra Finanstilsynet i Danmark.

Derudover er de færøske revisorer og advokater ligeledes underretningspligtige til Hvidvasksekretariatet. Forsikringsselskaber, pensionskasser og fonde er underlagt de færøske tilsynsmyndigheder.

ANTALLET AF UNDERRETNINGER OM FÆRØSKE FORHOLD ER STIGENDE

Det er ikke muligt at udfinde alle underretninger, som omhandler færøske personer eller virksomheder i Hvidvasksekretariatets systemer. Det skyldes blandt andet, at der ikke er praksis for, at underretningspligtige angiver, hvorvidt en kunde er færing eller fx dansk statsborger bosiddende på Færøerne. Dette betyder, at Hvidvasksekretariatet ikke kan foretage en samlet gennemgang af alle underretninger, som omhandler færøske forhold eller færøske borgere og virksomheder.

Hvidvasksekretariatet har fremsøgt alle underretninger, som i mistankegrundlaget indeholder et P-tal, hvilket er den færøske ækvivalent til cpr-nummeret. Såfremt en underretningspligtig har identificeret en kunde eller forretningsforbindelse, vil de ofte skrive P-tallet i underretningen.

Tabel 34

Antal underretninger med P-tal i mistankegrundlaget				
	2018	2019	2020	2021
Antal underretninger	41	45	144	202

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

UNDERRETNINGER OM KONTANTINDSÆTTELSER OG FAKTURABETALINGER

En stor del af de modtagne underretninger, som omhandler færinger, indeholder et element af kontantøkonomi. Der er typisk tale om kontantindsættelser, som kunden enten ikke kan dokumentere, eller hvor den underretningspligtige finder forklaringen mistænkelig. Kontantindsættelser ses ofte i sammenhæng med udenlandstransaktioner, hvor de indsatte kontanter hurtigt videreformidles til eksempelvis konti i danske pengeinstitutter. Særligt kontantbaserede brancher som pizzeriaer og restauranter er nævnt i de underretninger, som omhandler mistænkelige kontantindsættelser.

Hvidvasksekretariatet modtager også underretninger fra færøske pengeinstitutter, som omhandler større færøske selskaber, der modtager mistænkelige fakturaindbetalinger fra udlandet. Her er der tale om virksomheder, som modtager fakturaer, som enten kommer fra en mistænkelig virksomhed eller fra et land eller et område, som afviger fra, hvad den underretningspligtige ville forvente i forhold til den givne forretning.

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at nogle færøske selskaber modtager fakturaindbetalinger fra selskaber i højrisikoområder. Disse fakturabetalinger stammer fra udenlandske selskaber, som ikke tydeligt har nogen erhvervsmæssig tilknytning til de produkter, de køber på Færøerne. Hvidvasksekretariatet vurderer det muligt, at disse fakturabetalinger er et forsøg på at kanalisere midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet, gennem færøske selskaber.

Flere underretninger, som omhandler færøske borgere, har karakter af udenlandske overførsler fx større overførsler fra lande som USA eller Schweiz. Der underrettes typisk, fordi disse transaktioner afviger fra kundernes normale transaktionsmønster. Hvidvasksekretariatet vurderer, at nogle udlandstransaktioner relaterer sig til kærlighedssvindel, som flere underretningspligtige i interviews med Hvidvasksekretariatet har anført som en udfordring på Færøerne. Her bliver kunder bedraget til at overføre midler til eksempelvis bankkonti i Tyrkiet.

Hvidvasksekretariatet har siden 1. januar 2022 haft et øget fokus på underretninger fra færøske underretningspligtige samt underretninger om Færøerne.

Tabel 35

Antal videregivelser til Færøernes Politi					
	2018	2019	2020	2021	2022 H1
Antal videregivelser	4	2	11	5	7
Antal underretninger	4	7	15	13	38

Kilde: Hvidvasksekretariatet 2022.

8.4 TRUSLER: UDBYTTEGIVENDE KRIMINALITET PÅ FÆRØERNE

Færøerne er et af de lande i verden med mindst kriminalitet. De primære udfordringer i forhold til udbyttegivende kriminalitet er handel med narkotika og indbrud og tyveri.

HANDEL MED NARKOTIKA

Politiet på Færøerne vurderer, at en del af de ulovlige midler, der bliver genereret på Færøerne, stammer fra salg af narkotika – primært hash (Færøsk Politi 2022). Det er politiets vurdering, at kontanter, der genereres gennem salg af hash og anden narkotika, ikke bliver integreret i den færøske økonomi, men forsøges transporteret til udlandet, herunder primært Danmark.

Færøsk Told (TAKS) oplyser, at de stopper personer med kontanter på vej ud af landet (Toldmyndigheden på Færøerne 2022). Særligt udførsel af euro anses af TAKS som mistænkelig, da euro ikke er gangbar valuta hverken i Danmark eller på Færøerne, og TAKS vurderer, at euro er en risikofaktor i forhold til transport af midler, der stammer fra narkotikakriminalitet.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kontanter fra kriminalitet, der forlader Færøerne, bliver forsøgt smuglet enten i bagage, på kroppen af rejsende eller gennem fragt på skibe og lignende og dermed ikke deklareres. De kriminelle aktører forsøger derefter at få midlerne integreret i det finansielle system i Danmark eller reinvesterer dem i yderligere narkotika eller lignende.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra narkotika- og hashhandel vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

BERIGELSESKRIMINALITET

I forhold til det samlede antal anmeldelser om kriminalitet til politiet på Færøerne udgør berigelseskriminalitet godt 30 pct. af alle anmeldelser om kriminalitet. Niveauet for berigelseskriminalitet har været stabilt i undersøgelsesperioden.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at behovet for hvidvask af midler, der stammer fra berigelseskriminalitet begået på Færøerne, er begrænset, og at det meste udbytte integreres direkte i den færøske økonomi.

Tabel 36

Anmeldelser af berigelseskriminalitet på Færøerne				
	2018	2019	2020	2021
Bedrageri og forfalskning	1	4	3	5
Økonomisk kriminalitet	-	-	-	-
Dokumentforfalskning	3	7	-	3
Indbrud	27	24	25	21
Anden tyveri	105	124	108	87
Anden økonomisk kriminalitet	27	24	18	25
Hæleri	7	20	21	20

Kilde: Hagstova Føroya 2022e.

Kærlighedssvindel var et tilbagevendende emne under Hvidvasksekretariatets besøg på Færøerne i 2022. Her omtalte flere underretningspligtige, at de så en stigning i antallet af kunder, der var ofre for enten kærlighedssvindel, investeringssvindel eller lignende forbrydelser. Politiet på Færøerne nævnte ligeledes kærlighedssvindel som en tendens inden for udbyttegivende kriminalitet på Færøerne (Færøsk Politi 2022). Hvidvasksekretariatet vurderer, at ulovligt udbytte fra denne form for kriminalitet primært bliver kanaliseret direkte til udlandet, hvorfra pengene hvidvaskes. Denne type af kriminalitet genererer derfor ikke en selvstændig hvidvaskrisiko på Færøerne, til trods for at ofrene er færøske borgere.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra berigelseskriminalitet på Færøerne vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

SKATTEUNDDRAGELSE OG SORT ARBEJDE

Hvidvasksekretariatet modtager underretninger om kontanthævninger, som muligvis kan forbindes til sort arbejde i fx byggesektoren. Her mistænker pengeinstitutterne blandt andet kunder for at hæve penge til at finansiere renoveringer af ejendomme. De mange entreprenører, der opererer på Færøerne, med mange underentreprenører spredt ud på forskellige projekter, og udviklingen i byggebranchen med mangel på arbejdskraft og stigende anvendelse af udenlandsk arbejdskraft, øger risikoen for, at der bliver begået sort arbejde i byggesektoren og efterfølgende hvidvask

Hvidvasksekretariatet modtager få underretninger omhandlende færøske virksomheders håndtering af kontanter. Under de interviews Hvidvasksekretariatet har foretaget med de underretningspligtige, har byggesektoren ikke været anset som et særligt risikofyldt område i forhold til hvidvask. Organiseret momsunddragelse samt falske faktureringer, der skal sikre kontanter til aflønning af sort arbejdskraft, er fremgangsmåder, som Hvidvasksekretariatet har identificeret i en dansk kontekst. Hvidvasksekretariatet vurderer, at lignende kriminalitet også foregår på Færøerne.

Fiskerisektoren er en sektor, som er særligt sårbar over for hvidvask, fordi det er en vare, der kan være svær at værdiansætte. I Norge bliver fiskerisektoren nævnt både som et risikoområde i forbindelse med handelsbaseret hvidvask (Politiet/PST 2020: 27) samt som en selvstændig risiko for udbyttegivende kriminalitet (Politiet/PST 2020: 16-17).

Hvidvasksekretariatet har enkelte underretninger, som omhandler fiskerivirksomheder på Færøerne, hvis ejere og ansatte indsætter store kontantbeløb i pengeinstitutterne. Her omhandler underretningerne en mistanke om salg af fangst uden om fiskerivirksomheden, altså mistanke om udeholdt omsætning og dermed skatte- og momssvindel.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at det ulovlige udbytte fra skattekriminalitet vil forblive på det nuværende niveau de kommende år. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **moderat.**

KRIMINALITET BEGÅET I UDLANDET, DER HVIDVASKES VIA FÆRØERNE

Som det fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler,* hvidvaskes ulovlige midler ofte gennem en række lande. Hvidvasksekretariatet modtager oplysninger, der indikerer, at nogle færøske selskaber modtager fakturaindbetalinger fra selskaber i højrisikoområder, som ikke tydeligt har nogen erhvervsmæssig tilknytning til de produkter, de køber på Færøerne. Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er muligt, at disse fakturabetalinger er et forsøg på at kanalisere midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet, gennem færøske selskaber.

Som det ligeledes fremgår af kapitel 3 *Nationale trusler,* vurderer Europol følgende kriminalitetsområder som de største kriminalitetstrusler (Europol 2021a: 98):

- Kriminelle netværk, som gør brug af korruption og hvidvask.
- Cyberangreb.
- Personfarlig kriminalitet.
- Ulovlig produktion og handel med narkotika.
- Bedrageri.
- Formueforbrydelser.
- Miljøkriminalitet.

Truslen på Færøerne for hvidvask af udbytte fra kriminalitet begået i udlandet vil forventeligt handle om sløring af ulovlige midler fra disse kriminalitetsområder. Hvidvask af midler, der stammer fra kriminalitet begået i udlandet, vil formentlig involvere bistand fra professionelle rådgivere eller professionelle hvidvaskere, idet det kræver særlig viden om, hvordan man kan udnytte sårbarheder på Færøerne uden at blive opdaget.

Hvidvasksekretariatet har flere underretninger om mistænkelige udenlandske transaktioner til færøske fiskerivirksomheder. Hvidvasksekretariatet vurderer, at midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet, kan kanaliseres gennem virksomheder i fiskerisektoren via fakturering fra udenlandske aktører uden forbindelse til fiskerisektoren.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at ulovligt udbytte fra kriminalitet begået i udlandet, der kan hvidvaskes gennem Færøerne, vil stige de kommende år på grund af Færøernes internationale engagement. Hvidvasksekretariatet vurderer, at truslen i forhold til hvidvask er **betydelig.**

SÅRBARHEDER 8.5

ANVENDELSEN AF KORRESPONDENTBANKER KAN SLØRE MISTÆNKELIGE TRANSAKTIONER

De færøske pengeinstitutter anvender større danske eller internationale banker som korrespondentbanker i forbindelse med transaktioner til udlandet. En korrespondentbank er nødvendig for, at færøske pengeinstitutter kan operere i lande uden for Færøerne. Her kan de få adgang til internationale pengeinstitutters infrastruktur til fx at foretage udenlandske transaktioner.

Anvendelsen af korrespondentbanker kan på den ene side betyde en øget transaktionsmonitering og hvidvaskkontrol af transaktioner foretaget gennem et færøsk pengeinstitut.

En underretningspligtig anførte eksempelvis under interview, at korrespondentbanker havde identificeret risikotransaktioner, som institutet ikke selv ikke havde identificeret, hvorefter transaktionerne blev afvist. På den anden side betyder anvendelsen af korrespondentbanker, at det er vanskeligere at samle informationer om mistænkelige aktører, når transaktioner er spredt ud på forskellige bankforbindelser.

Hvidvasksekretariatet har underretninger fra korrespondentbanker, der oplyser om mistænkelige forhold, uden at der tilsvarende bliver underrettet fra de færøske pengeinstitutter om samme transaktion. Denne fragmentering af transaktionsmoniteringen kan være med til at svække hvidvaskkontrollen på Færøerne, fordi de færøske pengeinstitutter ikke har en samlet risikoforståelse for internationale kunder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at anvendelsen af korrespondentbanker og den fragmentering af transaktionsmoniteringen, det medfører, udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

KONTROLTRYK HOS SKRÁSETING FØROYA SAMT MANGELFULDT SELSKABSREGISTER

Det færøske selskabsregister har i en længere periode været mangelfuldt i forhold til identificering af reelt ejerskab. På baggrund af flere interviews med underretningspligtige og myndigheder på Færøerne, er Hvidvasksekretariatet blevet opmærksomt på, at registret ikke har registreret reelt ejerskab bag virksomheder, men alene har oplysninger om direktør samt adresse. Det har således ikke været muligt på Skráseting Føroyas hjemmeside at identificere reelle ejere. Det betyder, at de underretningspligtige på Færøerne har svært ved at bekræfte ejerskab i de virksomheder, de har som kunder. Den udfordring vokser i takt med, at flere udenlandske selskaber køber sig ind i eller opretter virksomheder på Færøerne.

Skráseting Føroya oplyser, at det siden 1. februar 2022 har været lovpligtigt at indberette oplysninger om legale og reelle ejere. Der har været tale om en overgangsperiode, hvor oplysningerne om ejerskab skal være registreret inden 1. september 2022. Derudover er der fra august 2022 oprettet adgang til et ejerregister, hvor både legale og reelle ejere fremgår. Det er indtil videre kun muligt at tilgå oplysninger med et færøsk personligt digitalt ID – Samleikin.

Hvidvasksekretariatet bemærker, at Skráseting Føroya generelt har begrænsede ressourcer til at udføre kontroller af underretningspligtige virksomheder på Færøerne. Dette skyldes til dels en stor portefølje af virksomheder, som er underlagt tilsyn, samt et begrænset antal ansatte med tilsynsansvar.

Skráseting Føroya oplyser, at der i 2022 er en til to ansatte med tilsynsansvar, og at der er planer om at udføre et til to tilsynsbesøg om året. Kontrollen med underretningspligtige virksomheder er derfor en sårbarhed i en færøsk kontekst.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at kontroltrykket hos Skráseting Føroya samt det mangelfulde selskabsregister udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

INDREGISTRERING AF SKIBE UNDER FÆRØSK FLAG

En særlig sårbarhed på Færøerne er det Færøske Nationale og Internationale Skibsregister (FAS). Færøerne har gennem skibsregistret en ordning, der gør, at det er skattemæssigt fordelagtigt for selskaber at indregistrere deres skibe under færøsk flag.

Der er en række begrænsninger på, hvilket skibe og hvilken tilknytning til Færøerne et selskab skal have for at kunne registreres i FAS. Skibe på mindst 100 BT kan registreres i FAS, dog undtaget fiskefartøjer og fritidsfartøjer. Skibe i FAS må ikke transportere passagerer eller gods mellem færøske havne. FAS-loven er lavet med forbillede i Lov om Dansk Internationalt Skibsregister (DIS-loven). Dertil skal de registrerede selskaber enten være placeret på Færøerne eller have en færing i ledelsen. Derudover kræves der en færøsk bankkonto.

Det er muligt for udenlandske selskaber at lade skibe registrere i FAS gennem nyoprettede færøske virksomheder, som alene kan være oprettet med det formål at etablere en tilknytning til Færøerne. Skibene, som registreres på denne ordning, behøver ikke have anløbet færøsk havn og kan optages i FAS-registret, uanset hvor i verden de sejler. Det betyder, at udenlandske selskaber kan operere og kanalisere midler gennem færøske selskaber, hvor midlernes oprindelse kan være vanskelig at kortlægge for myndighederne.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at indregistrering af skibe under færøsk flag udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET LISTE OVER POLITISK EKSPONEREDE PERSONER

Et gennemgående tema i de interviews, Hvidvasksekretariatet har foretaget med de færøske underretningspligtige, er en mangelfuld liste over politisk eksponerede personer (PEP) på Færøerne. Flere af de interviewede underretningspligtige tilkendegav, at det er vanskeligt at risikovurdere og monitere transaktioner for færøske politisk eksponerede personer, familiemedlemmer og nære samarbejdspartneres samt deres økonomiske forhold uden en komplet liste over alle politisk eksponerede personer.

I stedet syntes det at være en generel opfattelse blandt de underretningspligtige, at det var offentligt kendt, hvem der kunne betegnes som PEP, og der er således uofficielle lister blandt forskellige underretningspligtige.

Finanstilsynet har på deres hjemmeside offentliggjort en PEP-liste, som har været tilgængelig siden 6. april 2022. Det er dog Hvidvasksekretariatets vurdering, at denne liste er mangelfuld i forhold til at omfavne hele Færøerne. Hvidvasksekretariatet bemærker, at ikke alle underretningspligtige var oplyste om, at listen over politisk eksponerede personer på Færøerne var tilgængelig via Finanstilsynet i Danmark.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at den begrænsede liste over politisk eksponerede personer udgør en **moderat** sårbarhed i forhold til hvidvask.

BEGRÆNSET DELING AF OPLYSNINGER MELLEM DANMARK OG FÆRØERNE

Screening af hvidvaskunderretninger og nyttiggørelse af underretninger om færøske forhold er mindre effektiv end for underretninger om danske eller grønlandske forhold. Det skyldes især, at Hvidvasksekretariatet ikke har mulighed for at berige underretningerne med oplysninger om de mistænkelige aktører, da Hvidvasksekretariatet ikke har adgang til færøske registre. Fx har Hvidvasksekretariatet ikke adgang til oplysninger om, hvorvidt personer er kendt af politiet for kriminalitet begået på Færøerne eller aktuelt indgår i efterforskninger.

Den manglende adgang til oplysninger betyder, at det er vanskeligere for Hvidvasksekretariatet at udfinde relevante underretninger til Færøsk Politi.

Hvidvasksekretariatet har endvidere identificeret mulige udfordringer i relation til deling af oplysninger mellem Hvidvasksekretariatet og øvrige myndigheder på Færøerne. Udfordringerne drøftes på nuværende tidspunkt mellem myndighederne med henblik på at sikre, at oplysninger kan deles mellem Hvidvasksekretariatet og øvrige myndigheder på Færøerne.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at begrænset deling af oplysninger mellem Danmark og Færøerne udgør en **betydelig** sårbarhed i forhold til hvidvask.

FORSINKET IMPLEMENTERING AF HVIDVASKLOVEN

Når en ny hvidvasklov implementeres i Danmark, implementeres den ikke straks på Færøerne. Flere underretningspligtige anførte under interviews, at hvidvasklovgivning i deres optik ikke er et prioriteret lovgivningsområde hverken i Danmark eller på Færøerne, hvorfor en hurtig strømlining med dansk lovgivning ikke bliver prioriteret. Det betyder blandt andet, at Virtual Asset Service Providere (VASPer) samt kunsthandlere ikke er omfattet af den færøske hvidvasklov, hvorfor disse ikke er underretningspligtige til Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet vurderer på baggrund af interviews med underretningspligtige, at kryptoaktiver ikke er udbredt på Færøerne. Flere underretningspligtige har dog angivet en stigende interesse blandt den yngre del af befolkningen i forhold til investering i kryptoaktiver.

I forhold til kunsthandlere har flere underretningspligtige uafhængigt af hinanden gjort opmærksom på, at Færøerne har mange udøvende kunstnere, og at der på Færøerne er stor interesse for køb og salg af kunst. Det faktum, at kunsthandlere ikke er underlagt den færøske hvidvasklov, kan derfor være en sårbarhed i forhold til dette specifikke område.

Den manglende implementering af lovgivning på Færøerne betyder, at eventuelle sårbarheder, som er imødekommet i den danske lovgivning, stadig kan misbruges på Færøerne. Hvidvasksekretariatet vurderer, at risiciene vokser i takt med at flere lande implementerer mere lovgivning på hvidvaskområdet fx i forhold til, at VASPer og kunsthandlere underlægges hvidvasklovgivning. Særligt vedrørende kryptoaktiver advarer FATF om, at lande, der ikke implementerer standarderne, risikerer at tiltrække kriminelle aktører.

De færøske myndigheder oplyser, at en opdatering af den Færøske hvidvasklov, hvor blandt andet kunsthandlere bliver omfattet, er planlagt. Ændringerne forventes implementeret primo 2023.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at forsinket implementering af hvidvaskloven udgør en **høj** sårbarhed i forhold til hvidvask.

8.6 RISIKOVURDERING AF UDVALGTE HVIDVASK-METODER PÅ FÆRØERNE

På baggrund af de identificerede trusler og sårbarheder ser vi nærmere på de hvidvaskmetoder, Hvidvasksekretariatet vurderer, udgør en risici for hvidvask på Færøerne.

SIMPEL HVIDVASK GENNEM KONTANTINDSÆTTELSER, KONTANTHÆVNINGER OG PENGEOVERFØRSLER

En del af de underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtager omkring færøske personer, omhandler mistænkelige kontantindsættelser kombineret med overførsler til udlandet, herunder særligt til Danmark. Samtlige underretningspligtige pengeinstitutter, som Hvidvasksekretariatet har interviewet, omtaler kontantindsættelser og kontanthævninger som en risiko.

En person kan eksempelvis modtage kontanter i forbindelse med salg af narkotika, som herefter indsættes via pengeautomater eller gennem pengeinstitutternes kasser og overføres til et dansk pengeinstitut. En identificeret modus er, at kunder hæver kontanter i danske kroner eller euro og ikke i færøske kroner. Kontanthævninger i euro fortsatte under coronapandemien i 2020 på trods af de begrænsede udrejsemuligheder.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er *meget sandsynligt*, at kriminelle aktører på Færøerne anvender kontantindsættelser, kontanthævninger og pengeoverførsler til at hvidvaske ulovlige midler i det finansielle system. Det vil også være gældende de kommende år.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at kriminelle aktører hvidvasker kontanter gennem kontantindsættelser, kontanthævninger og pengeoverførsler er **moderat.**

HANDELSBASERET HVIDVASK VIA LEGALE VIRKSOMHEDS-STRUKTURER

De primære brancher på Færøerne er brancher, der udgør en risiko for handelsbaseret hvidvask, fordi varerne og ydelserne kan være vanskelige at værdiansætte. FATF peger på en række produkter, som ofte bliver brugt i forbindelse med handelsbaseret hvidvask, herunder fødevarer (FATF 2020a: 21 ff.). FATF vurderer, at handelsbaseret hvidvask udgør en stor risiko (FATF 2020a: 37), og Hvidvasksekretariatet deler den vurdering.

Gennem brug af falske fakturaer eller over- og underfakturering af fx byggematerialer eller fisk, kan der flyttes penge mellem selskaber på Færøerne og i udlandet, herunder midler, der stammer fra kriminalitet i udlandet. Det kan fx dreje sig om skatte- og momskriminalitet, midler fra korruption og bedrageri. Særligt virksomheder inden for international handel, som modtager fakturaindbetalinger fra virksomheder i udlandet, udgør en risiko for denne form for hvidvask. Hvis fakturaindbetalingerne kommer fra selskaber i højrisikoområder øger det risikoen yderligere.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at kriminelle aktører anvender virksomhedsstrukturer, særligt i byggesektoren og fiskeindustrien, til at hvidvaske ulovligt udbytte. Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at kriminelle aktører misbruger legale virksomhedsstrukturer på Færøerne til handelsbaseret hvidvask er **betydelig.**

HVIDVASK VIA SELSKABER, SOM EJER SKIBE REGISTRERET I FAS

Hvidvasksekretariatet har oplysninger, der indikerer, at kriminelle aktører hvidvasker penge gennem selskaber med skibe registreret i FAS-registret. Det er muligt for kriminelle aktører at føre store beløb gennem disse selskaber og videre til lande med svagere hvidvaskforanstaltninger.

I åbne kilder er det blevet belyst, at en islandsk fiskerivirksomhed har misbrugt FAS-ordningen til at snyde med skatteforhold.

Den islandske fiskerivirksomhed har gennem datterselskaber på Færøerne aflønnet fiskere i Namibia gennem FAS-ordningen. Dette er sket ved at lade fiskerne registrere som ansatte på færøske fragtskibe, til trods for at de reelt arbejdede på fiskefartøjer ud for Namibias kyster (Rigsombudsmanden for Færøerne 2021a).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at det er sandsynligt, at udenlandske selskaber kanaliserer midler, der stammer fra kriminalitet, gennem selskaber med skibe registreret i FAS, og at muligheden for at registrere skibe i FAS kan tiltrække selskaber, som ønsker at begå hvidvask.

Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for, at færøske og udenlandske kriminelle aktører misbruger legale virksomhedsstrukturer og hvidvasker gennem selskaber med skibe registret i FAS-registret, er **høj.**

Boks 61

Udenlandske selskaber anvender FAS til at kanalisere penge gennem færøske konti

Et færøsk selskab har løbende modtaget store overførsler fra forskellige virksomheder i Afrika. Dele af disse penge er mistænkt for at stamme fra kriminalitet begået i udlandet. Midlerne bliver overført til det færøske selskabs bankkonti, hvorefter der overføres midler til en lang række forskellige udenlandske selskaber i eksempelvis Belgien, De Forenede Arabiske Emirater og Luxembourg.

Kilde: KVF 2021.

9. KILDER OG LINKS

KILDELISTE 9.1

A

Acamstoday (2022)
The Continuing Rise of Financial Penalties. Udgivet 26. januar 2022. www.acamstoday.org/the-continuing-rise-of-financial-penalties/ (hentet den 1. marts 2022).

Advokatsamfundet (2022)
Advokatrådets reviderede Hvidvaskvejledning. Udgivet september 2022. www.advokatsamfundet.dk/media/4yilf1xw/advokatr%C3%A5dets-reviderede-hvidvaskvejledning-2022.pdf (hentet den 9. oktober 2022).

AML Intelligence (2022)
FATF President calls for further information sharing between public and private sector warning criminals 'exploit information gaps'; says EU's high-risk country risk is 'harming FATF's authority'. Udgivet 22. marts 2022. www.amlintelligence.com/2022/03/fatf-president-calls-for-further-information-sharing-at-eu-hearing/ (hentet den 22. marts 2022).

Andersen, T. M. (2021a)
Grønland, en selvbærende økonomi – krav og muligheder i Samfundsøkonomien (red.) (4/2021), Grønland og fremtiden: Djøf Forlag.

Andersen, P. (2021b)
Vores fisk – vores velfærd – om Grønlands vigtigste naturressource i Samfundsøkonomien (red.) (4/2021), Grønland og fremtiden: Djøf Forlag.

Anklagemyndigheden (2022a)
Otte års fængsel for forsøg på hvidvask af 29 milliarder kroner. Udgivet 23. juni 2022. anklagemyndigheden.dk/da/otte-aars-faengsel-forsoeg-paa-hvidvask-af-29-milliarder-kroner (hentet den 24. juni 2022).

Anklagemyndigheden (2022b)
Fem tiltalt i sag om bestikkelse og mandatsvig i Forsvarets Ejendomsstyrelse. Udgivet 27. september 2022. anklagemyndigheden.dk/da/fem-tiltalt-i-sag-om-bestikkelse-og-mandatsvig-i-forsvarets-ejendomsstyrelse (hentet den 27. september 2022).

Anklagemyndigheden (2022c)
Ny tiltale i udbyttesag. Udgivet 9. marts 2022. anklagemyndigheden.dk/da/ny-tiltale-i-udbyttesag (hentet den 29. september 2022).

Anklagemyndigheden (2022d)
Mand dømt for opbevaring af kopivarer med henblik på videresalg. Udgivet 23. maj 2022. politi.dk/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/nyhedsliste/mand-doemt-for-opbevaring-af-kopivarer-med-henblik-paa-videresalg/2022/05/23 (hentet den 30. september 2022).

Anklagemyndigheden (2021a)
Mere end 24 års fængsel i sag om organiseret hvidvask af mere end 200 mio. kroner. Udgivet 28. juni 2021. anklagemyndigheden.dk/da/mere-end-24-aars-faengsel-i-sag-om-organiseret-hvidvask-af-mere-end-200-mio-kroner (hentet den 5. juli 2022).

Anklagemyndigheden (2021b)
Bagmand, hovedmand og direktør i fakturafabrik dømt for hvidvask. Udgivet 24. juni 2021. anklagemyndigheden.dk/da/bagmand-hovedmand-og-direktoer-i-fakturafabrik-doemt-hvidvask (hentet den 29. september 2022).

Anklagemyndigheden (2021c)
Britisk statsboger tiltalt for svindel med mere end ni milliarder kroner. Udgivet 7. januar 2021. anklagemyndigheden.dk/da/udbyttesagen-britiske-statsborgere-tiltalt-svindel-mere-end-ni-milliarder-kroner (hentet den 29. september 2022).

Anklagemyndigheden (2021d)
Seks personer tiltalt for at svindle statskassen for mere end en milliard kroner. Udgivet 13. april 2021. anklagemyndigheden.dk/da/udbyttesagen-seks-personer-tiltalt-svindle-statskassen-mere-end-en-milliard-kroner (hentet den 29. september 2022).

Anklagemyndigheden (2020)
Forhenværende børsmægler dømt for markedsmanipulation. Udgivet 13. november 2020. anklagemyndigheden.dk/da/forhenvaerende-boersmaegler-doemt-markedsmanipulation (hentet den 2. marts 2022).

B

Basel Institute on Governance (2022)
Basel AML Index 2022: 11th Public Edition – Ranking money laundering and terrorist financing risks around the world. index.baselgovernance.org/api/uploads/221004_Basel_AML_Index_2022_72cc668efb.pdf (hentet den 4. oktober 2022).

Basel Institute on Governance (2021)
Basel AML Index 2021: 10th Public Edition – Ranking money laundering and terrorist financing risks around the world. Udgivet september 2021. baselgovernance.org/publications/basel-aml-index-2021 (hentet den 1. oktober 2021).

BBC (2020)
Chinese nationals charged with iTunes money laundering. Udgivet 3. marts 2020. www.bbc.com/news/technology-51719584 (hentet den 25. januar 2022).

BBC (2019)
Revolut whistleblower had concerns over CEO conduct and compliance. Udgivet 2. april 2019. www.bbc.co.uk/news/technology-47751945 (hentet den 13. juni 2022).

Berlingske (2022)
Mand og kvinde tiltalt for hvidvask af 29 milliarder kroner. Udgivet 11. juli 2022. www.berlingske.dk/business/mand-og-kvinde-tiltalt-for-hvidvask-af-29-milliarder (hentet den 28. september 2022).

Blue Justice (u.d)
International Declaration on Transnational Organized Crime in the Global Fishing Industry Copenhagen Declaration. bluejustice.org/copenhagen-declaration/ (hentet den 1. marts 2022).

Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (2021)
N26 Bank GmbH: BaFin setzt Geldbußen fest. Udgivet 29. september 2021. www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Massnahmen/60b_KWG_84_WpIG_und_57_GwG/meldung_210928_57_GwG_N26_GBu.html (hentet den 15. februar 2022).

C

Center Mod Menneskehandel (2021)
Menneskehandel i Danmark 2021. Årsrapport. Udgivet maj 2022. www.cmm.dk/test/portlets/evalueringer-og-statusrapporter/menneskehandel-i-danmark-2021-arsrapport.pdf (hentet den 5. juli 2022).

Center Mod Menneskehandel (2019)
Menneskehandel i Danmark 2019. Årsrapport. Udgivet oktober 2020. www.cmm.dk/test/portlets/evalueringer-og-statusrapporter/menneskehandel-i-danmark-2019-arsrapport.pdf (hentet den 5. juli 2022).

Chainalysis (2022)
The 2022 Crypto Crime Report. Original data and research into cryptocurrency-based crime. go.chainalysis.com/2022-Crypto-Crime-Report.html. (hentet den 21. marts 2022).

Cushman & Wakefield | RED (2022)
Red opjusterer volumen for 2021 til 120 mia. kr. Udgivet 8. februar 2022. red.dk/2022/02/08/storparcel-i-jernbanebyen-solgt/ (hentet den 4. marts 2022).

D

Danmarks Nationalbank (2022a)
Analyse – monetære og finansielle tendenser. Stigende inflation og russisk invasion har øget volatiliteten. Udgivet 16. marts 2022. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Monetaere-og-finansielle-tendenser-Stigende-inflation-og-russisk-invasion-har-oeget-volatiliteten-.aspx (hentet den 18. marts 2022).

Danmarks Nationalbank (2022b)
Årsrapport 2021. Udgivet 16. marts 2022. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Aarsrapport-2021.aspx (hentet den 18. marts 2022).

Danmarks Nationalbank (2022c)
Udsigterne for dansk økonomi – marts 2022. Udgivet 16. marts 2022. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Udsigter-for-dansk-oekonomi---Krig-i-Ukraine-daemper-vaeksten-og-oeger-priserne.aspx (hentet den 18. marts 2022).

Danmarks Nationalbank (2022d)
Kontanters anvendelse i samfundet. Udgivet 3. marts 2022. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2022/03/ANALYSE_nr%203_Kontanters%20anvendelse%20i%20samfundet.pdf (hentet den 5. marts 2022).

Danmarks Nationalbank (2022e)
Danmark er blandt de mest digitaliserede lande på betalingsområdet. Udgivet 22. februar 2022. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/02/Danmark-er-blandt-de-mest-digitaliserede-lande-paa-betalingsomraadet.aspx (hentet den 14. marts 2022).

Danmarks Nationalbank (2021a)
Sedler og mønter i tal. Udgivet 17. marts 2021. www.nationalbanken.dk/da/sedlerogmoenter/fakta/Sider/default.aspx (hentet den 6. februar 2022).

Danmarks Nationalbank (2021b)
Udsigter for dansk økonomi – marts 2021. Udgivet 17. marts 2021. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2021/03/ANALYSE_Nr.%207_Udsigter%20for%20dansk%20%C3%B8konomi%20-%20marts%202021.pdf (hentet den 14. oktober 2021).

Danmarks Nationalbank (2021c)
Økonomi – Højkonjunkturen har fået fart igen. Udgivet 18. november 2021. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2021/11/Faeroesk-oekonomi---Hoejkonjunkturen-har-faaet-fart-igen.aspx (hentet den 4. juli 2022).

Danmarks Nationalbank (2020a)
Der bliver længere mellem kontantbetalinger. Udgivet 26. februar 2020. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2020/02/ANALYSE__Nr%203_Der%20bliver%20l%C3%A6ngere%20mellem%20kontantbetalinger.pdf (hentet den 6. februar 2022).

Danmarks Nationalbank (2020b)
Højkonjunkturen på Færøerne taber fart. Analyse nr. 29. Udgivet 16. december 2020. www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2020/12/ANALYSE_Nr.29_H%C3%B8jkonjunkturen%20p%C3%A5%20F%C3%A6r%C3%B8erne%20taber%20fart.pdf (hentet den 19. februar 2022).

Danmarks Statistik (2022a)
Nyt fra Danmarks Statistik, Erhvervsdemografi 2020. Udgivet 18. maj 2022. www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=39619 (hentet den 20. maj 2022).

Danmarks Statistik (2022b)
KONK11E: Konkurser (eksperimentel statistik) efter nøgletal. www.statistikbanken.dk/konk11e (hentet den 5. juni 2022).

Danmarks Statistik (2022c)
Årligt nationalregnskab, hele økonomien. www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/nationalregnskab/samlet-nationalregnskab (hentet den 27. maj 2021).

Danmarks Statistik (2022d)
It-anvendelse i befolkningen 2021. Udgivet marts 2022. www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=39431&sid=itbef2021 (hentet den 4. juli 2022).

Danmarks Statistik (2021a)
Egen fremstilling baseret på Danmarks Statistik. www.statistikbanken.dk/10022 Tallene er trukket 7. september 2021. Tabel FRDK122 er brugt.

Danmarks Statistik (2021b)
Nyt fra Danmarks statistik – Affaldsregnskab 2019. Udgivet 10. marts 2021. www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?-cid=34686 (hentet den 10. december 2021).

Danmarks Statistik (2020)
Nyt fra Danmarks statistik – It-anvendelse i befolkningen og virksomheder. Udgivet den 22. oktober 2020. www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=41944 (hentet den 3. december 2022).

Demant, J., & Munksgaard, R. (2017)
Kryptomarkeder i en dansk og skandinavisk kontekst. Københavns Universitet www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2017/kryptomarkeder_i_en_dansk_og_skandinavisk_kontekst.pdf (hentet den 13. december 2022).

Det Kriminalpræventive Råd (2022)
Muldyr og hvidvask af penge. Opdateret 20. juli 2022. dkr.dk/it/muldyr (hentet den 20. juli 2022).

DR (2017)
Hackerangreb koster Mærsk milliarder. www.dr.dk/nyheder/penge/hackerangreb-koster-maersk-milliardbeloeb (hentet den 10. november 2021).

DR (2018)
Politiet tiltaler 16 personer i svindelsag til en halv milliard. Udgivet 21. november 2018. www.dr.dk/nyheder/penge/politiet-tiltaler-16-personer-i-svindelsag-til-en-halv-milliard (hentet den 12. november 2021).

DR (2021)
Afsløring: Stenrig bilforhandler fra Paraguay begik millionsvindel, mens han var kunde i Jyske Bank. Udgivet 4. oktober 2021. www.dr.dk/nyheder/penge/afsloering-stenrig-bilforhandler-fra-paraguay-begik-millionsvindel-mens-han-var-kunde (hentet den 3. marts 2022).

DR (2022a)
Svindelfabrikken. www.dr.dk/nyheder/webfeature/fakturafabrikken (hentet den 27. juni 2022).

DR (2022b)
Fødevaregrossist dømt for at snyde statskassen for 31 millioner kroner. www.dr.dk/nyheder/seneste/foedevare-grossist-doemt-snyde-statskassen-31-millioner (hentet den 5. oktober 2022).

Dynamic Securities Analytics (2022)
Crypto Suspicious Activity Reports vs. Other Products & Industries. Udgivet 20. Maj 2022. securitiesanalytics.com/crypto-suspicious-activity-reports-vs-other-products-industries/ (hentet den 1. juni 2022).

E

Egmont Group (2022)
Asset recovery and the role of the FIUs. Public summary. Udgivet maj 2022. egmontgroup.org/wp-content/uploads/2022/05/Sanitized-Asset-Recovery-Report.pdf (hentet den 3. juni 2022).

Egmont Group (2020)
Combatting online child sexual abuse and exploitation through financial intelligence. Udgivet juli 2020. egmontgroup.org/wp-content/uploads/2021/09/2020_Public_Bulletin_Combatting_Online_Child_Sexual_Abuse_and_Exploitation_Through_Financial_Intelligence.pdf (hentet den 15. september 2022).

Erhvervsministeriet (2021)
Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Nye Borgerlige og Alternativet om det fremadrettede behov for revision. Udgivet 23. juni 2021. em.dk/media/14220/revisionspligt-aftaletekst.pdf (hentet den 28. februar 2022).

Erhvervsministeriet (2017)
Bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om indenlandske politisk eksponerede personer. Udgivet 20. december 2017. www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/1704 (hentet den 5. juli 2022).

Erhvervsstyrelsen (2019)
Sådan undgår du at medvirke til hvidvask. Quick-guide om hvidvaskloven for kunstbranchen. Udgivet oktober 2019. erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2019-12/Erhvervsstyrelsen_Quick-guide-om-hvidvaskloven_Kunstbranchen_02122019_Web-tilgængelig.pdf (hentet den 11. juli 2022).

Erhvervsstyrelsen (2021)
Digital Sikkerhed i Danske SMV'er. Udgivet 21. september 2021. erhvervsstyrelsen.dk/digital-sikkerhed-i-danske-smver-2021 (hentet den 4. november 2021).

EUIPO (2021)
Online Copyright Infringement in the European Union. Music, films and TV (2017-2020), Trends and Drivers. euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/online-copyright-infringement-in-eu/2021_online_copyright_infringement_in_eu_en.pdf (hentet den 15. december 2021).

EUIPO (2020a)
2020 Status Report on IPR Infringement. Udgivet juni 2020. euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2020_Status_Report_on_IPR_infringement/2020_Status_Report_on_IPR_infringement_en.pdf (hentet den 10. december 2021).

EUIPO (2020b)
IP Crime and its link to other serious crimes. Focus on Poly-Criminality. Udgivet juni 2020. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol-euipo_polycriminality_report_2.pdf (hentet den 14. december 2021).

Europa-Kommissionen (2022)
Commission staff working document a accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities. Udgivet den 27. oktober 2022. eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0344 (hentet den 27. oktober 2022).

Europa-Kommissionen (2021)
Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig beskyttelse af miljøet og om erstatning af direktiv 2008/99/EF. Udgivet den 1. december 2021. eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0851 (hentet den 3. juni 2022).

Europa-Kommissionen (2019a)
Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities. Udgivet 24. juli 2019. Oversat til dansk af Finanstilsynet. ec.europa.eu/info/files/supranational-risk-assessment-money-laundering-and-terrorist-financing-risks-affecting-union_en (hentet den 5. april 2021).

Europa-Kommissionen (2019b)
Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities. Udgivet 24. juli 2019. ec.europa.eu/info/sites/default/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf (hentet den 5. april 2021).

Europa-Kommissionen (2019c)
Priorities 2019-2024. Digital Identity for all Europeans. ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity_da#digital-identitet-for-alle-europere (hentet den 14. marts 2022).

Europa-Kommissionen (2019d)
Priorities 2019-2024. A European Green Deal. ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_da (hentet den 14. marts 2022).

Europa-Kommissionen (2017)
Bekæmpelse af korruption. Udgivet 22. november 2017. ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_fight-against-corruption_da.pdf (hentet den 30. august 2021).

Europarådet (2020)
Council of Europe, Committee of Experts on the Evaluation of Anti-money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL) Annual Report for 2020. Udgivet november 2020. rm.coe.int/annual-report-2020-eng-final/1680a429f5 (hentet den 10. maj 2022).

Europol (2022a)
European Migrant Smuggling Centre 6th Annual report. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 23. februar 2022. www.europol.europa.eu/publications-events/publications/european-migrant-smuggling-centre-6th-annual-report-–-2022 (hentet den 25. juli 2022).

Europol (2022b)
Three German fugitives arrested in Spain for providing shadow banking system to criminals. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 5. maj 2022. www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/three-german-fugitives-arrested-in-spain-for-providing-shadow-banking-system-to-criminals (hentet den 5. maj 2022).

Europol (2022c)
Environmental crime in the age of climate change. Threat assessment 2022. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 19. juli 2022. www.europol.europa.eu/publications-events/publications/environmental-crime-in-age-of-climate-change-2022-threat-assessment (hentet den 27. juni 2022).

Europol (2021a)
Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA). Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 12. april 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf (hentet den 14. december 2021).

Europol (2021b)
Cryptocurrencies – Tracing the evolution of criminal finances, Europol spotlight report series. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet december 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol Spotlight - Cryptocurrencies - Tracing the evolution of criminal finances.pdf (hentet den 6. juli 2022).

Europol (2021c)
Shadow money – the international networks of illicit finance, Europol Spotlight Report series. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet december 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Shadow money – the international networks of illicit finance_PUBLIC_0.pdf (hentet den 1. marts 2022).

Europol (2021d)
New operation to protect Next Generation EU recovery funds. Udgivet 15. oktober 2021. www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/new-operation-to-protect-next-generation-eu-recovery-funds (hentet den 15. oktober 2021).

Europol (2021e)
European Migrant Smuggling Centre 5th Annual Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 17. maj 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/emsc_5th_annual_report.pdf (hentet den 17. maj 2021).

Europol (2021f)
The use of violence by organised crime groups. Europol Spotlight Report series. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 29. januar 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol_spotlight_-the_use_of_violence_by_organised_crime_groups.pdf (hentet den 12. maj 2022).

Europol (2021g)
Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2021. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet den 11. november 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf (hentet den 11. november 2021).

Europol (2021h)
The involvement of organised crime groups in sports corruption. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 5. august 2020. www.europol.europa.eu/publications-events/publications/involvement-of-organised-crime-groups-in-sports-corruption (hentet den 3. maj 2021).

Europol (2020)
Beyond the pandemic – How COVID-19 will shape the serious and organised crime landscape on the EU 2020. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 30. april 2020. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/report_beyond_the_pandemic.pdf (hentet den 3 maj 2021).

Europol (2019)
European Migrant Smuggling Centre 3rd Annual report 2018. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 25. marts 2019. www.europol.europa.eu/publications-events/publications/emsc-3rd-annual-activity-report-–-2018 (hentet den 5. juni 2021).

Europol (2017)
Serious and Organised Crime Threat Assessment 2017. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Udgivet 28. februar 2017. www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017 (hentet den 1. februar 2021).

EU Rådet (2021)
Bekæmpelse af organiseret kriminalitet: Rådet fastsætter 10 prioriteter for de næste 4 år. Pressemeddelelse. Udgivet 26. maj 2021. www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2021/05/26/fight-against-organised-crime-council-sets-out-10-priorities-for-the-next-4-years (hentet den 28. juni 2022).

F

FATF (2022a)
Targeted update on implementation of the FATF standards on virtual assets and virtual asset service providers. FATF, Paris, France. Udgivet juni 2022. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Targeted-Update-Implementation-FATF Standards-Virtual Assets-VASPs.pdf (hentet den 1. juli 2022).

FATF (2022b)
Public Consultation Guidance Real Estate Sector. FATF, Paris, France. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Public Consultation Guidance Real Estate Sector.pdf (hentet den 12. juli 2022).

FATF (2022c)
Report on the state of effectiveness and compliance with the FATF standards. FATF, Paris, France. Udgivet april 2022. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Report-on-the-State-of-Effectiveness-Compliance-with-FATF-Standards.pdf (hentet den 2. maj 2022).

FATF (2022d)
Declaration of the Ministers of the Financial Action Task Force. FATF, Paris, France. Udgivet 21. april 2022. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/FATF-Ministerial-Declaration-April-2022.pdf (hentet den 21. april 2022).

FATF (2022e)
Money Laundering and Terrorist Financing Risks Arising from Migrant Smuggling. FATF, Paris, France. Udgivet marts 2022. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/ML-TF-Risks-Arising-from-Migrant-Smuggling.pdf (hentet den 10. august 2022).

FATF (2022f)
Money Laundering from Fentanyl and Synthetic Opioids. FATF, Paris, France. Udgivet november 2022. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Money-Laundering-Fentanyl-Synthetic-Opioids.pdf (hentet den 30. november 2022).

FATF (2021a)
Updated Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. FATF, Paris, France. Udgivet 28. oktober 2021. www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/guidance-rba-virtual-assets-2021.html (hentet den 7. april 2022).

FATF (2021b)
Money laundering from environmental crime. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2021. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Money-Laundering-from-Environmental-Crime.pdf (hentet den 15. august 2021).

FATF (2021c)
Trade Based Money Laundering Risk Indicators. www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/trade-based-money-laundering-indicators.html (hentet den 5. maj 2021).

FATF (2021d)
Annual report 2020-2021. FATF, Paris, France. Udgivet 24. november 2021. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/brochuresannualreports/Annual-Report-2020-2021.pdf (hentet den 1. marts 2022).

FATF (2021e)
Unintended consequences. FATF, Paris, France. Udgivet 27. oktober 2021. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Unintended-Consequences.pdf (hentet den 1. november 2021).

FATF (2021f)
Second 12-month Review of the Revised FATF Standards on Virtual Assets and VASPs. FATF, Paris, France. Udgivet 5. juli 2021. www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/second-12-month-review-virtual-assets-vasps.html (hentet den 21. marts 2022).

FATF (2021g)
Opportunities and challenges of new technologies for AML/CFT. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2021. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Opportunities-Challenges-of-New-Technologies-for-AML-CFT.pdf (hentet den 3. august 2021).

FATF (2021h)
Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures, Denmark, February 2021, 3rd Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating. FATF, Paris, France. Udgivet februar 2021. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/fur/Follow-Up-Report-Denmark-2021.pdf (hentet den 6. juli 2022).

FATF & Egmont Group (2020a)
Trade-Based Money Laundering: Trends and Developments. FATF, Paris, France. Udgivet december 2020. www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/Trade-Based-Money-Laundering-Trends-and-Developments.pdf (hentet den 5. maj 2021).

FATF (2020b)
Trade-Based Money Laundering Private Sector. FATF, Paris, France. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Handout-Trade-Based-Money-Laundering-Private-Sector.pdf (hentet den 5. maj 2021).

FATF (2020c)
Trade-Based Money Laundering Public Sector. FATF, Paris, France. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Handout-Trade-Based-Money-Laundering-Public-Sector.pdf (hentet den 5. maj 2021).

FATF (2020d)
Money Laundering and the illegal wildlife trade. FATF, Paris, France. Udgivet juni 2020. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Money-laundering-and-illegal-wildlife-trade.pdf (hentet den 3. juli 2021).

FATF (2020e)
Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing. FATF, Paris, France. Udgivet september 2020. www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/virtual-assets-red-flag-indicators.html (hentet den 3. november 2022).

FATF (2019a)
Guidance for a Risk-Based Approach for the Accounting Profession. FATF, Paris, France. Udgivet juni 2019. www.fatf-gafi.org/documents/riskbasedapproach/documents/rba-accounting-profession.html (hentet den 21. april 2021).

FATF (2018a)
Professional Money Laundering. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2018. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Professional-Money-Laundering.pdf (hentet den 14. juni 2019).

FATF & Egmont (2018b)
Concealment of Beneficial Ownership. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2018. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF-Egmont-Concealment-beneficial-ownership.pdf (hentet den 6. juni 2022).

FATF (2018c)
Financial Flows from Human trafficking. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2018. www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/Human-Trafficking-2018.pdf (hentet den 12. december 2021).

FATF (2017)
Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures. Denmark. Mutual Evaluation Report. FATF, Paris, France. Udgivet august 2017. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Denmark-2017.pdf (hentet den 4. april 2021).

FATF (2016)
Correspondent Banking Services. FATF, Paris, France. Udgivet oktober 2016. www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/correspondent-banking-services.html (hentet den 30. juni 2022).

FATF (2013a)
FATF guidance – National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment. FATF, Paris, France. Udgivet februar 2013. www.fatf-gafi.org/documents/news/nationalmoneylaunderingandterroristfinancingriskassessment.html (hentet den 1. april 2021).

FATF (2013b)
The role of Hawala and other similar service providers in Money Laundering and Terrorist Financing. FATF, Paris, France. Udgivet oktober 2013 www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Role-of-hawala-and-similar-in-ml-tf.pdf (hentet den 25. januar 2022).

FATF 2012 (opdateret i 2021/2022)
International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. FATF, Paris, France. Udgivet februar 2012. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF Recommendations 2012.pdf (hentet den 2. april 2022).

FATF (2011a)
Laundering the Proceeds of Corruption. FATF, Paris, France. Udgivet juli 2011. www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering the Proceeds of Corruption.pdf (hentet den 6. maj 2021).

Finans (2021)
Millioner fra formodede svindelvirksomheder blev sendt til somaliske hawala-netværk. Udgivet 15. marts 2021. finans.dk/finans2/ECE12816938/millioner-fra-formodede-svindelvirksomheder-blev-sendt-til-somaliske-hawalanetvaerk (hentet den 15. februar 2022).

Finansforbundet (2020)
Kampen mod hvidvask koster milliarder. Udgivet 22. december 2020. finansforbundet.dk/dk/nyheder/2020/kampen-mod-hvidvask-koster-milliarder (hentet den 4. januar 2022).

Finans Danmark (2022a)
Dansk realkredit. Udgivet januar 2022. finansdanmark.dk/media/48361/dansk-realkredit_2022.pdf (hentet den 23. maj 2022).

Finans Danmark (2022b)
Investeringssvindlen faldt kraftigt i begyndelsen af året. Udgivet 5. oktober 2022. finansdanmark.dk/49395.aspx (hentet den 5. oktober 2022).

Finans Danmark (2021)
Den klassiske danske realkreditmodel. finansdanmark.dk/media/47573/den-klassiske-danske-realkreditmodel_2021_final.pdf (hentet den 23. maj 2022).

Finansministeriet (2022a)
Økonomisk redegørelse maj. fm.dk/media/25856/oekonomisk-redegoerelse-maj-2022_web.pdf (hentet den 1. juni 2022).

Finansministeriet (2022b)
Økonomisk redegørelse august. fm.dk/media/26276/oekonomisk-redegoerelse-august-2022_web.pdf (hentet den 3. september 2022).

Finansministeriet (2022c)
DK2030 – et grønnere, sikrere og stærkere Danmark 2030. Udgivet september 2022. fm.dk/media/26391/dk2030-et-groennere-sikrere-og-staerkere-danmark-2030_web.pdf (hentet den 3. oktober 2022).

Finansministeriet (2022d)
Aftale om etablering af en grøn fond. Udgivet 24. juni 2022. fm.dk/media/26041/aftale-om-etablering-af-en-groen-fond.pdf (hentet den 1. oktober 2022).

Finansministeriet (2021a)
Danmarks Konvergensprogram 2021. Udgivet april 2021. fm.dk/media/18804/danmarks-konvergensprogram-2021_a.pdf (hentet den 18. oktober 2021).

Finansministeriet (2021b)
Økonomisk Redegørelse, december 2021. fm.dk/media/25494/oekonomisk-redegoerelse-december-2021_a.pdf (hentet den 18. marts 2022).

Finansministeriet (2021c)
Danmarks grønne genopretningsplan endeligt godkendt i EU. Udgivet 13. juli 2021. fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/juli/danmarks-groenne-genopretningsplan-endeligt-godkendt-i-eu (hentet den 18. oktober 2021).

Finansministeriet (2021d)
Dansk genopretningsplan skal understøtte den grønne omstilling. Udgivet 30. april 2021. fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/april/dansk-genopretningsplan-skal-understoette-den-groenne-omstilling (hentet den 1. september 2021).

Finansministeriet (2021f)
Økonomisk Redegørelse, maj 2021. fm.dk/udgivelser/2021/maj/oekonomisk-redegoerelse-maj-2021 (hentet den 18. oktober 2021).

Finanstilsynet (2022a)
Bankers transaktionsovervågning på hvidvaskområdet skal forbedres. Pressemeddelelse. Udgivet 26. januar 2022. www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2022/redegorelseTransOvervaagning_260122 (hentet den 30. januar 2022).

Finanstilsynet (2022b)
Hvad kan investorer og værdipapirhandlere gøre for at undgå handel med sig selv? Udgivet den 17. februar 2022. www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Nyhedsbreve for kapitalmarkedsomraadet/2022/Februar_2022/Washtrades (hentet den 1. marts 2022).

Finanstilsynet (2022c)
Statistik for overtrædelse af regler på kapitalmarkedet. Udgivet 2. marts 2022. www.finanstilsynet.dk/Tal-og-Fakta/Statistik/Statistik-for-overtraedelser-af-regler-paa-kapitalmarkedet (hentet den 13. december 2022).

Finanstilsynet (2021a)
Finanstilsynets og Forbrugerombudsmandens vejledning om kreditværdighedsvurdering. Udgivet marts 2021. www.finanstilsynet.dk/-/media/Nyhedscenter/2021/Finanstilsynets_og_Forbrugerombudsmandens_vejledning_kreditvrdighedsvurdering.pdf (hentet den 31. maj 2022).

Finanstilsynet (2021b)
Undersøgelse af livsforsikrings- og pensionsselskabers risikovurdering på hvidvaskområdet. Udgivet den 16. juli 2021. www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2021/Undersogelse_af_livsforsikring_pension_hvidvaskomraadet (hentet den 23. maj 2022).

Finanstilsynet (2021c)
Dom for markedsmanipulation. Udgivet 28. juni 2021. www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Tilsynsreaktioner/Domme-og-boeder/2021/Markedsmanipulation_280621 (hentet den 23. september 2022).

Finanstilsynet (2020a)
Finanstilsynets vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven). Udgivet november 2020. www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2020/9864 (hentet den 23. maj 2022).

Finanstilsynet (2020b)
Hvad er insiderhandel? Udgivet 5. marts 2020. www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/nyhedsbreve-for-kapitalmarkedsomraadet/2020/nyhedsbrev_for_kapitalmarkedsomraadet_2020/artikel_1_insiderhandel (hentet den 3. april 2022).

Finanstilsynet (2019a)
Markedsudviklingen i 2019 for fondsmæglere. www.finanstilsynet.dk/Tal-og-Fakta/Markedsudvikling/Markedsudvikling/MU_Fondsmaegler_2019 (hentet den 23. maj 2022).

Finanstilsynet (2019b)
Temaundersøgelse om insiderlister. Udgivet 1. april 2019. www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Sektornyt/2019/Tema_insiderlister (hentet den 20. juni 2022).

Finanstilsynet (2018)
Vejledning til reglerne om politisk eksponerede personer. Udgivet 12. februar 2018. www.finanstilsynet.dk/tal-og-fakta/pep-liste (hentet den 28. juli 2022).

Finanstilsynet (2017)
Markedsmanipulation. Udgivet 19. december 2017. www.finanstilsynet.dk/lovgivning/mar1/forbud-i-mar/markedsmanipulation (hentet den 3. april 2022).

Finanstilsynet (2016a)
www.finanstilsynet.dk/tal-og-fakta/markedsudvikling/markedsudvikling/mu-kollektiv-17 (hentet den 15. juni 2022).

Finanstilsynet (2016b)
Redegørelse om inspektion i Danske Bank (hvidvaskområdet). Udgivet 21. marts 2016. www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Inspektionsredegorelser/Vurdering-af-finansielle-virksomheder-2016/Redegorelse_Danske-Bank_hvidvaskomraadet_210316 (hentet den 29. juni 2022).

Finanstilsynet (2015a)
Livforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser. Analyse af risiko for hvidvask og finansiering af terrorisme. Udgivet december 2015. www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Inspektionsredegorelser/Vurdering-af-finansielle-virksomheder-2015/Risiko-for-hvidvask-og-finansiering-af-terrorisme-221215 (hentet den 12. juni 2022).

Finanstilsynet (2015b)
Markedsudvikling 2015 for kollektive investeringer. www.finanstilsynet.dk/Tal-og-Fakta/Markedsudvikling/Markedsudvikling/MU-Kollektive-investeringer-2015 (hentet den 15. juni 2022).

Forbes (2021)
Gift Card Scams Spiked In 2021. Here's How To Avoid Getting Duped. Udgivet 9. december 2021. www.forbes.com/advisor/personal-finance/gift-card-scams (hentet den 11. oktober 2022).

FE (2022)
Center for Cybersikkerhed. Trusselsvurdering. Cybertruslen mod Danmark 2022. Udgivet juni 2022. www.cfcs.dk/globalassets/cfcs/dokumenter/trusselsvurderinger/cybertruslen-mod-danmark-2022.pdf (hentet den 5. juli 2022).

FE (2021)
Center for Cybersikkerheds beretning 2020. Udgivet juni 2021. www.cfcs.dk/globalassets/cfcs/dokumenter/beretning/-cfcs-beretning-2020-.pdf (hentet den 20. august 2021).

FE (2018)
Center for Cybersikkerhed. Cybertruslen mod Danmark. Trusselsvurdering 2018. Udgivet maj 2018. www.cfcs.dk/globalassets/cfcs/dokumenter/trusselsvurderinger/arkiv/-cybertruslen-mod-danmark-2018-.pdf (hentet den 5. juli 2022).

Frontex (2022)
Strategic Risk Analysis 2022. Udgivet 27. juli 2022. frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-publishes-strategic-risk-analysis-for-2022-2032-IeI5jq (hentet den 1. august 2022).

Færøsk Politi (2022)
Interview den 5. maj 2022. Hvidvasksekretariatet 2022.

Fødevarestyrelsen (2021a)
Aktuelt om svindel med fødevarer – Nyt fra EU november 2021. www.foedevarestyrelsen.dk/Kontrol/svindel-med-foedevarer/aktuelt om svindel med fødevarer/Sider/default.aspx (hentet den 4. januar 2022).

Fødevarestyrelsen (2021b)
Slutrapport for kampagnen OPSON IX. Udgivet 20. april 2021. www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Fødevarerejseholdet/Slutrapport_OPSON_IX_2020.pdf (hentet den 12. august 2022)

G

Global Financial Integrity (2021)
Trade-Related Illicit Financial Flows in 134 developing countries 2009-2018. Udgivet 16. september 2021. gfintegrity.org/report/trade-related-illicit-financial-flows-in-134-developing-countries-2009-2018 (hentet den 21. maj 2022).

Grønlandskbanken (u.d)
Historie. www.banken.gl/da/om-os/historie (hentet den 29. marts 2022).

Grønlands Politi (2022a)
Interview med Grønlands Politi den 23. marts 2022. Hvidvasksekretariatet 2022.

Grønlands Politi (2022b)
Årsstatistik 2021. politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2021-groenlands-politi.pdf (hentet den 22. april 2022).

Grønlands Statistik (2022)
Grønland i tal 2022. stat.gl/publ/da/GF/2022/pdf/Grønland i tal 2022.pdf (hentet den 4. juli 2022).

Grønlands Statistik (2021)
Grønland i tal 2021. stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&sc=GF&colcode=o&version=2021 (hentet den 4. juli 2022).

H

Hagstova Føroya (2022a)
Population. hagstova.fo/en/population/population/population (hentet den 14. november 2022).

Hagstova Føroya (2022b)
GDP and main figures. hagstova.fo/en/economy/national-accounts/gdp-and-main-figures (hentet den 14. november 2022).

Hagstova Føroya (2022c)
Labour Force. hagstova.fo/en/society/labour/labour-force (hentet den 14. november 2022).

Hagstova Føroya (2022d)
IB03050 Immigration by country of last residence, marital status, age and sex (1985-2021) statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2__IB__IB03/tilflyt_hj.px (hentet den 14. november 2022).

Hagstova Føroya (2022e)
RL02010 Reported criminal offences against the penal code (1995-2021) statbank.hagstova.fo/pxweb/en/H2/H2__RL__RL02/logr_brot.px (hentet den 14. november 2022).

Hansen, Flemming Splidsboel (2021)
Grønland, Arktis og stormagterne i: Samfundsøkonomien (red.) (4/2021), Grønland og fremtiden: Djøf Forlag.

HM Treasury (2020)
National risk assessment of money laundering and terrorist financing 2020. Udgivet 17. december 2020. www.gov.uk/government/publications/national-risk-assessment-of-money-laundering-and-terrorist-financing-2020 (hentet den 29. juni 2021).

Hvidvasksekretariatet (2022)
Metoderapport. København. Hent metoderapporten på www.hvidvask.dk.

Hvidvasksekretariatet (2018)
Den Nationale Risikovurdering for Hvidvask 2018. anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Hvidvask i Danmark - Den nationale risikovurdering 2018.pdf (hentet den 1. april 2021).

Høgedahl, L. & Lind Ravn, R. (2021)
Fremtidens arbejdsudbud i Grønland i: Samfundsøkonomien (red.) (4/2021), Grønland og fremtiden. Djøf Forlag.

I

International Monetary Fund (2020)
Denmark Financial System Stability Assessment. Udgivet 12. august 2020. www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2020/08/07/Denmark-Financial-System-Stability-Assessment-Press-Release-and-Statement-by-the-Executive-49659 (hentet den 2. april 2022).

International Monetary Fund (1998)
Money Laundering: the Importance of International Countermeasures – Address by Michel Camdessus. Udgivet 10. februar 1998. www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sp021098 (hentet den 1. november 2021).

Interpol & Europol (2020)
Operation OPSON IX. Udgivet januar 2021. www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/opson_ix_report_2021_0.pdf (hentet den 11. december 2021).

J

Justitsministeriet, Erhvervsministeriet og Skatteministeriet (2022)
National strategi for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2022-2025. Udgivet juli 2022. www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/07/National-strategi-for-forebyggelse-og-bekaempelse-af-hvidvask-og-terrorfinansiering-2022-2025.pdf (hentet den 8. juli 2022).

Justitsministeriet (2021a)
Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023. Udgivet december 2020. www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Aftale-om-politiets-og-anklagemyndighedens-oekonomi-2021-2023.pdf (hentet den 3. november 2021).

Justitsministeriet (2021c)
Besvarelse af spørgsmål nr. 495 (Alm. del) fra Folketingets Skatteudvalg. Udgivet 31. maj 2021. www.ft.dk/samling/20201/almdel/sau/spm/495/svar/1788565/2405650.pdf (hentet den 3. april 2022).

Justitsministeriet (2018)
Medlemmer af kriminelle grupperinger. Justitsministeriets Forskningskontor. Udgivet december 2018. www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/09/Medlemmer-af-kriminelle-grupperinger.pdf (hentet den 16. maj 2022).

K

Kaspersky (u.d.)
Hvad er det dybe og mørke internet? www.kaspersky.dk/resource-center/threats/deep-web (hentet den 1. september 2022).

Kommunernes Landsforening (2022)
Effektmåling af kommunernes kontrolindsats 2021. Udgivet april 2022. www.kl.dk/media/51023/effektmaaling-af-kommunernes-kontrolindsats-2021.pdf (hentet den 20. september 2022).

KVF (2021)
DKK 100m in stolen African funds wired to the Faroes. Udgivet 21. november 2021. kvf.fo/greinar/2021/11/23/dkk-100m-stolen-african-funds-wired-faroes (hentet den 14. november 2022).

Københavns Byret (2022a)
Dom i sag om medvirken til omfattende moms- og skattesvig samt hvidvask. Udgivet 18. august 2022. www.domstol.dk/koebenhavn/aktuelt/2022/8/dom-i-sag-om-medvirken-til-omfattende-moms-og-skattesvig-samt-hvidvask (hentet den 8 september 2022).

Københavns Byret (2022b)
Dom afsagt den 3. august 2022 i sag SS 3-12601/2022.

Københavns Politi (2022)
Mand idømt fem års fængsel for omfattende hvidvask. Udgivet 3. august 2022. politi.dk/koebenhavns-politi/nyhedsliste/mand-idoemt-fem-aars-faengsel-for-omfattende-hvidvask/2022/08/03 (hentet den 3. oktober 2022).

Københavns Politi (2021)
Lange fængselsstraffe i historisk stor narkotikasag. Udgivet 15. december 2021. politi.dk/koebenhavns-politi/nyhedsliste/lange-faengselsstraffe-i-historisk-stor-narkotikasag/2021/12/15 (hentet den 31. januar 2021).

L

LCIK (2021)
LCIK årsrapport 2020. En rapport om it-relateret økonomisk kriminalitet anmeldt i 2020. Udgivet 14. juni 2021. politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/oevrige-udgivelser/aarsrapport-om-it-relateret-oekonomisk-kriminalitet-anmeldt-i-2020.pdf (hentet den 1. oktober 2021).

Lovtidende (2019)
Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven). Udgivet 12. august 2019. www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/956/Pdf (hentet den 5. januar 2022).

M

Mannov, J., C. Østergaard og L. Minke (2020)
Kriminalitetsudviklingen i Danmark under covid-19 pandemien. København: Det Kriminalpræventive Råd. Udgivet juni 2020. findresearcher.sdu.dk/ws/portalfiles/portal/171031482/Kriminalitetsudviklingen_i_Danmark_under_Covid_19_pandemien.pdf (hentet den 30. august 2021).

Miljøstyrelsen (2020)
Affaldsstatistik 2019. Miljø- og Fødevareministeriet. Udgivet december 2020. www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2020/12/978-87-7038-249-6.pdf (hentet den 22. juni 2022).

Miljøstyrelsen (u.d)
Godkendelse og registrering i Affaldsregistret. mst.dk/affald-jord/affald/indsamleruddannelsen/om-affaldsregisteret/godkendelse-og-registrering-i-affaldsregistret (hentet den 22. juni 2022).

Mineralmyndigheden (u.d.)
Online Applications Portal. govmin.gl (hentet den 27. juni 2022).

Mobilepay (u.d.)
MobilePay i tal. www.mobilepay.dk/presse/tal (hentet den 28. juni 2022).

N

National Crime Agency (2022)
Gold bars seized from money laundering network. www.nationalcrimeagency.gov.uk/news/gold-bars-seized-from-money-laundering-network (hentet den 31. januar 2022).

Nationalt Center for it-kriminalitet (2022)
NCICK årsrapport 2021. En rapport om it-relateret økonomisk kriminalitet anmeldt i 2021. politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/oevrige-udgivelser/ncik-aarsrapport-2021.pdf (hentet den 30. juni 2022).

National enhed for Særlig Kriminalitet (2022)
Kriminelt netværk idømt samlet 61 års fængsel i historisk straffesag. Udgivet 18. august 2022. politi.dk/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/nyhedsliste/kriminelt-netvaerk-idoemt-samlet-61-aars-faengsel-i-historisk-straffesag/2022/08/18 (hentet den 8. september 2022).

Nordisk Samarbejde (u.d.)
Fakta om Færøerne. www.norden.org/da/information/fakta-om-faeroeerne (hentet den 31. maj 2022).

Nordisk Samarbejde (2017)
De nordiske lande står sammen mod ulovligt fiskeri. www.norden.org/da/news/de-nordiske-lande-star-sammen-mod-ulovligt-fiskeri (hentet den 31 maj 2022).

O

OECD/EUIPO (2021)
Global Trade in Fakes. A Worrying Threat. OECD, Paris. www.oecd-ilibrary.org/governance/global-trade-in-fakes_74c81154-en (hentet den 25. november 2021).

OLAF (2022)
The OLAF report 2021. anti-fraud.ec.europa.eu/system/files/2022-09/olaf-report-2021_en.pdf (hentet den 1. oktober 2022).

OCCRP (2022)
Dubai Uncovered. Data Leak Exposes How Criminals, Officials, and Sanctioned Politicians Poured Money Into Dubai Real Estate. Udgivet 3. maj 2022. www.occrp.org/en/investigations/dubai-uncovered-data-leak-exposes-how-criminals-officials-and-sanctioned-politicians-poured-money-into-dubai-real-estate (hentet den 3. maj 2022).

P

PET (2020)
National risikovurdering af terrorfinansiering på NPO-området i Danmark 2020. pet.dk/-/media/mediefiler/pet/dokumenter/analyser-og-vurderinger/national-risikovurdering-af-terrorfinansiering-paa-npoomraadet-i-danmark-2020.pdf (hentet den 7. juni 2021).

Petersen, M. B. og Roepstorff (2021)
Danskernes adfærd og holdninger til corona-epidemien. Resultater fra HOPE-projektet. Aarhus Universitet. Udgivet 21. maj 2021. hope-project.dk/#/reports/danskernes_adfaerd_og_holdninger/versions/21-05-2021

Polisen (2022)
Bedrägerier och penningtvätt. Analys av bedrägerier ur ett brottsvinstperspektiv. Udgivet januar 2022. polisen.se/contentassets/ecf43d8a5243446abae6aa441dbd574e/bedragerier-och-penningtvatt.pdf (hentet den 7. juni 2022).

Polisen (2021)
Encrochat – Lärdomar av Encrochat. Analyseprojekt Robinson. Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten. Udgivet 10. maj 2021. polisen.se/aktuellt/nyheter/2021/maj/narkotikasmugglingen-mer-omfattande-an-tidigare-studier-visat (hentet den 10. maj 2021).

Polismyndigheten (2021)
Nationell riskbedömning av penningvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021. Udgivet april 2021 www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2021/05/nationell-riskbedomning-av-penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism-2020-2021.pdf (hentet den 11. juli 2022).

Politi (2022)
Organiseret rufferinetværk idømt fængsel. Udgivet 12. maj 2022. politi.dk/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/nyhedsliste/organiseret/2022/05/12 (hentet den 23. september 2022).

Politiet/PST (2020)
Nasjonal risikovurdering, Hvitvaskning og terrorfinansiering 2020. Politidirektoratet. www.pst.no/globalassets/artikler/utgivelser/2020/nasjonal-trusselvurdering-om-hvitvasking-og-terrorfinansiering-2020.pdf (hentet den 11. juli 2022).

Politiken (2022)
Tag med på tur Jorden rundt: Sådan gemmer verdens rigeste deres dyre kunst. Udgivet 24. marts 2022. politiken.dk/kultur/art8686873/Sådan-gemmer-verdens-rigeste-deres-dyre-kunst (hentet den 24. marts 2022).

R

Retsinformation (2020)
LBK nr 1719 af 27/11/2020: Bekendtgørelse af lov om betalinger. www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1719 (hentet den 16. februar 2022).

Retsinformation (2019)
Anordning nr. 813 af 12. august 2019 om ikrafttræden for Færøerne af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven). www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/813/Pdf (hentet den 31. maj 2022).

Retten i Glostrup (2019)
Dom afsagt den 13. december 2019. Rettens nr. 15-8196/2017.

Retten i Roskilde (2022)
Dom afsagt den 12. maj 2022. Rettens nr. 2A-6196/2019.

Retten i Viborg (2019)
Dom afsagt den 27. august 2019. Rettens nr. 1612/2018.

Retten på Frederiksberg (2022)
Dom afsagt den 11. januar 2022. Rettens nr. 1996/2021.

Rettighedsalliancen (2021)
Seks personer anholdt for at stå bag pirattjenester. Udgivet 5. november 2021. rettighedsalliancen.dk/seks-personer-anholdt-for-at-staa-bag-pirattjenester (hentet den 15. december 2021).

Rigsombudsmanden på Færøerne (2021a)
Indberetning nr. 2/2021. Udgivet 25. marts 2021. www.ft.dk/samling/20201/almdel/FÆU/bilag/17/2362448/index.htm (hentet den 30. maj 2022).

Rigsombudsmanden på Færøerne (2021b)
Årsberetning 2021. www.rigsombudsmanden.fo/media/10606/aarsberetning-2021.pdf (hentet den 31. maj 2022).

Rigspolitiet (2021a)
Investeringssvindlere snyder danskerne i stor stil. Udgivet 21. juni 2021. politi.dk/da/rigspolitiet/nyhedsliste/investeringssvindlere-snyder-danskerne-i-stor-stil/2021/06/21 (hentet den 30. oktober 2021).

Rigspolitiet (2021b)
Uretmæssig adgang til NemID. www.ft.dk/samling/20201/almdel/REU/bilag/456/2451806.pdf (hentet den 7. juni 2022).

Rigspolitiet (2017a)
National strategisk analyse. politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/om-politiet/strategier/national-strategisk-analyse-2017.pdf (hentet den 5. april 2021).

Rigspolitiet (2017b)
Kriminalitet begået af omrejsende grupper. Retsudvalg 2016-2017. REU Alm del Bilag 284. www.ft.dk/samling/20161/almdel/reu/bilag/284/1759007.pdf (hentet den 13. juni 2022).

Rigsrevisionen (2020)
Politiets indsats i forhold til at rejse sigtelser for indbrud. Udgivet 17. december 2020. rigsrevisionen.dk/revisionssager-arkiv/2020/dec/beretning-om-politiets-indsats-i-forhold-til-at-rejse-sigtelser-for-indbrud (hentet den 30. november 2021).

Rigsrevisionen (2020b)
Rigsrevisionen beretning om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terrorisme. Udgivet 24. januar 2020. rigsrevisionen.dk/revisionssager-arkiv/2020/jan/beretning-om-statens-indsats-mod-hvidvask-og-finansiering-af-terrorisme (hentet den 15. oktober 2021).

Rockwool Fonden Forskning (2022)
Baggrundsnotat. Covid-19 og sort arbejde i 2020. Udgivet april 2022. www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2022/04/RFF-NYT-Hverken-mere-eller-mindre-sort-arbejde-i-coronaens-foerste-aar-April-2022.pdf (hentet den 30. maj 2022).

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2018)
Aktiviteter uden for det formelle arbejdsmarked: Sort arbejde, gør det selv-arbejde og deleøkonomi. Udgivet oktober 2018. www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2018/12/Sort-arbejde-gør-det-selv-arbejde-og-deleøkonomi.pdf (hentet den 1. november 2021).

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2017)
Danskernes liv med skatter, sort arbejde og gør det selv-arbejde. Udgivet maj 2017. www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2017/05/Danskernes-skat_komplet-LO_final.pdf (hentet den 19. september 2022).

Røde Kors (2020)
Dokumentation af problemstillinger vedrørende nordafrikanske uledsagede mindreårige. Udgivet 29. oktober 2020. www.rodekors.dk/sites/rodekors.dk/files/2021-03/Dokumentation Nordafrikanske uledsagede mindreårige 19.02.21 (1).pdf (hentet den 1. august 2022).

S

Sacks, B. J., Stephenson, S. R., Pezard, S., Tingstad, A. & Sørensen, C. T. N. (2021)
Exploring Gaps in Arctic Governance. RAND Corporation. www.rand.org/pubs/research_reports/RRA1007-1.html (hentet den 24. oktober 2022).

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2011)
Socialt bedrageri. Et litteraturstudie. Udgivet 24. august 2011. www.vive.dk/da/udgivelser/socialt-bedrageri-4509 (hentet den 20. oktober 2021).

Skatteministeriet (2021)
Retsinformation. Lov om ændring af toldloven (Tilpasning af toldloven til EU's moderniserede pengeforordning m.v.) 1. juni 2021. www.retsinformation.dk/eli/ft/202013L00119 (hentet den 1. maj 2022).

Skattestyrelsen (2022)
Skattekontrol overfor handel med kryptovaluta er nødvendig. Udgivet marts 2022. www.sktst.dk/media/11198/publikation_skattekontrol-overfor-handel-med-kryptovaluta-er-noed-vendig.pdf (hentet den 19. september 2022).

Skattestyrelsen (2021a)
Kontrol med rocker- og bandemiljøet udløser store skatteopkrævninger. Udgivet april 2021. www.sktst.dk/media/8733/resultatark-indsats-mod-rockere-og-bandemedlemmer.pdf (hentet den 1. april 2021).

Skattestyrelsen (2021b)
Kontrolindsats mod kædesvig resulterer i skatteopkrævninger for 3,7 mia. kr. Udgivet marts 2021. www.sktst.dk/media/8418/tal-og-tendenser-kaedesvig.pdf (hentet den 1. juli 2022).

Skattestyrelsen (2021c)
Skattestyrelsens kontrol mod momskarruseller er blevet mere effektiv. Udgivet marts 2021. www.sktst.dk/media/8420/tal-og-tendenser-momskarruseller.pdf (hentet den 1. juli 2021).

Skattestyrelsen (2021d)
2021 blev et rekordår for indsatsen mod hvidvask. Udgivet juni 2021. www.sktst.dk/aktuelt/publikationer/2021-blev-et-rekordaar-for-indsatsen-mod-hvidvask (hentet den 1. juli 2022).

Skráseting Føroya (2022)
Interview 3. maj 2022.
Hvidvasksekretariatet 2022.

Spillemyndigheden (2022)
Spillemyndighedens vejledning om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme. Udgivet 2. juni 2022. www.spillemyndigheden.dk/uploads/2022-06/Spillemyndighedens vejledning om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme version 1.2.pdf (hentet den 1. oktober 2022).

Spillemyndigheden (2019)
Spillemyndighedens vejledning om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme. Udgivet 14. august 2019. www.spillemyndigheden.dk/nyheder/vejledning-om-forebyggende-foranstaltninger-mod-hvidvask-og-finansiering-af-terrorisme (hentet den 11. juli 2020).

Statista (2022)
Market size of neobanks in 2021 with a forecast for 2022 and 2030. Udgivet 31. maj 2021. www.statista.com/statistics/1228241/neobanks-global-market-size (hentet den 1. maj 2022).

Stiften (2022)
Aarhus Havn eksploderer i vækst: Omsætning fordoblet på 5 år. Udgivet 18. januar 2022. stiften.dk/artikel/aarhus-havn-eksploderer-i-vækst-omsætning-fordoblet-på-5-år (hentet den 3. februar 2022).

T

The Department of the Treasury (2022)
Study of the Facilitation of Money Laundering and Terror Finance Through the Trade in Works of Art. Udgivet 4. februar 2022. home.treasury.gov/system/files/136/Treasury_Study_WoA.pdf (hentet den 4. marts 2022).

The Elliptic (2022)
DeFi. Risk, Regulation, and the Rise of DeCrime. Udgivet 18. november 2021. www.elliptic.co/resources/defi-risk-regulation-and-the-rise-of-decrime (hentet den 3. april 2022).

Toldmyndigheden på Færøerne (2022)
Interview den 5. maj 2022.
Hvidvasksekretariatet 2022.

Toldstyrelsen (2022)
Toldstyrelsen tilbageholder flere kontanter end tidligere. Udgivet 23. juni 2022. www.toldst.dk/nyheder/publikationer/toldstyrelsen-tilbageholder-flere-kontanter-end-tidligere (hentet den 2. juni 2022).

Toldstyrelsen (2021a)
*Kolde kontanter: Toldere finder knap 8 millioner kroner i kontanter i frostpakker i Grønlandshavne*n. Udgivet 27. oktober 2021. www.toldst.dk/nyheder/presse-og-nyheder/kolde-kontanter-toldere-finder-knap-8-millioner-kroner-i-kontanter-i-frostpakker-i-groenlandshavnen (hentet den 25. januar 2022).

Toldstyrelsen (2021b)
Toldhund finder 5,7 mio. kroner gemt i kuffert. Udgivet 8. november 2021. www.toldst.dk/nyheder/presse-og-nyheder/toldhund-finder-5-7-mio-kroner-gemt-i-kuffert (hentet den 25. januar 2022).

Transparency International (2021)
Corruption Perceptions Index 2020. Udgivet 28. januar 2022. www.transparency.org/en/cpi/2020 (hentet den 5. juli 2022).

Transparency International (2022)
Corruption Perceptions Index 2021. Udgivet 25. januar 2022. www.transparency.org/en/cpi/2021 (hentet den 25. januar 2022).

Transportministeriet (2022)
Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2022-2025. Udgivet april 2022. www.trm.dk/media/wh0n23ks/handlingsplan-til-bekaempelse-af-menneskehandel-2022-2025.pdf

TrygFonden (2020)
TrygFondens tryghedsmåling 2019-2020. www.tryghed.dk/viden/tryghedsmaalinger/download-tryghedsmaaling-2019-20 (hentet den 10. oktober 2021).

U

Udbetaling Danmark (2021)
Årsrapport 2021. www.atp.dk/dokument/udbetaling-danmark-aarsrapport-2021 (hentet den 1. maj 2022).

Udenrigsministeriet (u.d.)
Rigsfællesskabet. um.dk/udenrigspolitik/lande-og-regioner/rigsfaellesskabet (hentet den 31. maj, 2022).

UNDESA – United Nations Department of Economic and Social Affair (2020)
Tax abuse, money laundering and corruption plague global finance: Financial integrity panel says reforms urgent for sustainable development. Udgivet 24. september 2020. www.un.org/en/desa/tax-abuse-money-laundering-and-corruption-plague-global-finance (hentet den 1. november 2021).

UNHCR (2022)
Ukraine, other conflicts push forcibly displaced total over 100 million for first time. Udgivet 23. maj 2022. www.unhcr.org/news/press/2022/5/628a389e4/unhcr-ukraine-other-conflicts-push-forcibly-displaced-total-100-million.html (hentet den 13. juni 2022).

UNODC – United Nations Office on Drugs and and Crime (2021)
World Drug Report 2021: Booklet 2 – Global Overview of drug demand and drug supply. United Nations publication. Udgivet juni 2021. www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_2.pdf (hentet den 8. september 2022).

UNOCD – United Nations Office on Drugs and and Crime (2011)
Estimating Illicit Financial Flows Resulting from Drug Trafficking and other Transnational Organized Crimes. United Nations publication. Udgivet oktober 2011. www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Illicit_financial_flows_2011_web.pdf (hentet den 14. august 2021).

V

VIVE (2021)
Salg af sex i Danmark 2020 – En kortlægning. www.vive.dk/media/pure/16278/5840122 (hentet den 10. august 2022).

Vækstfonden (2021)
Det danske crowfundingmarked anno 2020. Udgivet 13. juli 2021. vf.dk/analyser/det-danske-crowfundingmarked-anno-2020 (hentet den 4. juli 2022).

W

World Bank Group (2022)
Signatures for sale. How Nominee Services for Shell Companies Are Abused to Conceal Beneficial Owners. Udgivet 19. april 2022. star.worldbank.org/publications/signatures-sale-how-nominee-services-shell-companies-are-abused-conceal-beneficial (hentet den 22. april 2022).

World Economic Forum (2021)
How trade-based money laundering works and its impact on world finances. Udgivet 14. juni 2021. www.weforum.org/agenda/2021/06/trade-based-money-laundering (hentet den 19. maj 2022).

World Economic Forum (u.d)
Global Future Council on Transparency and Anti-corruption. www.weforum.org/communities/gfc-on-transparency-and-anti-corruption (hentet den 12. februar 2022).

World Customs & Egmont Group (2020)
Customs – FIU Coorporation Handbook. www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/enforcement-and-compliance/report/wco_fiu_handbook_sanitised-public-version_wco_en.pdf?la=en (hentet den 19. maj 2022).

WTO (2022)
World Trade Statistical Review 2021. www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf (hentet den 16. maj 2022).

Z

Zdanowicz, John S. (2009)
Trade-Based Money Laundering and Terrorist Financing. Review of Law and Economics. Florida International University. ag-pssg-sharedservices-ex.objectstore.gov.bc.ca/ag-pssg-cc-exh-prod-bkt-ex/361 - 3 Zdanowicz Article Trade Based Money Laundering.pdf (hentet den 4. marts 2021).

Ø

Økokrim (2021)
Temarapport – Profesjonelle aktører. Udgivet 9. juli 2021. www.okokrim.no/rapport-om-profesjonelle-aktoerer.6399017-411472.html (hentet den 1. juli 2021)

VIL DU VIDE MERE? 9.2

Hvidvasksekretariatet opdaterer løbende indikatorlisten for hvidvask og terrorfinansiering. Listen indeholder en række indikatorer, som i sig selv eller i kombination kan være tegn på, at der bliver begået hvidvask eller terrorfinansiering. Indikatorlisten er en hjælp til de underretningspligtige, så de bedre kan identificere potentiel hvidvask og terrorfinansiering. Du finder den på www.hvidvask.dk.

Har du spørgsmål eller kommentarer til risikovurderingen for hvidvask, er du velkommen til at kontakte os på mail fiu@politi.dk. Du er også altid velkommen til at læse mere om hvidvask på www.hvidvask.dk. Her finder du også årsrapporter, kvartalsrapporter og temarapporter fra Hvidvasksekretariatet. Materialet får du også adgang til, hvis du er oprettet via GoAML.

Du kan også hente mere viden om hvidvask hos tilsynsmyndighederne samt nationale og internationale samarbejdspartnere.

Boks 62

Eksterne links

- Dansk politi: www.politi.dk
- Finanstilsynet: www.finanstilsynet.dk
- Erhvervsstyrelsen: www.erhvervsstyrelsen.dk
- Advokatsamfundet: www.advokatsamfundet.dk
- Spillemyndigheden: www.spillemyndigheden.dk
- Financial Action Task Force: www.fatf-gafi.org
- Egmont Group: www.egmontgroup.com
- Europol: www.europol.europa.eu
- Interpol: www.interpol.int
- Basel Institute on Governance, Basel AML-Index: www.baselgovernance.org/ranking